

DUDA ELENA-ANA

CARACTERISTICA JURIDICO-PENALĂ A PRUNCUCIDERII

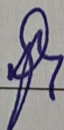
SPECIALITATEA: 554.01 – DREPT PENAL ȘI EXECUȚIONAL PENAL

Teză de doctor în drept

Conducător de doctorat:

O. Rotari ROTARI Oxana,
doctor în drept, conferențiar universitar

Autor:

CHIȘINĂU, 2024

© DUDA Elena-Ana, 2024

CUPRINS

ADNOTARE	4
PEZIOME	5
ANNOTATION.....	6
LISTA ABREVIERILOR	6
INTRODUCERE	8
1. INFRAȚIUNEA DE PRUNCUCIDERE PRIN PRISMA MATERIALELOR ȘTIINȚIFICE PUBLICATE ÎN ALTE STATE, REPUBLICA MOLDOVA ȘI ROMÂNIA.....	17
1.1. Analiza materialelor științifice publicate la tema tezei în alte state	17
1.2. Studiul comparat al reglementărilor privind infracțiunea de pruncucidere și a infracțiunilor ce intră în sfera actelor devinute săvârșite de către femei, prin prisma normelor incriminatorii ale altor state.....	28
1.3. Cercetarea lucrărilor științifice referitoare la infracțiunea de pruncucidere publicate în Republica Moldova	41
1.4 Cercetarea lucrărilor științifice referitoare la infracțiunea de uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă, publicate în România.....	59
1.5. Concluzii la Capitolul 1	69
2. PARTICULARITĂȚI JURIDICO-PENALE ALE INFRAȚIUNII PREVĂZUTE LA ART.200 ALIN.(1) POTRIVIT LEGISLAȚIEI PENALE A ROMÂNIEI	72
2.1. Cadrul legislativ al infracțiunii de uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă.....	72
2.2. Evoluția cadrului legislativ al incriminării infracțiunii analizate în România.....	74
2.3. Obiectul infracțiunii de uciderea nou-născutului.....	82
2.4. Subiecții infracțiunii de uciderea nou-născutului	89
2.5. Latura obiectivă a infracțiunii de uciderea nou-născutului.....	100
2.6. Latura subiectivă a infracțiunii de uciderea nou-născutului	113
2.7. Forme, modalități și sancțiuni în cazul infracțiunii de uciderea nou-născutului	127
2.8. Concluzii la Capitolul 2	133

3. REGLEMENTĂRI DE DREPT PENAL PRIVIND INFRAȚIUNEA DE PRUNCUCIDERE CONFORM LEGISLAȚIEI PENALE A REPUBLICII MOLDOVA	135
3.1. Evoluția cadrului legislativ al incriminării infracțiunii de pruncucidere în Republica Moldova.....	135
3.2. Reglementarea juridico-penală a infracțiunii de pruncucidere	139
3.3. Obiectul infracțiunii de pruncucidere	141
3.4. Subiectul infracțiunii de pruncucidere	147
3.5. Latura obiectivă a infracțiunii de pruncucidere	153
3.6. Latura subiectivă a infracțiunii de pruncucidere.....	171
3.7. Forme, sancțiuni și alte aspecte în cazul infracțiunii de pruncucidere	174
3.8. Delimitarea infracțiunii de pruncucidere de alte infracțiuni	178
3.9. Concluzii la Capitolul 3	186
4. REZULTATELE OBTINUTE ÎN CERCETAREA FENOMENULUI INFRAȚIONAL AL PRUNCUCIDERII	190
4.1. Sinteza rezultatelor obținute privind analiza situației în domeniul reglementării infracțiunii de pruncucidere.....	190
4.2. Sinteza rezultatelor obținute privind evoluția cadrului legislativ al incriminării infracțiunii prevăzute la art. 200 alin.(1) din CP al României	193
4.3. Sinteza rezultatelor obținute privind evoluția cadrului legislativ al incriminării infracțiunii de pruncucidere în Republica Moldova.....	198
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	206
BIBLIOGRAFIE:	213
ANEXE.....	231
DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII	241
CURRICULUM VITAE	242

ADNOTARE

Duda Elena-Ana,

„Caracteristica juridico - penală a pruncuciderii”, teză de doctor în drept, Specialitatea științifică: 554.01 -
Drept penal și execuțional penal, Chișinău, 2024

Structura tezei: introducere, 4 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 326 titluri, 243 pagini text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 13 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: pruncucidere, omor, naștere, nou-născut, tratament penal, acte de violență, răspundere penală, pedepse.

Scopul tezei de doctorat: Constă în perfecționarea științifico - practică a concepției de aplicare a răspunderii penale pentru infracțiunile prevăzute la art. 147 CP al RM și la art. 200 alin.(1) CP al României, în urma analizei juridico-penale comparată a doctrinei și legislației penale a Republicii Moldova și României la articolele respective; identificarea vidurilor legislative existente și suplinirea acestora prin norme de lege ferenda în vederea argumentării și formulării în baza acestora a acțiunilor sancționatorii de ucidere a copilului nou-născut care au drept sarcina de a îmbunătăți legislația penală prin integrarea organică în sediul normativ aflat în prezent în vigoare în cele două state.

Obiective: analiza actelor internaționale privind infracțiunea cercetată, formele de manifestare și pedepsele aplicate relevante conținutului tezei; analiza comparativă a modelelor de elevație juridică ale altor state, cu privire la infracțiunile contra vieții persoanei și implicit a nou-născutului comise de către femei, în vederea identificării similitudinilor și deosebirilor reglementării răspunderii penale din CP al RM și al României; cercetarea și analiza juridico-penală a infracțiunilor prevăzute la art.147 CP al RM și art. 200 alin.(1) CP al României; identificarea semnelor obiective și subiective ale componenței de infracțiune prev. la art.147 CP al RM și art. 200 alin.(1) CP al României; cercetarea jurisprudenței din cele două state relevante infracțiunilor prev. la art.147 CP al RM și art. 200 alin.(1) CP al României; elaborarea propunerilor de lege ferenda privind incriminarea infracțiunilor prev. la art.147 CP al RM și art. 200 alin.(1) CP al României.

Noutatea științifică și originalitatea rezultatelor obținute: în cadrul acesteia sunt propuse noțiuni, teze și concepții ce pun într-o altă lumină unele dintre probleme ce țin de elucidarea particularităților și temeiurile răspunderii penale a subiectului în cazul infracțiunii de pruncucidere, stabilindu-se limitele temporale ce încadrează comiterea infracțiunii cercetate în ambele state; poziționarea normei incriminatorii prin integrarea organică a acesteia în cadrul normativ în vigoare, precum și conturarea problemelor apărute în cauzele penale de pruncucidere iar în baza acestora elaborarea nemijlocită a propunerilor de *lege ferenda*.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea problemei științifice: fundamentarea științifică a elementelor și semnelor constitutive ale infracțiunii de pruncucidere, prin prisma legii penale a ambelor state (Republicii Moldova și României) precum și a practicii judiciare. Înaintarea unui set de recomandări sub aspect *de lege ferenda*, de natură să contribuie la sporirea ansamblului de măsuri preventive și de combatere a infracțiunii, ce intră în sfera uciderii nou-născutului de către mamă, prin eficientizarea activităților organelor de drept competente, precum și la perfecționarea practicii de aplicare a normelor juridico-penale existente în Codul Penal al celor două state.

Semnificația teoretică: definirea bazelor conceptuale ale studiului științific de drept penal privind răspunderea pentru fapta de uciderea nou-născutului de către mamă în legea penală a României și de pruncucidere în cea a RM; identificarea unor perspective asupra cadrului științific vizând limitele și condițiile răspunderii penale, pentru infracțiunea de uciderea nou-născutului de către mamă.

Valoarea aplicativă a lucrării: se desprinde din volumul de informații pertinente și utile ce au vizat identificarea corectă și interpretarea pluri-aspectuală a normei penale prev. la art.147 CP al RM și art.200 alin.(1) CP al României. Această stare va avea un impact asupra căutării unui consens în jurisprudența ambelor state precum și a elaborării unei politici de unificare a normelor juridico-penale.

Implementarea rezultatelor științifice: aspectele teoretice ale tezei vor avea un impact la unificarea practicii judiciare; în activitatea practică a organelor de ocrotire a normelor de drept, la aplicarea sau interpretarea dispoziției art. 147 CP al RM și art. 200 alin.(1) CP al României; rezultatele cercetării pot fi utilizate în procesul de instruire din cadrul facultăților de drept, inclusiv la efectuarea unor cercetări științifice tematice privind pruncuciderea și la implementarea unor inițiative legislative în vederea sancționării și prevenirii infracțiunii.

РЕЗЮМЕ

Дуда Елена-Ана, «Правовая и криминальная характеристика детоубийства», кандидатская диссертация, Научная специальность: 554.01 - Уголовное право и уголовное правоприменение, Кишинев, 2024 год

Структура диссертации: введение, 4 главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 326 наименований, 243 страниц основного текста. Результаты опубликованы в 13 научных статьях.

Ключевые слова: детоубийство, убийство, рождение, новорожденный, уголовное обращение, насильственные действия, уголовная ответственность, наказания.

Цель диссертации: Он заключается в научно-практическом совершенствовании концепции применения уголовной ответственности за преступления, предусмотренные ст. 147 КП РМ и ст. 200 часть (1) Уголовного кодекса Румынии, после сравнительного уголовно-правового анализа уголовной доктрины и законодательства Республики Молдова и Румынии в соответствующих статьях; выявление существующих законодательных пробелов и их заполнение посредством норм права Ференда с целью аргументации и формулирования на их основе мер наказания за убийство новорожденного ребенка, которые имеют задачу совершенствования уголовного законодательства путем органической интеграции в нормативный штаб, существующий в настоящее время сила в двух штатах.

Задачи исследования: анализ международных актов относительно расследуемого преступления, форм его проявления и применяемых наказаний, соответствующих содержанию диссертации; сравнительный анализ моделей правового возвышения других государств в отношении преступлений против жизни личности и косвенно новорожденного, совершенных женщинами, с целью выявления сходств и различий регулирования уголовной ответственности в УК РФ. Республика Молдова и Румыния: юридическое исследование и анализ уголовных правонарушений, предусмотренных статьей 147 Уголовного кодекса Республики Молдова и ст. 200 ч. (1) КП Румынии; выявление объективных и субъективных признаков состава правонарушения пред. ст.147 УК РМ и ст. 200 ч. (1) КП Румынии; исследование судебной практики двух государств, имеющей отношение к преступлениям пред. ст.147 УК РМ и ст. 200 ч. (1) КП Румынии; разработка предложений к Закону Ференда относительно криминализации предусмотренных преступлений. ст.147 УК РМ и ст. 200 ч. (1) КП Румынии.

Научная новизна и оригинальность результатов исследования: в ней предлагаются понятия, тезисы и концепции, по-новому освещающие некоторые проблемы, связанные с выяснением особенностей и оснований уголовной ответственности субъекта по делу о детоубийстве, устанавливающие временные рамки, ограничивающие совершение расследуемого преступления в обоих государствах; позиционирование инкриминирующей нормы путем ее органической интеграции в действующую нормативную базу, а также очертавание проблем, возникающих по уголовным делам о детоубийстве, и на их основе немедленная разработка предложений по *закон Ференды*.

Полученные результаты, способствующие решению научной проблемы: научное обоснование составов и признаков преступления детоубийства через призму уголовного законодательства обоих государств (РМ и Румынии), а также судебной практики. Предоставление комплекса рекомендаций по аспекту закона о Ференде, которые, вероятно, будут способствовать расширению набора превентивных мер и борьбе с преступлениями, подпадающими под категорию убийства новорожденного матерью, путем оптимизации деятельности компетентных юридических органов, а также совершенствованию практики применения уголовно-правовых норм, существующих в Уголовном кодексе двух государств.

Теоретическая значимость: определение концептуальных основ научного изучения уголовного права относительно ответственности за убийство матери новорожденного в уголовном праве Румынии и детоубийство в уголовном праве РМ; выявление некоторых взглядов на научную основу относительно пределов и условий уголовной ответственности за преступление убийства матерью новорожденного.

Практическая применимость исследования: вытекает из объема актуальной и полезной информации, направленной на правильное выявление и многоаспектное толкование уголовной нормы пред. статье 147 УК РМ и части (1) статьи 200 УК Румынии. Это состояние окажет влияние на поиск консенсуса в юриспруденции обоих государств, а также на выработку политики унификации нормы.

Апробация результатов диссертационного исследования: теоретические аспекты диссертации окажут влияние на унификацию судебной практики; в практической деятельности правоохранительных органов при применении или толковании положений ст. 147 КП РМ и ст. 200 ч. (1) КП Румынии; Результаты исследования могут быть использованы в процессе обучения на юридических факультетах, в том числе при проведении тематических научных исследований по детоубийству и реализации законодательных инициатив в целях наказания и предотвращения преступлений.

ANNOTATION

Duda Elena-Ana, „The legal and criminal characteristics of infanticide”,
PhD Thesis in Law, Specialty: 554.01 - Criminal Law and law of penal execution, Chisinau, 2024

Thesis structure: introduction, 4 chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 326 titles, 243 pages of basic text. The results are published in 13 scientific papers.

Key-words: infanticide, murder, birth, newborn, criminal treatment, acts of violence, criminal liability, punishments.

The purpose of the Ph.D. thesis: It consists in the scientific-practical improvement of the concept of application of criminal liability for the offenses provided for art. 147 of the Penal Code of RM and art. 200 para. (1) of the Penal Code of Romania, following the comparative legal-penal analysis of the doctrine and criminal legislation of RM and Romania in the respective articles; the identification of existing legislative gaps and their filling through *ferenda law* norms in order to argue and formulate on their basis the sanctioning actions for the killing of the newborn child which have the task of improving the criminal legislation by organic integration into the normative headquarters currently in force in the two states.

The objectives of investigation: the analysis of international acts regarding the investigated crime, the forms of manifestation and the punishments applied relevant to the content of the thesis; the comparative analysis of the legal elevation models of other states, with regard to crimes against the life of the person and implicitly of the newborn committed by women, in order to identify the similarities and differences in the regulation of criminal liability in the Penal Code of the RM and Romania; the legal-criminal investigation and analysis of the offenses provided for in art. 147 of the Penal Code of the Republic of Moldova and art. 200 para. (1) Romanian Penal Code; identification of objective and subjective signs of the composition of the offense prev. to art. 147 of the Penal Code of the RM and art. 200 para. (1) Romanian Penal Code; the research of the jurisprudence of the two states relevant to the crimes provided to art. 147 of the Penal Code of the RM and art. 200 para. (1) Romanian Penal Code; the elaboration of proposals for the *ferenda law* regarding the criminalization of the offenses provided for to art. 147 of the Penal Code of the Republic of Moldova and art. 200 para. (1) Romanian Penal Code.

The scientific novelty and originality of the obtained results: within it, notions, theses and conceptions are proposed that put in a different light some of the problems related to the elucidation of the particularities and the grounds of the subject's criminal liability in the case of the crime of infanticide, establishing the temporal limits that frame the commission of the investigated crime in both states; the positioning of the incriminating norm through its organic integration in the normative framework in force, as well as the outline of the problems arising in the criminal cases of infanticide and, based on them, the immediate elaboration of the *ferenda law* proposals.

The obtained results which contribute solving of the foremost scientific problem: the scientific substantiation of the constituent elements and signs of the crime of infanticide, through the lens of the criminal law of both states (the Republic of Moldova and Romania) as well as judicial practice. Submitting a set of recommendations under the *ferenda law* aspect, likely to contribute to increasing the set of preventive measures and combating the crime, which falls within the scope of the killing of the newborn by the mother, by streamlining the activities of the competent legal bodies, as well as to perfecting the practice of applying the legal-penal norms existing in the Penal Code of the two states.

Theoretical importance: defining the conceptual bases of the scientific study of criminal law regarding the responsibility for the act of killing the newborn by the mother in the criminal law of Romania and of infanticide in that of the RM; identifying some perspectives on the scientific framework regarding the limits and conditions of criminal liability, for the crime of killing the newborn by the mother.

Practical value of the research paper: emerges from the volume of pertinent and useful information aimed at the correct identification and multi-aspectual interpretation of the criminal norm prevent to art. 147 of the Penal Code of the RM and art. 200 paragraph (1) of the Penal Code of Romania. This state will have an impact on the search for a consensus in the jurisprudence of both states as well as on the development of a policy of unification of legal-penal norms.

Implementation of the scientific results: the theoretical aspects of the thesis will have an impact on the unification of judicial practice; in the practical activity of law enforcement bodies, when applying or interpreting the provisions of art. 147 of the RM and art. 200 (1); the results of the research can be used in the training process within law faculties, including when conducting some thematic scientific research on infanticide and implementing some legislative initiatives in order to sanction and prevent the crime.

LISTA ABREVIERILOR

alin.	alineat
art.	articol
infr.	infracțiune
C.A.	Curtea de Apel
C.D.	Culegere de decizii. Tribunalul Suprem
Col. pen.	Colegiul penal
CP al RM	Codul Penal al Republicii Moldova
CP al României	Codul Penal al României
CP al României din 1969	Codul Penal al României din 1969
CPP al României	Cod de procedură penală al României
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
CEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
ed.	Ediția
Ed.	Editura
Jud.	Judecătorie
lit.	literă/litere
M. Of.	Monitorul Oficial
nr.	numărul
n.a.	nota autorului
ONU	Organizația Națiunilor Unite
p.	pagina
pp.	paginile
pct.	Punct/punctele
prev.	prevăzut
RRD	Revista Română de Drept
ÎCCJ	Înalta Curte de Casație și Justiție
RDP	Revista de Drept Penal
Sec. pen.	Secția penală
Sent.	Sentință
vol.	volum
T.S.	Tribunalul Suprem
UE	Uniunea Europeană

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța problemei abordate. Constituția Republicii Moldova adoptată la 29 iulie 1994¹ conferă importanță ocrotirii valorilor universale statuând și garantând dreptul la viață, la integritate fizică și psihică a persoanei, drept statuat și în Declarația Universală a Drepturilor Omului adoptată de către Adunarea Generală a ONU la data de 20.12.1948 unde se stipulează că „toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi”² precum și faptul că „orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei sale”³. Termenul de pruncucidere se referă la uciderea de către mamă a nou-născutului și este o formă mai restrânsă a noțiunii de „*infanticid*”, folosită în terminologia multor legislații penale, care cuprinde în definiția sa, suprimarea vieții oricărui copil, fiind legiferată în unele state ale lumii, ca fiind o formă calificată a infracțiunii de omor.

În cadrul acestui demers științific ne propunem analizarea din punct de vedere al răspunderii juridico-penale a infracțiunii prevăzută la art.200 alin.(1) în legislația României și cea de pruncucidere prevăzută la art.147 în norma penală a Republicii Moldova. Luând în considerare dezideratul conform căruia infracțiunea de uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă este clasată în actuala lege penală a României într-un nou grup de infracțiuni, inexistent anterior, intitulat: „Infracțiuni săvârșite asupra unui membru de familie”⁴, se va avea în vedere, analiza cadrului incriminator din legea penală a României, comparativ cu cea a legislației din Republica Moldova, unde infracțiunea de pruncucidere, cercetată în lucrarea de față, face parte din Capitolul II al Codului Penal al Republicii Moldova, denumit: Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei.

Apărarea persoanei prin prisma evoluției vieții sub aspect social, economic și moral a constituit de-a lungul timpului preocupări specifice tuturor sistemelor de drept. Constituțiile statelor statuează și garantează ocrotirea valorilor universale, fixând în același timp inalienabilitatea și inviolabilitatea dreptului la viață, integritatea fizică și psihică a persoanei, necesitând constituirea unei metodologii și a unei metode implicate în cercetarea infracțiunii de pruncucidere în scopul identificării particularităților determinate de momentul de început al vieții omenești, în comparație cu infracțiunea de omor a unei persoane adulte, constatare care nu prezintă dificultăți; demonstrarea din punct de vedere medical și juridic a faptului că la momentul săvârșirii de către mamă a actelor vătămătoare, nou-născutul era în viață; natura tulburărilor fizice și psihice în care se află autoarea,

¹Constituția Republicii Moldova, adoptată la 24 iulie 1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.1 din 12.08.1994. În vigoare din 27 august 1995, [citată la 21.07.2019], (disponibil: http://constcourt.md/public/files/file/Baza%20legala/constitutia_ro_22.05.17_ro.pdf)

²Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de către Adunarea Generală a ONU la data de 20.12.1948, (art.1) [citată la 10.07.2018]. (Disponibil : http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Declaratia_Universala_a_Drepturilor_Omului.pdf)

³ *Ibidem*, (art.3)

⁴ Noul Cod penal al României, Monitorul Oficial nr.757/2012. [citată la 10.07.2018]. (Disponibil : <http://www.inliasi.ro/Noul%20cod%20penal.pdf>)

trebuie să fie cauzate de procesul biologic al nașterii.

Prin lucrarea de față ne propunem să lămurim unele dintre problemele ridicate de interpretarea textului de lege privitoare la infracțiunea cercetată, pentru a crea o viziune de ansamblu, pluridisciplinară asupra acestei categorii de infracțiuni și, de asemenea, să ilustrăm în plan practic aspectele teoretice analizate pentru a fi puse în evidență tendințele evolutive ale normei penale din perspectiva infracțiunii de pruncucidere. Pe parcursul acestei expuneri se încearcă o identificare a rațiunii legiuitorului cu privire la incriminarea art.200 alin. (1) CP al României și infracțiunii de pruncucidere, prev. la art.147 CP RM, pornind de la principalele prevederi în actuala legislație a celor două state, în dreptul comparat și prin viziunea instrumentelor internaționale.

Actualitatea temei abordate și motivația alegerii acesteia este determinată în prim plan de ocrotirea dreptului la viață încă de la apariția sa. Aceste aspecte reies din modul de comitere a infracțiunii cercetate, al implementării unor termeni limitativi care să ateste starea de responsabilitate redusă versus diminuarea discernământului, precum și introducerea unei linii de demarcație temporală a comiterii faptei care ar contribui la soluționarea controverselor din practica judiciară și la revizuirea actualei norme juridico-penale, prin aplicarea unor sancțiuni mai blânde și introducerea unor noi norme privind încadrarea și sancționarea activității mamei și a celor care sprijină și instigă la uciderea nou-născutului și a vătămării acestuia. Pentru a avea o viziune cât mai detaliată și a atinge un nivel cât mai înalt al gradului de studiere al prezentului studiu, au fost luate în considerare și analizate și prevederile normative referitoare la tema tezei din Germania, Franța, Finlanda, Elveția, Bulgaria, Republica Belarus, Marea Britanie, Irlanda.

Încadrarea temei în preocupările internaționale.

Având în vedere pericolozitatea și consecințele comiterii infracțiunii de omor al copilului nou-născut săvârșit în timpul nașterii sau imediat după naștere de către mama care se află într-o stare de tulburare fizică sau psihică, cu diminuarea discernământului, cauzată de naștere, precum și identificarea acestui fenomen în toate regiunile lumii, comunitatea internațională a elaborat mai multe instrumente juridice care au la bază prevenirea și combaterea acestui gen de fapte ilegale, care își găsesc aplicabilitatea în normele penale ale fiecărei țări.

Articolul 6 pct.1 din Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice garantează faptul că „dreptul la viață este inerent persoanei umane. Acest drept trebuie ocrotit prin lege. Nimeni nu poate fi privat de viața sa în mod arbitrar”⁵. Ocrotirea vieții de către legea penală începe încă din momentul începerii procesului fiziologic al nașterii.⁶ La nivel internațional prezenta temă

⁵Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice, adoptat și deschis spre semnare de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 16 decembrie 1996, intrând în vigoare la 23 martie 1976, [citat la 21.07.2019], (disponibil: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/82590>)

⁶ BOROI, Al. – *Aspecte juridice în legătură cu momentul nașterii și momentul morții*. Revista Dreptul nr. 12, 1998, (131-132), ISSN: 1018-04-35, p.131

de cercetare este abordată din prisma noțiunilor de omor, pruncucidere și uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă, acest lucru realizându-se într-o abordare comparativă a legislației RM, România și a altor state. Actele internaționale în materia fundamentării drepturilor omului, precum și cele ale drepturilor în familie, sunt desprinse din existența mai multor instrumente juridice: Convenția Internațională cu privire la Drepturile Copilului care a avut în vedere că „necesitatea de a extinde protecția specială acordată copilului, a fost enunțată în Declarația de la Geneva din 1924 cu privire la drepturile copilului”⁷; Drepturile Omului – Principalele Instrumente cu Caracter Universal la care Republica Moldova este parte; Declarația Universală a Drepturilor Omului adoptată la New York la 10.12.1948, Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului. Amintim că în preambulul Convenției Internaționale cu privire la Drepturile Copilului, la art. (2) este stipulat: „copiii au dreptul la supraviețuire și dezvoltare, în toate aspectele vieții: fizic, psihic-emoțional, cognitiv, social și cultural”⁸. Obiectivul principal al tratatelor internaționale care reglementează germenii dreptului la viață, drepturile omului și ale unui proces echitabil în vederea consacării principiului legalității infracțiunilor, este realizarea unei unități mai strânse între statele membre ale Consiliului Europei pentru protejarea vieții, a libertății individuale, libertății politice și a statului de drept. Încadrarea temei în preocupările oamenilor de știință din alte state care s-au preocupat de elaborarea concepției juridico-penale, precum și al altor ramuri conexe în domeniul cercetat, se enumeră: V. Manzini, J.J. Brownlie, A. Decocq, G. Jakobs, F. Lellord, C. Andre, J. Leaute, R. Durham, T. Allan, B. Zuckerman, H. Bauchner, S. Parker, H. Cabral, J. Evans, J. Heron, H. Francomb, V. Manzini, M.G. Spinelli, G. Dawson, L.G. Klinger, și alții. Lucrările acestor autori reprezintă baza teoretică a prezentei teze, identificată în alte state.

Gradul de studiu. Infracțiunea cercetată a fost incriminată de-a lungul evoluției societății umane și a apărut încă din cele mai vechi timpuri analizată în mod diferit, în funcție de etapele evoluției umane, făptuitoarea fiind învinovățită atât sub aspect moral cât și instituțional. Pornind de la problematica cercetării, în lucrarea de față au fost identificate studii în literatura de specialitate din străinătate din domeniile dreptului penal și alte științe conexe dedicate studiului juridico-penal, precum și a cauzelor care conduc la săvârșirea infracțiunii de pruncucidere, denumire sub care fapta este incriminată în legislația penală din RM și anterior anului 2014 în România, necesară și în același timp obligatorie pentru elaborarea prezentei teze, care vin și completează studiile care au fost întreprinse în domeniul cercetat în străinătate, România și

⁷ Convenția Internațională cu privire la Drepturile Copilului, la 20 noiembrie 1989 la New York, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993. În Drepturile Omului – Principalele instrumente cu caracter universal la care Republica Moldova este parte, Chișinău, Editura Garuda -Art, 1998, 732 p., ISBN:9975-9984-3-7, p.44

⁸Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului. Adoptată de Adunarea Generală a ONU la 20 noiembrie 1989 [citat la 10 aprilie 2018]. Disponibil: http://www.unicef.org/moldova/CRC_RO.pdf

Republica Moldova. Cu această ocazie au fost evidențiate o serie de tendințe și aspecte de dezvoltare a științelor penale și unele conexe, specifice dezvoltării actuale în societate.

Încadrarea temei în preocupările din România și Republica Moldova. Principiile în materia fundamentării drepturilor ființei umane și ale drepturilor omului în familie constituie fundamentul tuturor democrațiilor autentice care influențează viața persoanei. Conform art. 16 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova: „respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului”⁹, acest deziderat căzând în sarcina fiecărui stat de drept.

Demersul nostru științific în domeniul juridico-penal este inițiat în baza unor surse doctrinare de reputație incontestabilă în doctrină, elaborată de autori consacrați printre care enumerăm: Al. Barbăneagră, X. Ulianoschi, R. Cojocaru, V. Stati, S. Brînză, V. Berliba, Al. Borodac, L. Gîrla, M. Grama, N. Corcea, I. Hadîrcă, S. Prodan, Gh. Fortuna și alții (Republica Moldova) precum și Al. Boroî, V. Dongoroz, I. Dobrinescu, V. Dobrinoiu, G. Antoniu, O. Loghin, I. Pascu, T. Toader, C. Bulai, Gh. Nistoreanu, C. Voicu, M. Udrioiu., Gh. Mateuț, C. Duvac, etc. (România). Investigația științifică a fost efectuată printr-o cercetare temeinică interdisciplinară din alte domenii conexe dreptului penal, cum ar fi: psihiatrie judiciară, medicina legală, psihologie. Pentru aprofundarea cercetării, au fost relevante rezultate științifice ale autorilor, după cum urmează: Medicina legală – V. Odovenco, V. Sambriș, K. Anass, (Republica Moldova); Psihiatrie judiciară – Gh. Sripcaru, V. Astărăstoe, C. Scripcaru, G. Groza; Psihologie – N. Mitrofan, C. Voicu, A. Roșca (România). Unele concepții de natură interdisciplinară au contribuit substanțial la formularea concluziilor și la expunerea de propuneri.

Scopul cercetării. Constă în perfecționarea științifico - practică a concepției de aplicare a răspunderii penale pentru infracțiunile prevăzute la art. 147 CP al RM și la art. 200 alin.(1) CP al României, în urma analizei juridico-penale comparată a doctrinei și legislației penale a RM și României la articolele respective; identificarea vidurilor legislative existente și suplinirea acestora prin norme de *lege ferenda* în vederea argumentării și formulării în baza acestora a acțiunilor sancționatorii de ucidere a copilului nou-născut care au drept sarcina de a îmbunătăți legislația penală, prin integrarea organică în sediul normativ aflat în prezent în vigoare în cele două state.

Obiectivele cercetării. În îndeplinirea scopului cercetării științifice, au fost elaborate obiectivele cercetării care sunt realizate în două planuri de importanță semnificativă, cea a valorii sociale care o are viața persoanei protejată de legea penală și elaborarea conceptului de interpretare juridico-penală și aplicare a infracțiunilor prevăzute la art. 147 din CP al RM și

⁹ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr.1

art.200 alin.(1) din CP al României, aspecte ce vin să îmbunătățească prevederile legale în vigoare și să eficientizeze cadrul normativ din prisma analizei normelor juridico-penale în ambele state, propunând următoarele obiective:

-analiza actelor internaționale privind infracțiunea cercetată, formele de manifestare și pedepsele aplicate relevante conținutului tezei;

-analiza comparativă a modelelor de elevație juridică ale altor state, cu privire la infracțiunile contra vieții persoanei și implicit a nou-născutului comise de către femei, în vederea identificării similitudinilor și deosebirilor reglementării răspunderii penale din CP al RM și al României;

-cercetarea și analiza juridico-penală a infracțiunilor prevăzute la art.147 din CP RM și art. 200 alin.(1) din CP al României;

-identificarea semnelor obiective și subiective ale componenței de infracțiune prevăzute la art.147 din CP RM și art. 200 alin.(1) din CP al României;

-cercetarea jurisprudenței din cele două state relevante infracțiunilor prevăzute la art.147 din CP RM și art. 200 alin.(1) din CP al României;

-elaborarea propunerilor de *lege ferenda* privind incriminarea infracțiunilor prevăzute la art.147 CP al RM și art. 200 alin.(1) din CP al României;

S-a urmărit identificarea spațiilor neacoperite, evidențierea unor viduri legislative legate de interpretarea textului de lege pentru ambele state. Din necesitatea de a clarifica unele aspecte ale prezentului studiu au fost realizate cercetări științifice privind analiza istorică a reglementărilor privind infracțiunile prevăzute la art.147 CP al RM și art. 200 alin.(1) din CP al României, argumentarea oportunității atenuării răspunderii penale în cazul infracțiunilor cercetate, precum și studierea esenței și conținutului faptei prejudiciabile.

Ipoteza cercetării are drept premisă accepțiunea conform căreia fenomenul pruncuciderii se caracterizează printr-un grad de pericolozitate accentuat, care aduce atingeri grave relațiilor sociale cu privire la viața persoanei încă de la primul moment al apariției sale, și implicit al relațiilor sociale privind persoana ca valoare socială fundamentală. Astfel, dacă dispoziția cu privire la infracțiunea cercetată va fi precisă și actuală, din punct de vedere al protecției vieții nou-născutului aceasta se va putea aplica pentru perfecționarea legii penale și a jurisprudenței din ambele state, care va fi în concordanță cu standardele internaționale de protecție a drepturilor omului.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute. În cadrul acesteia sunt propuse noțiuni, teze și concepții ce pun într-o altă lumină unele dintre probleme ce țin de elucidarea particularităților și temeiurile răspunderii penale a subiectului în cazul infracțiunii de pruncucidere, stabilindu-se limitele temporale ce încadrează comiterea infracțiunii cercetate în

ambele state; poziționarea normei incriminatorii prin integrarea organică a acesteia în cadrul normativ în vigoare, precum și conturarea problemelor apărute în cauzele penale de pruncucidere iar în baza acestora elaborarea nemijlocită a propunerilor de *lege ferenda*.

Problema științifică importantă soluționată constă în fundamentarea științifică a regimului juridic a pruncuciderii și a art. 200 alin.(1) CP al României; definirea bazelor conceptuale ale studiului de drept penal al răspunderii pentru infracțiunea prev. la art. art.147 CP al RM și art. 200 alin.(1) CP al României; formularea obiectului juridic special și relațiile sociale în legătură cu dreptul la viață al nou-născutului; sistematizarea abordărilor teoretice referitoare la stabilirea elementelor constitutive ale pruncuciderii; delimitarea infracțiunii de pruncucidere de alte infracțiuni conexe; acumularea unui vast material teoretic și practic pentru dezvoltarea direcțiilor de investigare a fenomenului; trasarea unor noi perspective asupra cadrului teoretico-metodologic al temeiului real și al temeiului juridic, ce corespunde răspunderii penale pentru infracțiunea prevăzută la art. art.147 CP al RM și art. 200 alin.(1) CP al României.

Valoarea aplicativă se desprinde din volumul de informații pertinente și utile ce au vizat identificarea corectă și interpretarea pluri-aspectuală a normei penale prevăzute la art.147 CP al RM și art.200 alin.(1) CP al României. Această stare va avea un impact asupra căutării unui consens în jurisprudența ambelor state, precum și a elaborării unei politici de unificare a normelor juridico-penale.

Direcțiile de soluționare a problemei științifice importante, vizează analiza juridico-penală care incriminează infracțiunea comisă de către mamă asupra nou-născutului în Republica Moldova și România, pentru clarificarea problemelor ridicate de interpretarea textului de lege, având ca scop elaborarea unei viziuni de ansamblu, pluridisciplinară, asupra acestei categorii de infracțiuni; analiza comparativă a reglementărilor juridico-penale din legislația internațională, precum și ilustrarea în plan practic al aspectelor teoretice analizate, prin punerea în evidență a tendințelor evolutive a fenomenului cercetat, avându-se în vedere reglementările care se doresc a fi introduse pentru a avea o legislație care să satisfacă cerințele actuale. Pe parcursul expunerii s-a realizat o fundamentare a apariției infracțiunii de pruncucidere, cu argumente relative la alte sisteme de drept penal, Jurisprudența CEDO, urmând ca în final, să fie prezentate principalele opinii cu privire la momentul apariției vieții, precum și oportunitatea introducerii unor proceduri în viitoarea legislație penală. Baza teoretică este constituită din lucrările cercetătorilor și savanților penaliști, psihologi și medici legiști din ambele state, care au abordat tematica lucrării.

Au fost identificate particularitățile privind caracteristicile victimei cât și a subiectului infracțiunii în baza semnelor obiective și subiective ale infracțiunii cercetate, precum și modalitățile de comitere a actelor vătămătoare îndreptate asupra corpului nou-născutului. Au fost

întreprinse cercetări științifice privind practica judiciară de calificare în domeniul dat, pentru identificarea deficiențelor legate de interpretarea și aplicarea normei penale privind uciderea nou-născutului de către mamă, precum și a materialelor științifice publicate până în prezent la tema tezei, care în Republica Moldova au fost de sorginte criminologică și criminalistică, efectuate în anul 2005 și respectiv 2007, iar în România în anul 2008.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare utilizate.

Analiza metodologiei de investigare a infracțiunii cu descrierea detaliată a unor ipoteze concrete vine să completeze latura pluridisciplinară a lucrării. Cercetările întreprinse se bazează pe studierea doctrinei, a legislației și practicii judiciare din România, Republica Moldova și alte state, existente în domeniul dat. Pentru realizarea scopului propus și a obiectivelor punctate au fost utilizate un cumul de metode de cercetare științifică care au avut ca scop dezvăluirea originii, esența și identificarea caracteristicilor infracțiunii cercetate din perspectiva incriminării acțiunii vătămătoare: metoda analizei de conținut (CP din anul 1961 al RM și CP din anul 2002 al RM, CP al României din 1969 și CP al României, Codurile Penale ale altor state: Franța, Germania, Bulgaria, Ungaria, Marea Britanie, etc., Legi cu privire la acte normative); metoda logică - analiză și sinteză; metoda istorică și sistematică; metoda documentării (dosare penale, hotărâri, proiecte de lege); metoda analizei statice, a analizei dinamice, precum și cea a observării, comparării și sintezei.

Pentru realizarea cercetării s-au utilizat și metodele: logică, de inducție și deducție, toate fiind bazate pe studierea doctrinei în domeniul legislației penale, precum și practica instanțelor judecătorești. Ca puncte de reper ne-au servit legislația RM și a României, precum și a altor state, ce vizează infracțiunea cercetată, prin prisma infracțiunilor comise cu violență de către femei, îndreptate împotriva vieții și sănătății persoanei. Premisa metodologică de bază a tezei constă în realizarea unei interpretări proprii, cu privire la activitatea infracțională comisă de către mama pruncuigașă și consolidarea acesteia pe parcursul studierii particularităților metodologice de investigare a fenomenului cercetat. În procesul de elaborare a prezentei cercetări, a fost studiat un volum mare de materiale doctrinare, normative și alte lucrări ce caracterizează conținutul și nivelul calitativ al cercetării cauzelor penale de uciderea nou-născutului de către mamă.

Am efectuat un studiu empiric. Pentru demonstrarea ipotezei a fost întreprinsă o cercetare sub formă de chestionar. Scopul acestui chestionar a constat în identificarea problemelor ce privesc subiectul infracțiunii de pruncucidere din punct de vedere a laturii subiective a infracțiunii de omor/pruncucidere și alte infracțiuni din sfera celor comise împotriva vieții și sănătății persoanei, prin culegerea datelor pentru testarea empirică a ipotezei formulate în teza de doctorat, precum și prin analiza cantitativă și calitativă a datelor pentru acceptarea,

respingerea sau reformularea respectivei ipoteze științifice.

Astfel, a fost aleasă utilizarea metodei cantitative de studiu, prin aplicarea unei anchete realizată pe bază de chestionar (chestionar-filtru). În strictă corespundere cu limitele cercetării a fost ales locul (teritoriul) de desfășurare a studiului. Participarea la activitatea desfășurată a fost sprijinită de Serviciul Asistență Psihosocială din cadrul Penitenciarului de Femei Ploiești Târgșorul Nou. Pentru a obține datele, a fost elaborat un chestionar-filtru asupra căruia persoanele deținute în penitenciar au răspuns. În cadrul acestui studiu au fost identificate cauzele care au stat la baza actelor ilicite comise de femei; au fost relevate unele aspecte ale vieții private ale persoanelor care au comis infracțiuni; au fost identificați factorii care au dus la declanșarea comportamentului delinvent care caracterizează persoanele condamnate de instanțele de judecată la executarea de pedepse privative de libertate pentru comiterea infracțiunii de omor; au fost determinate trăsăturile comune ale femeilor care comit infracțiuni de mare violență; relevarea existenței unor categorii de deținute din punct de vedere al mediului de proveniență și al particularităților psihologice înregistrate pe segmentul de violență, comise de femei. S-a urmărit stabilirea unui inventar de indicatori ai istoricului personal, istoric relațional, medical și social al deținuților, demonstrând că realizarea unui instrument apt să pună în evidență diferite aspecte socio-morale care au stat la baza declanșării actelor criminale a femeilor, au dus la relevarea existenței unor categorii de deținute, care, din cauza mediului de proveniență și al particularităților psihologice, au dus la declanșarea tulburărilor de natură psihică.

În baza studiului empiric întreprins, s-a ajuns la concluzia că elaborarea unor proiecte de prevenire a infracționalității înregistrate pe segmentul de violență comis de femei, sunt benefice pentru a diminua atât stările de stres post traumatic create în timpul sarcinii, cât și recurgerea de către medici a asistării medicale de specialitate în procesul nașterii, aspecte ce pot preîntâmpina ca mama să recurgă la suprimarea vieții nou-născutului și astfel să comită vătămarea acestuia.

Sumarul compartimentelor tezei. Urmărind scopul și sarcinile propuse spre cercetare, s-a procedat la structurarea logică a tezei ce cuprinde adnotările, lista abrevierilor utilizate, introducere, patru capitole, concluziile generale și recomandări, bibliografie.

Introducerea pune accentul pe importanța și actualitatea temei cercetate în care sunt evidențiate scopul și obiectivele lucrării, expune baza teoretico-metodologică și noutatea științifică a tezei de doctorat. Tot aici se menționează problema științifică importantă soluționată, importanța teoretică și valoarea aplicativă.

În *Capitolul 1* „Infracțiunea de pruncucidere prin prisma materialelor științifice publicate în alte state, Republica Moldova și România” este destinat stadiului actual al cunoașterii evoluției tratatelor, al monografiilor și cursurilor universitare, precum și al articolelor publicate

la tema tezei de doctorat, atât în alte state cât și Republica Moldova și România. În urma studiului legislației din alte state, a fost realizată o analiză comparată a reglementărilor privind pruncuciderea și cel al infracțiunilor ce intră în sfera actelor devinate, specifice femeilor.

În *Capitolul 2* „Particularități juridico-penale ale infracțiunii prevăzute la art.200 alin.(1) potrivit legislației penale a României” au fost supuse analizei juridico-penale infracțiunea prev. la art. 200 alin. (1) în modalitatea prevăzută de actuala legea penală, în contextul infracțiunilor săvârșite asupra unui membru de familie. Au fost abordate în special aspecte ce vizează subiectul infracțiunii, al victimei, care poate fi doar nou-născut, stare ce a fost analizată prin prisma științei medicale; latura obiectivă și subiectivă a infracțiunii cercetate; formele, modalitățile și sancțiunile aplicate și, totodată, au fost analizate aspectele referitoare la participanții care înlesnesc sau ajută făptuitoarea în suprimarea vieții nou-născutului.

În *Capitolul 3* „Reglementări de drept penal privind infracțiunea de pruncucidere conform legislației penale a Republicii Moldova” au fost supuse unei analize detaliate juridico-penale infracțiunea de pruncucidere prev. la art. 147 CP al RM în modalitatea prevăzută de legea penală, în contextul infracțiunilor contra vieții. Au fost cercetate aspectele juridico-penale referitoare la subiectul infracțiunii, care poate fi numai mama naturală sau purtătoare/parturienta (surogat) a nou-născutului. Au fost abordate aspectele ce vizează latura obiectivă și subiectivă a pruncuciderii, fiind realizată delimitarea infracțiunii cercetate de alte infracțiuni conexe și concluzii care ar putea duce la soluționarea unor controverse existente în doctrina penală, având ca scop interpretarea uniformă a legislației penale de către practicieni și teoreticieni.

În *Capitolul 3* „Rezultatele obținute în cercetarea fenomenului infracțional al pruncuciderii” rezidă din analiza multiaspectuală juridico - penală a fenomenului infracțiunii expuse în literatura de specialitate din străinătate care au fost analizate într-o viziune proprie, acestea având ca rezultat înaintarea unor soluții privind realizarea justiției penale, prin intermediul căreia este incriminată infracțiunea cercetată în cele două state și expunerea unor noi măsuri de prevenire juridico-penală a acestui fenomen. Noutatea științifică este determinată și de anumiți factori cum ar fi poziționarea normei incriminatorii prin integrarea organică în sediul normativ în vigoare stabilirea unor sancțiuni adecvate pericolozității faptei, accepiunea conform căreia fenomenul pruncuciderii se caracterizează prin pericol sporit.

În *Capitolul* „Concluzii generale și recomandări” au fost sistematizate concluziile de bază care au fost identificate în cadrul prezentei cercetări științifice, acestea fiind în măsură să contureze unele recomandări de îmbunătățire a cadrului juridico-penal Republica Moldova și din România, precum și propuneri de *lege ferenda*.

1. INFRAȚIUNEA DE PRUNCUCIDERE PRIN PRISMA MATERIALELOR ȘTIINȚIFICE PUBLICATE ÎN ALTE STATE, REPUBLICA MOLDOVA ȘI ROMÂNIA

1.1. Analiza materialelor științifice publicate la tema tezei în alte state

În acest capitol va fi efectuată o analiză aprofundată a materialelor științifice la tema lucrării publicate în alte state, Republica Moldova și România. Sursele doctrinare vor fi analizate detaliat, în funcție de subiectul propus spre cercetare științifică, într-o consecutivitate logică, după cum au fost formulate în prezenta teză de doctorat. O atenție deosebită se va acorda primelor publicații la tema prezentei teze cât și celor din ultimii ani.

Pentru realizarea prezentului cadru științific, în primul capitol sunt înfățișate rezultatele analizelor conceptelor științifice publicate în străinătate, Republica Moldova și România, dedicate problemelor ce țin de noțiunea și conținutul infracțiunilor de omor și pruncucidere ca obiect de cercetare. Pentru a crea o legătură logică în evoluția gândirii științifice, s-a procedat la studierea lucrărilor care pun în discuție cele două noțiuni, explicând legătura dintre uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă, în contextul comiterii infracțiunii omor, care au generat formularea de ipoteze, apelând la cercetarea domeniului științific al dreptului penal.

Demersul nostru științific în domeniul juridico-penal este inițiat în baza unor surse doctrinare penală elaborate de mai mulți autori de specialitate, pentru realizarea investigației științifice fiind efectuată o cercetare temeinică interdisciplinară (sociologie, medicină legală, psihologie) care a determinat formularea anumite concluzii. Au fost considerate utile și necesare unele rezultate științifice obținute de J. Brownlie, A. Decocq, M.I., G. Jakobs, F. Lellord, C. Andre, J. Leaute, R. Durham, T. Allan, B. Zuckerman, H. Bauchner, S. Parker, H. Cabral, J. Evans, J. Heron, H. Francomb, V. Manzini, G. Dawson și L.G. Klinger, și alții.

Pruncuciderea este una dintre cele mai feroce infracțiuni analizate din punct de vedere moral și social, pe care, din păcate o săvârșește tocmai acea persoană care ar trebui să apere viața copilului cu prețul său suprem. Pruncuciderea contrazice maternitatea și instinctul de apărare al progenerurii umane, care este considerat actul sacru, așa cum spunea și Chateaubriand: „sânul mamei devenind mormânt, în loc de a fi sanctuar de viață”. Infracțiunea cercetată este un act de punere în pericol prin suprimarea vieții nou-născutului de către mama sa biologică care se află sub imperiul tulburărilor fizice sau psihice, provocate de actul nașterii, care este îndreptat nu numai asupra persoanei ca entitate fizică, cât și împotriva viitorului întregii societății. Cu toate că faptuitoarea se află într-o stare de tulburare specifică nașterii, care îi îngreădește puterea de a raționa, nu putem afirma că pericolul social al acestei infracțiuni este mai scăzut.

Infracțiunea cercetată este legiferată ca infracțiune distinctă în majoritatea legislațiilor penale europene, definiția acesteia variind sub diferite forme și nu de puține ori pruncuciderea se încadrează la capitolul denumit generic: „Infracțiuni de omor comise cu circumstanțe atenuante”. Viața și sănătatea sunt drepturi sacre consacrate persoanei și necesare pentru asigurarea existenței umane din toate timpurile. Legislațiile internaționale acordă o deosebită importanță ocrotirii drepturilor omului și implicit nou-născutului. Acestea sunt considerate valori universale care statuează și garantează dreptul la viață, integritate fizică și psihică a persoanei încă de la apariția sa. Având în vedere necesitatea de a acorda o protecție specială copilului, au fost enunțate mai multe acte internaționale, respectiv: Declarația cu privire la Drepturile Copilului de la Geneva, din anul 1924, precum și Declarația Drepturilor Copilului. În Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului este menționat faptul că familia este considerată mediu natural pentru dezvoltarea și buna creștere a tuturor membrilor săi, făcând referire în special la copii – reliefând astfel faptul că familia și respectiv mama are cel mai mare potențial de a își proteja nou-născutul și de a îi asigura siguranța fizică și psihică.

Elaborarea de către toate legislațiile penale a unor norme de drept penal prin care se urmărește protejarea vieții persoanei, reprezintă una dintre cele mai valoroase obligații ale statelor destinate garantării dreptului la viață. Cu privire la relația dintre mijloacele interne și cele internaționale de protecție a drepturilor copilului, ținem să precizăm că principiul apărării drepturilor omului se afirmă în epoca noastră ca fiind specific dreptului internațional. Evoluția sa a fost pregnant influențată de Declarația Universală a Drepturilor Omului și de numeroasele tratate și documente internaționale. Acest lucru s-a impus ca o necesitate a pozițiilor dintre statele membre, a căror realizare se îmbină cu promovarea tuturor normelor și principiilor de drept penal, destinate să îndrume raporturile dintre țări.

Dreptul la viață este subordonat așa numitelor drepturi inviolabile care sunt apărate prin activitățile jurisdicționale ale CEDO, unde afirmarea și recunoașterea „drepturilor și libertăților omului ca principiu al dreptului internațional contemporan, nu se fundamentează pe recunoașterea unui drept natural obiectiv care ar transcede voința statelor”¹⁰. Acest fapt „are la bază tocmai consimțământul acestora de a îl recunoaște ca atare, după cum întreg ansamblul de norme de drept internațional exprimă acordul de voință al statelor în cadrul comunității generale”¹¹. După cum estimează profesorul american Buergethal T. „dreptul internațional, cu puține excepții a lăsat statelor națiunii libertatea să trateze pe proprii lor naționali așa cum au înțeles. Aceasta a însemnat

¹⁰ SCHWELB, E., *The International Court of Justice and the Human Right Clauses of Charter*. The American Journal of International Law, 1972, 66(2), vol. 66, nr.22, p.338

¹¹ BROWNLIE, J. *Principles of Public International Law*, Oxford, 1973, p.553, ISBN: 0-19-825638-8, [citat: 18.04.2020] Disponibil: <http://www.lapres.net/brownlie.pdf>

că drepturile omului nu constituiau obiect de preocupare internațională și că ele au fost tratate ca situându-se exclusiv în cadrul jurisdicției interne a statelor individuale”¹². Se va avea în vedere că obligația de a executa hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului decurge din angajamentul responsabilității Statului, care nu și-a îndeplinit obligațiunea sa primară de a garanta drepturile recunoscute în Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, în termenii articolului (1), urmând regimul responsabilității internațional. ¹³ Angajamentul responsabilității implică trei obligațiuni: obligațiunea de cașăie a faptului ilicit, obligația de reparație (a lichida consecințele trecute a faptului din punct de vedere internațional ilicit) și ultima, cea de a evita încălcările similare (obligațiunea de nerepetare a faptului ilicit). Curtea Europeană a Drepturilor Omului a afirmat astfel clar în cazul „Papamichalopoulos” că „o hotărâre care constată o încălcare, implică pentru Statul pârât obligațiunea juridică față de Convenție de a pune un termen pentru încălcare și de a lichida consecințele sale, în așa mod încât să restabilească pe cât se poate situația anterioară”¹⁴.

Cu privire la determinarea conținutului obligațiunii de a executa hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului, în cea de încetare a faptului ilicit, aceasta are o aplicare limitată în sistemul Convenției, căci presupune o încălcare continuă, pe când cea de reparație privită în strict sensul, obligația este esențială. Cu privire la cea de-a treia obligație, prin care se încalcă repetarea faptului ilicit: „principiul este la fel ca în dreptul internațional general, cel al *restitutio in integrum*. Aceasta obligațiune implică adoptarea unor măsuri individuale”¹⁵.

Receptând mesajul universalității susținut prin Convențiile Internaționale cu privire la drepturile copilului, afirmăm recunoașterea și garantarea acestora și prin emiterea unor reglementări privind protecția și promovarea drepturilor copilului care garantează drepturile tuturor copiilor, fără discriminare, indiferent de rasă, culoare, origine socială, materială sau de gradul și tipul unor deficiențe, de statutul copilului la naștere sau cel dobândit. În articolul (19) din Legea nr.272/ 2004 interesul copilului primează, acordând interes primordial „dreptul de a fi crescut în condiții care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală”¹⁶. În vederea materializării acestui scop, părinții au printre altele îndatoriri și aceea de a iniția „toate măsurile necesare pentru realizarea drepturilor copilului și să coopereze cu persoanele fizice și persoanele

¹² BUERGENTHAL, T. *Codification and Implementation of International Human Rights*, în *Human Dignity. The Internationalization of Human Rights*, Aspen Institute for Humanistic Studies, New York, 1979, (15-22), p.15.

¹³ Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, Roma, 4 noiembrie 1950, amendată de Protocoalele nr. 11 și 14, însoțită de Protocolul adițional și de Protocoalele nr. 4,6,7,12,13 și 16, (art. 1)

¹⁴ VASILE D., DASCĂLU, I. C. *Drepturile minorului și răspunderea pentru faptele sale În contextul European - fără discriminare*. Iași: Lumen, 2009,139 p., ISBN:978-973-166-136-0, pp.34-35

¹⁵ *Ibidem*, p.36.

¹⁶ Legea nr. 272 din 21 iunie 2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, M. Of. al României, Partea I, nr. 557 din 23 iunie 2004, actualizată și republicată în M. Of. nr.159 din 5 martie 2014, (art.19) [citat la 10 aprilie 2018]. Disponibil: <http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Legislatie/L272-2004-R.pdf>

juridice care exercită atribuții în domeniul îngrijirii, educării și formării profesionale a copilului”¹⁷. În continuarea studierii prezentei legi, copii beneficiază de forme de protecție și din partea organelor de specialitate ale administrației publice centrale, a autorităților administrației publice locale, precum și a oricăror altor instituții publice sau private cu atribuții în domeniul sănătății. Acestea sunt obligate să adopte în condițiile legii, toate măsurile necesare pentru „reducerea mortalității infantile; asigurarea și dezvoltarea serviciilor medicale primare și comunitare; asigurarea serviciilor medicale pentru gravide în perioada prenatală și postnatală, indiferent dacă acestea au sau nu au calitatea de persoană asigurată în sistemul asigurărilor sociale de sănătate”¹⁸. Autorul Manzini V. subliniază în tratatul de drept penal că „viața ca interes protejat de lege se bucură de ocrotire ca relație între oameni, deoarece și dreptul penal se preocupă numai de raporturile dintre oameni, între aceștia și colectivitate și nu de acțiunile, chiar imorale, pe care individul le-ar putea comite”¹⁹. Viața este protejată în toate societățile statelor lumii prin legi penale, acest lucru realizându-se nu doar din punct de vedere social, cât al valorii primare al oricărei societăți. Legile penale ale diferitelor state protejează nu numai viața fiecărui individ, interesul societății fiind reflectat în păstrarea și respectarea de către ceilalți membrii ai societății a vieții și demnității persoanei cu care conviețuiesc.

În Raportul anual al Uniunii Europene privind drepturile omului și democrația în lume, promovarea și protecția drepturilor copilului a fost o prioritate pentru Uniunea Europeană. În anul 2012 s-a desfășurat o campanie globală de lobby pentru promovarea ratificării celor două protocoale opționale la Convenția cu privire la Drepturile Copilului. În februarie 2012, Uniunea Europeană a lansat o revizuire a Orientărilor Uniunii Europene pentru promovarea și protecția drepturilor copilului. Statele membre, instituțiile UE, precum și organizațiile internaționale și regionale, dar nu în ultimul rând și ONG-uri au participat la o conferință pe această temă. Procesul de revizuire a fost finalizat în 2013. În Raportul anual al Uniunii Europene privind drepturile omului, pe lângă activitățile expuse „în luna octombrie 2012, Uniunea Europeană împreună cu UNICEF și Salvați Copiii au organizat un curs de formare de două zile pentru practicieni, pe tema drepturilor copilului, pentru un număr de aproximativ 30 de persoane din instituțiile Uniunea Europeană și din statele membre”²⁰. Rezultatul cursului a relevat că drepturile copiilor sunt o prioritate, realizând peste 60 de strategii pentru fiecare țară, privind drepturile lor. Curtea Europeană a statuat: „Obligația unui stat contractant de a asigura

¹⁷ *Ibidem* (art.37 lit. a)

¹⁸ Legea nr.45 din 3 aprilie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României nr.287 din 06 aprilie 2020, (punctul 1). [Citat: 20.04.2021] Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/224685>

¹⁹ MANZINI, V. *Trattato di diritto penale italiano*. Volume Ottavo: Delitti contro la persona. XV, 1937, UTET Unione Tipografico-Editrice Torinese, 879 p, p.8

²⁰ Raportul anual al Uniunii Europene privind Drepturile Omului și Democrația în lume în 2012 - Anexa, în Consiliul Uniunii Europene, Bruxelles, 13 mai 2013. [citat la 14 mai 2018]. Disponibil: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9431-2013-INIT/ro/pdf>

garantarea dreptului la viață depășește însăși îndatorirea primordială de a-i asigura eficientă, printre altele, prin obligația ce-i revine pe terenul art. (2) din Convenție de a adopta o legislație penală concretă, care să prevină atingerile aduse persoanei, conținând și un mecanism de aplicare a ei, conceput spre a urmări și pedepsi asemenea atingeri”²¹.

Dintre prevederile cele mai importante consacrate de Convenție ca instrument juridic internațional a dreptului copilului, se cuvin a fi semnalate dreptul inerent al copiilor la viață, dreptul de a își păstra identitatea, cetățenia, numele și relațiile de familie, precum și obligația statelor de a asigura protecție copiilor împotriva oricăror forme de violență, vătămare, abuzuri. Din punctul de vedere al sistemului nostru juridic intern, aplicarea normelor Convenției implică perfecționarea continuă a cadrului legislativ prin reorganizarea și perfecționarea continuă a normelor juridico-penale. Convenția, constituie un document internațional deosebit de important pe linia traducerii în viață a marilor principii privind drepturile omului, care conține însă și unele lacune care sunt prevăzute în documente internaționale, cu privire la viața copiilor „care prezintă un anumit specific”²². Convențiile și tratatele internaționale ar trebui să facă anumite diferențieri între categoriile de copii și tineri, prevăzându-se anumite plafoane de vârstă, cum se face de pildă în legislația civilă, legislația muncii, legislația penală, legate de capacitatea de exercițiu/ discernământ.

Potrivit Jurisprudenței CEDO, în articolul (14) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, identificăm două criterii cumulative privind existența unor diferențe de tratament în exercițiul drepturilor și absența unor justificări obiective și rezonabile ale acestei diferențe de tratament, precizându-se că identificarea unui numitor comun al sistemelor juridice de drept ale statelor membre este un indiciu pertinent al caracterului rezonabil sau nu al diferenței de tratament. A fost identificat un astfel de numitor al tratamentului juridic între copilul rezultat ca concepție din familie cu soți căsătoriți și cel din afara căsătoriei, în general admisă în legislația statelor membre, astfel că, doar motive foarte puternice ar justifica o distincție bazată pe naștere. Din studierea Hotărârii CEDO a reieșit că obligația unui stat contractant este de a asigura garantarea dreptului la viață, depășește însăși îndatorirea primordială de a îi asigura eficiența. Printre altele, obligația care rezidă din temeiul articolului (2) din Convenție, este aceea de a adopta o legislație penală concretă care să prevină atingerile aduse persoanei, conținând și un mecanism de aplicare a ei conceput spre a urmări și pedepsi asemenea atingeri.²³ Utilitatea unei asemenea convenții în epoca modernă apare cu toată siguranța, dacă ne gândim la faptul că,

²¹ *Idem*

²² DUCULESCU, V. *Protecția juridică a drepturilor omului - mijloace interne și internaționale*. București: Lumina Lex, 2008, 480 p. ISBN 973-588-066-0, p.78

²³ *Mastromatteo v Italy*, Merits, App no 37703/97, (2002) ECHR 694, IHRL 2991 (ECHR 2002), 24th October 2002, European Court of Human Rights [ECHR]; Grand Chamber [ECHR]. [Citat la: 23.03.2018]. Disponibil: <https://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law:ihrl/2991echr02.case.1/law-ihrl-2991echr02>

urmare a condițiilor demografice: „copii reprezintă cea mai mare minoritate existentă într-o societate. Spre deosebire de alte minorități, ea, din păcate, nu se poate apăra singură, fiind necesară intervenția unor membri ai majorității spre a acționa în interesul ei”²⁴.

Omenirea aflată la răspântia dintre două secole își evaluează șansele de supraviețuire și progres în cadrul unui proces continuu, luându-se în considerare aspectele economice, sociale, morale și juridice, fiecare având câte o mică contribuție la evoluția societății omenești. Statele lumii încearcă să prevină și să combată fenomenul infracțional aflat într-o permanentă escaladare prin stabilirea unor strategii organizate la nivel internațional, încercând să aducă prin preocupările susținute ale cercetătorilor un suflu de optimism și valoare științifică în studierea fenomenului infracționalității, considerată ca un flagel al secolului în care trăim, fiind în egală măsură, un fenomen cu rezonanțe în domeniile juridice, sociale și politico-economice.

Identificăm cercetări ale autorilor care includ în sfera obiectului de studiu atât probleme ce țin de cercetarea juridico-penală cât și de planificarea activității de luptă împotriva fenomenului; studii ale unor forme de devianță socială care nu sunt considerate infracțiuni, dar care se află în strânsă legătură cu activitățile infracționale. În continuarea cercetării au fost identificate mai multe studii la tema tezei, printre care elocvent este cel al cercetătoarei Spinelli G. Margaret, savant american care a studiat fenomenul de ucidere a copiilor nou-născuți în mediile din societățile primitive cât și în cele contemporane. Aceasta observă că această practică era identificată pe toate continentele lumii de către diferite categorii de oameni, începând cu tribul, care se ocupa cu vânatul și cultivarea plantelor și sfârșind cu civilizațiile dezvoltate. Autoarea enunță că lipsirea de viață a copiilor nou-născuți era mai mult o regulă decât o excepție de la ea. „Factorii predispozanți la depresia antepartum sunt: antecedentele personale sau familiale de depresie, disfuncție conjugală, vârstă fragedă, educație minimă și numărul mai mare al copiilor. Femeile gravide care sunt deprimare sunt expuse riscului anorexie, consumul de nicotină, droguri și alcool și eșecul de a obține o îngrijire prenatală adecvată”²⁵.

În studiul: „Simptome depresive materne în timpul sarcinii și iritabilitate la nou-născut”, autorii Zuckerman B., Bauchner H., Parker S. și Cabral H. constată că faptele reprobabile sunt comise de către mame, aducând argumente științifice în motivarea comiterii faptelor de ucidere a pruncilor nou-născuți, argumentând că: „femeile gravide care sunt deprimare sunt expuse riscului anorexie, consumul de nicotină, droguri și alcool și eșecul de a obține o îngrijire

²⁴ ZLĂTESCU, V. D. *Convenția privitoare la drepturile copilului în legislația română*. Revista Drepturile Omului, Editura Institutul Român pentru Drepturile Omului, Anul I, nr.1-4, 1991, (29-31), ISSN: 1220-613X, p.29.

²⁵ SPINELI, G. M. *Interpersonal Psychotherapy for Depressed Antepartum Women: A Pilot Study*, July 1997, (Am J Psychiatry 1997;154, (1028-2030), p.1028, [citată la 10 mai 2018]. Disponibil: <https://ajp.psychiatryonline.org/doi/pdf/10.1176/ajp.154.7.1028>

prenatală adecvată.”²⁶. Efectuând studii pentru cercetarea fenomenului, relevante pentru a determina dacă simptomele depresive materne în timpul sarcinii sunt asociate cu funcționarea neuro-comportamentală neonatală măsurată prin scala neurologică și adaptivă a capacității, cercetătorii au constatat că depresia maternă a fost asociată cu o gamă largă de acțiuni adverse exercitate asupra copiilor, relevând interacțiuni slabe între mamă și copil și 3 luni după naștere.

Autorii Dawson G. și Klinger L.G. în urma studierii activității lobului frontal și a comportamentului mamelor cu simptome depresive care alăptează sugari, detectează în aceeași măsură că „alte serioase sechele sunt în rate mai mari de accidentare accidentală, copil abuzat, neglijare și pruncucidere”²⁷. Cercetătorii Evans J., Heron J. și Francomb H. au publicat articolul: „Studiu de cohortă a dispoziției deprimată în timpul sarcinii și după naștere, asupra unei unități de 14000 de femei însărcinate”²⁸, unde s-a demonstrat că simptomele depresiei au fost mai frecvente și mai severe în timpul sarcinii comparative cu perioada postnatală. Astfel, din datele studiului clinic realizat de cercetătoarea Spinelli M. pe un număr de 50 de femei care au fost implicate aleatoriu în psihoterapie interpersonală pentru depresia antepartum sau aflate sub observație cu o educație parentală, a reieșit că pentru a diminua cauzele producerii acestor acțiuni, a fost dovedită „eficacitatea psihoterapiei interpersonale pentru depresia antepartum”²⁹. Ca formă de prevenire a infrațiunii cercetate, a fost identificată ca alternativă, implementarea psihoterapiei care ar oferi suport emoțional subiectului și ar dezvolta abilități necesare adoptării rolului de mamă. Psihoterapia interpersonală a fost adoptată și folosită cu succes pentru a trata depresia la femeile însărcinate. Aceasta este o terapie scurtă, eficientă și prezintă avantajul de a nu expune copilul nou-născut la vreun risc. Mama învață să identifice și să acorde grijă propriilor nevoi, încercând implicarea oamenilor disponibili demni de încredere din jurul ei. Această activitate oferă viitoarei mame o rațiune rezonabilă pentru problemele cu care se confruntă.

În motivarea actului ucigaș al mamei, autorii Lellord F. și Andre C. atribuie diagnostice medicale comportamentului deviant, care specifică ei „se manifestă prin îngrijorări excesive și nejustificate, la care sunt adăugate și alte simptome cum ar fi hiperactivitatea sistemului nervos care dirijează reacții involuntare, palpitații, transpirații, cât și o tensiune musculară care dau adesea senzații de oboseală, urmate de dificultăți de concentrare, perturbări ale somnului”³⁰. Ca

²⁶ ZUCKERMAN, B., BAUCHNER, H., PARKER, S., CABRAL, H. *Maternal depressive symptoms during pregnancy, and newborn irritability*. *Developmental and Behavioral Pediatrics* 1990; 11:190–194 [citată la 15 mai 2018]. Disponibil: https://journals.lww.com/jrml/dbp/Abstract/1990/08000/Maternal_Depressive_Symptoms_during_Pregnancy_and.6.aspx

²⁷ DAWSON, G., KLINGER, L.G., PANAGIOTIDES, H., HILL, D., SPIEDER, S. *Frontal lobe activity and affective behavior of infants of mothers with depressive symptoms*. *Child Dev* 1992; 63:725–737

²⁸ EVANS, J., HERON, J., FRANCOMB, H. et al. *Cohort study of depressed mood during pregnancy and after childbirth*. *BMJ* 2001; 323:257–260 [citată la 15 mai 2018]. Disponibil: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5767767/3>

²⁹ SPINELLI G. M., *Interpersonal Psychotherapy for Depressed Antepartum Women: A Pilot Study*, July 1997, (*Am J Psychiatry* 1997:154, (1028-2030), p.1029, [citată la 10 mai 2018]. Disponibil: <https://ajp.psychiatryonline.org/doi/pdf/10.1176/ajp.154.7.1028>

³⁰ LELLORD, F., ANDRE, C. *Cum să ne purtăm cu personalitățile dificile*, Editura Trei, 2003, 333 p. ISBN:973-8291-76-3, p.15.

tratament al acestui sindrom anxios pe care îl consideră o maladie, pacienta aflându-se în suferințe profunde, trebuie să urmeze pe lângă tratamentele medicamentoase ce urmează a fi administrate în recuperarea celor care prezintă acest simptom și „ședințe de restructurare cognitivă”³¹. Apreciem studiul autorilor ca fiind relevant, însă, putem realiza aceste obiective numai în cazul în care putem identifica autoarea faptei înainte ca aceasta să fie implicată deja în procesul biologic al nașterii.

În cazul săvârșirii infracțiunii de pruncucidere de către mamă, în afară de vinovăție, rămân și simțirile sau trăirile care nu sunt incluse de obicei în cadrul semnelor laturii subiective. Codul penal al Federației Ruse conține o reglementare expresă referitoare la subiectul în discuție, legiuitorul stabilind dispoziții precise și concrete cu privire la forma laturii subiective. „Emoțiile, trăirile, sunt stările ce însoțesc pregătirea și executarea propriu-zisă a faptei infracționale”³².

Continuând discuțiile pe palierul conturat, autorul rus Borodin S.V. constată că este de preferat separarea infracțiunii de pruncucidere într-o componentă de sine stătătoare, întrucât circumstanța atenuantă este indusă de starea psihofizică în care mama pruncucigașă s-ar afla imediat după nașterea nou-născutului. Autorul citat precizează că este corectă abordarea, însă, nu trebuie să oitem ipoteza că: „nu orice pruncucidere se săvârșește în asemenea circumstanțe; studierea practicii de anchetă și a celei judiciare arată că, în majoritatea cazurilor, această infracțiune se săvârșește cu premeditare, când mama se pregătește din timp pentru a se izbăvi de copilul nedorit, în care scop aceasta ascunde sarcina. În asemenea împrejurări ar fi greșit să calificăm pruncuciderea ca omor al copilului nou-născut în circumstanțe atenuante. Indiscutabil, motivele în aceste cazuri sunt josnice, egoiste, iar uneori poartă un caracter de cupiditate”³³. Autorul remarcă în monografia sa Calificarea infracțiunilor împotriva vieții, faptul că este precar să analizăm infracțiunea de pruncucidere fără a se avea în vedere precizările legislative privind infracțiunile contra vieții, respectiv a faptei de omor. În susținerea celor expuse, acesta precizează: „tulburarea pricinuită la naștere trebuie să ducă la diminuarea discernământului mamei pruncucigașe, deoarece aceasta acționează asupra conștiinței și a voinței sale alterându-le”³⁴. Această abordare reliefează concluzia că tulburarea psihică provocată de actul nașterii trebuie să aibă o anumită intensitate, pentru a produce o limitare a câmpului conștiinței mamei,

³¹ DURHAM, R., ALLAN, T. *Psychological Treatment of Generalized Anxiety Disorders*. British Journal of Psychiatry, 1993, pp.19-26, [citat la 15 mai 2018]. Disponibil: https://www.researchgate.net/profile/Robert-Durham-4/publication/14844995_Psychological_Treatment_of_Generalised_Anxiety_Disorder_A_Review_of_the_Clinical_Significance_of_Results_in_Outcome_Studies_since_1980/links/00463519e764a81cd5000000/psychological-treatment-of-generalised-anxiety-disorder-a-review-of-the-clinical-significance-of-results-in-outcome-studies-since-1980.pdf

³² Codul penal al Federației Ruse. Adoptat de Duma de Stat la 24 mai 1996 (modificată prin legile federale din 27.05.98 nr. 77-FZ, din 25.06.98 nr. 92-FZ). [citat la 10 mai 2018]. Disponibil: <http://www.ukru.ru/code/02/index.htm>

³³ ГОЛОВКИН, С.В., *Квалификация преступления против жизни*, Москва. 1977, 239 с., Издательство Наука, с.115. [citat la 18 mai 2020]. Disponibil: https://www.studmed.ru/view/borodin-sv-kvalifikaciya-prestupleniy-protiv-zhizni_e59173dc903.html

³⁴ *Idem*

infracțiunea de pruncucidere neputând fi comisă cu păstrarea discernământului.

Cercetătorul rus Krasikov A. H. în lucrarea *Protecția juridico penală a drepturilor și libertăților omului în Rusia*, susține că nu numai mama biologică poate fi sancționată cu o pedeapsă mai mică față de infracțiunea de omor, argumentând că femeia poate să poarte și un copil străin, aceasta fiind condusă de interese materiale, mercantile sau ce țin de relațiile rudenie. În susținerea celor de mai sus, autorul consideră că „o astfel de femeie, nu poate fi recunoscută subiect al pruncuciderii”³⁵. De *lege ferenda*, cercetătorul propune ca noțiunea care este stipulată în norma juridică, respectiv: mama copilului, să fie înlocuită cu noțiunea de lehoză sau lăuză. Regăsim aceste definiții stipulate în normele practicii medicale, însă, acestea sunt aplicate din momentul declanșării nașterii nou-născutului, aceasta regăsindu-se sub denumirea lehoză (parturientă), iar, după nașterea copilului și delivvența placentei – sub denumirea de lăuză. Autorul rus își motivează ipoteza, făcând referire la similitudinile indicate în prevederile Codului penal din Letonia, unde se indică aceste denumiri pentru răspunderea penală comisă de făptuitoare asupra propriului copil nou-născut, menționând că această teorie ar fi un pas avantajos și ar corespunde realităților.

Identificăm lucrarea: *Infracțiuni împotriva persoanelor în circumstanțe atenuante*, în care alt autor rus susține „drept temei de atenuare a răspunderi penale pentru pruncucidere, îl formează starea psihică anormală a femeii, determinată în parte de starea patologică în care se află organismul ei în timpul sau imediat după naștere și de tulburarea sistemului nervos pricinuită de naștere”³⁶. Acest fapt vine să îmbrace conceptul medical care pe parcursul progresului juridic s-a dezvoltat, fiind aplicat în știința dreptului penal alături de conceptul social. Ulterior, răspunderea penală pentru infracțiunea de pruncucidere a fost adoptată dintr-o perspectivă dublă, în care cauzele sociale și cele medicale sunt înglobate în mod unitar, acesta fiind reprezentat de conceptul mixt. Revenind la considerentele apariției conceptului medical în baza căruia se ia în considerare datele oferite de știința medicală pentru stabilirea condițiilor în care mama săvârșește suprimarea vieții nou-născutului, aflată într-o stare de tulburare fizică și psihică, de natură să ducă la uciderea propriului copil, au fost identificate concepții de consacrare a unui regim atenuant al calificării faptei de ucidere a nou-născutului de către mamă care fac referire la domeniul medicinei, susținând că actul nașterii în mare sau mică măsură, se reflectă asupra sistemului nervos al femeii, determinând-o pe aceasta să își ucidă copilul nou-născut.

Lindsay Johnson din Monee, studentă în anul doi la Universitatea Illinois în vârstă de 20

³⁵ KRASIKOV, A. H. *Protecția juridico penală a drepturilor și libertăților omului în Rusia*. Saratov, Editura Polygraphist, 211 p, 1996, p. 45.

³⁶ ПОПОВ, А. Н. *Преступления против жизни при смягчающих обстоятельствах*. Санкт-Петербург: Юридический Центр Пресс, 2001, 463 с., ISBN 5-94201-025-0, с. 7.

de ani, este cercetată de Tribunalul din Champaign County, fiind acuzată de crimă pentru presupusa sufocare a băiatul ei nou-născut, căreia i-a dat naștere în luna aprilie 2016, în căminul studentesc, în baia camerei unde era cazată. Aceasta a pledat nevinovată. Pentru majoritatea oamenilor, uciderea copilului nou-născut este o crimă de neînțeles. Actul cunoscut sub numele de neonaticid, atunci când este comis în primele 24 de ore de viață ale unui copil, este adesea întâmpinat inițial cu repulsie urmată de întrebări. În timp ce procurorul general al comitatului Champaign, Julia Rietz, l-a numit „un caz neobișnuit”³⁷ și a spus că nu a întâlnit niciodată unul ca acesta, se crede că neonaticii apar de sute de ori în fiecare an în Statele Unite. O estimare conservatoare plasează incidența neonaticidului în Statele Unite ale Americii, la 150 până la 300 anual, deși nu există anumite evidențe oficiale de raportare a acestui fenomen, astfel că, multe cazuri probabil rămân nedescoperite. Din toate timpurile, cercetătorii au studiat mamele care îșiucid nou-născuții și în acest proces au găsit suficiente asemănări între cazuri, încât comportamentul este considerat deja considerat un sindrom. „Aceasta este o crimă profund modelată”³⁸ a declarat Michelle Oberman, profesor de drept la Santa Clara University School of Law. Cercetările sale sunt cu precădere îndreptate pe probleme juridice și etice legate de adolescență, sarcină, avort și uciderea copiilor nou-născuți. Aceasta a fost coautor a două cărți, despre subiectul filicidului matern: „Când mama ucide: Interviu în închisoare (When mothers Kill: Interviews from Prison)” și „Mamele care îșiucid copii (Mothers who Kill their Children)”, în care autoarea emite că „Infanticidul nu este o crimă aleatorie, imprevizibilă. În schimb, este adânc înglobat în societățile în care se află și răspunde la acestea. Cazurile istorice de omucidere oferă dovezi suplimentare ale faptului că infracțiunea de pruncucidere este comisă de mame care nu pot crește copilul în circumstanțele dictate de unica lor poziție în loc și timp. După cum am văzut, aceste circumstanțe variază, dar măsura în care infanticidul este o reflectare a normelor, guvernarea maternității este o constantă care leagă aceste infracțiuni aparent disparate”³⁹. Analiza unor astfel de cazuri a relevat o distincție clară între femeile careucid sugari sau copii mici mai mari de o zi și cele care comit neonaticid, sau îșiucid copiii în primele 24 de ore. S-a constatat faptul că mamele care îșiucid copii nou-născuți din prima zi, tind să fie mai tinere, în adolescență - până la vârsta de 20 ani, care sunt necăsătorite, izolate de bărbatul care este tatăl natural al copilului, fiind îndepărtate fizic și emoțional de familie sau de prieteni apropiați.

În țările cu avort legalizat și într-un stat de drept în care valorile sociale și morale sunt

³⁷KOESKE, Z. *Mothers who kill newborns fit sad familiar pattern*. Chicago Tribune, 21 aprilie 2016, [citată la 15 mai 2020]. Disponibil: <https://www.chicagotribune.com/suburbs/daily-southtown/ct-sta-ui-neonaticide-st-0424-20160422-story.html>

³⁸*Ibidem*

³⁹OBERMAN, M., *Understanding Infanticide in Context: Mothers Who Kill, 1870-1930 and Today*. The Journal of Criminal Law & Criminology, Vol 92, No. 3-4. 2003. Northwestern University, School of Law . (707-738), p. 737

promovate, unde legile permit întreruperea sarcinilor nedorite, s-au ridicat semne de întrebare: de ce o mamă care este sănătoasă din punct de vedere medical, ar recurge vreodată la uciderea copilului său nou-născut? Răspunsul nu poate fi unul logic, deoarece nici membrii familiei și nici partenerul său de viață nu se așteaptă ca mama să aibă un comportament impulsiv și iresponsabil, lipsit de discernământ, aceasta ascunzând deseori sarcina de teama respingerii de către membrii familiei de origine și a judecării sale de către comunitate, crezând în mod nejustificat că până la finalizarea actului biologic va avea un avort spontan.

Conchidem că evitarea realității de către mamele adolescente duc la degradarea stării de sănătate atât a acesteia cât și a fătului, fără a beneficia de îngrijirile medicale prenatale acordate de doctorii de specialitate, acestea își pun atât viața lor în pericol cât și a copilului. Aceste fapte sunt urmare a unui nivel de educație scăzut atât primit în sânul familiei cât și din mediul instituțional, mamele care nu sunt sprijinite în actul biologic al nașterii de asistare medicală de specialitate, nasc singure, experimentând un nivel ridicat de durere, șoc și confuzie.

Copilul nou-născut poate muri în timpul nașterii sau la scurt timp după naștere din cauza lipsei de îngrijire de către mamă prin acte de omisiune, fie din cauza neacordării de îngrijiri medicale de specialitate. Femeile care recurg la astfel de fapte deviate, duc de obicei vieți haotice, ele trăiesc în medii ostile confruntându-se cu acțiuni de violență domestică, fiind supuse la abuz emoțional și uneori la infracțiunii de viol. Într-o lucrare publicată de autorul acestei teze, s-a afirmat că „personalitatea este un concept operațional de ordin descriptiv care înfățișează rezultatul unui proces de adaptare a ființei umane la lume, cu un scop de conservare și dezvoltare. Ea este consecința procesului interacționist prin care infrastructura biologică a fost grefată cu principalii vectori sociali, un rezultat al interacțiunii dialectice dintre ansamblul caracteristicilor organizării interne a individului (factorii endogeni) și ansamblul factorilor mediului social (factorii exogeni). Structura psihologică a individului nu poate fi înțeleasă fără infrastructura biologică pe care se clădește și în afara suprastructurii sociale în care ea se integrează”⁴⁰.

Identificând un alt punct de vedere, într-un articol al presei internaționale, s-a atras atenția asupra normelor morale care sunt emise de membrii societății asupra femeilor care încalcă legea, acestea fiind judecate prin prisma personalității morale, decât a ceea ce fac, identificând că „doar 29 din cele 362 de persoane inculcate pentru omucidere în Anglia și Țara Galilor în 2013-2014, au fost femei care au comis într-un procent redus infracțiuni grave sau

⁴⁰ DUDA, E. *Aspecte teoretico-practice privind personalitatea și psihologia infractorului*. Revista Studii Juridice Universitare, Nr.3-4, Anul VI/2013. Institutul de Cercetări în Domeniul Protecției Drepturilor Omului, Universitatea Liberă Internațională din Moldova - Facultatea de Drept. Chișinău, 2013, (223-231), ISSN 1857-4122, p. 223

violente, avându-se în vedere că, neonaticidul (uciderea unui copil comis de către mamă în primele 24 de ore de viață) este considerat a fi o crimă doar pentru femei. Pe baza statisticilor omuciderilor și a incidentelor înregistrate de poliție ale părinților care au ascuns o naștere a fost aproximată la opt cazuri în fiecare an, fiind probabil ca cifra să nu redea să fie o valoare reală”⁴¹. În continuare sunt expuse procentele privind femeilor încarcerate în mai multe închisori din Marea Britanie și Țara Galilor, unde în aceeași perioadă, a fost identificat un procent de 82%, femeile fiind condamnate pentru infracțiuni non-violente, precizându-se că „aproximativ 4.000 de femei reprezintă criminalitatea feminină a populației închisorii (aproximativ 4,5% dintr-un total de aproximativ 86.000 de deținuți), dintre care un sfert sunt mame [...] nu mai puțin de 10.000 de femei vor fi luate în custodie la un moment dat într-o perioadă de 12 luni, ceea ce înseamnă că se estimează că 18.000 de copii vor fi separați de mamele lor în acest fel, în fiecare an”⁴². Nu putem să nu aducem în discuție fenomenul care este neglijat într-o oarecare măsură, care privește riscurile emoționale și psihologice ale copiilor care vor fi separați pe durata executării pedepsei de către femeile care sunt și mame, care, înainte de a fi încarcerate au susținut din punct de vedere financiar familia monoparentală, astfel copii rămânând pe timpul executării pedepsei fie în grija rudelor apropiate, fie în plasament, în instituții de resort, abilitate protejării minorilor.

O altă abordare a subiectului analizat este adusă în atenție de autoarea Oberman M., care precizează că și impactul legilor și politicilor care favorizează medicalizarea sărăciei, este identificat ca un factor care determină femeile care se confruntă cu o sarcină neplanificată. Corelația dintre sarcina neplanificată și „costul ridicat al maternității pentru femeile sărace și descendenții acestora, se manifestă prin rate disproporționate de ridicate ale sărăciei, sănătății precare și mortalității pentru descendenți și mame, deopotrivă”⁴³.

1.2. Studiul comparat al reglementărilor privind infracțiunea de pruncucidere și a infracțiunilor ce intră în sfera actelor devinate săvârșite de către femei, prin prisma normelor incriminatorii ale altor state

În cadrul prezentului compartiment se va acorda atenție infracțiunilor contra vieții caracteristice femeilor, printre care și cea de ucidere a copilului de către mamă, prin prisma studiului comparativ, unde vor fi analizate și constatate atât elementele identice cât și diferențele prevederilor normelor incriminatorii prevăzute în normele juridice ale diferitelor state. Dreptul

⁴¹ Courts must stop judging women who kill their babies as morally „good” or „bad”, *The Conversation, L'expertise universitaire, l'exigence journalistique*, [citat la 18 mai 2020]. Disponibil: <https://theconversation.com/courts-must-stop-judging-women-who-kill-their-babies-as-morally-good-or-bad-57829>

⁴² *Idem*

⁴³ OBERMAN, M. *Motherhood, Abortion, and the Medicalization of poverty*. Journal of Law, Medicine & Ethics, Volume 46, Issue 3, 2018, (665-671) [citat la 18 mai 2021]. Disponibil: <https://digitalcommons.law.scu.edu/facpubs/959>

comparat are atât funcții de cunoaștere a dreptului național, prin prisma funcțiilor normative, științifice, precum și de unificare a legislațiilor penale, realizând fixarea unor reguli comune. Comparatismul este metoda de cercetare a diferitelor instituții, entități și norme juridice bazată pe identificarea și compararea asemănărilor și deosebirilor normelor penale a diferitelor state. Plecând de la funcția de cunoaștere a dreptului comparat, în elaborarea studiului se vor avea în vedere: funcțiile de cunoaștere a dreptului penal; funcția normativă și cea științifică, analiza fiind realizabilă prin constatarea regulilor comune transpuse în normele juridice. Scopul studiului constă în cunoașterea elementelor de drept comparat, amplasarea infracțiunilor contra vieții în norma de drept penală, conținutul normativ al fiecărei infracțiuni legiferată în legislația diferitelor state, făcându-se referire cu precădere la cea de pruncucidere, precum și de cunoaștere a cuantumului pedepselor aplicate de normele legale a fiecărui stat analizat, pentru a releva modul de abordare a incriminărilor.

Pentru modelele și materialele aplicate s-a avut în vedere ca metodă de studiu utilizată în elaborarea prezentei cercetării științifice, metoda comparativă de studiere a dreptului penal. Pe lângă metoda de bază au mai fost folosite și alte metode care nu au putut fi neglijate, adiacente metodicii de bază, respectiv: cea logică și a clasificării. Dat fiind creșterea nivelului infracționalității, s-a impus în mai toate statele lumii adoptarea unor noi modele de incriminare, sens în care, de-a lungul timpului au fost elaborate de fiecare legiuitor în parte modele care au generat diferite norme de pedepse, care au fost stabilite în funcție de gravitatea actelor deviate comise. Modelul armonizat de incriminare al instituțiilor de drept penal necesită completarea perpetuă cu alte mecanisme, mijloace și metode de anchetă pro-active care să ducă la o scădere a ratei criminalității, acestea fiind elaborate de fiecare stat în parte la nivel național, cât și prin organisme internaționale.⁴⁴ În cadrul dreptului penal substanțial, în mai toate legislațiile statelor, au fost aduse modificări și extinderi ale unor acte de participare sau preparatorii care au fost în pas cu evoluția normelor juridico-penale, sociale și economice, prin implicarea celorlalte instituții de suport ale statului de drept. Viața și sănătatea sunt drepturi intangibile persoanei, fiind drepturi garantate atât prin misiunile organizațiilor naționale cât și internaționale, care prin instituirea reglementărilor legale împiedică comiterea infracțiuni îndreptate împotriva copilului.

Dreptul la viață, integritate fizică și psihică inerente existenței umane, care pe parcursul generațiilor au fost apărate de legislațiile naționale, europene și internaționale, s-au lovit de actele de natură deviantă care au contribuit la creșterea infracționalității prin acțiuni violente îndreptate contra persoanei, misiunea lor fiind primordială în protejarea vieții ca valoare

⁴⁴ PAȘCA, I. C. *Criminalitatea organizată în perspectiva legislațiilor europene*, Editura Universul Juridic, București, 2015, ISBN:978-606-673-675-6, p.10

supremă, încă de la începutul apariției sale. Se constată că și la nivel procesual penal au fost aduse modificări care s-au impus prin modele procesuale ce implicau tehnici de supraveghere, protecția martorilor sau alte diferite metode de cercetare care au fost adăugate, fără a restrânge sau a încălca în vreun fel drepturile garantate de Constituțiile de drept ale statelor sau să le încalce, precum și aplicarea de pedepse în concordanță cu actele criminale îndeplinite.

În acest context, s-a apreciat utilă analiza reglementărilor reflectate în legislațiile penale atât ale unor state europene cât și din afara Europei, care sunt considerate ca fiind relevante prezentei lucrări, urmând a fi emise concluzii asupra rezultatului demersului realizat. Ca bază de studiu a fost folosită lucrarea: „Prezentarea comparativă a practicilor și normelor privind sancționarea infracțiunilor în Franța, Germania, Ungaria, Irlanda, Regatul Unit al Marii Britanii și în Statele Unite ale Americii”⁴⁵, studiu redactat de Megan Condrey, colaborator voluntar al ABA-CEELI, fost avocat și procuror în Statele Unite ale Americii, în care au fost elaborate comentarii de către: judecător Marie Leclair și Stefanie Ricarda Roos - doctor în drept.

Codul penal al Republicii Federale Germania. Constituția se înscrie în rândul legilor fundamentale moderne, astfel că, încă din primul capitol, legiuitorul german debutează cu drepturile fundamentale ale omului în care la loc de cinste este prevăzută respectarea demnității umane. „Constituția Germaniei prevede că protejarea demnității și libertății persoanei sunt obligatorii. Codul penal incrimina crimele contra drepturilor omului și umanității, stabilind că în acest caz răspunderea penală nu poate fi înlăturată invocând legea, un ordin sau o directivă. Crimele contra păcii, umanității, drepturilor omului și de război nu sunt supuse regulilor prescripției”⁴⁶, CEDO pronunțându-se în acest sens.

În Codul penal german se stipulează la art. (12), că faptele penale se clasifică în infracțiuni și delikte. Infracțiunile sunt catalogate faptele ilegale, pedepsite cu închisoarea pe un termen nu mai mic de un an, sau cu pedeapsă mai mare, iar delikte sunt faptele ilegale pedepsite cu închisoarea pe un termen mai mic de un an, sau cu amendă.

În norma penală germană, reglementarea infracțiunilor contra vieții persoanei, este stipulată în Secțiunea 16. Aici este incriminată infracțiunea de ucidere a unei persoane în condiții agravante (paragraful 211); uciderea unei persoane în condiții neagravante (paragraful 212); uciderea unei persoane în condiții atenuante (paragraful 213); omorul la cererea victimei. La articolul 121 din Codul penal german, legiuitorul german incriminează omorul copilului nou-

⁴⁵ Comparative Review of Sentencing Practices and Norms for Crimes, (1-15). [citat 05.03.2021]. Disponibil: https://www.americanbar.org/content/dam/aba/directories/roli/romania/romania_annex_iii_comparative_legislation_on_corruption_sentences_rom.authcheckdam.pdf

⁴⁶ Case Fritz Streletz, Heinz Kessler, Egon Krenz și K, H.W versus Germany, Principiul legalității incriminării și pedepsei penale. Succesiune de state, Aplicație no. 34044/96,35532/97,44801/98 și 37201/97, Disponibil: [citat: 05.03.2021] <https://jurisprudencedo.com/Streletz-KesslersiKrenz.-Germania-si-K.-H.W.-c.-Germania-Principiul-legalitatii-incriminarii-si-pedepsei-penale.-Succesiune-de-state.html>

născut monstruos de către părinți. Pedepsa aplicată acestei infracțiuni este la un an de închisoare sau cu muncă neremunerată.⁴⁷ Infracțiunea de avort se pedepsește cu privațiunea de libertate, până la 5 ani (comisă cu acordul femeii gravide), aplicându-se pedepse agravante până la 8 ani, femeia gravidă, fiind absolvită de răspundere penală (art. 126 Cod penal German). La lit. a), lit. b), lit. c) art. 218 Cod penal German este incriminată întreruperea sarcinii, în (art. 219 Cod penal german), legiuitorul prevede consilierea gravidei într-o situație de urgență și de conflict, când femeia însărcinată reclamă întreruperea de sarcină. Legislația Germaniei cunoaște trei tipuri de omor premeditat. Primul tip, considerat mai grav, se califică drept *Mord*. Omorul *Mord* se caracterizează prin faptul că este un omor premeditat. Al doilea tip al omorului intenționat *Totschlag* se caracterizează prin lipsa premeditării anticipate, iar al treilea tip al acestei infracțiuni are loc atunci când omorul este săvârșit de către o persoană, care este adusă la starea psihică de a ucide victima prin intermediul violenței psihice și fizice sau al insultelor grave la adresa asasinului sau a rudelor lui apropiate. În acest caz făptuitorul va suporta o pedeapsă mult mai blândă. Pedepsa pentru săvârșirea omorului premeditat, denumit *Toschlag*, se stabilește sub formă de *Zuchthaus* și se înăsprește dacă aceeași infracțiune este săvârșită cu scopul de a înlătura obstacolele pentru comiterea altei infracțiuni și pentru a se sustrage de la arestarea la fața locului, precum și dacă a fost omorâtă o rudă pe linie ascendentă.⁴⁸

Prevederile privind consecințele juridice ale săvârșirii unei infracțiuni sunt cuprinse în Secțiunea 3: Capitolul 1 unde sunt reglementate pedepsele aplicate autorilor faptei penale. Hotărârile de condamnare emise de instanțele din Germania includ: pedeapsa cu închisoarea (art. 38 și 39). Prevederile unde sunt stipulate suspendarea executării pedepsei și liberarea condiționată se regăsesc la (art. 56 – 58), iar măsurile de siguranță la (art. 61 – 72). Capitolele 2 și 3 ale Părții Generale a Codului penal German, stipulează principiile aplicabile care au în vedere individualizare pedepsei (Individualizarea pedepsei – art. 46 – 51 și Individualizarea pedepsei în cazul pluralității de infracțiuni – art. 52 – 55). Germania asigură cadrul legislativ general în materie penală și prin intermediul Codului de procedură penală (*Strafprozessordnung – StPO*). „Judecătorii nu dispun de putere discreționară în ceea ce privește consecințele juridice ale săvârșirii unei infracțiuni. Însă, consecințele juridice, cum ar fi stabilirea pedepselor pentru fiecare tip de infracțiune ca, de exemplu, infracțiunile contra vieții, sunt incorporate în prevederile care descriu aceste infracțiuni. Judecătorii dispun de putere discreționară numai în

⁴⁷ Codul penal al Republicii Federale Germania, din 15 mai 1871, publicat în Monitorul Oficial nr.1, p.3322, M.O.III-FNA 450-2, în versiunea publicată la data de 13 noiembrie 1998 (BGBl. I pag. 3322), ultima modificare prin articol 1 din Legea din 30 octombrie 2017 (BGBl. I pag. 3618), Versiune: revizuită la 13.11.1998 I 3322; ultima modificare prin articol 1 din Legea din 30 octombrie 2017 (BGBl. I pag. 3618), Observație: include modificările din 01.11.2017, [citat: 20.04.2021] Disponibil: <https://docplayer.ro/178397838-Codul-penal-al-republicii-federale-germania.html>

⁴⁸ DUDA, E., *Analiza comparativă a reglementării infracțiunii de omor prin prisma legislațiilor altor state*. Revista Cadastru și Drept, Lucrări științifice, vol.33, Chișinău, 2013, (268-271), ISBN:978-9975-64-125-8, p.269

limitele legale maxime și minime de pedeapsă stabilite pentru astfel de infracțiuni. Judecătorii sunt cei care stabilesc consecințele juridice pentru săvârșirea unei infracțiuni, ținând seama de principiile aplicabile în vederea individualizării pedepselor, prezentate în art. 46 –55”⁴⁹. Potrivit părții generale a normei penale germane, pedeapsa minimă cu închisoarea este de 1 lună, iar pedeapsa maximă este de 15 ani și este prevăzut conform art. 38 alin. (2). Pedeapsa cu închisoarea pe o durată de până la 6 luni este aplicată atunci când există circumstanțe speciale legate de fapta comisă sau în funcție de persoana făptuitorului (părinte, mamă, funcționar cu statut special, etc.), acestea impun aplicarea pedepsei cu închisoarea în vederea creării atât a unui impact asupra persoanei făptuitorului, cât și pentru a proteja ordinea publică (art. 47). „Executarea pedepselor cu închisoarea între 6 și 12 luni, poate fi suspendată de către judecătorii instanțelor de judecată, urmând a dispune liberarea condiționată a făptuitorului dacă se consideră că această pedeapsă va fi pentru persoana condamnată un avertisment și că aceasta nu va mai comite alte infracțiuni pe viitor, chiar și fără influența exercitată prin executarea pedepsei.”⁵⁰ Aspectele care duc la cuantificarea pedepsei sunt: persoana infractorului, comportamentul anterior al acestuia, împrejurările în care autorul a săvârșit fapta, conduita sa după săvârșirea faptei, precum și condițiile de trai ale acestuia și ce efecte ar putea surveni în urma suspendării pedepsei (art. 56, alin. 1). Instanța poate de asemenea, dispune suspendarea executării pedepsei cu închisoarea mai mare de 10 luni, dar care să nu depășească 2 ani, în condițiile prev. de alin.(1), putând dispune liberarea condiționată, dacă o evaluare riguroasă a faptei și a persoanei infractorului, scoate în evidență existența unor circumstanțe atenuante.

La deschiderea ceremoniei de acordare a titlului de Doctor Honoris Causa, academicianului Ulrich Sieber, fondator și promotor al Școlii de cercetare în domeniul dreptului penal comparat (International Max Planck Research School for Comparative Criminal Law) în cadrul Universității de Vest Timișoara, savantul a prezentat în preambul evoluția actuală din domeniul dreptului penal și al politicii penale din societatea modernă caracterizată de risc global. Din studierea materialului elaborat a rezultat că în dreptul german principiul vinovăției nu este menționat în textul Constituției, dar este recunoscut de către Curtea Constituțională Federală ca un principiu de sine stătător, protejat constituțional. În concordanță cu actele Curții Constituționale Federale pedeapsa trebuie să fie proporțională cu gravitatea faptei penale și în consecință cu gradul de vinovăție al făptuitorului. Cu privire la limitele specifice în materia dreptului penal, regăsim că vinovăția este „unul dintre motivele de legitimare, dar și limita

⁴⁹ Comparative Review of Sentencing Practices and Norms for Crimes, (1-15), p.6. [citat 05.03.2021]. Disponibil: https://www.americanbar.org/content/dam/aba/directories/roli/romania/romania_annex_iii_comparative_legislation_on_corruption_sentences_rom.authcheckdam.pdf

⁵⁰*Ibidem*, p.7.

exterioră în pronunțarea și executarea pedepsei cu închisoarea.”⁵¹ Temeiul pedepsei constă în săvârșirea unei fapte reprobabile a făptuitorului care a acționat cu vinovăție. „Vinovăția pentru săvârșirea unei fapte decurge astfel, din asocierea faptei obiective cu vina subiectivă. Din acest motiv, se poate argumenta că incriminările actelor preparatorii sunt legitime doar în măsura în care nu s-ar baza numai pe intențiile subiective ale făptuitorului, ci ar presupune, în același timp, elemente ce intră în latura obiectivă a infracțiunii.”⁵²

Codul penal francez adoptat în anul 1992 și intrat în vigoare la 1 martie 1994, a stabilit pentru prima dată criteriul concret de diferențiere a infracțiunilor după gravitatea faptei conform art. 111 alin. 1 din Cod penal Francez. Conform art. 111, faptele ilegale se clasifică în crime, delikte și contravenții. Această clasificare a fost stabilită încă de Codul penal din 1810. Crimele (crimes) săvârșite cu intenție, se consideră cele mai grave. Pentru ele survine răspunderea penală iar pedepsele aplicate sunt cele mai aspre. Delictetele, sunt faptele mai puțin grave săvârșite intenționat sau din imprudență. Contravențiile constituie fapte cu o însemnătate mai mică, pentru comiterea lor neaplicându-se lipsirea de libertate. Pentru săvârșirea contravențiilor se aplică amenzi pecuniare.⁵³ Actualul *Codul penal francez*, în titlul II - Infracțiuni contra persoanei sunt stipulate faptele care prejudiciază persoana umană, unde regăsim incriminate faptele îndreptate contra vieții persoanei. „Ele sunt sistematizate în două Secțiuni ale Cap. I și anume: Fapte voluntare contra vieții (S.I) și Fapte involuntare contra vieții (S.II). În prima secțiune este incriminat omorul (art.221-1 Cod penal francez); omorul cu premeditare (art.221-2 Cod penal francez); omorul comis în alte circumstanțe agravante (art.221-3 Cod penal francez); atentatul la viața persoanei prin otrăvire (art.221-5)”⁵⁴. În a doua secțiune, este incriminat omorul involuntar. În norma penală franceză, numai lipsirea intenționată de viață a persoanei se califică drept omor. Totodată, se deosebesc patru tipuri de omor: banditesc, omorul părinților, pruncuciderea și otrăvirea. În art.221-4 Cod penal francez, legiuitorul prevede închisoare pe viață pentru săvârșirea infracțiunii de omor comisă asupra unui minor care nu a împlinit vârsta de 15 ani. Legiuitorul francez a avut în vedere incriminarea prin dispozițiile (art. 223 - 2, 4 Cod penal francez) a infracțiunii de abandon a unei persoane în imposibilitatea de a se apăra, precum și abandonarea în orice loc a unei persoane care nu este în măsură să se apere din cauza stări fizice,

⁵¹ The Paradigm Shift in the Global Risk Society: From Criminal Law to Global Security Law– An Analysis of the Changing Limits of Crime Control –Lecture at the West University of Timisoara, 30th March 2016, p.26, [citată: 16.03.2021] Disponibil: [file:///C:/Users/Pc/Downloads/brosura-DHC-Ulrich-Sieber%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Pc/Downloads/brosura-DHC-Ulrich-Sieber%20(2).pdf)

⁵² ULRICH, S. *Datenbanken und Persönlichkeitsrecht*, Hochschulschrift: Zugl.: Köln, Univ., Diss., 1972, 202 p., ISBN: 3-504-06000-X. ISBN: 978-3-504-06000-8, p. 190 et seq

⁵³ Cod penal al Franței, adoptat din 1960, modificat la 01.01.1994, intrat în vigoare la 1 martie 1994, [citată: 16.03.2021] Disponibil: [https://ro.frwiki.wiki/wiki/Code_p%C3%A9nal_\(France\)](https://ro.frwiki.wiki/wiki/Code_p%C3%A9nal_(France))

⁵⁴ DUDA, E. *Răspunderea pentru comiterea infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei: studiu comparativ al legislației unor state*. Revista Știința juridică autohtonă prin prisma valorilor și tradițiilor europene. ULIM - Facultatea de Drept. Chișinău, 2015. (176-187), ISBN:978-9975-3058-2-2, p.185

psihice, care se pedepsește cu 5 ani de închisoare și amendă (art. 223 -3 Cod penal francez). La (art. 223 – 4 Cod penal francez) se prevede abandonul care a provocat moartea persoanei, se pedepsește cu 20 de ani de închisoare. Lăsarea în primejdie care a cauzat o vătămare sau boală cronică, se pedepsește cu 15 ani de închisoare, iar lăsarea în primejdie care a cauzat moartea victimei, cu 20 de ani de închisoare. Determinarea la sinucidere, legiferată conform (art.223-13 Cod penal francez) dacă determinarea a cauzat sinuciderea unui minor care nu a atins vârsta de 15 ani, se pedepsește cu până la 5 ani închisoare sau amendă în valoare de 75.000 de euro. Prin articolul 227-17 din Codul penal francez, legiuitorul incriminează – neîndeplinirea de către tată sau mamă fără temeiuri rezonabile, a obligațiilor de a asigura sănătatea, siguranța, educația și moravurile copilului său minor, se aplică aceeași pedeapsă ca la art.223-13.⁵⁵

Conform doctrinei juridico-penale franceze elementele componente de infracțiune sunt:

- elementul legal prin care răspunderea penală survine numai la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală considerată ilegală și susceptibilă de pedeapsă. Elementul legal rezidă din principiul nici o crimă, nici o pedeapsă nu există în afara legii;
- elementul material rezultă din latura obiectivă, prin săvârșirea unei acțiuni sau inacțiunii;
- elementul moral, include doi factori: vinovăția și capacitatea de răspundere conform vinovăției prin responsabilitate și motivul. Vinovăția analizată sub aspect volitiv fiind fapta exprimată printr-un act volitiv conținând atât elementul material, cât și psihologic. Vinovăția analizată sub aspectul formei prezumtive prezintă un semn psihologic caracteristic pentru majoritatea faptelor. Astfel, inculpatul va fi eliberat de răspundere penală dacă probele administrate relevă că acesta a acționat sub influența unei forte din exterior.⁵⁶

Dreptul englez contemporan deosebește trei tipuri ale omorului: 1) *murder*; 2) *manslaughter*; 3) *infanticide*. Dreptul anglo-saxon mai cunoaște și următoarele clasificare a omorului: 1. omor justificat (justificable); 2. omor scuizabil (excuzable); 3. omor intenționat (felonious). Atât *murder* cât și *manslaughter*, reprezintă tipuri ale lui *felonius*. Omorul *felonius* are loc numai când lipsesc circumstanțele atenuante sau circumstanțele care chiar ar putea achita făptuitorul. Atât legile cutumiare bazate pe precedent judiciare cât și legile statuare adoptate de Parlament, abordează infracțiuni care apără și protejează viața. În *Anglia și Țara Galilor* Legea infanticidului din anul 1922 a abolit efectiv pedeapsa cu moartea pentru femeia care își omora în mod conștient nou-născutul în timp ce echilibrul minții sale a fost tulburat ca urmare a nașterii,

⁵⁵ Penal code of France. Code pénal Version consolidée au 14 février 2015. [citât: 22.03.2019] Disponibil: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071154?codeTitle=Code+de+proc%C3%A9dure+p%C3%A9nale

⁵⁶ MARIȚ, A., CRASULEA, S. *Note de curs. Drept Penal Comparat*. (Ciclul I), MERM, Universitatea de Studii Europene din Moldova, Facultatea de Drept, Aprobât la ședința Senatului USEM din: 01.07.2013, Proces-verbal Nr. 9, p. 11. [citât: 22.03.2019] Disponibil: https://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2016/08/092_-Drept_penal_comparat.pdf

oferind astfel o apărare parțială la crima comisă. Sentința care se aplica era aceeași cu cea pentru infracțiunea de omor prin imprudență. Acest act a fost abrogat de Secțiunea 2 din Infanticide act 1938.⁵⁷ Această lege a extins și cazurile când „în momentul faptei sau omisiunii, echilibrul minții sale a fost perturbat din cauza faptului că nu și-a revenit complet din efectul nașterii copilului sau din cauza efectului alăptării, ca urmare a nașterii copilului”⁵⁸. Ulterior, responsabilitatea diminuată a fost luată în considerare în legea engleză în Homicide Act, emis în anul 1957. Astfel mama care a comis uciderea deliberată a copilului ei, urma să fie condamnată cu o pedeapsă mai mică decât condamnarea pe viață obligatorie sau sentința la moarte. În secolul XXI, pedeapsa aplicată pentru uciderea de către mamă puternic deprinsă a copilului, nu primea pedeapsa cu închisoarea, decât cu excepția unor circumstanțe excepționale. Autorul Mauren M., în urma studiului realizat în anul 2009, identifica uciderea copiilor ca un factor major al mortalității infantile. „Sugarii cu vârsta mai mică de 1 an sunt mult mai probabil să fie victime ale omuciderii, decât copiii mai mari sau populația generală. Sunt rezumați factorii de risc pentru pruncucidere. Copiii uciși în decurs de 24 de ore de la naștere sunt de obicei uciși de mame, deoarece sunt nedoriți. Cei cu vârsta de peste 1 zi, sunt de obicei uciși de un părinte, părintele patern fiind mai puțin predispus să fie făptuitor, decât mamele. Cel mai des întâlnit fiind cazurile în care părintele și-a pierdut cumpătul, ca urmare a acțiunii copilului, luându-se în considerare aportul bolilor mintale ale părinților care recurg la astfel de fapte”⁵⁹.

În ceea ce privește infracțiunile contra vieții și sănătății persoanei, trebuie remarcat că în legislația modernă a țărilor occidentale acestora li se acordă de regulă, o atenție sporită. Dreptul englez al Regatului Unit al mării Britanii și Irlandei de Nord, Common Law deosebește următoarele tipuri de vătămări ale integrității corporale: *assault* reprezintă atacul sau amenințarea cu violență fizică și *battery*, care reprezintă violență sau lovituri. Prin *assault* se subînțelege situația când învinuita prin acțiuni deschise, amenință sau încearcă să se atingă de corpul victimei fără acordul acesteia, astfel încât ultima avea toate motivele să creadă că învinuita putea să își realizeze intenția. Conceptul de *assault* înseamnă încercarea sau chiar tentativa de a produce suferințe fizice prin intermediul forței sau violenței aduse altei persoane. Tentativa sau încercarea trebuie să se realizeze sub forma acțiunii active și deschise și nu prin intermediul cuvintelor sau pregătirii care nu sunt suficiente pentru a recunoaște noțiunea de *assault*.⁶⁰ Noțiunea de *assault* include următoarele trăsături definitorii: vătămarea integrității corporale;

⁵⁷ Legea Infanticide Act 1939, face aranjamente similare și pentru Irlanda de Nord, House of Lords Hansard, 22 martie 1938, [citat: 16.04.2021] Disponibil: www.ro.regionkosice/wiki/infanticide_act

⁵⁸ *Idem*

⁵⁹ MAUREEN, M. *Infanticid*. Psihiatrie, 2008, Volume 8, nr (1), ianuarie 2009, (10-12), p.10., [citat 10.04.2021]. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.mppsy.2008.10.017>

⁶⁰ DUDA, E. *Răspunderea pentru comiterea infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei: studiu comparativ al legislației unor state*. p.182

dezonorarea prin acțiune; infracțiuni contra libertății persoanei; unele infracțiuni sexuale, cum ar fi atingerile amorale și altele.⁶¹ Din conceptul de *assault* se desprinde și noțiunea de *battery* care presupune un tip de *assault* exprimat prin realizarea efectivă a forței fizice. *Battery* are loc atunci când subiectul infracțiunii, intenționat sau din imprudență, a aplicat forța în mod direct și real chiar și într-o măsură neînsemnată, față de corpul victimei, fără acordul ultimului. Un astfel de tip de violență poate fi realizată prin intermediul unei arme. *Assault* reprezintă doar tentativa iar *battery* aplicarea forței, astfel, realizându-se tentativa *assault*. *Assault* poate să nu se finalizeze cu *battery*, însă, *battery* include în componența sa în mod obligatoriu *assault*. În dreptul modern englez noțiunea de *assault* cuprinde cazurile când *assault occasioning actual bodily harm*, adică atunci când este adus un prejudiciu real integrității corporale și când există răni sau alte vătămări ale integrității corporale grave. Unul din cazurile particulare de calificare a *assault* în Common Law este: *maim - mayhem*. Conceptul *mayhem* era cunoscut încă din dreptul european medieval. Conform definiției dreptului comun acest lucru consta în faptul că victima era schilodită, slăbită sau lipsită de rațiune într-un asemenea nivel, încât ea nu mai putea să opună rezistență sau această rezistență slăbea considerabil. Infracțiunile *maim - mayhem* pot fi reprezentate sugestiv prin următoarele exemple: scoaterea ochilor persoanei; tăierea mâinilor; tăierea picioarelor; lipsirea persoanei de orice alt organ, de care ea se folosește în luptă. Din punct de vedere al laturii subiective, atât la omor cât și la vătămările integrității corporale grave, dreptul englez și cel american, cer expres exteriorizarea intenției față de acțiune.⁶²

Toate cauzele penale sunt tratate de magistrați de instituții de cel mai mic grad sau de instanțele de stat. Dreptul penal este împărțit în trei tipuri: condamnabil; simplificat și de ambele tipuri. Parlamentul prin legislație, stabilește cărui grup penal îi este dată spre judecare o anumită infracțiune penală. Dreptul acuzatului tratează crimele cele mai grave: omor, viol, jaf, vătămare corporală intenționată gravă, etc. Astfel de infracțiuni pot fi tratate doar de instanțele de stat. Tribunalul de stat este format din 12 judecători și cetățeni obișnuiți-jurați. Aceste instanțe se ocupă de infracțiuni grave. Judecătorul poate să decidă dacă se dovedește că acuzatul este vinovat de fapta comisă sau în cazul în care inculpatul recunoaște vina. Cele mai complexe cauze care sunt prezentate în fața Curților magistraților sunt soluționate de membrii corpului judecătoresc profesionist, care mai sunt cunoscuți și ca judecători districtuali. Curtea Regală poate funcționa și ca instanță de apel în anumite cazuri penale. Curtea penală centrală din Londra

⁶¹ Regulamentul Curții Europene a Drepturilor Omului, în vigoare de la 1 noiembrie 1998, cu amendamentele din 7 iulie 2003. Grefa Curții Strasbourg, (intrat în vigoare la 1 noiembrie 2003. Noua ediție a Regulamentului include amendamentele adoptate în plenul Curții la 4 noiembrie 2019) 82 p., p.71 [citată 10.04.2021]. Disponibil: <http://ier.gov.ro>

⁶² DUDA, E., *Răspunderea pentru comiterea infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei, studiu comparativ al legislației unor state*, pp.183-184

face parte în prezent din Curtea Regală. Serviciul instanțelor Majestății sale Regina, denumită (Her Majesty's Courts Service) este o structură operațională constituită în cadrul Ministerului de Justiție, prin Actul Instanțelor din anul 2003.⁶³

În *Irlanda de Nord*, protecția juridică a vieții începe încă din momentul în care copilul a fost conceput, potrivit legii irlandeze așa cum a fost ea interpretată de Curtea Supremă. Un avort este legal numai dacă există un risc real și substanțial pentru viața mamei care poate fi înlăturat doar prin întreruperea sarcinii.⁶⁴ Legiuitorul Irlandei prevede ca forurile instanțelor de judecată să aprecieze cu privire la determinarea pedepselor în limitele maximelor stabilite prin dispozițiile normelor penale în vigoare. Principiile generale de aplicare a pedepselor se determină prin intermediul practicii judiciare. Pedepsa aplicată trebuie să fie proporțională cu gradul de pericol social al faptei săvârșite, precum și cu circumstanțele personale ale făptuitorului.⁶⁵ De asemenea, când inculpatul recurge în fața instanței de judecată la recunoașterea vinovăției, judecătorul va ține seama de aceste considerente, fapt ce ar atrage de regulă o reducere a pedepsei.

Comisia pentru Reformă Legislativă a Irlandei în anul 1996 a făcut recomandări cu privire la limitele pedepsei stabilind prin lege că: „standardul conform căruia pedeapsa ce urmează a fi aplicată unui infractor va fi determinată aplicându-se principiul condamnării la o pedeapsă justă, potrivit căruia individualizarea pedepsei trebuie să țină seama de gradul de pericol social al faptei săvârșite iar gradul de pericol social trebuie măsurat în funcție de prejudiciul cauzat sau care ar fi putut fi cauzat de către făptuitor, prin săvârșirea infracțiunii și de gradul de vinovăție al făptuitorului. Totodată, se recomandă ca cel care stabilește pedeapsa unui infractor să nu facă referire la scopul preventiv, constrângător și educativ al pedepsei în momentul individualizării pedepsei”⁶⁶. Pentru infracțiuni grave instanța poate dispune condamnări cu închisoarea de până la 10 ani.

În Irlanda de Nord a fost înființată Comisia pentru Drepturile Omului (Northern Ireland Human Rights Commission - NIHRC) care este o instituție națională de apărare a drepturilor omului, având acreditare de nivel A din partea Organizației Națiunilor Unite. Deși este un organism public independent acesta desfășoară activitățile conform principiilor organizației, având misiunea de a se asigura că atât guvernul cât și celelalte instituții protejează drepturile omului. Identificăm ca organizație care protejează copii, înființată în octombrie 2003,

⁶³ Sistemul judiciar din Marea Britanie (partea II), 15 aprilie 2014, [citat: 16.04.2021] Disponibil: www.angliamea.ro/despre_anglia/guvernul_politia_in_mareabritanie/sistemul_judiciar_din_marea_britanie

⁶⁴ Cauza A., B. C. împotriva Irlandei, Hotărâre CEDO din 16 decembrie 2010, nr. 25579/05, [Secția a III-a] [citat: 16.04.2021] Disponibil: <https://jurisprudencedo.com/A.-B.-si-C.c.-Irlandei-Restricțiile-de-la-avort-in-Irlanda-comunicata.html>

⁶⁵ Comparative Review of Sentencing Practices and Norms for Crimes, p.10. [citat 05.03.2021]. Disponibil: https://www.americanbar.org/content/dam/aba/directories/roli/romania/romania_annex_iii_comparative_legislation_on_corruption_sentences_rom.authcheckdam.pdf

⁶⁶ *Ibidem*, p. 11

Ombudsmanul pentru drepturile copiilor și tinerilor din Irlanda de Nord, organism public neministerial care prin comisarul desemnat, are rolul de a apăra și promova interesele superioare ale copilului și tinerilor de pe întreg teritoriu țării.⁶⁷

Codul penal al Finlandei, prevede în Capitolul 21, Secțiunea 1 și 2 (578/1995), infracțiunile de omor și omor calificat, prin premeditare, săvârșită într-un mod deosebit de brutal sau prin cruzimi și se apreciază că fapta este comisă în formă agravantă, făptuitorul este condamnat pe viață pentru omor calificat. În secțiunea 3, fapta de ucidere comisă în situații excepționale, sau alte circumstanțe conexe, este considerată săvârșită în circumstanțe atenuante, pedeapsa ce urmează a fi executată, fiind cuprinsă de la 4 până la 10 ani închisoare. La Secțiunea 4 (578/1995) a Codului penal al Finlandei este prevăzută fapta de pruncucidere, ce constă în săvârșirea de către o femeie, care, într-o stare de epuizare sau suferință provocată de naștere, își ucide copilul, sancțiunea aplicată făptuitoarei, fiind condamnarea la închisoare de la 4 luni la patru ani. Tentativa la pruncucidere este sancționată, față de alte legislații penale din alte țări.⁶⁸ În Capitolul 22, Secțiunea 1, este incriminată infracțiunea de Avort (373/2009), legiuitorul stipulează că dacă o femeie își omoară fătul ilegal și intenționat, prin avort, aceasta va fi sancționată cu pedeapsa închisorii până la 4 ani. Dacă o persoană, în concordanță cu dorința femeii, săvârșește ilegal și intenționat avortul se pedepsește cu închisoare până la 4 ani. Dacă cineva săvârșește avortul ilegal și intenționat, fără acordul femeii se pedepsește cu închisoare de la 2 la 8 ani.⁶⁹ Pedepsele sunt expuse în Capitolul 2, Secțiunea 3 (613/2005) din Codul penal finlandez și în cazul în care infracțiunea va fi pedepsită cu privarea de libertate într-un penitenciar, anterior va fi pronunțată o hotărâre a instanței de judecată unde se va pronunța cu privire la cuantumul pedepsei. În continuare, legiuitorul stipulează că în cazul în care nu au fost prevăzute limite minime și maxime specifice, urmează a fi pronunțată o hotărâre de condamnare la închisoare de la 6 luni la 12 ani, în loc de pedeapsa cu privarea de libertate într-un penitenciar.⁷⁰

Codul penal Spaniol cuprinde și el infracțiuni contra persoanei. Infracțiunile comise împotriva vieții persoanei, legiuitorul spaniol a găsit de cuviință să le incrimineze distinct în Titlul VIII, cartea a II-a, Capitolul I: Paricidul, Asasinatul, Omorul simplu, Pruncuciderea; Capitolul III, la art. (145-3 Cod penal Spaniol) incriminează infracțiunea de avort, care prevede ca în cazul în care femeia însărcinată își provoacă avortul sau consimte ca o altă persoană să

⁶⁷ Portalul e-justiție, site oficial al Uniunii Europene, [citat: 20.04.2021]. Disponibil: https://e-justice.europa.eu/content_fundamental_rights-176-ni-ro.do?member=1

⁶⁸ Codul penal al Finlandei din 1 iulie 1996 (39/1889, cu amendamente până la 766/2015), [citat: 20.04.2021]. Disponibil: <http://codexpenal.just.ro/downloads/Cod-Penal-Finlanda-RO.pdf>

⁶⁹ *Idem*

⁷⁰ *Idem*

provoace, în afara cazurilor permise de lege, va fi pedepsită cu închisoare de la 6 luni la 1 an sau amendă de la 6 luni la 24 de luni. Pedepsele fac parte din Subcapitolul I al Codului penal și sunt calificate în funcție de natura și durata lor în grave, mai puțin grave și ușoare. Vom face referire la primele două, care sunt prevăzute conform (art.33 Cod penal Spaniol), corespunzătoare pruncuciderii: respectiv la pedeapsa gravă care se clasifică astfel: a) închisoare pe o durată mai mare de 5 ani; b) decădere absolută; c) decăderi speciale pentru o perioadă mai mare de 5 ani, d) suspendarea activității sau a îndatorii publice pe o perioadă mai mare de 5 ani, etc.⁷¹

Codul penal Elvețian. În mod similar, este identificată și în alte legislații penale infracțiunea de ucidere a copilului nou-născut de către mamă în timpul nașterii sau când încă se află sub influența stării puerperale, pedeapsa aplicată fiind închisoarea de cel puțin 3 ani sau amendă, ca de exemplu în Codul penal elvețian⁷², unde infracțiunea este denumită infanticid, stipulată în titlul I „Infracțiuni contra vieții și integrității persoanei, cartea a II-a în Dispoziții speciale” prevăzută la art. 116. Legiuitorul străin, potrivit acestui text, prevede: „dacă o mamă își ucide propriul copil fie în timpul nașterii, fie în timp ce se află sub influența efectelor nașterii” comite fapta de infanticid. Astfel, infracțiunea este reglementată având drept criteriu temporal- în timpul nașterii sau când încă se află sub imperiul influenței stării puerperale. Pedeapsa aplicată de legiuitorul elvețian este închisoare de cel puțin 3 ani sau amendă.

Codul penal al Bulgariei reglementează infracțiunile contra persoanei prin care se protejează minorul și anume, omorul fiului sau fiicei, femeii gravide (art. 116 alin. (3), omuciderea copilului în timpul sau după naștere. Omuciderea copilului de către mamă în timpul nașterii sau direct după naștere, se pedepsește cu 3 ani privațiune de libertate, prev. la art. 120 Cod penal al Bulgariei; omorul nou-născutului monstruos (Omorul copilului nou-născut monstruos de către părinți, se pedepsește la un an privațiune de libertate sau cu munca neremunerată, la art.121 Cod penal al Bulgariei). Avortul se pedepsește până la 5 ani (cu acordul femeii gravide), agravantele fiind până la 8 ani. Femeia gravidă nu poartă răspundere pentru avort (art. 126 Cod penal al Bulgariei), vătămarea corporală a femeii gravide (vătămarea corporală a femeii gravide, minorului sau a mai multor persoane, se pedepsește de la 3 până la 12 ani privațiune de libertate (art. 131 Cod penal al Bulgariei), contaminarea cu o boală venerică a unui copil până la 16 ani (Dacă o persoană care știe că este bolnavă de o boală venerică contaminează persoană, care nu a atins vârsta de 16 ani - se pedepsește cu privațiunea de

⁷¹ Cod Penal al Spaniei, Legea 10/1995, 23 noiembrie 1995 Actualizată la data de 16 martie 2004 Direcția Generală de Politică Legislativă și Cooperare Juridică Internațională, Subdirecția Generală de Politică Legislativă, Ministerul Justiției Legea Organică 10/1995, din 23 noiembrie, din Codul Penal (publicată în B.O.E., Buletinul Oficial Spaniol - nr.281, 24 noiembrie 1995, [citat: 20.04.2021]. Disponibil: <https://www.scribd.com/doc/91084903/Codul-Penal-Spaniol>

⁷² Cod Penal al Elveției, decretat de Adunarea Federală a Elveției, la 20 decembrie 1937, intrat în vigoare la 01 ianuarie 1942, modificat la 01 martie 2018 (SR/RS 311), [citat: 20.04.2021]. Disponibil: https://ro.fwiki.wiki/wiki/Code_p%C3%A9nal_suisse

libertate până la 5 ani sau cu amenda (art. 135 Cod penal al Bulgariei), Lăsarea în primejdie a minorului se pedepsește cu privațiunea de libertate de 5 ani sau cu amendă (art. 141 Cod penal al Bulgariei). Neacordarea ajutorului medical cu închisoare până la 3 ani, (art. 142 a Cod penal al Bulgariei).⁷³

În legislația penală a Republicii Belarus este prevăzută dispoziția conform căreia „mama care își ucide copilul imediat după naștere, trebuie să se afle într-o stare psihofiziologică deosebită provocată de naștere. Din punctul de vedere al laturii subiective, această infracțiune se caracterizează prin intenție. Momentul apariției intenției nu influențează la calificarea faptei”⁷⁴. Conform legii penale a Republicii Belarus este important ca realizarea intenției să aibă loc în timpul nașterii sau imediat după naștere, nu însă mai devreme sau mai târziu. „Situția psihotraumatică, provocată de naștere”⁷⁵ prevăzută la art.140 din Codul penal al Republicii Belarus, trebuie tratată drept cauză a apariției stării psihice deosebite a parturientei. Dacă femeia se afla într-o stare deosebită cauzată de naștere, însă, aceasta putea totuși să realizeze caracterul acțiunilor sale, fapta comisă calificată în baza art.139 Cod Penal al Republicii Belarus ce incriminează infracțiunea de omor neagravată.

În concluzie, se observă că legislația internațională abordează incriminarea infracțiunii de uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă în mod diferit, acordând protecție superioară existenței vieții și sancționând actele de periclitate a dezvoltării fizice și psihice a copilului. Cu atât mai mult cu cât nou-născuții sunt neajutorați și nu pot să se apere de atingerile infracționale pe care mama le exercită asupra tuturor copiilor, indiferent de rasă, sex sau origine socială.

Se observă că și legiuitorii străini au condiționat aplicarea unui regim al sancțiunilor aplicate mai restrâns, având drept criteriu influența tulburărilor fizice și psihice provocate mamei de naștere. Resocializarea mamei delincvente se realizează în timpul executării sancțiunii penale (cu sau fără privare de libertate), când se urmărește transformarea valorilor și convingerilor autoarei, utilizându-se în acest scop responsabilizarea acesteia. „După executarea sancțiunii penale, se urmărește reinsertia postpenală a fostei delincvente, încadrarea acesteia într-o activitate socială, dobândirea unui nou status și îndeplinirea unor noi roluri, având ca scop diminuarea efectelor procesului de „stigmatizare“ în viața socială. În conformitate cu Regulile penitenciarelor europene, adaptate de Consiliul Europei în domeniul penitenciar, resocializarea și

⁷³ MELNIC, V., *Protecția minorului – victimă a infracțiunilor contra vieții și sănătății în unele state europene*. Institutul de Relații Internaționale din Moldova, Revista Studii Europene, 2014, (35-53), ISSN: 2345-1041, p.7. [citat: 20.04.2021] Disponibil:[ssoar-studeuropene-2014-2-melnic-Protection of the Minor -.pdf](#)

⁷⁴ Cod penal al Republicii Belarus, din 9 iulie 1999 Legea nr.275-3, Aceptat de Camera Reprezentanților la 2 iunie 1999, Aprobata de Consiliul Republicii la 24 iunie 1999, actualizat cu Legea nr.71-3 a Republicii Belarus din 15 decembrie 2005 (Modificări ale Codului penal și ale Codului de procedură penală, în ceea ce privește actele îndreptate împotriva persoanei și securitate publică, [citat: 20.10.2021] Disponibil: <https://cis-legislation.com>

⁷⁵ Idem

tratamentul delincvenților indiferent de sex, trebuie subordonat unor finalități precise, menite să asigure menținerea stării de sănătate și respectul deținuților, prin asigurarea unor condiții de viață compatibile cu demnitatea umană și cu standardele acceptate în cadrul comunității. Scopurile detenției trebuie să reducă, pe cât posibil, traumatizarea psihică a persoanei condamnate, prevenind apariția unor tulburări emoționale, idei de sinucidere, sau comportamente violente și agresive, care să îi permită reinsertia în societate”⁷⁶.

În urma acestei cercetări putem concluziona că infracțiunea de pruncucidere a suferit numeroase schimbări de-a lungul timpului cunoscând diferite forme de sancționare, începând cu sacrificiul copilului nou-născut adus drept ofrandă diferitelor entități, până la incriminarea în sistemele de drept codificate. Infracțiunea cercetată se regăsește sub diferite denumiri cum ar fi: *infanticid, pruncucidere, filicid, uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă*, precum și conținuturi legale distincte. Indiferent de toate aceste considerente, în statele analizate, de-a lungul timpului protejarea dreptului la viață nu a fost una limitativă, fiind tratată în mod unitar în toate legislațiile penale. În ultima perioadă în societatea noastră, ca urmare a planurilor economice realizate de actuala putere legislativă și a schimbărilor psihologice cu care se confruntă întreaga societate, ca urmare a apariției virusului Coronavirus (Covid-19), care afectează creșterea nivelului calitativ și cantitativ al infracționalității violente, comiterea infracțiunii este determinată și de caracteristicile tipice, identificate în starea psiho-fizică, structura biologică dar și în particularitățile psihice ale faptuitoarelor acestui gen de infracțiuni. Actele de violență comise de femei cu o deosebită cruzime, nu mai constituie un fenomen rar întâlnit. Desigur, de cele mai dese ori infracțiunile sunt comise în cadrul familial, însă, aici ele sunt victimele, toleranța acestora față de vicisitudinile vieții nu pot opera în favoarea lor atunci când acestea comit acte deviate, chiar și în contextul unor tulburări psiho-fizice cauzate de actul biologic al nașterii.

1.3. Cercetarea lucrărilor științifice referitoare la infracțiunea de pruncucidere publicate în Republica Moldova

Cercetarea temeinică a infracțiunii de pruncucidere în domeniul științei dreptului penal este imposibil de realizat fără să fie luate în considerare opiniile și concepțiile elaborate de către oamenii de știință din Republica Moldova. Deși doctrina nu constituie izvor de drept, rolul acesteia este benefic pentru elaborarea unor noțiuni novatoare, a cunoașterii fenomenelor juridice și a aplicării lor în legea penală aflată în vigoare, necesare formulării unor noi concepte necesare în domeniul cercetat. Având în vedere aceste considerente, precum și din necesitatea de a

⁷⁶ DUDA, E. *Infracțiunea de pruncucidere sub aspect criminologic*. Revista Universul Juridic, București. 2017, (11-21), 203 p., ISBN 978-606-39-0163-8, p.19

determina nivelul de cercetare al problemelor legate de stabilirea conceptului infracțiunii incriminate la art. 147 CP al RM, a pericolului social și consecințele producerii sale, s-a întreprins o analiză a materialelor științifice dedicate tematicii de cercetarea infracțiunii de pruncucidere. Textul actual al legii supus analizei juridico-penale pe parcursul evoluției sale, s-a constatat că a suferit modificări în funcție de lacunele și neclaritățile societății la momentul elaborării legii penale, ceea ce a favorizat și divergențe doctrinare, precum și diferite aplicații în hotărârile instanțelor judecătorești în materie de pruncucidere.

În literatura de specialitate a Republicii Moldova au fost identificate mai multe teze de doctorat, studii monografice, care investighează direct cauza fenomenului cercetat, găsimu-și esența dintre subiect și obiect în comentarii științifico - practice, articole științifice și tratate de drept, medicină legală și psihologie. Problema pruncuciderii a fost analizată în mai multe direcții de diferiți autori prin prisma *segmentului juridico-penal*: Al. Borodac, S. Brînza, V.Stati, V. Cușnir, V. Berliba, A. Barbăneagră, V. Holban, C Gurschi, X. Ulianovschi, L. Gîrla, Iu.Tabarcea, Gh. Pavliuc, N. Corcea, R. Cojocar, A. Plop, S. Prodan, S Botnaru., L. Brînză, R. Berlido. Prin prisma altor direcții: a) *segmentul medico-legal*: P. Ostrovari, V. Baltaga, E. Sliurovschii, V. Odovenco, V. Sambriș, A. Kiliani; b) *segmentul psihologic*: M. Ștemberg, E. Gladun, V. Friptu.

Au fost avute ca fiind de importanță majoră următoarele lucrări: Brînza S., Stati V.: „*Omorul pruncului de către mamă, răspundere și pedeapsa penală (art.147 CP RM)*”, în Revista Avocatul Poporului, 2000, nr.7-9; Brînza S., Stati V.: „*Omorul pruncului de către mamă, răspundere și pedeapsa penală*”, în Revista Avocatul Poporului, 2000, nr.10-12; Gîrla L.: „*Evoluția reglementării răspunderii penale pentru infracțiunea de pruncucidere*”, în Revista Națională de Drept, 2005, Nr.2; Stati V.: „*Unele aspecte ale calificării infracțiunii prevăzute la art.159 CP RM*”, în Revista Științifică a USM, 2007; Stati V.: „*Probleme actuale ale apărării penale a vieții copilului nou-născut*”, în Revista Institutului Național al Justiției, nr.1-3, 2007; Stati V.: „*Din nou despre infracțiunea de pruncucidere. Considerații critice asupra unor opinii doctrinare*”, în Revista Științifică a USM nr.1 (11), 2008; Botnaru S.: „*Controverse și soluții în cauzele de pruncucidere și omor intenționat privind discernământul diminuat: Experiența instanțelor judecătorești din România*”, în Revista Națională de Drept, nr.12, 2013; Prodan S.: „*Răspunderea penală pentru infracțiunea de pruncucidere*”, în R.M.D.R.I., 2015; Dichii C.: „*Infracțiunea de Pruncucidere: Controverse, soluții, perspective*”, în Revista Analele Științifice ale U.S.M., ed. 2020. Plecând de la bazele cercetării științifice în cadrul prezentei teze de doctorat a fost recepționată structura conceptului propusă și implementată de către autorii Brînza S., Ulianovschi X., Stati,V., et.al., care a fost preluată și de alți autori de specialitate ai

Republicii Moldova „legiuitorului a procedat corect prin a stabili un tratament atenuant în cazul infracțiunii prevăzute la art. 147 din CP al RM”⁷⁷. Principiile de sistematizare a problemelor pe care le evocă pruncuciderea din perspectiva juridico-penală nu sunt epuizate în întregime de autorii citați, acestea fiind în corespondență totală cu cerințele legislative, doctrinare și cele ale practicii judiciare în materie, aspecte care pot fi îmbunătățite.

În acest context identificăm semnificația care definește latura subiectivă a infracțiunii prev. de art. 147 CP al RM, ca fiind starea emoțională specială a făptuitoarei, și anume – starea de tulburare fizică sau psihică - care se manifestă cu diminuarea discernământului, având drept cauză determinantă procesul biologic al nașterii. Esența acestei stări apare la femeia însărcinată, ca rezultat al impactului fizic și psihic al provocat de procesului nașterii asupra organismului mamei și al echilibrului sufletesc, care apare slăbită de situația creată, cu implicații nefavorabile și traumatizante. În opinia autorilor citați obiectul juridic special al infracțiunii prev. de art. 147 CP al RM are caracter plurilateral format din elemente cu implicații sociale. Identificăm astfel că, obiectul juridic special al infracțiunii de pruncucidere este format din „relațiile sociale cu privire la viața copilului nou-născut”⁷⁸.

Legislația Republicii Moldova în domeniul definirii noțiunii de pruncucidere nu corespunde definiției acceptate în legea penală, fapt care ne-a îndemnat spre propunerea revizuirii cadrului normativ actual cu perspectiva concretizării acțiunilor și inacțiunilor ce constituie fapta de pruncucidere din punct de vedere juridico-penal. Astfel, autorii care au identificat acest aspect, expun referitor la această cutumă legislativă că fapta va fi calificată conform prevederilor art.147 CP al RM, „inclusiv în cazul în care acțiunea sau inacțiunea de lipsire ilegală de viață s-a realizat în interiorul perioadei imediat după naștere, iar moartea s-a produs după consumarea acestei perioade”⁷⁹. Contrar acesteia, fapta nu urmează a fi calificată ca pruncucidere, mama fiind cercetată pentru săvârșirea infracțiunii de omor conform art. 145 din CP al RM, incriminând fapta cercetată după momentul când autoarea a realizat actul deviant. „Dacă lipsirea ilegală de viață a copilului a fost comisă nu în intervalul de timp imediat după naștere, ci într-un moment posterior acestuia”⁸⁰. Se consideră că abordarea actuală este corectă, legiuitorului instituind că starea de tulburare fizică și psihică cauzată de naștere care se poate menține un scurt timp după aceasta, diminuând discernământul mamei ucigașe, făptuitoarea este determinată astfel să își concentreze agresiunea asupra propriului ei copil nou-născut.

⁷⁷ BRÂNZA, S., ULIANOVSKI, X., STATI, V., ȚURCANU, I., GROȘU, V. *Drept penal. Partea Specială*. ediția a 2-a, Chișinău, Editura Cartier, 2005. 804 p., ISBN: 9975-79-325-8; p.76 [citat la 18 mai 2020]. Disponibil: <http://drept.usm.md/public/files/Dreptpenalspecialf2f52.pdf>

⁷⁸ *Idem*

⁷⁹ BRÂNZA, S., ULIANOVSKI, X., STATI, V., ȚURCANU, I., GROȘU, V. *Drept penal. Partea Specială*, p.78

⁸⁰ *Idem*

Într-un alt context, noțiunea de viață este surprinsă printre primele articole științifice identificate în analiza prezentei teme: Omorul pruncului de către mamă; răspundere și pedeapsă penală, de către autorii Brînză S. și Stati V. care descriu că legea penală „ca expresie a voinței societății apără dreptul omului la integritate corporală și sănătate nu ca un bun individual (deși este neîndoios că ea prezintă un interes primordial pentru fiecare individ), ci ca un bun social, ca o valoare pentru existența colectivității însăși”⁸¹. Deducem astfel că reglementările actualei legislații penale protejează și pretind tuturor membrilor societății să își respecte reciproc dreptul la viața, să nu aducă atingere acestei valori analizată ca valoare socială supremă și să înfrâneze orice acte care sunt de natură să lezeze viața omului.

Trecând la analiza regimului normei de incriminare a infracțiunii prev. la art.147 CP RM, în lucrarea Reglementări de drept vizând participația la infracțiunea de pruncucidere, autorii Berliba V. și Cojocar R. constată că „în legea penală nu constituie temei de a o considera o infracțiune-tip. Astfel, pruncuciderea este o specie a infracțiunii de omor pentru care se stabilește un regim mai blând de sancționare și care cuprinde în conținutul său constitutiv configurația tipică a omorului la care se adaugă și sub elementele circumstanțiale descrise în dispoziția de incriminare a art. 147 CP RM. Prin urmare, între omorul intenționat și infracțiunea de pruncucidere există o legătură de tipul: conținut de bază – conținut cu circumstanțe atenuante”⁸².

În continuare, a fost cercetat autoreferatul tezei de doctor în drept, realizat de unul din autorii menționați în nota anterioară, care, citez: „aici putem deduce ideea potrivit căreia obiectul de specie al pruncuciderii este mai restrâns decât al omorului în configurația lui tipică, făcându-se referire în exclusivitate la viața copilului-nou născut. Astfel, obiectul juridic special cuprinde totalitatea relațiilor sociale a căror formare, desfășurare și dezvoltare normală sunt condiționate de apărarea vieții copilului nou-născut ca valoare protejată de legea penală”⁸³. Făcând referire la obiectul și forma infracțiunii, și alți autori susțin că pruncuciderea este o varietate a omorului, aceasta constituind o formă atenuată a omorului cauza atenuării fiind starea psihofiziologică a mamei.⁸⁴

Analizând elementele și semnele constitutive ale infracțiunii cercetate, considerăm că fapta prevăzută la art. 147 CP RM, în forma tip, reprezintă o variantă atenuată a infracțiunii de omor, întrucât constă într-o acțiune de ucidere specifică infracțiunii de omor comisă în anumite

⁸¹ BRÂNZA, S., STATI, V. *Omorul pruncului de către mamă, răspundere și pedeapsa penală (art.147 CP RM)*. În: Avocatul Poporului, 2000, nr.7-9, pp.31-41, p.32

⁸² BERLIBA, V., COJOCARU, R. *Reglementări de drept vizând participația la infracțiunea de pruncucidere*. Revista Avocatul Poporului, 2004. Nr.10-11, (25-26), p.26.

⁸³ COJOCARU, R. *Studiu de drept penal și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere, Autoreferat tezei de doctor în drept*. Univ. de Stat din Moldova, Chișinău, 2007, 24 p., CZU: 343.611/132, p.10.

⁸⁴ BRÂNZĂ, S. *Infracțiunile prevăzute la art. 146 și 147 CP RM: Aspecte teoretice și practice*, Revista Studia Universitatis Moldaviae, Seria „Științe Sociale”, 2014, nr.3(73), ISSN:1814-3199, (86-14), p.96

circumstanțe atenuate, transformate prin voința legiuitorului în condiții de incriminare ale acesteia, respectiv: clasificarea subiecților infracțiunii; starea în care se află autoarea și timpul determinat al comiterii faptei.

În continuarea discuției pe palierul conturat și plecând de la valoarea supremă a vieții privită ca moment al nașterii sale, a fost remarcat conținutul lucrării: Unele aspecte ale calificării infracțiunii prevăzute la art.159 CP RM, publicată în Revista Științifică a Universității de Stat din Moldova, unde autorul Stati V., evidențiază că așa cum este statuat și în alin. (2), art.1 din Legii nr.338 din 15.12.1994, privind drepturile copilului adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 15.12.1994⁸⁵ „o persoană este considerată copil din momentul nașterii, până la vârsta de 18 ani”⁸⁶.

În urma analizării fenomenului infracțional privind pruncuciderea prin prisma particularităților medico-legale, identificăm lucrarea autoarei Prodan S. în care acesta punctează că este benefică introducerea în noua legislație a precizărilor suplimentare cu privire la starea fizică a mamei provocată de actul biologic al nașterii la care face referire prevederile art. 147 CP al RM, unde precizează că: „potrivit opiniei formate în practica obstetrică, această stare poate să se manifeste într-o tulburare de natură complexă denumită eclampsie (sin lat-*eclampsia*), adică boala care se manifestă în paroxisme și convulsii acompaniate cu pierderea cunoștinței, foarte asemănătoare cu epilepsia”⁸⁷. Problemele datorate nașterii se pot instala în ultimele luni de gestație, fiind identificate în practică și în timpul travaliului sau după naștere la un interval relativ scurt. Cele expuse de autoare sunt în deplină concordanță cu teza asupra mecanismului comportamentului criminal expusă de autoarea Gîrlă L. care subliniază că pe lângă tulburările de natură fizică deosebită, în manifestările caracteristice femeilor care comit acte de violență împotriva copiilor nou-născuți pot apărea bolile psihice, cum a fi anxietatea și depresia, cercetătoarea precizând că: „orice deficiență, tulburare și boală psihică influențează în mod direct asupra comportamentului individului generând devieri de la normele de conviețuire sociale. Cu toate că fac parte din domeniul special al psihiatriei, în studierea lor sunt interesate criminologia și dreptul penal, fiindcă acestea gravitează în jurul licitului sau ilicitului penal”⁸⁸.

Reglementările actualei norme penale în procesul de reformare al legislației penale a trezit în mod inevitabil interesul studierii în prezenta teză a infracțiunii de pruncucidere, atât din prisma doctrinei penale cât și a practicii judiciare, salutând problema aprecierii juridico-penale

⁸⁵ Legea privind drepturile copilului nr.338 adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 15.12.1994, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.13/127, în vigoare din 2 martie 1995

⁸⁶ STATI, V. *Unele aspecte ale calificării infracțiunii prevăzute la art.159 CP RM*. Revista Științifică a Universității de Stat din Moldova, Seria Științe Sociale, 2007, nr.3, (191-199), ISSN 1857-2081, p.194

⁸⁷ PRODAN, S. *Răspunderea penală pentru infracțiunea de pruncucidere*. Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale, 2015, Nr. 3(37), (96-111), ISSN 1857-1999, p.109, [citat la 18 mai 2020]. Disponibil: http://rmdiri.md/?page_id=48&lang=en

⁸⁸GĂRLĂ, L. *Pruncuciderea: Analiză juridico-penală și criminologică*. Teza de doctorat, Universitatea de Stat din Moldova, 2005, p.103

prin introducerea sintagmei „comise de mama care se afla într-o stare de tulburare fizică și psihică cu diminuarea discernământului cauzată de naștere”⁸⁹. În același sens, identificăm și opiniile autoarei Prodan S. care menționează că este corect că în afară de tulburarea psihică, actuala lege penală a inclus și indicații ce vizează starea fizică a mamei pruncucigașe, analizată prin prisma laturii subiective a infracțiunii prevăzute la art.147 CP al RM, care se exprimă prin vinovăția făptuitoarei, atât sub formă de intenție directă cât și indirectă. Momentul apariției intenției de a lipsi de viață copilul nou-născut, nu are nicio relevanță asupra calificării faptei. În contextul analizei intenției de a săvârși infracțiunea de pruncucidere, este oportună opinia autorilor care precizează că starea emoțională este cea care „dă temei de atenuare a răspunderii penale conform art.147 din CP al RM, este necesară îndeplinirea cumulativă a următoarelor condiții: această stare să se exprime într-o tulburare fizică sau psihică [...] În ceea ce privește circumstanțele care mărturisesc despre existența stării de tulburare fizică sau psihică, acestea se referă în special la aspectul exterior și la comportamentul femeii în timpul nașterii sau imediat după naștere”⁹⁰. Este justă afirmația, considerând oportun a preciza faptul că, dacă mama a acționat cu premeditare, și nu sub imperiul tulburărilor cauzate de naștere, comportamentul criminal al mamei pruncucigașe nu se putea explica, agravând astfel răspunderea penală, și nicidecum să o atenueze.

Au fost identificate opinii care au analizat vechea reglementare legislativă, argumentând că: „este greu de înțeles logica celor care, într-o parte din articolele CP RM din 1961 au ales să folosească termenul intenție sau derivatele acestuia, iar într-o altă parte din articolele acestui cod au decis să utilizeze termenul premeditare sau derivatele acestuia. Dintr-un reflex greu de explicat, unii mai folosesc și astăzi (deși actualul Cod penal este în vigoare de aproape optsprezece ani) sintagma săvârșirea infracțiunii cu premeditare”⁹¹. Aprecierea este corectă, dacă analizăm latura subiectivă a componenței infracțiunii, care are o mare importanță juridico-penală, în special pentru: delimitarea comportamentului criminal de cel noncriminal; determinarea temeiului răspunderii penale; calificarea infracțiunilor; delimitarea componențelor infracțiunilor omogene (adiacente); aprecierea caracterului prejudiciabil al faptei și infractorului și aplicarea răspunderii și pedepsei penale echitabile.⁹²

Față de cele expuse anterior, apreciem că instanța de judecată, trebuie să recunoască în

⁸⁹BARBĂNEAGRĂ, A., BERLIBA, V., GURSCHI C., et al. *Codul penal comentat și adnotat. Partea Specială*. Chișinău: Cartier, 2005, 656 p. ISBN 9975-29-338-X. p.22

⁹⁰BRÂNZA, S., ULIANOVSKI, X., STATI, V., ȚURCANU, I., GROSU, V., et al. *Drept penal. Partea Specială*. p.79

⁹¹BRÂNZA, S., STATI, V. *Previzibilitatea dispoziției de la lit. a) alin.2 art.145 din Cod penal, aspect legislative, jurisprudențiale, doctrinare, Juridice Moldova*. [citat la 06 martie 2021]. Disponibil: <https://juridicemoldova.md/10732/previzibilitatea-dispozitiei-de-la-lit-a-alin-2-art-145-din-codul-penal-aspecte-legislative-jurisprudențiale-doctrinare.html>

⁹²BOTNARU, S., ȘAVGA, A., GROSU, V., GRAMA, M., *Drept Penal, Partea generală*. vol. I, ediția a II a, Chișinău: Cartierul Juridic, 2005, 624 p., ISBN 9975-79-329-0, p.200 [citat la 06 mai 2021]. Disponibil: <http://drept.usm.md/public/files/Dreptpenalgeneral3acfb.pdf>

analizarea cazurilor, aceste tulburări emotive ale făptuitoarei care trebuie să determine diminuarea discernământului, privite ca o circumstanță atenuantă și în consecință, să țină cont de ele la individualizarea pedepsei cu urmează a fi aplicată. Cu privire la pedeapsa care urmează să fie aplicată mamei care comite acte de violență, urmate de moarte nou-născutului, aducem în atenție lucrarea științifică a autoarei Brînză L., care în articolul privind legitima apărare și scuza provocării prin prisma studiului comparat, ține să sublinieze că legiuitorul a luat în considerare „particularitățile stărilor psihice sub imperiul cărora se afla persoana la momentul comiterii unor astfel de fapte, unica diferență constând în cauza generatoare a acestor tulburări: dacă în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 146 și 145 CP RM cauza tulburărilor afective este una exogenă, atunci în cazul pruncuciderii, cauza tulburărilor trăite de făptuitoare, este una endogenă”⁹³. Constatăm că infracțiunile prev. de art. 146 și 147 CP RM, au deja responsabilitatea penală redusă, legiuitorul considerând în mod just să micșoreze corespunzător pedepsele aplicate, ca urmare a comiterii faptelor în circumstanțele de mai sus. În referire la starea de tulburare fizică sau psihică, identificăm opiniile altor autori care accentuează faptul că, intenția directă a mamei care recurge la actul criminal, este greu de identificat, având în vedere specificul tulburării provocate de naștere, acesta fiind perceput ca o stare la limita iresponsabilității, făptuitoarea aflându-se tocmai sub imperiul acestor stări, în urma cărora apare rezoluția infracțională.

Alt autor precizează cu privire la latura subiectivă a infracțiunii că „semnul definitiv al laturii subiective a pruncuciderii, este starea emoțională specială în care se află făptuitoarea, și anume starea de tulburare fizică sau psihică, cu diminuarea discernământului, cauzată de naștere”⁹⁴. Identificăm și poziția unui alt autor care vine și completează afirmațiile de mai sus, cu precizarea că noțiunea de tulburarea pricinuită la naștere „nu se referă la stările psihice normale, ci la tulburările de natură psihopatologică, adică la stările psihopatologice consecutive nașterii”⁹⁵.

Deși revenim în desfășurarea din punct de vedere cronologic, a analizei lucrărilor ce țin de infracțiunea cercetată, nu putem omite una dintre cele două teze de doctorat identificate la nivelul Republicii Moldova și nici a articolelor științifice de o reală valoare ale autorului Cojocaru R. care anul 2007 elaborează teza de doctorat „Studiu de drept penal și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere”. Astfel, autorul susține că infracțiunea cercetată trebuie analizată ca o infracțiune de omor „pentru care se stabilește un regim mai blând de sancționare și care cuprinde în conținutul său constitutiv configurația tipică a omorului, la care se adaugă și

⁹³ BRÂNZĂ, L. *Legitima apărare și scuza provocării în lumina reglementărilor juridico-penale din România și din Republica Moldova*. Revista Națională de Drept, Chișinău, 2015, nr.12(182), (10-15), ISSN 1811-0770, p.13

⁹⁴ BRÂNZĂ, S., *Infracțiunile prevăzute la art.146 și la articolul 147 CP RM; aspecte teoretice și practice*. Revista Studia Universitatis Moldaviae, Seria „Științe Sociale”, nr.3 (182) (86-104), 2014, ISSN:1814-3199, p.100.

⁹⁵ DICHII, C.. *Infracțiunea de Pruncucidere: controverse, soluții, perspective*. Analele științifice ale USM. Științe juridice. Științe sociale, 26 septembrie 2020, Chișinău, Republica Moldova: Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2020, (64-67). ISBN 978-9975-152-40-2. p.65.

sub-elementele circumstanțiale descrise în dispoziția de incriminare a articolului 147 CP RM⁹⁶. În lucrare, acesta face un amplu studiu în care identifică: timpul de comitere a infracțiunii, analizând în amănunt starea fizică sau psihică deosebită a mamei care este provocată de procesul fiziologic al nașterii, fără a omite să precizeze că între infracțiunea prevăzută la art.145 CP al RM și infracțiunea de pruncucidere „există o legătură de tipul conținut de bază - conținut cu circumstanțe atenuante”⁹⁷. Autorul își precizează și punctul de vedere cu privire la conceptele fundamentării juridice a calificării infracțiunii cercetate, amintind în acest sens conceptul medical și mixt, primul din ele fiind identificat în noul Cod penal al Rusiei din anul 1903, implementat la sfârșitul secolului XIX, ca element de noutate pentru motivarea comportamentului infracțional în cazul comiterii actelor de violență îndreptate asupra propriului copil.⁹⁸ Față de cele expuse, surprindem că în epoca modernă, autorii identifică conceptul mixt, ca fundament al incriminării în forma atenuată a infracțiunii prev. de art.147 CP al RM, concept care cuprinde ansamblul cauzelor sociale care sunt analizate împreună cu cele medicale, plecând de la conceptul cauză – efect. Astfel, cauza reducerii pedepsei pentru infracțiunea cercetată își are rădăcinile în „condiția socială a femeii însărcinate care poate suporta stări afective preexistente sau concomitente nașterii, iar pe de altă parte, în starea deosebită, determinată de tulburarea psihică”⁹⁹. Conceptul medical, așa cum a fost analizat și propus de autori este benefic în fundamentarea răspunderii penale pentru comiterea infracțiunii de pruncucidere, concept care stă și la baza legislației penale a RM, luându-se în considerare starea neuropsihică a mamei, așa cum derivă și din textul de lege, care condiționează expres că numai „starea de tulburare fizică sau psihică cauzată de naștere, care se poate menține scurt timp după aceasta, diminuează discernământul făptuitoarei, determinând-o să-și concentreze agresiunea asupra propriului copil, care este considerat cauza tuturor vicisitudinilor ei de ordin psihosocial”¹⁰⁰. Analiza autorului Cojocaru R. nu se oprește numai la cercetarea pluridisciplinară a infracțiunii cercetate din punct de vedere penal și procesual penal, acesta surprinde și particularitățile investigației judiciare unde evidențiază caracteristica criminalistică a personalității infractorului și a metodelor de comitere a faptei. Prin examinarea cumulului de cauze penale a infracțiunilor de pruncucidere, acesta constată din analizarea datelor statistice regăsite la nivelul Republicii Moldova, pentru anii 1996-2006, că femeile învinuite sau condamnate pentru infracțiunea prev. de art.147 CP al RM, au de regulă vârste cuprinse între 18 și 30 de ani, având o proporție de 42 % a vârstei

⁹⁶ COJOCARU, R.. *Studiu de drept penal și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere*. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2007. 202 p.

⁹⁷ COJOCARU, R. *Autoreferat al tezei de doctor în drept. Studiu de drept penal și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere*. Chișinău, 2007, CZU:343.611/132, p.9.

⁹⁸ BERLIBA, V., COJOCARU, R.. *Infracțiunea de pruncucidere în legislația penală a Republicii Moldova*, Revista de Drept Penal, București, 2007, Anul XIV, nr. 4, (179-184), ISSN:1223-0790, p.182

⁹⁹ *Ibidem*, p.183

¹⁰⁰ BRÂNZA, S., ULIANOVSKI, X., STATI, V., ȚURCANU, I., GROSU, V.. *Drept penal. Partea Specială*. ediția a I-a, 2005, p.76

mamelor cuprinsă între 20 și 26 ani. Autorul analizează alegerea metodei de comitere a actelor de violență realizate de către mamă, care este determinată de condițiile în care a avut loc procesul biologic al nașterii și calitățile personale ale acesteia. Astfel, din studiu empiric realizat de Cojocaru R., a reieșit că infracțiunea prev. de art.147 CP al RM activă „cuprinde 57% din cazurile studiate, practica judiciară evidențiind următoarele metode de săvârșire a pruncuciderii active: aplicarea traumatismelor prin loviri (29%), sugrumarea cu mâinile (23%), înecare (17%), îngropare (11%), aplicarea traumatismelor prin lovirea de obiecte dure (11%), obturarea căilor respiratorii (9%)”¹⁰¹. Pruncuciderea pasivă este reprezentată de un procent de 43% din total, dintre care „manifestându-se prin abandonarea nou-născutului în condiții de frig (61%), abandonarea nou-născutului în locuri izolate (23%), neacordarea îngrijirilor după naștere (14%)”¹⁰². Rezultatele obținute de autorul citat au fost luate în vedere redării unor concepte și soluții abordate pluridisciplinar, ideile novatorii fiind preluate în vederea analizării din punct de vedere penal și procesual penal, în cadrul infracțiunii cercetate în prezenta teză, dar și infracțiunilor contra vieții, ideile sale fiind propice pentru eficientizarea cunoașterii și combaterii fenomenului infracțional caracteristic criminalității feminine. Cercetarea autorului lasă însă neacoperite studiile științifice cu privire la combaterea infracțiunii de pruncucidere, cauzele și metodele de prevenire a acestor infracțiuni din punctul de vedere al personalității infractorului, pe care le vom aborda în prezenta teză, pentru a oferi o analiză pluridisciplinară.

Revenind la segmentul juridico-penal, identificăm lucrarea științifică elaborată de către autorul Stati V., intitulată: „*Din nou despre infracțiunea de pruncucidere. Considerații critice asupra unor opinii doctrinare*”, care pentru demersul nostru științific, fără îndoială, reprezintă o sursă de valoare, care a adus o viziune nouă asupra fenomenului cercetat, acesta dezbătând cu celeritate opiniile autorilor din Republica Moldova, care au realizat studiile științifice cu privire la infracțiunea de pruncucidere. Rezultatele cercetării efectuate de către autor au demonstrat că participația este de neconceput în cazul pruncuciderii, în motivarea acestei sintagme: „pentru a exista participație este necesar ca toți infractorii să săvârșească *aceeași* (sublinierea ne aparține – n.a.) infracțiune, ceea ce determină *unitatea* (sublinierea ne aparține – n.a.) de încadrare juridică a faptei”¹⁰³. Stati V. analizând opiniile autorului Cojocaru R., cu privire la regimul autonom de incriminare a infracțiunii prev. de art.147 CP al RM, consideră că sub aspect juridico-penal, pruncuciderea reprezintă un omor săvârșit în prezența unei circumstanțe atenuante, însă „aceasta

¹⁰¹ COJOCARU, R.. *Autoreferat al tezei de doctor în drept. Studiu de drept penal și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere*. Chișinău, 2007, CZU:343.611/132, p.15

¹⁰² *Idem*

¹⁰³ STATI, V. *Din nou despre infracțiunea de pruncucidere. Considerații critice asupra unor opinii doctrinare*. Revista științifică a Universității de Stat din Moldova, 2008, nr.1(11), (120-126), ISSN:1857-2081, p.120

nu este una și aceeași cu a afirma că pruncuciderea este o circumstanță atenuantă a omorului”¹⁰⁴. Acesta evidențiază că pruncuciderea este o infracțiune tip, în momentul când este analizată din punct de vedere tehnico-legislativ, însă „infracțiunile tip împreună cu variantele acestora, sunt cuprinse în același articol”¹⁰⁵, răspunderea penală pentru comiterea pruncuciderii este stabilită de legiuitor în normele penale conform art. 147 și nu ca infracțiunea de omor intenționat. Autorul argumentează că „doar variantele calificate (a nu se confunda variantele agravate) pot fi prevăzute în norme aparte. Însă, legiuitorul din Republica Moldova, spre deosebire, de exemplu de cel român, nu prevede asemenea variante ale infracțiunii. De aceea nu putem sprijini punctul de vedere conform căruia pruncuciderea este o formă atenuantă a omorului”¹⁰⁶. Cele consemnate evidențiază doar unele dintre problemele ce au format obiectul de studiu al articolelor elaborate de către autori, aceștia din urmă argumentând temeinic necesitatea perfecționării cadrului normativ în materie penală și orientarea practică și judiciară, în vederea aplicării juste a normelor ce formează cadrul legal, în cele din grupul de infracțiuni care pun în pericol ori prejudiciază relațiile sociale privind viața persoanei, în speță a copilului nou-născut.

Un alt autor, ale cărei lucrări științifice au ca obiect de studiu infracțiunea de pruncucidere este Botnaru S., aceasta, în articolul științific intitulat *Controverse și soluții în cauzele de pruncucidere și omor intenționat privind discernământul diminuat: experiența instanțelor judecătorești din România*, efectuează un studiu al evoluției incriminării faptelor ce atentează la faptele comise împotriva vieții persoanei, în prezența unor circumstanțe atenuante, unde au fost prezentate mai multe cazuri de omucidere prin prisma hotărârilor judecătorești emise de mai multe instanțe. Cu această ocazie, autoarea a emis concluzii pertinente cu privire la cauzele comiterii actului deviant de către autorii infracțiunilor care au discernământul diminuat, precizând că „nu totdeauna tulburările mentale sau alte anomalii mentale constatate legale faptuitor constituie un temei pentru atenuarea răspunderii și pedepsei penale, fiind doar un fundal favorabil pentru comiterea infracțiunilor violente”¹⁰⁷. Astfel, doar stările de tulburare care intră în sfera celor produse de starea fizico-psihică a mamei, provocată ca urmare a procesului biologic al nașterii, cu diminuarea discernământului, în perioada nașterii sau imediat după aceea, se pot reține în conținutul infracțiunii de pruncucidere, legiuitorul stabilind categoria și cantitatea pedepsei, aplicate răspunderii infracțiunii de pruncucidere, excluzând prevederile art.76 alin.(1) lit. d) din CP al RM, conform căreia se consideră ca circumstanță atenuantă, responsabilitatea

¹⁰⁴ *Ibidem*, p.121

¹⁰⁵ *Idem*

¹⁰⁶ *Idem*

¹⁰⁷ BOTNARU, S. *Controverse și soluții în cauzele de pruncucidere și omor intenționat privind discernământul diminuat: Experiența instanțelor judecătorești din România*. Revista Națională de Drept. 2013, nr. 12(158), (30-37), ISSN 1811-0770, p.36

redușă, care nu trebuie confundată cu termenul de diminuare a discernământului. Astfel, la individualizarea răspunderii penale și a pedepsei penale aplicate inculpatei, „vor fi identificate coordonatele tipice și starea psihofizică a acesteia, structura biologică, dar și particularitățile psihice, micro-mediul din care provine, legăturile sale cu mediul social, familial, profesional”¹⁰⁸.

În autoreferatul tezei de doctor: *Criminalitatea minorilor; aspect penal, psihologic și criminologic*, autoarea Rotaru O., punctează că „În vederea înlăturării cauzelor infracțiunii o atenție sporită trebuie acordată, în viziunea noastră, nu doar macro-mediului (școala, prietenii, etc.) ci și micro-mediului (familiei) [...]. În vederea realizării acestor deziderate considerăm oportun: a) lucru educativ mamele tinere, rămase însărcinate, care ulterior doresc să-și abandoneze copilul”¹⁰⁹. Infracțiunile comise prin acte de violență de femei, printre care se enumeră și pruncuciderea devin un fenomen al criminalității de vecinătate, riscul de socializare negativă a comportamentului în condiții cu factori ridicați microsociale, care se regăsesc în mediul familial, sunt urmați îndeaproape de factorii macrosociale, pe care îi regăsim în societatea în care trăiesc.

În analiza comiterii actului criminal, considerăm că nu există un tip de comportament criminal care să poată fi determinat numai de factorii biologici, făcând distincție între factorii comportamentului antisociale, cum ar fi: tumori; anterofilii; procese inflamatorii ale sistemului nervos, și factorii cu legătură indirectă, cum ar fi: complicațiile prenatale; tulburările comportamentale minore pe fond microsechelar; care relevă o componentă ereditară cu efecte asupra mamei pruncucigașe, la formarea comportamentului acesteia adăugându-se și factorii sociali. Analizând actul criminal, se remarcă faptul că acesta trebuie abordat prin prisma multilaterală a cauzelor care au stat la baza determinării intenției ucigașe și a circumstanțelor obiective și subiective a actului deviant. Comportamentul uman cu caracter antisocial are la origini dezvoltarea intelectuală și afectivă în raport cu elementele de bază ale realității în care subiectul este ancorat. Desprindem astfel că, toate cauzele care duc la tulburările psihice trebuie analizate ca un tot unitar și nu în mod fragmentat, acestea formează cauzalitatea complexă ce influențează trecerea la actul criminal, toate fiind legate de cauzele fizice caracteristice climatului în care trăiește mama și de condițiile sociale, care sunt la rândul lor complexe, unele economice, altele fiind din sfera mediului ambiant.

Ca și concluzie, desprindem faptul că determinarea mamei de a vătăma nou-născutul poate fi situată fie în planul personalității sale, fie în domeniul situației concrete de viață, fie în

¹⁰⁸ BARBĂNEAGRĂ, A., ALECU, G., BERLIBA, V., BUDECI, V., CARPOV, T., CUȘNIR, V., COJOCARU, R., et.al. *Codul penal al Republicii Moldova – Comentariu*. Codul Penal al Republicii Moldova (Nr.985 din 18 aprilie 2002. Cu toate modificările operate până la republicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.72-74/195 din 14.04.2009. Adnotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale), ediția a II-a revăzută și completată, Editura Sarmis, Chișinău, 2009, 859 p. ISBN 978-9975-105-20-0, p.18

¹⁰⁹ ROTARU, O. *Criminalitatea minorilor; aspect penal, psihologic și criminologic*. Autoreferat al tezei de doctor în drept, Cu titlu de manuscris, CZU: 343.915, Chișinău, 2007, 25 p., p.20

planul conjugării dinamice dintre cele două elemente enunțate anterior, ținându-se cont de mecanismelor psihologice care declanșează trecerea la comiterea actului interzis de legea penală. Caracterul social își are cauzele în societate, în condițiile de viață socială, care sunt diferențiate în funcție de tipul de societate caracteristic mediului în care trăiește și se dezvoltă femeia ca individ. Condițiile de viață dificile care fac adaptarea personalității dificilă, sunt fenomene ce se regăsesc în societatea modernă. Toate aceste componente, duc la inadaptarea femeii la mediul în care trăiește și la generarea conflictelor cu normele impuse de societate, factori ce evidențiază cauzele actului deviant asupra pruncului său, care nu mai poate fi evitat.

Integritatea socială, este dată de procesul de socializare care este realizat prin interacțiunea factorilor de socializare instituționalizați cu mecanismele controlului social. Cauza aparițiilor și de răspândire a formelor deviante la mamele care comit infracțiuni, sunt identificate în același timp cu deficiența și rateul controlului social. Devianța desemnează abaterea individului de la valorile sociale impuse de societate, prin normele controlului social, care sunt condiționate de standardele valorice și morale ale acestuia. Societatea este compusă din elemente diferite prin însăși natura sa, eterogen, apartenența la un popor cu forme proprii de cultură și civilizație specifice, influențate de normele controlului social, aspecte care sunt diferite de la un stat la altul și influențează într-un procent mai mare sau mai mic, femeia. Unele societăți care au evoluat activ spre un sistem social - economic bazat pe ideologia proprietății și a libertății de acțiune, privesc cu indulgență desfacerea legăturilor pe cale oficială a unei căsătorii, sau pe femeia care dă naștere unui copil fără asigurarea unui cadru familial format. Femeile încă din cele mai vechi timpuri, au fost sprijinite în momentul când mama atinge termenul când urma să dea naștere copiilor, de către alte femei care aveau cunoștințe minime de specialitate medicală care le asistau în procesul nașterii. Sentimentele materne erau consolidate prin reacțiile de natură constructivă, a persoanelor care participau la venirea pe lume a nou-născutului. Toate acestea, alături cu încurajările și felicitările obișnuite, aduceau un optimism și o puterea motivațională pozitivă a mamei, care suporta cu greu travaliu nașterii copilului.

În dezacord cu sentimentele materne adecvate, mamele pruncuigașe dau naștere pruncilor săi, singure, cu frică, panicate și fără a se putea manifesta fizic sau verbal față de persoanele apropiate, pentru a nu fi descoperite. Înăbușindu-și țipetele până la sufocare, acestea dau frâu actului nașterii în tăcere și singurătate, copilul său fiind privit ca un produs care face parte dintr-un proces de auto-culpabilizare, atributele acestuia fiind clandestinitate și necinste.

În articolul 23¹ din CP al RM, identificăm condițiile în care autoarea infracțiunii se află în stare de responsabilitate redusă și efectele sale juridice. La alin. (1), este stipulat că „persoana care a săvârșit o infracțiune ca urmare a unei tulburări psihice, constatată prin expertiza medicală

efectuată în modul stabilit, din cauza căreia nu-și putea da seama pe deplin de caracterul și legalitatea faptelor sale sau nu le putea dirija pe deplin, este pasibilă de responsabilitate penală redusă. Alin. (2) emite că instanța de judecată, la stabilirea pedepsei sau a măsurilor de siguranță, ține cont de tulburarea psihică existentă, care însă nu exclude răspunderea penală”¹¹⁰. Identificăm trei variante a stării de responsabilitate redusă, prev. de (art. 23) din CP al RM care pot fi analizate separat: prima când inculpata a comis o infracțiune, având la bază o tulburare psihică, care din constatarea expertizei medicale efectuată în cauză a stabilit, că subiectul activ nu a realizat pe deplin caracterul și legalitatea acțiunii sau inacțiunii sale. Cea de-a doua în care subiectul nu a realizat pe deplin acțiunea sau inacțiunea sa, și ultima în care subiectul nu a putut să își dea seama pe deplin de caracterul și legalitatea acțiunii sau inacțiunii sale. penală a acestuia, responsabilitatea redusă apare ca o condiție pentru determinarea proporționalității pedepsei cu gradul de vinovăție al persoanei la momentul comiterii faptei.

Cercetătoarea Berlido R. după ce a fundamentat în teza sa noțiunile: responsabilitate redusă, responsabilitate și iresponsabilitate, arată că, deși termenii se aseamănă, ei se deosebesc din punctul de vedere al sintagmelor: „nu-și putea da seama pe deplin și nu le putea dirija pe deplin din alin. (1) art. 23 din CP RM, care ar putea fi substituite prin sintagmele: își putea da seama parțial și, respectiv, le putea dirija parțial”¹¹¹. Deși termenii analizați pot fi supleanți, sensul iresponsabilității reduse nu se metamorfozează în noțiunile de responsabilitate și iresponsabilitate. Pe cale de consecință, autoarea emite că „responsabilitatea redusă nu este un tip al responsabilității în accepția art.22 CP RM, nici al iresponsabilității în accepția art.23 CP RM. Responsabilitatea redusă, ca și responsabilitatea și iresponsabilitatea, este un tip aparte de măsură a capacității persoanei de a-și da seama de acțiunea sau inacțiunea sa ori de a o dirija”¹¹². Identificăm o clasificare ca tulburărilor psihice, care este unanim admisă atât de știința psihiatrică cât și cea juridică, care realizează defalcarea celor care nu exclud responsabilitatea. Acestea includ tulburările funcționale sau organice ale psihicului. Astfel, devierile funcționale ale psihicului sunt identificate în: nevroze și psihopatii.

Analizând termenul de tulburare psihică, identificăm articolul, Revizuirea normei de sănătate limitată: paradoxuri ale romanului legislativ, realizat de Botnaru S., în care autoarea afirmă că legiuitorul nu a dat importanță definirii legislative a acestei noțiuni, care „dă naștere la înțelegeri diferite ale acestei categorii care este semnificativă nu numai în știința și practica

¹¹⁰ Cod penal al Republicii Moldova, în Monitorul Oficial nr.72-74 la data 14 aprilie 2009, introdus prin Legea nr.277-XVI din 18.12.2008, în vigoare 24.05.2009, (art.23)

¹¹¹ BERDILO, R. *Responsabilitatea redusă și starea emoțională a subiectului infracțiunilor prevăzute la art.146, 147 și 156 din Codul Penal*. Revista Științifică a Universității de Stat din Moldova, 2021, nr.3(143), (150-159), Seria “Științe Juridice” ISSN 1814-3199, p.152

¹¹² *Idem*

medicală, dar și în jurisprudență. În consecință, o astfel de circumstanță, fiind indezirabilă pentru procesul de aplicare a legii, ar trebui soluționată cât mai curând posibil”¹¹³. Tot cu privire la noțiunea de tulburarea psihică prev. la alin. (1) art. 23 CP al RM, identificăm aceeași viziune doctrinară și în cele ce sunt expuse de autoarea Berlido R., care susține opinia lui Botnaru S., precizând că expertului care elaborează documentul constatator al prezenței, sau absenței stării de tulburare psihică, întrebându-ne în mod obiectiv prin ce se deosebește noțiunea de tulburare psihică față de sintagmele: „boală psihică cronică, tulburare psihică temporară sau altă stare patologică, care sunt prevăzute la art. 23 CP al RM, existând pericolul stabilirii arbitrare a responsabilității reduse și a iresponsabilității”¹¹⁴. Reiterăm răspunsul și precizăm că în determinarea categoriilor de tulburare psihică numai expertizele psihiatrice sunt identificate ca fiind relevante pentru stabilirea corectă a unui diagnostic. Acestea diferențiază boală psihică cronică de alte stări patologice care ar duce la diminuarea discernământului mamei.

Față de limitele legale prin care expertul în cauză este îndrituit să emită expertiza, identificăm unele opinii care nu pot admite ca expertul să stabilească limitele de aplicare ale normei penale. Și autorul Stati V., punctează faptul că: „expertul este cel care conferă conținut conceptului de similaritate utilizat în alin.(6) art.134 CP RM.[...] Calificarea oficială de către un expert a unei infracțiuni reprezintă nu altceva decât depășirea atribuțiilor de serviciu, intrând sub consecința art. 328 CP RM respectiv a art.313 din Codul contravențional”¹¹⁵.

Ca o concluzie a celor analizate putem să precizăm că susținem opinia autorilor citați care emit că stabilirea de către un expert desemnat în evaluarea psihică a inculpatei care a comis faptele sub imperiul unor tulburări de natură psihică, a unor cantități bazate pe analogie „reprezintă un act de ilegalitate”¹¹⁶. Legea trebuie să reglementeze în mod unitar cauzele instrumentate, încredințându-ne că acestea se desfășoară într-o unitate logico-juridică a dispozițiilor pe care le conține, iar în cazul efectuării unor expertize care sunt folosite în folosul justiției cu o structură complexă, să fie reglementate legal, conform particularităților lor. În opinia Curții Constituționale a RM, la punctul 74 al Hotărârii Curții Constituționale nr.21/2016: „Curtea subliniază că din dispozițiile complinoare ale legilor nepenale, trebuie să se identifice cu claritate și precizie care activități de întreprinzător sunt interzise și pot genera răspunderea

¹¹³ BOTNARU, S. *Обзор нормы об ограниченной вменяемости: парадоксы законодательной новеллы.*(Revizuirea normei de sănătate limitată: paradoxuri ale romanului legislativ), Revista Națională de Drept. 2014, nr. 6 (164), (15-20), ISSN 1811-0770, p.19

¹¹⁴ BERDILO, R. *Responsabilitatea redusă și starea emoțională a subiectului infracțiunilor prevăzute la art.146, 147 și 156 din Codul Penal.* Revista Științifică a Universității de Stat din Moldova, 2021, nr.3(143), (150-159), Seria „Științe Juridice” ISSN 1814-3199, p.153

¹¹⁵ STATI,V. *Inconsecvența Curții Constituționale cu privire la regimul juridic al analogilor substanțelor stupefiante sau psihotrope.* Revista Științifică a USM „Studia Universitatis Moldaviae”. Seria „Științe sociale”, 2018, nr.3(113), (3-20), ISSN 1814-3199, ISSN online 2345 1017, p.14

¹¹⁶ *Ibidem*, p.17

penală”¹¹⁷. Conform Hotărârii Curții Constituționale nr. 26/2016 la punctul 53, instanța emite că „textul legislativ trebuie să corespundă principiului unității materiei legislative sau corelației între textele regulatorii, pentru ca persoanele să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente ce exclud interpretările contradictorii sau concurența dintre normele de drept aplicabile”¹¹⁸. Astfel, prin analogie, putem să utilizăm și în prezenta cercetare reglementările Curții.

Și în jurisprudența CEDO, identificăm cazuri în care Curtea evidențiază că dispunerea unui raport psihiatric în vederea determinării stării psihice a unei persoane acuzate de infracțiune rămâne o măsură necesară și una care protejează indivizii apți să comită infracțiuni fără a fi în deplinătatea facultăților mentale. Cu toate acestea, autorităților statului li se solicită să se asigure că o astfel de măsură nu dezechilibrează balanța menținută între drepturile individului, în special dreptul la respectarea vieții private și preocuparea pentru asigurarea administrării corespunzătoare a justiției.¹¹⁹ Curtea concluzionează că acest echilibru nu a fost păstrat [...]. Curtea, în pofida numărului mare de dispute în care reclamantul era implicat consideră că autoritățile judiciare nu au reușit să acționeze cu diligența cuvenită. Imixtiunea în dreptul reclamantei de a-și exercita dreptul la respect pentru viața sa privată era, astfel, nejustificată.¹²⁰

Cu privire la sancționarea subiectului deducem că în procesul de elaborare a criteriilor conceptului de discernământ diminuat trebuie eliminat orice aspect cu caracter arbitrar sau formal pentru a exclude erori de interpretare, deoarece ignorarea sau, în egală măsură, utilizarea abuzivă în practica judiciară ar duce la devalorizarea lui, cu atât mai mult în situația actuală, când criteriile metodologice nu sunt suficient diferențiate și nu sunt destul reliefate pentru a le transpune în beneficiul justiției într-un mod exhaustiv și univoc”¹²¹. La finalul studiului, autorii remarcă: „raportul dintre răspunderea penală și discernământ doar aparent pare a fi simplu și clar, dar în realitate evaluarea caracteristicilor discernământului constituie o problemă de mare complexitate, care angajează plenar competența și experiența expertului”¹²². Suntem de acord cu cele emise de savanții analizați anterior, impunându-se ca titlu de *lege ferenda* introducerea în

¹¹⁷ Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr.21 din 22.07.2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 125 lit. b) din Codul penal, a articolelor 7 alin.(7), 39 pct.5), 313 alin.(6) din Codul de procedură penală și a unor prevederi din articolele 2 lit. d) și 16 lit. c) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție. În: M. Of al RM, 28 octombrie 2016, nr.355-359, [accesat la 29 mai 2021]. Disponibil: <https://www.constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=hotariri&docid=587>

¹¹⁸ Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr.5 din 06.03.2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art.10 pct.4 și pct.5 din Legea nr.845-XII din 3 ianuarie 1992 (Sesizarea nr.10g/2018). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 23 decembrie 2008, nr.113-120. [accesat la 29 mai 2021]. Disponibil: <https://www.constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=651&l=ro>

¹¹⁹ Cauza, *Worwa v. Polonia*, 26624/95, Hotărârea CtEDO definitivă 27 noiembrie 2003, (Strasbourg) [accesat la 08 aprilie 2021]. Disponibil: <http://www.bailii.org/eu/cases/ECHR/2003/626.html>

¹²⁰ McBRIDE, J. *Drepturile omului și procedura penală. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului*. Consiliul European, ediția a 2-a., 556 p., ISBN 978-92-871-8480-1, p.151

¹²¹ CAZACU, V., FURTUNĂ, V., FULGA, IU., GARAZ, GR. *Actualități în evaluarea gradului de discernământ psihic prin prisma modificării codului penal în Republica Moldova*. Analele Științifice ale USMF „Nicolae Testemițanu”, Psihiatrie, narcologie, 2011, vol.3(12), (611-616), ISSN 1857-1719, p.614

¹²² *Ibidem*, p.615

norma legislativă a CP al RM a unor criterii în ceea ce privește tulburările psihice, impunându-se implementarea unor termenii limitativi care atestă starea de responsabilitate redusă.

Neîndoielnic, publicațiile de mai sus nu sunt singurele care analizează problematica infracțiunii de pruncucidere, ele prezentând ca obiect de studiu principal faptele care atentează la viața nou-născutului. O importanță pentru studiul juridico-penal și de investigare judiciară a pruncuciderii este prezentă și alte articole, care deși au ca obiect de analiză alte probleme ce privesc aplicarea normelor de drept penal conțin unele referințe care prevăd infracțiunea cercetată, cum ar fi: Calificarea acțiunilor, inacțiunilor participanților la infracțiune, în care autorii dezbate teoria accesorie a participanților la infracțiune. Aceștia emit că există excepții cu privire la instituția autorului precizând că „autor este considerată și persoana care recurge la săvârșirea infracțiunii prin intermediul unei alte persoane, care, grație faptului că nu posedă semnele subiectului infracțiunii sau din alte motive nu poate fi supusă răspunderii penale, fiind considerată un mijloc (instrument) de comitere a infracțiunii. Prin instituirea respectivei ficțiuni juridice legiuitorul a încercat să evite posibilitatea eludării de la răspunderea penală cuvenită a persoanelor care comit infracțiuni folosindu-se de energia străină a altor persoane, acțiunile cărora, din diverse motive, nu pot fi calificate potrivit legii penale. În așa fel, comportamentul unor atare persoane, exprimat prin uzul energiei persoanelor străine, urmează a fi încadrat în conformitate cu norma din legea penală ce incriminează fapta prejudiciabilă comisă de persoana care a servit drept instrument”¹²³.

Astfel autorii Copețchi S. și Hadîrcă I. identifică și unele particularități care sunt aplicate subiectului infracțiunii de pruncucidere ca o abatere de la regula autoratului. Aceștia promovând ideea că „va fi valabilă ori de câte ori va exista un raport specific între subiectul și victima infracțiunii (excepție despre care am pomenit supra, în legătură cu fapta de pruncucidere) ori când persoana care nemijlocit comite infracțiunea dar, care nu poate fi supusă răspunderii penale, are statut de subiect special al infracțiunii comise iar persoana care a determinat-o pe prima să săvârșească infracțiunea nu are calitățile speciale necesare cerute de norma de incriminare”¹²⁴.

În teza de doctor a cercetătorului Cicala Al. acesta identifică drept cauze ale infracțiunilor comise de către femeii nivelul scăzut al educației sexuale. Acesta reprezintă unul din factorii educaționali ce determină implicarea atât a femeilor aflate la limita maximă a vârstei adolescenței cât și a celor trecute de majorat, în viața sexuală. Acești factori determină apariția unei sarcini nedorite ca urmare a întreținerii de raporturi sexuale neprotejate sau în afara unei

¹²³ COPEȚCHI, S., HADÎRCĂ, I. *Calificarea acțiunilor, inacțiunilor participanților la infracțiune*, Revista Națională de Drept penal, Nr. 12(182), 2015, (35-44), ISSN: 1811-0770, p.38

¹²⁴ *Idem*

relații de familie.¹²⁵ Factorul ce este caracterizat prin lipsei educației sexuale nu poate fi analizat ca un fenomen unic, acesta vine în contextul lipsei de educație care se formează în cadrul cursurilor de pregătire socio-pedagogică și cele cu caracter medical încă din clasa a X-a. Acest context a fost remarcat și de cercetătoarea Gagauz O. care în studiul întreprins în cadrul Centrului de Cercetări Demografice cu privire la adolescențele care rămân însărcinate, a observat insuficiența și îndeosebi lipsa serviciilor sociale din mediul instituțional care nu se regăsesc în obiectivele principale privind prevenirea sarcinii la tinerele, avându-se în vedere cu precădere adolescențele care provin din familii vulnerabile din punct de vedere social.¹²⁶

Pentru a delimita omorul intenționat comis cu discernământ asupra unui copil de infrațiunea de pruncucidere se impune de asemenea observarea unor dificultăți prin prisma calificării corecte. Identificăm autorii Larii I. și Prișcepa N. care prin articolul: „Delimitarea omorului intenționat de alte infrațiuni omogene” aduc în discuție faptul că deși infrațiunea de pruncucidere este asemănătoare cu celelalte infrațiuni din grupa omuciderilor prin prisma obiectului juridic și material, cât și prin activitatea tipică de suprimare a vieții omenești, aceasta se deosebește de fiecare din aceste infrațiuni prin calitatea subiectului - numai mama nou-născutului poate fi autoarea în cazul comiterii infrațiunii cercetate iar în calitate de victimă poate fi numai copilul nou-născut.¹²⁷ Remarcăm prezența infrațiunilor de natură violentă în rândul tinerelor despre care menționează că se datorează analfabetismului în ceea ce privește contracepția și consecințele ce pot surveni în urma întreținerii de relații sexuale ocazionale. Nivelul scăzut de educație și comunicarea precară cu membrii familiei de origine cu privire la o educație sexuală sănătoasă care să aprofundeze atitudinea și marcarea unor decizii pe care femeile să le adopte în baza unor informații medico-sanitare și nu din surse obținute din mass-media sau din cercul social al anturajului care nu posedă studii de specialitate. Educația adolescențelor care sunt mai expuse la comiterea de infrațiuni de pruncucidere și avort și mediul în care se dezvoltă respectiv, familia. Aceștia sunt identificați ca factori majori de risc în dezvoltarea personalității și ai comportamentului deviant al femeii. Familia agresivă este considerată ca fiind punctul principal către un comportament viciat.¹²⁸

La baza fundamentării juridice a calificării infrațiunii de pruncucidere ca formă atenuată a infrațiunii de omor, în legislațiile penale a stat inițial conceptul social întemeiat pe

¹²⁵ CICALA, Al. *Analiza criminologică și prevenirea avorturilor ilegale*. Teza de doctor, 2019, p.90

¹²⁶ GAGAUZ, O. *Sarcina în vârsta adolescenței*. Academia de Științe a Moldovei, Inst. Naț. de Cercetare Economică, Centrul Cercetării Demografice, Chișinău, 2015, ISBN 978-9975-4422-2-0, p.23, [citat: 20.04.2021] Disponibil: https://moldova.unfpa.org/sites/default/files/pubpdf/Policy%20paper_Sarcina%20in%20varsta%20adolescentei_2014.pdf

¹²⁷ LARII, I., PRIȘCEPA, N. *Delimitarea omorului intenționat de alte infrațiuni omogene*. Revista Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova, Științe juridice, 2011, nr. XI. (1), (38-43), ISSN: 1857-0976, p.40

¹²⁸ LARII, I., COJOCARU, R., VITALIE, I. *Criminalitatea violentă în Republica Moldova: Tendințe generale, cauze și condiții*. Academia „Ștefan cel Mare”, Chișinău, 2018, 40 p., ISBN: 978-9975-121-43-9, p.28

considerente de ordin social. Din studierea doctrinei a reieșit că legiuitorul contemporan admitea criteriile de ordin social care afectau procesul nașterii unui copil nedorit. Astfel, conștiința stării morale a făptuitoarei și starea fizică putându-se manifesta cu o intensitate maximă astfel încât acțiunile sale să treacă de pragul autonomiei conștiinței și să evolueze până la exercitarea de acte cu violență, comise asupra corpului copilului nou-născut, urmate de moartea acestuia. Ulterior, a fost acceptat în unanimitate conceptul medical care odată cu evoluția științelor medicale atât în domeniul obstetrical cât și psihologic a adus legiuitorului criterii bine definite de natură medicală care să consacre regimul atenuant al infracțiunii de pruncucidere. Literatura de specialitate susținând că actul deviant care apare în momentul nașterii copilului nou-născut are rădăcini în sistemul nervos al femeii, care în procesul fiziologic al nașterii este supusă unor stări patologice care provoacă stări de tulburare psihică.

În urma solicitării de la Serviciul de Tehnologii Informaționale a MAI al Republicii Moldova a datelor statistice cu privire la nivelul infracțiunilor violente comise în perioada 2015-2020 pe teritoriul Republicii Moldova, prin adresa nr.8/6-3-D396/2021 din 21 iunie 2021, Serviciul de Tehnologii a remis răspunsul cu privire la situația infracțiunilor în care a fost urmărirea penală finalizată față de persoanele care au săvârșit infracțiunile pe categorii de fapte, conform articolelor cuprinse în Capitolul II de la art.145 CP al RM, până la art.163 CP al RM.

Pentru atingerea scopului propus, în urma analizei a fost utilizată tehnica cantitativă a valorilor infracțiunilor violente pe teritoriul Republicii Moldova avându-se în vedere totalul infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei înregistrată conform statisticii comunicate de instituție prin adresa nr.8/6-3-D396/2021 din 21 iunie 2021.¹²⁹ În urma calculării indicatorilor s-a constatat că în anul 2020 în Republica Moldova au fost înregistrate un total de 908 infracțiuni care au cuprins infracțiunile contra vieții și sănătății persoanei (de la art.145 CP al RM- până la art.162 CP al RM). Din totalul înregistrat, urmărirea penală a fost terminată pentru un nr. de 584 din care trimise în judecată 397, încetate au fost 126, restul de 61 cauze fiind clasate și suspendate. Din totalul de 532 persoane care au săvârșit infracțiunile menționate 505 au fost bărbați, restul de 27 fiind comise de femei. În ceea ce privește infracțiunile de omor, conform datelor analizate, acestea au oscilat ca și număr (A se vedea Anexa 1). S-a evidențiat o creștere continuă în perioada 2017-2019, urmată de o scădere în anul 2020 (165 infracțiuni), valoare asemănătoare cu anul 2018 (166 infracțiuni), ambele valori fiind ușor sub media ultimilor 5 ani (168,6 infracțiuni). În ceea ce privește infracțiunile de pruncucidere acestea au înregistrat cifre oscilante în ultimii 5 ani cu o valoare medie de 3 infracțiuni, cu o creștere continuă în perioada

¹²⁹ Informația statistică privind infracțiunile contra vieții și sănătății persoanei înregistrate în perioada 01.01.2016-31.12.2020. Scrisoarea Serviciului de Tehnologii Informaționale a MAI al Republicii Moldova nr.8/6-3-D396/2021 din 21 iunie 2021

2016-2018 și o valoare maximă de 4 infracțiuni, valoare maximă atinsă în anii 2018 și 2020. (A se vedea Figura nr. A.1.5). Din analiza graficului privind numărul total de infracțiuni contra vieții și sănătății persoanelor înregistrate se poate observa că numărul total de infracțiunilor se află în continuă scădere (scădere de 40% în 2020 față de valoarea înregistrată în anul 2016), ajungând la valoare de 908 infracțiuni în 2020 ca urmare a creșterii calității prevenirii, prin acordarea unei mai mari importante prevenirii săvârșirii lor; acționarea în mod pro activ dar și pe fondul scăderii numărului total al populației în scădere cu 6,4% în anul 2020. (A se vedea Figura nr. A.1.6).

Înainte de a supune studiului manualele de drept penal și monografiile care au ca drept obiect de studiu infracțiunea de pruncucidere precum și cele ce acordă spațiu larg analizei infracțiunilor de omor, considerăm că se impun a fi înaintate concluzii față de articolele științifice analizate anterior. În cadrul publicațiilor enunțate au fost evidențiate unele inconsecvențe la transpunerea normelor de drept penal în practica judiciară, probleme ce urmează a fi supuse unui studiu minuțios prin conținutul tezei de doctorat elaborate. De asemenea, în cadrul lucrărilor respective regăsim propuneri bine argumentate. Pentru a înlătura reiterările în cazul manualelor de drept penal, ne-am propus realizarea unei caracteristici generale a publicațiilor, cu configurarea diferențelor în cazul unde se tratează unele probleme referitoare la infracțiunea de pruncucidere. Studiului nostru au fost supuse manualele următorilor autori: Brînză S., et al.: *Drept penal. Partea specială*; respectiv: Borodac Al., *Manual de drept penal. Partea generală*; Barbăneagră A., Alecu Gh., Berliba V., et al., *Cod penal al Republicii Moldova*, nefiind neglijată nici importanța manualelor care au contribuit la efectuarea acestui studiu referitor la aspectul juridico-penal al infracțiunii de pruncucidere, acestea reprezentând o importantă sursă de informare. Savanții citați fac o prezentare a elementelor componente a infracțiunii, care prin conținutul lucrărilor elaborate au acordat un spațiu relativ redus, comparativ cu faptele ce au drept obiect infracțiunile de omor. În studierea analizei semnelor infracțiunii de pruncucidere, fiecare autor emite cu precădere propria opinie, argumentând obiectivitatea acesteia, fără a acorda o arie mai largă opiniei altor autori. Publicațiile periodice au un obiect de studiu limitat, analizându-se pe fragmente diferitele structuri ale componenței materiale a infracțiunii, atrăgându-se o mai mare atenție contradicțiilor în aplicarea normelor de drept privind infracțiunea de pruncucidere. Se observă că față de manualele de drept penal, spațiul inconsecvențelor și argumentărilor este mai restrâns, fapt reieșit din primul scop al acestei lucrări: analiza unor probleme controversate în practica și doctrina penală în Republica Moldova, precum și un ultim scop: constituirea unui material didactic utilizat la instruirea studenților.

1.4 Cercetarea lucrărilor științifice referitoare la infracțiunea de uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă, publicate în România

Vectorul juridico-penal este dezvoltat prin formarea conceptului infracțiunii prevăzute la art.200 alin.(1) din CP al României. Literatura de specialitate simte deficitul unor surse științifice de sine stătătoare actuale, în materia analizei juridico-penale a infracțiunii cercetate, existând un număr relativ restrâns lucrări (teze de doctorat, manuale), în care este abordat acest subiect. În pofida acestui fapt, în doctrina de specialitate și în activitatea practică a celor abilitați în aplicarea legii penale, au rămas mai multe probleme nesoluționate, întrebări fără răspunsuri, dileme în ceea ce privește aplicarea normelor de incriminare în cauză, precum și a celor conexe și nu în ultimul rând, neclarități în delimitarea faptei cercetate, de alte infracțiuni adiacente.

Doctrina penală din România, consacrată nemijlocit protecției juridico-penale a infracțiunii prevăzută la art.200 alin.(1) din CP al României, este formată din lucrările savanților: Dongoroz V., Basarab M., Antoniu G., Vasiliu T., Tudorel T., Cioclei V., Mateuț Gh., Dobrinescu I., Boroș Al., Udriș M. Cea interdisciplinară a inclus cercetări științifice ale următorilor autori: *Procesul Penal*: Udriș M., în *Procedură penală. Partea specială*; Bogdan S., în *Drept procesual penal*; *Medicină legală*: Beliş V., Astăstoiaie V. Știința penală a României în materie, este susținută în unele lucrări ce aparțin autorilor în domeniu: Dobrișoiu I., în: *Infracțiuni contra vieții persoanei*; Boroș AL.: *Pruncuciderea și Infracțiuni contra vieții*; Duvac C.: *Unele controverse în legătură cu infracțiunile contra persoanei*; Dunea M. în articolul: *Considerații privind problematica juridică și medico-legală a pruncuciderii*.

Anterior intrării în vigoare a Legii nr.286/2009 de reglementare a Noului CP al României, infracțiunea cercetată era prevăzută la art.177 sub denumirea marginală de „pruncucidere”. Alte urmări ale agresiunii erau încadrate în CP al României din 1969 ca vătămare corporală sau vătămare corporală gravă. În timpul erei moderne, legiuitorii au prevăzut pedepse mai ușoare luând diferite măsuri pentru ca aceste fapte să nu mai fie comise, avându-se în vedere că indulgența pentru mamele care își ucideau copii naturali consta în „faptul că aceste mame sunt niște nenorocite victime, seduse și părăsite, ba rușinea de lume și alte scuze mai serioase”¹³⁰. Având în vedere progresul științelor medicale, psihologice și juridice, oamenii au realizat că pentru a preveni aceste crime este mai precaut ca mamele să caute o cale de a nu mai trece prin fața Curții cu jurați și să recurgă la avort, scopul pedepsei servind ca pildă și altor femei. Având în vedere progresul făcut în cercetarea celorlalte ramuri cu ar fi al medicinei, medicii legale sau psihologiei, magistratul a avut în vedere emiterea concluziei cu privire la calificarea faptei de pruncucidere sau moarte naturală a copilului, către clasa medicilor, care conform cunoștințelor medicale acumulate puteau emite concluzii pertinente, argumentate

¹³⁰ DRĂGAN, V. *Pruncuciderea din punct de vedere medico-legal*. Universitatea de București, Școala Superioară de Științe de Stat, Timișoara: Frații Csengei, 1930, p.14

științific, reușindu-se astfel emiterea unor sentințe de condamnare a făptuitoarelor care aveau la bază argumente medico-legale, știință care face parte integrantă din medicina propriu-zisă.

S-a luat în considerare lucrarea Pruncuciderea din punct de vedere medico-legal în care Drăgan V. expune: „statisticile arătau că verdicte juriului achitau 26% și admiteau circumstanțe atenuante 99-100%. Ajunge chiar ca parchetele se sforțară de a corecționaliza această crimă. La toate celelalte națiuni, pentru reprimarea pruncuciderii și sub influența îndulcirii moravurilor, codurile sunt mai puțin severe”¹³¹. Sancționarea mai blândă a avut la bază unele considerente de ordin moral, ținând cont că femeile purtau în pântec pruncul care se năștea în urma unui viol sau în urma unor împrejurări rușinoase. Astfel, femeia era nevoită să trăiască la limita oprobriului public și în dezonoare fapt care o determina să își ucidă copilul. În epoca modernă în toate Țările Române au existat interferențe ale societății europene care au influențat realitățile sociale îndeosebi prin aplicarea în legislația penală care a parcurs mai multe transformări având la bază concepții moderne care au fost identificate în: „legalitatea incriminării și a pedepsei; respectarea libertății individuale prin arestarea cu forme legale; cercetarea fără tortură și interzicerea detenției preventive prelungite; aplicarea pedepsei după judecată printr-o hotărâre motivată; respectarea libertății individuale prin arestarea cu forme legale”¹³².

Analizând lucrările în care au fost abordate și alte probleme în afara celor de drept penal identificăm pe cele cu înaltă ținută științifică unde autorul Pandrea P. pledează pentru materialismul dialectic marxist în defavoarea pozitivismului sociologului și filosofului francez Auguste Conte, influențată de doctrina sovietică instaurată în România care acaparează conținutul instrumentelor legislative românești după 1944. „Se arată anume că s-a introdus în viața juridică o metodă constantă specificului nostru național, care echivalează cu aplicarea mecanicistă a legii penale. Judecătorii, adepți ai tehnicismului juridic, refuză din principiu orice discuție criminologică și reduc astfel la neant însuși codul cu principiile lui modern formulate”¹³³. În primul capitol al lucrării, autorul emite că marxismul este de importanță vitală în materie, lupta de clasă fiind cheia istorică, codul penal fiind o armă de apărare a claselor de jos, reprezentate de clasa muncitoare împotriva celei stăpânitoare, știința studiind repercusiunile crizelor economice din acele timpuri asupra omului când „ies la iveală maladiile de care este atins organismul social și criminalitatea larvată izbucnește cu violență”¹³⁴. Tot în aceeași lucrare cercetătorul abordează viziunile doctrinare controversate ale autorilor penaliști ai perioadei

¹³¹ *Ibidem*, p.16

¹³² BITOLEANU, I. *Introducere în istoria dreptului*. București: Editura Fundației Române de Măine, 2006, 320 p., ISBN: 973-725-478-3, p.189

¹³³ PANDREA, P. *Criminologia dialectică*. București: Editura Fundația Regelui Mihai I, 1945, 466 p., M.O. și Imprimeriile Statului. Imprimeria Națională, p.35

¹³⁴ *Ibidem*, p.6

1940-1966, respectiv: Dongoroz V. și Tanoviceanu I. în vederea clarificării cauzelor și combaterii criminalității românești de la sfârșitul sec XIX.¹³⁵ În data de 21 iunie 1968 a fost adoptat CP al României de la 1969, acesta fiind întemeiat pe trei elemente fundamentale: democrație, umanitate și legalitate. Scopul legii privea printre altele garantarea vieții persoanei și a drepturilor acesteia precum și a ordinii de drept.

Conținutul legal al infracțiunii de pruncucidere incriminate la art.177 CP al României din 1969 consta în „uciderea copilului nou-născut săvârșită imediat după naștere de către mama aflată într-o stare de tulburare pricinuită de naștere”¹³⁶. Etiologic termenul de „pruncucidere” provine de la cuvântul „prunc” și „ucidere” acestea semnificând *uciderea de către mamă a propriului copil de curând născut*. Pruncucigașă era *mama care își ucidea copilul nou-născut*. Fenomenul infracțional era prezent într-o societate măcinată de convingeri comuniste unde se pretindea că acele cauze sociale care au subzistat până la acel moment, acum, erau de domeniul trecutului, în prezenta societate neexistând motive care să ducă la creșterea infracționalității, admițându-se drept cauze concepțiile lombrosiene create exclusiv pe factorii de ordin biologic. Pentru infracțiunile mai puțin grave a fost înlocuită răspunderea penală cu aplicarea unor sancțiuni administrative, de executare a pedepselor mai mici la locul de muncă prin crearea instituțiilor de reabilitare de drept și a eliberării condiționate.¹³⁷ Cităm că „umanismul se manifestă prin ansamblul de dispoziții care pretindeau a realiza o mai puternică ocrotire a persoanei împotriva faptelor care îi pot aduce atingere prin dovedirea vinovăției la săvârșirea de infracțiuni mai puțin grave, prin înlocuirea răspunderii penale în fața unor infracțiuni cu un pericol social mai redus cu o răspundere care atrage aplicarea fie a unei forme de influențare obștească, fie a unei sancțiuni cu caracter administrativ, prin dispozițiile privitoare la eliberarea condiționată prin instruirea reabilitării de drept, prin reglementarea răspunderii penale a minorilor, etc.”¹³⁸.

Luând în considerare articolul științific denumit: Reforma penală și sistematizarea dispozițiilor penale, autorul Antoniu G. descrie că dinamica părții speciale a dreptului penal este generată de dinamica politicii penale adoptate într-o anumită perioadă de dezvoltarea a societății, influențată de evoluția moralei sau a tipului de regim politic. Acesta afirmând că „principiile și regulile generale de realizare a represiunii penale n-ar putea să urmeze o altă sistematizare decât aceea pe care o impune însuși conținutul normei de drept și specificul fiecărei entități

¹³⁵ PANDREA, P. *Criminologia dialectică, idem*, p.35

¹³⁶ Codul penal al României din 21 iulie 1969, publicat în Buletinul Oficial Partea I, nr.79-79 bis din 21 iunie 1968, republicat în Monitorul Oficial nr. 65 din 16 aprilie 1997, (art.177)

¹³⁷ MARCU, L. P. *Istoria dreptului românesc*. București: Lumina Lex, 1997, 376 p., ISBN: 973-9186-95-5, p.307

¹³⁸ *Idem*

componente ale acesteia”¹³⁹.

Constituția României revizuită prin Legea nr.429 a conferit Titlului II – Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale, o nouă însemnătate ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale omului cuprinzând principii care garantează apărarea persoanei încă de la debutul vieții așa cum rezultă din art. 22 alin. (1) unde se edictează că: „dreptul la viață, precum și dreptul la integritate fizică și psihică ale persoanei sunt garantate”¹⁴⁰. Cu privire la protecția copiilor și a tinerilor Constituția stipulează în art.49 alin (1) „copii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și de asistență, în realizarea drepturilor lor”¹⁴¹.

La nivel național, a fost înființat Institutul Român pentru Drepturile Omului, instituție care prevede atribuții de cercetare, informare, formare și consultanță. Institutul s-a ocupat și de publicarea mai multor lucrări de o excepțională valoare științifică cu privire la „Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului”¹⁴². În cadrul mai multor dezbateri au fost expuse auditoriului românesc și nu numai accesul la principalele hotărâri ale Curții, făcându-se trimitere la datele bibliografice atașate fiecărui caz, lărgind astfel sfera de documentare și cercetare cu privire la jurisprudența CEDO în cauze la care statul român este parte. În urma studierii mai multor cazuri, s-a observat o majorare atât ca număr cât și diversitate a articolelor în a căror sferă de aplicare se regăseau apărare și drepturile copilului. Dispozițiile Convenției Europene a Drepturilor Omului trebuie desigur să fie apreciate în lumina dreptului general la un proces echitabil. Întrucât articolul 6 are o formulare generală s-a impus intervenția CEDO care variază prin jurisprudența sa. Cu această ocazie s-a intervenit cu precizări și interpretări care formează un cadru jurisprudențial orientativ în legătură cu ambele drepturi: la informare și dreptul la timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării omului. Astfel în legătură cu dreptul la informare Curtea recunoaște că textul art. 6 paragraful (3) din Convenție „nu se impune o formă specifică a modului în care acuzatul trebuie să fie informat cu privire la natura și cauzele acuzației care i se aduc”¹⁴³. A fost necesară intervenția Instanței Europene pentru lămurirea conținutului noțiunii de informare, Curtea făcând precizarea că aceasta nu semnifică altceva decât aducerea la cunoștința acuzatului a faptelor materiale ce i se reproșează și a calificării juridice ce i se dă.¹⁴⁴

¹³⁹ ANTONIU, G. *Reforma penală și sistematizarea dispozițiilor penale (I)*. Revista de Drept Penal, Anul IV, Nr. 3, iulie-septembrie, 1997, București, (9-17), ISSN: 973-95922-6-0; p.9

¹⁴⁰ Constituția României revizuită prin Legea nr.429/2003, aprobată prin referendumul național din 18-19 octombrie 2003 confirmat prin Hotărârea Curții Constituționale nr.3 din 22.10.2003, (art.22 alin. 1) [citat: 16.03.2018] http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm?act_text?id=51046

¹⁴¹ *Ibidem*, (art.49 alin. 1)

¹⁴² PĂTULEA, V. *Proces echitabil - Jurisprudența comentată a Curții Europene a Drepturilor Omului*. București: Institutul Român pentru Drepturile Omului, 2007, 189 p., ISBN 978-973-9316-63-7, pp.5-6.

¹⁴³ CEDO, Decizia din 25 martie 1999, apud. C. Bîrsan, p.551. În același sens Comisia EDO, Hotărârea din 24 iunie 1996, nr.31159/1996, în cauza Marais contra Franței, apud. C. Bîrsan, p.551.

¹⁴⁴ CEDO, Raportul din 15 iulie 1986, nr.10857/1984, în cauza Bricneout contra Belgiei; Raportul din 16 martie 1989, nr.10959/1989, în cauza Chichlian et Ekindjian contra Franței, apud. C. Bîrsan, p.551.

Această informare trebuind să fie detaliată.¹⁴⁵ De asemenea, Curtea a decis că respectarea dispozițiilor art. 6 alin.(3) lit. a) din Convenție trebuie apreciată făcându-se sublinierea că „în materie penală, o informare precisă și completă cu privire la faptele care sunt reproșate acuzatului și a calificării lor juridice reprezintă o condiție esențială a unui proces echitabil”¹⁴⁶. În timp ce infanticidul este considerat ca una din formele omorului calificat, pruncuciderea așa cum o regăsim în vechea normă penală unde incrimina fapta ca fiind „omorârea nou-născutului de către propria mamă”¹⁴⁷ încadrând infracțiunea ca o faptă de omor, fiind considerată o formă specială a acesteia comisă în circumstanțe atenuante.

În tratatul de drept penal elaborat de cercetătorii Diaconescu Gh. și Duvac C. s-a definit esența vieții, valoarea ei individuală și spirituală, ca fiind „bunul cel mai de preț al omului”¹⁴⁸. Prin dezvoltarea unor aparate legislative de suprimare a faptelor comise cu violență se urmărește nu numai sancționarea inculpatelor care sunt găsite vinovate, ci se urmărește un scop plurilateral social și moral care decurge din apărarea tuturor valorilor și în special a vieții omenești. Autori consacrați denumesc infracțiunea conform prevederilor din Codul Enal, concept ce reflectă aspectele morale și juridice ale unei anumite fapte considerate periculoase și sancționate de societate.¹⁴⁹ Astfel, identificăm conținutul legal al infracțiunii de pruncucidere incriminat la art.177 CP al României din 1969 ca fiind: „uciderea copilului nou-născut săvârșită imediat după naștere, de către mama aflată într-o stare de tulburare pricinuită de naștere”¹⁵⁰.

În ceea ce privește natura juridică a infracțiunii de pruncucidere vom expune opiniile unor savanți cu privire la locul cât și la conținutul normei de incriminare prevăzută de legiuitor în CP al României din 1969. Analizând natura juridică a infracțiunii de pruncucidere în literatura de specialitate care nu face altceva decât să confirme faptul că fapta de pruncucidere reprezintă o variantă atenuată a omorului se va realiza prin prisma cercetării esenței și naturii juridice a faptei. În acest sens identificăm două concepții. Prima o regăsim în articolul: *Infracțiunea de pruncucidere* a cercetătorului Merloiu M.C. Aceasta susține că „infracțiunea de pruncucidere constituie tot o variantă atenuată a omuciderii”¹⁵¹. A doua o identificăm în articolul: *O caracterizare a pruncuciderii în lumina teoriei și practicii penale* unde alt autor ia în considerare altă opinie. Mateuț M.C. ia în considerare că pruncuciderea este o infracțiune proprie, distinctă

¹⁴⁵ CEDO, Decizia din 30 ianuarie 2001, în cauza Vaudelle contra Franței, par.52, în Revista „Recueil 2001-I”

¹⁴⁶ CEDO, Decizia din 19 decembrie 1989, par.52, apud C. Bîrsan, p.152.

¹⁴⁷ Codul penal din 21 iulie 1969, publicat în Buletinul Oficial Partea I, nr.79-79 bis din 21 iunie 1968, republicat în Monitorul Oficial nr. 65 din 16 aprilie 1997, Disponibil: [citat: 16.03.2018] <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/191>

¹⁴⁸ DIACONESCU, G., DUVAC, C. *Tratat de drept penal. Partea specială.*, București: Editura C.H. Beck, 2009, 1156 p., ISBN: 978-973-115-541-8, p.71.

¹⁴⁹ SANDU, I. E.N., SANDU, F., IONIȚĂ, Ghe. I. *Criminologie*. București, Ed. Sylvi, 2001, 559 p., ISBN: 973-9488-91-9, p.51

¹⁵⁰ Codul penal din 21 iulie 1969, publicat în Buletinul Oficial Partea I, nr.79-79 bis din 21 iunie 1968, republicat în Monitorul Oficial nr. 65 din 16 aprilie 1997, (art.177), Disponibil: [citat: 16.03.2018] <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/191>

¹⁵¹ MERLOIU, M.C. *Infracțiunea de pruncucidere*, Revista de Drept penal, nr.4, 1999, (108-110), 183 p., ISBN: 973-95922-6-0, p.106.

de cea de omor pentru care aduce argumente pertinente „deși infracțiunea de pruncucidere beneficiază de o reglementare distinctă în art. 177 C. Pen. nu este în esență decât tot un omor însă comis într-o modalitate diferită, constând în aceeași activitate specifică omorului”¹⁵².

Admitem că infracțiunea de pruncucidere reglementată în CP al României de la 1969 în forma tip, reprezintă o formă atenuată a infracțiunii de omor comisă în anumite circumstanțe atenuante. Argumentele pentru această atenuare sunt caracterizate de existența stărilor psihice și fiziologice provocate mamei de actul biologic al nașterii care nu sunt egale cu starea de inconștientă astfel că, exclud capacitatea psihică a mamei pruncucigașe de a conștientiza caracterul ilicit al faptei sale, acte care nu pot justifica într-un anumit sens fapta de ucidere a nou-născutului. Astfel mama aflată sub imperiul unei tulburări specifice provocate în momentul nașterii de febra puerperală (boală ce apare la femeile lăuze ca urmare a unor infecții genitale care este însoțită de febră puternică și care netratată în timp optim poate evolua spre septicemie), nu are capacitatea completă de a realiza comportamentul criminal și caracterul punitiv al actelor sale care poate duce la suprimarea vieții propriului copil.

Recunoscând existența unor asemenea situații determinate de structură biologică, legiuitorul român a sancționat mai ușor fapta prev. la art.200 alin.(1) din CP al României în raport cu infracțiunea de omor/violență în familie. Identificăm în acest sens și opinia expusă în articolul „Unele probleme ale participației penale în practica Tribunalului Suprem”¹⁵³ în care autorul a afirmat că această faptă penală este o infracțiune proprie și cu existență autonomă, distinctă de omor, care nu se reflectă asupra participanților. Și poziția autorului Dobrinescu I. este apreciată, acesta punctând în lucrarea *Infracțiuni contra vieții persoanei* că poziția celui care participă la uciderea nou-născutului nu este relevantă pentru circumstanțele atenuante care au stat la baza pedepsirii mai blânde a mamei și „ar fi nefiresc și în contradicție cu principiile răspunderii penale să se acorde tratament atenuat aceluși participant. În consecință, toți cei care determină sau ajută pe mama aflată în stare de tulburare să îiucidă copilului nou-născut răspund pentru instigare sau complicitate la omor”¹⁵⁴. Poziția calificării infracțiunii de pruncucidere prin prisma faptului că soluțiile date în aplicarea încadrării juridice a participanților în mod diferit de fapta autoarei infracțiunii prev. de art. 177 CP al României din 1969¹⁵⁵ se afla în dezacord cu principiul unității de infracțiune și cu principiul complicității în formă secundară de participație.

În apărarea acestei ipoteze identificăm autori care indică practica judiciară mai veche

¹⁵² MATEUȚ, M.C. *O caracterizare a pruncuciderii în lumina teoriei și practicii penale*, Revista Dreptul, Uniunea juriștilor din România, Anul XI, Seria a II-a, nr.8, 2000, (101-107), 178 p., p.101.

¹⁵³ PAVLOȘIN, I. *Unele probleme ale participației penale în practica Tribunalului Suprem*, în Revista Legalitatea Populară, Revista Ministerului Justiției, Procuraturii R.P.R. și a Tribunalului Suprem al R.P.R., nr.3, 1961, (53-57), p.55

¹⁵⁴ DOBRINESCU, I. *Infracțiuni contra vieții persoanei*, București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1987, 184 p., p.124

¹⁵⁵ CRIȘU, C., CRIȘU, Ș. *Codul penal și Codul de procedură penală cu modificările până la 01.01.1997*, Editura Argessis, 1997, 303 p., p.53

care a înclinat către această calificare. Aici se invoca principiul unității de infracțiune în materie de participație penală și caracterul distinct al infracțiunilor de omor și pruncucidere. Omorul și pruncuciderea prevăzută la art. 177 CP al României din 1969 realizată prin participație, nu putea fi despărțită în două activități de sine-stătătoare corespunzătoare a două infracțiuni diferite.¹⁵⁶ Tribunalul Suprem a revenit și conform Deciziei de îndrumare a decis că atât calitatea de mamă cât și starea de tulburare pricinuită de naștere constituie circumstanțe personale ale autoarei, care nu se răsfrâng asupra participanților.¹⁵⁷ Din conținutul emis în decizia penală îndreptată a reieșit că „persoanele care determină, înlesnesc ori ajută în orice mod pe mama copilului nou-născut care săvârșește acțiunea sau inacțiunea infracțiunii de pruncucidere vor răspunde pentru instigare, respectiv complicitate la omor calificat sau deosebit de grav, după caz, și nu ca participanți la pruncucidere”¹⁵⁸.

O situație asemănătoare este și în cazul în care s-a reținut o activitate ilicită de instigare. Autorul Dobrinescu I. argumentează poziția sa precizând că principiul unității în materie penală și caracterul de infracțiune proprie al infracțiunii, „nu permit în stadiul actual de reglementare o rezolvare a tuturor cazurilor de participație. Cum însă, pruncuciderea este constituită pe elemente particulare de excepție și soluția trebuie emisă tot printr-o formulă de excepție”¹⁵⁹. Aceeași opinie a fost preluată și de autorul Rodeanu W., care expune în articolul „Complicitatea - formă de participație penală”¹⁶⁰ că aceste edicte rămân însă izolate și emise sub influența unor anumite poziții teoretice care nu și-au găsit răsunet și în studiile altor autori.

Analizând infracțiunea de pruncucidere în lucrarea *Pruncuciderea și uciderea din culpă*, savantul Boroș Al., admite că „această infracțiune reprezintă o formă particulară de omor, săvârșită în condiții specifice, care justifică atenuarea sancțiunii penale”¹⁶¹. Susținem acest punct de vedere, luând în considerare că pruncuciderea ca și celelalte infracțiuni contra vieții constă într-o faptă de pericol social deosebit de grav prin care se cauzează moartea unei ființe umane inițiată de o situație de factură neuropsihică în care se afla mama, care la momentul comiterii faptei nu era responsabilă, aceasta neavând capacitatea de a hotărâ asupra acțiunilor sale. În referire la acest subiect identificăm poziția altui autor care enunță că acest fapt reprezintă „teza clasică a liberului arbitru care fundamentează răspunderea penală în general pe ideea libertății omului de a lua hotărâri în cunoștință de cauză. Infracțiunea de pruncucidere exceptează într-o anumite măsură de la acest principiu, căci admite că normalitatea în luarea deciziilor ca premisă a

¹⁵⁶ Tribunalul Suprem, Colegiul penal, Decizia nr. 23/1965, în Culegere de Decizii 1965, vol. III, p.100

¹⁵⁷ Plenul Tribunalului Suprem, Decizia de îndrumare nr.2/1976 în Culegeri de Decizii pe anul 1976, (44-49), p.46

¹⁵⁸ *Ibidem*, p.47

¹⁵⁹ DOBRINESCU, I. *Infracțiuni contra vieții persoanei* București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1987, p.125

¹⁶⁰ RODEANU, W. *Complicitatea - formă de participație penală*, Revista Legalitatea populară, nr.3,1960, p.29

¹⁶¹ BOROȘ, Al. *Pruncuciderea și uciderea din culpă*. Editura Ministerului de Interne,1992, 125 p. ISBN.973-95674-3-6, p.17

libertății de acțiune a omului nu are valoare de unicat și nu există un singur concept de responsabilitate (cu corelativul său iresponsabilitate) ci, o stare intermediară cu un grad mai redus de participare a voinței libere la săvârșirea actului infracțional”¹⁶².

Față de aceste considerente, apreciem și teoria autorului Dongoroz V. care afirmă că pruncuciderea reprezintă „un tip aparte de omucidere - o varietate de specie, cu denumire *namen iuris*, astfel că situația victimei și a infractorului constituie elemente esențiale ale acestei infracțiuni”¹⁶³ iar nu circumstanțe ale omorului. Această opinie a fost exprimată și în lucrările explicative ale *Noului Cod penal și Codul penal anterior: prezentare comparativă*. Suntem în măsură să precizăm că fără certitudinea pe care numai unele cercetări aprofundate în materia științelor medicale, psihologice și psihopatologice, stări care sunt asociate sau consecutive actului biologic al nașterii și ale fazei imediat următoare, nu putem să avem o reprezentare obiectivă a săvârșirii infracțiunii deuciderea nou-născutului săvârșită de către mamă.

Influența mamei asupra ființei biologice căreia i-a dat viață este definitorie și constituie universul creator al perpetuării speciei umane. Mediul familial în care se naște copilul ar trebui să fie indiscutabil armonios, fără umbră de agresivitate, iar perturbarea acestor factori prin conflicte care zguduie universul afectiv al personalității mamei și care amplifică dezechilibrul neuropsihic al acesteia, transformă copilul nou-născut în victimă. Funcțiile psiho-afective ale femeii se remarcă indiferent de mediu și condițiile în care se dezvoltă prin actul procreării, act sacru care este considerat ca fiind actul de noblețe supremă. În viața socială din toate timpurile: antică, contemporană, modernă, atât femeile cât și bărbații au o misiune comună însă, privită din punct de vedere biologic misiunea femeii este parțial diferită fiind reprezentată prin maternitate. Având misiunea de a perpetua specia, femeia prin însăși natura sa ocrotește și crește ființa ce o naște, maternitatea sensibilizând personalitatea și conștiința mamei că dă viață celui care a depins în mod invariabil de ea timp de nouă luni. Reproducerea ca act biologic trebuie să aibă la origini unitatea familială cu tendințe pozitive din punct de vedere emoțional și afectiv care să ducă la întărirea relațiilor interumane între partenerii de viață, familia fiind celula de bază a societății. Scopul natural și fundamental al familiei este de a garanta perpetuarea și integritatea dezvoltării copilului. „Perturbarea prin conflicte majore a acestui univers transformă copilul în victimă”¹⁶⁴. Unii autori identifică comportamentul mamelor care privesc copiii care nu sunt doriți asimilându-i cu: „dușmani ai libertății și fericirii părinților, a căror frustrare se manifestă prin

¹⁶² *Ibidem*, pp.18-19

¹⁶³ DONGOROZ, V., DĂRÎNGĂ, Gh., KAHANE, S. *Noul Cod penal și Codul penal anterior: prezentare comparativă*. București: Politică, 1968, 270 p., p.206.

¹⁶⁴ PĂUNESCU, C. *Agresivitatea și condiția umană*. București: Tehnică, 1994, 228 p., ISBN:973-31-0624-9, p.93

violență”¹⁶⁵ fapt ce determină o familie conflictualizată, bazată pe manifestări de agresivitate care converg spre cote maxime până la acte vătămătoare asupra propriului nou-născut.

Cu privire la infracțiunea prev. de art. 200 alin. (1) CP al României, din adresa emisă de Inspectoratul General al Poliției Române-Centrul de informare și Relații Publice a reieșit că în prezent nu figurează încarcerată nicio persoană privată de libertate condamnată care să ispășească pedeapsa pentru comiterea unei astfel de fapte.¹⁶⁶ La nivel național în anul 2018 au fost sesizate și înregistrate un număr de 13 infracțiuni privind uciderea ori vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă prev. la art. 200 CP al României, care înglobează două infracțiuni: de ucidere și de vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă. În anul 2019 se remarcă o scădere cu 2 procente, respectiv 11 infracțiuni, ca în anul 2020 să scadă la 10 infracțiuni. Din analiza situațiilor statistice privind femeile condamnate care execută pedepse privative de libertate în Penitenciarul de femei Ploiești – Târgușorul Nou și dinamica acestora am evidențiat că numărul deținutelor-femei care execută pedepse privative de libertate în Penitenciarul de femei Ploiești – Târgușorul Nou (a se vedea Anexa 2) a cunoscut o scădere în perioada 2016-2018 de la valoarea maximă de 618 persoane la cea minimă de 384 deținute. Ulterior numărul acestora a crescut la 465 de persoane condamnate în anul 2020, valoare apropiată de media ultimilor 5 ani, respectiv 474 persoane condamnate.¹⁶⁷ (A se vedea Figura nr. A.1.1) Cele mai multe persoane condamnate încarcerate în penitenciar sunt condamnate pentru infracțiuni deosebit de grave, astfel în perioada 2016-2020 au executat pedeapsa privativă de libertate 135 de persoane condamnate pentru omor calificat, 131 de persoane condamnate pentru tâlhărie, 97 de persoane condamnate pentru omor deosebit de grav și alte 77 de persoane pentru omor. (A se vedea Figura nr. A.1.2). În ceea ce privește antecedentele penale ale persoanelor condamnate-femei din analiza datelor, se observă faptul că un procent semnificativ dintre acestea (între 48%-60%) sunt nerecidiviste și fără antecedente penale.(A se vedea Figura nr. A.1.3) Procentul recidiviștilor în rândul femeilor condamnate este unul important (între 28% - 32%).¹⁶⁸

Se relevă astfel faptul că la nivelul persoanelor condamnate în Penitenciarul de femei Târgușorul Nou a avut un trend descendent, după anul 2018 rata numărului acestora a crescut în mod constant de la 384 de femei încarcerate până la 465 în anul 2020, ajungând la același nivel cu cel înregistrat în anul 2017. În concluzie, putem emite că scăderea nivelului cantitativ al infracțiunilor comise de femei este determinat și de măsurile concrete luate de legiuitor prin

¹⁶⁵ *Ibidem*, p.94

¹⁶⁶ Informația statistică privind infracțiunile prev. de art.200 din Cod penal al României, Scrisoarea Inspectoratului General al Poliției Române, Centrul de informare și Relații Publice, Nr.177028/05.05.2021

¹⁶⁷ Informația statistică privind persoanele private de libertate prezente în penitenciar pentru comiterea infr. prev. de art. 200 din CP al României sau prev. de art.177 CP al României din 1969, Scrisoarea Penitenciarului de Femei Ploiești Târgușorul Nou nr.3203/PFPTNPH/ 04.06.2021

¹⁶⁸ Informația statistică privind persoanele private de libertate și dinamica înregistrată în perioada 2016-2021. Scrisoarea Penitenciarului de Femei Ploiești Târgușorul Nou nr.3240 din 17.06.2021

aplicarea în mod consecvent a activităților de sancționare a persoanelor care comit acte deviate de mare violență și de prevenire de către autorităților statului a faptelor cu violență.

1.5. Concluzii la Capitolul 1

Prima problemă abordată în cadrul acestui capitol a fost analiza evoluției incriminării infracțiunii în alte state, de unde reiese că instituția protejării vieții, implicit a copilului prin prisma drepturilor omului este reglementată atât la nivel internațional în forma sa generală, cât și la nivel național în forme particulare. Obiectivul principal al tratatelor internaționale și a legislațiilor penale ale statelor, care reglementează începutul dreptului la viață, drepturile omului și ale unui proces echitabil în vederea consacării principiului legalității infracțiunilor, este realizarea unei unități mai strânse, între statele membre ale Consiliului Europei pentru protejarea vieții, a libertății individuale, libertății politice și a statului de drept, principii care constituie fundamentul tuturor democrațiilor autentice care influențează viața persoanei.¹⁶⁹ Uneori concluziile studiilor autorilor din străinătate, se reduc la probleme legate de protecția copilului și de pedepsele penale aplicate făptuitoarei.

Studiul comparat a evidențiat că „În contextul reformei judiciare și de drept, legislația penală a cunoscut o evoluție esențială care a fost impusă de dezvoltarea relațiilor interumane și a societății, care a dus la o adaptare a legislației din RM la principiile și normele dreptului internațional. Pruncuciderea este incriminată în toate legislațiile penale din străinătate ca infracțiune distinctă, însă, conținutul legal și caracteristicile sale nu au aceeași structură, variind de la un stat de drept la altul. Viața constituie bunul cel mai valoros al ființei umane, fundamentul existenței și dezvoltării persoanei, fără de care nu pot fi concepute nici celelalte componente ale acesteia cum ar fi: sănătatea, integritatea corporală sau libertatea”¹⁷⁰.

Se observă că protecția victimelor se realizează prin introducerea normelor juridico-penale speciale, care incriminează actele de mare violență și introducerea agravantelor în cadrul unor componente infracționale, comise împotriva vieții și sănătății persoanei. Se evidențiază tendința legiuitorilor străini de a crește răspunderea penală pentru infracțiunile de omor și a de a le diminua pe cele comise asupra nou-născutului, în condiții speciale, de către femeile care suferă de diferite afecțiuni cauzate de nașterea recentă, considerând absolut relevante propunerile doctrinare de atenuare a răspunderii penale și aplicarea unor condamnări condiționate.

„Infracțiunile contra vieții și sănătății persoanei, datorită particularităților pe care le prezintă ocupă un loc distinct. Ținând cont de aceste aspecte legiuitorii străini, dezvoltând ideea

¹⁶⁹ CUCIURCĂ, A., DUDA, E. *Infracțiunea de pruncucidere prin prisma reglementărilor și doctrinei internaționale*, Ucraina, 2021., 455 p., (p.81-85), [citat: 01.04.2022]. Disponibil: <http://dspace.uasm.md:8080/xmlui/handle/123456789/6976> , p.84

¹⁷⁰ DUDA E. *Criminal liability for the crime of infanticide in the Republic of Moldova. (Răspunderea penală pentru infracțiunea de pruncucidere în Republica Moldova)*, Editura Universul Juridic, București, 2021, (574-579), 610 p., ISBN: 978-606-39-0912-2, p. 578

că în centrul preocupărilor unei societăți democratice se situează persoana, viața și sănătatea, în calitate de valori sociale primordiale, care necesită o asigurare juridică multilaterală a situat capitolul cu privire la infracțiunile contra vieții și sănătății persoanei și implicit a uciderii nou-născutului de către mamă în primele Capitole ale Părții Speciale al Codului penal”¹⁷¹.

Pornind de la identificarea conținutului textelor și a clasificării procedeele tehnice legislative din străinătate care s-a constatat că sunt aplicate în mod diferit în fiecare dintre ele, analiza acestora poate să conducă la formularea unor concluzii care ar putea contribui la îmbunătățirea cadrului incriminator aplicat în sistemul de drept al Republicii Moldova cât și al României. Concluzionăm pe marginea tuturor materialelor științifice analizate privind studiile din Republica Moldova că deși există unele dezacorduri de opinii în doctrină s-a evidențiat contribuția mai multor savanți care a fost una de semnificație majoră în fenomenul cercetat. Demersul nostru științific în domeniul juridico-penal este inițiat în baza unor surse doctrinare de reputație incontestabilă atât în doctrina penală cât și în alte domenii științifice cum ar fi: drept procesual penal, drept civil, psihologie, medicină legală, elaborat de renumiți autori care s-au preocupat de elaborarea concepției teoretice a problemelor juridico-penale ce privesc infracțiunea de pruncucidere. Lucrările acestor autori reprezintă baza teoretică a investigației inerentă și în același timp obligatorie pentru un asemenea studiu precum este teza, referitor la: natura juridică a infracțiunii de pruncucidere; atribuirea calității de subiect al infracțiunii mamei care recurge la acțiuni/inacțiuni apte să suprimă viața nou-născutului; atribuirea calității de nou-născut a victimei; în determinarea categoriilor de tulburare psihică numai expertizele psihiatrice sunt identificate ca fiind relevante pentru stabilirea corectă a unui diagnostic care să diferențieze boală psihică cronică de alte stări patologice care ar duce la diminuarea discernământului mamei; absența unor prevederi normative în legislația penală a Republicii Moldova referitoare la termenul de tulburare și a termenului în care este atribuită calitatea de copil nou-născut.

Sursele doctrinare din România au abordat conținutul obiectului juridic și al obiectului material în cazul infracțiunii prev. la art. 177 CP al României de la 1969 cât și la art. 200 alin.(1) CP al României constatându-se că prin interpretările analizate a fost înlesnit procesul de înțelegere al esenței juridice a infracțiunii. Analiza percepțiilor doctrinare în materia răspunderii penale pentru comiterea infracțiunii cercetate a înlesnit conturarea unor concluzii relevante: semnele constitutive ale noțiunii omor de pot fi desemnate prin sintagme: „nou-născut” - care indică victima omorului; calitatea specială care o are numai mama; momentul săvârșirii

¹⁷¹ DUDA E. *Răspunderea pentru comiterea infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei: studiu comparativ al legislației unor state*, Revista Știința juridică autohtonă prin prisma valorilor și tradițiilor europene. U.L.I.M. – Fac. de Drept. Chișinău, 2015, (176-187), ISBN:978-9975-3058-2-2, p.187

infracțiunii: imediat după naștere dar nu mai târziu de 24 de ore; condiția specifică care justifică incriminarea distinctă și atenuarea sancțiunii aplicate -starea de tulburare fizică;

Am constatat că majoritatea autorilor studiază cu precădere structura infracțiunii prevăzute la art.147 CP RM și art.200 alin.(1) CP României în calitate de obiect al infracțiunilor ce atentează la cele comise contra vieții și sănătății persoanei și respectiv cele săvârșite asupra unui membru de familie în actuala lege penală din România. Regăsim astfel mai multe surse în care sunt analizate aspecte ce țin de doctrina penală a infracțiunii cercetate. Unele de o valoare incontestabilă care demonstrează legătura indispensabilă dintre explicarea conținutului juridic al infracțiunii cercetate și identificarea caracteristicilor victimei și subiectului activ. Prin urmare, în demersul nostru științific am decis să fundamentăm conceptul juridico-penal al infracțiunii de pruncucidere; să demonstrăm cerințele esențiale pentru existența infracțiunii care se cer a fi îndeplinite cumulativ; să propunem soluții de aplicare unitară în practica judiciară pentru sancționarea infracțiunii precum și de delimitare a unor fapte conexe în materia protecției juridico-penală a pruncuciderii, în cele din urmă fiind formulate propuneri de *lege ferenda*.

Datorită tratării eshaustive a obiectului de cercetare, a fost soluționată ***problema științifică actuală de importanță*** ce constă în fundamentarea științifică a regimului juridic a pruncuciderii și a infracțiunii prevăzută la art. 200 alin.(1) CP al României; definirea bazelor conceptuale ale studiului de drept penal al răspunderii pentru infracțiunea cercetată; acumularea unui vast material teoretic și practic pentru dezvoltarea direcțiilor de investigare a fenomenului; trasarea unor noi perspective asupra cadrului teoretico-metodologic al temeiului real și al temeiului juridic ce corespunde răspunderii penale pentru infracțiunea cercetată care, la final au dus la emiterea unui set de recomandări sub aspect de *lege ferenda* de natură să contribuie la sporirea ansamblului de măsuri juridico-penale și de combatere a infracțiunii cercetate.

Lipsa unor cercetări științifice aprofundate și actuale pe care am identificat-o în literatura de specialitate din România contribuie la semnificația științifică și practică care este incontestabilă pentru etapa de dezvoltare a legii penale din ambele state, care argumentează necesitatea cercetării juridico-penale a infracțiunii cercetate. Analiza doctrinei a contribuit substanțial la formularea ipotezei de cercetare conform căreia protecția penală a pruncuciderii în este asigurată prin „apariția noilor strategii naționale trebuie văzută în contextul principalelor schimbări economice, culturale și socială care au afectat țările lumii în ultima perioadă. Ca rezultat al acestor schimbări, politica penală din mai multe țări se îndreaptă către utilizarea unor măsuri cu caracter special în prevenirea fenomenului infracțional”¹⁷².

¹⁷² DUDA E. *Infracțiunea de pruncucidere sub aspect criminologic*, Rev. Universul Juridic, 2017, 203 p., (11-21), ISBN 978-606-39-0163-8, p.11

2. PARTICULARITĂȚI JURIDICO-PENALE ALE INFRAȚIUNII PREVĂZUTE LA ART.200 ALIN.(1) POTRIVIT LEGISLAȚIEI PENALE A ROMÂNIEI

2.1. Cadrul legislativ al infracțiunii de uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă

Infrațiunea, ca instituție de drept penal este fundamentul ansamblului de norme juridico-penale care stabilește condițiile de existență precum și trăsăturile caracteristice care califică toate faptele ilegale prevăzute în legea penală prin perspectiva actelor deviate comise de către autor în calitate de subiectul activ al dreptului penal. În orice sistem de drept penal se impune o reglementare riguroasă a faptelor care constituie infracțiuni așa încât ordinea juridică să fie menținută în limitele prevăzute de lege. Infracțiunile sunt calificate ca fiind fapte antisociale întrucât tulbură ordinea de drept, însă nu pot fi asimilate ca infracțiuni numai dacă sunt incriminate în normele juridice penale, fiind sancționate proporțional cu gradul de pericolozitate al faptelor comise. Infracțiunea poate fi privită din punctul de vedere al dreptului penal cât și al legislațiilor conexe ale statului de drept, în general sub forma unei manifestări sociale, precum și a unei manifestări juridice. Orice infracțiune este caracterizată de o faptă antisocială „datorită materialității și rezonanței sale sociale”¹⁷³. Fapta ilicită tulbură ordinea socială care amplasează autorul faptei în contextul unui act care contravine reglementării sociale.

În fiecare țară în funcție de perioadele de timp parcurse, statul de drept a avut o concepție unică fundamentată pe viața socială a căror valori sunt considerate reguli de conduită absolut necesare existenței societății la acel moment. Acestea determină în cuprinsul legilor penale acțiunile sau inacțiunile care aduc atingere ordinii sociale și impun cetățenilor conduita morală și fizică sub constrângerea unor pedepse. Infracțiunea privită ca fenomen juridic presupune o acțiune sau o inacțiune imputabilă care trebuie să fie prevăzută de legea penală prin aplicarea unor pedepse. Infracțiunea ca fenomen juridic trebuie definită formal pentru ca aceasta să reflecte exclusiv înfățișarea juridică ce incriminează și pedepsește valoarea socială care ar trebui ocrotită de lege. Legislația penală a României reglementează la art. 15 trăsăturile esențiale ale infracțiunii. „Alin (1). Infracțiunea este fapta prevăzută de legea penală săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o. Alin. (2). Infracțiunea este singurul temei al răspunderii penale”¹⁷⁴. Și alte legislații penale definesc infracțiunea ca act socialmente periculos săvârșit cu vinovăție și pedepsit de lege.¹⁷⁵ Identificăm principii ale unor

¹⁷³ DOBRINOIU, V., NISTOREANU, Gh., PASCU, I., MOLNAR, I., LAZĂR, V., BOROI, Al. *Drept penal. Partea generală*. București: Atlax Lex, 1994, 484 p., ISBN 973-95922-6-0, p. 80

¹⁷⁴ Noul Cod penal Român adoptat prin Legea nr. 286/2009, în Monitorul Oficial nr. 887 din 5 decembrie 2014, (art.15 alin. 1,2)

¹⁷⁵ NENOV, I. *Le nouveau Code penal de la R.P. de Bulgarie, Idees maitresses et principes fondamentaux*, Revue de Science Criminelle et de Droit Penal Compare, nueva serie, Tome XXV, Paris, 1970, no. 1-2, (13-28), p. 15;

savanți care au inspirat noile norme penale atât în țara sa de origine cât și în alte state, acesta pledând pentru reducerea pedepselor penale și amplificarea măsurilor de reeducare a delincvenților. Doctrina occidentală, în majoritate, consideră că definirea noțiunii de infracțiune este un atribut în exclusivitate al științei dreptului penal și, de aceea în codurile penale nu este necesară o normă prin care să se definească infracțiunea, rolul legiuitorului fiind numai de a defini tipuri de infracțiuni. Sistemele de drept occidentale acordă un spațiu restrâns definirii infracțiunii într-o formă foarte concisă.

În concepția altor cercetători prin infracțiune „se înțelege orice acțiune sau omisiune pe care societatea o interzice sub amenințarea unei pedepse”¹⁷⁶. Alții atribuie infracțiunii definiții ample care împiedică individualizarea acesteia, raportat la alte genuri de fapte prevăzute în legislațiile în vigoare. Decocq A. definește infracțiunea ca „o conduită calificată astfel printr-un text de lege”¹⁷⁷. Autorii francezi susțin că infracțiunea este „acțiunea sau omisiunea imputabilă autorului său [...] prevăzută sau pedepsită prin lege cu o sancțiune penală”¹⁷⁸. Incriminarea unor fapte pe care legiuitorul le descrie *in abstracto* prin indicarea în textul de lege, atât a activității materiale care definește infracțiunea cât și a rezultatului produs, presupune considerarea acestora ca infracțiuni. Atâta vreme cât legea este respectată, infracțiunea săvârșită de făptuitor își păstrează caracterul formal însă în momentul când sunt încălcate dispozițiile stipulate în normele penale nu ne mai aflăm în circumferința acțiunii prohibite, ci ne aflăm în fața unei infracțiuni reale pedepsite de legiuitor conform daunei produse prin actul ilicit. Conceptul de infracțiune este amplu dezbătut și de alți autori care descriu că „raportarea faptei concrete la descrierea faptei incriminate, include și referirea la condiția negativă sus amintită, deoarece modelul legal trebuie înțeles ca fiind format atât din condițiile explicite arătate de legiuitor cât și dintr-o serie de condiții implicite prevăzute în partea generală a Codului penal”¹⁷⁹.

Prin introducerea noilor reglementări ale CP al României, legiuitorul român a optat pentru sancționarea mai redusă a actelor de uciderea nou-născutului, numai în situația în care acțiunea este atribuită exclusiv mamei și în cazul în care aceasta acționează imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore aflată sub imperiul stării de tulburare psihică. Infracțiunea cercetată este o formă a infracțiunii de omor care este comisă de către mamă în condiții specifice, respectiv într-o stare de tulburare psihică, legiuitorul român ținând cont de situația particulară a mamei. Regimul sancționator mai blând nu este atribuit de către legiuitor prin prisma unor

¹⁷⁶ PRADEL, J. *Droit penal General*, Paris, 5^{ed}, Ed. Cujas, 1990, 736 p., p. 262

¹⁷⁷ DECOCQ, A. *Droit Penal General*, Paris, Ed. Armand Colin, 1971, 445 p., p. 61

¹⁷⁸ STEFANI, G. LEVASSEUR, G., BOULOC, B. *Droit Penal General*, 17e éditions, Ed. Dalloz - Sirey, Paris, 2000, 680 p., ISBN-10: 2247041167; ISBN-13: 978-2247041169, p. 118

¹⁷⁹ ANTONIU, G. *Reflecții asupra conceptului de infracțiune*. Revista Studii și Cercetări Juridice, Editura Academiei Republicii Socialiste România. Nr. 2, Anul 25, aprilie-iunie 1980, (143-154), p.146

circumstanțe extrinseci deoarece nu este relevantă situația socială a făptuitoarei, cum ar fi conceperea nou-născutului în urma unor relații care nu sunt ca urmare a statutului social care i-l conferă căsătoria sau percepția negativă a comunității unde trăiește viitoarea mamă. Atenuarea este atribuită doar stării de tulburare psihică care este condiționată temporal: imediat după naștere dar nu mai târziu de 24 de ore precum și împrejurările în care aceasta a comis actele ilicite. Atenuarea regimului sancționator o regăsim, așa cum am analizat și în primul capitol al prezentei lucrări și în legislațiile altor state, nu numai în cea română, aceasta fiind identificată atât prin existența stărilor psiho-fiziologice provocate de naștere cât și de altă natură, care, fără a echivala cu o stare de inconștiență și fără a exclude capacitatea psihică a făptuitoarei, justifică în parte uciderea nou-născutului. Condiția *sine-qua-non* în care este săvârșită infracțiunea cercetată, este aceea ca autoarea să se afle într-o stare de tulburare psihică, de natură să nu-i abolească discernământul, întrucât fapta nu ar mai putea fi imputabilă. Fapta prevăzută la art.200 alin.(1) CP al României „este incriminată în legislațiile penale ca o variantă atenuantă a omuciderii și constituie o infracțiune de sine stătătoare, cu o denumire proprie și conținut normativ specific propriu, fie o formă cu o circumstanță atenuantă a infanticidului”¹⁸⁰.

Având în vedere aceste circumstanțe atenuante strict personale, atribuite subiectului activ nemijlocit, s-a prevăzut sancționarea mai ușoară în raport cu infracțiunea de omor care stipulează: „uciderea unei persoane se pedepsește cu închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi”¹⁸¹. Deși conținutul legal a infracțiunii de omor, nu reprezintă o descriere explicită a elementelor constitutive ale infracțiunii, doctrina penală internațională definește omorul ca fiind actul prin care: „un om cu memoria sănătoasă și la vârsta la care răspunde pentru faptele sale ucide pe nedrept, cu premeditare sau intenționat orice ființă rațională”¹⁸². Întrucât legiuitorul român a considerat introducerea art.200 alin.(1) în Capitolul III *Infracțiuni săvârșite asupra unui membru de familie* din Partea Specială a CP al României, raportarea se va face la articolul 199 alin.(1) *violența în familie*. Pedepsa prevăzută de legiuitorul român pentru infracțiunea prevăzută la art.200 alin.(1) din CP al României, este privarea de libertate a făptuitoarei de la 1 la 5 ani.

2.2. Evoluția cadrului legislativ al incriminării infracțiunii analizate în România

Analizând situația generală în materie de uciderea ori vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă în România, au fost supuse atenției evoluția incriminării infracțiunii a căror norme sociale precum și evoluția acestora în timp, sunt asemănătoare celor din cadrul

¹⁸⁰ TOADER, T. *Drept penal roman, Partea specială*. Editura Hamangiu, 2009, 539 p., ISBN:978-606-522-098-0, p.56

¹⁸¹ Noul Cod penal Român adoptat prin Legea nr. 286/2009, în Monitorul Oficial nr. 887 din 5 decembrie 2014, (art.188 alin. 1) [Citat: 16.03.2018] Disponibil: <http://www.imliasi.ro/Noul%20cod%20penal.pdf>

¹⁸² The American Law Institute, „Royal Common on Capital Punishment”, Report, C.M.D., No. 8932 at 26/1953

societății moldovenești.

Cele dintâi legiuiri românești au fost: „*Cartea românească de învățătură de la pravilele împărătești*, tipărită în 1646 la mănăstirea Trei Ierarhi din Iași și *Îndreptarea legii*, tipărită în 1652 la Târgoviște”¹⁸³, și aveau ca scop apărarea vieții. Uciderea unei persoane era reglementată în spiritul dominant al vremii, adică cu asprime și discriminare. Pedepsa era moartea prin spânzurarea sau decapitare, dar se aplica în raport de categoria socială din care făcea parte vinovatul. Aruncând o privire retrospectivă asupra principalelor izvoare fundamentale pentru dreptul penal românesc de la începutul epocii moderne, regăsim Legiuirea Caragea, cod ce se aplica în Țara Românească. Acesta a fost temelia pentru reforma legilor penale române, reglementând cele mai frecvente infracțiuni și pedepse și aducând unele elemente de noutate. Astfel Legiuirea Caragea și Condica Criminalistică, recunoscută ca Primul Cod Penal al Moldovei, au păstrat din vechea tradiție juridică, doar trăsăturile esențiale ale vechii Legi. Astfel, noile legi au adus dreptului penal mai multe elemente juridice noi, care puneau în aplicare circumstanțe atenuante ale infracțiunilor, determinarea recidivei, a complicității. Noile legi au avut în vedere și modificarea cantitativă a pedepselor aplicate, acestea fiind reglementate mai strict decât cele anterioare din perioadele antice și medievale. Pentru prima dată, în timpul Legiurii Caragea infracțiunile contra vieții au fost împărțite pe categorii bine definite, iar în partea a V-a, intitulat: *Despre vini*, unde sunt prezentate diferite infracțiuni, printre care și omorul cu premeditare care era sancționat cu pedeapsa cu moartea, iar, persoana care ucidea un om fără premeditare era osândit prin surghiun sau prin compensație bănească.

Condicile Criminalicești din Moldova și Țara Românească au stat la baza elaborării Codului penal promulgat de Alexandru Ioan Cuza în anul 1864, alături de cele ale Codurilor penale prusian din 1851 și francez din 1810. Fundamentul Codului penal de la 1864 avea drept convingeri potrivit cărora infractorii sunt oameni care sunt prezidați de rațiune, care au conștiința la fel ca celelalte persoane din a căror societate fac parte, fiind apti să înțeleagă consecința faptelor deviate care le comit. Pedepsele aplicate de către legiuitor aveau ca trăsătură definitorie intimidarea și, nicidecum pedepse care să ducă la scăderea numărului infracțiunilor. Ulterior acestor concepții, societatea aflându-se sub influența ideilor moderne, au fost luați în considerare și factorii sociali care determină comportamentul uman, cu consecința modificării legislației penale, punându-se accentul pe necesitatea reeducării infractorilor, în vederea integrării lor în viața socială. Codul penal Român din 1864¹⁸⁴ a plasat infracțiunea de pruncucidere a copilului

¹⁸³ BITOLEANU, I. *Introducere în istoria dreptului*. București: Editura Fundației Române de Măine, 2006, 320 p., ISBN: 973-725-478-3, p.129

¹⁸⁴ Codul penal român al Principatelor Unite Române, Alexandru Ioan Cuza, în vigoare de la 30 aprilie 1865, republicat în M. Oficial, partea I nr.0 din 22 octombrie 1912. [Citat la 29.05.2021]. Disponibil: <https://blog.wolterskluwer.ro/codul-penal-de-la-1865-omoru-si-alte-crime-mari/>

nelegitim, alături de cele de omor săvârșit cu voință, calificat, cu premeditare și involuntar, fiind reglementată în art. 230 sub denumirea „omorul copilului născut de curând”¹⁸⁵ și era pedepsită cu reclusiunea. Este de menționat că în temeiul Codului penal de la 1864 aplicat până în anul 1878 și în sudul Basarabiei, uciderea copilului nelegitim era pedepsită cu o pedeapsă privativă de libertate prin izolare, fapta constituind o variantă atenuată a omorului simplu, prevăzut la articolul 225. Fapta de pruncucidere se pedepsea cu munca silnică pe viață și era reglementată conform articolului 232 alin.(1), iar, când era comisă asupra unui copil nelegitim, prevăzută la articolul 232 alin.(2), mama era pedepsită cu reclusiunea.¹⁸⁶

Codul penal de la 1864 rămas în vigoare până în 1937, vine și reglementează pe lângă celelalte infracțiuni de omor și infracțiunea de pruncucidere. Această infracțiune era reglementată prin art. 230 și avea două modalități de comitere: omorul copilului de curând născut de către mamă, care era pedepsit cu munca silnică pe viață și „uciderea copilului nelegitim, pedepsită cu reclusiunea”¹⁸⁷. În această perioadă au rămas în vigoare și unele dispoziții din Codurile Transilvănean și Bucovinean, legislația penală fiind unificată prin CP al României de la 1936, care are meritul de a fi primul Cod penal românesc. Aici infracțiunea de pruncucidere era reglementată printre celelalte forme de omor la art. 465 și incrimina „mama care își ucide copilul natural înainte de a fi expirat termenul legal de declarare la oficiul stării civile, cu temniță grea de la 3 la 5 ani”¹⁸⁸. Primele reglementări ale Codului penal românesc, au constituit instrumente juridice valoroase care au „introdus un spirit novator, științific în abordarea problemelor de drept penal. În doctrina penală, în perioada de aplicare au fost elaborate lucrări de înaltă ținută științifică, care au analizat profund dispozițiile legale și principiile în materie, promovând o viziune științifică și modernă în tratarea infracțiunilor contra vieții”¹⁸⁹.

În perioada imediat următoare doctrina a înclinat spre școala clasică a liberului arbitru, cu unele poziții utilitariste izvorâte din necesitatea socială a pedepsei. Ulterior însă sub influența autorului Dongoroz V. a fost introdus în legislația penală românească tehnicismul juridic care trece la sistematizări după metode științifice exacte. Noua orientare are un rol important în precizarea unor termeni și instituții care dau naștere și la critici, dintre care unele deosebit de severe, unii autori expunând *per contrario* că: „Metoda Tanoviceanu era mai adecvată pentru cercetarea și soluționarea specificului românesc infracțional”¹⁹⁰.

¹⁸⁵ *Ibidem*, (art. 230)

¹⁸⁶ DUDA, E. *Le delit d'infanticide d'un point de vue juridico-penal et criminologique, (Infracțiunea de pruncucidere din punct de vedere juridico-penal și criminologic)*, Revista Fiat Iustitia, Cluj Napoca, Nr.1/2021, (68-73), ISSN: 1224-4015, p.69

¹⁸⁷ BOROI, A. *Infracțiuni contra vieții*. București: Editura ALL Beck, 1999, 272 p., ISBN 10: 973-9435-57-2, p.28

¹⁸⁸ Codul penal Carol al II-lea 1936, promulgat cu Înaltul decret regal nr.471 din 17 martie 1936, publicat în Monitorul Oficial Partea I, nr.65 din 18 martie 1936, (art.465)

¹⁸⁹ BOROI, A. *Infracțiuni contra vieții*, p. 28

¹⁹⁰ PANDREA, P. *Criminologia dialectică*. București: Ed. Fundația Regelui Mihai I, 1945, 466 p., M.O. și Imprimeriile Statului Națională, p.35

Prin art. 48 din Cod Penal al României de la 1936¹⁹¹ a fost modificată sancționarea cu privire la comiterea infracțiunii de avort. Astfel că încălcarea prevederilor legale era pedepsită cu închisoare corecțională de la 1 la 2 ani, fapta constând în întreruperea cursului normal al sarcinii efectuată în afara instituțiilor medico-sanitare de către orice persoană sau în instituțiile medicale de către o persoană fără calificare medicală de specialitate. În România prin prevederile Decretului 463 a fost liberalizat avortul la cerere. Conform prevederilor decretului din anul 1957¹⁹², întreruperea cursului sarcinii putea fi realizată la cererea întocmită de către mamă cu stipularea în prezentul act că această intervenție urma să fie realizată numai în instituțiile medico-sanitare de stat, potrivit instrucțiunilor elaborate de Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale. În consecință, femeia și cuplul familial puteau dispune în mod liber de soarta sarcinii, iar statul, prin obligativitatea efectuării actului medical în unitățile sanitare și de către medicii specialiști se asigura să garanteze condiții optime și implicit, riscuri minime.¹⁹³ Deși așteptările specialiștilor care au avut în vedere liberalizarea avorturilor, ca scădere a ratei infraționalității pe segmentul dat, nu au fost unele din cele mai pozitive, din punct de vedere al efectelor demografice, au dus la o scădere a nivelului populației pe segmentul copil – naștere. La data de 29 septembrie 1966 a fost emis Decretul¹⁹⁴ prin care avorturile în România au fost interzise.

Ulterior, prin primul Decretul lege al C.P.U.N. din 27 decembrie 1989¹⁹⁵ adoptat după Revoluția din decembrie 1989 au fost abrogate toate dispozițiile care interziceau avortul, respectiv infracțiunile incriminate la art.185 CP al României din 1969 care prevedea întreruperea cursului sarcinii în afara condițiilor legii și art.186 CP al României din 1969 care incrimina avortul realizat de femeia însărcinată.¹⁹⁶ Astfel, prin Legea nr. 140/1996¹⁹⁷ a fost reîncriminat avortul. Cu toate că legalizarea avortului în societatea românească în perioada de după Revoluția din 1989 a fost privită ca o binefacere atât pentru mamă privită din punct de vedere al actului biologic al nașterii cât și din punct de vedere social, pentru mediul familial în care cuplul putea să dispună în mod controlat cu privire la programarea conceperii unui copil, infracțiunile pe acest segment au crescut. Statisticile reliefând că avorturile erau realizate fie de către femeia

¹⁹¹ Cod Penal din 1936, Carol al II-lea, potrivit legii intitulat „Denumirea Codurilor de unificare a legislației” decretată sub nr.577/1936, publicat în M. Of., Partea I nr. 65 din 18 martie 1936, (art.48). [Accesat: 10.10.2021]. Disponibil: <https://lege5.ro/gratuit/heztnz/codul-penal-din-1936>

¹⁹² Decretul Lege nr.463/1957 a MAN, privind încuviințarea întreruperilor de sarcină, publicat în Monitorul Oficial nr. 26 din 30 septembrie 1957, [Citat: 10.10.2021]. Disponibil: <https://lege5.ro/gratuit/g42tqobs/decretul-nr-463-1957-privind-incuviintarea-intreruperilor-de-sarcina>

¹⁹³ BELIȘ, V. *Tratat de medicină legală*. vol. 2, p.358

¹⁹⁴ Decret Lege nr.770 din 1 octombrie 1966, privind interzicerea întreruperilor de sarcină, publicat în M. Of. al României nr. 60 din 01.10.1966, [Accesat: 10.10.2021]. Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/177>

¹⁹⁵ Decret Lege nr.2 din 27 decembrie 1989, privind constituirea, organizarea și funcționarea Consiliului Frontului Salvării Naționale, emitent Frontul Salvării Naționale, Publicat în M.Of.al României nr.4 din 27 decembrie 1989, [Citat: 20.06.2020], Disponibil: <https://lege5.ro/Gratuit/heydamzt/decretul-lege-nr-2-1989-privind-constituirea-organizarea-si-functionarea-consiliului-frontului-salvării-nationale-si-a-consiliilor-teritoriale-ale-frontului-salvării-nationale?d=>

¹⁹⁶ VASILIU, T., PAVEL, D., ANTONIU, G., et.al. *Codul penal al Republicii Socialiste România - Comentat și adnotat, Partea specială*. vol.I, București: Științifică și Enciclopedică, 1975, 578 p., pp.44-45

¹⁹⁷ Legea nr. 140/1996, publicată în Monitorul Oficial, nr. 289 din 14 noiembrie 1996

însărcinată în afara mediului spitalicesc în condiții empirice, fie de către persoane nespecializate, aceste practici au pus în pericol viața și sănătatea femeilor care recurgeau la asemenea experiențe. Au fost abrogate acele norme de incriminare care reprezentau expresia unui regim politic totalitar, apărând nevoia unor noi incriminări care să protejeze sistemul și alte valori sociale proprii unei societăți democratice, organizate pe principiul pluralismului politic, modificând pedepsele și lărgind întinderea normelor penale care compuneau partea specială a CP al României de la 1969. Aceasta cuprindea numai un număr de 154 de articole în care erau cuprinse norme penale generale, în timp ce peste 200 de articole stipulau norme speciale, la care se adăuga un număr impresionant de dispoziții de incriminare care își aveau sediul în legi speciale sau nepenale, cu dispoziții penale. Această trăsătură a fost menținută în perspectiva unei iminente adoptări a unui Nou Cod penal.¹⁹⁸

Noul CP al României a fost adoptat prin Legea nr. 286/2009, ulterior fiind modificat și completat prin Legea nr. 27/2012 pentru modificarea și completarea CP al României. Noua normă penală prezintă unele deosebiri raportată la vechea legislație a României care vizează atât sistematizarea, titulatura materiei cât și faptele incriminate. Infracțiunile contra vieții incriminate în noua lege penală sunt cuprinse într-un capitol distinct, denumit „Infracțiuni contra vieții”, fiind separate astfel de infracțiunile contra integrității corporale sau sănătății care au fost și ele incluse într-un capitol distinct. Infracțiunea cercetată, spre deosebire de reglementarea din CP al României de la 1969 este inclusă într-un grup nou de infracțiuni săvârșite asupra unui membru de familie sub o altă denumire, respectiv „uciderea ori vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă”. Art. 200 alin. (1) prevede „uciderea copilului nou-născut imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore săvârșită de către mama aflată în stare de tulburare psihică se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani”¹⁹⁹.

Comparativ prin analizarea actualei norme de drept penal și a legii penale mai favorabile se constată următoarele: „conținutul constitutiv al infracțiunii este modificat. Textul anterior incrimina numai acțiunea mamei care a avut ca urmare imediată decesul nou-născutului, situațiile în care fapta avea o altă urmare putând fi încadrate ca vătămare corporală ori vătămare corporală gravă, conform CP al României de la 1969. Art.200 din prezenta normă penală incriminează distinct și varianta în care fapta are ca urmare vătămarea nou-născutului, într-una din modalitățile prevăzute la art.193-195 NCP”²⁰⁰. Din studiul expunerii de motive a Noului CP

¹⁹⁸ Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal elaborat de Ministerul Justiției, adoptat de Parlamentul României, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.510 din 24 iulie 2009. [citat la 06 mai 2020]. Disponibil: <https://www.cdep.ro/comisii/juridica/pdf/2023/rp245.pdf>

¹⁹⁹ VOICU, C., UZLĂU, A. S., MOROȘANU, R., GHIGHECI, C. *Noul Cod penal, Ghid de aplicare pentru practicieni*. Editura Hamangiu, 2014, 610 p., ISBN:978-66-678-922-6, p.318

²⁰⁰ *Idem*

al României se observă interesul legiuitorului de a proteja dreptul la viață și integritate corporală, al vieții în devenire ca valoare socială, enunțând: „regimul juridic al concursului de infracțiuni se impune a fi modificat deoarece actuala reglementare permite aplicarea nejustificată a unor pedepse pentru infracțiuni cu un pericol scăzut ce presupun de exemplu, pedepse de până la 7 ani închisoare, însă prin aplicarea lor în concurs se ajunge la aplicarea unor pedepse ce depășesc sancțiunile pentru infracțiunea de omor”²⁰¹.

Esența antisocială a oricărei infracțiuni este condiționată de obiectul juridic special pe care aceasta îl lezează. În cazul art. 200 alin. (1) CP dreptul la viață este cel căruia i se aduce atingere. Acest „drept inerent omului este fundamental tuturor celorlalte drepturi aparținând ființei umane”²⁰². Dreptul la viață este ocrotit de toate legislațiile lumii, acesta urmărind interesul individual al persoanei și nu în ultimul rând, interesul valorilor sociale care preocupă întreaga colectivitate în care conviețuim. Statul ocrotește prin normele penale și cele conexe viața umană care este în beneficiul individului ca subiect al protejării penale, însă ocrotirea privește mai cu seamă interesul societății privită ca entitate care protejează viața umană ca bun suprem.

Infracțiunea cercetată este tratată diferit în conținutul actual al textelor legale față de vechea normă din România. Prin prezenta abordare a art.200 alin.(1) CP al României legiuitorul a reușit să lămurească o serie de elemente considerând că încadrarea veche a adus prejudicii și dezavantajate. În cuprinsul infracțiunii de „ucidere ori vătămare a nou-născutului săvârșită de către mamă”²⁰³ din actuala normă legiuitorul înglobează la alin.(1) infracțiunea de *pruncucidere* prevăzută în CP al României de la 1969 și aduce în plus, fapta de „loviri sau alte violențe, vătămare corporală, lovirile sau vătămarile cauzatoare de moarte comise de mama aflată într-o stare de tulburare față de nou-născut”²⁰⁴ prevăzute la alin. (2), oferindu-le un caracter atenuant.

Prima formă tip a infracțiunii nu prezintă caracter de noutate, aceasta a păstrat conținutul infracțiunii de *pruncucidere*, reglementată la art. 177 CP al României de la 1969 la care s-a adus o serie de modificări de natură a îndepărta unele controversate doctrinare. Cuprinsul actualei norme legale constă în: „uciderea copilului nou-născut imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore săvârșită de către mama aflată în stare de tulburare psihică”²⁰⁵.

Au fost identificate opinii care nu sunt în total acord cu modificarea articolului de lege așa cum identificăm în lucrarea: Comentarii, Infracțiuni contra persoanei. Generalități (art.188-art.227), care fac referire la reglementarea infracțiunii cercetate în actuala normă penală, cu

²⁰¹ Expunere de motive Lege privind punerea în acord a prevederilor Legii nr.286/2009 privind Codul penal cu modificările și completările ulterioare, 19 p., p.5 [citată la 06 mai 2020]. Disponibil: <http://www.scritub.com/stiinta/drept/EXPUNERE-DE-MOTIVE942011419.php>

²⁰² NĂSTASE, C. *Dreptul la viață și la integritatea persoanei în concepția și practica europeană*, Revista Pro Patria Lex, Vol. IX, nr.2(9)/2011, Editura Universul Juridic, (15-26), ISSN: 1584-3556, p.16

²⁰³ Noul Cod penal român adoptat prin Legea nr. 286/2009, (art.200)

²⁰⁴ *Ibidem*, (art.200 alin.2)

²⁰⁵ *Ibidem* (art.200 alin.1)

privire la care autorii expun că: „fixarea acestei durate nu are nicio justificare, pe lângă faptul că face inutilă cerința ca fapta să se comită imediat după naștere. În practică, această formulare va da naștere unei controverse și anume: prin durata de maximum 24 de ore, se înțelege sau nu și că fapta trebuie să aibă și caracter imediat. Dar o atare precizare a duratei apare discutabilă și pentru că fapta ar putea fi comisă cu egală îndreptățire și după 25 sau 30 de ore, având în fapt, față de condițiile concrete, caracter imediat. În aceste condiții, ar fi de dorit, înlăturarea din conținutul articolului 200 din Noul Cod penal a condiționării cerinței temporale, nu mai târziu de 24 de ore”²⁰⁶. Identificăm și opinia altor autori care susțin că: „dacă totuși legiuitorul, pentru a pune capăt acestor controverse apreciază că s-ar impune un termen înlăuntrul căruia uciderea copilului nou-născut de către mamă să fie considerată pruncucidere, ar putea să recurgă la soluția adoptată de norma legală în anul 1936, înlocuind în text imediat după naștere dar nu mai târziu de 24 de ore, cu: înainte de expirarea termenului de declarare a nașterii”²⁰⁷.

După analiza temeinică a acestor considerente, apreciem că introducerea termenului de 24 de ore a fost just și benefic reglementat în actuala normă penală pentru a nu mai avea loc de interpretări și controverse care ar duce la erori judiciare în aplicarea corectă a actului normativ.

A doua formă tip a infracțiunii constă în „lovirea sau alte violențe, vătămarea corporală sau lovirea sau vătămările cauzatoare de moarte săvârșită asupra copilului nou-născut”²⁰⁸, menținând aceleași circumstanțe ca la forma tip a infracțiunii, acesta faptă fiind reglementată la art. 200 alin. (2) din actuala normă penală a României.

Obiectul juridic special al infracțiunii prev. la art. 200 alin.(1) CP al României îl constituie relațiile sociale care sunt reprezentate de apărarea familiei și implicit a membrilor acesteia prin actele care aduc atingere acestor relații. Obiectul material păstrează aceleași forme și caracteristici ca în cazul infracțiunii de pruncucidere prev. la art. 177 din CP al României de la 1969. Infracțiunea cercetată sensibilizează încă de la primele elemente caracteristice privind subiecții infracțiunii. Astfel, subiectul activ este „nemijlocit unic (exclusiv) și calificat: numai mama naturală sau purtătoare (surogat) a copilului nou-născut, căsătorită sau necăsătorită care se află la momentul săvârșirii infracțiunii într-o stare de tulburare psihică”²⁰⁹. Perioada în care exercită actele de violență asupra corpului nou-născutului, exprimate prin acțiune sau inacțiune, trebuie să se realizeze în timpul nașterii sau în maxim 24 ore de la acest moment. Pentru calificarea infracțiunii nu este relevant dacă copilul cu care mama a rămas însărcinată a fost ca

²⁰⁶ ANTONIU, G., BULAI, C., DUVAC, C., LĂMĂȘANU, D. I., PASCU, I., et al., *Explicații preliminare ale noului Cod penal, Partea specială* (Articolele 188-256), vol. III, Editura Universul juridic, 2013, 656 p., ISBN: 978-606-673-182-9, p.16

²⁰⁷ IONIȚĂ, Gh. I., *Uciderea nou-născutului de către mamă în lumina Noului Cod penal, Doctrina juridică românească: între tradiție și reforme*, Academia Română Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”, București, 7 martie 2014, (417-425), ISBN:978-606-673-349-6, p.422

²⁰⁸ Noul Cod penal român adoptat prin Legea nr. 286/2009, (art.200 alin.2)

²⁰⁹ UDROIU, M. *Sinteze de drept penal Partea specială, ediția 4 - Vol. I*, București: C.H. Beck, 2023, 759 p., ISBN: 978-606-18-1291-2, p. 179

urmare a unor acte de constrângere – viol sau a unui act sexual liber consimțit. Din studierea doctrinei penale a reieșit că „nu contează dacă mama este căsătorită sau nu, dacă raporturile sexuale în urma cărora copilul a fost conceput”²¹⁰ au fost ca urmare a unui viol, raporturi sexuale consimțite sau sub imperiul unor constrângeri. Existența stărilor de tulburare psihopatologică post-partum care apar în momentul uciderii copilului sunt cele care atenuază pedeapsa prevăzută de legiuitor, aspecte care reies „cu certitudine din împrejurările concrete care sunt stabilite pe bază de probe concludente, constatări clinice și medico-legale sau expertize psihiatrice”²¹¹.

Actuala reglementare a infracțiunii prevăzută la art. 200 alin. (1) CP al României poate crea diverse situații tranzitorii. Dacă fapta comisă se încadrează în infracțiunea tip de pruncucidere și întrunește și condiția suplimentară a termenului temporal de comitere a faptei de 24 de ore, prin identificarea legii penale mai favorabile în cursul procesului prevăzută la art.5 CP al României care este o transpunere a art.15 alin. (2) din Constituție și prevede: „legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile”²¹², actuala legislație penală este mai favorabilă deoarece acesta prevede limite mai mici de pedeapsă, respectiv un an, față de 2 ani limita minimă, respectiv 5 ani, față de 7 ani, limita maximă. Dacă fapta este săvârșită de către subiectul activ în aceleași condiții însă fapta este comisă după trecerea celor 24 de ore fixate de către legiuitor în prezent, aceste condiții permit încadrarea faptei la vechea normă penală unde era incriminată conform art. 177 CP al României de la 1969, ca infracțiune de pruncucidere, în timp ce noua normă penală încadrează fapta ca fiind infracțiunea de omor. Din perspectiva art.6 alin.(1) CP al României, când „după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei închisorii sau amenzii a intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară, sancțiunea aplicată, dacă depășește maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, se reduce la acest maxim”²¹³. Astfel „în prima ipoteză descrisă mai sus, pedeapsa ce ar depăși 5 ani de închisoare ar trebui redusă la acest nou maxim. Cea de-a doua ipoteză, exclude incidența art. 6, deoarece pedeapsa pentru pruncucidere din vechiul Cod nu depășește pedeapsa pentru omor pe noul Cod”²¹⁴.

Identificăm și opinii critice cu privire la introducerea art.200 în CP al României care

²¹⁰ BODORONCEA, G., CIOCLEI, V., KUGLAY, I., LEFTERACHE, L.V., MANEA, T., et al. *Codul Penal Comentariu pe articole*. București: C.H. Beck, 2014, 936 p. ISBN: 978-606-18-0408-5, p. 415

²¹¹ DAN, E. I. *Conținutul constitutiv al infracțiunii de pruncucidere*, Revista de Drept Penal, Anul XVI Nr.1, ianuarie-martie, București, 2009, (125-128), ISSN: 1223-0790, p. 128

²¹² Constituția României adoptată în Ședința Adunării Constituante din 21 noiembrie 1991, Republicată în Monitorul Oficial nr.767 din 31 octombrie 2003, (art.15 alin. 2)

²¹³ VOICU, C., UZLĂU, A. S., MOROȘANU, R., GHIGHECI, C. *Noul Cod penal, Ghid de aplicare pentru practicieni*. p.6

²¹⁴ BODORONCEA, G., CIOCLEI, V., KUGLAY, I., LEFTERACHE, L.V., MANEA, T., et al. *Codul Penal Comentariu pe articole*. p.415

emit că: „nu se justifică apariția acestui al doilea grup de infracțiuni (Titlul I, Capitolul III), care, cel puțin la o primă vedere, ținând seama exclusiv de denumirea ce i-a fost atribuită: *Infracțiuni săvârșite asupra unui membru de familie*, pare a avea un identic obiect juridic, adică pare a asigura protecție tot unor raporturi specifice dreptului familiei”²¹⁵. Și alți autori punctează faptul că introducerea infracțiunii de uciderea copilului nou-născut în acest Capitol III nu este una oportună: „Soluția ni se pare discutabilă. Mai întâi pentru că rezolvarea propusă nu respectă principiile sistematizării infracțiunilor după criteriul obiectului juridic al ocrotirii penale”²¹⁶.

Suntem de acord cu opiniile autorilor citați și admitem ca art.200 CP al României să fie sistematizată la secțiunea destinată ocrotirii vieții persoanei, așa cum era reglementată anterior.

2.3. Obiectul infracțiunii de uciderea nou-născutului

Condiții preexistente ale infracțiunii de uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă, prevăzută la art.200 alin.(1) din CP al României.

Conținutul juridic al infracțiunii în mod generic, este reprezentat de totalitatea condițiilor care sunt prevăzute de norma de incriminare penală, necesare calificării infracțiunii, aceasta cuprinzând în ansamblul său obiectul juridic special, obiectul material, subiecții infracțiunii (activ și pasiv) precum și latura obiectivă (elementul material, urmarea imediată; legătura de cauzalitate) și subiectivă. Esența antisocială a infracțiunilor contra persoanei este condiționată îndeosebi, de obiectul juridic special pe care îl vătămă. „Dreptul la viață este un drept inerent omului, este fundamentul tuturor celorlalte drepturi aparținând ființei umane. Din aceste considerente atât la nivel internațional cât și regional s-au adoptat instrumente de protecție ale dreptului la viață”²¹⁷. Relațiile sociale în esența lor evoluează în dreptul penal ca suport al valorilor sociale. În cadrul cercetării problemei privind determinarea obiectului infracțiunii cercetate trebuie avut în vedere considerentul vieții analizat ca valoare inalienabilă care este protejată prin legea penală. „Viața, ca însușire biologică a individului, constituie atributul sintetic și fundamental fără de care nu ar putea exista nici una din celelalte însușiri ale persoanei. Fără respectarea vieții nu este posibilă nici colectivitatea, nici conviețuirea socială”²¹⁸.

Cu caracter general, prin obiect juridic al infracțiunii se înțelege valoarea socială protejată de norma penală căreia i se aduce atingere prin săvârșirea infracțiunii iar în funcție de acesta este determinat subiectul pasiv ca titular al valorii lezate. Obiectul juridic general pentru infracțiunile ce sunt îndreptate contra persoanei și implicit asupra unui membru de familie,

²¹⁵ GUIU, M. K. *De la pruncucidere la uciderea ori vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă*. Revista Universul Juridic, nr.1, 1 ianuarie 2015, (19-25), ISSN: 2393-3445, p.21

²¹⁶ DUNGAN, P. *Pruncucidere. Reflecții*, Revista de Drept Penal, București, 2009, Anul XVI, Nr.1, (48-50), ISSN:1223-0790, p.49

²¹⁷ NĂSTASE, C. *Dreptul la viață și la integritatea persoanei în concepția și practica europeană*, Revista Pro Patria Lex, Vol. IX, nr.2(9)/2011, Editura Universul Juridic, (15-26), ISSN: 1584-3556, p.18

²¹⁸ COJOCARU, R. *Precedente CHEDO în materie penală privind protejarea dreptului la viață*, Revista Științe Juridice, nr. 11, 2020, (21-29), ISSN 1857-0976, p.26.

constă în relațiile sociale care fac referire la dreptul recunoscut și ocrotit prin norma penală pentru orice persoană. Sub acest aspect „legea penală protejează viața față de faptele socialmente periculoase îndreptate împotriva unor persoane”²¹⁹. Legea penală ocrotind așadar prin incriminarea faptelor care aduc atingere persoanei valorile sociale legate de existența persoanei, apără totodată relațiile sociale care se nasc și se dezvoltă în jurul acestei valori.²²⁰

Săvârșirea infracțiunii de orice natură pune în pericol sau vatamă o anumită valoare socială și prin aceasta amenință sau aduce atingere relațiilor sociale a căror ocrotire depinde de apărarea valorii sociale respective. În viziunea cercetătorului Dobrinescu I., obiectul infracțiunii contra persoanei poate fi considerat sub dublu aspect: al obiectului juridic generic care reflectă relațiile sociale a căror formare, desfășurare și dezvoltare normală ce implică respectul vieții umane și a normelor care o ocrotesc și care obligă pe fiecare membru al societății să se comporte astfel încât să nu o lezeze precum și cel al obiectului material care este cel al expresiei corporale a vieții, respectiv al ansamblului de funcții și procese organice care asigură individului prezență biologică și care odată distruse, suprimă calitatea de ființă vie a persoanei.²²¹

Dreptul la viață este ocrotit de legislația penală din momentul când procesul nașterii natural este finalizat, moment ce coincide cu cel în care nou-născutul începe viața extrauterină. „De existența dreptului la viață nu se poate vorbi din momentul începerii procesului fiziologic al nașterii naturale ci abia din momentul când acest proces luând sfârșit, copilul este expulzat”²²². Valorile garantate prin Constituția României și ocrotite de normele dreptului penal sunt: omul, dreptul și libertățile lui. Acceptăm și o altă interpretare a altor autori care consideră: „când ne referim la obiectul juridic generic al grupului de infracțiuni contra persoanei avem în vedere relațiile sociale care se formează în jurul valorilor sociale constituite din principalele atribute ale persoanei viața, integritatea corporală, sănătatea, libertatea, inviolabilitatea vieții sexuale, onoarea. Aceste relații sunt ocrotite prin modul în care legea penală apără valorile sociale mai sus amintite împotriva faptelor susceptibile să pună în pericol sau să vatame aceste valori”²²³.

A. Obiectul juridic special

Obiectul juridic a fost definit ca fiind valoarea socială protejată de norma juridico-penală și căreia i se aduce atingere prin comiterea infracțiunii sau cu alte cuvinte, obiectul tutelei juridice penale.²²⁴ Norma de incriminare este creată astfel prin raportare la o valoare socială

²¹⁹ TOADER, T. *Drept penal roman, Partea specială*. Editura Hamangiu, 2009, 539 p., ISBN:978-606-522-098-0, p.34.

²²⁰ DONGOROZ, V., KAHANE, S., OANCEA, I. *Explicații teoretice ale Codului Penal Roman, Partea specială*, vol. III, București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, Institutul de Cercetări Juridice, 1971, 675 p., p.7.

²²¹ DOBRINESCU, I. *Infracțiuni contra vieții persoanei*, pp. 21-22.

²²² LOGHIN, O. *Probleme privind infracțiunea de provocare ilegală a avortului*. Analele Științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Secțiunea III, Seria Științe Juridice Tomul XXXIII, 1987, (73-79), ISSN: 0379-7872, p.74.

²²³ BOROI, AI. *Infracțiuni contra vieții*. Editura All Beck, 1999, p.4.

²²⁴ BOGDAN, S. *Drept Penal. Partea specială*. Editura Universul Juridic, București 2009, 470 p., ISBN:978-973-127-133-0, p.85;

căreia doctrina din străinătate a înțeles să îi asocieze o protecție penală neexistând infracțiuni fără obiect juridic.²²⁵

Demersul nostru de a determina obiectul juridic al infracțiunii de violență în familie și uciderea ori vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă incluse în Secțiunea a 3-a, denumită: *Infracțiuni săvârșite asupra unui membru de familie* nu este unul pur teoretic, întrucât, domeniul de aplicare al acestor norme și implicit relația ce se poate stabili între acestea la nivelul încadrării juridice nu pot fi circumscrise decât după ce valorile sociale protejate au fost relevate. Obiectul infracțiunii este un obiect juridic. Atributul juridic este asociat celui social întrucât obiectul ocrotirii penale îl constituie valorile și relațiile sociale legate de acestea²²⁶ periclitare sau vătămăte prin fapta ilicită. Obiectul infracțiunii este reprezentat prin valoarea socială sau mai expresiv, putem denumi obiectul juridic general ca fiind format din totalitatea relațiilor sociale care sunt protejate prin normele penale.

Astfel, vom avea în vedere necesitatea unor precizări legate de raportul între obiectul juridic și rațiunea incriminării arătând că obiectul juridic reprezintă esența normei penale care poate fi asimilat cu rațiunea incriminării. Unii autori nu sunt adepții concepției care cuprinde obiectul juridic atât ca sens cât și finalitate a normei penale arătând că identificarea celor două noțiuni creează elaborarea unei norme iar „în realitate, *ratio legis*-ul imprimă imboldul elaborării unei norme iar etapa identificării obiectului juridic se circumscrie fazei de construcție a textului legal”²²⁷. Identificăm opinia că „deși se vorbește despre o criză și o stigmatizare a obiectelor juridice, în realitate întreg dreptul penal se află într-o veritabilă criză datorită fluxului puternic de texte de incriminare și nu în ultimul rând, datorită abundenței de infracțiuni de obstacol, pericol sau omisive”²²⁸. Obiectul juridic al infracțiunii apare ca un fenomen social ce poate fi definit ca un act valorizator care se desfășoară la nivelul conștiinței sociale, valoare analizată de generații întregi. Acesta este o valoare pe care norma penală urmărește să o protejeze prin îndeplinirea funcției preventive, acest deziderat putând fi realizabil doar „prin implementarea unei corecții de natură să determine înfrânarea persoanelor care gândesc să încalce norma”²²⁹.

În concluzie, identificăm obiectul juridic ca fiind poziționat anterior rațiunii incriminării oricărei fapte penale. Vom avea în vedere justa identificare a obiectului juridic și amplasarea acestuia ca epicentru al infracțiunii. Oricare ar fi opinia îmbrățișată este evident că

²²⁵ JAKOBS, G. *Derecho penal. Parte general. Fundamentos y teoría de la imputación*. Madrid: Marcial Pons, 1997, 1149 p., ISBN: 84-7248-398-3, p. 48;

²²⁶ DOBRINOIU, V., NISTOREANU, Gh., BOROI, A., PASCU, I., et al. *Drept penal. Partea generală*. București: Atlax Lex, 1994, 484 p., ISBN 973-95922-6-0, p.114;

²²⁷ RÎȘNIȚĂ, A. *Teoria obiectului juridic în dreptul penal – între exigență și derizoriu*. în *Studia Universitatis, Analele Universității Babeș-Bolyai Iurisprudentia*, nr. 2/2014, secțiunea VII, (129-170), ISSN: 1220-044X, p.145 [citată 05.04.2021] (disponibil la: <http://studia.law.ubbcluj.ro/articol.php?articollid=611>)

²²⁸ *Ibidem*, p.158

²²⁹ BUTIUC, C. *Infracțiunea complexă*. București: ALL Beck, 1999, 194 p., ISBN: 973-9435-16-5, p.56

între rațiunea incriminării și valoarea socială protejată nu pot sau cel puțin nu ar trebui să existe contradicții. Având ca punct de plecare sintagma obiect juridic nemijlocit al infracțiunii s-a constatat că în doctrina penală trăsătura esențială a infracțiunii este: „caracterul socialmente periculos al actului de conduită”²³⁰, reliefând că actul de conduită deviant are efect asupra valorilor sociale, identificând astfel că „obiectul infracțiunii, la modul general îl formează societatea concepută ca ansamblu al relațiilor sociale”²³¹.

Prin sancționarea infracțiunilor ce aduc atingere vieții nou-născutului, normele penale ocrotesc „implicit relațiile sociale care iau naștere și se dezvoltă în jurul acestei valori.”²³²

Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 200 alin.(1) CP al României îl formează relațiile sociale care sunt în strânsă legătură cu protejarea vieții copilului încă din primul moment al apariției sale respectiv încă de la naștere. „Copilul este nou-născut din momentul când procesul nașterii luând sfârșit, copilul este expulzat și și-a început existența sa proprie”²³³. Identificăm opinii care completează acest aspect, respectiv: „copilul are calitatea de nou-născut, interval relativ scurt de timp în care se păstrează pe corp urmele unei nașteri recente, fără însă ca acest interval să fie dinainte stabilit”²³⁴. În viziunea altor autori români cum ar fi Filipaș A. obiectul juridic al infracțiunii prev. la art. 200 alin.(1) CP al României constă în relațiile sociale care asigură dreptul la viață, drept pe care îl are nou-născutul.²³⁵ Acesta este asimilat „ca și dreptul la viață al oricărui om, atributul cel mai de preț al fiecărei persoane”²³⁶. „Nu are relevanță dacă nou-născutul este un copil normal sau anormal dar, interesează ca acesta să se fi născut viu, nu neapărat viabil adică înzestrat cu puterea de trăi”²³⁷. Între obiectul juridic generic și obiectul juridic special sau specific există un raport de subordonare în sensul că infracțiunile contra persoanei, oricare ar fi obiectul lor specific, aduc atingere și obiectului generic comun adică relațiilor sociale privind persoana ca valoare socială fundamentală.²³⁸

Realizându-se o retrospectivă a noțiunii vieții se poate emite că această valoare a avut un loc aparte în preocupările gânditorilor din toate timpurile care au încercat să definească esența vieții, valoarea ei individuală, socială, spirituală, sensurile și scopurile acesteia, ca fiind valoarea

²³⁰ *Idem*

²³¹ TĂNĂSESCU, I. *Curs de drept penal general*. București: INS, 1997, 674 p., ISBN: 973-97722-8-5, p.153.

²³² *Idem*.

²³³ NISTOREANU, Gh., DOBRINOIU, V., BOROI, Al., PASCU, I., MOLNAR, I., LAZĂR, V. *Drept penal. Partea specială*. București: Europa Nova, 1997, 735 p., ISBN:973-9183-46-8, p.112.

²³⁴ VASILIU, T., PAVEL, D., ANTONIU, G., LUCINESCU, D., PAPADOPOL, V., RĂMUREANU, V. *Codul penal al Republicii Socialiste România- Comentat și adnotat, Partea specială*. vol. I, București: Științifică și Enciclopedică, 1975, 578 p., pp.101-102

²³⁵ FILIPAȘ, A. *Infracțiunea de pruncucidere. Aspecte ale perfecționării și reglementării*. Revista Analele Universității București, 1981, (69-72), p.69

²³⁶ STOICA, O. A. *Unele considerații cu privire la infracțiunea de pruncucidere*, Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Series Iurisprudentia, Cluj, Anul XVII -1972, (41-60), ISSN: 1220-045X, p.42

²³⁷ Tribunalul Suprem. Col. penal, Decizia nr.704/1962, Justiția nouă nr.7/1963, p.176

²³⁸ PASCU, I. *Drept penal Parte generală, Examinarea instituțiilor fundamentale ale Dreptului penal potrivit dispozițiilor Codului penal în vigoare*. București: Hamangiu, 2007, 551 p., ISBN 978-9731720-04-3, p.154.

inestimabilă a omului cu privire la care unii autori emit că: „pe orice treaptă a dezvoltării sale, omul și-a apărat viața, individual sau colectiv, anarhic sau sub rigurile legii, prin toate mijloacele de care a dispus în acest scop”²³⁹. În ceea ce privește infracțiunea de uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă obiectul juridic are o dublă accepțiune. Observând că legiuitorul a încadrat fapta în Partea specială la Titlul I, Capitolul III, intitulat: Infracțiuni săvârșite asupra unui membru de familie, obiectul juridic special este reprezentat de ansamblul relațiilor sociale care asigură protecție membrilor familiei împotriva actelor care aduc atingere vieții acestora.

B. Obiectul material.

Corpul copilului nou-născut constituie obiectul material al infracțiunii prevăzute la art. 200 alin.(1) CP al României săvârșit imediat după naștere dar nu mai târziu de 24 de ore săvârșită de către mamă. Acesta trebuie privit ca o totalitate de funcții și procese organice care mențin în viață orice persoană. Specialiștii precizează că utilizarea noțiunii de uciderea nou-născutului se referă la comiterea infracțiunii de omor săvârșit asupra produsului de concepție umană aflat la termenul fiziologic al nașterii care, în accepțiunea științelor medicale este raportat la o durată a sarcinii de 9 luni calendaristice sau 280 de zile. Acesta se realizează după declanșarea procesului natural al nașterii dar, care nu se poate realiza decât până la cel mult 24 de ore de la momentul nașterii. Legiuitorul a secționat vechea infracțiune de pruncucidere prevăzută la art. 177 CP al României de la 1969 și a reglementat în actuala legislație penală două fapte distincte pe care le-a introdus în două capitole noi, respectiv Capitolul III–*Infracțiuni săvârșite asupra unui membru de familie* și Capitolul IV–*Agresiuni asupra fătului*. Aceste două infracțiuni sunt reglementate potrivit art. 200 alin. (1) CP al României și art. 202 alin. (4) CP al României, ultima fiind denumită: „vătămarea fătului, în timpul nașterii care a împiedicat instalarea vieții extrauterine săvârșite de către mama aflată în stare de tulburare psihică”²⁴⁰.

Noua legislație română a intenționat să edifice sub toate aspectele vechea normă de incriminare a infracțiunii de pruncucidere „separând-o sub forma a două noi infracțiuni. În esență, ambele texte fac referire la uciderea săvârșită de către mama naturală (uterină sau gestațională care în majoritatea cazurilor este și cea biologică) a copilului aflat la termen, fie angajat în procesul nașterii (făt), fie aflat în stadiul imediat după naștere (nou-născut) astfel încât demarcația legislativă poate fi interpretată ca arbitrară deoarece nu se raportează la datele medicale cu privire la fiziologia nașterii conform cărora cele două situații nu pot fi separate”²⁴¹. Apreciem că starea de făt și cea de nou-născut nu pot fi clar delimitate, procesul nașterii fiind un

²³⁹ DIACONESCU, Gh., DUVAC, C. *Tratat de drept penal, Partea specială*. p.76

²⁴⁰ Noul Cod penal român adoptat prin Legea nr. 286/2009, publicat în M. Of. nr. 510 din 24 iulie 2009, (art.202 alin.4)

²⁴¹ IFTENIE, V., DERMENGIU, D. *Medicină legală*. ediția III, București: C.H. Beck, 2019, 664 p., ISBN: 978-606-18-0900-4, p. 521

proces complex, susceptibil de prelungire în timp care nu impunea abordarea în noua legislație a două infracțiuni distincte. Deși fătul nu putea fi privit ca persoană anterior actului separării prin tăierea cordonului ombilical, considerăm că această activitate trebuie privită ca parte integrantă a procesului nașterii. Regăsim opinii conform cărora „vătămarea fătului poate avea loc fie în timpul nașterii, fie în timpul sarcinii iar această ultimă ipoteză având în vedere legătura strânsă între făt și femeia însărcinată, vătămarea primului are efecte și asupra integrității corporale sau sănătății acesteia din urmă”²⁴². Timpul de început al vieții persoanei ca obiect de ocrotire penală este „momentul expulziei copilului din corpul mamei și începerea vieții extra-uterine”²⁴³. Identificând o a doua opinie, alți autori apreciază că „momentul începerii dreptului la viață este cel al declanșării procesului biologic al nașterii întrucât fătul aflat în pânțele mamei în cursul sarcinii, adică în perioada premergătoare nașterii nu este considerat om în viață și de aceea suprimarea sa prin întreruperea cursului sarcinii săvârșită prin mijloace ilicite nu constituie omucidere, ci avort”²⁴⁴. Pentru a nu mai lăsa loc de interpretări, practica judiciară și doctrinara lasă la aprecierea specialiștilor în domeniul medicinei precizând că „momentul începerii dreptului la viață nu trebuie stabilit în mod abstract și teoretic ci, pe baza unei expertize medico-legale care va decide dacă este sau nu vorba despre o persoană în viață”²⁴⁵.

Din studierea art. 34 din Codul Civil reiese că dreptul la viață este un drept subiectiv, personal, nepatrimonial și absolut cu existență de sine stătătoare, principal, care este inclus în capacitatea de folosință și anume „aptitudinea persoanei de a avea drepturi și obligații civile”²⁴⁶. Drepturile persoanei sunt recunoscute din momentul conceperii copilului și încep din momentul nașterii iar în cazul care copilul a fost născut mort, acest drept nu mai există, nefiind îndeplinit cumulativ cerința de a se naște și de a fi viu. „Drepturile copilului sunt recunoscute de la concepțiune, însă numai dacă el se naște viu”²⁴⁷. Identificăm alți autori care consideră că nou-născutul este considerat ca fiind persoană cu toate drepturile ce decurg din această stare „doar după desprinderea totală a copilului de organismul mamei, prin tăierea cordonului ombilical întrucât între momentul de expulzie din corpul mamei și momentul tăierii cordonului ombilical, nou-născutul nu beneficia de protecția dreptului penal pe rațiunea că el nu este o persoană. Nefiind considerat o persoană este evident că acesta nu putea fi subiect pasiv al unei infracțiuni contra persoanei, astfel încât orice faptă de agresiune asupra acestuia nu era pedepsibilă, întrucât

²⁴² MOISE, M. Rezumat al Tezei de doctorat. Protecția penală a vieții intrauterine, Univ. Nicolae Titulescu, București, 2014, 52 p., pp.26-27

²⁴³ MATEUȚ, Gh., PAȘCA, V., BASARAB, M., MEDEANU, T., et al. *Codul penal comentat. Partea specială*. vol. II. București: Hamangiu, 2008, 1145 p., ISBN:978-973-1836-67-6, pp. 64-65.

²⁴⁴ STOICA, A. O. *Drept penal. Partea specială*. București: Didactică și Pedagogică, 1976, p. 66

²⁴⁵ VASILIU, T., PAVEL, D., ANTONIU, G., LUCINESCU, D., PAPADOPOL, V., RĂMUREANU, V. *Codul penal al Republicii Socialiste România - Comentat și adnotat, Partea specială*. Vol. I, București: Științifică și Enciclopedică, 1975, 578 p., p. 70

²⁴⁶ LUPAȘCU D. *Codul Civil și Codul de procedură civilă*. ediția 1, Editura Universul Juridic, București, 2017, 609 p., ISBN: 978-606-673-793-7, p. 21 (art.34)

²⁴⁷ *Idem* (art.36)

nu exista o incriminare în acest sens”²⁴⁸. În acest fel, legiuitorul român a considerat că protejează copilul care este pe cale să se nască împotriva faptelor mamei sau a celorlalți participanți la comiterea actelor de violență, care pot aduce atingere integrității corporale a acestuia.

Cu toate acestea, legiuitorul a protejat produsul de concepție, atribuindu-i dreptul la o dezvoltare intrauterină normală și la integritate fizică, fără însă să îi aroge dreptul de persoană cu drepturi depline. Prin introducerea art.202 din CP al României, actuala normă penală distinge fără echivoc între termenul de „făt” și „nou-născut”, ultimul fiind considerat ca o persoană în sensul normei penale. Dacă în norma penală anterioară, legiuitorul nu a avut în vedere stadiul care preceda temporal, nașterea și starea de nou-născut, care se finaliza odată cu instalarea vieții extrauterine și, desprinderea totală de organismul mamei odată cu tăierea cordonului ombilical, actuala legislație acoperă acest vid legislativ prin incriminarea infracțiunii de *vătămare a fătului*. Practica nu este una nouă, statele europene abordând în același sens, legitimitatea protejării vieții fătului, identificându-se în unele state protecția juridică încă de la momentul concepției.²⁴⁹

Stabilirea momentului care face diferența între viața fătului care depinde de organismul matern, denumită viață intrauterină de cea independentă a mamei este delimitat de momentul când fătului îi este tăiat cordonul ombilical și este separat de corpul mamei. Din acel moment începe practic, calitatea sa de nou-născut și implicit poate fi privit ca o persoană, calitate de unde va decurge toate drepturile juridice date de această calitate. Momentul nașterii nu coincide cu cel al desprinderii fătului de către mamă, acest lucru întâmplându-se anterior, respectiv, între declanșarea procesului nașterii și momentul când fătul a fost expulzat sau extras din uterul mamei și, nu a fost desprins de mamă.²⁵⁰ Potrivit acestei opinii „femeia este stăpână pe corpul său –*dominus membranonrum suarum* și embrionul - fătul nu este decât o parte din corp - *mulieris portio vel viscerum*”²⁵¹. Lămurirea stării de nou-născut care se află în strânsă legătură cu cea a viabilității fătului și a duratei vieții intrauterine este absolut indispensabilă, pentru delimitarea infracțiunii reglementate la art. 200 alin. (1) de cea de violență în familie prev. la art. 199 și respectiv omor, prev. la art.188 CP al României.

Determinarea exactă de către specialiști a stării de nou-născut este deosebit de importantă atât sub aspectul încadrării juridice corecte a faptei cât și al activităților ce determină administrarea probelor și a alegerii tacticilor de cercetare. Starea de nou-născut se va constata după criteriile medicale morfo-fiziologice specifice. Cerința esențială este ca nou-născutul să fie născut viu, stabilindu-se din punct de vedere medico-legal dacă plămâniile pruncului sunt respirați,

²⁴⁸ TODUȚA, V. Gh. *Vătămarea fătului*. Revista Universul Juridic, nr.9, septembrie 2018 (29-49), ISSN. 2393-3445, p.29

²⁴⁹ CEDO, 16 decembrie 2010, Cauza A,B,C c Irlanda, cererea nr.25579/05, paragraf 197

²⁵⁰ BARBU C., *Ocotirea persoanei în dreptul penal al R.S.R.*, Editura „Scrisul Românesc”, Craiova, 1977, 265 p., p.65.

²⁵¹ *Idem*.

acest fapt stabilindu-se prin diagnostic histopatologic. Nu este necesar ca nou-născutul să fie și viabil. În mod obișnuit, starea de nou-născut se evidențiază prin particularitățile morfologice ale fătului pornindu-se de la măsurarea corpului și cantitativ prin cântărirea greutății și aprecierea proporțiilor. Identificăm opinii critice aduse separării în două infracțiuni distincte a fostei norme penale ce incrimina pruncuciderea; specialiștii în medicină legală, emițând că „observăm că legiuitorul român nu a avut în vedere întregul proces al nașterii atunci când a formulat textul legii penale, astfel încât devine criticabilă incriminarea distinctă (în baza unei motivații cu temeii îndoielnic) în funcție de cele două momente în care se poate produce uciderea copilului, respectiv atât în timpul nașterii (travaliului-expulziei) cât și imediat după detașarea acestuia de corpul matern”²⁵². Autorii citați apreciază că separarea infracțiunii de pruncucidere în două infracțiuni distincte, este contrară actului medical, motivând în mod real, că procesul fiziologic al actului nașterii în care este implicat subiectul activ, unic, calificat din momentul declanșării „decurge în mod natural conform legilor biologice, iar acest moment de separare a copilului de corpul mamei, față de care legiuitorul raportează cele două infracțiuni, este fără importanță din punct de vedere medical și implicit medico-legal”²⁵³.

Cu privire la noua sancționare a infracțiunii, autoarea Curt I. într-o opinie critică emite că: „această din urmă viziune a fost cea majoritară însă atrăgea după sine un important inconvenient, și anume, faptul că intervalul cuprins între momentul declanșării nașterii și până la finalizarea acestui proces se situa în afara tutelei dreptului penal. Din momentul declanșării procesului nașterii nu mai există o sarcină în curs și astfel nu erau întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de provocare ilegală a avortului, iar după finalizarea acestui proces, ființa este considerată persoană în sensul legii penale, ce poate fi subiect pasiv al infracțiunii tradiționale”²⁵⁴. Suntem în acord cu reglementarea din actuală normă penală prin care legiuitorul român a disecat infracțiunea de pruncucidere incriminată în vechea legislație în două infracțiuni distincte, raportate la delimitarea în timp a actului nașterii, respectiv: *uciderea nou-născutului*, prev. la art. 200 alin. (1) CP al României și *vătămarea fătului* reglementată conform art. 202 alin. (4) cu referire la alin. (1) CP „vătămarea fătului în timpul nașterii care a împiedicat instalarea vieții extrauterine, săvârșite de către mama aflată în stare de tulburare psihică”²⁵⁵.

2.4. Subiecții infracțiunii de uciderea nou-născutului

A. Subiectul activ nemijlocit exclusiv și calificat este mama nou-născutului

²⁵² IFTENIE, V., DERMENGIU, D. *Medicină legală*. ediția III, București: C.H. Beck, 2019, 664 p., ISBN: 978-606-18-0900-4, p.522

²⁵³ *Ibidem*, p.523

²⁵⁴ CURT, I. *Fătul ca subiect pasiv în reglementarea noului Cod penal*. Caiete de drept penal, nr.3/2015, Editura Universul Juridic, 2015, 153, p., (59-86), ISBN: 1841-60471502, p.61

²⁵⁵ Noul Cod penal român adoptat prin Legea nr. 286/2009, publicat în M. Of. nr. 510 din 24 iulie 2009, (art.202 alin.4)

Subiectul activ al infracțiunii la art. 200 alin. (1) din CP al României este numai mama copilului nou-născut. În cazul infracțiunii analizate, persoana care își omoară nou-născutul are calitate de subiect activ, unic și nemijlocit și trebuie să fie mama naturală/parturientă a copilului.

Aceasta poartă denumirea în tratatele de medicină și de mamă gestațională sau uterină. Mama gestațională nu trebuie să fie asimilată cu mama genetică care oferă ovulul în vederea fecundării sau cu mama care înfiază nou-născutul după nașterea sa de către mama biologică. Calitatea specială pe care o deține subiectul activ al infracțiunii de uciderea nou-născutului constituie circumstanță personală care se are în vedere la individualizarea sancțiunii aplicate, pedeapsa fiind mai redusă în comparație cu cea a infracțiunii de omor.

Infracțiunea prevăzută la art. 200 alin. (1) din CP al României este în esență tot o infracțiune de omor, aceasta fiind susceptibilă de a fi săvârșită de mai multe persoane. Regăsim și în legislațiile penale ale altor state cum ar fi în Cod Penal al Republicii Italia reglementarea prevăzută expres pentru tratamentul penal al participanților la pruncucidere. Din studierea legislației italiene s-a constatat că legiuitorul a incriminat fapta de pruncucidere în condiții de abandon material și moral, enunțând în articolul 578 din titlul XII, intitulat: Despre delictе contra persoanei, Capitolul I -Despre delictе împotriva vieții și integrității individuale din Cartea a II-a Despre delictе în special, că: „mama care provoacă moartea propriului nou-născut imediat după naștere sau a fătului în timpul nașterii când fapta este determinată de condiții de abandon material și moral legate de naștere se pedepsește cu închisoare de la 4 la 12 ani”²⁵⁶.

Astfel, cu privire la participanții care concură la fapta prevăzută la articolul 578 din Codul Penal al Italiei se aplică închisoarea de cel puțin 21 ani. În continuare, legiuitorul a prevăzut și ipoteza în care complicii au acționat doar prin acordarea de ajutor a mamei, pedeapsa să fie micșorată de la o treime la două treimi, fără a se aplica agravantele prevăzute în art. 61 din norma penală italiană care emite: „dacă aceștia au acționat doar cu scopul de a sprijini mama”. Se relevă astfel faptul că norma penală străină a avut în vedere și incriminarea uciderii fătului în timpul nașterii. Limitele de pedeapsă stabilite pentru subiectul activ, în speță mama, sunt mult mai ridicate față de normele prevăzute atât în CP al României de la 1969 cât și în cel actual. Aceeași observație se poate face și cu privire la pedeapsa prevăzută pentru infracțiunea de pruncucidere incriminată la art.147 de legiuitorul din Republica Moldova. Analizând situația juridică a participanților care ajută, instigă sau sprijină activitatea mamei de a ucide copilul nou-născut imediat după naștere dar nu mai târziu de 24 de ore, identificăm aceleași limite de sancționare penală, limitele pedepsei fiind de 20 de ani, conform sancțiunii aplicate pentru omor.

²⁵⁶ Codul Penal al Republicii Italia din 1930 în vigoare, actualizat. [citat 05.04.2022] (disponibil la: <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Italia-RO.html>)

În practica judiciară regăsită în practica din vechea normă penală, abandonarea de către mamă a unui copil de trei săptămâni în tren fapt în urma căruia nou-născutul a decedat, instanța a apreciat că fapta constituie infracțiunea de omor calificat și nu de pruncucidere, întrucât, din expertiza medico-legală efectuată în cauză s-a stabilit că copilul nu mai prezenta pe corp urmele nașterii recente, pentru a se putea reține fapta atenuată. Astfel, s-a stabilit că inculpata nu s-a aflat într-o stare puternică de tulburare pricinuită de naștere, fiind condamnată pentru comiterea infracțiunii de omor calificat.²⁵⁷ Față de CP al României de la 1969 unde starea de tulburare era condiționată de actul nașterii, actuala reglementare penală pentru art.200 alin.(1) CP al României are în vedere orice stări psihice. Acestea pot fi asociate atât cu contextul social cât și cel medical datorat sarcinii, lehozii sau respingerii imediate al nou-născutului de către parturientă.

Dacă fapta nu a fost determinată de tulburările psihopatologice apărute în timpul sau în perioada imediat următoare nașterii, stare „cunoscută sub denumirea de perioadă post partum, perioadă puerperală sau puerperiu”²⁵⁸ (printre care cele mai cunoscute fiind provocate de febra puerperală, respectiv de pătrunderea unui agent patogen în uterul femeii) se dezvoltă ideea că dacă femeia nu s-a aflat sub imperiul acestor stări psihopatologice care să influențeze asupra responsabilității sale în momentul comiterii actelor de violență asupra copilului, făptuitoarea nu va răspunde pentru infracțiunea prev. de art. 200 alin.(1) CP urmând să fie sancționată pentru infracțiunea de omor.²⁵⁹ Unii autori emit că „se impune o interpretare restrictivă a noțiunii de tulburare psihică în context cu rațiunea incriminării faptei prev. de art.200 alin.(1) CP al României, care conceptual, are un caracter de excepție, care sugerează o relație de cauzalitate între procesul nașterii și starea de tulburare psihică ce determină acțiunile mamei”²⁶⁰.

Din studierea practicii judiciare în domeniu din vechea lege penală, prin Decizia Tribunalului Suprem, s-a decis că există infracțiunea numai dacă uciderea copilului nou-născut de către mamă s-a produs din cauza tulburării pricinuite de naștere, astfel încât „eventualele stări conflictuale anterioare și extrinseci nașterii, cum ar fi teama de reacția părinților, soțului sau socrilor ori oprobiul celor din jur, oricât de grave ar fi fost, nu au nici o relevanță pentru existența infracțiunii prevăzute de pruncucidere”²⁶¹. În speță „inculpata s-a găsit într-o stare conflictuală premergătoare și exterioară nașterii, care a fost de natură a-i influența trăsăturile caracteriale și psihologice, afirmând în mod mincinos atât față de soțul său, cât și pe părinții

²⁵⁷ Decizia penală nr. 546/1999, în C.P.J.P, 1999, p.120

²⁵⁸ STOICA, O.A. *Unele considerații cu privire la infracțiunea de pruncucidere*, *Studia Universitatis Babeș-Bolyai*, Series Iurisprudentia, Cluj, Anul XVII -1972, (41-60), ISSN: 1220-045X, p.51

²⁵⁹ NISTOREANU, G., MOLNAR, I., BOROI, A., DOBRINOIU, V., et al. *Drept penal. Partea specială cu propunerile cuprinse în Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului penal și a Codului de procedură penală*, București: Continent XXI, 1995, 693 p., ISBN: 973-96679-7-X, p.109.

²⁶⁰ BOGDAN, S., SERBAN, D.A. *Drept penal Partea specială Infracțiuni contra persoanei și contra înfăptuirii justiției*, ed. a 2-a, Editura Universul Juridic, 520 p., ISBN: 978-606-39-0662-6, p.183.

²⁶¹ Tribunalul Suprem, Secția penală, decizia nr.111 din 18 ianuarie 1979, în Culegere de decizii pe anul 1979, p.409

acestui „că nu era în stare de graviditate anterior căsătoriei. Această temere față de reacția soțului, precum și a socrilor și a părinților săi și de oprobiul celor din jur, după aflarea adevărului, nu constituie decât explicații lămuritoare ale actului de ucidere, mobiluri ale săvârșirii faptei, cărora nu li se poate da efect juridic în înțelesul de tulburare pricinuită de naștere”²⁶². În acest sens, Decizia nr. 3865 a Tribunalului Suprem, secția penală, arată: „complexul de situații conflictuale, frica de reacție a părinților sau de oprobiul public, constituie împrejurări lăaturalnice procesului fiziologic al nașterii”²⁶³, respectiv „sunt considerate mobiluri ale săvârșirii faptei și nu li se pot da efect juridic în înțelesul tulburărilor pricinuite de naștere unele din ele pot constitui circumstanțe personale de care se va ține seama la individualizarea pedepsei aceste împrejurări și chiar dacă au fost de natură să influențeze starea psihică a inculpatei, nu constituie decât mobilul ale săvârșirii faptei, fără vreo semnificație în ceea ce privește existența tulburării la care se referă articolul”²⁶⁴.

Reținem că în vechea reglementare era „necesar să se facă dovada că făptuitoarea s-a aflat într-o stare de tulburare pricinuită de naștere. În situațiile când, în raport cu comportarea acesteia înaintea și în timpul nașterii, precum și ulterior, o atare stare de tulburare nu se confirmă, uciderea copilului constituie infracțiunea de omor calificat”²⁶⁵. Femeia care poartă sarcina de-a lungul întregii perioade poate disimula faptul că este însărcinată, având speranța că până când se va împlini termenul când va da naștere nou-născutului, ceilalți membri ai familiei vor fi puși în fața lucrului împlinit, iar cei din partea cărora se aștepta la dezaprobări ale gestului ei de a menține sarcina, își vor schimba atitudinea „atenuând consecințele socio-familiale negative la care se așteaptă sau poate intenționează să-l încredințeze imediat după naștere unei instituții de profil, astfel încât, evenimentul să treacă neobservat pentru cunoscuți și familie”²⁶⁶. Stabilirea stării speciale, în care trebuie să se afle făptuitoarea în momentul comiterii faptei, se face numai printr-o expertiză medico-legală având ca obiect constatarea dacă în condițiile concrete de săvârșire a actelor ilicite mama nou-născutului se afla sau nu într-o stare de tulburare psihică.

Intenția mamei de a suprima viața nou-născutului trebuie să fie determinată de starea de tulburare psihică care conform actualei norme penale poate fi de orice natură: asociată gravidității, nașterii sau generate de contextul socio-familial, calificarea infracțiunii fiind aceea prev. la art.200 alin.(1) și nicidecum cea prev. de art. 180 alin. (1) CP al României iar din

²⁶² *Idem*

²⁶³ *Idem*

²⁶⁴ Tribunalul Suprem, Decizia nr.3865/1971, Culegeri de decizii pe anul 1971, Editura Științifică, București 1973, p.297-300

²⁶⁵ Tribunalul Suprem. Secția penală. Decizia nr. 1101/1984, în Revista Română de Drept nr. 6/1985, p. 74

²⁶⁶ PERJU-DUMBRAVĂ, D., NEAGU, A. APAHIDEAN, V. *Expertiza medico-legală psihiatrică a mamei în pruncucidere*. Revista de Criminologie, de Criminalistică și de Penologie, nr. 2/1999, p. 251

studierea jurisprudenței a reieșit că prin Decizia penală nr.740/2020 din 05.08.2020 a Curții de Apel Suceava, secția penală, constată că prin concluziile scrise depuse la dosarul cauzei, avocatul ales al inculpatei apelante L.M. a solicitat schimbarea de încadrare juridică din infracțiunea de omor revăzută de art.188 rap. la art.199 alin.1 din CP în infracțiunea de uciderea noului-născut imediat după naștere săvârșită de către mamă, faptă prevăzută de art.200 alin. (1) CP, arătând că este întrunită latura obiectivă a infracțiunii de ucidere a nou-născutului de către mamă imediat după naștere atât în ceea ce privește prima condiție, respectiv ca fapta să fie comisă în maxim 24 de ore de la naștere, chestiune îndeplinită așa cum rezultă din probele administrate în cauză cât și în ceea ce privește condiția ca mama să se afle într-o stare de tulburare psihică. Arată că important este faptul că spre deosebire de vechea reglementare nu se mai prevede ca tulburarea să fie provocată de actul nașterii. Deci simpla existență a tulburării psihice face să fie îndeplinită cea de-a doua condiție. În ceea ce privește forma de vinovăție, instanța arată că este evident că forma de vinovăție este doar intenția directă sau indirectă ceea ce nu este în cazul de față. Așa cum s-a arătat în cererea de schimbare a încadrării juridice din raportul de expertiză psihiatrică nr.171/E2 întocmit de către Serviciul de Medicina Legală B., rezultă că inculpata avea personalitate dizarmonică de tip histero-impulsiv. Din înscrisurile depuse la dosarul cauzei se consideră că această tulburare se încadrează în tulburarea psihică așa cum apare în lista de tulburări psihice aprobată de către Organizația Mondială a Sănătății. În sprijinul solicitării, avocatul arată că a depus și Decizia penală nr.421 din 11.12.2014 a Curții de apel T.M., apreciind că motivarea acestei decizii se pliază pe solicitarea de schimbare a încadrării juridice”²⁶⁷. Curtea a respins ca nefondat apelul formulat de inculpată reținând că „nu există elemente care să ducă la interpretarea existenței unei tulburări psihice determinate sau nu de naștere. Fapta pentru care este cercetată a fost comisă cu discernământ, majorând pedeapsa de la 4 ani și 6 luni închisoare, la 6 ani și 8 luni, prin înlăturarea circumstanței atenuante, prev. de art.75 alin.(2), lit.b) CP, fiind condamnată potrivit art.188 rap. la art.199 alin.1 CP”²⁶⁸

De asemenea, intenția poate să mai fie spontană sau repentă, când rezoluția infracțională este luată într-o tulburare sau emoție și aceasta este pusă în executare de îndată sau într-un timp scurt așa cum reiese din esența infracțiunii.²⁶⁹ Temerile că mama ar putea da naștere unui copil cu malformați sau cu probleme psihice de retard modifică gândurile și deciziile acesteia în acțiuni de natură violentă îndreptate împotriva nou-născutului. Starea psihofiziologică provocată exclusiv de procesul nașterii poate apărea ca urmare a unor acțiuni determinate de toxicoze în

²⁶⁷ Arhiva Curții de Apel Suceava, secția penală, Decizia penală nr.740/2020 din 05.08.2020

²⁶⁸ Idem

²⁶⁹ UDROIU, M. *Fișe de drept penal. Parte generală. Teorie și cazuri practice*. Ed. C.H. Beck, București, 2020, 449 p., ISBN: 97-60618-0991-2, p. 79.

perioada gravidității, a șocului hemoragic, ceea ce corespunde înțelesului dispoziției articolului cercetat. Totodată, se menționează că această stare poate fi provocată și de nașterea copilului în condiții neobișnuite sau poate avea drept cauză sentimentul de rușine, frică de consecințele sociale, familiale, de reacția părinților, de ostilitatea celor din jur.²⁷⁰

În urma studiului empiric, s-a constatat că majoritatea persoanelor condamnate pentru omor au experimentat anterior stări conflictuale în familie sau în mediul în care au trăit. Acestea au constat în scandaluri, violențe fizice sau verbale și alte stări tensionate sau conflicte. (A se vedea Figura nr. A.2.4) Pe segmentul de factori favorizanți pe segment de istoric medical a rezultat cu un procent de 29% dintre persoanele condamnate au suferit de boli anterior comiterii faptei de omor, 83% (10 persoane din 12) din acestea recunoscând că bolile de care au suferit erau de natură psihică. (A se vedea Figura nr. A.2.5). Tot la segmentul de istoric medical studiul a mai relevat faptul că 27% dintre persoanele condamnate au avut tendința de a se sinucide anterior comiterii faptei, 36% (4 din 11 persoane) dintre acestea chiar de mai multe ori. (A se vedea Figura nr. A.2.6).

Participația penală în materia uciderei nou-născutului săvârșită de către mamă.

Este de conceput ca mama copilului poate fi instigată sau ajutată la uciderea copilului nou-născut de o altă persoană care, poate fi membru de familie sau fără afiliație la familie. Problema sancționării celui care instigă sau ajută mama să își ucidă nou-născutul, a ridicat dificultăți în practica judiciară, generând dispute ale unor puncte de vedere diferite.

Practica judiciară este neunitară în acest sens, unele instanțe apreciind că persoana care ajută mama la uciderea copilului trebuie sancționată pentru complicitate la infracțiunea de ucidere a copilului nou-născut sau altele considerând că participantul care a ajutat mama copilului trebuie sancționat pentru complicitate la infracțiunea de omor, prevăzută la art. 188 din CP al României, în cazul în care nu este membru de familie. „În această viziune, circumstanțele privind calitatea de mamă și starea de tulburare psihică a acesteia devin relevante ca element constitutiv se obiectivizează și se repercutează asupra gravității și calificării faptei în întregul său ca infracțiunea de pruncucidere și în consecință, ele se răsfrâng și asupra participanților (instigatori, complici) în măsura în care aceștia le-au cunoscut și le-au prevăzut”²⁷¹.

Nu putem trece cu vederea că, din studierea doctrinei penale din România, se observă că la nivelul celor ce comit activități de instigare sau complicitate, în raport cu suprimarea vieții copilului nou-născut după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore, săvârșită de către mama aflată

²⁷⁰ BUTMALAI R. *Delimitarea eutanasiei de omorul intenționat și pruncucidere*, Revista Națională de Drept, nr.9 (84), 2007, (74-77) ISSN:1811-0770, p.76

²⁷¹ DUVAC, C. *Unele controverse în legătură cu infracțiunile contra persoanei, Devianță și criminalitate: evoluție, tendințe și perspective*. Editura Universul Juridic, 2016, (29-39), ISBN: 978-606-673-772-2, p.39

într-o stare de tulburare psihică, constituie și aici obiectul unei vaste și cunoscute controverse în literatura penală de specialitate. Au fost identificate mai multe puncte de vedere, pe care le vom analiza din prisma activității de determinare sau înlesnire la comiterea infracțiunii cercetate, care urmează să o calificăm ca modalitate de instigare, respectiv de complicitate la infracțiunea prev. la art.200 alin.(1) din CP al României.

Conținutul infracțiunii se răsfrânge asupra participanților conform regulilor comune, nu în direcția că s-ar atribui acestora o calitate pe care nu o au, ci în sensul că au avut cunoștință despre acea calitate și condiția psihofizică a mamei și astfel, au determinat-o sau au ajutat-o să îșiucidă nou-născutul. Teza autonomiei normative a infracțiunii marchează „caracterul de infracțiune autonomă, distinctă, conferit de lege pruncuciderii - al cărui subiect activ este calificat și exclusiv, numai mama - și principiul unității de faptă penală în materia participației, determină și justifică această soluționare”²⁷². Față de natura juridică a pluralității ocazionale, ca unitate de faptă, nu este posibilă realizarea unei încadrări juridice distincte a faptei instigatorului sau a complicelui, față de cea a subiectului activ care comite fapta de uciderea nou-născutului. Dacă nu s-ar realiza în aceste condiții analiza juridică ar devia de la regula caracterului secundar de determinare sau înlesnire la comiterea faptei principale care ar simboliza admiterea tezei participației, aceasta fiind într-o lipsă de armonie cu concepția normativă care este adoptată în legislația penală.

Scoatem în evidență că starea de subordonare a încadrării juridice a activității participanților secundari, față de calificarea juridică a faptei autorului, este irealizabilă, în contextul în care o unitate faptică trebuie să prezinte în raport de alte fapte de participație, un conținut constitutiv cu trăsături particulare distincte. Cu privire la raportul causal în materie de complicitate identificăm opinii care combat această teză. Recurgând la o mai amplă dezbatere referitoare la modul de analizare a circumstanțelor personale ale autorului și a celor care au participat în calitate de instigator sau complice, menționăm că trebuie să se facă distincție între circumstanțele „personale” și circumstanțele „pur personale”, după cum influențează sau nu gravitatea faptei și calificarea ei legală.

„La săvârșirea faptei pot contribui și alți subiecți care vor răspunde însă pentru omor”²⁷³. În referire la circumstanțele personale, acestea implică o încadrare juridică distinctă a faptei, transformându-se în elemente ale conținutului constitutiv al faptei, care se răsfrâng asupra tuturor participanților la comiterea faptei, pe când circumstanțele pur personale constau în starea de

²⁷² DIACONESCU, H. *Infracțiunea de pruncucidere și participația penală în cazul acesteia*. Revista Dreptul Anul XI, Seria a II-a, Nr. 11/2000, (74-85), pp.84-85.

²⁷³ DONGOROZ, V., KAHANE, S., OANCEA, I., et.al. *Explicații teoretice ale Codului Penal Român, Partea specială*. vol. III, București: Academiei Republicii Socialiste România, 1971, 676 p., p. 203.

antecedentă penală: cum ar fi starea de beție sau intoxicație sau, cum ar fi starea de minoritate.

Aceste circumstanțe se deosebesc din punct de vedere calitativ. Practica judiciară din perioada socialistă a înclinat spre teza enunțată, invocând caracterul distinct al celor două infracțiuni, de omor și pruncucidere, prevăzută la art.177 CP al României de la 1969 în contextul principiului unității de infracțiune în materie de participație penală. În acest sens, Tribunalul Suprem, pronunță că una și aceeași faptă, realizată prin participație, nu poate fi despărțită în două activități de sine-stătătoare, corespunzătoare a două infracțiuni diferite: omor și pruncucidere²⁷⁴, însă aceeași instanță, a revenit asupra deciziei, stipulând că atât calitatea subiectului activ, cât și starea de tulburare a mamei pricinuită de naștere, constituie circumstanțe personale ale acestui subiect, care nu se răsfrâng asupra participanților. Pe cale de consecință, „persoanele care determină, înlesnesc sau ajută în orice mod pe mama copilului nou-născut care săvârșește acțiunea sau inacțiunea de pruncucidere, vor răspunde penal pentru instigare, respectiv complicitate la omor calificat sau deosebit de grav, după caz și nu ca participanți la pruncucidere”²⁷⁵. O situație asemănătoare o identificăm și cazul în care s-a reținut o activitate ilicită de instigare.

Din studierea practicii judiciare a normei vechi s-a constatat că instigatorul sau complicele, va răspunde pentru omor simplu și nu calificat, chiar dacă cel care a săvârșit nemijlocit fapta avea calitatea de soț sau rudă apropiată față de victimă și indiferent dacă participanții au cunoscut sau nu aceasta.²⁷⁶ Se relevă faptul că decizia privește doar autorii care cu intenție, au înlesnit sau au ajutat subiectul să comită fapta, nu și în condițiile în care mama determină sau ajută alte persoane să ucidă nou-născutul, în condițiile în care aceasta se afla într-o stare de tulburare pricinuită de naștere. În acesta ultimă situație expusă, nu este posibil ca mama să fie pedepsită pentru instigare sau complicitate la omor, întrucât nu am mai avea autor la infracțiunea de pruncucidere, care are ca element material subiect activ propriu, respectiv mama care se află într-o stare de tulburare psihică.

Aflându-ne în sfera stabilirii particularității infracțiunii prevăzute la art.200 alin.(1) CP al României nu putem lua în considerare puternica prezumție judiciară a unor situații, așa cum s-a reținut prin decizii de îndrumare, față de situația premeditării actului de ucidere a copilului nou-născut, apreciem totuși că lucrurile nu pot fi reduse la un criteriu abstract. Practica judiciară a decis că fapta mamei de a consimți, imediat după naștere ca viața copilului să fie suprimată de o altă persoană constituie complicitate la infracțiunea de omor.

²⁷⁴ Tribunalul Suprem, Colegiul penal, Decizia nr. 23 din 1965, în Culegere de decizii, vol. III, p.100.

²⁷⁵ Plenul Tribunalului Suprem, Decizia de îndrumare nr.2/1976 în Culegeri de Decizii ale Tribunalului Suprem pe anul 1976, (44-49), p.45

²⁷⁶ Tribunalul Suprem, Secția penală, Decizia nr. 103/1956, în Culegere de decizii ale Tribunalului Suprem pe anul 1968, vol. II, p. 561.

Potrivit unei alte opinii identificăm că „participanții la infracțiunea de pruncucidere trebuie să răspundă independent de încadrarea juridică a faptei penale săvârșite de autorul principal și anume, ei vor răspunde pentru omor”²⁷⁷. Autorul Loghin O. arată că încadrarea juridică a faptei aplicată tuturor participanților la infracțiunea proprie este atrasă de calitatea specială a subiectului activ, reprezentând o regulă doar atunci când este vorba de existența circumstanței personale ca element constitutiv al faptei în forma sa de bază.²⁷⁸ Contrar acestui punct de vedere, autoarea Cora M. emite ipoteza că din moment ce infracțiunea cercetată este o faptă autonomă de omor, proprie iar dacă calitatea specială a participantului care comite nemijlocit fapta nu este întrunită, situația analizată atrage angajarea răspunderii penale pentru toți pentru o altă infracțiune pentru că nu este îndeplinită cerința esențială a conținutului constitutiv al pruncuciderii. În susținerea opiniei sale, autoarea argumentează poziția sa precizând: „întrucât calitatea de mamă a subiectului activ condiționează gravitatea faptei și calificarea legală a faptei, aceasta, pe cale de consecință, va face ca și persoana care ajută mama aflată într-o stare de tulburare pricinuită de naștere să-șiucidă copilul nou-născut, să răspundă pentru complicitate la pruncucidere”²⁷⁹.

În lumina celor analizate, menționăm că nu putem fi în acord cu opinia sus-menționată. Cu privire la actuala reglementare penală, reținem că infracțiunea cercetată este o formă atenuantă a omorului, toate persoanele care și-au adus contribuția la comiterea faptei de uciderea nou-născutului vor răspunde pentru omor, iar mama acestuia, în calitate de instigatoare sau complice, chiar dacă s-a aflat în starea de tulburare specifică.²⁸⁰ Această motivare o identificăm în faptul că nu se poate reține existența infracțiunii de suprimare a vieții nou-născutului la nivelul participăției secundare deoarece, potrivit legii penale este atenuată doar răspunderea penală a mamei care săvârșește nemijlocit omorul, ceea ce este în conformitate cu actualele reglementări în materie de participăție penală.

Analizând situația în care autorul infracțiunii de omor este o persoană în stare de recidivă pentru comiterea unui alt omor, el va răspunde pentru o faptă de omor calificat, iar participanții secundari doar pentru instigare sau complicitate la infracțiunea de omor în forma tip, chiar dacă aceștia au cunoscut sau au prevăzut antecedentele penale ale executantului principal care a săvârșit în nod nemijlocit fapta. Astfel, „dacă mama aflată în stare de tulburare instigă sau ajută un terț să vatăme sau să ucidă copilului nou-născut în primele 24 de ore, după

²⁷⁷ VASILIU, T., PAVEL, D., ANTONIU, G., LUCINESCU, D., PAPADOPOL, V., RĂMUREANU, V. *Codul penal al Republicii Socialiste România - Comentat și adnotat, Partea specială*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1975, 578 p., p.102

²⁷⁸ LOGHIN, O. *Sanționarea participanților în cazul pruncuciderii*. Revista Română de Drept, nr.1, 1973, p.94

²⁷⁹ CORA, M. *Aspecte teoretice în materia infracțiunii de pruncucidere*. Revista Dreptul, Anul XIV, Seria a II-a, Nr. 5, 2003, (126-132), ISSN.1018-04-35, p. 128.

²⁸⁰ BOROL, Al. *Participăția penală în cazul infracțiunii de pruncucidere*. Revista de Drept penal, nr.4/1996, (53-57), ISSN: 973-95922-6-0, p.55

finalizarea procesului nașterii, autorul va răspunde pentru omor/loviri sau alte violențe/vătămare corporală/loviri sau vătămări cauzatoare de moarte/violență în familie, în timp ce mama va răspunde pentru instigare sau complicitate la infracțiune prevăzută de art. 200 NCP”²⁸¹. Autorii literaturii de specialitate au constatat aceeași rezoluție la baza acesteia aflându-se doctrina penală din vechea normă penală și jurisprudența, care prin Decizia Tribunalului Suprem, a confirmat.²⁸²

Pentru identitate de rațiune, soluția trebuie extinsă și în materia infracțiunii prevăzute la art. 200 alin. (1) din CP al României fiind în acord și cu reglementarea din CP al României din 1969 cu aprecierea emisă în doctrină: „controversele exprimate în privința sancționării participanților la infracțiunea de pruncucidere din Codul penal de la 1969 se vor menține și în privința sancționării participanților la uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă”²⁸³ în sensul că răspunderea instigatorului și a complicelui pentru activitatea realizată este angajată în funcție de fapta săvârșită de către autor și nu în raport de încadrarea juridică dată acesteia.

În doctrina penală regăsită până la schimbarea CP al României, unii adepți ai tezei care emit că infracțiunea cercetată nu este incompatibilă cu toate formele participației penale, conform căreia nu poate fi comisă în coautorat, dar suferă activități de participație în forma instigării sau complicității cu particularitatea că pentru aceștia nu se va angaja decât răspunderea mamei.²⁸⁴ În opoziție cu acest concept, regăsim o altă opinie care susține că „persoana care a determinat sau ajutat la uciderea copilului nou-născut va răspunde pentru infracțiunea de omor calificat în condițiile arătate, nefiind de conceput participația la infracțiune”²⁸⁵.

În cazul infracțiunii analizate există o faptă de omor care poate fi săvârșită de persoana care îndeplinește cumulativ condițiile generale cerute de legiuitor și anume: subiectul activ al infracțiunii să aibă calitatea de mamă/parturientă și trebuie să se afle sub imperiul tulburărilor psihice. Momentul săvârșirii actelor vătămătoare este situat temporal: imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore. Circumstanțele sunt personale și nu se răsfrâng asupra celorlalți participanți la comiterea faptei prev. la art.200 alin. (1) CP al României, întrucât tulburările în care se află mama care își ucide nou-născutul nu pot fi identificate și la ceilalți participanți. Astfel, mama beneficiază de regimul juridic atenuant, iar ceilalți participanți în săvârșirea actelor de suprimare a vieții copilului vor fi trași la răspundere penală pentru omor, iar în cazul în care sunt rude apropiate se va reține aplicarea articolului 199 CP al României sau după caz a art. 177.

²⁸¹ UDROIU, M. *Drept Penal. Partea Specială*. ediția a 4-a, București: C .H. Beck, 2017, 625 p., ISBN: 978-606-18-0693-5, p.86

²⁸² Tribunalul Suprem, secția penală, decizia nr. 103/1956, în „Culegere de decizii ale Tribunalului Suprem pe anul 1968”, vol. II, p. 561

²⁸³ TOADER, T., MICHINICI, M.I, RĂDUCANU, R., RĂDULEȚ, S., et al. *Noul Cod penal. Comentarii pe articole*. Editura Hamangiu, 2014, 678 p., ISBN: 978-606-678-921-9, p. 350

²⁸⁴ MATEUȚ, Gh. *O caracterizare a pruncuciderii în lumina teoriei și practicii penale*. Revista Dreptul, Uniunea juriștilor din România, Anul XI, Seria a II-a, nr.8, 2000, (101-108), 178 p., p. 107

²⁸⁵ BULAI, C., FILIPAȘ, A, MITRACHE, C. *Instituții de drept penal – curs selectiv pentru examenul de licență*. București: Trei, 2006, 580 p., ISBN:973-707-065-8, p.301

Identificăm astfel elementele care fac deosebirea între infracțiunea prev. la art. 200 alin. (1) din CP al României și cea de omor prev. la art.188 alin.(1) din CP al României, care sunt date de circumstanțele personale ale mamei în calitate de subiect activ unic și nemijlocit, care nu ar putea determina și calitatea celorlalte persoane care participă la comiterea faptei de uciderea nou-născutului imediat după naștere în calitate de complici sau instigatori, în cazul în care nu sunt membrii de familie. Apreciem că persoanele care instigă, înlesnesc sau ajută mama aflată într-o stare de tulburare provocată de naștere să suprimă viața nou-născutului, vor răspunde întotdeauna pentru comiterea infracțiunii de violență în familie/omor, indiferent dacă au cunoscut, prevăzut sau nu această calitate și starea specifică în care s-a aflat mama la momentul comiterii faptei.

B. Subiectul pasiv.

La rândul său, subiectul pasiv al infracțiunii identificat în copilul nou-născut este titularul valorii sociale protejate care constituie obiectul juridic al infracțiunii, observându-se că între categoriile menționate există o legătură de interdependență care presupune că operațiunea logico-juridică de stabilire a subiectului pasiv al unei infracțiuni, va avea loc doar după obiectul juridic vătămat. Subiectul lezat îl constituie nu numai nou-născutul ci și societatea care este vătămată prin dispariția din cadrul societății a acestuia, unde s-ar dezvolta și ar trăi victima infracțiunii, societate care s-ar afla în declin datorită dispariției unui membru al său. În situația în care fapta comisă de către mama parturientă se produce în timpul nașterii, înainte ca procesul fiziologic al nașterii să se finalizeze, care împiedică instalarea vieții extrauterine, nu poate fi cercetată pentru comiterea infracțiunii de uciderea nou-născutului conform art. 200 alin. (1), aceasta urmând a fi calificată ca infracțiunea de vătămarea fătului, reglementată conform art. 202 CP al României.

Conform practicii judiciare, orice acțiune de suprimare a vieții fătului, înainte de nașterea acestuia, chiar dacă el se naște viu, constituie infracțiunea de provocarea ilegală a avortului, iar dacă este îndreptată contra copilului nou-născut, constituie după caz infracțiunea prev. la art.200 alin.(1) CP al României sau cea de omor. Conform art. 34 Codul Civil al României, capacitatea de folosință este aptitudinea persoanei de a avea drepturi și obligații civile. Deducem că dreptul la viață este considerat un drept subiectiv absolut care are o existență de sine stătătoare, inclusă în capacitatea de folosință care conferă persoanei drepturi și obligații. Acest drept este recunoscut încă din momentul concepției, însă, va curge din momentul în care se naște, condiția fiind aceea ca nou-născutul să fie viu. Rezultă că în condițiile în care s-a născut mort, copilul ca persoană nu există, deoarece condiția de a fi născut viu nu este îndeplinită.²⁸⁶ Codul civil al României dispune expres când începe capacitatea de folosință care implică faptul

²⁸⁶ Cod Civil al României, Legea nr.287 din 17 iulie 2009, publicat în M. Of. nr.505 din 15 iulie 2011, (art.34) Disponibil: [citat: 16.03.2018] <https://legeaz.net/noul-cod-civil/art-34-notiune-capacitatea-de-folosinta-capacitatea-civila-a-persoanei-fizice>.

că la naștere, persoana dobândește drepturi și obligații, iar capacitatea de folosință încetează odată cu moartea persoanei. În referire la problema rămasă nesoluționată de legiuitor, dacă fătul este considerat sau nu persoană, conform art. 36 Codul civil al României reținem că: „drepturile copilului sunt recunoscute de la concepțiune însă, numai dacă se naște viu”²⁸⁷. În continuare, norma civilă stipulează: „capacitatea de folosință începe la nașterea persoanei și încetează odată cu moartea acesteia”²⁸⁸. Astfel se permite considerarea faptului că fătul nenăscut este persoană „deoarece este greu de admis că legiuitorul civil a considerat că s-ar putea naște o calitate, respectiv cea de persoană și nu o ființă umană cu toate particularitățile care o individualizează în raport atât cu celelalte forme de viață cât și față de ceilalți semeni care dobândește prin naștere și calitatea de persoană”²⁸⁹. Din punct de vedere medical, calitatea de nou-născut a subiectului pasiv poate subzista numai în primele ore de la declanșarea procesului fiziologic al nașterii și nu are niciun fel de relevanță dacă prezintă malformații congenitale, este dorit de mamă sau de ceilalți membrii ai familie sau îndeplinește criteriile somato-psihiice sau de viabilitate.

Copilul nou-născut face parte din categoria victimelor vulnerabile aflată la limita minimă de a se apăra, astfel datorită particularităților vârstei specifice acesta este lipsit complet de posibilități fizice de apărare, precum și a lipsei de capacitate de anticipare a unor acte comportamentale ale mamei, care posedă la momentul agresiunii o capacitate redusă a înțelegerii efectelor și consecințelor actelor sale. Datorită acestor caracteristici ei pot fi ușor antrenați în acțiuni victimizante.²⁹⁰ În aceste condiții, formele grave de victimizare a copilului se întâlnesc chiar în cadrul familiei, acestea fiind realizate chiar de mama care dă naștere acestuia. Actele de violență exercitate asupra corpului copilului nou-născut iau forme deosebit de grave, producând leziuni corporale, urmate de decesul victimei.

În cazul în care acțiunile vătămătoare exercitate de către mama aflată sub imperiul stărilor de tulburare psihică sunt îndreptate asupra unui copil mort, fapta nu poate fi încadrată în norma penală și sancționată conform art.200 alin.(1) CP al României, în acest context neexistând obiectul juridic.

2.5. Latura obiectivă a infracțiunii de uciderea nou-născutului

A. Elementul material.

În general, elementul material al infracțiunilor contra persoanei este realizat de regulă, de subiectul activ prin acțiuni care sunt regăsite sub o mare varietate, respectiv: lovire, înec, etc.

²⁸⁷ *Idem* (art.36)

²⁸⁸ *Idem* (art.35)

²⁸⁹ DERMENGIU, D., IFTENIE, V. *Medicină legală*. București: Editura C.H. Beck, 2019, 664 p., ISBN: 978-606-18-0900-4, p. 522

²⁹⁰ MITROFAN, N., ZDRENGHEA, V., BUTOI, T. *Psihologie judiciară*, București: Casa de Editură și Presă „Șansa S.R.L.”, 1994, 359 p., ISBN:973-9167-32-2, p.84.

Elementul material al infracțiunii cercetate poate fi realizat atât prin acțiuni cât și prin inacțiuni care au ca rezultat moartea nou-născutului. Specificul activității care reprezintă elementul material al infracțiunii cercetate este identificat cu un procent minim de utilizare a forței, care este „de minima intensitate necesară pentru suprimarea vieții noului-născut, datorită fragilității acestuia și dependenței sale complete față de îngrijirile mamei”²⁹¹.

Modalitățile faptice prin care este se poate realiza elementul material au caracter divers și doar o anumite particularitate, punându-se în discuție uciderea specifică a copilului nou-născut. De cele mai multe ori când mama realizează acțiuni care sunt îndreptate către corpul copilului, acestea pot consta în loviri, strangulări, sufocări, înecări. Jurisprudența semnalează drept moduri comise de suprimare a vieții nou-născutului, pe care o denumește pruncuciderea activă, acțiuni din care expunem ca exemplu:

➤ aplicarea de diferite traumatisme cranio-cerebrale: simpla compresie a cutiei craniene; secționarea gâtului; aplicarea de lovituri în alte regiuni vitale ale corpului;

➤ asfixia, aplicată prin diferite moduri: sufocare, acțiune care realizează prin compresia căilor respiratorii cu diferite obiecte de îmbrăcăminte sau folii de plastic; prin sugrumare cu mâna a ocluziilor căilor aeriene; prin strangulare care poate fi comisă cu lațuri moi de exemplu: cu fular, batistă, basma; cu lațuri dure sau semi dure.

Omisiunea de a acționa în cazul activității de suprimarea a vieții copilului nou-născut se poate manifesta prin abținerea de la realizarea acțiunilor de acordare a îngrijirilor și de supraveghere a nou-născutului. Cele mai frecvente metode omisive în pruncuciderea pasivă sunt:

➤ neacordarea de minime îngrijiri vitale nou-născutului (nu sunt dezobstruate orificiile și căile respiratorii superioare ale nou-născutului de lichidul rezultat în urma nașterii și de membranele fetale; nu este secționat și nu este realizată operația de ligaturarea cordonului ombilical);

➤ lăsarea copilului expus față de mediul ambiant fără protecția hainelor, în condițiile în care nou-născutul se comportă din punct de vedere termic aproape ca un corp fizic, capacitatea sa de termoreglare a temperaturii corporale fiind deficitară;

➤ nealimentarea copilului; abandonarea care este întâlnită mai mult iarna și primăvara²⁹².

Prin Sentința penală nr. 795 din 14 iunie 2004 a Tribunalului Municipiului București instanța a stabilit că inculpata a născut neasistată în noaptea de 17 aprilie 2002 un copil la domiciliul său, ocazie cu care l-a introdus într-un sac de plastic, după care l-a aruncat prin

²⁹¹ GHEORGHITĂ, M. *Drept penal special. Teorie și practică judiciară*. ediția a II-a, Editura Lumina Lex, 1999, 240 p., ISBN-10: 973-588-1020, p. 135

²⁹² SCRIPCARU, Gh., TERBANEA, M. *Patologie Medico-Legală*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1978, p. 315

tubulatura de colectare a gunoiului menajer din blocul unde locuia.²⁹³

Data fiind vulnerabilitatea organismului copilului nou-născut și dependența fizică încă de la primele semne ale apariției sale față de persoana care i-a dat viață, mijloacele de violență utilizate împotriva sa pentru a se realiza uciderea lui, sunt de minimă intensitate, ele constau fie în compresia corpului, asfixierea, înecul sau abandonarea în condiții neprielnice, însă nu putem să nu aducem în discuție faptul că nou-născutul, față de o persoană adultă este predispus la accidente, îmbolnăviri sau alte cauze care pot duce la pierderea vieții. Funcțiile biologice din momentul în care fătul trece din viața intrauterină, în cea a mediului neo-natal necesită o adaptare rapidă, celelalte funcții fiind reduse sau insuficiente și astfel necesitând îngrijiri aparte pentru ca treptat organismul acestuia să treacă la o viață independentă. Identificăm și situații în care în timpul travaliului, pot interveni acte accidentale, cum ar fi: „asfixia intrauterină, dezlipirea prematură a placentei, torsiunea puternică a cordonului ombilical”²⁹⁴.

Mai pot fi exercitate acțiuni fără urme externe de violență prin compresie toraco-abdominală, înec ca urmare scufundării în diferite lichide, închiderea în medii lipsite de oxigen, îngroparea copilului nou-născut de viu în diferite locuri, sau prin administrarea unor substanțe toxice, etc. Alte manifestări pot fi: anoxia sau hipoxia, care se identifică prin aportul insuficient de oxigen, se poate produce prin învelirea corpului în cârpe, hârtii; fie prin depunere în lăzi, geamantane închise ermetic sau/și prin introducerea în saci de nailon; asfixierea prin înecare, ca urmare a submersei corpului nou-născutului în diferite lichide aflate în vase, cum ar fi: găleată, lighean; apă curgătoare; loviri cu corpuri contondente; administrarea unor substanțe toxice²⁹⁵.

Prin decizia penală nr. 544 a Curții de Casație și Justiție a României, Secția penală s-a arătat că „ascunderea de către mamă a sarcinii de membrii familiei, rude, alături de constatarea medico-legală psihiatrică a faptului că, deși la examenul medical făptuitoarea prezintă o stare depresiv anxioasă, totuși nu se poate reține existența unei tulburări psihice cauzate de naștere, discernământul critic fiind la ea păstrat în acel moment, constituie probă ce impune concluzia că uciderea copilului nou-născut formează infracțiunea de omor calificat și nu cea de pruncucidere”²⁹⁶ conform CP al României de la 1969. S-a reținut că „inculpata neasistată, a născut un copil viu, de sex feminin, într-un lan de porumb din apropierea casei. După naștere, aceasta a procurat o sapă, a revenit la locul în care lăsase nou-născutul și l-a ucis, lovindu-l în

²⁹³Sentința nr. 795 din 14 iunie 2004. Dosar nr. 2375/2002, secția penală, București -Tribunalul Municipiului București

²⁹⁴ AIONIȚOAI, C., BERCHEȘAN, V., et al. *Tratat de Metodică criminalistică*. vol. I, Craiova, Editura Carpați, 1994, p.376, ISBN:973-95706-2-3, p.80

²⁹⁵ BELIȘ, V. *Medicină legală*. p. 150

²⁹⁶ Curtea de Casație și Justiție a României, Dosar nr.5797 din 10 decembrie 2003, Arhiva CCJR, Secția Penală nr. 2927/ 2002, decizia penală nr. 544/ 2002

cap”²⁹⁷. Se reliefează faptul că încadrarea faptei drept infracțiunea de pruncucidere din Cod penal de 1969 al României, nu este tulburarea determinată de alte împrejurări ale procesului nașterii, ci starea psihofiziologică anormală care afectează discernământul mamei. „Tulburarea la care se face referire în decizia instanței de judecată, reținută în actul medico-legal a fost consecința condițiilor particulare în care inculpata s-a găsit, condiții determinate de starea sa civilă, fiind necăsătorită; de locul și împrejurările în care a născut, adică pe ascuns, nașterea însă ca proces fiziologic nu a fost însoțită de fenomene care să îi pricinuiască tulburări, cu efecte de influențare a conștiinței și de alterare a voinței, stare care ar fi avut drept rezultat uciderea nou-născutului”²⁹⁸. Când elementul material se realizează prin inacțiuni ale mamei acestea pot consta în abandonarea nou-născutului în locuri neprielnice și în condiții meteorologice vitrege, fie prin nealimentarea nou-născutului sau neacordarea de îngrijiri.

Pentru întregirea laturii obiective trebuie să fie îndeplinită o cerință esențială, respectiv trebuie ca uciderea copilului nou-născut să fie realizată imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore. Decesul victimei poate surveni și ulterior acțiunilor sau inacțiunilor vătămătoare.

Așa cum am remarcat anterior, pentru a întări legătura între momentul nașterii și pentru conturarea mai clară a condiției esențiale care nu era reglementată în CP al României de la 1969, textul de lege, a fost completat cu specificația temporală care nu trebuie să depășească 24 de ore. Acest termen a fost stabilit de către legiuitor în acord cu practica judiciară și constatările medico-legale care priveau atât intervalul în care aceste tulburări pot apărea, ca fiind asociate cu procesul nașterii de către mamă, cât și cu privire la perioada exactă în care copilul avea caracteristicile morfo-fiziologice de nou-născut. În raport cu delimitarea perioadei, putem identifica și o altă ipoteză, care decurge din conținutul legal al infracțiunii, așa cum este ea delimitată: imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 ore, de unde reiese că și în cazul în care acțiunea de ucidere a avut loc în interiorul acestei perioade, însă moartea a intervenit ulterior acestei perioade, fapta va fi incriminată la art. 200 alin.(1) CP al României. Dimpotrivă, fapta nu va constitui infracțiunea de uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă, dacă fapta a fost comisă într-un moment ulterior acestei perioade, unii autori emițând faptul că fapta va fi incriminată ca faptă de omor 174 CP al României de la 1969: „chiar dacă starea de tulburare psihică postnatală persistă”²⁹⁹.

Din conținutul legal al normei penale, reiese că pentru existența faptei prevăzută la art. 200 alin.(1) CP al României, condiția esențială fără de care aceasta ar fi incriminată drept omor, o regăsim în starea de tulburare psihică, în care trebuie să se găsească mama, în cele 24 de ore

²⁹⁷ *Idem*

²⁹⁸ *Idem*

²⁹⁹ CORA, M. *Aspecte teoretice în materia infracțiunii de pruncucidere*. Revista Dreptul, nr. 5, 2003, (126-132), ISSN:1018-04-35, p. 126;

după momentul nașterii. Interpretarea tulburării psihice trebuie privită ca o noțiune dată de științele medicale din domeniul medico-psihologic. Științele medicale subliniază că nașterea este un proces psihosomatic complex, care are la bază factorii psihici, care prin procesele biologice prin care trece mama pot fi intensificate sau inhibate. Potrivit datelor medicale procesul nașterii sau travaliu, reprezintă eliminarea anexelor fetale prin contracții ritmice și progresive, prin orificiu cervical uterin, proces care este caracterizat de „următoarele etape sau perioade:

➤ de dilatație a colului uterin (scurtat, șters, până la dilatația completă de 10-11 cm) ce se realizează într-un interval de timp care nu trebuie să depășească 12 ore, sub influența contracțiilor uterine;

➤ de expulzie, cu o durată de 1-2 ore (mai scurtă la multipare decât la nulipare) când, datorită contracțiilor uterine din ce în ce mai puternice și mai frecvente, are loc propulsia mobilului fetal (deplasarea fătului se realizează, în medie, cu 1 cm/oră la primipare și 2 cm/oră la multipare) cu parcurgerea următorilor timpi:

A. angajare (la strâmtoarea superioară a bazinului, respectiv planul virtual cuprins între marginea superioară a simfizei pubiene și promontoriu);

B. coborâre și rotației internă (în excavația bazinului până la nivelul planșeului pelvi-perineal sau strâmtoarea inferioară a bazinului, respectiv planul virtual cuprins între marginea inferioară a simfizei pubiene și vârful coccisului);

C. degajare (și rotație externă)

➤ de delivrență sau de eliminare a placentei, cu o durată de aproximativ 30 minute”³⁰⁰.

Analizând și înțelegând procesul fiziolog al nașterii putem preciza că perioada imediat următoare în care se va afla mama este cea post-partum, care este din punct de vedere patologic starea identificată cu simptome de febra și dureri datorate deficienței fenomenelor induse corpului de asociația maternă ce are ca durată primele 24 de ore, identificată din punct de vedere medical în perioada de lehuzie imediată urmată de lehuzia propriu-zisă care durează 10-12 zile.

Raționamentul pentru care au fost identificate și enunțate datele științifico-medice ale fenomenelor: graviditate – naștere – lehuzie este de a percepe în mod logic că deși actele exercitate asupra corpului copilului nou-născut în perioada de la declanșarea procesului nașterii și până la cea post-partum mama nu poate acționa singură la suprimarea vieții acestuia. „În perioada de dilatație pruncuciderea este mai dificilă necesitând de regulă participare”³⁰¹.

Atât în literatura de specialitate cât și în practica judiciară s-a arătat că poziția psihică a făptuitoarei trebuie stabilită în funcție de fiecare caz în raport de împrejurările concrete și în

³⁰⁰ DERMENGIU, D., IFTENIE, V. *Medicină legală*. București: Editura C.H. Beck, 2019, pp. 524-525

³⁰¹ *Ibidem*, p.525

raport cu instrumentul apt de a produce rezultatul dorit folosit de mamă. Nu în ultimul rând, este esențial dacă subiectul activ a aplicat loviturile asupra corpului nou-născutului într-o zonă vitală sau nu; de numărul și intensitatea loviturilor precum și de atitudinea subiectului după săvârșirea faptei. În jurisprudența națională identificăm cazul în care inculpata a fost condamnată pentru infracțiunea de omor. În speță „în ziua de 05 octombrie 2015, când nu se afla în domiciliu decât ea, ceilalți membri ai familiei fiind la munca câmpului, inculpata a acuzat dureri abdominale a mers la toaleta din curtea imobilului și a expulzat în aceasta pe cei doi nou-născuți fără a lua vreo măsură de a-i salva. Fapta inculpatei întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de omor calificat (asupra a două persoane, membri de familie) prev. de art. 188 alin (1) raportat la art. 189 alin. (1), lit. f) CP al României în referire la art. 199 alin. (1) CP al României. Infracțiunea a fost comisă cu vinovăție sub forma intenției, inculpata a prevăzut rezultatul faptei sale și deși nu l-a urmărit, a acceptat posibilitatea producerii lui. În speță, inculpata a știut că era însărcinată, a perceput împrejurarea că în timp ce se afla așezată pe scaunul haznălei a născut, iar după ce copiii i-au căzut în respectiva hazna nu a întreprins niciun demers pentru a îi salva și a acceptat astfel posibilitatea producerii decesului. Din raportul de expertiză medico-legală psihiatrică a rezultat că la examinarea inculpatei nu s-au constatat semne de remușcare sau vinovăție și că inculpata nu a prezentat post-partum, conform datelor din actele medicale și datelor anamnestice culese în examenul psihic actual, tulburări psihice cu semnificație patologică. Cum în cauză nu s-au constatat cu valoare de certitudine, că inculpata s-a aflat într-o stare de tulburare la momentul comiterii faptei, nu poate fi înlăturată răspunderea penală pentru infracțiunea de omor calificat.

Este lipsită de relevanță juridică susținerea inculpatei că nu a cunoscut că are sarcină gemelară, că nu era înscrisă în evidența unui medic și nu a fost niciodată consultată pe perioada cât a fost însărcinată, relevant este dacă inculpata a știut câți copii a născut. Or din cele două rapoarte de autopsie a celor doi copii rezultă că ei au fost născuți pe rând: primul fiind expulzat cel cu greutatea de 2100 grame, iar al doilea cel cu greutatea de 2200 grame. Din aceleași acte medicale mai rezultă că în ambele cazuri, aspectul cordonului ombilical pledează pentru întreruperea continuității acestuia prin rupere activă. Având în vedere că inculpata a susținut constant că s-a aflat singură la momentul nașterii este evidentă concluzia că aceasta a fost cea care a rupt cordonul ombilical în cazul ambilor bebeluși deci, a cunoscut că a născut doi copii. Mai mult, în cazul primului nou-născut s-au constatat și unele leziuni de violență, însă, la urmărirea penală nu s-a mai stabilit în ce condiții au fost cauzate, iar instanța nu a avut elemente din care să se poată stabili cum au fost cauzate acestea. Prin urmare, s-a apreciat că schimbarea încadrării juridice în infracțiunea de omor simplu și nu în formă agravantă prevăzută de art.189 alin. (1) lit. f) CP al României - asupra a două sau mai multe persoane nu este întemeiată și

astfel, cererea a fost respinsă. Cererea procurorului de schimbare a încadrării juridice în infracțiunea de vătămare a fătului este neîntemeiată.

Pentru a ne găsi în prezența infracțiunii de vătămarea fătului prevăzută la art.202 alin.(2), teza ultima din CP al României este necesar ca actele de agresiune asupra fătului să aibă loc în timpul nașterii, care, conform literaturii de specialitate se situează între momentul în care începe travaliu și cel al ruperii cordonului ombilical. Ori, în cauză acest moment a fost depășit, decesul celor doi nou-născuți situându-se după ce cordonul ombilical a fost rupt în cazul ambilor copii și nașterea s-a terminat³⁰². Psihologia nașterii implică pe lângă manifestările psihice pe care le regăsim în procesul nașterii și alte afecțiuni care sunt identificate în frica de naștere sau teama de a nu deceda. Aceste temeri au la bază cauze care sunt subiective, identificate în unele perspective sumbre ale situației materiale și implicații sociale cu care se va confrunta atât ea cât și viitorul copil. Sentimentele rezultate în cazul nașterii unui copil în afara unei căsătorii poate genera sentimente de rușine sau dezonoare, însă acestea nu pot duce la calificarea faptei conform art. 200 alin. (1) CP al României, acestea fiind încadrate ca procese afective normale.

Reținem că în urma studiului s-a relevat faptul că starea civilă a persoanei condamnate nu pare să fi influențat comiterea faptei, procentele persoanelor căsătorite, necăsătorite sau care au trăit în concubinaj fiind apropiate. Din totalul de 12 persoane care au suferit de boli 10 persoane au afirmat că acestea au fost de natură psihică, restul de 2 persoane având alte boli. Din cele care au suferit de afecțiuni psihice, 4 au fost internate într-un centru medical/spital la specialitatea psihiatrie o dată (40%), de două ori-2 persoane (20%) și 4 persoane de mai multe ori (40%). Din persoanele intervievate 11 persoane au avut intenția să își pun capăt zilelor, din care 5 persoane o dată (45,45%), 2 persoane de două ori (18,18%), și 3 persoane de mai multe ori (27,27%). Restul de 30 de persoane nu au avut niciodată vreo tentativă de suicid (73,17%). 5 dintre persoane au fost de-a lungul vieții victima unui viol (53,19%), iar 9 au fost abuzate sexual (21,95%). La secțiunea pe segmentul de factori favorizanți pe dinamică în plan social al mediului în care au crescut s-a constatat că 90% dintre persoanele condamnate au avut anterior contact cu persoane care au comis infracțiuni, fiind suspecți persoane cercetate sau condamnate pentru diferite fapte de natură penală. (A se vedea Figura nr. A.2.7); Un procent de 43,90% din persoanele chestionate au fost victimele violențelor fizice care erau exercitate de către membrii familiei. Majoritatea persoanelor, în procent de aproape 30 % au fost afectate din punct de vedere psihologic de moartea rudelor apropiate, respectiv de către mama în procent de 36,58%, și tată în procent de 29,26%, subiecții fiind martorii unor suferințe îndelungate, provocate de

³⁰² Curtea de Apel Galați, secția penală, decizia nr. 352/28.03.2017, nepublicată

bolile incurabile ale membrilor de familie.

Revenind pe palierul conturat identificăm o altă condiție esențială pe care o în faptul că tulburarea psihică nu trebuie să înlătore responsabilitatea mamei, întrucât aceasta nu s-ar mai afla în prezența unei cauze imputabile, în cauză fiind incidente prevederile articolului 28 CP al României care reglementează iresponsabilitatea ca și cauză de neimputabilitate. Aceasta constă în incapacitatea psiho-fizică a mamei care acționează ca factor intelectual când persoana nu își poate da seama de acțiunile sau inacțiunile sale și de urmările acestora care au fost influențate de factorul volitiv, care implică trecerea de la faza internă la punerea în executare a activității infracționale. „Lipsa factorului intelectual înlătură caracterul penal al faptei de ucidere a copilului nou-născut imediat după naștere, ca urmare a reținerii stării de iresponsabilitate, în timp ce lipsa factorului volitiv conduce la reținerea constrângerii fizice sau morale drept cauze ce înlătură caracterul penal al faptei”³⁰³.

B. Urmarea imediată.

Urmarea imediată face parte din descrierea acțiunii sau inacțiunii ca element material al laturii obiective și constituie rezultatul infracțiunii de uciderea nou-născutului de către mamă. Această urmare poate fi produsă imediat ori mai târziu, deoarece legea nu cere ca moartea să fie produsă într-un anumit interval de timp, respectiv nu este necesar ca urmare imediată să se producă în primele 24 de ore, după finalizarea procesului nașterii.

Pentru angajarea răspunderii penale nu este definitorie identificarea anumitor malformații congenitale grave, incompatibile cu viața la copilul nou-născut care a trecut la mediul extrauterin, cerința existenței infracțiunii fiind ca produsul de concepție să se nască viu, nu neapărat și viabil, așa cum reiese din Decizia nr.922/2003 a Secției Penale a Curții Supreme de Justiție³⁰⁴ „în care s-a luat în examinare recursul declarat de inculpata P.(G.) V. împotriva Deciziei penale nr. 315 din 5 iunie 2002 a Curții de Apel București, Secția I penală, în subsidiar solicitându-se reducerea pedepsei. Curtea a respins recursul și a condamnat inculpata la pedeapsa închisorii la 15 ani, și 3 ani interzicerea drepturilor, pentru infracțiunea de omor”³⁰⁵.

În practica judiciară așa cum s-a menționat anterior, identificăm și posibilitatea ca moartea nou-născutului să se producă imediat după ce s-a terminat actul biologic al nașterii, având drept cauze malformații congenitale care nu sunt compatibile cu viață, enumerând printre ele: „boală hemolitică a nou-născutului, discrazii sanguine, sindromul hemoragic al nou-

³⁰³ UDROIU, M. *Fișe de drept penal. Partea Generală. Teorie și cazuri practice*. București: C.H. Beck, 2020, 449 p., ISBN 978-606-18-0991-2, p. 103.

³⁰⁴ Decizia nr. 922. Dosar nr.3013/ 2002. Ședința Publică de la 21 februarie 2003, Secția Penală a Curții Supreme de Justiție, în *Revista de Drept Penal*, nr.3/2004, p. 171.

³⁰⁵ *Idem*

născutului, pneumonia intrauterină, boala cu membrane hialine”³⁰⁶. În aceste condiții, subiectul activ exercită acțiunile vătămătoare asupra copilului, în vederea suprimării vieții acestuia, fără să aibă cunoștință, că acesta va deceda, independent de voința sa, având la bază cauze medicale. Astfel mama, fără a avea cunoștință de prezența acestor factori, fiind în eroare asupra realității va aplica loviturile cauzatoare de moarte, anii autori constatând că „este, însă, posibil ca moartea copilului să survină imediat după naștere, ca urmare a unor malformații congenitale incompatibile cu viața (afecțiuni grave, contractate intrauterin, pneumonie, bronho-pneumonie, meningo-encefalită sau orice altă cauză de neviabilitate). Făptuitoarea, în situațiile de acest gen, nu cunoaște maladia copilului, ci acționează în vederea suprimării vieții, fie concomitent cu nașterea, fie posterior producerii efectului respectiv, fiind în eroare asupra realității. În aceste cazuri, neviabilitatea copilului nu constituie un impediment pentru răspunderea penală a mamei, în situația în care copilul s-a născut viu și mama i-a suprimat viața”³⁰⁷.

Identificăm și o altă ipoteză, în care decesul subiectului pasiv a intervenit, având la bază alți factori care sunt independenți de activitatea făptuitoarei de suprimare a vieții nou-născutului, intervine decesul acestuia imediat după naștere. În acest context, copilul neavând calitatea de persoană, la momentul exercitării acțiunilor de către mamă, aceasta nu va răspunde penal pentru săvârșirea faptei de pruncucidere. În nici un caz nu putem accepta opinia unor autori, care orientează latura subiectivă a pruncuciderii spre forma de vinovăție a culpei.³⁰⁸ În combaterea unei asemenea teze, precizăm că infracțiunea de pruncucidere este o faptă comisivă, caracter pe care îl păstrează chiar și în momentul când, pe caz concret, ea se săvârșește printr-o inacțiune (infracțiune comisiv – omisivă). În momentul în care inacțiunea nu reprezintă, decât modalitatea efectivă de săvârșire a unei infracțiuni comisive, rezultă că forma de vinovăție incidentă nu poate fi decât intenția. Așadar, cauzarea decesului copilului nou-născut printr-o activitate culpa a mamei acestuia, imediat după naștere, indiferent dacă se probează sau nu existența unei tulburări provocate de naștere, va primi încadrarea de ucidere din culpă, iar nu pe cea de pruncucidere.³⁰⁹

Natura și cauza morții nou-născutului trebuie analizată cu precădere, acest fapt fiind o condiție indispensabilă care determină existența infracțiunii cercetate. În funcție de perioada la care survine nașterea, respectiv: la termen sau înainte, copilul putând fi viu sau mort sau, în cazul în care moartea survine imediat după procesul fiziologic al nașterii ori, la un interval de câteva ore, moartea nou-născutului poate fi: patologică, accidentală sau violentă. În cazul uciderii nou-

³⁰⁶ BELIȘ, V. *Medicină legală*. București: Teora, 1992, 190 p., ISBN:973-601-012-0, p.149

³⁰⁷ BOROI, Al. *Infracțiuni contra vieții*. Editura ALL Beck, 1999, p.174.

³⁰⁸ FILIPAȘ, A. *Infracțiunea de pruncucidere – aspecte ale perfecționării incriminării*. Revista Analele Universității București, 1981,(69-72),p. 69

³⁰⁹ DOBRINOIU, V., DIMA, T. *Drept penal – Partea Generală și Partea Specială –Licență*, Universitatea „Nicolae Titulescu” București Facultatea de Drept, București: Lumina Lex, 2002, 672 p., ISBN: 973-588-455-0, p.175;

născutului se pune în discuție și faptul că femeia în momentul nașterii poate să nu beneficieze de asistență medicală de specialitate.

S-a stabilit că au fost comise un număr de 565 de infracțiuni în care mamele și-au ucis nou-născuții, din cele 66 de cazuri cu leziuni cranio-cerebrale, 33 au prezentat leziuni caracteristice mamelor care au născut singure, neasistate de alte persoane, unii autori exemplificând modalitatea în care mama care naște neasistată, produce leziuni nou-născutului: „în cadrul autoasistării parturienta încearcă degajarea extremității cefalice de jos în sus, transformând prezentația în facială deflectată după care prin priză pe mandibulă și manopere de smulgere fracturează mandibula și presează cele două parietale pe marginea inferioară a pubelui producând fracturile în V culcat”³¹⁰. În cazul nașterii neasistate, tendința mamei de ridica nou-născutul apucându-l de membrele inferioare, iar pe măsură ce expulzia progresează „mama răstoarnă fătul pe abdomen producând hiperextensia coloanei vertebrale la nivel cervical”³¹¹. Sub aspectul infracțiunii de uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă, organele de urmărire penală trebuie să clarifice dacă moartea violentă s-a produs ca urmare a acțiunilor sau inacțiunilor mamei. Prin emiterea de către expertul medico-legal a concluziilor pertinente care să ducă la elucidarea cauzelor morții, se poate califica în mod obiectiv fapta pentru care urmează să fie cercetat subiectul activ. Expertul trebuie să recunoască consecințele unui traumatism de natură obstetrică, care poate induce o leziune de violență provocată cu intenție de mamă, aceasta putând invoca unele acte care au fost executate ca urmare a nașterii neasistate. „Unii autori încadrează traumatismele obstetricale în categoria incidentelor intra natale, a riscului medical la naștere. Alții apreciază că în anumite situații, aceste incidente pot fi culpabile în cazul asistenței necalificate, al auto-asistării nașterii”³¹².

Moartea violentă poate avea loc în timpul nașterii, ca urmare a unor particularități fiziologice dată de respirația mai rapidă la copiii născuți prematuri, riscul de deces prin sufocare în timpul procesului nașterii, fiind mai mare în cazul în care mamele nu sunt asistate de către cadre medicale de specialitate „retenția supraliminală a fătului în timpul unui travaliu prelungit poate declanșa mișcări respiratorii și aspirația masivă de lichid amniotic cu instalarea unor respirații ineficiente extrauterin și implicit risc letal”³¹³. Momentul când intervine moartea nou-născutului constituie o problemă care încă este discutabilă. În situațiile dispariției vieții, identificăm o perioadă de tranziție în care dispare viața din corpul copilului, care este caracterizată prin manifestări tranzitorii, cum ar fi colaps, agonie, comă sau moarte aparentă,

³¹⁰ BELIȘ, V. *Tratat de medicină legală*, Vol. 2, București: Medicală, 1995, 976 p., ISBN:973-39-0272-1, p.423

³¹¹ *Ibidem*, p.424

³¹² *Ibidem*, p.419

³¹³ *Ibidem*, pp. 418-419

care precedă etapa către moartea definitivă, ce poate fi descrisă: „ca o succesiune de stări care îngreunează surprinderea momentului morții”³¹⁴.

În referire la momentul în care survine moartea, acesta poate să fie de scurtă durată, provocată prin acțiuni violente, care lezează traumatic organele vitale, în acest caz agonia putând să nu mai existe și astfel să intervină moartea subită a copilului. În unele cazuri există și moartea care presupune o durată mai lungă de timp, cum sunt asfixiile, înecul sau intoxicațiile. Toate aceste modalități presupunând ca instalarea morții să fie de lungă durată.³¹⁵ Medicina legală ia în considerare două modalități distincte de clasificare a instalării morții, respectiv moartea clinică: care constituie încetarea funcțiilor aparatului respirator și, implicit, ale aparatului circulator. Cea de-a doua, care este denumită de specialiști moartea cerebrală sau biologică, aceasta instalându-se după o stare de comă care poate avea o durată, așa cum am menționat anterior, de scurtă sau lungă durată. Cele două situații distincte se deosebesc prin momentul încetării funcțiilor sistemului nervos, respirator și circulator, moment când încă se poate interveni pentru ca viața nou-născutului să poată fi salvată, recurgând la metodele de reanimare. După acest moment, când intervine moartea cerebrală, sunt de prisos orice alte intervenții asupra corpului copilului. Enumerate în funcție de momentul morții, identificăm trei etape, ale căror caracteristici sunt:

➤ agonia, care reprezintă etapa premergătoare morții, caracterizată prin diminuarea funcțiilor vitale, circulația și respirația, precum și apariția unor tulburări neurologice și scăderea acuității simțurilor;

➤ moartea clinică, care este caracterizată prin încetarea funcțiilor vitale, cardiace, circulatorie și respiratorie. Fără intervenția imediată a medicului, această etapă este ireversibilă;

➤ etapa morții biologice sau a morții creierului, care se instalează în condițiile în care creierul este privat de oxigen.³¹⁶ Autorii de specialitate iau în considerare două situații distincte: prima reprezentând moartea clinică și cea de-a doua: moartea biologică, unde remarcăm că: „există stări de frontieră ale vieții, caracterizate prin șoc, colaps, sincopă, comă, agonie sau moarte aparentă, când trecerea spre moartea definitivă se desfășoară în etape cu o succesiune care îngreunează surprinderea momentului morții”³¹⁷. Ne raliem tezei susținută și de alți autori care emit că „momentul morții coincide cu moartea biologică (moartea creierului)”³¹⁸.

Termenul de 24 de ore, care a fost introdus de către legiuitorul român în actuala normă

³¹⁴ SCRIPCARU, Gh., TERBANEA, M. *Patologie medico-legală*. ediția a II-a Revizuită și adăugită, București: Didactică și Pedagogică, 1983, 551 p., p. 39

³¹⁵ KRAUS, M. A., PREDA, I. *Tanatologie medico-legală*. Editura medicală, 1967, 869 p, p. 63.

³¹⁶ CIOCLEI, V. *Drept penal Partea specială Infracțiuni contra persoanei, Cu referiri la Noul Cod penal*. București: C.H. Beck, 2009, 304 p., ISBN: 978-973-115-670-5, pp. 7-8.

³¹⁷ SCRIPCARU, Gh., TERBANEA, M. *Patologie medico - legală*, pp. 34-35.

³¹⁸ PASCU, I., DOBRINOIU, V., DIMA, T., et al. *Noul cod penal comentat. Partea generală*. ediția a II-a, revăzută și adăugită, București: Universul Juridic, 2014, 800 p. ISBN:978-606-673-262-8, p.21.

penală, elimină controversele și stabilește un termen cert, completând expresia *imediat după naștere*, prevăzut în CP al României din 1969, stabilind cu exactitate perioada în care copilul prezintă caracteristicile de nou-născut, limitând-o la 24 de ore. Sunt de făcut precizări cu privire la relevanța aspectului ca nou-născutul trebuie să fie viu, fără a mai conta dacă era sănătos, dacă prezintă unele malformații congenitale, născut normal sau viabil, esențial este ca acesta să aibă calitatea de persoană în momentul în care sunt exercitate acțiunile de ucidere asupra sa.

Nu este importantă durata minimă a perioadei de timp cât ar mai fi trăit copilul nou-născut dacă nu i-ar fi fost suprimată viața, fapta va constitui infracțiune. În literatura de specialitate s-a făcut precizarea că existența legăturii de cauzalitate, în cazul uciderii nou-născutului săvârșită de către mamă, trebuie să fie demonstrată nu doar între elementul material și urmarea imediată, ci și „între nașterea victimei și starea de tulburare a mamei”³¹⁹, pe care o identificăm în starea de tulburare psihică în care s-a aflat mama – subiect activ calificat, sub imperiul căreia s-a aflat și care a determinat-o să suprimă viața copilului său, imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore. Față de redactarea restrictivă a textului de incriminare, nu se poate formula decât concluzia că dacă, tulburarea a avut alte cauze decât cea psihică, nu se mai poate reține infracțiunea conform art. 200 alin. (1) CP al României, lipsind un element constitutiv al acesteia.

Dacă urmarea imediată a acțiunilor sau inacțiunilor vătămătoare, exercitate de către mamă asupra corpului nou-născutului, nu conduc la rezultatul urmărit de către subiectul activ, fapta ilicită va fi calificată la art.200 alin. (2) CP al României, infracțiune nouă în actuala normă penală, care constituie o formă atenuată a infracțiunii prevăzute la art. 193 CP al României (loviri sau alte violențe) sau cea prevăzută la art. 194 CP al României (vătămare corporală).

C. Legătura de cauzalitate

Între acțiunea sau inacțiunea subiectului activ nemijlocit și rezultatul produs care constă în moartea victimei, identificată în persoana copilului nou-născut, este necesar să existe o legătură de cauzalitate, acest fapt rezultând neîndoielnic din modul de comitere a faptei. Cauza decesului nou-născutului trebuie să rezulte ca urmare a acțiunilor sau inacțiunilor mamei.

Legătura de cauzalitate este necesară să existe nu numai între activitatea mamei de ucidere a copilului și moartea sa ci, și cu privire la stare de tulburare psihică a mamei, întrucât dacă această premisă nu există, infracțiunea prevăzută la art.200 alin.(1) din CP al României, este înlocuită de infracțiunea prevăzută la art. 188 din CP al României. Dacă se dovedește că mama care și-a ucis copilul nou-născut imediat după naștere, nu a acționat cu intenția spontană

³¹⁹ NISTOREANU, Gh., DOBRINOIU, V., BOROI, Al., PASCU, I., MOLNAR, I., LAZĂR, V. *Drept penal. Partea specială*. București: Europa Nova, 1997, 735 p., ISBN: 973-9183-46-8, p. 114.

determinată de o stare de tulburare, ci a pus în executare o hotărâre luată anterior acestui moment, fapta săvârșită de către mamă, conform Deciziei nr. 2067 din 4 noiembrie 1977 a Tribunalului Suprem – Secția Penală, a fost încadrată ca infracțiune de omor. „Fapta inculpatei de a ascunde sarcina și de a lua măsuri ca nașterea să aibă loc în condiții improprie menținerii în viață a noului născut -condiții, în care acesta a decedat la scurt timp după naștere - învederând, pe plan subiectiv, intenția de a-și ucide copilul, constituie infracțiunea de omor”³²⁰. În aceeași privință, regăsim în vechea jurisprudență penală, unde nu este calificată dreptuciderea nou-născutului, fapta mamei care, ucigându-și copilul nu a acționat cu intenție spontană determinată de starea de tulburare cauzată de naștere, ci a unei hotărâri luată anterior³²¹, fapta fiind calificată de instanța de judecată ca omor calificat.

În practica judiciară de după intrarea în vigoare a Noului Cod Penal al României, lipsa existenței elementelor circumstanțiale care să incrimineze fapta drept infracțiunea deuciderea nou-născutului săvârșită de către mamă, va determina legiuitorul să o încadreze conform dispozițiilor art.188 CP al României raportate la art.199 alin.(1) CP al României *violența în familie*. În jurisprudența actuală identificăm Decizia nr. 1245 prin care instanța de judecată a reținut: „Inculpata este minoră și este elevă în clasa a II-a B la Colegiul Tehnic M., iar în perioada iunie 2013-decembrie 2013, inculpata a întreținut relații sexuale cu un tânăr, locuind efectiv la domiciliul acestuia și rămânând însărcinată. Părinții inculpatei nu au fost de acord cu această relație și au refuzat să o mai primească acasă, fiind nevoită să locuiască o perioadă de timp la o prietenă, iar ulterior, la locuința bunicului matern. Despre faptul că este însărcinată a aflat cu ocazia internării la Spitalul Municipiului M. - Secția pediatrie în perioada 17-23 februarie 2014 însă nu a adus la cunoștință acest aspect nici părinților și nici altor rude. La data de 26 septembrie 2014 inculpata a spus martorilor A. și B., profesor diriginte și respectiv profesor consilier psiholog faptul că este însărcinată, aceștia hotărând să-i anunțe părinții, dar, în seara aceleiași zile, vineri, 26 septembrie 2014, în jurul orei 22:00 fiind în cameră cu fratele său mai mic care dormea, inculpata și-a dat seama că trebuie să nască și a luat o pătură din casă după care s-a deplasat în grădina din spatele locuinței și după un travaliu de circa 30 minute a născut un copil viu, de sex bărbătesc. Fiindu-i frică și rușine de părinți precum și frică de a fi umilită de colegi și consăteni, inculpata a luat hotărârea de a-i suprima viața și având un pulover asupra sa a petrecut o mâneacă în jurul gâtului nou-născutului, a făcut un nod simplu și a strâns de cele două capete ale mâneicii până când acesta nu a mai plâns, decedând ca urmare a ștrangulării.

³²⁰ Tribunalul Suprem, Secția penală, Decizia nr. 2067 din 4 noiembrie 1977, în Revista Română de Drept nr. 4/1978, p.67

³²¹ Tribunalul Suprem, Secția penală, Decizia nr. 2360/1976, în Repertoriu alfabetic de practică judiciară în materie penală pe anii 1976-1980, p.283

Raportul de expertiză medico-legală a atestat că inculpata a avut discernământ în momentul comiterii infracțiunii de uciderea nou-născutului iar la momentul săvârșirii faptei inculpata a fost sub influența stresurilor determinate de situația de dizarmonie a familiei, de vulnerabilitatea psihologică a vârstei și de contextul psiho-traumatizant al nașterii neasistate.³²² Instanța a decis că fapta comisă de inculpata minoră întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de uciderea nou-născutului de către mamă, prevăzute la art. 200 alin. (1) CP al României.

În ceea ce privește starea de tulburare psihică, este relevant din examinarea comparativă a normelor de drept penal ale României că noua reglementare pune accent pe starea psihică a mamei care este identificată ca fiind o tulburare psihică de orice natură, care nu mai este limitată ca în vechea reglementare penală de „starea de tulburare pricinuită de naștere, fixând în mod temporal și durata de 24 de ore de la procesul biologic al nașterii în care mama comite actele de agresiune asupra corpului victimei, identificat în corpul nou-născutului.

2.6. Latura subiectivă a infracțiunii de uciderea nou-născutului

Uciderea copilului nou-născut se comite cu intenție în modalitate directă sau indirectă spontană, cu existența stării de tulburare psihică cauzată de naștere. Sub aspectul laturii subiective intenția de suprima viața nou-născutului trebuie să apară ca răspuns al stimulilor senzoriali și fiziologici emiși de starea de tulburare psihică care este condiționată temporal: în momentul nașterii sau în perioada imediat următoare. Această stare trebuie să afecteze responsabilitatea mamei care trebuie să se manifeste spontan. Orice acțiune care ține de acte premeditate, respectiv ascunderea sarcinii, dezinformarea medicului care supraveghează sarcina duc la schimbarea încadrării juridice a faptei prev. la art. 200 alin. (1) din CP al României în infracțiunea prev. la art.188 CP al României în referire la art.199 alin.(1) CP al României.

Tulburările cauzate de naștere pe care le-a avut în vedere legiuitorul sunt numai tulburări de natură psiho-patologică, tulburări anormale, așa cum am mai menționat supra. În practica judiciară s-a decis în mod corect că nu orice tulburare poate să alcătuiască latura subiectivă a infracțiunii de pruncucidere, ci numai tulburarea care a intervenit în momentul nașterii sau imediat după.³²³ În doctrină există două opinii: prima opinie, conform căreia infracțiunea trebuie săvârșită doar cu intenție directă și cea de a doua, conform căreia infracțiunea trebuie săvârșită doar cu intenție indirectă. Din moment ce nu identificăm o limitare normativă a formei de vinovăție a intenției ne raliem tezei majoritare în conformitate cu care „latura subiectivă a infracțiunii tratate rezidă după caz, cu intenție, indiferent de modalitatea

³²² Curtea de Apel Craiova, Secția penal, Decizia nr. 1245/02.10.2015, nepublicată

³²³ Tribunalul Suprem, Secția penală, decizia nr.3865/1971, în Colecția de Decizii 1971, p.297

acesteia”³²⁴, directă sau indirectă. Intenția mamei de a își ucide copilul trebuie să fie determinată de starea în care se află subiectul, provocată de actul biologic al nașterii sub toate aspectele producerii lui. „Intenția de a ucide se deduce din materialitatea acțiunii sau inacțiunii (*dolux ex re*) este cea care relevă de obicei poziția infractorului față de rezultat. Rezultatul, constând în moartea victimei poate fi produs și ca urmare a contribuției unor procese naturale care se petrec în corpul victimei”³²⁵. Săvârșirea faptei cu intenție indirectă sau eventuală plasează făptuitoarea într-o poziție subiectivă care deși presupune reprezentarea, respectiv înțelegerea desfășurării întregii activități precum și a rezultatelor acesteia, mama acționează de așa natură încât există posibilitatea să avem cel puțin două urmări. Prima, urmarea pe care aceasta o dorește și care poate să fie sau nu prevăzută de legea penală și o urmare de regulă mai gravă, care este prevăzută de legea penală însă mama nu o dorește și nu o urmărește în mod special. Realizarea activității infracționale apare ca fiind posibilă și este acceptată în mod conștient de către făptuitoare. În practica judiciară deși rezultatul posibil sau eventual nu este urmărit anume de făptuitoare și nici nu este dorită de aceasta, acțiunea sau inacțiunea criminală fiind astfel concepută și realizată încât poate atrage producerea actului criminal. Urmarea nedorită este acceptată în mod conștient, însă atitudinea mentală a autoarei trebuie raportată la toate rezultatele faptei și nu doar la cele pe care aceasta le urmărește. Alături de criteriile minimale de identificare a intenției indirecte, doctrina a evidențiat și o particularitate obligatorie a intenției indirecte și anume aceea că: „în planul atitudinii psiho-afective, autorul care acționează cu intenție indirectă va adopta o atitudine pasivă indiferentă față de rezultatul care apare doar ca o simplă eventualitate”³²⁶.

Potrivit Deciziei penale nr. 176 emisă de Înalta Curte de Justiție și Casație – Secția penală, s-a reținut că fapta inculpatei T.T. constând în aceea că la data de 23.04.2007, după ce a născut la termen un copil viu și viabil de sex feminin, l-a înfășurat în obiecte de îmbrăcăminte [...]. Prin *stare de tulburare pricinuită de naștere* se înțelege acea formă de disoluție a funcțiilor conștiinței care depășește prin gravitatea și intensitatea ei tulburarea acceptabilă sau normală suportată de către majoritatea mamelor, aceasta instalându-se spontan ca urmare a unor condiții de excepție intervenite în procesul nașterii. Tulburările pricinuite de naștere sunt tulburări de natură psiho-patologică, cum ar fi cum ar fi psihoza puerperală clasică, psihoza maniaco-depresivă, tulburările schizofreniforme. Nu pot fi luate în considerare tulburările pricinuite de naștere în sensul uciderii nou-născutului, tulburările specifice nașterii care încetează odată cu nașterea și nici manifestările emoțional-afective determinate de stările conflictuale în care se

³²⁴ BULAI, C., FLIPAȘ, A., MITRACHE, C. *Instituții de drept penal*. Editura Trei, 2006, p. 302

³²⁵ MUREȘAN, A. *Asemănări și deosebiri între infracțiunea de omor și infracțiunea de loviri cauzatoare de moarte*. A.U.C., 1959, p. 163

³²⁶ UDROIU, M. *Fișe de drept penal. Parte generală. Teorie și cazuri practice*. București: C.H, Beck, 2020, 449 p., ISBN: 978-606-18-0991-2, p. 84

găsește mama care nu-și dorește copilul³²⁷. Tulburările cauzate de procesul biologic al nașterii au fost avute în vedere de legiuitorul CP al României de la 1969 atunci când a incriminat infracțiunea de pruncucidere, ca formă a omorului care atrage o răspundere penală atenuată³²⁸. Atunci când autoarea urmărește sau acceptă producerea rezultatului manoperelor sale atitudinea subiectivă trebuie să fie spontană, determinată de starea de tulburare psihică ce trebuie să fie realizată simultan sau în intervalul de 24 de ore în care această stare se presupune că există. Dacă autoarea își ucide copilul nou-născut din culpă, după naștere, infracțiunea se va califica în conformitate cu art. 192 CP al României (ucidere din culpă) sau cu art. 196 CP al României (vătămare corporală din culpă). „Nu a fost prevăzută această atenuare în cazul faptelor comise din culpă, întrucât, potrivit concepției tradiționale în dreptul nostru această stare este asociată cu intenția spontană. Dacă însă, sub imperiul respectivei stări se comite o infracțiune de ucidere sau vătămare din culpă, ea va putea fi valorificată ca o circumstanță atenuantă judiciară în condițiile art. 75 alin. (1) lit. b) din Cod penal al României”³²⁹.

Se impune pentru soluționarea justă a cauzelor efectuarea expertizei medico-legale a mamei pentru stabilirea cu certitudine a acțiunilor exercitate de subiectul activ care a acționat sub impulsul stării de tulburare psihică. În cazul în care autoarea nu este identificată imediat iar cele 24 de ore de la naștere au trecut, în formularea concluziilor emise de medicul legist trebuie să se țină seama de împrejurările concrete ale comiterii infracțiunii și de timpul trecut de la comiterea faptei, existând o posibilitate crescută ca mama să nu se mai afle sub starea de tulburare psihică. Din practica judiciară a rezultat că infracțiunea de cercetată nu există dacă mama nu a acționat cu intenție spontană, aceasta fiind determinată de starea de tulburare psihică și hotărârea de a executa acțiunile vătămătoare care au fost luate anterior. Atunci când mama a ascuns sarcina iar după ce a născut nou-născutul aceasta a exercitat acțiuni de strangulare.³³⁰

În rezolvarea corectă a acestor situații instanța trebuie să aibă în vedere o interpretare justă, în funcție de specificul fiecărui caz: „neînsemnând *de plano* că orice ascundere a sarcinii de către viitoarea mamă înseamnă neapărat intenția de ucidere sau vătămarea nou-născutului, putând fi vorba de amânarea luării unor decizii dureroase în plan social pentru aceasta”³³¹.

Reținem că în dimineața zilei de 09.03.2014, în jurul orelor 06:00, inculpata a simțit durerile specifice nașterii și deși avea în casă toaletă s-a deplasat la WC-ul din curtea locuinței unde, așezată deasupra fosei septice a născut. Imediat după naștere, inculpata a abandonat nou-

³²⁷ Înalta Curte de Justiție și Casație – Secția penală, Decizia nr. 176 din 22 ianuarie 2009, [citat la 18 mai 2020] Disponibil: www.scj.ro

³²⁸ PUȘCAȘU, V. *Noul Cod penal adnotat*. București: Hamangiu, 2014, 949 p., ISBN: 978-606-678-931-8, p.445

³²⁹ BOROI, Al. *Drept penal. Partea Specială. Conform Noului Cod penal*. București: C.H. Beck, 2014, 844 p., ISBN 978-606-18-0372-9, p. 102

³³⁰ Î.C.C.J., Secția penală, Decizia nr. 4478/2004, Disponibil: www.legalis.ro

³³¹ BOROI, Al. *Drept penal. Partea Specială. Conform Noului Cod penal*. p. 102

născutul care a decedat ca urmare a asfixiei mecanice prin înecare, în fosa septică. Inculpata a mers în locuință și-a mascat hemoragia folosind scutece absorbante: pampers pentru adulți, și-a administrat analgezice și calciu și a reușit astfel să meargă la serviciu. Totuși, starea de sănătate s-a agravat peste zi și în noaptea de 14/15 martie 2014 a avut un puseu de hemoragie iar familia a transportat-o la spital unde s-a constatat faptul nașterii recente.³³² În drept, instanța a decis că fapta inculpatei constând în aceea că în data de 09 martie 2014 aflată în stare de tulburare psihiatrică a ucis copilul nou-născut imediat după naștere, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de uciderea ori vătămarea nou-născutului săvârșită de mamă, prev. de art. 200 alin.(1) Cod penal al României.³³³

Realizând examinarea comparativă a textelor de lege, anterioară și cea prezentă în CP al României, se observă că noua reglementare „nu mai are în mod obligatoriu legătură cu starea de tulburare pricinuită de naștere (așa cum prevedea reglementarea în prezent abrogată) dar și intervalul fixat de 24 de ore de la naștere, până la care se consideră că agresiunea a fost comisă imediat după naștere.³³⁴ Astfel se constată că în actuala normă nu se mai reține orice stare de tulburare care are legătură cu actul nașterii, tulburare provocată de sarcină sau lehuzie, ci toate stările de tulburare psihică care pot fi regăsite în: „stresul generat unei minore însărcinate (imatură volitiv-afectiv) ca urmare a respingerii de către familie a sarcinii precum și de contextul psiho-traumatizant al nașterii neasistate, psihozele post-partum, psihoza de lactație, diverse stări derilante, o malformație congenitală a copilului, paralizia cerebrală a copilului.”³³⁵

În urma rezultatului cercetării empirice s-a stabilit că 80% dintre femeile condamnate au reacționat violent verbal sau fizic la conflictele apărute cu membrii familiei sau alte persoane din mediul în care au conviețuit. (A se vedea Figura nr. A.2.8); Principalele persoane împotriva cărora s-au îndreptat reacțiile violente ale deținuților condamnate pentru omor au fost: copii, părinții, soțul sau concubinul. (A se vedea Figura nr. A.2.9). Legiuitorul atenuând răspunderea penală a autoarei pentru omorul săvârșit asupra nou-născutului a luat în considerare existența unui discernământ diminuat la momentul suprimării vieții nou-născutului, starea fiind provocată de tulburările psihice de orice natură. Identificăm în practica judiciară cazuri în care la diminuarea discernământului mamei sunt luate în considerare „tocmai suprapunerii durerilor provocate de actul biologic al nașterii (chiar dacă acestea sunt în limite normal admise în sensul neidentificării unor particularități ieșite din comun în privința desfășurării nașterii), cu un fond

³³² Curtea de Apel Ploiești, secția penală, decizia. nr. 186/12.02.2016, nepublicată

³³³ IUGAN, A. V. *Codul penal adnotat, Partea Specială, Jurisprudență națională 2014-2020*. București: Universul Juridic, 2020, 540 p., ISBN:978-606-39-0476-9, p.86

³³⁴ *Ibidem* p. 88

³³⁵ UDROIU, M. *Sinteze de drept penal Partea specială*, ediția 4 .Vol. I, București, Ed. C.H. Beck, 2023, 759 p., ISBN: 978-606-18-1291-2, p.182

psihic labil al mamei, labilitate care este dată de existența unor stări conflictuale preexistente debutului contracțiilor uterine”³³⁶.

Tulburările cauzate de naștere pot fi provocate, după caz, de:

- rupturi perineale sau uter-vaginale (este un fapt demonstrat că durerea influențează puternic starea organică și psihică a unei persoane);
- hemoragii puternice (se produce o scădere a tensiunii arteriale, cu urmarea neoxigenării adecvate a creierului);
- boli supra acute infecțioase;
- apariția sau exacerbarea unor boli cronice, dacă nu implică anihilarea discernământului;
- șoc obstetrical;
- decompensări nevrotice cu episoade depresive anxioase³³⁷.

Textul de lege anterior impunea cerința ca tulburarea să fie cauzată de naștere, ceea ce exclude ca fapta să fi fost comisă exclusiv datorită unor stări conflictuale anterioare care rezultă din condițiile încadrării juridice, astfel că nu se impunea nicio altă condiție în afara celei ca tulburarea să-și afle geneza în actul nașterii. De asemenea, nu se impunea nici vreo limitare cu privire la factorii care determina sau să favorizeze în timpul nașterii sau imediat după apariția tulburării. Regăsim în doctrina de specialitate opinii care pun accent asupra împrejurării că nașterea „nu este un simplu proces fiziologic, ci un proces complex, psihosomatic”³³⁸.

Având în vedere aceste considerente, suntem de acord și susținem opiniile medicilor care emit că nu este de luat în seamă ca acești factori să fie dați tocmai de către împrejurări de ordin personal-afectiv dacă se verifică că acestea au reprezentat situații de stres ce au facilitat manifestarea unor tendințe psihopatologice relevante pentru structura de personalitate a făptuitoarei.³³⁹ De fiecare dată când sunt prezente în sarcina mamei stări conflictuale premergătoare nașterii, ar fi trebuit exclusă ipoteza comiterii infracțiunii de uciderea nou născutului, fără să se realizeze și alte cercetări suplimentare. În realitate, acești factori pot amplifica o eventuală stare latentă de dezechilibru psihic preexistent identificat în comportamentul mamei, favorizând astfel manifestarea în mod spontan a unor tendințe ucigașe în timpul nașterii sau imediat după acest proces, ca urmare a durerilor actului biologic al nașterii,

³³⁶ DUNEA, M. *Considerații privind problematică juridică și medico legală a pruncuciderii*. ASU „Alexandru Ioan Cuza” Iași, Tomul LIII, Științe Juridice, Ed. Universității „Alexandru Iona Cuza” Iași, 2007, (199-222), ISSN: 121-8464, p.221, [citată: 16.05.2020] Disponibil: https://www.academia.edu/4850090/CONSIDERA%C5%A2II_PRIVIND_PROBLEMATICA_JURIDIC%C4%82_%C5%9EI_MEDICO_LEGAL%C4%82_A_PRUNCUCIDERII_the_ofence_of_infanticide_in_romanian_criminal_law?auto=download

³³⁷ PLĂHTEANU, M. *Curs de medicină legală*. Iași: Performantică, 1999, 350 p., ISBN:973-98997-0-6, p. 151.

³³⁸ DRAGOMIRESCU, V. *Problematică și metodologia medico-legală*. București: Medicală, 1980, 376 p., p.135.

³³⁹ PERJU-DUMBRAVĂ, D., NEAG, A., APAHIDEAN, V. *Expertiza medico-legală psihiatrică a mamei în pruncucidere*. Revista de Criminologie, Criminalistică și de Penologie, nr. 2/1999, p. 252

care este deopotrivă: fiziologic și psihic.

În practica medico-legală psihiatrică se impune evaluarea făptuitoarei, evaluare care se caracterizează prin gradele discernământului, care poate fi: „păstrat și atenuat (sau diminuat) și abolit”³⁴⁰, situație în care, în primele două sunt aplicabile prevederile legale ce implică iresponsabilitatea. „Evaluarea discernământului se face întotdeauna raportat la fapta comisă”³⁴¹. În doctrina penală s-a subliniat că „instanța de judecată va decide dacă mama în momentul săvârșirii faptei de uciderea nou-născutului s-a aflat în stare de tulburare psihică, ținând seama de raportul de expertiză medico-legală”³⁴².

O situație întâlnită în practica judiciară relevă faptul că mama trebuie să aibă vârsta teoretic cuprinsă între 14-18 ani, deoarece este dificil de admis faptul că sub vârsta de 14 ani dezvoltarea psihică și fizică a adolescentei i-ar permite să dea naștere unui copil. Astfel, se pune în discuție stabilirea discernământului mamei minore cu care aceasta a acționat la comiterea faptei. Potrivit art. 172 din CPP al României „efectuarea unei expertize se dispune când pentru constatarea, clarificarea sau evaluarea unor fapte ori împrejurări ce prezintă importanță pentru aflarea adevărului în cauză este necesară și opinia unui expert. Expertiza se dispune la cerere sau din oficiu, de către organul de urmărire penală, prin ordonanță motivată, iar în cursul judecății se dispune de către instanță, prin încheiere motivată”³⁴³. La alin. (6) este stipulat că „ordonanța organului de urmărire penală sau încheierea prin care se dispune efectuarea expertizei trebuie să indice faptele sau împrejurările pe care expertul trebuie să le constate, să le clarifice și să le evalueze, obiectivele la care trebuie să răspundă, termenul în care trebuie efectuată expertiza, precum și instituția ori expertii desemnați”³⁴⁴. Poziția expertului în cadrul procesului penal s-a susținut că ar fi de martor științific, urmând să i se aplice reglementarea martorului de a fi ascultat oral, așa cum regăsim în dreptul englez însă având în vedere că martorul relatează fapte pe care le percepe personal, legiuitorul român a stabilit incompatibilitatea între calitatea de expert și martor. Se poate realiza ascultarea expertului în fața instanței de judecată numai în cazul în care concluziile elaborate în expertiză nu sunt clare iar ascultarea acestuia este impetuos necesară. „Expertul este un auxiliar al justiției lămurind împrejurările care necesită cunoștințe de specialitate”³⁴⁵. Expertul are poziție procesuală proprie, specificul cercetării având caracter științific iar concluziile pe care acesta le emite constituie mijloace de probă distincte de celelalte

³⁴⁰ HARALD, J., ARDELEANU, M. *Expertiza medico-legală psihiatrică în pruncucidere: dificultăți și soluții*. Revista Dreptul, Anul XIII, seria III-a, nr. 10/2002, (166-175), ISSN: 1018-04-35, p.171

³⁴¹ *Idem*

³⁴² STĂNOIU, R.M. *Infrațiunea de pruncucidere. Concept. Propuneri de perfecționare a reglementării*. în S.D.R. nr. 2/1974, p. 168

³⁴³ LUPĂȘCU, D., *Codul Penal și Codul de procedură penală. Legislație consolidată și index*. București: Universul Juridic, 2020, 461 p., ISBN: 978-606-39-0690-9, p. 250

³⁴⁴ Codul de procedură penală al României din 2010. În vigoare de la 01 februarie 2014. Consolidarea din data de 13 august 2018. În: M. Oficial, Partea I, 2010, nr.486 (art.172 alin.6). [Citat: 16.03.2018]. Disponibil: <https://lege5.ro/Gratuit/geztkovbha/codul-de-procedura-penala-din-2010>

³⁴⁵ MIRON, I., ANANE, I., MIRON, C. *Drept procesual penal. Parte generală*. Constanța: Ex Ponto, 2006, 548 p., ISBN:973-644-493-7, p.415

care sunt prezentate de martor sau de alte părți din procesul penal. Constatările medico-legale și expertizele fac parte din mijloacele de probă „cu mențiunea că nu există o valoare prestabilită a probelor, aprecierea acestora se face de către organul de urmărire penală și de instanța de judecată, potrivit convingerii lor intime, formate în urma examinării întregului material probator”³⁴⁶. Astfel, în cazul „când organul judiciar are îndoieli asupra discernământului suspectului ori inculpatului în momentul săvârșirii infracțiunii ce face obiectul acuzației”³⁴⁷. Minorele care au împlinit vârsta de 14 ani, dar nu au ajuns la 16 ani răspund penal numai dacă se dovedește prin expertiză psihiatrică că au săvârșit infracțiunea cu discernământ. Prin art.184 CPP al României se precizează cazurile efectuării precum și momentul expertizării medico-legale a făptuitoarei din punct de vedere psihiatric. Astfel legiuitorul a avut în vedere obligativitatea dispunerii unei astfel de expertize. Acestea sunt dispuse „în cazul:

- infracțiunilor comise de minori cu vârsta între 14 și 16 ani;
- uciderii sau vătămării copilului nou-născut ori a fătului de către mamă”³⁴⁸.

Disponerea expertizei medico-legală psihiatrică din care fac parte un medic legist și doi medici psihiatri este stabilită conform Ordinului Comun care precizează componența comisiei de expertizare și respectiv specialitatea medicală a medicilor.³⁴⁹ Procedura expertizării decurge prin punerea la dispoziție a experților a dosarului de urmărire penală ce conține toate datele cercetării locului faptei, precum și celelalte mijloace de probă administrate în dosar, antecedentele medicale și penale ale făptuitoarei. Primele întrebări adresate acestora constau în stabilirea prezenței în antecedentele medicale a unor boli de natură psihică. Litera a), b) și k) conform articolul (5) din Legea 487 privind sănătatea mintală și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, identificăm denumirile bolilor de natură psihică, relevante pentru stabilirea laturii subiective a infracțiunii cercetate: a) „prin persoană cu tulburări psihice se înțelege persoana cu dezechilibru psihic sau insuficient dezvoltată psihic ori dependentă de substanțe psihoactive, ale cărei manifestări se încadrează în criteriile de diagnosticare în vigoare pentru practica psihiatrică;

b) prin persoană cu tulburări psihice grave se înțelege persoana cu tulburări psihice, care nu este în stare să înțeleagă semnificația și consecințele comportamentului său, astfel încât necesită ajutor psihiatric imediat”³⁵⁰;

³⁴⁶ HARALD, J., ARDELEANU, M. *Expertiza medico-legală psihiatrică în pruncucidere: dificultăți și soluții*. p. 167

³⁴⁷ PARASCHIV, C.S. *Fișe de procedură penală, ediția a 4-a revăzută și adăugită*. Editura Hamangiu, 2019, 705 p., ISBN:978-606-27-1295-2, p.242

³⁴⁸ CIOCLEI, V. *Codul penal. Codul de procedură penală: actualizat octombrie 2020*. București: C.H. Beck, 2020, 537 p., ISBN: 978-606-18-1032-1, p.269, (art.184 alin.1)

³⁴⁹ Ordinul comun al Ministerului Justiției nr.1134/C din 25 mai 2000 și Ministerul Sănătății nr.255 din 4 aprilie 2000, pentru aprobarea Normelor procedurale privind efectuarea expertizelor, a constatărilor și a altor lucrări medico legale, În Monitorul Oficial al României, partea I, nr.459 din 19 septembrie 2000. [Accesat: 10 octombrie 2021];Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/24278>

³⁵⁰ Legea nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, republicată și actualizată, în M. Of. nr.652 din 13 septembrie 2012 (art.5 lit. a, b) . [Citat: 10.10.2021] . Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/37898>

k) „prin discernământ se înțelege componenta capacității psihice, care se referă la o faptă anume și din care decurge posibilitatea persoanei respective de a aprecia conținutul și consecințele acestei fapte”³⁵¹.

Analizat prin prisma legiuitorului român „lipsa discernământului este o stare de fapt”³⁵², care poate fi constatată fie anterior, fie după comiterea actului deviant. În funcție de discernământul pe care îl are persoana examinată identificăm trei variante:

➤ atunci când mama a avut discernământul abolit în momentul comiterii faptei. În acest caz sunt incidente prevederile articolului 28 din CP al României unde „iresponsabilitatea făptuitorului este o cauză de neimputabilitate care înlătură caracterul penal”³⁵³ și este prevăzut că: „nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită de persoana care, în momentul comiterii acesteia, nu putea să-și dea seama de acțiunile sau inacțiunile sale, ori nu putea să le controleze, fie din cauza unei boli psihice, fie din alte cauze”³⁵⁴. În această categorie intră mamele a căror incapacitate psihică este cauzată de boli cum ar fi: idiotenie, infantilism, debilitate mintală; aici intră și unele afecțiuni preexistente care nu au legătură cu procesul fiziologic al nașterii cum ar fi psihozele maniaco-depresive, schizofrenie paranoidă sau cele care se pot apărea în momentul nașterii cum ar fi psihoza puerperală.

➤ atunci când subiectul activ nu s-a aflat nici în prezența unor tulburări provocate de naștere, nefiind nici în varianta expusă anterior, de discernământ abolit. În acest caz, fapta de ucidere comisă de mama asupra nou-născutului va fi incriminată de legiuitor conform articolului 188 din CP al României raportat la art.199 alin.(1) CP al României;

➤ atunci când mama s-a aflat în stare de tulburare psihică și nu a avut discernământul abolit și va fi încadrată conform art. 200 alin. (1) din CP al României, în cazul în care sunt îndeplinite cumulativ și celelalte condiții prevăzute în norma penală. „Efectuarea unei expertize se dispune atunci când pentru constatarea, clarificarea sau evaluarea unor fapte sau împrejurări ce prezintă importanță pentru aflarea adevărului în cauză, este necesară și opinia unui expert”³⁵⁵.

Disponerea realizării expertizei medico-legală psihiatrică de către o comisie interdisciplinară constituită potrivit normelor penale din medicul primar legist în calitate de președinte al comisiei și doi medici psihiatri care vor stabili faptele care trebuie clarificate,

³⁵¹ *Ibidem* (art.5, lit. k)

³⁵² GROZA, G. *Psihologie aplicată în procesul penal*. București: Universul Juridic, 2019, 259 p., ISBN:978-606-39-0578-0, p.57

³⁵³ BULAI, C., FLIPAȘ, A., MITRACHE, C. *Instituții de drept penal*. Editura Trei, 2006, p.171

³⁵⁴ CIOCLEI, V. *Cod penal și Cod de procedură penală: actualizat octombrie 2020*, București: C.H. Beck, 2020, 537 p., ISBN: 978-606-18-1032-1, p.14, (art.28)

³⁵⁵ UDROIU, M. *Noul Cod de procedură penală, Partea generală, Sinteze și grile*. Buc: Ed. C.H. Beck, 2014, ISBN: 978-606-18-0325-5, p.356

evaluând din punct de vedere psihiatric subiectul activ al infracțiunii incriminate conform art. 200 alin. (1) CP al României, conform articolului 17 din Ordonanța de Guvern nr.2/2000.³⁵⁶

Expertiza psihiatrică nu trebuie asimilată cu „stabilirea unui diagnostic psihiatric ci reprezintă o lucrare interdisciplinară, argumentată științific care oferă justiției o interpretare dinamică, cauzală a unui anumit comportament”³⁵⁷. Anterior expertizei făptuitoarei i se va solicita consimțământul scris care trebuie exprimat în prezența avocatului ales sau din oficiu iar în cazul mamei minore în prezența ocrotitorului legal.

Conform normelor în vigoare, expertiza medico-legală psihiatrică se realizează în mai multe faze. Prima constatare care se avizează în mod normal sub forma unui raport științific de către comisiile de avizare și control ale Institutului de Medicină Legală al României, după care, în cazul în care sunt identificate concluzii care sunt contradictorii, se întrunește o Comisie superioară din cadrul Institutului de Medicină Legală a României care supun încă o dată analizei raportul expertizei. Analizând expertizarea medico-legală psihiatrică a mamei care își ucide nou-născutul din punct de vedere al discernământului diminuat, am identificat opinia cercetătoarei Groza G., care în urma numeroaselor studii întreprinse asupra mai multor subiecți a reușit să surprindă aspecte relevante privind momentul realizării cu celeritate al diagnosticelor psihiatrice. Aceasta precizează „cu cât reușim să expertizăm persoana mai repede (imediat după săvârșirea faptei), cu atât se poate constata mai precis neafectarea discernământului. Cu cât trece mai mult timp de la momentul la care trebuie să se stabilească dacă făptuitorul avea afectat discernământul (la momentul la care a comis fapta) și momentul la care se realizează expertiza, cu atât sunt mai probabile erorile în expertizare”³⁵⁸.

Dacă anterior legiuitorul român a avut în vedere toate tulburările fie psihice sau fizice, inclusiv elementele somatice cum ar fi pierderea unor cantități importante de sânge datorate unor complicații care puteau apărea în procesul fiziologic al nașterii sau a oricăror tulburări psihice, fără a fi specificată intensitatea sau alte dispoziții exprese în legătură cu sfera din ansamblul elementelor pricinuite de naștere, actuala normă penală vine și pentru a nu mai lăsa aceste lacune legislative la aprecierea instanțelor de judecată și a specialiștilor din domeniul medico-legal, modifică textul de lege și legiferează că numai tulburarea psihică poate fi cauza atenuantă care califică uciderea nou-născutului ca fapta prev. la art. 200 alin. (1) CP al României și nu ca infracțiunea de omor. În concluzie, starea de tulburare psihică sub imperiul căreia se află mama

³⁵⁶ Ordonanța de Guvern nr.2 din 21 ianuarie 2000, privind organizarea activității de expertiză tehnică judiciară și extrajudiciară, publicată în Monitorul Oficial nr.26 din 25 ianuarie 2000, (art.17). [Citat: 20.04.2021]. Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/20653>

³⁵⁷ SCRIPCARU, G., ASTĂRĂSTOAE, V., BOIȘTEANU, P., CHIRIȚĂ, V., SCRIPCARU, C. *Psihiatrie medico-legală*. București: Polirom, 2002, 397 p., ISBN:973-683-863-3, p.170

³⁵⁸ GROZA, G. *Psihologie aplicată în procesul penal*. București: Universul Juridic, 2019, 258 p., ISBN:978-606-39-0578-0, p.58

care acționează prin acțiuni vătămătoare asupra nou-născutului cu diminuarea temporară a discernământului, poate fi identificată conform Manualului de diagnostic și clasificare statistică a tulburărilor mintale.³⁵⁹ Nomenclatorul oficial pentru practica medicală oferă descrierea completă a tulburărilor mintale care ne permite evaluarea simptomelor și identificarea diagnosticelor infailibile ce se pot realiza în mediul psihologic: tulburarea psihotică scurtă cu debut postpartum.

Identificăm în legislația internațională că mamele care sunt acuzate de comiterea de acte de violență asupra copilului nu prezintă tulburări psihice, spre deosebire de mamele care comit infracțiunea legiferată de legislația din Marea Britanie, denumită infanticid, care constă în uciderea de către mamă a copilului mai mic de un an. Acestea sunt majoritatea cu boli de natură psihotice. Psihoza a fost introdusă ca termen de psihiatrul german Feuchter E. la mijlocul secolului al XIX. Acesta definește starea de psihoză ca fiind „ansamblul tulburărilor mentale grave care afectează simțul realității și al cărui caracter morbid nu este recunoscut de bolnav. El trebuie să înlocuiască termenii deveniți peiorativi de nebunie și de alienare mentală. El a permis izolarea tulburărilor mentale care sub aceste trăsături generale comune țin de cauze și mecanisme diferite. În această accepție, este utilizat încă pentru a desemna tulburările mentale precise (de exemplu psihoza puerperală sau psihoza carcerală)”³⁶⁰. Acestea sunt clasificate conform DSM -5 în Manualul de Diagnostic și Clasificare Statistică a Tulburărilor Mintale.

Sarcina și perioada postpartum se identifică ca parcurgerea unor modificări pe care organismul femeii însărcinate le suferă atât din punct de vedere fizic, prin creșterea masei corporale, diformitatea bazinului, cât și al schimbărilor la nivel psihologic, context în care nașterea nu poate fi considerată ca un fenomen izolat, ea trebuie să fie privită ca un ansamblu de factori individuali și circumstanțiali. Toate aceste stări regăsite în conceptul medical sunt considerate ca fiind: „factori etiologici organici în geneza tulburărilor psihice”³⁶¹. Unii autori identifică evoluția și prognosticul tulburărilor care sunt identificate la subiectul activ cu psihoze gravido-puerpale. Acestea fiind consecințe inevitabile ale unor entități nosologice de sine stătătoare, se va avea în vedere îndeosebi „factorii predominat exogeni – bio – psiho – sociali prezenți într-o acțiune convergentă și întrucâtva concomitentă, care se văd între manifestările psihice respective și sarcină, mai mult simultaneitatea, acompaniamentul, decât cauzalitatea”³⁶².

În literatura de specialitate modernă identificăm un fenomen des întâlnit, cel al negării

³⁵⁹ AMERICAN PSYHIATRIC ASSOCIATION, DMS-5. *Manual de Diagnostic și Clasificare Statistică a Tulburărilor Mintale*. Editura Callisto, 2016, Traducere & Co-ediție, 1000 p., ISBN: 978-606-8043-14-2, p.94

³⁶⁰ DORON, R., PAROT, F. *Dicționar de psihologie*. Editura Humanitas, 1999, 896 p., ISBN: 973-28-0821-7, p.639

³⁶¹ PREDESCU, V., ANDREESCU, I., ALEXIANU, M., BRASLĂ, N., et al. *Psihiatrie*. vol. II, București: Medicală, 1998, 1144 p., ISBN:973-39-0295-0, pp.519-520

³⁶² *Ibidem*, p.575

sarcinii. Într-un studiu realizat de cercetătorii Wessel J., și Buscher U.³⁶³ din cadrul Departament of Obstetrics, Charite, Campus Virchow - Klinikum, Humboldt - University din Berlin s-a demonstrat că unele femei nu conștientizează starea de graviditate decât în momentul când se produce actul fiziologic. Cei doi savanți identificând „o prevalență de 1 la 2455 a negării totale a sarcinii, adică o rată de trei ori mai mare decât cea a nașterii de tripleți. În urma studiului s-a stabilit că „negarea sarcinii nu mai este un fenomen atât de rar”³⁶⁴.

Lucrarea care este luată în considerare pentru prezenta cercetare este și cea a cercetătoarei Groza G. Aceasta precizează că în cazul în care organele judiciare care se lovesc de cauze în care faptele sunt săvârșite de persoane care se prezumă că au comis infracțiunea sub imperiul tulburărilor psihice cu diminuarea discernământului „sunt mai puțin pregătite să gestioneze situații”³⁶⁵. În continuare, autoarea îndrumă spre „cunoașterea de către persoanele ce lucrează în domeniul penal a informațiilor de bază din domeniul psihiatriei este extrem de utilă. Astfel ar putea avea indicii cu privire la ce comportamente, reacții sau atitudini sunt de natură a ridica suspiciuni cu privire la discernământ”³⁶⁶. În concluzie, apreciem că de fiecare dată când organele judiciare sau instanțele de judecată au suspiciuni cu privire la discernământul făptuitoarei urmează să se solicite de îndată expertizarea medico-legală psihiatrică a acesteia. În cazul în care concluziile expertizei converg în emiterea concluziilor că aceasta a avut discernământul diminuat sau a avut discernământul abolit, acest lucru poate fi explicat de prezența unui diagnostic psihiatric.

Valoarea științifică a expertizei medico-legale psihiatrice realizate asupra mamei-subiect activ și calificat al infracțiunii prevăzută la art. 200 alin.(1) CP al României are valoare probatorie, care, nu este însă abolită de orice eroare, identificându-se situații în care comisiile întrunite în vederea expertizării nu au putut stabili cu exactitate dacă mama avea discernământul diminuat la momentul comiterii faptei. Acest fapt se poate datora timpului scurs de la momentul când mama a comis fapta și data expertizării. Un alt factor care poate duce la îngreunarea emiterii unui diagnostic elocvent poate fi lipsa de sinceritate a subiectului analizat.

În concluzie, afirmăm că abordarea cu maximă obiectivitatea a experților care realizează concluziile ce sunt emise în expertizele medico-legale psihiatrice și a tuturor mijloacelor de probă aflate la dosarul cauzei sunt de maximă importanță în calificarea faptei. Acestea pot fi surse distorsionate și pot induce în eroare specialiștii, astfel că se impune o abordare justă, care

³⁶³ WESSEL, J., BUSCHER, U. *Denial of pregnancy: population based study*. BMJ Volume 324 (7335), 23 februarie 2002, p.458, [citată 18 mai 2020] Disponibil: www.bmj.com

³⁶⁴ *Idem*

³⁶⁵ GROZA, G. *Psihologie aplicată în procesul penal*, p. 62

³⁶⁶ *Idem*

presupune rigurozitate și responsabilitate maximă a medicilor specialiști care fac parte din comisiile întrunite pentru evaluarea psihiatrică a autoarei, prin stabilirea unui răspuns la întrebarea dacă aceasta a avut sau nu discernământ. Acesta trebuie să fie riguros și sigur, fără interpretări cum ar fi „nu se poate stabili dacă persoana a avut sau nu discernământ la momentul comiterii faptei”. Concluziile emise de către comisia întrunită pentru evaluarea medico-legală psihiatrică trebuie să conducă organul judiciar și instanța de judecată la emiterea unor decizii corecte, bazate pe o abordare medicală precisă, logică, pertinentă și reală a diagnosticului pus. Discernământul este identificat ca o disoluție între personalitatea subiectului activ analizat și consecința actului care constă în acea capacitate în care acesta are o reprezentare cât mai aproape de realitate și dacă acesta avea puterea să prevadă consecința faptelor pe care le-a realizat.

Identificăm opinii care emit că tulburările cauzate de procesul fiziologic al nașterii „pot induce variații de la o oră la alta, persistența diminuării discernământului de ordinul zilelor prezumă mai degrabă o psihoză și schimbă radical datele problemei”³⁶⁷. Astfel, evaluarea discernământului trebuie realizată printr-o abordare pluridisciplinară, implicând evaluarea personalității subiectului activ, a antecedentelor medicale psihice, a conștiinței mamei precum și a capacităților intelectuale și cele determinate de voință și, nu în ultimul rând circumstanțelor personale și a modului de comitere a faptei.

În jurisprudență, identificăm că aprecierea discernământului din punctul de vedere al evaluării capacității psihice se rezumă la cel păstrat, scăzut și abolit. Din punct de vedere medical, discernământul nu poate fi exprimat pe scară matematică, prin procente. Numai noțiunea de discernământ abolit este admis de medicina de specialitate ca fiind în prezența unei absențe a responsabilității. Identificăm în acest sens opiniile specialiștilor care punctează că „celelalte etichetări ale discernământului reprezintă criterii medicale de apreciere a existenței responsabilității penale nuanțate psihopatologice și având rolul de a oferi argumente dinamice, științifice, necesare gradării pedepsei”³⁶⁸. În acest sens, identifică jurisprudența veche care prin Decizia nr. 1598 prin Sentința penală nr. 31/96 a Tribunalului județului Timiș, a dispus în temeiul art.2 alin. (3) din Decretul nr. 218 trimiterea cauzei privind inculpata minoră S.M. la comisia de Judecată de pe lângă Liceul Agroindustrial nr. 8 Timiș pentru soluționarea infracțiunii de pruncucidere, prevăzută la art. 177 CP al României de la 1969 care a decis: „Infracțiunea de pruncucidere chiar dacă a fost comisă de o minoră, elevă, care în timpul nașterii și imediat după aceea a avut discernământul mult diminuat, întrucât constă în suprimarea vieții unui nou-născut, este o infracțiune deosebit de gravă și, ca atare, trebuie judecată de către instanță, potrivit art. 3

³⁶⁷ BELIȘ, V. *Tratat de medicină legală. idem*, p.393

³⁶⁸ SCRIPCARU, G., ASTĂRĂSTOAE, V., BOIȘTEANU, P., CHIRIȚĂ, V., SCRIPCARU, C. *Psihiatrie medico - legală*, p.170

din Decretul nr. 218/1977 și nu de către comisia de Judecată, conform art. 2 din același decret”³⁶⁹. În jurisprudență identificăm exprimări ale instanțelor care emit că „foarte probabil, inculpata a avut discernământul mult diminuat”³⁷⁰, fără ca expertiza medico-legală psihiatrică realizată mamei să stabilească concret starea psihică în care se afla subiectul activ în momentul aplicării actelor vătămătoare asupra copilului. La polul opus identificăm o altă speță unde termenul de tulburare psihică are accepțiuni largi al gamei de manifestări, instanța reținând că la data de 4 februarie 2012, în calitate de mamă, inculpata a născut neasistată un făt de sex masculin, la domiciliul bunicilor săi pe care l-a lăsat fără supraveghere și ulterior l-a ascuns sub un fotoliu într-o cameră neîncălzită, împrejurare ce a condus la decesul acestuia prin expunerea la frig, imediat după naștere, prin pneumonie.³⁷¹

„Trecerea la act surprinde faza dinamică în producerea infracțiunii prevăzută la art.200 alin.(1) CP al României. Confruntarea de argumente în favoarea sau împotriva acțiunilor sau inacțiunilor vătămătoare devine acută, are aspect conflictual. Trecând prin fazele teoretice ale asentimentului temperat, asentimentului formulat și a crizei, opțiunea în favoarea săvârșirii faptei infracționale are semnificația unei eliberări psihice pentru făptuitoare și a unui eșec social, care se vor consuma o dată cu procesul de transformare a posibilității în realitate [...] dar acestea reprezintă excepția care confirmă regula și constituie tot o expresie a unor personalități orientate antisocial, caracterizate prin impulsivitate, agresivitate sau neglijență față de valorile sociale ce sunt protejate de legea penală³⁷²”.

Sub aspectul laturii subiective, în cazul în care autoarea a acționat cu vinovăție în modalitatea intenției indirecte, intenția fiind una spontană dublată de tulburarea psihică pricinuită de naștere, activitatea autoarei va fi încadrată juridic drept infracțiunea prevăzută la art.200 alin.(1) CP al României. În drept, „fapta inculpatei O.A.D. constând în aceea că a suprimat viața nou-născutului întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de ucidere ori vătămare a nou-născutului săvârșită de către mamă, prev. și pedepsite de art. 200 alin.1 C. penal. Analizând latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 200 alin.1 C. penal, instanța reține că elementul material constă în acțiunea de suprimare a vieții nou-născutului de către mamă. Acțiunea inculpatei care a ucis fătul la naștere, realizează elementul material al infracțiunii de uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă, urmarea imediată constând în decesul acestuia ca valoare socială ocrotită de lege. Legătura de cauzalitate dintre elementul material și urmarea

³⁶⁹ Culegere de Decizii a Tribunalului Suprem, ediția 1980. Trib. Suprem, S.p., Dec. 1598 din 1980, Revista Română de Drept nr.9/1981.

³⁷⁰ Sentință penală nr. 116/2020 din 30 septembrie 2020, Judecătoria Marghita [Accesat: 07.02.2023]. Disponibil la: <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534609301/1/decizie-nr-116-2020-din-30-sept-2020-judecatoria-marghita-uciderea-ori-vatamarea-nou-nascutului...?keyword=Uciderea%20sau%20vatamarea%20nou%20nascutului&cm=SREST>

³⁷¹ Decizia penală nr.541/2019 în Ședința publică din 31 mai 2019, Curtea de Apel Constanța [citat: 20.05.2023]. Disponibil: www.sintact.ro

³⁷² DUDA E. *Aspecte teoretico-practice privind personalitatea și psihologia infractorului*, Revista Studii juridice universitare, Nr.3-4, Anul VI/2013. Institutul de Cercetări în Domeniul Protecției Drepturilor Omului. U.L.I.M. - Facultatea de Drept. Chișinău, 2013, (223-231), ISSN 1857-4122, p.231

imediată rezultă în cauză din suprimarea vieții fătului prin ștrangulare. Sub aspectul laturii subiective, inculpata a acționat cu vinovăție în modalitatea intenției directe, conform dispozițiilor art. 16 alin. (3) lit. a) C. penal, întrucât inculpata a prevăzut rezultatul faptei sale și a urmărit producerea lui prin săvârșirea faptei. Pentru aceste motive în baza art. 200 alin.1 C. penal instanța va condamna pe inculpata minoră O.A.D. pentru săvârșirea de ucidere ori vătămare a nou-născutului săvârșită de către mamă. La individualizarea măsurii educative ce urmează a fi aplicată inculpatei minore, instanța va avea în vedere, potrivit art. 115 alin. (2) C. penal, criteriile generale de individualizare prevăzute de art. 74 C. penal, respectiv împrejurările și modul de comitere a infracțiunii, precum și mijloacele folosite, starea de pericol creată pentru valoarea ocrotită, natura și gravitatea rezultatului produs ori a altor consecințe ale infracțiunii, motivul săvârșirii infracțiunii și scopul urmărit”³⁷³

În legătură cu caracterul fiziologic sau patologic al tulburărilor, identificăm problemele ridicate de discernământul mamei ca funcție de sinteză între personalitate și consecință. În practica judiciară s-a reținut că „inculpata a prezentat la momentul comiterii faptei o stare de tulburare psihică determinată de naștere, iar trauma psihofiziologică (nașterea), pe fondul unei personalități cu un echilibru labil, a determinat un derapaj psihofiziologic, condiționat și de educație, nivelul de conștiință, experiența de viață și starea socio-morală a acesteia”³⁷⁴.

În urma realizării studiului empiric la tema tezei de doctorat, ca urmare a analizării chestionarelor distribuite persoanelor private de libertate încarcerate în penitenciarul de femei Târgșorul-Nou au fost relevate mai multe date care sunt importante pentru atingerea scopului propus. (A se vedea Anexa 3) Astfel, în urma analizării chestionarelor s-a constatat că 59% dintre persoanele de sex feminin aflate în detenție au vârsta cuprinsă între 25-44 ani, 17% au vârsta sub 24 de ani, iar 24% au vârsta mai mare de 44 ani. (A se vedea Figura nr.A.2.1). S-a stabilit că 54% dintre persoanele de sex feminin aflate în detenție la data comiterii faptei, aveau vârsta cuprinsă între 25-44 ani, 32% au vârsta sub 24 de ani iar 14% au vârsta mai mare de 44 ani. (A se vedea Figura nr.A.2.2). 73% dintre persoanele de sex feminin aflate în detenție, provin din mediul urban, restul de 27 % fiind din mediul rural iar 76% dintre persoanele condamnate pentru infracțiunea de omor, sunt fără studii sau cu studii gimnaziale.

S-a constatat că rata persoanelor condamnate cu studii superioare este foarte mică (2%). Deși persoanele care provin din familii cu părinți divorțați care trăiesc în concubinaj în familii adoptive sau care provin din centrele de plasament, sunt predispuse la comiterea infracțiunilor cu violență, 59% dintre persoanele condamnate provin din familii normale cu părinți căsătoriți. (A

³⁷³ Sentința nr. 125/2015 din 18 iunie 2015, Judecătoria Motru, [cit.: 20.05.2023] Disponibil: www.sintact.ro

³⁷⁴ Curtea de Apel Iași, secția penală. Decizia nr.58 din 28 ianuarie 2015, [cit.: 20.05.2023] Disponibil: www.sintact.ro

se vedea Figura nr. A.2.3)

Pe segmentul de factori favorizanți, date istoric relațional, a reieșit că peste 50% din subiecții intervievați au un partener. Mai mult de jumătate fiind căsătorite cu forme legale, restul fiind implicate în relații de concubinaj. Un procent de 41,46% nu au un partener de viață și nu au fost căsătorite. Cu privire la copii rezultați în urma relațiilor, doar un procent de 48,78% sunt din relații de concubinaj, restul de 51,21% sunt din relații de căsătorie legalizate de către ofițerul stării civile. Un procent de 68,29%, au răspuns că decizia de a păstra copilul a fost luată împreună cu partenerul. Restul de 31,70% din persoanele care au aplicat la completarea chestionarului, au luat singure decizia de a naște copilul.

Studiul empiric a fost relevant pentru identificarea factorilor favorizanți ai comportamentului delincvent ce caracterizează femeile condamnate de către instanțele de judecată la executarea de pedepse privative de libertate pentru comiterea infracțiunii de omor/vătămări corporale/pruncucidere/violență în familie, deținute în penitenciar. Metoda de evaluare prin aplicarea chestionarului a fost considerată mai benefică decât cea a evaluării datelor înscrise în fișele personale ale persoanelor deținute în Penitenciarul de Femei Ploiești Târgșorul-Nou din România, aceasta bazându-se pe afirmațiile acestora care sunt influențate de factorii psiho-metrici și psihologici, aplicându-se pe nr. de 41 de persoane condamnate pentru infracțiuni contra vieții, integrității corporale sau sănătății/asupra unui membru de familie. Acestea au fost interviuate sub forma de chestionar (bazat în totalitate pe cooperarea persoanelor private de libertate aflate în executarea unei pedepse privative de libertate în penitenciar.

Scopul studiului a constat în stabilirea unui inventar de indicatori ai istoricului personal, istoric relațional, medical și social, al deținuților din penitenciar. În urma aplicării s-a demonstrat că realizarea unui instrument apt să pună în evidență diferite aspecte socio-morale care au stat la baza declanșării actelor criminale a femeilor private de libertate, au dus la relevarea existenței unor categorii de deținute care din cauza mediului de proveniență și al particularităților psihologice și educaționale au dus la declanșarea tulburărilor de natură psihică.

2.7. Forme, modalități și sancțiuni în cazul infracțiunii de uciderea nou-născutului

A. Forme. Factorii externi care în concepția legislației actuale au determinat justificat modalitatea normativă atenuată a faptei de ucidere a copilului nou-născut dacă actele materiale au fost comise de către mamă imediat după naștere dar nu mai târziu de 24 de ore, condiția obligatorie fiind ca aceasta să se afle în stare de tulburare psihică.

Atenuarea pedepsei a avut la bază expunerea de motive la Noul Cod penal care aparține autorilor proiectului și care se observă că răspunde la logica elementară a condițiilor prezente și corespund actualului context social. Similitudinea între CP al României de la 1969 și

reglementarea actuală constă în aceea că legiuitorul nu a pedepsit forma imperfectă a tentativei în cazul uciderii de către mamă a copilului nou-născut. Identificăm autori care emit că este în afară de orice discuție ca forma imperfectă a tentativei, ea însăși infracțiune, în cazul uciderii nou-născutului săvârșită de către mamă, să fie o faptă mai periculoasă decât cea reglementată în art. 200 alin. (2) din CP al României. „Legiuitorul a înțeles să nu dea semnificație penală, să nu pedepsească uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă, faptă rămasă în forma imperfectă a tentativei”³⁷⁵. Dacă mama care se află sub imperiul stării de tulburare psihică, cu intenție, exercită acte de violență asupra nou-născutului, fără ca nou-născutul să fie ucis, însă acesta suferă vătămări corporale specifice infracțiunilor prevăzute de art. 193-194 CP al României, fapta va fi încadrată conform art. 200 alin. (2) CP a României, unde este incriminată infracțiunea de vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă.

B. Modalități.

Infracțiunea reglementată de art. 200 alin. (1) din CP al României comisă de mamă în calitate de subiect activ, nemijlocit „poate prezenta diferite modalități faptice, determinate de împrejurările în care s-au comis faptele; de aceste modalități se va ține seama la stabilirea pedepsei, în măsura în care ele s-au răsfrânt asupra stării de tulburare”³⁷⁶. Existența infracțiunii de ucidere a nou-născutului ca incriminare distinctă a generat controverse și soluții neunitare în materia participației penale.

„Majoritatea legislațiilor europene au renunțat la consacrarea pruncuciderii ca incriminare distinctă. Această situație o regăsim în dreptul penal francez, în cel spaniol iar relativ recent și în dreptul penal german, unde a fost abrogat art. 217 CP german”³⁷⁷. În Expunerea de motive, autorul Pușcașu V. motivează propunerea proiectului legislativ privind: „renunțarea reglementării infracțiunii de pruncucidere, starea de tulburare provocată de naștere fiind, însă valorificată ca un caz special de reducere a pedepsei în cazul infracțiunilor de violență comise cu intenție sau intenție depășită”³⁷⁸.

Infracțiunea prevăzută la art. 200 alin. (1) din CP al României are ca fundament starea de tulburare în care se află subiectul activ și este reținută ca atare „numai atunci când ea însăși trece direct, nemijlocit, la uciderea acestuia imediat după naștere. Uciderea nou-născutului prin interpus – instigat – sau ajutând pe autor în calitate de complice evidențiază existența unui comportament opțional al mamei”³⁷⁹. Manifestarea rațională a acțiunii sau inacțiunii pe care o

³⁷⁵ DIACONESCU, H., RĂDUCANU, R. *Infracțiuni contra vieții, integrității sau sănătății persoanei*. Editura C. H. Beck, București, 2014, 272 p., ISBN: 978-606-18-0378-1, p. 205.

³⁷⁶ BOROI, AI. *Drept penal. Partea specială, Conform Noului Cod penal*. Ed. C. H. Beck, București, 2014, ISBN 978-606-8-18-0372-9, p. 103

³⁷⁷ PUȘCAȘU, V. *Noul Cod penal adnotat*. Editura Hamangiu, 2014, p. 443

³⁷⁸ *Idem*

³⁷⁹ DIACONESCU, H., RĂDUCANU, R. *Infracțiuni contra vieții, integrității sau sănătății persoanei*. Ed. C. H. Beck, București, 2014 p. 203

realizează subiectul activ nemijlocit, exclude existența tulburării psihice. Intensitatea tulburărilor pricinuite de naștere se obiectivează a nu fi cele normale, ci unele de o intensitate care să ducă la tulburări de natură psiho-fizică, cu diminuarea discernământului manifestat în perioada imediat după actul fiziologic însă nu mai târziu de 24 ore.

Conținutul subiectiv al infracțiunii presupune existența vinovăției sub forma intenției care se poate manifesta prin ambele modalități, respectiv cu intenție directă sau indirectă. Cerința esențială pentru existența intenției directe este existența unei stări de tulburare psihică. „Teama sau frica de naștere, temerea de a nu muri în cursul nașterii, teama de a nu naște un copil mort sau cu malformații monstruoase, teama față de pericolele reale care amenință viața mamei sau a copilului, temeri care izvorăsc din alte cauze, cum ar fi perspectivele nefavorabile ale propriei situații materiale sau sociale sau ale copilului, ori sentimentele de rușine și dezonoare în cazul nașterii din afara căsătoriei”³⁸⁰ care pot conduce la o tulburare de natură psihică, pot în prezent fi reținute pentru incriminarea infracțiunii prevăzute la art.200 alin.(1) CP al României.

Analizând reglementarea normei penale în vigoare se constată că s-a renunțat la condiția care reglementa infracțiunea de pruncucidere prevăzută la art. 177 din CP al României din 1969, respectiv starea de tulburare pricinuită de naștere. Această stare nu putea să cuprindă decât o arie relativ restrânsă a dezechilibrelor psiho-patologice care îngreuna rezultatul expertizelor medico-legale efectuate mamelor care recurgeau la actul extrem de omor al copilului, care, de cele mai multe ori era realizată tardiv. Prin renunțarea la sintagma: cauză de tulburare pricinuită de naștere, legiuitorul actual a încercat să lărgescă sfera psihologică de aplicare a acestei variante atenuate a omorului. Dacă anterior tulburările care se puteau stabili (avându-se în vedere ansamblul restrâns de dezechilibre psiho-patologice care se constatau cu dificultate de către expertizele medico-legale psihiatrice ce erau realizate, uneori tardiv), conform noii reglementări penale se pot avea în vedere pe lângă tulburările provocate mamei în mod nemijlocit de actul biologic al nașterii și alte stări de natură psihică care pot avea legătură cu traumele care sunt provocate de împrejurările create anterior în cadrul socio-familial de proveniență al mamei.³⁸¹

Apreciem că prezenta modificare legislativă cu privire la schimbarea în sintagma „stare de tulburare psihică” este benefică, fiind impusă de practica judiciară care în emiterea sentințelor era îngreunată de rezultatele expertizelor medicale care nu erau concludente. Din prelegerea susținută de autorii români cu privire la noua reglementare prevăzută pentru incriminarea infracțiunii art. 200 alin.(1) CP al României, se relevă că „această infracțiune a fost concepută ca

³⁸⁰ ROȘCA, A. *Psihologia generală*. București: Didactică și Pedagogică, 1971, p.375.

³⁸¹ BODORONCEA, G., CIOCLEI, V., KUGLAY, I., et al. *Codul penal comentariu pe articole*. art. 1-446, ediția 3, București: C.H. Beck, 2020, p. 711.

o variantă atenuată a omorului ținând cont de starea psihică a mamei după naștere. Din păcate însă, a rămas fără prea mare aplicabilitate în practică, pruncuciderea fiind reținută în mod cu totul excepțional în doctrina și în jurisprudența ultimilor ani de cele mai multe ori fiind reținut omorul calificat. Aplicabilitatea practică redusă a fost cauzată de condiția atașată laturii subiective: mama să fie în stare de tulburare provocată de naștere. În doctrina și jurisprudența veche se conturaseră numai trei ipoteze pentru care această stare era validată: psihoza puerperală, manifestări schizofeniforme, manifestări cu componente de demență³⁸².

Punerea în aplicare a comportamentului violent ca urmare a reacțiilor determinate de declanșarea momentului nașterii copilului având ca fundament stăruința unor frustrării morale, coroborate cu tulburările care pot apărea ca urmare a actului nașterii la care a fost supusă mama declanșate pe fondul lipsei de experiență și neasistare medicală vor fi determinante în realizarea punerii în executare a actului deviant care poate fi manifestat având la bază o motivație complexă de natură socio-psihopatologică aplicată pe un fond biogen modificat.

Actele preparatorii și tentativa în ceea ce privește infracțiunea prevăzută la art.200 alin. (1) CP al României sunt posibile la faptele intenționate, dacă fapta este comisă cu praeterintenție, cum ar fi cele prevăzute la art.194 sau 195 din CP al României. Fiind o infracțiune de rezultat, fapta prevăzută la art. 200 alin. (1) CP al României este consumată în momentul morții nou-născutului. Dacă actele de violență care sunt exercitate de către mamă, intră în conținutul tentativei neincriminate, mama va fi răspunde penal pentru o infracțiune cu forma consumată. Dacă fapta este comisă din culpă, mama va fi cercetată pentru săvârșirea infracțiunii de vătămare corporală din culpă, putând fi incidente prevederile art.75 alin.(2), lit b) CP al României, ca circumstanțe atenuante.

Dacă mama săvârșește omorul asupra mai mulți copii nou-născuți, cum ar fi în cazul unei sarcini gemelare sau multiple, fapta comisă în opinia unor autori „va atrage reținerea unui concurs de infracțiuni”³⁸³. Pluralitatea de victime nu influențează asupra calificării faptei prev. la art.200 alin.(1) CP al României, dar se va lua în calcul la individualizarea pedepsei, calificarea urmând a fi sancționată o singură dată, în cazul în care lipsirea de viață are la bază intenția unică.

Sanțiuni.

În actuala reglementare penală legiuitorul român a stabilit o pedeapsă mai favorabilă mamei prevăzând pedeapsa cu închisoarea de la 1 la 5 ani săvârșite în condițiile art. 200 alin. (1) CP al României pentru infracțiunea de uciderea nou-născutului, față de incriminarea infracțiuni

³⁸² CONFERINȚELE NOULUI COD PENAL, Consiliul Superior al Magistraturii, Institutul Național al Magistraturii, București, Editura Patru Ace, 2015, 124 p., ISBN: 978-606-93968-7-2, p.92

³⁸³ UDROIU, M. *Sinteze de drept penal Partea specială, ediția 4 - Vol. I*, București: C.H. Beck, 2023, 759 p., ISBN: 978-606-18-1291-2, p.180

de pruncucidere prevăzută la art. 177 CP al României din 1969, care era sancționată mai aspru cu închisoarea de la 2 la 7 ani.³⁸⁴ Sancțiunea penală indică urmările nerespectării dispoziției normelor juridice. Aceste urmări reprezintă măsurile luate împotriva persoanei care a încălcat legea aduse la îndeplinire prin autoritatea statului. În funcție de natura raporturilor sociale reglementate, de pericolul social pe care îl reprezintă actele de încălcare a valorilor aparate, sancțiunile se disting printre altele în sancțiuni penale care pot urmări aplicarea unor măsuri de constrângere în vederea executării unei pedepse prevăzute de legea penală de către persoana care se face vinovată pentru fapta antisocială comisă și a prevenirii de noi încălcări a legii penale.

Caracterul sancțiunilor prevăzut de lege se deosebește prin măsurile de sancționare aplicate făptuitoarei. Statul prin normele juridico-penale adoptate urmărind restabilirea ordinii legale; reeducarea celor vinovați și prevenirea încălcării normelor de drept în viitor.³⁸⁵ Pedepsa, este denumirea sancțiunii care a fost utilizată din cele mai vechi timpuri transmisă încă de la romani și care a fost preluată de la greci era denumită *poena – poni*, având la bază limba de proveniență sanscrită a cuvântului *koena*, care tradus înseamnă a socoti. Justificarea aplicării pedepsei poate fi definită ca fiind: apărarea socială a normelor în vigoare care obligă cetățenii unui stat să aibă o conduită morală și fizică care să nu lezeze interesele societății. Scopul pedepsei este aplicat făptuitoarei care a săvârșit fapta incriminată de norma penală pentru a o reeduca și a preveni comiterea de alte noi infracțiuni.

Unii autori emit că „prevenirea de noi infracțiuni se realizează atât pentru cel căruia i se aplică o pedeapsă menită să asigure constrângerea și reeducarea sa - așa numita prevenție specială - cât și pentru ceilalți destinatari ai legii penale care sub amenințarea cu pedeapsa prevăzută în norma penală și văzând că aceasta a fost aplicată făptuitorului își conformează conduita exigențelor penale, așa numita - prevenție generală”³⁸⁶. Deși identificăm pedeapsa ca având o funcție de constrângere, ca urmare a conduitei sale periculoase prin care a încălcat normele de drept aceasta nu trebuie să cauzeze suferințe fizice și nici să umilească persoana condamnată. Identificând o altă funcție, reeducarea, aceasta are rolul de a exercita asupra personalității făptuitoarei îndreptarea deprinderilor antisociale, urmată de aceea de exemplaritate care exercită un exemplu prompt și ferm al aplicării în mod inevitabil a pedepsei, asupra altor membri ai societății, determinându-i să nu comită și ei alte infracțiuni. Resocializarea mamei infractoare se realizează prin diverse sisteme penale și sociale de sancționare, tratament și resocializare a acesteia care se fundamentează pe anumite concepții filozofice, morale, politice și

³⁸⁴ TOADER, T., MICHINICI, M.I., RĂDUCANU, R., RĂDULEȚ, S., et al. *Noul Cod penal Comentarii pe articole*. Editura Hamangiu, 2014, 678 p., ISBN:978-606-678-921-9, p.351

³⁸⁵ LUBURICI, M. *Teoria generală a dreptului*, Univ. Creștină Dimitrie Cantemir, București, 1994, 237 p., ISBN: 973-562-021-9, pp.56-57

³⁸⁶ PARASCHIV, G. *Drept penal. Partea generală*, Editura Fundației România de Măine, București, 2005, 320 p., ISBN: 973-725-376-0, p.122

religioase având ca finalitate realizarea protecției și apărării sociale a societății, prevenirea comiterii de noi crime și delikte precum și reintegrarea și reabilitarea morală și socială a persoanelor condamnate la diverse pedepse.

„Deși aceste sisteme includ o gamă largă de sancțiuni și pedepse ele trebuie să fie cât mai mult individualizate, astfel încât aplicarea lor să conducă la reducerea riscului reiterării unor noi fapte antisociale de către individul condamnat și la reabilitarea lui normală după executarea pedepsei, oferind totodată, o protecție adecvată pentru societate. Principiul că detenția și privarea de libertate trebuie folosite ca o ultimă soluție este acceptată în majoritatea sistemelor penale de sancționare a delincvenților, astfel încât, înainte ca tribunalele să hotărască o pedeapsă privativă de libertate ele trebuie să ia în considerare toate celelalte sancțiuni mai puțin radicale”³⁸⁷. Normele dreptului reglementează relațiile sociale stabilind pentru subiectele dreptului un anumit comportament obligatoriu care într-un stat de drept corespund în general intereselor cetățenilor, care se conduc în întreaga lor activitate după prescripțiile normelor juridice de drept. Această stare nu exclude posibilitatea ca anumite persoane să aibă o conduită contrară acestor prevederi, moment în care statul stabilește un complex de mijloace și măsuri pentru a preveni producerea faptelor antisociale contrare prevederilor normelor juridice ale dreptului, iar, când asemenea încălcări au totuși loc se aplică sancțiunile expres prevăzute în dreptul penal. Prin aplicarea sancțiunii este restabilită ordinea juridică și elementele periculoase sunt izolate de ceilalți membri ai societății în care conviețuiește. Sancțiunea prin pedepsele aplicate au un puternic rol educativ urmărind schimbarea comportamentului celei sancționate, reeducarea și redarea făptuitoarei societății.

Sancțiunea mamei care comite infracțiunea prevăzută la art.200 alin.(1) CP al României are și un caracter general educativ și preventiv, avertizând și ceilalți membri ai societății asupra consecințelor faptelor ilegale și asupra interesului cetățenilor de a respecta întocmai prevederile legale pedepsite în normele de drept. Indiferent de domeniul juridic, dar în special în cel penal, răspunderea juridico-penală survine atunci când sunt întrunite prezența anumitor condiții, respectiv: conduita ilicită, legătura cauzală dintre conduita ilicită și rezultatul produs, existența vinovăției, inexistența unor împrejurări care exclude răspunderea juridice-penală. „Deși prevenirea este considerată dintotdeauna drept obiectivul principal al politicii penale, ea a rămas mai degrabă, un concept vag, insuficient definit teoretic. Trebuie menționat că soluțiile naționale în problema luptei împotriva comiterii infracțiunilor nu depind doar de acuratețea concepției teoretice, de structurile, programele și metodele prin care se desfășoară strategia națională de

³⁸⁷ DUDA, E. *Infracțiunea de pruncucidere sub aspect criminologic*, Revista Universul Juridic, București. 2017. (11-21), ISBN 978-606-39-0163-8, p.18

luptă împotriva criminalității și mijloacele materiale și financiare, pe care statul poate să le aloce acestui scop”³⁸⁸.

Adițional se constată că „preîntâmpinarea săvârșirii pentru prima dată a acelor acțiuni ori inacțiuni umane pe care societatea la consideră dăunătoare pentru valorile sale și pentru evoluția sa normală către progres au fost motivul pentru care aceste comportamente au fost sancționate de legea penală. În sens strict, prevenirea vizează mai ales acele comportamente care prezintă un grad de pericol social suficient de mare ca să necesite o reacție prin mijloace de drept penal îndreptate împotriva tuturor comportamentelor deviate ale mamei pruncuigașe, care prin acumularea și adâncirea unor procese socio-umane specifice pot conduce la săvârșirea de fapte antisociale sancționate de legea penală”³⁸⁹.

Majoritatea femeilor condamnate respectă în general autoritatea sistemului juridic și penal existând și un procent de 10% din persoanele condamnate care nu țin cont de consecințele normelor penale. (A se vedea Figura nr. A.2.10).

2.8. Concluzii la Capitolul 2

În urma cercetării efectuate în acest capitol, putem formula următoarele concluzii:

Obiectul juridic special al infracțiunii prev. la art.200 alin.(1) CP al României îl constituie relațiile sociale care sunt reprezentate de apărarea familiei și implicit a membrilor acesteia, prin actele care aduc atingere acestor relații. Corpul copilului nou-născut constituie obiectul material al infracțiunii de ucidere, săvârșită de către mamă, acesta fiind privit ca o totalitate de funcții și procese organice care mențin în viață orice persoană.

Utilizarea noțiunii de uciderea nou-născutului, se referă la comiterea actelor vătămătoare de către mamă, asupra produsului de concepție umană aflat la termenul fiziologic al nașterii, care în accepțiunea medicinei, este raportat la o durată a sarcinii de 9 luni calendaristice sau 280 de zile, care se realizează după declanșarea procesului natural al nașterii, dar care nu se poate realiza decât, până la cel mult 24 de ore de la momentul nașterii.

Lămurirea stării de nou-născut se află în legătură cu cea a viabilității fătului și a duratei vieții intrauterine, este absolut indispensabilă sub aspectul delimitării infracțiunii reglementate de art. 200 alin.(1) din CP al României, față de alte infracțiuni cum ar fi cea de omor sau vătămarea fătului. Determinarea exactă de către specialiști a stării de nou-născut, este deosebit de importantă atât sub aspectul încadrării juridice corecte a faptei, cât și al activităților ce determină administrarea probelor și alegerii tacticilor de cercetare.

³⁸⁸ DUDA, E. *Studiu privind prevenirea și combaterea criminalității violente*. Studii juridice universitare, Nr.1-2/2014. Institutul de Cercetări în Domeniul Protecției Drepturilor Omului. ULIM - Facultatea de Drept. Chișinău, 2014. (204-217), ISSN:1857-4122, p. 204

³⁸⁹ *Ibidem*, p.205

Din punct de vedere medical, calitatea de nou-născut a subiectului pasiv, poate subzista numai în primele ore de la declanșarea procesului fiziologic al nașterii, și nu are niciun fel de relevanță dacă prezintă malformații congenitale, îndeplinește criteriile somato-psihiice sau de viabilitate sau dacă este dorit de mamă sau de ceilalți membri ai familie.

Subiectul nemijlocit unic (exclusiv) și calificat este numai mama naturală sau purtătoare/parturienta (surogat) a copilului nou-născut, căsătorită sau necăsătorită care se află la momentul săvârșirii infracțiunii într-o stare de tulburare psihică.

Cu privire la infracțiunea prev. la art.200 alin.(1) din CP al României, se constată că, față de CP al României din 1969, unde cerința esențială pentru existența infracțiunii de pruncucidere era de ordin subiectiv, respectiv *tulburare pricinuită de naștere*, legiuitorul actual, observând că această condiție a provocat în practica judiciară numeroase controverse, a modificat această condiție, înlocuind-o cu termenul de „mama aflată în stare de tulburare psihică”, eliminând astfel orice probleme de interpretare care ar putea genera distorsiuni în aplicarea legii.

În sensul art. 200 alin.(1) CP al României, noțiunea de tulburare psihică o putem identifica numai în contextul psihologic sau fiziologic care nu cuprinde și aspectul social restrângând particularitățile ce rezultau din expresia „tulburare pricinuită de naștere”. Tulburarea psihică nu este limitată strict la cea creată de starea de graviditate urmată de procesul nașterii, iar implicațiile contextului social se înscriu în condiția subiectivă impusă de actuala reglementare a infracțiunii. La fel și stările emoțional-afective care au fost determinate de conflicte rezultate din percepția psihică a mamei că nu își dorește copilul sau că va fi judecată de către membrii comunității, într-un mod negativ.

În lumina consemnărilor realizate propunem o redactare nouă, de sancționare a art. 200 alin. (1) CP al României. UCIDEREA NOU-NĂSCUTULUI SĂVÂRȘITĂ DE CĂTRE MAMĂ

(1) *Uciderea copilului nou-născut care prezintă pe corpul său semnele nașterii recente, săvârșită de către mamă imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore, datorită unei tulburări psihice cauzate de procesul biologic al nașterii, se pedepsește cu închisoare de la unu la 4 ani. Articolul 200 CP al României se completează și se formulează după cum urmează:*

(3) *Prevederile articolului 77 CP al României nu se aplică alin.(1) din prezentul articol.*

(4) *Persoanele care participă la acțiunile mamei prevăzute la alineatul (1) cu scopul de a suprima viața copilului nou-născut, indiferent de forma de participare, se pedepsesc cu închisoare mai mare de 10 ani.*

3. REGLEMENTĂRI DE DREPT PENAL PRIVIND INFRAȚIUNEA DE PRUNCUCIDERE CONFORM LEGISLAȚIEI PENALE A REPUBLICII MOLDOVA

3.1. Evoluția cadrului legislativ al incriminării infracțiunii de pruncucidere în Republica Moldova

Obiectul ocrotirii unei valori sociale și a relațiilor sociale ce decurg și cresc în jurul respectivei valori, îl constituie în știința dreptului penal atât din legea penală din Republica Moldova, cât și cea a altor instituții de drept penal străine, obiectul infracțiunii. Instituția dreptului penal nu poate concepe o infracțiune care să nu se răsfrângă în mod efectiv asupra unei simple valori sociale care este protejată de legea penală. Doar conștiința unei persoane care prin activitatea sa produce vătămări unei valori nu este de ajuns pentru a i se atribui caracter penal faptei în cauză. Ea trebuie să fie stipulată în legi care apără valorile sociale care sunt puse în pericol de o anumită conduită.

Reforma judiciară de declarare a independenței Republicii Moldova în vederea înlăturării unor reforme în domeniul penal a fost lansată nemijlocit în urma adoptării Concepției reformei judiciare și de drept în Republica Moldova³⁹⁰, având ca scop prevederea cadrului legislativ și instituțional util pentru întemeierea statului de drept și consolidarea normelor penale. Ansamblul legislativ conceput în vederea înlăturării reformei, zugrăvește necesitatea „independenței autorităților judecătorești și a unui sistem eficient de protejare a drepturilor omului”³⁹¹ și implicit a valorilor ce apăr copilul ca valoare socială. Procesul de reformare a legislației a adus un aport marcabil în domeniul juridico-penal prin obiective strategice care s-au orientat cu precădere pentru „eficientizarea procesului de investigație prejudiciară în vederea garantării respectării drepturilor omului, asigurării securității fiecărei persoane și diminuării nivelului de criminalitate”³⁹². Promovarea unor cadre instituționale care să stimuleze implementarea unor măsuri eficiente pentru infracțiunile care atentau la viața și sănătatea persoanei, calificate de societatea modernă ca fiind grave, au trezit în mod constant interesul studierii doctrinei penale și a practicii judiciare în ceea ce privește problema aprecierii juridico-penale a faptelor contra vieții și implicit a faptei comisă de mama care își ucide nou-născutul.

Acest fapt s-a constatat a fi imperativ necesar, urmând ca, pentru demonstrarea ipotezei,

³⁹⁰ Raport al Guvernului Republicii Moldova privind implementarea planului de acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană (februarie 2005- August 2006) , [citat la 18 mai 2020]. Disponibil: https://mfa.gov.md/Img/Docs/Raport_Parmue_Ro.-%20Pdf

³⁹¹ Hotărârea nr. 152 din 21 iunie 1994 privind aprobarea Concepției reformei judiciare și de drept în Republica Moldova. Publicat: în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.6 din 30 iunie 1994. Anexă la Hotărârea Parlamentului nr.125-XIII din 21 iunie 1994. [Citat la 29 mai 2020]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=62580&lang=ro

³⁹² Legea nr. 231 din 25 noiembrie 2011 privind aprobarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016. Publicat în: M. Of. al RM, nr. 1-6 art.06 din 06 ianuarie 2012. [Citat la 29 mai 2020]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=50463&lang=ro

pruncuciderea să fie cercetată prin prisma și a celorlalte domenii științifice de aplicare, fără a trece cu vederea opiniile savanților care au analizat de-a lungul timpului infracțiunea cercetată.

Răspunderea penală pentru infracțiunea de pruncucidere a fost reglementată prin Statutul penal al Imperiului Rus conform art. 461 și în baza art.1460 al Statutului cu privire la pedepse, unde principiile calificării nu mai aveau la bază deosebirile stipulate anterior la modalitățile de ucidere a copilului. Astfel, potrivit art. 461 din Statutul penal al Imperiului Rus, moartea copilului putea fi cauzată atât pe calea acțiunilor, cât și prin inacțiune, cu alte cuvinte, prin neacordarea ajutorului necesar noului-născut. Cercetând retrospectiv infracțiunea de pruncucidere, identificăm în calitate de particularități ale infracțiunii: „numai mama biologică a copilului nou-născut, pruncul trebuie să fie născut în afara căsătoriei, momentul uciderii e determinat prin sintagma în timpul nașterii. Despre motive nu se vorbește nimic, pedeapsa fiind redusă la internarea făptuitoarei în casele de corecție pe un termen de la 1 an până la 6 ani”³⁹³.

În anul 1926, în Codul penal al R.S.S.F.R. infracțiunea de pruncucidere era prevăzută la articolul 136 litera d), în categoria omorurilor săvârșite în circumstanțe agravante. În legislația penală a R.S.S.F.R. de până la 1960, legiuitorul nu distingea omorul pruncului de către mamă ca o componentă a omorului săvârșit în circumstanțe atenuante, calificând fapta ca omor săvârșit în circumstanțe agravante. Din momentul adoptării Codului penal al R.S.S.F.R. din 1960, omorul pruncului de către mamă era calificat conform art.103 ca omor neagravat, mama fiind trasă la răspundere penală pentru uciderea propriului nou-născut cu intenție, starea psihică și fizică deosebită în timpul nașterii era caracteristică tuturor mamelor, fără excepții.

Ulterior, la intrarea în vigoare a Codului Penal al Federației Ruse din anul 1977, legiuitorul rus a prevăzut o nouă formulare mai clară a pruncuciderii care a împărțit-o în trei forme, respectiv omorul copilului nou-născut de către mamă în timpul nașterii sau imediat după naștere; aflată în condițiile unei situații psiho-traumatice; aflată într-o stare psihică, care nu exclude discernământul³⁹⁴. Având în vedere optica de reducere a pedepselor față de mama care comitea infracțiunea de ucidere a copilului nou-născut, unii autori au remarcat faptul că: „în perioada postbelică, Colegiul penal al Judecătoriei Supreme din R.S.F.S.R. orienta instanțele de judecată la stabilirea termenelor cât mai reduse de închisoare sau la condamnarea cu suspendare a pedepsei, dacă omorul pruncului de către mama lui naturală a fost consecința directă a sărăciei totale a mamei, sortind-o pe ea și copilul său la o existență mizerabilă; a sentimentului de rușine determinat de presiune a mediului incult care îi va crea în viitor atât mamei cât și copilului o

³⁹³ BRÂNZA, S., STATIV. *Omorul pruncului de către mamă: răspundere și pedeapsa penală*. (Partea 1). Revista Avocatul Poporului, 2000, nr.7-9, (31-41), p.33

³⁹⁴ Codul penal al Federației Ruse, Adoptat de Duma de Stat la 24 mai 1996 (modificată prin Legile federale din 27.05.98 nr. 77-FZ, din 25 iunie 1998 nr. 92-FZ). [Citat: 20.04.2022]. Disponibil: <https://www.uk-rf.com>

viață insuportabilă; a stării de tulburare psihică provocată atât de procesul nașterii cât și de situația neordinară în care se afla mama, naștere neasistată, izolată”³⁹⁵.

Până la adoptarea Codului penal al R.S.S. Moldovenești, care a fost promulgat la data de 24.03.1961 au fost în vigoare dispozițiile Codului penal al R.S.S. Ucraina, unde legiuitorul a clasificat infracțiunea omorul pruncului de către mamă, în Capitolul al II-lea din CP al Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești, denumit: Infracțiuni contra vieții, sănătății, libertății și demnității persoanei, la art.92 ca fiind: „omorul pruncului, săvârșit cu premeditare de către mamă în timpul nașterii sau imediat după nașterea lui, făptuitoarea fiind pedepsită cu privarea de libertate până la trei ani sau cu amenda în cuantum de până la o sută de salarii minime”³⁹⁶.

Legea penală a Republicii Moldova din 18 aprilie 2002 vine și revizuieste formula precedentă și pentru a nu mai lăsa loc de interpretări, specifică clar în denumirea infracțiunii existența unei stări psihice sau fizice deosebite însoțite de diminuarea discernământului, definind infracțiunea sancționată de art.147 CP RM ca fiind „omorul copilului nou-născut, săvârșit în timpul nașterii sau imediat după naștere de către mama care se află într-o stare de tulburare fizică sau psihică, cu diminuarea discernământului, cauzată de naștere”³⁹⁷. În referire la incriminarea stipulată în prezenta normă penală a Republicii Moldova, considerăm în mod adecvat soluția legiuitorului de a înlocui fapta de ucidere a copilului cu termenul pruncucidere, prin care se înlocuiește sintagma privitoare la legislația anterioară, respectiv omorul pruncului săvârșit cu premeditare de către mamă în timpul nașterii sau imediat după nașterea lui. În același context, legiuitorul, apărând valorile sociale, majorează pedeapsa prevăzută în CP al RM de la 1961, stipulând în noua lege pentru comiterea infracțiunii de pruncucidere, pedeapsa închisorii de până la 5 ani. Cu privire la limitele pedepsei, identificăm și opinia altor autori care consideră că „structura acestei dispoziții nu este reușită, deoarece limitele răspunderii penale pentru infracțiunea dată sunt largite nejustificat, iar acestea ar putea fi cauza abuzurilor din partea organelor de urmărire penală, precum și a erorilor judiciare”³⁹⁸. Considerăm că este mai corectă actuala incriminare și așa cum a remarcat și autoarea lucrării științifice: Evoluția reglementării răspunderii penale pentru infracțiunea de pruncucidere, care vine cu o analiză remarcabilă a obiectului prezentei teze de doctorat, întărește această convingere precizând: „considerăm că este un pas corect, deoarece prezența anume a acestei stări trebuie luată în considerație la încadrarea juridică a uciderii copilului nou-născut. Totodată stabilirea faptului că omorul copilului nou-

³⁹⁵ ПОПОВ, А. Н. *Преступления против жизни при смягчающих обстоятельствах*. Санкт-Петербург: Юридический Центр Пресс, 2001, 463 с. ISBN 5-94201-025-0, с. 465

³⁹⁶ Codul Penal al Republicii Moldova. În: *Veștile R.S.S.M.* 1961, nr. 10. Chișinău: Cuant, 1997, 390 p. (art.92) [citat la 18 mai 2020]. Disponibil: <https://pdfslide.net/documents/codul-penal-al-rm-din-1961-abrogat.html>

³⁹⁷ Cod penal al Republicii Moldova, în Monitorul Oficial nr.72-74 la data 14 aprilie 2009, (art.147)

³⁹⁸ GÎRLĂ, L. *Pruncuciderea: Analiza Juridico-penală și criminologică*. Teza de doctorat, Chișinău, 2005, p.18, [citat la 18 martie 2018]. Disponibil: www.cnaa.acad.md

născut a fost săvârșit cu premeditare, gândit din timp determină calificarea lipirii de viață a noului-născut ca omor intenționat săvârșit cu premeditare lit. a) alin.(2) art.145 CP RM, asupra unei rude apropiate lit. b) alin.(3) art.145, cu bună știință asupra unui minor lit. d) alin.(3) art.145 CP RM și profitând de starea de neputință a victimei lit. c) alin.(2) art. 145 CP RM”³⁹⁹.

Prin hotărârea prevăzută în Constituția Republicii Moldova la art. 72 alin. 3 lit. n)⁴⁰⁰, legiuitorul își arogă obligația de reglementare a normelor de drept prin adoptarea categoriilor de legi privind infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora. Influențarea socială a cenzurii stabilite în mod obiectiv prin normele speciale ale Codului penal incriminează faptele care constituie încălcări ale conviețuirii sociale. Necesitatea stabilirii în Codul penal a interdicției de a comite infracțiuni, trebuie să reflecte o reacție promptă și bine argumentată față de procesele deviate care au loc în societate. Conform Constituției, statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică⁴⁰¹, incriminarea faptelor comise contra vieții persoanei, fiind cuprinse în normele părții speciale a dreptului penal, iar respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.⁴⁰²

Redactarea de către legiuitorul din Republica Moldova a unor norme de drept penal prin care se urmărește protejarea vieții persoanei, reprezintă una din obligațiile de căpătâi ale statului de drept care garantează dreptul la viață, așa cum este statuat în preambulul Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale. Întreaga reglementare juridică are menirea să apere în mod prioritar persoana ca valoare supremă a societății, drepturile și libertățile acesteia.⁴⁰³ Din studierea Protocoalelor la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, amendată prin Protocoalele nr. 3, 5 și 8 și completată prin Protocolul nr. 2. (Text revizuit în conformitate cu prev. Protocolului nr. 3 intrat în vigoare la 20 decembrie 1971 și ale Protocolului nr. 8 intrat în vigoare la 1 ianuarie 1990), rezultă că: „dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege”⁴⁰⁴. Dreptul la viață așa cum este consacrat în Convenție este un drept biologic al persoanei, drept ce rezidă din dreptul de a trăi și nu un drept economic sau social care ar oferi o viață decentă a persoanei. Legea penală consacră protejarea laturii biologice a vieții umane nu ca un bun social ci ca o valoare inestimabilă pentru consecvența și existența societății. Viața este bunul neprețuit al ființei umane, atributul fundamental al existenței umane fără de care nu pot exista nici celelalte prerogative ale individului, cum ar fi: integritate corporală, sănătate sau libertatea persoanei. În toate societățile, viața persoanei a fost ocrotită

³⁹⁹ GÎRLA, L. *Evoluția reglementării răspunderii penale pentru infracțiunea de pruncucidere*. Revista Națională de Drept, 2005, Nr.2, p.30

⁴⁰⁰ Constituția Republicii Moldova, Nr.1 adoptată la 29 iulie 1944. În M. Of. al Republicii Moldova, 1994, nr.1/5, vigoare din 27.08.1994, art.(72)

⁴⁰¹ *Ibidem*, art. 24 (1)

⁴⁰² *Ibidem*, art. 15 (1)

⁴⁰³ Codul penal al Republicii Moldova actualizat, Chișinău, Editura Tipografia Centrală, 2024, 184 p., ISBN: 978-9975-3517-4-4, p.3, art.4 (1)

⁴⁰⁴ Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, amendată prin Protocoalele nr. 3, 5 și 8 și completată prin Protocolul nr. 2. Roma, 4 noiembrie 1950, Titlul I, art. 2 (1)

prin implementarea normelor de drept, în special prin reglementarea juridico – penală, în egală măsură, fără a se distinge calitățile morfologice ale victimei.

3.2. Reglementarea juridico-penală a infracțiunii de pruncucidere

În alcătuirea Codului Penal al Republicii Moldova în Partea specială, la Capitolul II intitulat: Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei, regăsim incriminate șase categorii de infracțiuni distincte a căror reglementare este de a proteja în exclusivitate viața persoanei prevăzute de la art.145 până la art.150 CP al RM, printre care și infracțiunea de pruncucidere. Componenta de bază a infracțiunii cercetate în prezenta teză cuprinde condițiile necesare pentru existența infracțiunii de omor a copilului nou-născut, în configurație tipică, care este incriminată conform art. 147 CP al RM, potrivit căruia pruncuciderea este: „omorul copilului nou-născut, săvârșit în timpul nașterii sau imediat după naștere de către mama care se află într-o stare de tulburare fizică sau psihică, cu diminuarea discernământului, cauzată de naștere”⁴⁰⁵. Potrivit art. 147 CP al RM, mama este pedepsită cu închisoare de până la 5 ani.

Infracțiunea de pruncucidere ocrotește viața copilului încă de la primele semne ale actului biologic înfăptuit de mamă. Dreptul la viață este dobândit din momentul debutului expulzării copilului nou-născut. Dreptul la viață este protejat în mod diferit de fiecare stat în parte, prin legi care sunt recunoscute prin hotărâri internaționale ale Curții Europene a Drepturilor Omului. Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, la articolul 2 garantează dreptul la viață. În acest caz, Curtea a decis că „obligația unui stat contractant de a asigura garantarea dreptului la viață depășește însăși îndatorirea primordială de a-i asigura eficiență”⁴⁰⁶. Obiectul juridic generic se diferențiază în funcție de fascicolul sau ansamblul de valori sociale care sunt de aceeași natură, în concordanță cu valoarea socială pe care o lezează și în funcție de grupa de infracțiuni, cu toate atributele ei esențiale.

În prezenta analiză, obiectul, este persoana privită din prisma vieții apărute în ființa copilului nou-născut, care mai este denumit și obiect juridic de grup al infracțiunii. Acesta este constituit dintr-un grup de valori sociale de aceeași natură, ocrotite prin normele dreptului penal care pot fi lezate numai prin anumite acțiuni sau inacțiuni. Acesta este criteriul care a servit legiuitorului din Republica Moldova la clasificarea infracțiunilor în Partea specială a Codului Penal. Infracțiunile prevăzute de Codul Penal sunt grupate în concordanță cu obiectul lor generic.⁴⁰⁷ În timp ce obiectul generic al infracțiunii rezultă din titulatura grupului din care face

⁴⁰⁵ Codul penal al Republicii Moldova actualizat, Chișinău, Editura Tipografia Centrală, 2024, 184 p., ISBN: 978-9975-3517-4-4, p.58, art. 147

⁴⁰⁶ Case no.46 october 2002, *Mastromatteo vs Italy* 37703/97, Judgement 24.10.2002 [GC], [citată la 16 mai 2020]. Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=002-9978>

⁴⁰⁷ BOTNARU, S., ȘAVGA, A., GROSU, V., GRAMA, M. *Drept penal. Parte generală*. vol.I, ediția a II-a, Chișinău. Ed. Cartier Juridic, 2005, 624 p., ISBN 9975-79-329-0, p.131

parte, obiectul special al infracțiunii se deduce din studierea elementelor infracțiunii așa cum sunt ele legiferate în textul de lege care incriminează fapta sau din titulatura subcapitolelor prezentate de legiuitor în cadrul grupelor de infracțiuni. Statul are îndatorirea față de cetățenii săi să apere valorile sale, așa cum reiese și din cuprinsul alin. (1) art.16 din Constituție. Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului⁴⁰⁸, iar, în continuare Legea emite că: „statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică”⁴⁰⁹.

Legiuitorul din Republica Moldova a procedat în consecință când a stabilit un tratament atenuant cu privire la comiterea infracțiunii de pruncucidere, deoarece starea de tulburare fizică sau psihică a mamei cauzată de naștere ce se menține o perioadă limitată de timp, îi diminuează discernământul acesteia, determinând făptuitoarea să comită agresiunea asupra propriului nou-născut, pe care îl identifică ca fiind cauza globală a inconvenientelor de ordin psiho-social.

Analizând determinarea obiectului juridic nemijlocit și cel al obiectului juridic special al faptei infracționale de pruncucidere, precum și identificarea statului de victimă, am luat în considerare viziunea cercetătorului Stati V., care pare mai mult decât o considerație critică asupra mai multor opinii doctrinare în ceea ce privește studiile recunoscute conotațiilor juridico-penale ale infracțiunii de pruncucidere, analizată prin prisma rezultatelor teoretice ale doctrinei penale naționale și internaționale. Astfel, autorul recomandă în locul conceptului compromis „obiectul juridic nemijlocit al infracțiunii”, utilizarea unui concept nou „care a reușit să se afirme prin precizie și mai ales prin relația dihotomică derivată cu conceptul obiectul juridic generic”⁴¹⁰. În același context, putem remarca că și alți autori utilizează aceeași sintagmă.⁴¹¹

Analizând normele penale care incriminează infracțiunile de omor în care intră și cea de pruncucidere, identificăm că ele sunt cuprinse în norma penală, astfel încât, obiectul de atentare ale infracțiunilor cuprinse între art. 145 și 148 CP al RM îl constituie viața persoanei. Unii autori descriu deosebirile obiectului de atentare care intră în componența infracțiunilor complexe care absorb în conținutul lor și existența infracțiunii de omor, relatând că „obiectul nemijlocit al omorului îl constituie exclusiv viața persoanei, și anume prezența acestuia, de rând cu alte semne constitutive, poate forma temeiul răspunderii penale pentru omor”⁴¹². Viața persoanei indiferent de vârsta și calitățile fizice sau morale este în egală măsură ocrotită de către toate societățile din toate timpurile, încă de la apariția ei. Astfel, normele penale evidențiază acest lucru incriminând

⁴⁰⁸ Constituția Republicii Moldova, Nr.1 adoptată la 29 iulie 1944, În Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr.1/5, în vigoare din 27 august 1994, (art.16) [Citat: 21.07.2019]. Disponibil: http://constcourt.md/public/files/file/Baza%20legala/constitutia_ro_22.05.17_ro.pdf

⁴⁰⁹ *Ibidem* (art.24)

⁴¹⁰ STATI, V. *Probleme actuale ale apărării penale a vieții copilului nou-născut*. Revista Institutului Național al Justiției, nr.1-3, 2007, (81-86), ISSN: 1857-2405, p. 82

⁴¹¹ BARBĂNEAGRĂ, A., BERLIBA, V., GURSCHI, C., et al. *Codul penal al Republicii Moldova-Comentat și adnotat*. Chișinău: Cartier, 2005, p.224; Cod penal al Republicii Moldova, Comentariu sub coordonarea BARBĂNEAGRĂ, A., Chișinău, 2003, p.313.

⁴¹² COJOCARU, R. *Unele contribuții la calificarea conceptului de omor*. Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a M.A.I. al Republicii Moldova, Științe Socioumanistice, 2006, nr.VI, (210-214), ISSN:1857-0976, p.213

actele de agresiune realizate de către mama care atentează la viața nou-născutului în infracțiune de sine stătătoare. Noțiunea obiectului juridic special al omorului cuprinde în ansamblul său și noțiunea de obiect juridic special al pruncuciderii care constă în viața copilului nou-născut.

3.3. Obiectul infracțiunii de pruncucidere

Determinând astfel obiectul juridic al infracțiunii contra vieții în linii generale, considerăm necesar să examinăm obiectul juridic special al infracțiunii de pruncucidere. Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute de articolul 147 CP al RM modificat prin Legea nr.277-XVI din 18 decembrie 2008, în vigoare la data 24 mai 2009⁴¹³, îl constituie relațiile sociale cu privire la apărarea dreptului la viață al copilului nou-născut. Legiuitorul a considerat just că acesta întrunește totalitatea relațiilor sociale a căror formare, desfășurare și dezvoltare normală sunt condiționate de apărarea vieții ființei umane nou-născute și protejate de legea penală.⁴¹⁴ În urma cercetării materialelor la tema tezei, au fost identificate opiniile savanților care și-au exprimat pozițiile afirmând că: „infracțiunea are ca obiect juridic special relațiile sociale care ocrotesc dreptul la viață al copilului nou-născut care sunt vătămate sau puse în pericol prin atingerea adusă valorilor sociale apărute de legea penală prin incriminarea acestei fapte”⁴¹⁵. Ținând cont de faptul că cercetarea noastră este dedicată investigării din punct de vedere juridico-penal al pruncuciderii, ne propunem expunerea materialului într-o consecutivitate logică, analizând elementele componenței de infracțiune sub aspect penal, ținând cont de teoriile emise de autorii din Republica Moldova.

Am stabilit astfel că pruncuciderea este în esență tot o infracțiune de omor. Cercetătoarea Berlido R. analizând semnele referitoare la fapta concretă, menționează că stabilirea răspunderii penale pentru o infracțiune „apare în calitate de garanție eficientă a ocrotirii valorilor și relațiilor sociale pe care acesta o lezează”⁴¹⁶. Aceasta argumentează că „obiectul juridic special al omorului nu-l constituie viața omului privită prin perspectivă biologică [...] el trebuie privit ca un fascicol de relații care-i oferă persoanei posibilitatea să trăiască în cadrul societății, iar nu ca un ansamblu de caracteristici biologice”⁴¹⁷.

Obiectul juridic special al infracțiunii de omor îl reprezintă ansamblul biologic al vieții persoanei care este ocrotit într-o egală măsură fără a conta particularitățile fiziologice sau sociale ale persoanei, în comparație cu obiectul juridic special al infracțiunii de pruncucidere, care îl

⁴¹³ Legea nr.277- XVI din 18 decembrie 2008, *cu modificările și completările operate intrând în vigoare la data de 24 mai 2009*, [citată la 16 mai 2020]. Disponibil: <https://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/64897/100497/F1074968765/MDA64897%202019.pdf>

⁴¹⁴ BARBĂNEAGRĂ, A., BERLIBA, V., GURSHI, C. et al., *Codul penal al Republicii Moldova-Comentat și adnotat*. Chișinău: Cartier, 2005, p.224

⁴¹⁵ *Ibidem*, p.155.

⁴¹⁶ BERLIDO, R. *Viața persoanei - valoare socială ocrotită de legea penală*. Revista Științe Juridice și Economice-Drept penal - în Conferința națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, USM, 7-8 noiembrie 2019, Chișinău, (163-166), ISBN: 978-9975-149-46-4, p.163

⁴¹⁷ *Ibidem*, p.165.

constituie relațiile sociale care ocrotesc dreptul la viață, integritatea corporală sau sănătatea copilului și care sunt subminate prin încălcarea normelor ce ocrotesc valorile sociale protejate de legea penală.

În acest context, în urma cercetării materialelor emise pe această temă am identificat opinia cercetătorilor care califică obiectul infracțiunii prevăzute în articolul 147 CP al RM ca fiind „obiectul juridic special îl formează relațiile sociale care ocrotesc dreptul la viața al copilului nou-născut și care sunt vătămate sau puse în pericol prin atingerea adusă valorilor sociale apărute de legea penală prin incriminarea”⁴¹⁸. Considerăm descrierea a fi la limită și oferim ca poziție a obiectului juridic al pruncuciderii: *relațiile sociale care protejează dreptul la viață, integritatea corporală sau sănătatea copilului nou-născut și care sunt vătămate sau puse în pericol prin atingerea adusă valorilor sociale apărute de legea penală*.

Obiectul material al infracțiunii îl constituie corpul persoanei asupra căreia se îndreaptă activitatea materială descrisă în norma penală, prevăzută de legiuitor, care este posibilă prin acțiunea sau inacțiunea comisă de subiectul activ și nu constituie un element material, ci o condiție a infracțiunii. La infracțiunile contra vieții, obiectul material este corpul persoanei asupra căreia se îndreaptă acțiunea deucidere. Identificăm autori care definesc expresia corporală a vieții sau sănătății persoanei, ca fiind „ansamblul de funcții și procese organice care asigură individului prezenta biologică și care odată distruse, suprimă calitatea de ființă vie și sănătoasă a persoanei. Nu are relevanță dacă corpul aparține unei persoane tinere sau în vârstă, ori dacă este în plenitudinea forțelor fizice sau psihice. Important este că făptuitorul influențează asupra corpului altei persoane, și nu asupra propriului corp”⁴¹⁹. În cazul în care norma de incriminare prevede ca acțiunea sau inacțiunea să fie exercitată asupra unui obiect material, respectiv corpul copilului nou-născut, cum este în cazul infracțiunii cercetate, acesta este expresia materială a însăși valorii sociale, care este ocrotită de legea penală. Cunoașterea obiectului material este definitivă în determinarea valorii sociale ocrotite de legea penală. Acesta are relevanță din perspectiva mai multor considerente. Astfel, existența obiectului devine o cerință constitutivă a faptei incriminate. De asemenea, ajută la justa încadrare juridică a infracțiunii și stabilește pericolul social concret. Vătămarea cauzată prin acțiune sau inacțiune se produce asupra obiectului material, iar, natura și gravitatea vătămării conduce la individualizarea pedepsei.

Obiectul material al infracțiunii de pruncucidere este corpul nou-născutului, asupra

⁴¹⁸ BRÂNZA, S., STATI, V. *Omorul pruncului de câte mamă, răspundere și pedeapsă penală*. Revista Avocatul Poporului, 2000, nr.7-9, p.36

⁴¹⁹ BRÂNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea specială*. vol. I., Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. ISBN 978-9975-53-469-7, p.126 [citată la 18 mai 2020]. Disponibil: <http://drept.usm.md/public/files/Dreptpenalspecialf2f52.pdf>

căruia s-a săvârșit acțiunea. Obiectul material al expresiei corporale a vieții, este identificat ca fiind ansamblul de funcții și procese organice, care asigură individului prezență biologică și care odată distruse, suprimă calitatea de ființă vie a persoanei. Victimă a infracțiunii de pruncucidere este copilul nou-născut. Conform prevederilor art.2 alin. (1), teza a I-a din Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității⁴²⁰ statutul de victimă este conferit persoanei fizice care a suferit un prejudiciu, inclusiv o vătămare a integrității sale fizice, mentale sau emoționale sau un prejudiciu creat în mod direct de o infracțiune. Analizând Directiva⁴²¹ regăsim statuate drepturile victimei, care în cazul infracțiunii cercetate este copilul nou-născut, respectiv dreptul la protecție; în articolul următor identificăm dreptul la protecția vieții private, urmat de punctul 24, unde li se acordă drepturi victimelor copii prin protecția acordată în cursul procedurilor penale. Deși Directiva operează ca o prezumție unii autorii interpreteze textul documentului internațional în sensul că, „în cazul în care vârsta victimei nu este cunoscută și există motive pentru a se considera că acesta este copil, în sensul acestei Directive se prezumă că victima este copil”⁴²². În continuare la punctul (19) se prevede că o persoană ar trebui să fie considerată victima indiferent dacă autorul infracțiunii a fost identificat, arestat, urmărit în justiție sau condamnat și indiferent de legătura familială dintre aceștia.⁴²³ În norma penală, victima infracțiunii este considerată conform alin.(1) art. 58 Cod de procedură penală al Republicii Moldova, ca fiind „orice persoană fizică sau juridică căreia, prin infracțiune, i-au fost aduse daune morale, fizice sau materiale”⁴²⁴.

Legea privind drepturile copilului adoptată de Parlamentul Republicii Moldova în anul 1994, decretează că o persoană este considerată copil din momentul nașterii până la vârsta de 18 ani⁴²⁵. Pe cale de consecință, până la momentul nașterii nu putem pune în discuție apariția copilului ca postură a persoanei. Autoarea Gîrlă L. în lucrarea științifică *Pruncuciderea: Analiză juridico-penală și criminologică*, efectuează o analiză amplă a noțiunilor de: om, persoană și personalitate, afirmând că în persoană deosebim două laturi: latura biologică și cea socială. Cercetătoarea exprimă că „Esența laturii biologice a omului constă în starea lui fizică, în starea și funcționarea corpului și a organelor lui. Aname în aceasta se exprimă esența corporală, naturală

⁴²⁰ Directiva nr. 2012/29/UE a Parlamentului European și al Consiliului din data de 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității, [citat la 18 mai 2020]. Disponibil: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oi>

⁴²¹ *Ibidem*, (art.18)

⁴²² CORCEA, N. *Victima violenței în familie în Dreptul internațional și în Dreptul penal substanțial: interpretări și propuneri de lege ferenda*. Revista Științifică a Universității de Stat din Moldova „Studia Universitatis Moldaviae”, Seria Științe Sociale, 2015, nr.8, (95-108), ISSN 1814-3199, p.100

⁴²³ Directiva nr. 2012/29/UE a Parlamentului European și al Consiliului din data de 25 octombrie, punctul 19

⁴²⁴ Codul de procedură penală al Republicii Moldova, Chișinău: Farmec Lux, 2023, Tipografia Centrală, 304.p. ISBN: 978-9975-3517-5-1, p.33

⁴²⁵ Legea privind drepturile copilului, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.13, la data de 15 decembrie 1994.

a omului, esența laturii sociale este reprezentată de caracteristica socială a omului: nivelul de studii, genul de activitate, locul de trai și de muncă, starea familială, comportamentul social”⁴²⁶. Cercetătorii Brînză S. și Stati V. în articolul menționat în capitolul anterior, enunță: „conținutul categoriei om include atât aspectul social, cât și cel biologic, pe când persoana este o categorie doar socială”⁴²⁷. Noțiunile au sensuri diferite și nu este necesar să fie analizate ca un tot unitar, personalitatea reprezentând totalitatea valorilor, scopurilor, trăirilor, precum și efectele care le provoacă fizicul și dezvoltarea intelectuală a fiecărui individ în parte, care nu sunt în concordanță cu noțiunile de om și persoană. Persoana trebuie privită ca valoare socială fundamentală, reprezentând obiectul juridic supra generic comun pentru toate infracțiunile prevăzute în Capitolele II, III, IV și VII din Partea specială a CP al Republicii Moldova.⁴²⁸ Față de fundamentul obiectului material al infracțiunii, aceeași opinie o împărtășesc și alți autori.⁴²⁹ Regăsim și o altă abordare în articolul Personalitatea și proprietățile sale, unde identificăm o altă opinie care descrie persoana ca fiind: „individul care ocupă un anumit loc într-o comunitate de oameni, care îndeplinește un anumit rol în această comunitate, care reprezintă un subiect al unei anumite activități, un titular al conștiinței și conștiinței de sine, care are o viziune asupra lumii, care a ajuns să înțeleagă funcțiile sale sociale, locul său în lume, drepturile și obligațiile sale, normele etice și estetice ale cunoașterii și implementarea lor în lumea exterioară”⁴³⁰.

Plecând din sfera juridico-penală, identificăm studii care privesc infracțiunea de pruncuciderea analizată sub aspect medico-legal, aceasta fiind realizată în baza unor cercetări care plasează problema soluționării infracțiunii prev. de art. 147 CP al RM printre locurile de frunte ale sectorului medico-legal, prin specificul întrebărilor care sunt puse din punctul de vedere al complexității metodelor de cercetare a cadavrelor nou-născuților dar și a particularităților metodicii de cercetare care se impun pentru formularea concluziilor obiective, argumentate științific în elucidarea cauzelor producerii leziunilor traumatice, a modalității de săvârșire a acțiunii sau inacțiunii actelor criminale.⁴³¹ Legea penală a Republicii Moldova nu stipulează în mod expres terminologia prin care pruncul trebuie este considerat nou-născut, însă unii autori consideră că „nici nu este necesar de a se stabili un termen în această privință”⁴³², motivând că noțiunea juridică specifică clar că acestei stări i se atribuie desfășurarea temporală

⁴²⁶ GÎRLĂ, L. *Pruncuciderea: Analiză juridico-penală și criminologică*. p.26

⁴²⁷ BRÂNZĂ, S., STATI, V. *Omorul pruncului de câte mamă, răspundere și pedeapsă penală*. Revista Avocatul Poporului, 2000, nr.7-9, p.34.

⁴²⁸ BRÂNZĂ, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea specială*. vol. I, Chișinău: Tipografia Centrală, 2015, ISBN 978-9975-53-469-7, p.48 [citat la 18 mai 2020]. Disponibil: <http://drept.usm.md/public/files/Dreptpenalspecial2f52.pdf>

⁴²⁹ BARBĂNEAGRĂ, A., BERLIBA, V., GURSHI, C., et al. *Codul penal al Republicii Moldova-Comentat și adnotat*. Chișinău, 2005, p.296

⁴³⁰ ЛЕБЕДЕВ, А.В. *Личность и ее свойства*. Санкт-Петербург: СПбГУНИИТ, 2001, 212 с., ISBN 5-89565-039-2, pp. 9-10, [citat la 18 mai 2020]. Disponibil: <https://books.ifmo.ru/file/pdf/1178.pdf>

⁴³¹ ODOVENCO, V., SAMBRIȘ, V., ANASS, K. *Pruncuciderea în aspect medico-legal*. Analele Științifice ale U.S.M.F. „Nicolae Testemițanu”, Revista literaturii, 2013, nr.1(14), (107-111), ISSN 1857-1719, p.108

⁴³² BUTMALAI, R. *Delimitarea eutanasiei de omorul intenționat și pruncucidere*. Revista Națională de Drept, nr.9 (84), Chișinău, 2007, (74-77), ISSN:1811-0770, p.76

de scurtă durată, impunându-se introducerea înaintea expresiei „imediat după naștere”, a expresiei „în timpul nașterii sau imediat după naștere”.

Problema privind determinarea momentului de început al copilului nou-născut.

Deoarece obiectul juridic special îl constituie viața copilului nou-născut, o importanță semnificativă o are determinarea momentului de debut a apariției vieții și a momentului final, analizate din punct de vedere științific și practic. Așa cum este precizat în primul capitol, Legea Republicii Moldova privind drepturile copilului, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 15.12.1994⁴³³ statuează că din momentul nașterii și până la vârsta de 18 ani, copilul este considerat persoană. În dreptul UE, nu identificăm „o definiție oficială unică a termenului copil în tratate, legislație sau jurisprudență. Această definiție poate varia considerabil în legile UE, în funcție de contextul reglementării”⁴³⁴. Cea mai mare parte a Dreptului European al Copilului a fost elaborată de Uniunea Europeană și Consiliul Europei. Alte domenii din dreptul UE, în special cele în care evenimentele Uniunii le completează pe cele ale statelor membre permit dreptului național să stabilească cine are statutul de copil. În acest context, se adoptă în general definiția din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului. Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (cunoscută drept Convenția Europeană a Drepturilor Omului sau Convenția) nu conține o definiție a termenului copil, însă, prevede la articolul (1) obligația statelor de a garanta tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția sa drepturile pe care le acordă convenția. În art. (2) al Convenției este prevăzut că: „Dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege”⁴³⁵. De asemenea Convenția garantează în articolul (14) exercitarea drepturilor prevăzute în convenție, interzicând discriminarea din orice motiv, inclusiv din motive legate de vârstă.⁴³⁶ Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) a declarat admisibile cererile formulate de copii, direct sau prin reprezentant, indiferent de vârsta copiilor.⁴³⁷ În jurisprudența sa, CEDO a adoptat definiția copilului prevăzută în Convenția Drepturilor Omului⁴³⁸ acceptând criteriul vârstei mai mici de 18 ani.

Analizând subiectele cu privire la apariția vieții copilului, desprindem că ocrotirea vieții persoanei începe odată cu desprinderea fătului de mamă și din momentul când acesta încetează

⁴³³ Legea privind drepturile copilului, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 15.12.1994, publicată în Monitorul oficial al Republicii Moldova nr. 34, 1995.

⁴³⁴ Manual de drept European privind drepturile copilului, Luxemburg: Oficiul pentru publicații al Uniunii Europene, 272 p., CoE, ISBN: 978-92-871-9899-0, p.18, [citat la 28 mai 2020]. Disponibil: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-ecthr-2015-handbook-european-law-rights-of-the-child_ro.pdf

⁴³⁵ Protocoalele la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, [citat la 28 mai 2020]. Disponibil: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ROM.pdf

⁴³⁶ CEDO, Schwizgebel, Elveția, nr. 25762/07, 10 iunie 2010, A se vedea, de asemenea, FRA și CEDO (2010), p. 102

⁴³⁷ CEDO, Marckx, Belgia, nr. 6833/74, 13 iunie 1979, [citat la 29 mai 2020]. Disponibil: [file:///C:/Users/User/Downloads/CASE%20OF%20VERMEIRE%20v.%20BELGIUM%20-%20\[Romanian%20Translation\]%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/CASE%20OF%20VERMEIRE%20v.%20BELGIUM%20-%20[Romanian%20Translation]%20(1).pdf)

⁴³⁸ CEDO, Güveç/Turcia, nr. 70337/01, 20 ianuarie 2009; CEDO, Çoşelav, Turcia, nr. 1413/07, 9 octombrie 2012, [citat la 29 mai 2020]. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%7B%22001-90700%22>

să mai fie parte din corpul mamei. În doctrina penală nu există o opinie unitară cu privire la limita rațională care ar corespunde absolut semnelor fiziologice cu privire la începutul vieții copilului nou-născut care să fie agreată în același timp și de juriști, astfel încât să se poată stabili cu exactitate dacă făptuitoarea va fi cercetată pentru infracțiunea de pruncucidere, omor sau vătămarea fătului, respectiv avort. În căutarea altor opinii privind calitatea de nou-născut, am identificat și Ghidul Național de Obstetrică care a fost creat de specialiști ruși în obstetrică și ginecologie pe baza cunoștințelor științifice moderne și a recomandărilor societății ruse de Obstetrică și Ginecologie. La dezvoltarea publicației s-a avut în vedere experiența școlilor de obstetrică și ginecologie atât la nivel mondial cât și la nivel intern. Astfel, autorii ruși disting două etape principale ale perioadei post-partum: perioada de debut-prematură și perioada târzie-matură. Aceștia consideră că prima etapă se situează între 2 și 4 ore după naștere, iar a doua etapă, durează între 6 și 8 săptămâni. Sursele doctrinare interpretează viabilitatea fătului în anume condiții: greutatea pruncului să nu depășească mai puțin de 500 grame. Ca lungime a corpului, copilul nou-născut să nu aibă mai puțin de 25 centimetri iar termenul de gestație să fie minim 22 de săptămâni. „Practica mondială demonstrează că noi-născuții prematur pot supraviețui. De exemplu, o fetiță americană s-a născut numai după 22 de săptămâni cu o lungime a corpului de mărimea unui stilou și o greutate de numai 284 gr. a supraviețuit în spitalul din Miami”⁴³⁹.

Condiția pentru care copilul urmează să fie considerat nou-născut, este determinată și de faptul ca fătul expulzat să se nască viu, pentru a îndeplini calitatea de persoană. Totuși, nu ar trebui să confundăm noțiunea de viu cu cea de viabil. Astfel, se va admite comiterea infracțiunii de pruncucidere și în condițiile în care vor fi evidențiate probe că nou-născutul nu ar fi supraviețuit mai mult de câteva ore. Noțiunea de viabil este reglementată conform prevederilor Ordinului Ministerului Sănătății al Republicii Moldova. Conform normelor medicale, fătul se consideră viabil la greutatea corpului de 500 de grame și mai mult, dacă greutatea lui la momentul nașterii nu este cunoscută, atunci se iau în considerare lungimea corpului - nu mai puțin de 25 centimetri și termenul gestației 22 de săptămâni și mai mult.⁴⁴⁰

Deși aceste prevederi nu sunt publicate în documente normative și nu le identificăm ca izvoare de drept, ele sunt elaborate de Organizația Mondială a Sănătății și sunt unanim admise. Totuși, cea mai bună soluție cu care suntem de acord pe care o identificăm și în opinia altor autori, ar fi „publicarea ordinelor Ministerului Sănătății în Monitorul Oficial al Republicii

⁴³⁹ BARBĂNEAGRĂ A., ALECU, Gh., BERLIBA, V., et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu*, Editura Sarmis, 2009, p.296

⁴⁴⁰ Ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova, despre unele măsuri privind ocrotirea sănătății femeii și reducerea numărului de avorturi în Republică, nr.152 din 03 august 1994, cu modificările ulterioare din 04 ianuarie 1999, [Citat la 29.05.2021]; Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=37226&lang=ro

Moldova”⁴⁴¹. În concluzie, punem în evidență că problemele specifice care sunt indicate de către știința medico-legală trebuie să rezolve problemele cu care se confruntă doctrina judiciară în cadrul cercetării cadavrelor de nou-născuți. Acestea sunt regăsite în literatura de specialitate, după cum urmează:

- stabilirea stării nou-născutului;
- diagnosticul duratei vieții intrauterine;
- viabilitatea nou-născutului;
- estimarea vieții extrauterine;
- durata vieții extrauterine,
- estimarea îngrijirilor acordate copilului nou-născut după naștere;
- stabilirea cauzei morții.

Toate datele care urmează să clarifice expertiza medico-legală sunt rezolvate de către știința medico-legală „în baza estimării în ansamblu a unui șir de criterii morfologice, fiziologice și antropometrice a cadavrului de nou-născut”⁴⁴².

În concluzie, considerăm că obiectul material al infracțiunii îl constituie corpul copilului nou-născut. Astfel victima infracțiunii de pruncucidere este doar copilul, care este nou-născut.

3.4. Subiectul infracțiunii de pruncucidere

Din studierea art. 21 din CP al RM, reiese că subiect al infracțiunii este doar persoana fizică responsabilă care a săvârșit infracțiunea, care la momentul comiterii faptei, a împlinit vârsta de 16 ani. Astfel pentru a fi considerat subiect al infracțiunii în general, persoana cercetată penal trebuie să îndeplinească cumulativ trei condiții, respectiv: să fie persoană fizică, să aibă la momentul săvârșirii faptei penale vârsta de 16 ani și să fie responsabilă.

În referire la subiectul infracțiunii de pruncucidere, s-a stabilit că acesta este special, iar mama biologică a nou-născutului are calitate de autor unic, care la momentul săvârșirii infracțiunii a împlinit vârsta de 14 ani. Pruncuciderea este o infracțiune săvârșită *in persona propria*, calitatea specială unică a subiectului fiind determinată atât prin sex cât și prin relațiile de rudenie cu victima. Nou-născutul are o singură mamă și aceea este cea care îl naște sau mai exact, în termeni medicali parturienta. Aducem în discuție cazul particular în care unele femei întâmpină dificultăți în a rămâne însărcinate pe cale naturală, metodele de a obține un copil fiind exclusiv prin medicina reproductivă, fertilizare în vitro sau inseminare artificială. Aceste metode fiind epuizate, femeile care își doresc totuși un copil sunt îndrumate de către medic să adopte alte

⁴⁴¹ GÂRLĂ, L., ȘCHIOPU, C. *Infracțiunea de pruncucidere în dreptul penal substanțial prin prisma noilor abordări conceptuale și a deciziilor judecătorești*. Revista Studia Universitatis Moldaviae, Seria Științe sociale, 2015, nr.11, (78-88), ISSN: 1814-3199, p.82

⁴⁴² ODOVENCO, V., SAMBRIȘ, V., ANASS, K. *Pruncuciderea în aspect medico-legal*, p.110

opțiuni: Una dintre acestea fiind aceea de a apela la o mamă purtătoare (surogat). Surogatul reprezintă procedura medicală prin care parturienta este femeia care își dă acordul să poarte în pânțe, pe tot parcursul sarcinii copilul, iar după ce se naște nou-născutul, să renunțe la orice drept legal asupra lui. Din cauza lacunelor legislative la nivelul Republicii Moldova și România, obținerea pe cale legală a nou-născutului de la mama-purtătoare/surogat este complicată, în acest sens neregăsindu-se reglementat din punct de vedere juridic nicio lege.

Situația în care putem sancționa infracțiunea de pruncucidere se limitează la cele două proceduri medicale: surogatul tradițional: când mama-purtătoare își donează ovulele și în aceasta situație, copilul va moșteni genele sale, aceasta devenind mama sa biologică și surogatul gestațional: când mama-purtătoare este fertilizată *in vitro* cu ovocite de la o alta femeie și astfel, copilul nu va moșteni genele sale, ea devenind doar parturientă/de gestație. În ambele ipoteze, fie că este mama biologică sau de gestație (nebiologică), dacă acesta a realizat actul vătămător în timpul nașterii sau imediat după, sub imperiul tulburărilor provocate de procesul biologic al nașterii, se va reține calificarea infracțiunii prev. de art.147 CP al RM. În situația în care mama biologică nu este și mamă purtătoare/de gestație, săvârșind acțiuni/inacțiuni care au dus la moartea nou-născutului, acesteia nu i se va putea reține calificarea infracțiunii de pruncucidere, fiind cercetată pentru infracțiunea de omor, deoarece starea de tulburare fizică sau psihică, cu diminuarea discernământului, este condiționată de implicarea autoarei în procesul nașterii.

Atenuarea pedepsei infracțiunii cercetate este dată de condiția *sine qua non*: cauzată de naștere, element circumstanțial prevăzut în textul normativ al art.147 CP al RM, alături de calitatea subiectului infracțiunii și starea fizică sau psihică cu diminuarea discernământului provocată de procesul biologic al nașterii. În cazul în care mama biologică nu este și mamă - purtătoare/parturientă, și ucide nou-născutul, chiar și în intervalul stipulat în norma legală pentru infracțiunea de pruncucidere, calificarea faptei vătămătoare va fi făcută în baza art.145 alin. (2) lit.e) CP al RM. Se va reține propunerea de *lege ferenda* ca în norma penală să fie stipulat ca subiect al infracțiunii: „mama implicată în procesul biologic al nașterii”.

Participația la comiterea pruncuciderii nu este posibilă în general întrucât tratamentul mai blând de care beneficiază mama pruncucigașă se răsfrânge doar asupra sa, având caracter personal de care ceilalți participanți nu pot beneficia. Aceste particularități sunt date de procesul gravidității și cel al nașterii, precum și de stările de tulburare. Participația la comiterea actelor săvârșite de către subiectul infracțiunii asupra nou-născutului și contribuția celorlalți autori trebuie dissociate, acestea constituind infracțiuni de sine stătătoare. Este de precizat la calificarea faptelor comise: participația subiectului în rezultatul lipirii de viață a copilului nou-născut săvârșită de către mama biologică, este în exclusivitate comisă în baza infracțiunii prev. de art.

145 CP RM. În corespondență cu art. 41 CP al RM „se consideră participație cooperarea cu intenție a două sau mai multor persoane la săvârșirea unei infracțiuni intenționate”. În ipoteza în care două sau mai multe persoane sprijină sub orice formă la comiterea infracțiunii de pruncucidere, nu înseamnă că acestea comit infracțiunea în participație. În cazul în care mama și-a ucis victima împreună cu alte persoane care au acționat în rezultatul instigării sau complicității, mama va răspunde penal pentru pruncucidere, ceilalți autori care au instigat-o sau ajutat-o la suprimarea vieții nou-născutului, vor fi trași la răspundere potrivit art. 42 și lit. e) alin.(2) art.145 CP al RM. Identificăm și o altă situație, în care mama copilului este cercetată pentru organizare, instigare sau complicitate la suprimarea vieții acestuia, de către o altă persoană, fapt pentru care, cea din urmă va fi cercetată pentru comiterea infr. de omor, conform lit. e), alin.(2) art.145 CP al RM, în cazul în care autorul nu deține calitatea de membru de familie al victimei.

Nevoia incriminării infracțiunii de pruncucidere în actuala abordare s-a datorat progreselor științelor medicale, avându-se în vedere evoluția societății și a proceselor sistemului penal. În trecut aceste infracțiuni, care prin urmările lor erau cotate cu un pericol social ridicat, cauzele fiind micro și macro sociale, identificate în familii dezorganizate, prin întreținerea de relații adulterine, au dus la raporturi sexuale întâmplătoare sau de concubinaj, urmate de lipsa de comunicare între mamă și părinții săi, ori ceilalți membri ai familiei, manifestate ulterior prin oprobriu public. În prezent, calificarea acestei infracțiuni nu mai putea justifica aplicarea unui tratament privilegiat doar prin prisma situațiilor traumatice sociale generate de conflictele preexistente nașterii. Astfel, s-a luat în considerare incriminarea pruncuciderii ca formă atenuantă a infracțiunii prevăzute de art. 145 CP al RM, avându-se în vedere starea de tulburare psihică a mamei. Legiuitorul a inserat și aspectul ce face referire la starea fizică a mamei ce poate surveni ca urmare a actului biologic al nașterii, actuala legislație ținând cont de datele care au fost obținute în domeniul științelor medicale potrivit cărora există situații, când, din cauza nașterii femeia poate avea manifestări care să ducă la suprimarea vieții copilului nou-născut în timpul procesului fiziologic sau imediat nașterii cu diminuarea discernământului.

Violența manifestată de mame asupra copiilor lor a atras atenția specialiștilor care au încercat să evidențieze structurile de personalitate specifice făptuitorilor ce maltratează copii, aplecându-se spre mecanismele și dispozitivele motivaționale care susțin asemenea forme de conduită. Pentru a se face diferență între leziunile survenite accidental și cele active, provenite din activitatea violentă exercitată de subiectul infracțiunii asupra corpului copilului nou-născut, medicul legist este impetuos necesar să se pronunțe cu privire la actele de violență, în cazul în care acestea au fost săvârșite cu mână, pernă sau cu orice alt corp ori să constate dacă se află în prezența unor asfixii patologice, neviolente. Acesta are rolul de a examina cadavrul nou-

născutului în vederea stabilirii cu exactitate a leziunilor, modalitatea provocării acestora în raport de locul și modalitatea producerii lor urmărind să stabilească în principal starea de nou-născut.

Pentru a face trecerea la analiza fondului problemei, vom clarifica termenii specifici folosiți pe parcursul acestei teze utilizați în domeniul medical în așa fel încât să putem înțelege sensul noțiunilor de sarcină, naștere, făt și copil nou-născut, în contextul în care îi vom utiliza la demarcațiile între procesele de naștere prematură, avort și actul nașterii ca ultim proces care intră sub protecția infracțiunii contra persoanei și nu ca întrerupere a cursului sarcinii sau de vătămare a fătului. Prin noțiunea de sarcină se înțelege totalitatea fenomenelor care se petrec în corpul femeii însărcinate între momentul fecundării ovulului și cel al nașterii în timpul cărora embrionul și ulterior fătul se dezvoltă în uterul matern.⁴⁴³ Nașterea este definită ca fiind acel ansamblu de fenomene mecanice și fiziologice care au drept consecință expulzarea sau extragerea pe căi naturale a fătului viabil și a anexelor sale, precum și acel act fiziologic prin care fătul ajuns la stadiul de maternitate este expulzat sau extras din cavitatea uterină⁴⁴⁴.

Tratatele de medicină legală descriu că prin noțiunea de avort se înțelege întreruperea cursului sarcinii și expulzarea produsului de concepție în primele 6 luni de dezvoltare intrauterină, iar după depășirea lor, actul prin care mama realizează nașterea, imediat după expulzie, acesta nu se mai consideră avort ci naștere prematură în cazul în care aceasta intervine înainte de 37 de săptămâni de gestație. Astfel, în funcție de opiniile expuse anterior și definițiile științifice ale momentelor de demarcație a fenomenului, când produsul de concepție este recunoscut ca persoană cu drepturi depline se va putea clarifica noțiunea de făt, existând un consens în literatura de specialitate cu privire la faptul că fătul este produsul de concepție care se află în perioada vieții intrauterine de la momentul încheierii fazei embrionare.

Identificăm deosebit de relevantă concluzia că din punct de vedere științific dar și juridic, există diferențe între cele două noțiuni, respectiv de făt și nou-născut. Dacă anterior s-a stabilit din punct de vedere științific diferențele dintre cei doi termeni, în continuare, se va avea în vedere incriminarea de vătămare a fătului, unde legiuitorul trebuie să protejeze relațiile sociale referitoare la dezvoltarea normală intrauterină a fătului în timpul sarcinii, dar și după naștere, până la desprinderea totală a acestuia de corpul mamei sale, când acesta poate trăi independent. După finalizarea procesului nașterii, prin tăierea cordonului ombilical și desprinderea totală a fătului de corpul mamei sale, după 24 de ore, intră sub protecția infracțiunii de omor, iar dacă acțiunea sau inacțiunea este comisă în perioada imediat după naștere de către mama care se afla într-o stare de tulburare fizică și psihică cu diminuarea discernământului, intră sub protecția

⁴⁴³ Dicționar medical [citat la 20 mai 2020]. Disponibil: <https://www.csid.ro/dictionar-medical/sarcina-11338548>

⁴⁴⁴ Dicționar medical on-line [citat la 20 mai 2020]. Disponibil: <https://www.webdex.ro/online/dictionar/nastere>,

infracțiunii de pruncucidere. „Din perspectiva acțională (care este cea mai potrivită, atunci când ne referim la o infracțiune) autorul infracțiunii este cel ce cunoaște, gândește și acționează”⁴⁴⁵. Având în vedere că starea de tulburare a mamei nu trebuie să fie una normală, de genul celei care însoțește orice naștere, ci una nefirească, consecutivă nașterii și determinată de apariția anumitor factori endogeni, revine în sarcina medicinei legale identificarea surselor acesteia. Concluziile formulate astfel sunt definitorii, prin efectele juridice pe care le determină, respectiv:

- lipsa tulburării, sau stabilirea existenței unei tulburări având o altă origine decât cea a actului psihofiziologic al nașterii, va atrage calificarea faptei ca omor calificat;
- verificarea tulburării provocate de naștere va conduce, în cazul în care se coroborează și cu celelalte condiții la încadrarea faptei ca pruncucidere;
- aprecierea în sensul prezentei unei tulburări care a abolit complet discernământul va implica achitarea făptuitoarei, datorită iresponsabilității.

Legea nu precizează natura tulburării: fizică sau psihică, însă este clar că tulburarea trebuie să intervină fie în timpul nașterii, fie în perioada imediat ulterioară acesteia, pricinuită fiind de către procesul nașterii și stările hormonale. Se acceptă posibilitatea apariției unor tulburări provocate de naștere chiar și după trecerea unei interval temporal mai mare de la aceasta, uneori chiar după 3-6 săptămâni. Săvârșirea faptei comisă după intervalul acestor tulburări reprezintă calificarea infracțiunii de omor, deoarece nu se respectă condiția privind desfășurarea activității tanatogeneratoare imediat după naștere. În literatura de specialitate, este folosit termenul generic de febră puerperală sau psihoză puerperală, care poate fi psihoză de gestație, psihoză de parturiție (postpartum) și psihoză de lactație. Termenul este preluat și de alți autori, atunci când se face trimitere la starea de tulburare pricinuită mamei pruncucigașe de actul nașterii. Etiologia bolii este endocrină, formele medicale pe care le poate lua sunt de natură patologică și se pot manifesta sub diferite forme clinice: confuzii mentale, nevroze, psihopatii. Unii cercetători descriu etiologia neurologică a leuzelor ca fiind eterogen, unele denaturări ale funcțiilor intelective și volitive ale mamei implicate în procesul fiziologic al nașterii fiind confuze, avându-se în vedere că manifestările persoanelor sunt distincte în raport cu același act al nașterii. Manifestările sunt variabile, în funcție de particularitățile fiziologice ale fiecărui organism în parte și de conjuncturile specifice sarcinii în care este implicată mama pruncucigașă.

În opinia altor specialiști, doar psihozele secundare pot fi încadrate în starea specifică

⁴⁴⁵ POPOV, R. *Condițiile generale și speciale pentru existența subiectului persoană fizică în cazul infracțiunilor prevăzute în Capitolele XV și XVI din partea specială a Codului penal. Aspecte introductive*. Chișinău: Studia Univeritatis Moldaviae (Seria Științe Sociale), 2012, nr.8(58), (99-112), ISSN: 1814-3199, p.102

care atrage calificarea faptei drept pruncucidere, primele faze fiind anterioare nașterii, iar ultimele apărând la o dată care nu poate fi apreciată ca întrunind condiția de timp, a comiterii faptei imediat după naștere. Se remarcă faptul că este dificil de trasat o linie de demarcație între factorii de ordin subiectiv și conflictuali, acumulați de mamă în perioada premergătoare nașterii și manifestările anormale declanșate de actul nașterii, cu atât mai mult cu cât nașterea este un proces complex. Astfel, manifestările de ordin psihic nu numai că însoțesc, dar și influențează procesele biologice, putând să le declanșeze, să le intensifice sau să le inhibe. Influențele psihice se înfățișează în general sub forma unor emoții, sentimente sau afecte.

Datele pe care le consemnează în expertiza medico-legală în faza incipientă medicul legist, sunt indispensabile cercetării penale. În funcție de datele științifice medicale ce sunt furnizate și argumentate solid de medicina legală, se pot elabora celelalte particularități ale cercetării penale privitoare la: împrejurările în care a fost comisă fapta de pruncucidere, metoda comisivă sau pasivă folosită de autoare, mijloacele utilizate care au dus la comiterea omorului, mobilul crimei. Aceste aspecte preced dispunerea operativă a măsurilor ce se impun, ducând astfel la identificarea autorilor și a stabilirii pedepsei conform cu gradul de vinovăție. Punctăm dificultățile care sunt întâmpinate în mai toate cazurile de pruncucidere când nu se dețin date cu privire la autorul infracțiunii și nu există nici posibilitatea de a identifica anumiți martori, care ar putea aduce lumină în soluționarea cu celeritate a cauzei penale, cele de mai sus, determinând interesul sporit al medicilor legiști în studierea infracțiunii cercetate și contribuie la prezentarea unor concluzii obiective și argumentate științific în stabilirea cu exactitate a incriminării faptei.

Pentru a emite concluzii cu privire la aspectele consemnate este necesar și util să identificăm starea și tendințele infraționalității la momentul actual în Republica Moldova prin prisma infracțiunilor comise cu violență. Din acest punct de vedere, infracțiunile comise de femei prin acte de violență reprezintă ansamblul faptelor penale care provoacă daune persoanei, fapte care sunt clasificate după obiectul infracțiunii ce atentează la viața persoanei cât și după nivelul pericolului social și gravitatea consecințelor cauzate, care depășesc cu mult alte obiecte ale atentatului, cum ar fi cele care atentează la sănătatea sau libertatea și inviolabilitatea persoanei, implicit a nou-născutului. Aspectele legate de problemele care le suscită analiza infracțiunilor comise de femei în materia violenței în familie, duc la concluzia conform căreia: „vectorul apărării valorilor sociale pe cale juridico-penală, se îndreaptă spre direcție feministă”⁴⁴⁶. Identificăm autori care consideră că „o singură excepție legislativă ar constitui norma juridico-penală privind pruncuciderea, prev. de art. 147 CP al RM, însă caracterul

⁴⁴⁶ CORCEA, N. *Violența în familie: Aspecte juridico-penale*. Teza de doctor. USM, 2019, 193 p., CZU:340.11:343.55 (478), p. 32.

privilegiat nu se datorează sexului făptuitorului, mama biologică a copilului, ci stării psihofizice deosebite însoțite de diminuarea discernământului provocată de procesul nașterii. Rămâne logic și indiscutabil că o astfel de stare, poate fi trăită în exclusivitate de o femeie care a dus sarcina și care a dat naștere acestui copil”⁴⁴⁷.

Din situația statistică cercetată, s-a evidențiat că „fiecare a șasea infracțiune este din categoria celor excepțional de grave, deosebit de grave și grave. Din infracțiunile înregistrate 16,3% au fost infracțiuni excepțional de grave, deosebit de grave și grave, inclusiv 2,7% au revenit infracțiunilor excepțional de grave și deosebit de grave, iar 13,6% celor grave. În ultimii 5 ani, s-a înregistrat o scădere a infracțiunilor deosebit de grave (-35,2%), a celor grave (-40,4%), mai puțin grave (-13,7%) și ușoare (-0,9%)”⁴⁴⁸. (A se vedea Figura A.3.2)

Autori ai unor publicații științifice identifică ca și cauze ale comiterii infracțiunii de mama pruncuigașă: „condițiile unui stres general, a demoralizării societății, a unor dificultăți materiale majore și a diminuării valorilor morale generale, violența a obținut un caracter natural și a devenit o manifestare foarte frecventă”⁴⁴⁹. În practica judiciară identificăm dosarul în care Instanța de judecată a dispus punerea în libertate a inculpatei F.N., care fiind însărcinată în urma unor relații extraconjugale, a rămas însărcinată, și fără a beneficia de asistență medicală de specialitate, la împlinirea termenului de naștere, a dat viață unui nou-născut „cărui nu i-a legat cordonul ombilical, lăsându-l fără de îngrijire. În rezultat, fătul a decedat inculpata îngropându-l tainic într-o râpă de la marginea gospodăriei sale. Conform raportului de expertiză psihiatrică legală, nr 238/2010, instanța a reținut starea de iresponsabilitate a inculpatei, care, aflându-se într-o stare de tulburare psihică, a lăsat intenționat fără îngrijire propriul copil, fapt care a provocat decesul nou-născutului, reținându-se în sarcina sa comiterea infracțiunii de art.147 CP al RM, cu aplicarea măsurilor de siguranță cu caracter medical.”⁴⁵⁰ Din cele expuse rezultă necesitatea identificării în detaliu a contribuției mamei pruncuigașe și a fiecăruia dintre participanți, a actelor concrete prin care s-a materializat activitatea infracțională și aportul adus la ascunderea urmelor faptei de suprimare a vieții copilului nou-născut.

3.5. Latura obiectivă a infracțiunii de pruncucidere

Infracțiunea ca orice act de conduită umană, reprezintă combinația dintre cele două laturi, cea obiectivă și cea subiectivă ce cuprind manifestarea exterioară de pericol a subiectului și pe de altă parte, procesele psihice ce determină comiterea faptei. Conform CP al RM, latura

⁴⁴⁷ *Idem*

⁴⁴⁸ Date statistice M.A.I. Nivelul infracționalității în anul 2022 [Accesat 15.02.2024] Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/nivelul-infracționalității-in-anul-2022-9478_60321.html

⁴⁴⁹ FAIGHER, A., CERNOMOREȚ, S., NASTAS, A. *Starea și tendințele infracționalității violente în Republica Moldova: Unele abordări teoretico-practice*. I.R.I.M, Relații internaționale. Plus, 2020, nr. 1(17), (128-138), ISSN 1857-4440, p.131

⁴⁵⁰ Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova. Dosarul nr.1-309/ 2010. Sentința din 27 octombrie 2010

obiectivă a infracțiunii de pruncucidere este structurată după fapta prejudiciabilă care poate consta într-o acțiune sau inacțiune manifestată de către subiectul infracțiunii exprimată în lipsirea ilegală de viață a copilului nou-născut; urmarea prejudiciabilă identificată sub forma unei infracțiuni de rezultat ce constă în moartea cerebrală a victimei; legătura de cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmările care au dus la moartea victimei care trebuie să rezulte nemijlocit din acțiunile sau inacțiunile mamei din cauza cărora s-a produs decesul nou-născutului.

Latura obiectivă este un element obligatoriu pentru existența oricărei infracțiuni, condiționând răspunderea penală a subiectului de exteriorizarea rezoluției infracționale printr-o acțiune sau inacțiune. Este impetuos necesar să precizăm că structura elementului material al infracțiunii de pruncucidere constă în activitatea mamei manifestată prin acțiunea sau inacțiunea prejudiciabilă comisă asupra corpului victimei, condiționată temporal de a fi săvârșită în timpul nașterii sau imediat după naștere. Legiuitorul Republicii Moldova a înfățișat elementul material al infracțiunii cercetate în actuala normă penală prin folosirea extroversiunii, unde descrie precis alcătuirea sa, fără a lăsa loc de interpretări, printr-o structură riguroasă ce trebuie parcursă până la producerea rezultatului care duce la moartea copilului nou-născut. Utilizând această tehnică, din punct de vedere al laturii obiective a infracțiunii prevăzute de art. 147 CP al RM, aceasta se exprimă prin orice activitate materială care are ca urmare acțiunea prejudiciabilă, respectiv: suprimarea vieții de către subiectul unic și calificat, prin moartea cerebrală a nou-născutului.

Conținutul laturii obiective poate fi realizat atât prin acțiunile mamei, care sunt reprezentate prin orice mijloace apte de a suprima viața copilului nou-născut cât și prin inacțiuni ce pot fi acte de importanță vitală pentru supraviețuirea acestuia.

A. Fapta prejudiciabilă din cadrul infracțiunii de pruncucidere

Acțiunea prejudiciabilă a infracțiunii de omor presupune o conduită conștientă și volitivă. Acțiunea se poate manifesta sub orice forme, modalități și gesturi care duc la săvârșirea actului interzis de lege. La comiterea acțiunii vătămătoare făptuitoarea poate utiliza diverse instrumente, mecanisme sau mijloace tehnice care duc la suprimarea vieții copilului nou-născut.

O importanță deosebită pentru răspunderea penală este identificată în momentul începerii și consumării acțiunii prejudiciabile. Începerea și consumarea acțiunilor prejudiciabile, depinde de clasificarea infracțiunilor susținută de specialiști și recunoscută și de doctrina penală o identificăm în: „1) momentane; 2) multi-momentane, 3) continue; 4) prelungite; 5) cu consecințe îndepărtate”⁴⁵¹.

Pruncuciderea o putem cataloga ca infracțiune cu consecințe îndepărtate. Începutul

⁴⁵¹ BORODAC, Al. *Manual de drept penal Partea generală. Pentru învățământ universitar*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005, 512 p., ISBN:9975-935-77-X, p.130

acțiunii va fi primul act, care este realizat prin cauzarea consecințelor iar momentul consumării este identificat în ultimul act infracțional care produce rezultatul final. Acesta se produce în momentul survenirii morții biologice a victimei. Enumerarea caracterului prejudiciabil al acțiunilor infracționale ale subiectului, identificat în persoana mamei nou-născutului sunt descrise exact și complet în textul prevăzut la art.147 CP al RM. În articolele Părții speciale ale CP al RM se regăsesc dispoziții incriminatorii care nu descriu direct acțiunile prejudiciabile așa cum regăsim stipulat în cadrul infracțiunii cercetate, latura obiectivă fiind „construită prin indicarea numai a consecințelor prejudiciabile”⁴⁵².

Pruncuciderea semnifică înfrângerea unei dispoziții penale prohibitive, ea fiind acceptată de doctrină ca infracțiune comisivă, fiind însă uneori apreciată, în cazuri concrete, ca o faptă de comisiune prin omisiune (comisiv-omisivă). Astfel, vom aborda primul caz, respectiv pruncuciderea activă, care poate fi realizată prin acțiuni de vătămare care sunt aplicate pe corpul copilului nou-născut, prin acțiuni care sunt apte să producă moartea cerebrală a acestuia. Dintre acțiunile identificate frecvent în practica judiciară, identificăm următoarele acte vătămătoare: asfixiile mecanice, cauzarea leziunilor corporale cu obiecte contondente, sau cu obiecte ascuțite.

Acțiunea prejudiciabilă a infracțiunii cercetate atribuie autoarei o conduită activă, care constă în săvârșirea actului infracțional ce are ca urmare moartea victimei.

B. Inacțiunea prejudiciabilă

Comparativ cu alte tipuri de omoruri, pruncuciderea poate fi săvârșită frecvent și prin inacțiune, denumită în literatura de specialitate și pruncucidere pasivă. Inacțiunea prejudiciabilă constituie o formă pasivă a conduitei subiectului care are ca aspect comun cu acțiunea vătămătoare, comportamentul conștient și volitiv. Pentru inacțiune se identifică prezența unei obligații și posibilități reală a subiectului de a acționa în mod just, obligația de a acționa reieșind din îndeplinirea actelor ce implică relațiile de rudenie, familiale. În general, inacțiunea are relevanță juridico-penală și implicit subiectul infracțiunii de pruncucidere poate fi tras la răspundere atunci când sunt îndeplinite două condiții: una obiectivă, existența unei obligații a făptuitoarei de a acționa și una subiectivă: existența posibilității reale de a acționa în modul prescris de lege.⁴⁵³

Din studiile de specialitate a reieșit că nou-născutul poate deceda, fiind expus la temperaturi joase, din cauza hipotermiei, chiar dacă temperatura variază între 8-10° C. În practica judiciară identificăm în Arhiva Judecătorei Municipiului Bălți, dosarul nr. 1- 560/2003 din 21

⁴⁵² *Ibidem.* p.132

⁴⁵³ ГАУХМАН, Л. Д. *Квалификация преступлений: закон, теория, практика*, Изд. «Центр Юр ИнфоР», Москва, 2001, 316 с., ISBN 5-89158-078-0, p.144

martie 2003, unde a fost soluționată cauza, privind uciderea de către mamă a copilului, pe data de 02. 02. 2003, la orele 17.30. Reținem că „inculpata, neasistată, a născut un copil viu de sex feminin, într-un lan de porumb din apropierea casei. Aproximativ la orele 21:00, fiind conștientă de faptul că la temperatura de - 8°C copilul nu va supraviețui și că noaptea nu va fi găsit de nimeni ca să-i acorde ajutor, a ieșit din bloc, a dezbrăcat copilul și l-a pus într-o cutie de carton lângă lada de gunoi. Apoi s-a întors la cămin”⁴⁵⁴.

Astfel, se consideră că obligația specială a subiectului de a acționa este determinată de însăși faptul nașterii, mama fiind obligată să realizeze anumite activități pentru a asigura viața nou-născutului după naștere. Obligația mamei de a avea grijă de viața copilului nou-născut este juridică, întrucât ea decurge din reglementările juridice care stabilesc dreptul copilului la o protecție specială de care beneficiază din partea părinților, bazate pe relația de rudenie.

Potrivit art. 53 din Codul Familiei al Republicii Moldova⁴⁵⁵, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale copilului se asigură de părinții sau persoanele care îl înlocuiesc iar în art. 15 alin. (2) și (4) din Legea Republicii Moldova privind Drepturile Copilului din 15 decembrie 1994⁴⁵⁶, se instituie obligația femeii gravide este de a îndeplini necondiționat indicațiile medicilor pentru asigurarea dezvoltării normale a fătului și respectiv a mamei, de a respecta recomandările medicilor privind asigurarea dezvoltării normale a copilului în perioada pre și postnatală. Din momentul nașterii, între copilul și femeia care l-a născut apare raportul copil-părinte, care nu necesită nicio perfectare contractuală. Începerea funcționării normelor dreptului familiei este în astfel de cazuri garanția necesară că respectivul copil va avea protecție din partea mamei încă din momentul nașterii.

C. Urmările prejudiciabile din cadrul infracțiunii de pruncucidere

Unii cercetători consideră că „posibilitatea survenirii consecințelor prejudiciabile constituie un semn de sine stătător al laturii obiective a infracțiunii”⁴⁵⁷. Alții afirmă că „însăși posibilitatea survenirii consecințelor prejudiciabile constituie, bineînțeles, tot o consecință prejudiciabilă specială”⁴⁵⁸. Plecând de la aceste considerente, identificăm că doctrina penală recunoaște două categorii de consecințe prejudiciabile: cea de rezultat și cea de urmare. Astfel, putem expune: consecința prejudiciabilă a pruncuciderii constă în cea *de urmare*.

Urmarea imediată constă în „primejdia reală de a produce schimbări prejudiciabile în

⁴⁵⁴ Arhiva Judecătorei mun. Bălți. Dosarul nr. 1- 560/2003 din 21 martie 2003. Sentința din 4 iulie 2003

⁴⁵⁵ Codul Familiei Republicii Moldova, nr.1316-XIV din 26.10.2000, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.47-48 din 26.04.2001, (art.53), [citat la 29 iunie 2020]. Disponibil: http://www.law-moldova.com/laws/rom/semeyniy_codex_ro.txt

⁴⁵⁶ Legea privind drepturile copilului nr.338 din 15 decembrie 1994, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.13/127. În vigoare din 2 martie 1995, (art.15), [citat la 29 mai 2020]. Disponibil: <http://www.asp.gov.md/ro/node/1315>.

⁴⁵⁷ ДУРМАНОВ, Н. Д. *Стадии совершения преступления по советскому уголовному праву*. Издательство: Госюриздат, Москва, 1955, 211 с., p. 40

⁴⁵⁸ ТИМСИЙКО, Г. В. *Общее учение об объективной стороне преступления*. Ростов, Отв. ред.: Некипелов П.Т., Издательство: Изд-во Рост. ун-та, 216 с., 1977, p 87

obiectul infracțiunii”⁴⁵⁹ cu consecințe materiale, care fac parte din categoria: consecințe fizice, identificate în decesul persoanei, implicit al nou-născutului. Necesitatea protejării vieții prin cele mai aprige mijloace de drept penal este impusă de faptul că atingerea adusă vieții nu mai poate fi îndreptată, instalarea morții fiind un proces iremediabil. Odată urmarea prejudiciabilă produsă, nu se mai poate aplica principiul *restitutio in integrum*. Specific infracțiunii de pruncucidere, identificăm urmările prejudiciabile socialmente periculoase comise de către mama copilului nou-născut, care au ca rezultat decesul, prin moartea cerebrală a victimei. Producerea exclusiv a morții nou-născutului întrește latura obiectivă a infracțiunii prevăzută la art.147 CP al RM.

În cazul în care activitatea realizată de către mama asupra corpului nou-născutului a fost săvârșită, însă moartea victimei nu s-a produs din cauze care au fost independente de voința și capacitatea de exercițiu a mamei, dar nou-născutului i-au fost cauzate diferite vătămări corporale, aceasta urmează să răspundă pentru alte infracțiuni conexe, de vătămare intenționată gravă sau medie a integrității corporale sau a sănătății.

În urma studierii datelor încărcate pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată ce administrează datele Ministerului Justiției al Republicii Moldova, am stabilit că în perioada ianuarie 2013-februarie 2024, pe segmentul studiat ce reprezintă infracțiunea prevăzută la art.147 CP al RM, au fost pronunțate mai multe hotărâri judecătorești. Identificăm cel mai recent dosar nr.1-365/2022, care prin sentința din 10 noiembrie 2022, Judecătoria Ungheni a reținut că prin raportul de expertiză judiciară din data de 24.06.2021, potrivit căruia minora B.A. la data comiterii faptei 06 iulie 2020 „nu suferă și nu a suferit anterior, inclusiv în timpul nașterii, de careva maladii psihice de importanță psihiatrică-legală care ar fi lipsit-o de capacitatea de a conștientiza și dirija acțiunile sale. B.A. prezintă la nivelul dezvoltării intelectuale în corespundere cu limita inferioară a normei de vârstă. B.A. este capabilă de a face declarații referitor la circumstanțele cauzei. Reieșind din particularitățile psihologice individuale (intelect de limită, fenomene de emotivitate crescută, de puerilism, dezvoltarea insuficientă a funcțiilor de reglare și prognozare a comportamentului, vulnerabilitate, predispoziția de a percepe un spectru larg de situații ca fiind amenințătoare), precum și din conținutul situației analizate (intrare în travaliu, naștere neasistată), B.A. a putut să se afle într-o stare de tensiune emoțională pronunțată, care a influențat esențial capacitatea acesteia de a conștientiza și dirija deliberat acțiunile sale. Berbec Ana, în timpul comiterii faptei ce i se impută, avea discernământ diminuat cauzat de starea de tensiune emoțională pronunțată. La moment aceasta nu prezintă careva patologii și/sau devieri care ar necesita recurgerea la serviciile specializate ale psihologului,

⁴⁵⁹ BORODAC, A. *Manual de Drept penal Partea generală*. Chișinău, 2005, p.140

psihiatrului. Nu s-a constatat ca B.A. să fi manifestat tulburări afective precum depresie postnatală. Reieșind din circumstanțele cazului nu s-a determinat ca la acel moment B.A. să suporte vreo tulburare psihotică temporară postnatală”⁴⁶⁰.

Față de cele reținute, instanța de judecată s-a pronunțat potrivit dispoziției art. 109 alin. (1) CP al RM, conform căreia „împăcarea este actul de înlăturare a răspunderii penale pentru o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă, iar în cazul minorilor, și pentru o infracțiune gravă, infracțiuni prevăzute la capitolele II–VI, la art.264 alin.(1) din Partea specială, precum și în cazurile prevăzute de procedura penală, dacă persoana nu are antecedente penale pentru infracțiuni similare comise cu intenție sau dacă în privința sa nu a mai fost dispusă încetarea procesului penal, ca rezultat al împăcării, pentru infracțiuni similare comise cu intenție în ultimii cinci ani. În cazul minorilor, împăcarea părților poate fi aplicată și pentru infracțiunile ușoare [...] sau mai puțin grave precum și pentru infracțiuni grave”⁴⁶¹

Reieșind din materialele cauzei: declarații, rapoartele de expertiză judiciară din 16.10.2020 și 24.06.2021 ce caracterizează persoana inculpatei, precum și faptul că, infracțiunea săvârșită de inculpată, potrivit art. 16 Cp al RM care sunt asimilate la categoria celor mai puțin grave, instanța de judecată a hotărât să înceteze procesul penal în cauza privind învinuirea lui B.A. de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.27, 147 CP al RM.

II. În dosarul nr.1-213/2017, care prin sentința din 26 aprilie 2018, Judecătoria Orhei sediul Telenești, a reținut că inculpata T.N.V. ,, la data de 07 aprilie 2017, aproximativ pe la orele 15.00, aflându-se în gospodăria satului Ciulucani, raionul Telenești, fiind însărcinată de aprox. 37-38 săptămâni, prunc conceput cu o persoană neidentificată, acționând în scopul săvârșirii omorului intenționat a pruncului, tăinuind de rude, societate, medici, faptul gravidității, simțind apropierea procesului fiziologic de naștere, s-a deplasat în încăperea veceului din gospodăria dată și după ce a născut în termen un prunc de gen feminin viu, l-a ascuns într-un sac din rafie și -a aruncat în groapa de stocare a maselor fecale a veceului dat, datorită cărui fapt, în rezultatul asfixiere mecanice prin sufocare a survenit moartea pruncului (prin obstrucția orificiilor respiratorii cu corp străin pe fundal de pneumopatie cu aspirația lichidului amniotic). Fiind audiată în calitate de inculpat, T.N.V. a recunoscut faptul comiterii infracțiunii de săvârșirea căreia este învinuită, menționând că la data de 7 aprilie 2017 fiind însărcinată s-a dus în veceul din gospodăria lui T.N. unde a născut un prunc pe care l-a scăpat în veceu apoi l-a scos din veceu l-a pus într-un sac și l-a dat înapoi în veceu. Despre aceea că era însărcinată n-a spus la

⁴⁶⁰Sentința din 10 noiembrie 2022. Judecătoria Ungheni, Dosarul nr. 1-365/2022; 1-22128140-51-1-01092022. [Accesat la 15 februarie.2024]. Disponibil: https://instante.justice.md/ro/hotaririle-instante?Instance=All&Numarul_dosarului=&Denumirea_dosarului=&date=&Tematica_dosarului=147&Tipul_dosarului=3

⁴⁶¹ Codul penal al Republicii Moldova actualizat, Chișinău, Editura Tipografia Centrală, 2024, 184 p., ISBN: 978-9975-3517-4-4, p.39

nimeni, astfel consideră că este vinovată de infracțiunea imputată și de cele săvârșite sincer se căiește”⁴⁶². Din „raportul de expertiză medico-legală numărul 69D din data de 5.06.2017 potrivit căruia: moartea nou născutului sex feminin a suferit în urma asfixiei mecanice prin sufocare [...] nou-născutul s-a născut cu hipoxie și hipoxemie severă intrauterină bronșită descuamativă, pneumonie interstițială, meningită seroasă pe fundalul patologiei discirculator-inflamatorii a placentei, din care cauză, avea șanse minime de supraviețuire”⁴⁶³ [...] În urma „raportului de expertiză judiciară numărul 87A- 2017 s-a stabilit că la moment nu se determină tulburări psihice, însă se determină o stare emoțională scăzută care are legătură cauzală cu acțiunile comise. Luând în calcul starea psihică și conținutul situației analizate T.N.V. a avut capacitatea să înțeleagă corect caracterul și conținutul acțiunilor săvârșite de către ea”⁴⁶⁴.

Instanța de judecată a hotărât ca inculpata să fie pedepsită pentru fapta prevăzută de art. 147 CP al RM, a stabilit pedeapsa cu trei ani și patru luni de închisoare cu ispășirea pedepsei penitenciar pentru femei. Conform art.90 CP al RM executarea pedepsei cu închisoarea se suspendă, hotărând ca inculpatei să i se acorde un termen de probă de doi ani și obligarea de a se prezenta la programe probaționale.

III. Prin Sentința din 16 martie 2017 în dosarul nr. 543/17, Instanța de judecată a dispus trimiterea în judecată a inculpatei pentru infracțiunea de tentativă la infracțiunea de pruncucidere, prevăzută la art. 27 CP al RM și art.147 CP al RM, reținându-se în sarcina că: „la data de 10.07.2016, în intervalul orelor 14:00 – 16:45, aflându-se în mun. Chișinău, fiind într-o stare de tulburare fizică și psihică, cu diminuarea discernământului cauzată de procesul de naștere, având intenția imediat după naștere, de a omorî copilul său nou-născut [...] l-a învelit în haine și l-a pus într-o pungă din polietilenă, după care s-a deplasat în preajma blocului de locuit din mun. Chișinău, unde a aruncat copilul în tomberonul de gunoi”⁴⁶⁵. Din cauze independente de voința inculpatei, copilul nou-născut a fost depistat de către un trecător, astfel, acțiunea infracțională a fost întreruptă și nu și-a produs efectul.

IV. Colegiul penal al Curții de Apel Bălți, prin Decizia din 27 ianuarie 2016, în dosarul nr.1a-88/2016⁴⁶⁶ reținut că inculpata B.T.I. a declarat că a lucrat în Federația Rusă, unde se întâlnea cu un bărbat, iar când i-a spus că este însărcinată a dispărut, ulterior a revenit acasă, nu a

⁴⁶² Sentința din 26 aprilie 2018, Judecătoria Orhei. Dosarul 1-213/2017 38-1-11701-07112017, [Accesat la 15 februarie.2024] Disponibil: https://instante.justice.md/ro/hotaririle-instantei?Instance=All&Numarul_dosarului=&Denumirea_dosarului=&date=&Tematica_dosarului=147&Tipul_dosarului=3

⁴⁶³ Idem

⁴⁶⁴ Idem

⁴⁶⁵ Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova. Colegiul Penal.Dosarul nr.14-1-13750-04112016; 1- 543/17. Sentința din 16.03. 2017

⁴⁶⁶ Colegiul penal al Curții de Apel Bălți, prin Decizia din 27 ianuarie 2016, în dosarul nr.1a-88/2016 [Accesat la 15 februarie.2024]

Disponibil: https://instante.justice.md/ro/hotaririle-instantei?Instance=All&Numarul_dosarului=&Denumirea_dosarului=&date=&Tematica_dosarului=147&Tipul_dosarului=3

comunicat părinților că este însărcinată, a început a concubina cu un băiat, cărui tot nu i-a spus că este însărcinată, în acea zi se ocupa de reparație și se simțea rău, a mers la veceu, era ca prin ceață, a vrut să scoată copilul, dar nu putea, a pierdut mult sânge și a pierdut cunoștința, și-a revenit la spital, nu cunoștea ce termen are și când trebuie să nască, nu a întrebuințat medicamente pentru a provoca nașterea, avea de gând să păstreze copilul cu ea, nu era la evidența medicului deoarece îi era frică, nu poate spune cum s-a tăiat cordonul la copil, posibil cu ceva de la veceu sau poate s-a aninat cu unghia, la spital nu a comunicat că a născut, deoarece s-a speriat, îi era frică și avea dureri, după ce a văzut că copilul a căzut în veceu a pierdut cunoștința, nu își amintește când a umblat cu grebla, nu avea putere să strige în ajutor, deoarece era gălăgie, cânta muzica, nu își amintește dacă a strigat să cheme ajutor. [...] Prin raportul de expertiză psihiatrico-legală nr.665a-2012 din 27.11.2012, s-a relevat a constatat că B.T.I. careva maladiei psihice nu suferă, în perioada comiterii infracțiunii, ce i se impută, ca tulburări psihice tranzitorii sau pasagere de intensitate psihotică nu a manifestat, avea capacitatea de prevedere și deliberare a acțiunilor sale păstrată, a acționat cu discernământ deplin, deci, B.T.I. urmează să fie recunoscută responsabilă de infracțiunea ce i se impută. [...] Instanța admite apelul declarat de procurorul împotriva sentinței Judecătorei Drochia din 04.11.2014, sentință care se casează total, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează. Constată vinovăția lui B.T.I. în comiterea infracțiunii prevăzute de art.145 alin.(2) lit. e, j din CP al RM stabilește pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 12 ani cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei de tip închis”⁴⁶⁷.

V. Prin sentința din 25 februarie 2015, Judecătoria Anenii, instanța de judecată în dosarul nr.1-24/15 a reținut că inculpata C.C.V. „la data de 3 august 2009 aproximativ la orele 21:00 aflându-se în grădina casei mamei sale, amplasată în sat Botnărești raionul Anenii Noi, fiind însărcinată și urmărind scopul omorului copilului nou-născut, conștientizând, că prin acțiunile sale poate să-i aducă prejudicii vieții și sănătății fătului, după nașterea acestuia l-a strangulat cu un obiect nestabil, cauzând acestuia conform raportului de expertiză medico-legală nr. 051/D-2010 din 20.04.2010, vătămări corporale sub formă de excoriații în regiunea gâtului, hemoragii în focare, [...] acțiuni care au dus la curmarea vieții nou- născutului. Ulterior, după strangularea acestuia a stabilit, că copilul nou- născut este de gen feminin, l-a acoperit cu o haină, lăsându-l în grădină unde a fost depistat a doua zi de mama acesteia. Organele de urmărire penală au calificat acțiunile inculpatei în baza art. 147 CP al RM”⁴⁶⁸.

⁴⁶⁷ Idem

⁴⁶⁸ Sentința din 25 februarie 2015, Judecătoria Anenii Noi. Dosarul 1-24/2015. [Accesat la 15 februarie.2024] Disponibil: https://instante.justice.md/ro/hotaririle-instantei?Instance=All&Numarul_dosarului=&Denumirea_dosarului=&date=&Tematica_dosarului=147&Tipul_dosarului=3

În sensul celor expuse, instanța de judecată consideră că „organele de urmărire penală corect au încadrat acțiunile inculpatei în baza art. 147 Cod penal. Circumstanțele stabilite în cadrul examinării cauzei dovedesc faptul că inculpata a acționat cu intenție directă, iar moartea provocată copilului, denotă că au fost aplicate leziuni corporale, ceea ce nu justifică pericolul existent. La stabilirea pedepsei instanța de judecată ține cont de prevederile art.7, art.75 Cod penal, de gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, că acțiunea face parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave, de persoana inculpatei, care este caracterizată negativ: are un comportament neadecvat atât în familie cât și în societate, duce un mod de viață parazitar; de comportamentul acesteia în timpul și după săvârșirii infracțiunii, prin urmare instanța conchide că, inculpata poate fi corectată și reeducată fără izolare de societate, stabilind o pedeapsă sub formă de închisoare cu aplicarea art. 90 CP al RM. Ținând cont de faptul că infracțiunea săvârșită de inculpată este o infracțiune mai puțin gravă, acesta în conformitate cu art.72 alin.(6) CP, urmează a executa pedeapsa în penitenciar de pentru femei”⁴⁶⁹.

VI. Din studierea Sentinței din 13.05.2015 în dosarul nr.125/2015, s-a constatat că inculpata a fost condamnată pentru săvârșirea infracțiunii de tentativă la pruncucidere, în fapt reținându-se că „la data de 03.08.2013, aproximativ la orele 04:30-05:00, inculpata aflându-se în incinta restaurantului Miraj, situat în oraș, str. Unirii, nr. 34, după ce în camera de baie a născut un copil de gen masculin, având scopul de a-l omorî, i-a umplut gura cu hârtie igienică, apoi învelindu-l într-un maiou, l-a dus la o distanță de 10 metri de la localul restaurantului, în tufiș, unde l-a abandonat acoperindu-l cu crengi de copac. În aceeași zi, aproximativ la orele 20:15, nou-născutul a fost depistat de colaboratorii de poliție”⁴⁷⁰. Sancționarea mamei pentru infracțiunea de tentativă a fost apreciată ca urmarea lipsei rezultatului infracțional, care a constat în întreruperea din motive indiscutabile de voința mamei, iar, din probele care au fost administrate la dosarul cauzei, s-a constatat lipsa unei expertize medicale de specialitate, fapt care ne induce că, deși celelalte condiții au fost îndeplinite, starea de tulburare fizică sau psihică a fost doar indusă, dar nu și întemeiată pe o expertiză psihiatrică.

În practică regăsim și situația în care subiectul având o sarcină gemelară, fiind sub efectul unor tulburări de natură fizică sau psihică, aplică actele vătămătoare în perioada nașterii sau imediat asupra ambilor noi-născuți, însă din motive independente de voința sa, nu decedează niciuna din victime, calificarea va fi efectuată în conformitate cu art.27 și 147 CP al RM, fapta constituind o singură infracțiune. Supunem atenției și o altă situație juridică care a fost comisă în aceeași situație expusă supra, cu amendamentul că în urma acțiunilor sau inacțiunilor făptuitoarei

⁴⁶⁹ Idem

⁴⁷⁰ *Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*. Colegiul Penal. Dosarul nr.125/2015. Sentința din 13.05.2015

comise cu intenția vădită de lipsi de viață ambii noi-născuți, decedează doar unul, dat fiind vulnerabilitatea primului dintre copii care a fost expulzat din uterul mamei și suspus actelor vătămătoare cu mai mare intensitate. Analiza Hotărârii Plenului de unii doctrinari de remarcă a permis identificarea mai multor explicații criticabile, care prin analogie pot fi aplicate și infracțiunii de pruncucidere, a căror aplicare ar putea avea ca efect orientarea greșită a practicii judiciare în cauzele penale referitoare la infracțiunile prevăzute la art.145-148 CP RM.

Reținem față de situația dată că „la pct.5.6, ținând de interpretarea prevederii de la lit. g) alin.(2) art.145 CP RM. Omorul săvârșit asupra a două sau mai multor persoane: În cazul în care făptuitorul a încercat să omoare două sau mai multe persoane, dar a decedat numai una singură, răspunderea trebuie aplicată în baza art.145 alin.(1) (dacă nu sunt circumstanțe din alin.(2), art.27 și art.145 alin.(2) lit. g) CP al RM. Dacă făptuitorul a încercat să omoare trei sau mai multe persoane, dar au decedat numai două din trei persoane (sau trei din patru, sau patru din cinci etc.), calificarea se efectuează pentru fapta de omor săvârșită în conformitate cu art.145 alin.(2) lit. g) și art. 27 CP al RM”⁴⁷¹. Autorii Hotărârii ignoră latura subiectivă a infracțiunii privită ca element constitutiv obligatoriu, motivând că „recurgerea la incriminarea obiectivă – considerând doar numărul de victime și ignorând intenția făptuitorului – înseamnă nerespectarea art.15 CP RM, care stabilește că gradul prejudiciabil al infracțiunii se determină, printre altele, conform laturii subiective [...] intenția făptuitorului se realizează parțial, nu integral, așa cum și-a dorit făptuitorul” Așa cum reiese din art.27 CP al RM: „acțiunea sau inacțiunea intenționată este îndreptată nemijlocit spre săvârșirea unei infracțiuni dacă, din cauze independente de voința făptuitorului, nu și-a produs efectul”⁴⁷².

În concluzie, putem aplica prin analogie și în cazul infracțiunii de pruncucidere. Dacă intenția mamei pruncucigașe este de a ucide ambii copii, cunoscând că are sarcină gemelară, dar unul dintre aceștia nu a decedat din cauze independente de voința sa, infracțiunea de pruncucidere se consideră consumată, „nefiind prevăzută pluralitatea de victime ca o condiție a consumării infracțiunii ca spre exemplu, în cazul faptei prev. de art.145 alin.(2) lit. g) CP RM”⁴⁷³. În cazul în care decedează ambii copii, autoarei nu i se va reține circumstanța agravantă prevăzută la art.77 CP al RM, respectiv, atunci când acțiunile/inacțiunile vătămătoare sunt săvârșite în intervalul din momentul nașterii sau imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore de către mama care se află în stare de tulburare psihică, dacă lipsirea de viață a nou-

⁴⁷¹ Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art.145-148 CP RM),nr.11 din 24.12.2012 [Accesat 11.05.2013] Disponibil: <http://csj.md/content.php?menu=1442&lang=5>

⁴⁷² BRÎNZA, S. *Hotărârea plenului curții supreme de justiție a Republicii Moldova „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art.145-148 CP RM)” nr.11 din 24.12.2012: unele reflecții critice*. In: Integrare prin cercetare și inovare.: Științe juridice. Științe economice. 26-28 septembrie 2013, Chișinău. CEP USM, 2013, (109-111), p.110

⁴⁷³ BUTUCEA, D. Infracțiunea de pruncucidere, controverse, soluții, perspective. *Analele științifice ale USM. Seria Lucrări studentești*. Ediția 2022, Chișinău, Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2022, (94-97). ISBN 978-9975-142-54-0, p.95

născuților este cuprinsă de intenția unică a mamei.

În cazul în care una din victime nu a decedat ca urmare a acțiunilor/inacțiunilor vătămătoare aplicate de către mamă, dar a suferit vătămări sau suferințe fizice, fapta va atrage reținerea unui concurs de infracțiuni, urmând ca aceasta să fie cercetată pentru o faptă de pruncucidere și o infracțiune consumată, din punctul de vedere al leziunilor cauzate. În cazul în care victima nu a decedat, dar a suferit afecțiuni sau traume fizice, ca urmare a acțiunii/inacțiunii mamei sau al altor persoane care, cu intenție au provocat nou-născutului suferințe fizice care reprezintă tratament inuman, fapta ar trebui incriminată. Propunem completarea cu un articol nou privind *tratamentul inuman prin care s-a cauzat intenționat o suferință fizică nou-născutului, ce prezintă pe corpul său semnele nașterii recente, de către mama sa aflată în stare de tulburare psihică, cu diminuarea discernământului, cauzată de naștere sau de către alte persoane, se pedepsește cu închisoare de până la trei ani.*

D. Raportul causal

Privit la modul general stabilirea raportului causal dintre acțiunile sau inacțiunile prejudiciabile exercitate de către subiect asupra corpului victimei și consecințele infracționale identificate în moartea acesteia constatăm că este „o condiție necesară a determinării răspunderii penale, un semn definitoriu al tuturor infracțiunilor, considerate consumate numai odată cu survenirea consecințelor prejudiciabile”⁴⁷⁴. Raportul de cauzalitate dintre activitatea de ucidere exercitată de către mamă și moartea nou-născutului, este un element de factură indispensabil al laturii obiective, în ceea ce privește infracțiunea prev. la art.147 CP al RM.

Acțiunea sau inacțiunea mamei trebuie să fi cauzat moartea victimei pentru a subzista infracțiunea consumată de ucidere a nou-născutului. Urmarea imediată care trebuie identificată în cadrul infracțiunii de pruncucidere, este realizată în momentul în care se constată moartea nou-născutului și reprezintă în esență un întreg proces. Chiar și în momentul când suprimarea vieții nou-născutului intervine relativ brusc, moartea reprezintă în realitate un fenomen care se instalează treptat. Etapele morții așa cum sunt ele descrise în tratatele de medicină legală sunt: agonia, moartea clinică și moartea biologică. Existența acestor etape a dus la formularea, în timp, a două teorii privind momentul morții, una care susținea coincidența între acest moment și moartea creierului și alta care considera că moartea reprezintă încetarea vieții întregului organism. Admitem în unanimitate așa cum reiese și din studiarea științei medico-legale că prima teorie, care coincide cu moartea biologică este cea corectă, respectiv moartea creierului poate fi considerată criteriul principal al morții organismului uman luat ca întreg. Se va ține cont

⁴⁷⁴ BORODAC, A. *Manual de Drept penal Partea generală*. Chișinău, 2005 p.141

de împrejurarea în care moartea nou-născutului s-a produs imediat după naștere însă, acest fapt s-a produs datorită unor malformații congenitale incompatibile cu viața, iar în acest caz raportul de cauzalitate între acțiunea sau inacțiunea mamei și moartea copilului nu există, concluzionându-se astfel că fapta nu poate fi calificată ca infracțiune. Raportul dintre activitatea de ucidere și moartea copilului nou-născut trebuie să existe în mod elocvent. Acest raport este necesar să existe și când la producerea rezultatului prejudicabil, constând în moartea victimei, au contribuit și alte cauze cum ar fi împrejurările preexistente, concomitente sau survenite din alte motive.

E. Locul, timpul, metode, mijloace și împrejurările săvârșirii infracțiunii.

Limitele de timp în care uciderea copilului atrage calificarea infracțiunii de pruncucidere sunt prefigurate în cea de-a doua parte a incriminării infracțiunii, așa cum a fost ea stipulată în norma legislativă de drept penal a Republicii Moldova. Cerința esențială este ca acțiunea sau inacțiunea îndreptată spre uciderea copilului nou-născut să aibă loc din punct de vedere temporal: în timpul nașterii sau imediat după naștere. Este necesar să precizăm natura noțiunii de naștere din punct de vedere medical, pentru a evita unele erori care se pot ivi în procesul calificării infracțiunii de pruncucidere. Nașterea care s-a declanșat în termenul de 280 de zile sau nouă luni calendaristice, se consideră că mama a dat naștere nou-născutului la termen. Nașterea este un act fiziologic prin care fătul și placenta sunt expulzate pe căi naturale de forțele travaliului, care survin la terminarea perioadei de gestație. Excepții de la acest termen îl constituie nașterea prematură sau *partus praematurus*, precum și nașterea întârziată sau *partus serotinus*. În practica obstetricală, specialiștii delimitează cele trei perioade ale travaliului - momentului nașterii nou-născutului, după cum urmează: I - perioada de dilatare; II - perioada de expulzie; III - perioada de delivrență a placentei.

Prima perioadă a nașterii de dilatare începe o dată cu debutul contracțiilor uterine regulate și se finalizează cu deschiderea completă a colului uterin. Contracțiile uterine reprezintă contracții spontane ale mușchilor uterului. Intervalul dintre contracțiile uterine se numește pauză. Perioada dilatării colului uterin are loc în principal datorită contracțiilor și retracțiilor fibrelor musculare ale corpului și fundului uterin, în raport unele față de altele, precum și pe contul extensiunii mușchilor colului uterin și parțial a segmentului inferior al uterului. Activitatea contractilă a uterului se caracterizează prin indici de bază: tonusul uterin, intensitatea contracției, durata acesteia, intervalul dintre contracții, ritmicitatea, frecvența, iar, în perioadă a II-a de naștere o identificăm și prin prezenta contracțiilor expulzive (eforturilor de screamăt). Intensitatea (forța) contracțiilor crește odată cu evoluția nașterii. Pentru caracterizarea activității contractile a uterului se folosește coeficientul asimetriei. Diminuarea lui se asociază cu creșterea forței contracțiilor uterine. Acesta se calculează prin două modalități: 1) raportul dintre durata

fazei de contracție și durata fazei de relaxare; 2) raportul dintre durata fazei de contracție și durata contracției.⁴⁷⁵

Perioada a doua de naștere. Perioada de expulzie a fătului este intervalul de timp din momentul dilatării complete a colului uterin până la nașterea fătului. La deschiderea completă a colului uterin și scurgerea lichidului amniotic, volumul cavității uterine se micșorează în mod neesențial, pereții uterini sunt în contact cu fătul. La contracțiile uterine se asociază sincron contractiile musculaturii striate a presei abdominale (peretele abdominal, diafragma și planșeul pelvi-perineal). Au loc eforturile de screamă, care, nu sunt altceva decât contracții uterine sincronice ale uterului și mușchilor presei abdominale. Ca urmare a intensificării contracțiilor expulzive, se majorează și mai mult tensiunea intrauterină în comparație cu perioada de dilatare a colului uterin, ceea ce contribuie la deplasarea fătului în direcția rezistenței minime, adică la coborârea lui în bazinul mic (unde are loc mecanismul nașterii).⁴⁷⁶

Perioada de delivrență a placentei. Odată cu nașterea fătului, începe perioada a treia de naștere. Perioada de expulzie reprezintă intervalul de timp de la nașterea fătului până la expulzia placentei. În primele secunde sau chiar minute, după nașterea copilului, partea maternă a placentei se află în legătură intimă cu uterul, cu toate că uterul s-a micșorat considerabil în volum și fundul lui se află la nivelul ombilicului. În cazul în care dezlipirea începe de la periferia placentei, de regulă, de la extremitatea inferioară (tip Duncan), sângele revărsat din vasele placentare nu formează hematoma retro placentar, ci, se scurge printre peretele uterin și membrane. Cu fiecare contracție nouă a uterului - se dezlipesc porțiuni noi, localizate mai sus, ale placentei.⁴⁷⁷

Au fost identificate opinii care susțin că momentul separării copilului de corpul mamei sale sau al primei respirații este considerat momentul de început al vieții.⁴⁷⁸ O altă opinie, este susținută de savanta Gîrlă L. care precizează că: „momentul de început al vieții ființei umane îl constituie perioada cuprinsă între declanșarea procesului nașterii și nașterea propriu-zisă”⁴⁷⁹. Cercetătoarea consideră că viața copilului apare mai devreme, tocmai de aceea ea trebuie ocrotită de legea penală nu numai după separarea fătului de corpul mamei, dar și în procesul nașterii propriu-zise. Tocmai din aceste considerente, uciderea intenționată a copilului nou-născut în momentul nașterii constituie infracțiunea de omor. Într-un alt articol, aceeași autoare precizează că nașterea nu este un proces scurt. „Viața copilului nou-născut se consideră începută din

⁴⁷⁵ ȘTEMBERG, M., GLADUN, E., FRIPTU, V., COROLCOVA, N. *Obstetrică practică*. Ed.Reclama, 2004, ISBN 9975-932-95-9, pp.101-102

⁴⁷⁶ *Ibidem*, p.104.

⁴⁷⁷ *Ibidem*, p.105.

⁴⁷⁸ KRASIKOV, A. H. *Protecția juridică penală a drepturilor și libertăților omului în Rusia*, Saratov, Editura Polygraphist, 1996, p.44.

⁴⁷⁹ GÎRLĂ, L. *Analiza infracțiunii de pruncidere în dreptul penal conform curentului legislației Republicii Moldova*. RDP, 2004, nr.10, p.47.

momentul declanșării nașterii fiziologice, fapt despre care ne mărturisește clar dispoziția art.147 CP RM - în timpul nașterii sau imediat după naștere”⁴⁸⁰.

Unii autori își exprimă poziția considerând corect că viața copilului nou-născut este începută din momentul declanșării nașterii fiziologice, așa cum reiese din prevederile dispoziției articolului 147 CP al RM, opinând că este oportun să fie introdus, anterior expresiei imediat după naștere a expresiei: în timpul nașterii. În alegerea făcută, aceștia susțin că: „dacă viața omului ar apărea din momentul separării copilului de corpul mamei, aceasta ar conduce în primul rând, la încălcarea dreptului la viață al copilului care deja se naște, în al doilea rând ar încălca în mod vădit norma juridico-penală indicată”⁴⁸¹. O opinie asemănătoare identificăm și la alți autori, aceștia susținând că „din moment ce fapta prevăzută la art. 147 CP RM nu poate fi săvârșită decât în timpul nașterii sau imediat după naștere, deducem că orice activitate infracțională realizată asupra produsului concepției, anterior expulzării acestuia, urmează a fi apreciată drept provocare ilegală a avortului”⁴⁸².

În concluzie, momentul de început al vieții persoanei nu poate fi determinat înainte de momentul declanșării actului fiziologic al nașterii nou-născutului, identificând fapta mamei în timpul nașterii, înainte de încheierea acestui proces care a împiedicat instalarea vieții extrauterine. Față de această situație, propunem introducerea unei noi norme care să incrimineze atât *vătămarea fătului săvârșită de către mama aflată în stare de tulburare psihică, cu diminuarea discernământului, în timpul nașterii care a cauzat moartea copilului, căreia i se va aplica pedeapsa cu închisoare de la 2 până la 4 ani*, precum și cea prin care *s-a cauzat ulterior copilului o vătămare corporală, care se pedepsește cu închisoare de până la doi ani*, urmărind protejarea relațiilor sociale referitoare la dezvoltarea normală intrauterină a fătului, atât în timpul sarcinii, cât și după naștere, până la momentul desprinderii complete a acestuia de corpul mamei.

Cu privire la perioada de timp: imediat după naștere, în doctrina penală identificăm cauza penală a Judecătoriei Raion Fălești care a stabilit: „la 15.06.2010, în jurul orei 20.00, R.N., imediat după nașterea la termen, în condiții casnice, a unui copil viabil de sex masculin, aflându-se într-o stare de tulburare psihică cu diminuarea discernământului, cauzată de naștere, și-a aruncat copilul într-o groapă cu adâncimea de aproximativ 0,6 m ce se afla în gospodăria concubinului său N.I. din satul Socii Noi, Raionul Fălești. În acest mod, i-a cauzat leziuni sub formă de traumatism cranio-cerebral închis cu hemoragie sub arahnoidală difuză, care, asociată

⁴⁸⁰ GÎRLĂ, L. *Aspecte teoretice și practice privind infracțiunea de pruncucidere*. Monografie, Chișinău: CEP USM, 2006, 216 p., ISBN: 978-9975-70-623-0, p.59

⁴⁸¹ PRODAN, S. *Răspundere penală pentru infracțiunea de pruncucidere*. Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale, Nr.3 (37), 2015, (96-111), ISSN: 1857-1999, p.101

⁴⁸² PLOP A. *Răspunderea penală pentru provocarea ilegală a avortului*. Teză de doctor în drept, Chișinău, 2015, p.89

cu neacordarea la timp a îngrijirilor absolut necesare, a dus la decesul nou-născutului”⁴⁸³. Fapta comisă de inculpată a fost incriminată potrivit infracțiunii de pruncucidere, identificându-se ipoteza că și în cazul în care acțiunea sau inacțiunea de suprimare a vieții nou-născutului, s-a realizat în interiorul perioadei „imediat după naștere”, iar decesul victimei s-a produs după terminarea acestei perioade, este calificată ca pruncucidere. În susținerea tezei de doctor intitulată: Fundamentele sociale ale circumstanțelor care califică omorul și exprimarea lor juridică în elementele unei infracțiuni, autoarea Plaksina, T.A. identifică „încercările întreprinse în ultimii ani de a deplasa momentul de început al apărării penale a vieții persoanei la momentul de concepere, sau la o altă etapă a dezvoltării embrionului și a vieții persoanei, nu au suficiente temeiuri. Dreptul penal ia sub apărare, numai acele obiecte care nu sunt irelevante pentru ramurile regulatorii ale dreptului”⁴⁸⁴. În documentarea celor expuse s-a avut în vedere datele radiotelemetriei, unde sunt descrise cele 3 faze ale nașterii, respectiv: „faza I-a, care începe cu nașterea copilului și durează până la apariția primelor semne clinice și radiotelemetrice de dezlipire a placentei; faza a II-a care continuă până la dezlipirea totală a placentei de pe peretele uterin și faza a III-a care se situează de la dezlipirea completă a placentei și până la naștere”⁴⁸⁵. În viziunea specialiștilor, nașterea se consideră terminată din momentul expulziei fătului și delivrancei placentei, argumentând științific că nașterea „este un proces fiziologic de expulzie a fătului din uter, după ce acesta a atins un anumit grad de capacitate vitale. Nașterea la termen include perioada între 37 și 42 de săptămâni”. Din punct de vedere științific autorii citați susțin că „procesul nașterii este caracterizat prin contracții uterine, ritmicitatea cărora progresează concomitent cu creșterea duratei lor și creșterea tonusului uterin”⁴⁸⁶.

În raport de aceste orientări, susținem că momentul de început al ocrotirii penale a persoanei este acela când fătul s-a desprins de mamă și și-a început viața independent. Totodată, propunem îmbunătățirea textului existent legat de această cerință, prin introducerea unui termen prestabilit de 24 de ore de la nașterea copilului nou-născut, potrivit criteriului medico-legal al perioadei post-partum, care ar contribui la evitarea interpretărilor eronate de către practicieni, aceasta fiind în acord cu observațiile medico-legale, atât cu privire la intervalul în care pot să apară de regulă tulburările asociate cu nașterea, cât și cu privire la perioada în care copilul păstrează caracteristicile de nou-născut. Astfel, se va propune ca articolul 147 CP al RM să aibă

⁴⁸³ Sentința Judecătorei Raionului Fălești din 05.08.2010. Dosarul nr.1-110/10, [citată 20 octombrie 2020], Disponibil: <http://jfa.justice.md>

⁴⁸⁴ ПЛАКСИНА, Т.А. Социальные основания квалифицирующих убийство обстоятельств и их юридическое выражение в признаках состава преступления: Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук. - Томск, 2006, 481 p., p.23, [citată la 10.07.2021] Disponibil: <https://www.dissercat.com/content/sotsialnye-osnovaniya-kvalifitsiruyushchikh-ubiystvo-obstoyatelstv-i-ikh-yuridicheskoe-vyraz>

⁴⁸⁵ ŞTEMBERG, M., GLADUN, E., FRIPTU, V., COROLCOVA, N. *Obstetrică practică*, Editura Reclama, Chişinău 2004, 428 p., ISBN 9975-932-95-9, p.104.

⁴⁸⁶ *Ibidem*, p.82

următorul conținut: *Uciderea copilului nou-născut imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore, care prezintă pe corpul său semnele nașterii recente, săvârșită de către mama implicată în procesul biologic al nașterii, aflată în stare de tulburare psihică, cu diminuarea discernământului cauzată de naștere, se pedepsește cu închisoare de la doi la patru ani.*

Analizând interpretarea expresiei stare de tulburare pricinuită de naștere, deducem că tulburarea în care se află autoarea infracțiunii de pruncucidere trebuie realizată prin prisma datelor științelor medicale și psihologice. Caracteristicile manifestărilor psihice ce fac parte din procesul biologic al nașterii și senzațiile de durere specifice procesului de expulzare a copilului, acompaniază emoțiile, sentimentele și afectele care țin de temerii de ordin psihologic. Nu există femeie care, ca urmare a schimbărilor profunde care au loc în organism la momentul travaliului, să dea naștere copilului nou-născut în condiții de nepăsare și apatie. Permanent, în actul fiziologic al nașterii survine un întreg sistem eterogen de factori fluctuanți care se afirmă la nivelul conștiinței și care provoacă în acest cadru un ansamblu de dezechilibre. Durerile pe care le suportă mama în momentul actului nașterii pot fi tolerate până la un anumit punct de către femeia aflată în agonie. Durerile sunt acompaniate de o teamă de natură fiziologică pentru eventualele complicații care pot avea repercusiuni sau urmări dezastruoase asupra vieții copilului care îl naște. Purtarea sarcinii de către mamă nu este un act de executare oarecare a unor obligații contractuale, fiind vorba despre tulburări fiziologice, psihologice, emoționale, care sunt inerente procesului sarcinii, însă, după lunile de graviditate între mamă și făt se stabilesc legături speciale.

În această perioadă, femeia însărcinată își poate schimba poziția din punct de vedere psihic, avându-se în vedere că de-a lungul celor nouă luni de sarcină există posibilitatea intervenirii unor stări psihofiziologice care pot schimba atitudinea și pot degenera în diferite stări afective sau situații de traumă psihică în măsură să influențeze comportamentul mamei, care pot duce până la provocarea morții propriului copil. Toate aceste emoții, sentimente, dispoziții sau afecte fac însă parte din cadrul proceselor afective normale și nu intră în sfera noțiunii de tulburare cauzată de naștere. Aceste manifestări intră în sfera celor de natură psihopatologică, respectiv stările psihopatologice consecutive nașterii care pot fi provocate de agenți nocivi de diferite feluri. Aceștia acționează asupra capacității și asupra stării de responsabilitate a femeii, a conștiinței și a voinței pe care o diminuează sau o răsfânge, făcând să scadă controlul conștiinței asupra conduitei personale până la limita premergătoare iresponsabilității.

Tulburarea provocată de naștere, poate fi denumită ca o formă de boală situată la limita dintre manifestarea femeii în condiții naturale și responsabile, până la cea lipsită de răspundere penală. Atunci când tulburarea este ieșită din sfera normală, având consecințe asupra capacității de a gândi și a raționa într-o asemenea măsură încât mama nu mai are o idee exactă și clară

asupra actelor sale sau nu mai poate raționa, marchează momentul în care intervine starea de iresponsabilitate, dar nu cea care este cerință esențială pentru existența infracțiunii de pruncucidere, ci cea care înlătură caracterul penal al faptei. Pentru a discuta despre o persoană iresponsabilă, nicidecum de o persoană dotată cu normalitatea actelor sale care s-ar încadra la săvârșirea infracțiunii de omor calificat, trebuie ca făptuitoarea să fi acționat cu intenția de a ucide copilul nou-născut. Astfel că, trebuie să ne aflăm în prezența unei tulburări de natură neuropsihică care exacerbează starea de teamă și anxietate provocată în general mamelor în timpul procesului fiziologic al nașterii, afectând totodată parțial capacitatea de a discerne consecința faptelor sale ori posibilitatea de a își inhiba actele deviante pe care le săvârșește.

Stările care sunt la limita manifestărilor mamei în condiții naturale nu sunt întotdeauna identificate și astfel nu pot fi caracterizate potrivit unor criterii științifice. Astfel, se face trimitere spre soluționare către instanțele judecătorești, care vizează stabilirea corectă a elementului subiectiv ce cuprinde atât elementul psihic cât și elementul fiziologic, ținând cont că autoarea infracțiunii posedă personalități diferite, condițiile și împrejurările în care se săvârșește fapta fiind de maximă diversitate.

În practica judiciară, pentru a stabili limita până la care starea de tulburare pricinuită în momentul nașterii sau consecutivă acesteia, poate fi de natură să justifice încadrarea faptei drept pruncucidere, se recurge la expertizarea medicală a subiectului infracțiunii. Aici sunt luate în considerare împrejurările concrete în care a fost săvârșită fapta de către mama care a acționat sub impulsul tulburării pricinuite de naștere. Afecțiunile care pot apărea odată cu apariția procesului de naștere la mame, se regăsesc numai în perioada psihozei postpartum sau puerperală. Acestea sunt identificate în tulburări cum ar fi: melancolia postpartum, șocul hemoragic, toxicoza gravidică, eclampsia. Manifestările care provoacă aceste tulburări, de care instanțele de judecată sunt obligate să țină cont, se vor avea în vedere la faptul că, judecătorii trebuie să pronunțe sentințe pe baza unor date precise și nu le este permis să introducă în soluțiile pe care le emit elemente de nesiguranță. Astfel, ajungem la concluzia că instanțele de judecată sunt impetuos necesar nevoite să recurge la solicitarea expertizării psihologice a făptuitoarei.

În sfera tulburărilor psihopatologice post-natale ar putea fi cuprinse și alte afecțiuni psihice, cum ar fi psihopatiile care se pot manifesta imediat momentului posterior nașterii și care ar putea dirija un comportament contradictoriu ce ar putea duce la manifestări extreme. Acestea pot conduce mama să acționeze cu intenție până la punctul cel mai înalt, respectiv la uciderea nou-născutului. În aceste condiții, psihiatria medico-legală trebuie să emită concluzii pentru a reglementa cadrul legal al infracțiunii de pruncucidere, urmând să își aducă contribuția la delimitarea, enumerarea și studierea tulburărilor psihopatologice specifice perioadei psihozei

postpartum sau puerperală, care ar influența asupra stării de imputabilitate a mamei ca autor al infracțiunii de ucidere a copilului.

Prezența stării de tulburare provocată de naștere, implică o diminuare semnificativă a controlului intelectului mamei pruncucigașe asupra actelor comise. Astfel, propunem ca expertiza medicală elaborată de medicul legist să fie completată cu o expertiză psihologică care să evidențieze trăsăturile caracteriale ale mamei pruncucigașe, în cazul în care se constată că făptuitoarea prezintă forme de agresivitate sau afectivitate deosebite sau alte trăsături de natură să justifice atragerea elementelor de tulburare fizică sau psihică, provocată de actul biologic al nașterii, element esențial pentru existența infracțiunii de pruncucidere.

F. Momentul producerii rezultatului din cadrul infracțiunii de pruncucidere

Discutabil este și momentul producerii rezultatului faptei de pruncucidere, în termeni medicali: moartea copilului nou-născut. În legătură cu acest moment legiuitorul nu oferă niciun termen legal de referință și nici nu este silit să clarifice acest moment pentru a distinge infracțiunea de pruncucidere sau de omor, de alte infracțiuni. În referire la timpul care este considerat momentul de final vieții persoanei, identificăm potrivit alin. (2) art. 34 al Legii privind ocrotirea sănătății că „aparatura medicală care menține viața pacientului în caz extrem poate fi deconectată numai după constatarea morții creierului”⁴⁸⁷. De regulă, normele penale utilizează termeni ca omor, ucidere, pruncucigașă, care, deși evocă rezultatul faptei de omor în sine, respectiv moartea victimei, nu definesc și nu precizează în vreun mod momentul final al vieții unei persoane, care, este și ea o problemă încă discutată din punct de vedere medico-legal. În raport cu spectrul larg de posibilități prin care se poate stabili momentul morții unei persoane, în practică, se constată că este problematic de adoptat anumite reguli absolute.

Medicii specializați în domeniul medico-legal emit că instalarea morții constituie un proces care presupune parcurgerea mai multor etape care începe cu pre-agonia; agonia (intervine în momentul când se trece de la viață la moarte clinică); moartea clinică, care este identificată odată cu dispariția funcției respiratorii ori cardiace, a reflexelor și a activității electrice a creierului urmată de moartea reală, ce are ca urmare, instalarea cadaverică. Momentul de survenire al decesului copilului nou-născut se consideră a fi moartea biologică, acesta fiind un proces ireversibil exprimat prin încetarea activității sistemului nervos-central și al metabolismului celular.

„Timpul săvârșirii infracțiunii este un element care trebuie să fie avut în vedere la

⁴⁸⁷ Legea ocrotirii sănătății nr.411 din 28 martie 1995, publicată în M. Of. al Republicii Moldova, 1995, nr.34/373, în vigoare din 22. 06. 1995, [Accesat la 29 06 2020]; Disponibil: https://www-legis-md.translate.google.com/cautare/getResults?doc_id=119465&lang=ro& x tr sl=ru& x tr tl=ro& x tr hl=ro& x tr pto=sc& x tr hist=true

calificarea faptei incriminate, acesta fiind caracterizat prin două situații condiționate de timpul concret de săvârșire, respectiv: în timpul nașterii și imediat după naștere. Momentul inițial al perioadei este momentul de început al vieții nou-născutului. Momentul final este cel în care s-a terminat expulzarea copilului, chiar dacă nu a fost separat de organismul matern prin tăierea cordonului ombilical și nu s-a eliminat placenta. Perioada de timp imediat după naștere trebuie interpretată cronologic, raportat la criteriile morfofiziologice. Momentul final al acestei perioade este marcat de expirarea termenului de 24 de ore de la debutul nașterii, până când se prezumă că se mențin încă pe corpul victimei, semnele nașterii recente”⁴⁸⁸.

Importanța juridico - penală a stabilirii momentului de survenire a decesului, este de luat în considerare îndeosebi la calificarea infracțiunii de pruncucidere și în special la cazurile lipșirii de viață a nou-născuților care s-au născut neviabili. În opinia noastră, odată cu instalarea morții cerebrale sunt întrunite condițiile stipulate în prezenta norma penală care incriminează infracțiunea de omor al copilului nou-născut de către mamă în calitate de subiect unic și calificat.

Noțiunea de moarte cerebrală o regăsim definită și în contextul unor acte normative emise de Ministerul Sănătății al Republicii Moldova prin Protocolul care prezintă criteriile de diagnostic clinic: „definirea morții ființei umane, determinată prin teste care demonstrează o încetare ireversibilă a funcțiilor clinice ale creierului, totodată fiind menținute artificial (prin metode reanimatologice) funcțiile cardiovasculare și pulmonare”⁴⁸⁹.

Din cele expuse, rezultă că legea penală protejează viața copilului din momentul când se declanșează actul biologic al nașterii și până în momentul când se instalează moartea cerebrală.

3.6. Latura subiectivă a infracțiunii de pruncucidere

A. Noțiunea și formele vinovăției

Latura subiectivă a infracțiunii în general face parte din ansamblul de procese ce derivă din procesul psihologic al actului infracțional care înglobează trei faze: „momentul intelectual (conștiința), momentul volitiv (voința) și cel emoțional (trăirea cu intensitate a celor săvârșite), care se dezvăluie prin așa semne juridice ca vinovăția, mobilul și scopul făptuitorului în momentul comiterii infracțiunii”⁴⁹⁰. Cele trei semne identificate se întrepătrund. Însă, „fiecare dintre ele având și o importanță de sine stătătoare”⁴⁹¹.

Astfel, celebra maximă volteriană *iubește adevărul dar iartă greșeala*, nu a fost însușită

⁴⁸⁸ DUDA E. *Criminal liability for the crime of infanticide in the Republic of Moldova. (Răspunderea penală pentru infracțiunea de pruncucidere în Republica Moldova)*, Editura Universul Juridic, București, 2021, (574-579), 610 p., ISBN: 978-606-39-0912-2, pp.577-578

⁴⁸⁹ Protocol clinic standardizat „Moarte cerebrală”, Anexă la ordinul Ministerului Sănătății nr.260 din 28 martie 2011, cu privire la aprobarea protocolului clinic standardizat „Moarte cerebrală”. Aprobata prin ordinul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova nr. 33 din 14.01.2020, 19.p., p.5 [Accesat 10.04.2021] Disponibil: <https://msmps.gov.md/wp-content/uploads/2021/06/Protocol-clinic-standardizat-%E2%80%9EMoarte-cerebral%C4%83%E2%80%9D2020.pdf> .,

⁴⁹⁰ BORODAC, Al. *Manual de drept penal*. p.156

⁴⁹¹ *Idem*

decât parțial de codificarea penală, în considerarea faptului că unele dintre fapte chiar și atunci când sunt comise din culpă prezintă un pericol social ridicat. Intenția, ca formă de vinovăție caracterizează cele mai periculoase infracțiuni prevăzute de legea penală, cum ar fi cele care suprimă viața persoanei, intenția fiind definită prin aceea că autorul dorește sau acceptă că se vor produce consecințele faptei sale. Nu deseori, comiterea faptelor cu intenție presupune și premeditarea acesteia, autoarea pregătind cadrul în care urmează să acționeze pentru a ajunge la rezultatul dorit, precum și ascunderea și luarea măsurilor, pentru ca ulterior să nu fie descoperită.

Intenția a fost reglementată sub două forme, la cea directă putem aduce în discuție elementul intelectual care este caracterizat prin faptul că autoarea prevede rezultatul faptei sale, însă, este primordial statutul acesteia, prezentând o importanță deosebită în sancționarea sa, criteriile cum ar fi: vârsta, dezvoltarea intelectuală și experiența de viață, factorii sociali și educaționali ai acesteia. Elementul volitiv presupune că făptuitoarea urmărește producerea urmării socialmente periculoase. Identificăm infracțiunile care se comit numai cu intenție directă cum ar fi tâlhăria, falsul privind identitatea, etc. Făcând referire la intenția indirectă sau eventuală, întâlnim elementul intelectual unde făptuitoarea prevede rezultatul faptei sale, însă, aici nu este important ca în cazul intenției directe, circumstanțele personale ale autoarei. Diferența față de intenția directă constă în faptul că elementul volitiv se caracterizează prin aceea că: făptuitoarea nu urmărește producerea rezultatului, dar îl acceptă.

B. Intenția și modalitățile infracțiunii de pruncucidere

Conform normelor penale în vigoare, formele vinovăției penale sunt reglementate printr-o acțiune sau inacțiune care poate constitui infracțiune în următoarele împrejurări:

- atunci când este comisă cu intenție directă, indirect sau preterintenție;
- dacă este comisă din culpă, atunci când normele penale prevăd în mod expres.

În doctrină s-a exprimat opinia conform căreia infracțiunea de pruncucidere trebuie să fie săvârșită doar cu intenție directă. Unii autori clasifică intenția pe lângă cea legală prevăzută în legea penală, ca fiind simplă sau calificată, pentru care norma prevede un scop special. Identificăm astfel intenția inițială, unde rezultatul faptei este prevăzut de la începutul activității infracționale sau supra-venită, când rezultatul faptei este prevăzut pe parcursul comiterii acesteia.

Revenind la calificarea intenției, aceasta poate să fie premeditată, atunci când rezoluția infracțională este pusă în executare după un interval mai îndelungat de timp. În acest caz, ieșim din sfera infracțiunii de pruncucidere și intrăm în sfera infracțiunii de omor, unde rezultatul este același, respectiv suprimarea vieții copilului, moment determinat de ieșirea mamei din starea de tulburare cauzată de naștere. Se va avea în vedere transformările din organismul victimei suferite în momentul săvârșirii faptei, așa cum este cazul copilului nou-născut, unde sunt suficiente acte

minime de violență pentru producerea rezultatului mortal. În concluzie, intenția de a ucide se relevă și din modul de a acționa al făptuitoarei, aceasta cunoscând starea de neputință a victimei.

În cazul infracțiunii de pruncucidere comisă de făptuitoare prin intenție directă, aceasta are o atitudine intransigentă față de rezultatul care conduce la suprimarea vieții copilului nou-născut, urmărind producerea rezultatului de ucidere și nu de vătămare. În cazul intenției indirecte, așa cum este descris anterior, moartea copilului nou-născut deși este prevăzută ca rezultat posibil al acțiunilor vătămătoare exercitate de către mamă, nu este dorită de către aceasta, ci, doar acceptată în eventualitatea în care vor interveni și alte urmări care pot duce la decesul victimei.

Sub aspectul intenției indirecte, făptuitoarea are în vedere mai multe efecte posibile, dintre care numai moartea victimei poate intra în conținutul constitutiv al infracțiunii de pruncucidere, subiectul neurmărind producerea acestor efecte. Mobilul infracțiunii – componentă a laturii subiective a unei infracțiuni, este definit ca impulsul psihic care a determinat-o pe făptuitoare să comită infracțiunea. Uneori, legea prevede un anumit mobil ca circumstanță agravantă a unor infracțiuni (de exemplu: interesul material identificat în cazul infracțiunii de omor calificat). În alte situații, mobilul este o condiție de existență a infracțiunii (putem da ca exemplu abuzul în serviciu prin îngădirea unor drepturi). Mobilul infracțiunii este avut în vedere întotdeauna la individualizarea pedepsei deoarece evidențiază gradul de pericol al faptei și pericolozitatea făptuitorului.⁴⁹²

Scopul urmărit prin infracțiune este definit ca și componentă a laturii subiective a infracțiunii și este reprezentat de obiectivele urmărite de făptuitoare prin fapta comisă. Uneori, scopul urmărit prin fapta ilicită constituie o condiție pentru existența infracțiunii (de exemplu comiterea infracțiunii de abuz în serviciu prin îngădirea unor drepturi). Alteori, el constituie o circumstanță agravantă (de exemplu: omorul comis din interes material). Scopul urmărit influențează întotdeauna modul în care legiuitorul se pronunță asupra pedepsei care o aplică în concret pentru fapta comisă. Dacă se constată că omorul copilului nou-născut de către mamă a fost săvârșit în scopul de a ascunde sarcina, după terminarea stării de tulburare fizică sau psihică provocate de naștere, fapta va fi încadrată la omor calificat, deoarece jurisprudența a apreciat că astfel de scopuri duc la o pericolozitate mai ridicată a infractorului.

Identificăm și opinii care sunt în corelație cu cele expuse anterior, susținând motivat că „semnele facultative reprezentate de motivul și scopul de comitere a infracțiunii, nu figurează în

⁴⁹² Dictionar juridic, [citată la 16 iunie 2020]. Disponibil: <https://legeaz.net/dictionar-juridic/mobilul-infracțiuni>

calitate de subelemente obligatorii ale pruncuciderii”⁴⁹³. Astfel, „motivele de săvârșire a infracțiunii de pruncucidere pot fi formate doar sub dominația stării de tulburare fizică sau psihică cauzată de naștere și se pot manifesta prin dorința de a scăpa de durerile provocate de naștere, necesitatea de autoconservare, dezamăgirea”⁴⁹⁴.

Mai mult chiar, putem lua în considerare și situația în care mama pruncucigașă ia anterior nașterii decizia de a suprima viața copilului, realizând în acest sens anume activități preparatorii, după care aceasta se răzgândește, însă, în cursul nașterii intervine starea de tulburare sub influența căreia săvârșește totuși fapta de uciderea nou-născutului. Astfel, fapta va fi calificată ca infracțiune de pruncucidere și nu cea de omor.

3.7. Forme, sancțiuni și alte aspecte în cazul infracțiunii de pruncucidere

Caracterul răspunderii penale este personal. Autorii consacrați ai dreptului penal emit faptul că persoana este supusă răspunderii penale numai pentru fapte săvârșite cu vinovăție. La pedeapsă penală este supusă numai persoana care a săvârșit cu intenție sau din imprudență o faptă prevăzută în norma legală. În conformitate cu principiul enunțat, răspunderea penală are un caracter personal. Aceasta înseamnă că numai autorul faptei poate fi tras la răspundere penală, deoarece în dreptul penal nimeni nu poate răspunde pentru fapta altuia. Responsabilitatea penală presupune preexistența unui fond psihic neviciat, capabil a discerne sensul și finalitatea actelor proprii și a le controla, orientându-le spre direcția dorită. În lipsa acestei capacități de autocenzură, actele socialmente dăunătoare ale unei persoane nu îi pot fi imputate acesteia, iar, justiția penală modernă este străină de ideea unei răspunderi penale obiective.

Legiuitorul din Republica Moldova, confruntându-se cu acest fenomen, a fost obligat să facă față necesității incriminării și sancționării acestor manifestări infracționale și de a elabora instrumente legale adecvate, respectând principiile fundamentale ale dreptului penal proprii statului de drept. În același timp, incriminarea corectă din punct de vedere juridic constituie o armă eficientă în lupta pentru prevenirea și combaterea unor asemenea fapte antisociale. În general, pentru calificarea faptelor infracționale săvârșite în participație trebuie reținute pe lângă normele din Partea specială a Codului Penal și normele din Partea generală care definesc participantul la infracțiune, fără de care am fi subiectivi. De aici împărtășim ideea că în momentul când la calificarea infracțiunii se indică doar norma care incriminează fapta, se presupune că aceasta a fost comisă de o singură persoană, aflându-ne într-o eroare logică în cazul când fapta este comisă de mai multe persoane care pot fi trase la răspundere penală pentru acea

⁴⁹³ COJOCARU, R. *Autoreferat al tezei de doctor, Studiu de drept penal și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere*. Chișinău, 2007, p.12
⁴⁹⁴ *Idem*

faptă. Deducem astfel că, la calificarea infracțiunii nu se poate reține doar norma incriminatorie.

În teoria dreptului penal este legiferat că autorul este persoana care a săvârșit *de facto* infracțiunea prin acțiunea sau inacțiunea care formează elementele constitutive ale faptei ilicite. Potrivit articolului 42 alin.(2) CP al RM, se consideră „autor persoana care săvârșește în mod nemijlocit fapta prevăzută de legea penală, precum și „persoana care a săvârșit infracțiunea prin intermediul persoanelor care nu sunt pasibile de răspundere penală din cauza vârstei, ireponsabilității sau din alte cauze”⁴⁹⁵. În opinia autorilor din Republica Moldova identificăm poziția cu privire la activitățile de participare ale autorilor la infracțiunea de pruncucidere, care nu sunt unitare. Luăm în considerare ipoteza savanților care emit că „acțiunile autorului vor fi calificate numai în baza normei de incriminare, fără trimitere la cea de extindere a incriminării penale, fiindcă aceasta realizează activitatea tipică descrisă în dispoziția articolului din Partea specială a Codului Penal”⁴⁹⁶. Comparativ cu legea penală din alte state, legea penală a Republicii Moldova nu conține norme care să incrimineze distinct instigarea sau complicitatea la săvârșirea infracțiunii, astfel că, aceasta cade sub incidența normei de bază prin care sunt calificate acțiunile autorului. Nici în norma penală a României instigarea sau complicitatea la săvârșirea infracțiunii nu este incriminată expres în textul de lege.

În cazul în care mama comite omorul asupra a doi sau mai mulți copii nou-născuți, calificarea faptei agravante nu o regăsim stipulată în norma penală a pruncuciderii prevăzută la art.147 CP al RM. În cuprinsul articolului nu este prevăzută nici agravanta: asupra două sau mai multe persoane sau fapta săvârșită prin cruzimi. Pluralitatea de victime identificate la o sarcină gemelară ar trebui să fie sancționată mai aspru, așa cum regăsim incriminat la art.145 alin.(2) lit.g CP al RM. Considerăm însă, ca în cazul ipotetic în care mama în aceeași intenție suprimă viața a doi copii și toate elementele constitutive ale infracțiunii sunt întrunite, aceasta va fi incriminată pentru comiterea unei singure infracțiuni de pruncucidere.

În cazul în care una din victime nu a decedat ca urmare a acțiunilor/inacțiunilor vătămătoare aplicate de către mamă, va atrage reținerea unui concurs de infracțiuni, urmând ca aceasta acesta să fie cercetată pentru o faptă de pruncucidere și o tentativă. În continuare, revenind pe palierul conturat, cu privire la participanții la comiterea pruncuciderii, am identificat mai multe variante de comitere a faptei de lipsire de viață a copilului nou-născut, pe care le vom analiza în funcție de contribuția fiecărui participant în parte. În varianta în care moartea copilului nou-născut este săvârșită de mamă împreună cu mai multe persoane, subiectul, respectiv mama acestuia va răspunde în calitate de autor al infracțiunii de pruncucidere, iar, celelalte persoane

⁴⁹⁵ Codul penal al Republicii Moldova actualizat, Chișinău, Editura Tipografia Centrală, 2024, 184 p., ISBN: 978-9975-3517-4-4, p.12 (art.42)

⁴⁹⁶ BARBĂNEAGRĂ, A., ALECU, Gh., BERLIBA, V., et al. *Codul penal al Republicii Moldova-Comentariu*. Chișinău: Sarmis, 2009, p.237

participante la săvârșirea actului infracțional, vor răspunde ca autori ai infracțiunii de omor intenționat în varianta agravată săvârșit în următoarele circumstanțe: prev. la litera e) alin. (2) al art.145 CP al RM, respectiv infracțiunea de omor comis „cu bună-știință asupra unui minor sau a unei femei gravide ori profitând de starea de neputință cunoscută sau evidentă a victimei, care se datorează vârstei înaintate, bolii, dizabilității ori altui factor”⁴⁹⁷. Se va reține astfel, în condițiile în care nu sunt identificate și alte circumstanțe agravante.

În varianta în care mama pruncușișă a ucis copilul nou-născut în rezultatul instigării sau complicității altor participanți care au organizat săvârșirea infracțiunii de către mamă, prin acțiuni de instigare sau complicitate, aceștia trebuie trași la răspundere potrivit art.42 și lit. e) alin. (2) CP al RM în referire la art. 145 CP al RM. Precizarea detaliată a caracteristicilor articolului 42 CP al RM ajută la identificarea persoanelor în calitatea participanților care contribuie la săvârșirea infracțiunii având calitatea de autor, organizator, instigator sau complice. Conform alin. (3) se consideră organizator „persoana care a organizat săvârșirea unei infracțiuni sau a dirijat realizarea ei [...] se consideră instigator persoana care prin orice metode determină o altă persoană să săvârșească o infracțiune. (5) Se consideră complicele persoana care a contribuit la săvârșirea prin sfaturi, indicații, prestare de informații, acordare de mijloace sau instrumente ori înlăturarea de obstacole, precum și persoana care a promis dinainte că îl va favoriza pe infractor, va tăinui mijloacele sau instrumentele de săvârșirea a infracțiunii”⁴⁹⁸.

Analizând aspectele legate de încadrarea juridică a infracțiunii cercetate, a fost identificată opinia autorilor Berliba V. și Cojocar R., care, prin analogie, ajung la concluzia că fapta de pruncucidere trebuie analizată ca o infracțiune independentă și nu ca o formă atenuată a omorului, fără de care nu s-ar putea realiza încadrarea activității celorlalți participanți, aceasta fiind distinctă față de cea a autorului. În susținerea celor amintite, autorii emit că „pornindu-se de la această premisă, se susține că încadrarea juridică a faptei participanților în mod distinct de fapta autorului se află în dezacord cu principiul unității de infracțiune și cu caracterul dependent al acțiunii participanților de cea a autorului principal”⁴⁹⁹. În concluzie, alte persoane decât mama, vor fi trase la răspundere penală pentru comiterea infracțiunii de omor, fără a se mai face trimitere la calitatea participanților care contribuie la săvârșirea infracțiunii, respectiv de organizator, instigator sau complice, pe specificul tehnico-legislativ al normei de incriminare a infracțiunii cercetate și a teoriei penale.

Identificăm și autorii care emit pe cale de consecință că din punct de vedere obiectiv,

⁴⁹⁷ Codul penal al Republicii Moldova actualizat, Chișinău, Editura Tipografia Centrală, 2024, 184 p., ISBN: 978-9975-3517-4-4, p.57;

⁴⁹⁸ Ibidem, p.12

⁴⁹⁹ BERLIBA, V., COJOCARU, R. *Reglementări de drept vizând participația la infracțiunea de pruncucidere*. Revista Avocatul Poporului, 2004, nr.10-11, pp. 25-26

toate persoanele care comit infracțiunea de lipsire de viață a nou-născutului vor fi trași la răspundere pentru omor, argumentând această soluție prin aceea că: „faptă poate fi matrice atât pentru pruncucidere, cât și pentru omorul intenționat. Luând în considerație că teoria accesorie a participației nu este funcțională în cazul pruncuciderii, teza participației la pruncucidere nu ar fi cu nimic mai prioritară decât teza participației la omorul intenționat. Iată de ce nu poate fi acceptată nici prima teză, nici cea de-a doua. Pe cale de consecință, deducem contribuția mamei victimei și contribuția celorlalte persoane trebuie dissociate, constituind infracțiuni de sine stătătoare”⁵⁰⁰. Pentru soluționarea problemei, am luat în considerare opinia unui alt cercetător care argumentează că „există excepții care scapă incidenței acestei teorii. Una dintre aceste excepții este tocmai cazul când la lipsirea de viață a copilului nou-născut iau parte două sau mai multe persoane, printre care și mama victimei. În acest caz, acțiunile tuturor celorlalte persoane, altele decât mama victimei nu vor avea un caracter dependent, în raport cu cea a autorului”⁵⁰¹.

Subliniem faptul că în regula accesorieității pedepsei penale există și unele excepții, respectiv atunci când acțiunile instigatorului sau al complicei sunt încadrate potrivit altei norme de cât celei în conformitate cu care au fost calificate acțiunile autorului, așa cum este și în cazul infracțiunii de pruncucidere. Pruncucidere este susceptibilă de desfășurare în timp, de unde deducem că este predispusă la realizarea unor forme imperfecte, respectiv de acte preparatorii și tentativă. Din studierea doctrinei, am ajuns la concluzia că pregătirea infracțiunii de pruncucidere și orice acte care sunt realizate anterior săvârșirii faptei, sunt imposibile. Acestea sunt influențate de „starea emoțională psihică a făptuitorului se manifestă într-o formă a responsabilității cu caracter diminuat, influențează conținutul, forma și gradul vinovăției, iar intenția este spontană și de scurtă durată”⁵⁰². Pedepsa prevăzută de legiuitorul Republicii Moldova pentru autorul infracțiunii de pruncucidere este închisoarea de până la 5 ani.

Cazurile în care se pot produce infracțiunea trebuie să fie identificate anterior comiterii faptei printr-o riguroasă evidență a mamelor care prezintă sarcini în evoluție și care nu sunt înregistrate în documentele medicilor de familie sau cel al obstetricienilor, pentru a fi evitate pe cât posibil instalarea stărilor depresive și depistarea la timp a leziunilor neurologice, provocate antepartum sau prin depresia post-partum. „Deși vinovăția are o importanță deosebită în calificarea faptei drept infracțiune, nu scoate total în evidență mobilul care a determinat mama să comită infracțiunea și rezultatul final pe care aceasta dorește să îl obțină, legiuitorul completând

⁵⁰⁰ BRÂNZĂ, S., STATI, V. *Tratat de drept penal, Partea specială*. Vol. I, Chișinău: Tipografia Centrală, 2015, p.327.

⁵⁰¹ STATI, V. *Probleme actuale ale apărării penale a vieții copilului nou-născut*. Revista Institutul Național al Justiției, 2007, nr.1-3, (81-86), ISSN: 1857-2405, p.82.

⁵⁰² BARBĂNEAGRĂ, A., ALECU, Gh., BERLIBA, V., et al. *Cod penal al Republicii Moldova-Comentariu. Adnotat*. Chișinău: Sarmis, 2009. p.297

astfel prin texte incriminatoare latura subiectivă, legiferând și alte condiții care să reprezinte motivul și semnele facultative a componenței infracțiunii”⁵⁰³. Modul în care este sancționată mama care suprimă viața nou-născutului, nu de către opinia publică sau de către mediul on-line sau mass-media, ci, de către organismele juridice care emană pedepsele, reprezintă mesajul cel mai elocvent și mai vehement care este transmis. Aplicarea pedepselor de către o autoritate judecătorească echitabilă și imparțială trebuie să fie precise, substanțiale și proporționale cu faptele deviante comise de mamă. Acest deziderat reprezintă soluția adecvată pentru reducerea eficiență a infracțiunilor din această specie, care poate duce chiar și la eradicarea lui.

S-a evidențiat faptul că în medie, în fiecare zi sunt condamnate în primă instanță circa „23 persoane din care circa 22 sunt bărbați și doar una femeie. Conform datelor Agenției de Administrare a Instanțelor Judecătorești, numărul persoanelor condamnate în primă instanță în anul 2022 a constituit 8,4 mii persoane, sau în fiecare zi 23 persoane au fost condamnate. Comparativ cu anul 2021 numărul persoanelor condamnate în primă instanță a scăzut cu 27,1%. La 10 mii locuitori, în medie, au revenit 32,3 condamnați în primă instanță, comparativ cu 43,9 în anul 2021. La 10 mii femei au revenit în medie, 3,6 femei condamnate comparativ cu 63,8 bărbați condamnați la 10 mii bărbați. Rata minorilor condamnați a înregistrat un nivel de 4,0 condamnați la 10 mii copii de 0-17 ani. 4,3 % au fost condamnați pentru infracțiuni contra vieții și sănătății persoanelor. În anul 2022, conform datelor Administrației Naționale a Penitenciarelor în instituțiile penitenciare s-au aflat 6079 persoane, inclusiv 1037 persoane (17,1%) în arest preventiv și 5042 persoane condamnate definitiv (82,9%). Din total persoane aflate în instituțiile penitenciare, 5,4% erau femei și 94,6% - bărbați”⁵⁰⁴. (A se vedea Figura A.3.4)

3.8. Delimitarea infracțiunii de vătămare a integrității corporale de alte infracțiuni

Delimitarea infracțiunii de vătămare a integrității corporale poate fi stabilită prin latura subiectivă ca element constitutiv al componenței de infracțiune, unde este necesar să se recurgă la o analiză juridică complexă a tuturor împrejurărilor în care a fost săvârșită fapta, în corelație cu atitudinea psihică a persoanei trase la răspundere penală în raport de comiterea infracțiunii. De aceea, latura subiectivă a infracțiunii cercetate trebuie analizată separat pentru fiecare acțiune infracțională în parte. În norma penală a Republicii Moldova se prevede că „dacă drept rezultat al săvârșirii cu intenție a infracțiunii se produc urmări mai grave, care, conform legii, atrag după sine înăsprirea pedepsei penale și care nu erau cuprinse de intenția făptuitorului, răspunderea

⁵⁰³ DUDA, E. *Apărarea vieții în contextul normelor internaționale*. În: Revista Cadastru și Drept, Vol.55, Editura Universitatea Agrară de Stat din Moldova, 2022,(566-571), 607 p., Chișinău, ISBN: 978-9975-64-271-2, 978-9975-64-328-3, p.570.

⁵⁰⁴ Date statistice M.A.I. Nivelul infracționalității în anul 2022 [Accesat 15.02.2024] Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/nivelul-infracționalității-in-anul-2022-9478_60321.html

penală pentru atare urmări survine numai dacă persoana a prevăzut urmările prejudiciabile”⁵⁰⁵.

Plecând de la ideea că omisiunea sau comportamentul inactiv nu poate constitui o cauză de survenire a consecinței, ci doar o condiție înlesnitoare sau favorizatoare, identificăm opinii care susțin că infracțiunea de pruncucidere nu poate fi comisă prin inacțiune. Promovând această perspectivă identificăm ideea că: „inacțiunea de neluare a unor măsuri de îngrijire a nou-născutului, urmată de decesul acestuia, nu cade sub incidența infracțiunii de pruncucidere, ci urmează a fi încadrată în baza normei care instituie răspunderea penală pentru lăsarea în primejdie”⁵⁰⁶. Ne raliem tezei enunțate și apreciem că, înțelegerea și cunoașterea efectelor manifestării agresive și a factorilor care au generat actele de violență îndreptate uneori către ființe care nu au capacitatea de a se apăra, provoacă acțiuni de ordine și represiune capabile să apere societatea de violență și agresiune sub toate aspectele. Caracterul criminal al individului chemat să facă față cotidianului este remodelat de cultura, morala și civilizația societății în care umanitatea are chipul morții. Aceste componente percepute sub diferite forme și condiții, emit manifestări de agresivitate datorate elementelor de activare și exacerbare a trăirilor interioare și a relațiilor interumane existente la nivel familial și social. Toate acestea se manifestă în comportamentul și structura personalității femeii. Activitatea infracțională analizată ca formă a manifestării, realizată de femeia criminală rezidă din încălcarea normelor legale existente în statul de drept și a modalității în care se trece la actul infracțional. Incriminând într-un anumit mod o activitate antisocială, în raport cu cerințele obiective ale acestei etape de dezvoltare socială, cu gradul de dezvoltare axiologic și etic al conștiinței membrilor societății, cu experiențe, tradițiile și specificul vieții sociale, legea penală va influența în mod implicit cercetarea raportului de cauzalitate, obiectivele și întinderea acestor analize.

Din analiza datelor statistice, am constatat că pedeapsa cu închisoarea a fost preponderent aplicată pentru cei care au comis infracțiuni grave și deosebit de grave. În majoritatea cazurilor de condamnare definitivă „pedeapsa cu închisoarea a fost aplicată pentru cei care au comis infracțiuni grave – 33,3%, infracțiuni deosebit de grave – 28,2%, infracțiuni excepțional de grave – 15,2%, iar celor care au săvârșit infracțiuni mai puțin grave și ușoare în proporție de 23,3%.”⁵⁰⁷ (A se vedea Figura A.3.3). „Numărul persoanelor condamnate definitiv deținute în instituțiile penitenciare (5042 persoane) a fost în scădere cu 11,9%, comparativ cu anul 2018. Rata acestora la 10 mii locuitori a constituit 19,4 persoane condamnate definitiv. În

⁵⁰⁵Codul penal al Republicii Moldova actualizat, Chișinău, Editura Tipografia Centrală, 2024, 184 p., ISBN: 978-9975-3517-4-4; p.7 (art.19)

⁵⁰⁶ ШАРИПОВА, Г. *Уголовная ответственность за детоубийство по УК Узбекской ССР* : специальность 12.00.08 «Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право» : дис. канд. юрид. наук / Шарипова Гульбахор; Акад. наук СССР, Ин-т государства и права. Ташкент, 1987. 183 с., p.9

⁵⁰⁷ Date statistice M.A.I. Nivelul infracționalității în anul 2022 [Accesat 15.02.2024] Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/nivelul-infracionalitatii-in-anul-2022-9478_60321.html

funcție de vârsta persoanelor condamnate definitiv la detenție, cei mai mulți aveau vârsta de 30-39 ani. Astfel, aproape fiecare al treilea bărbat deținut (33,5%) și fiecare a treia femeie deținută (30,9%) aveau vârsta de 30-39 ani.”⁵⁰⁸

A. Diferența dintre infracțiunea de pruncucidere față de infracțiunea de lăsare în primejdie, prevăzută la art. 163 CP al RM

Semnele componenței infracțiunii de lăsare în primejdie prevăzute la art. 163 CP al RM nu au fost concepute de legiuitor într-o manieră tocmai reușită. Lipsesc claritatea și precizia textului juridic, calități esențiale în vederea interpretării și aplicării legii penale în corespundere cu principiul legalității. Uneori, aceasta constituie cauza unor concluzii discutabile pe care le dezbate unii doctrinari. Prin definiție, victima infracțiunii de lăsare în primejdie trebuie să se afle la momentul săvârșirii infracțiunii într-o stare periculoasă pentru viață. Pericolul pentru viață există în cazul când victima este lăsată într-un loc periculos prin natura sa. În aceste împrejurări, activarea factorilor de pericol sporit, precum și a altor factori care se suprapun contribuției faptuitorului, face ca pericolul potențial pentru viața victimei să se transforme într-un pericol iminent pentru aceasta. Existența acestuia pentru viața victimei nu poate fi dedus doar din caracteristicile locului în care e lăsată victima. De cele mai multe ori este necesar a fi cercetate și celelalte circumstanțe concrete ale faptei, cum ar fi: timpul săvârșirii; condițiile meteorologice climatice pe fondul cărora e săvârșită fapta sau care pot urma săvârșirii faptei; starea sănătății victimei; ambianța ei vestimentară; anturajul în care se află victima, etc.⁵⁰⁹

Pruncuciderea săvârșită prin lăsarea nou-născutului în împrejurări periculoase pentru viață, trebuie deosebită de infracțiunea de lăsarea în primejdie a noului-născut, ultima faptă fiind calificată conform art. 163 CP al RM. Delimitarea între aceste două componente se face înainte de toate, potrivit criteriilor obiective: în cazul lăsării în primejdie, mama dorește să scape de copil, fără însă a-l priva de viață; pe de altă parte, lăsarea nou-născutului în pădure sau în câmp, departe de locurile animate și căile de circulație, vorbește clar despre prezența intenției de omor.

Limita de demarcație între cele două fapte se prezumă a fi, în cazul lăsării în primejdie, la faptul că făptuitoarea dorește ca cineva să-i poarte de grijă copilului ei nou-născut, situație distinctă care este prezentă în cazul infracțiunii de pruncucidere, când mama dorește sau admite moartea copilului nou-născut. Orientarea intenției este apreciată în funcție de timpul și locul abandonării nou-născutului, de starea ei fizică la momentul abandonării lui și de probabilitatea salvării lui după abandonare sau dacă copilul va putea fi descoperit, etc. De exemplu, lăsarea nou-născutului în pădure sau în câmp, departe de locurile animate și căile de circulație vorbește

⁵⁰⁸ Idem

⁵⁰⁹ BARBĂNEAGRĂ, A., BERLIBA, V., GURSCHI, C. et.al. *Codul penal comentat și adnotat*. Chișinău: Ed. Cartier, 2005, pp.248-249.

clar despre prezenta intenției de pruncucidere. În contrast, lăsarea nou-născutului într-un cărucior în timpul verii, la ușa maternității, va fi asimilată cu intenția de a comite fapta de lăsare în primejdie.

Astfel, cercetătoarea Gîrlă L. consideră că deosebirea dintre lăsarea în primejdie care a condus la decesul victimei incriminată la lit. b) alin.(2) art.163 CP RM și pruncuciderea săvârșită prin inacțiune (art.147 CP RM), trebuie cercetată în latura subiectivă. În cazul infracțiunii de pruncucidere, intenția este îndreptată spre cauzarea morții copilului nou-născut, iar, la infracțiunea de lăsarea în primejdie, se consideră a fi numai una dintre modalitățile săvârșirii infracțiunii prevăzute la art.147 CP RM. În cadrul infracțiunii de lăsare în primejdie nu este respectată obligația făptuitorului de a îngriji copilul, obligație care este legală în cazul părinților și convențională când persoana se obligă să aibă grijă de copil. În cazul infracțiunii de pruncucidere nu putem spune că făptuitoarea încalcă o anumită obligație de a avea grijă, ci, mai degrabă, aflându-se în stare de tulburare fizică sau psihică aceasta își ucide copilul nou-născut.⁵¹⁰

Din studierea doctrinei s-a constatat că circumstanțele în care a fost găsit copilul, precum și timpul sau locul unde a fost descoperit, ajută la calificarea corectă a faptei. Drept exemplu poate servi următorul caz din practica judiciară a Republicii Moldova. „Pe data de 12 aprilie 2002, G.A. a născut în baia apartamentului un copil de sex feminin și l-a lăsat intenționat să moară într-un lighean, fiind asistată de concubinul ei M.M. Dosarul penal a fost intentat în baza art. 92 CP al RM - omorul pruncului săvârșit cu premeditare de către mamă. Conform rezultatelor expertizei medico-legale, copilul a trăit nu mai puțin de 12 ore, iar moartea a survenit în urma hipotermiei. În ședința de judecată, acuzatorul de stat a propus ca fapta comisă să fie recalificată potrivit alin. (2) art. 114 CP RM (lăsarea în primejdie), din motivul că copilul a decedat nu în urma căroră acțiuni violente, ci din cauza hipotermiei. Instanța de judecată a admis demersul procurorului modificând învinuirea inculpatei G.A. pornind de la art. 92 la alin. (2) art. 114 CP RM”⁵¹¹. Apreciem că instanța de judecată a calificat incorect inacțiunea inculpatei G.A., deoarece principiul în baza căruia pruncuciderea poate fi delimitată de infracțiunea de lăsare în primejdie, constă nu în modul cauzării morții copilului nou-născut (activă sau pasivă), ci în intenția făptuitoarei. Considerăm că împrejurările cauzei demonstrează direct și clar că G.A. nu a avut intenția să-i păstreze copilului viața.

Aceste constatări ne-au determinat să concluzionăm că infracțiunea de lăsare în primejdie poate fi comisă numai prin inacțiune, adică prin nerespectarea obligațiilor de a avea

⁵¹⁰ GÎRLA, L. *Pruncuciderea: Analiză juridico-penală și criminologică*: Teză de doctor în drept: 12.00.08 – Drept penal (cu specificarea: Drept penal; Criminologie). Cu titlu de manuscris, CZU: 343.622. Chișinău, 2005, p.62.

⁵¹¹ Dosarul nr. 1 - 620/2002 (intentat la 22 aprilie 2002) Sect. Botânica, mun. Chișinău. Sentința din 30.06.2002

grijă de copil, pe când pruncuciderea, poate fi comisă atât prin acțiune, cât și prin inacțiune.

B. Diferența dintre infracțiunea de pruncucidere și omor. Există un număr larg de infracțiuni care sunt asemănătoare cu infracțiunea de pruncucidere, în șirul acestora înscriindu-se și omorul. Deși infracțiunea de omor este considerată lipsirea ilegală și intenționată de viață a unei alte persoane, această definiție este aplicabilă tuturor infracțiunilor săvârșite prin omor, prevăzute de la art. 145 până la art. 148 CP al RM, însă, există diferențe esențiale între infracțiunile prevăzute la art. 145 și 147 din CP al RM.

În primul rând diferențele există prin definirea cercului de subiecți, care, în cazul infracțiunii de pruncucidere este unul restrâns, fiind aplicabil numai în raport cu mama biologică, respectiv mama care naște copilul nou-născut. În cazul omorului, același copil nou-născut poate fi ucis fie de tatăl acestuia, fie de orice altă persoană care nu este mama copilului nou-născut. „În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a considerat că instanța de fond a stabilit corect circumstanțele de fapt și de drept și just a concluzionat că inculpata A.L.Gh. a săvârșit anume infracțiunea prevăzută de art. 145 alin. (2) lit. a), b), e), i), j) CP al RM, și anume: omorul unei persoane săvârșit cu premeditare, din interes material, cu bună știință asupra unui minor, profitând de starea de neputință cunoscută și evidentă a victimei, săvârșit de două persoane și cu o deosebită cruzime. De asemenea, în opinia instanței de apel, prima instanță a stabilit corect în ceea ce privește circumstanțele de fapt și de drept ale inculpatei C.R.D. și a concluzionat că acțiunile acesteia se încadrează în baza prevederilor art. 145 alin. (2) lit. a), e), i), j) CP al RM [...] în baza rapoartelor de expertiză psihiatrică ambulatorie 132a, 133a din 25.02.2011 în privința lui A.L.Gh. și C.R.D. și a raportului de expertiză psihologică judiciară nr. 308 din 25.02.2013 (f.d. 35-37 v. II). Referitor la argumentul inculpatei C.R.D. privind recalificarea acțiunilor sale în baza art. 147 Cod penal – pruncuciderea, deoarece se afla într-o tulburare fizică sau psihică, cu diminuarea discernământului, în viziunea instanței de apel nu și-a găsit confirmare la examinarea cauzei în instanța de judecată, fiind combătut prin cumulul de probe administrat la materialele cauzei. Prin sentința Judecătorei Ștefan Vodă din 14 septembrie 2011, A.L.G. și C.R.D. au fost condamnate în baza art. 145 alin. (2) lit. a), b), e), i), j) CP al RM la câte 12 ani închisoare, fiecare, cu executare în penitenciar pentru femei de tip închis”⁵¹².

Ambele inculpate au fost condamnate pentru omor, incident fiind lipsa laturii subiective, deoarece nu a fost identificată prezența stării de tulburare psihică provocată de naștere, așa cum reiese din rapoartele de expertiză. În al doilea rând, deosebim infracțiunea de omor intenționat de cea de pruncucidere prin aceea că latura subiectivă este diferită, fiind

⁵¹² Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova. Dosarul nr. 1ra-80/2014. Decizia din 15 ianuarie 2014, [citată la 25 iulie 2020]. Disponibil: https://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=1256

caracterizată prin starea de tulburare fizică sau psihică în care se găsește mama, cu diminuarea discernământului, care nu este similară laturii subiective a infracțiunii de omor, unde făptuitorul acționează cu intenție directă sau indirectă, fără a fi limitat în capacitatea de a înțelege realitatea și dorind și conștientizând sau cel puțin, admitând survenirea morții.

La fel nu trebuie confundat omorul săvârșit în stare de afect prevăzut de norma penală la art. 146 CP al RM cu infracțiunea de pruncuciderea deoarece trebuie luat în calcul specificul laturii subiective a omorului comis în stare de afect care rezidă din faptul că, această stare trebuie să survină în mod subit și este provocată de acte de violență sau de insulte grave ori de alte acte ilegale sau imorale ale victimei, circumstanțe incompatibile cu circumstanțele în care se comite infracțiunea de spriparea vieții copilului nou-născut. Astfel, nu putem spune că în cazul în care copilul este abandonat intenționat într-un loc periculos și va deceda, acesta va fi victimă directă a unei lăsări în primejdie, cauzate printr-o acțiune. Dimpotrivă, această acțiune poate fi calificată numai conform art. 145 CP al RM.

Se impune o discuție mai amplă cu privire la delimitarea omorului intenționat cu bună știință asupra unui minor de infracțiunea de pruncucidere, care ridică de asemenea unele dificultăți prin prisma calificării corecte a acestora. Infracțiunea de pruncucidere se aseamănă cu celelalte infracțiuni din grupa omuciderilor prin obiectul juridic și material, cât și prin activitatea tipică, dar se deosebește de fiecare dintre aceste infracțiuni prin calitatea subiectului, respectiv: mama nou-născutului; iar în calitate de subiect pasiv, respectiv de victimă: trebuie să fie nou-născutul. Condiția specială cerută pentru latura obiectivă fiind aceea că, uciderea trebuie să aibă loc în timpul și imediat după naștere, autoarea fiind sub incidența unei stări de tulburare.

Alți autori, făcând referire în general la elementul material al infracțiunii de omor, afirmă că acesta nu poate îmbrăca forma inacțiunii deoarece pe de o parte, normele care instituie răspunderea penală pentru comiterea faptei de omor nu conține anumite prevederi legale care ar obliga subiectul să acționeze într-un anumit mod, iar, pe de altă parte, inacțiunea nu este aptă de a provoca anumite daune vieții și sănătății persoanei, rolul acesteia reducându-se la preîntâmpinarea urmărilor prejudiciabile.⁵¹³ Această poziție a rămas una izolată în doctrina penală, majoritatea autorilor recunoscând posibilitatea comiterii faptei de omor și respectiv a celei de pruncucidere, atât printr-un comportament activ cât și prin unul pasiv.

La argumentarea acestei poziții, urmează a se avea în vedere faptul că acțiunea și inacțiunea ca forme de manifestare exterioară prin care se exprimă elementul material al incriminării, nu trebuie să se confunde cu modul în care infracțiunile se clasifică în infracțiuni

⁵¹³ СТРЕЛЬНИКОВ, А. И. *Ответственность за убийство, совершенное при обстоятельствах отягчающих наказание*, Изд. Частное право, Москва, 2002, 143 с., ISBN 5-94336-001-8, pp.22-23

comisive și omisive. Omorul este o infracțiune comisivă întrucât este realizat prin încălcarea unei dispoziții reglementate prin normele penale. Infracțiunile comisive sunt realizate prin acțiune, dar nu sunt excluse nici inacțiunile ca modalități concrete de încălcare a conceptului de interdicție. De aici se deduce faptul că, acțiunea descrisă în norma de incriminare poate avea ca modalitate de realizare și inacțiunea.

În cazul în care se stabilește faptul că omorul copilului nou-născut a fost săvârșit cu premeditare de către mamă, aceste circumstanțe determină calificarea lipsirii de viață a noului-născutului, conform lit. a) și e¹) alin.(2) art.145 din CP al RM, ca fiind omor intenționat săvârșit cu premeditare asupra unei rude apropiate, sau în cazul în care limita temporară este depășită, făptuitoarea va fi cercetată conform lit. e) și e¹) alin.(2) art.145 din CP al RM, respectiv omor comis asupra unui minor. De asemenea, se impune o dezbatere mai amplă cu privire la delimitarea omorului intenționat cu bună știință asupra unui minor de infracțiunea de pruncucidere, aspecte care ridică de asemenea unele dificultăți prin prisma calificării corecte a acestora. Dacă nu putem identifica decât câteva similitudini, respectiv: ambele infracțiuni au ca rezultat suprimarea vieții și responsabilitatea redusă a făptuitoarei, diferențele prin care se caracterizează sunt semnificative, pornind de la victima infracțiunii, stările de tulburare fizică și psihice sub imperiul căreia se află autoarea, precum și calificarea acesteia, care este stabilă.

C. Diferența dintre pruncucidere și infracțiunea de omor săvârșit în stare de afect prevăzută la articolul 146 CP al RM

Față de infracțiunea de pruncucidere, făptuitorul omorului săvârșit în stare de afect comite actul vătămător cu mai multă ușurință. Se are în vedere faptul că subiectul infracțiunii prevăzute la art. 146 CP RM păstrează capacitatea în mod conștient de caracterul acțiunii sau inacțiunii sale pe care are capacitatea de a le conștientiza. Autoarea Berlido R., în teza sa susține argumentat că: „această capacitate este într-o anumită măsură limitată datorită impactului exercitat de starea de afect asupra percepției, gândirii și voinței subiectului dat. Se demonstrează că emoțiile constituie partea integrantă a oricărei infracțiuni săvârșite cu intenție. Alături de vinovăție, motiv și scop, emoțiile trebuie incluse în structura laturii subiective a unei asemenea infracțiuni. Se constată că emoțiile influențează asupra factorului intelectual și a celui volitiv ale psihicului făptuitorului”⁵¹⁴. Se stabilește astfel, că responsabilitatea redusă ca și responsabilitatea și iresponsabilitatea, este un tip aparte de măsură a capacității persoanei de a-și da seama de acțiunea sau inacțiunea sa ori de a o dirija. Textul de lege prevede la art. 146 „omorul intenționat săvârșit în stare de afect survenit în mod subit în urma actelor de violență sau a insultei grave din

⁵¹⁴ BERLIDO, R. *Răspunderea penală pentru omorul săvârșit în stare de afect*, Teza de doctor, Universitatea de Stat din Moldova, 2021, 341 p. CZU: 343.222:343.61, p.23;

partea victimei sau în urma altor acțiuni ilegale ori amorale ale victimei, dacă aceste acțiuni au provocat sau ar fi putut provoca urmări grave pentru cel vinovat sau rudele lui”⁵¹⁵. Asemănarea constă în faptul că atât starea de tulburare fizică sau psihică cu diminuarea discernământului, cauzată de naștere, cât și starea de afect survenită în mod subit, constituie cazuri speciale de responsabilitate redusă.

În final, apreciem că în momentul în care sunt suspiciuni rezonabile cu privire la momentul luării rezoluției de suprimare a vieții copilului sau la subzistența unei asemenea rezoluții, până la executarea activității tanatogeneratoare provocate de starea de tulburare fizică sau psihică în care se află mama, cu diminuarea discernământului, cauzată de naștere, iar expertiza medico-legală psihiatrică confirmă prezența acestor tulburări în momentul săvârșirii faptei, se impune aplicarea principiului *in dubiu pro reo*, cu consecința realizării încadrării juridice a faptei de pruncucidere și nu a infracțiunii de omor.

„Conduitele umane deviate heteroagresive au în vedere atitudinile violente caracterizate prin utilizarea forței fizice în raporturile interpersonale. Agresivitatea ca atitudine comportamentală se găsește în structura fiecărui faptuitor, cu implicații majore în declanșarea actului vătămător. Corelarea între agresivitate și delincvență, identifică comportamentul agresiv delictual, polimorf în cadrul căruia se diferențiază de comportamentul specific criminal, care, pe lângă situația condițională, are un caracter permanent care este susținut sau amplificat predominant de factorii de mediu și de ordin social negativi”⁵¹⁶.

Monitorizarea stării aparente și a tendințelor infracționalității violente atât de către Institutul de Statistică din cadrul Ministerul Afacerilor Interne cât și de Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești și cea a Penitenciarelor este una esențială, identificându-se astfel scopul nemijlocit de realizare a investigațiilor și monitorizării fenomenului. Republica Moldova traversează în această perioadă etape tranzitorii importante, cu implicații atât negative cât și pozitive. Cele pozitive se reflectă în planul larg al vieții social-politice și economice. Schimbarea unor structuri politice, tensiunile politice care adună populația în stradă, scăderea instituțiilor de control social, indisciplina socială și scăderea puterii economice a populației din rândul claselor muncitoare, se relevă în nivelul de trai scăzut, care conduce la trecerea femeilor la comiterea de acte manifestate cu o ferocitate ieșită din comun.

În vederea relevării infracțiunilor comise pe teritoriul Republicii Moldova, în urma analizei statistice a fost luată în considerare situația cincinală a infracțiunilor înregistrată în

⁵¹⁵ Codul penal al Republicii Moldova. Proiect. Chișinău: Garuda-Art, 1999. 175 p., p.71, (art. 146)

⁵¹⁶ DUDA, E. *Caracteristicile și cauzalitatea criminalității violente*. În Revista Studii juridice universitare, Nr.1-2, Anul VI/2013. Institutul de Cercetări în Domeniul Protecției Drepturilor Omului. ULIM - Facultatea de Drept. Chișinău, 2013, (282-296). ISSN 1857-4122, p.285

perioada 2018-2022, care se consideră ca fiind determinată în formularea unor concluzii care să fie elocvente și precise. Fiind utilizată tehnica cantitativă a ratei infracționalității pe teritoriul Republicii Moldova, elaborată de Biroul Național de Statistică și regăsită la data de 14.02.2024, am identificat următoarea stare. Conform datelor Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova „în anul 2022, pe teritoriul Republicii Moldova au fost înregistrate 26,8 mii infracțiuni, în scădere cu 1,2% comparativ cu anul 2021 și cu 16,2% comparativ cu anul 2018. Rata infracționalității, în anul 2022, a constituit 103 infracțiuni la 10 mii locuitori (la nivelul anului precedent), comparativ cu 119 infracțiuni în anul 2018. Numărul infracțiunilor înregistrate este în scădere față de anul 2021”⁵¹⁷. (A se vedea Figura A.3.1). În comiterea infracțiunilor grave „femeile au fost implicate în proporție de 16,1% din totalul femeilor care au comis infracțiuni, comparativ cu 14,4% din bărbați. Femeile care au încălcat legea au vârstă mai înaintată, comparativ cu bărbații. Femeile care au comis infracțiuni, cu vârsta de 30 ani și peste, au comis infracțiuni într-o proporție mai mare (65,9%) decât bărbații de aceeași vârstă (60,1%), în timp ce bărbații în vârstă de 18-24 ani au comis infracțiuni într-o proporție mai mare (18,7%) decât femeile de această vârstă (15,6%).”⁵¹⁸

În urma analizei studiului privind nivelul infracțiunilor cu violență comise și înregistrate în Republica Moldova, din studierea dinamicii pe tipul de infracțiuni grave, am stabilit că în ultimul an sunt în scădere. Femeile au o pondere de jumătate mai scăzută decât a bărbaților la nivelul persoanelor condamnate definitiv, urmând ca celelalte concluzii să fie expuse în sinteza rezultatelor obținute în cercetarea fenomenului infracțional al pruncuciderii de la Capitolul 4.

În urma analizei cumulului de cauze penale care privesc infracțiunea de pruncucidere, identificate în jurisprudența Republicii Moldova, am constatat că mamele condamnate au vârste cuprinse între 15 și 25 de ani; peste 50% din femeile învinuite nu erau căsătorite; sarcinile erau provenite din relații ocazionale sau de concubinaj; peste jumătate din învinuite au fost însărcinate cu copiii pentru prima oară; nivelul stării de tulburare identificat prin elaborarea expertizelor tehnice psihiatrice de cele mai multe ori era păstrat, mamele acționând cu intenție directă la exercitarea actelor violente asupra nou - născuților. Sistemul juridico-penal este asigurat prin pedepsele prevăzute expres de lege în norma penală și au ca scop restabilirea echității sociale.

3.9. Concluzii la Capitolul 3

Sintetizând pe marginea celor expuse în Capitolul 3 ținem să formulăm unele concluzii.

Reglementarea infracțiunii prev. de art.147 CP al RM conține o abordare actualizată a

⁵¹⁷ Date statistice M.A.I. Nivelul infracționalității în anul 2022 [Accesat 15.02.2024] Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/nivelul-infracionalitatii-in-anul-2022-9478_60321.html

⁵¹⁸ Idem

infracțiunii cercetate, în concordanță cu criteriile științifice din domeniul medical; activitatea vătămătoare este exprimată prin orice acțiune sau inacțiune cauzată nou-născutului care ar avea ca urmare moartea biologică; la configurarea elementului material se impune ca acțiunea sau inacțiunea să aibă loc în timpul nașterii sau după naștere; pentru a subzista infracțiunea, mama trebuie să se afle sub imperiul unor tulburări fizice sau psihice care să-i afecteze discernământul până la limita iresponsabilității.⁵¹⁹

Obiectul juridic al infracțiunii de pruncucidere are structura față de configurația tipică a infracțiunii de omor mai restrânsă, făcând referire strict la dreptul de viață al nou-născutului, oferind ca poziție a definiției obiectului juridic al infracțiunii prevăzute la art.147 CP al RM: *relațiile sociale care ocrotesc dreptul la viață, integritatea corporală sau sănătatea nou-născutului, lezate sau subminate prin încălcarea normelor ce ocrotesc valorile sociale.*

Obiectul material al infracțiunii de omor este corpul persoanei care se afla în viață când au fost exercitate acțiunile vătămătoare de către autor; în calitate de obiect material al pruncuciderii, identificăm corpul fizic al copilului nou-născut. Acesta are o semnificație proprie dreptului penal și reiese din analiza circumstanțelor obiective cu privire la începutul actului nașterii și menținerea semnelor nașterii recente pe corpul copilului. Normele juridico-penale, analizate din punct de vedere al infracțiunii prevăzute de art. 147 CP al RM nu fac diferență între noțiunile de *copil nou-născut și făt aflat în procesul de expulzare*, pornind de la etapa demarării nașterii fiziologice. Propunem să se dea curs reglementării unor termeni sau expresii în prevederile CP al RM, cu privire la definiția *stricto sensu* a copilului nou-născut pentru a nu produce erori legislative cu aplicații la interpretarea legală și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere, față de infracțiunile adiacente prevăzute de legea penală, respectiv: *care prezintă pe corpul nou-născutului semnele nașterii recente.*

Viața copilului nou-născut se consideră începută din momentul declanșării nașterii fiziologice după ce acesta a atins un anumit grad de capacității vitale, procesul nașterii fiind caracterizat prin contracții uterine, prin ritmicitatea care progresează concomitent cu creșterea duratei și a tonusului uterin. Viața apare din momentul separării copilului de corpul mamei însă consecința unei astfel de teorii ar duce la încălcarea dreptului la viață al copilului care deja se naște, încălcând norma juridico-penală a infracțiunii de pruncucidere. Propunem ca momentul de început al vieții, analizat din punct de vedere al normelor penale în vigoare, să fie momentul finalizării procesului nașterii nou-născutului, care este identic cu acela al expulzării copilului din organismul mamei identificat prin momentul secționării cordonului ombilical și debutul vieții

⁵¹⁹ DUDA E. *Răspunderea penală pentru infracțiunea de pruncucidere în Republica Moldova*, Editura Universul Juridic, București, 2021, (574-579), 610 p., ISBN: 978-606-39-0912-2, p. 579

extrauterine a nou-născutului.

Perioada *imediată de după naștere* este identificată ca fiind pornită după ce nou-născutul a fost expulzat total din uterul mamei și se prelungește pe o perioadă de 24 de ore, atât timp cât pe corpul nou-născutului se mențin semnele nașterii recente, cât și a stării de tulburare în care se găsește mama aflată sub imperiul durerilor provocate de actul biologic al nașterii. Propunem ca prevederile cu privire la noțiunea de viabil care sunt reglementate conform Ordinului Ministerului Sănătății al RM și elaborate de Organizația Mondială a Sănătății să fie publicate în M. Of. pentru a se putea stabili cu exactitate criteriile viabilității nou-născutului.

Precizările cu privire la obiectul material al infracțiunii care este reprezentat de corpul copilului nou-născut nu au nicio relevanță în ceea ce privește calitatea subiectului pasiv care definește persoana aflată în viață. Făcând referire la momentul instalării morții în corpul copilului, acesta pierde calitatea de subiect pasiv și este reprezentat de obiectul material al infracțiunii.

Tulburarea psihică provocată de actul nașterii, trebuie să aibă o anumită intensitate, pentru a produce o limitare a câmpului conștiinței mamei, infracțiunea de uciderea nou-născutului neputând fi comisă cu păstrarea discernământului. În determinarea categoriilor de tulburare psihică numai expertizele psihiatrice sunt identificate ca fiind relevante pentru stabilirea corectă a unui diagnostic care să diferențieze boală psihică cronică, de alte stări patologice care ar duce la diminuarea discernământului mamei.

Propunem schimbarea sintagmei „tulburare pricinuită de naștere” în *stare de tulburare psihică*, astfel se poate avea în vedere și antecedentele medico-psihiatrice, stările psihice provocate de circumstanțele în care sunt realizate acțiunile sau inacțiunile vătămătoare și de mediul socio-moral în care s-a dezvoltat subiectul ca individ. De asemenea, efectuarea expertizei medicale elaborată de medicul legist să fie completată cu o expertiză psihologică pentru evidențierea trăsăturilor subiectului precum și identificarea unor forme de agresivitate sau afectivitate deosebite sau alte trăsături de natură să justifice atragerea elementului esențial de tulburare pricinuită de naștere, avute în vedere la calificare infracțiunii de pruncucidere.

Propunem introducerea în norma legislativă a Republicii Moldova a unor criterii în ceea ce privește tulburările psihice impunându-se implementarea unor termenii limitativi care atestă starea de responsabilitate redusă, versus termenul de diminuarea discernământului, avându-se în vedere reglementarea prevederilor art.23¹ CP al RM, făptuitoarea fiind pasibilă astfel de responsabilitate penală redusă.

S-a stabilit că cerința esențială, cu privire la limitele de timp în care uciderea nou-născutului atrage calificarea infracțiunii de pruncucidere este ca acțiunea sau inacțiunea

exercitată asupra corpului nou-născutului, să aibă loc „în timpul nașterii sau imediat după naștere”. Propunem îmbunătățirea textului existent legat de această cerință care este în concordanță potrivit criteriului medico-legal al perioadei post-partum, dar și cu starea psihofizică în care se află mama ca urmare a nașterii, aspect care ar contribui la evitarea interpretărilor eronate de către practicieni, atât cu privire la intervalul în care pot să apară de regulă tulburările asociate cu nașterea, cât și cu privire la perioada în care copilul păstrează caracteristicile de nou-născut. Acest termen este interconectat temporal între actul biologic al nașterii și fapta comisă, soluționând în mod concret din punct de vedere științific problema calității de nou născut în sens medico-legal.

Participația în rezultatul lipirii de viață a copilului nou-născut săvârșită de către mama biologică, este în exclusivitate comisă în baza infracțiunii prev. de art. 145 CP RM.

În lumina consemnărilor realizate propunem o redactare nouă, sancționarea art. 147 CP al RM, urmând să aibă următoarea formulare: Articolul 147 CP al RM. PRUNCUCIDEREA

Articolul 147 CP al RM. PRUNCUCIDEREA

Uciderea copilului nou-născut imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore, care prezintă pe corpul său semnele nașterii recente, săvârșită de către mama implicată în procesul biologic al nașterii, aflată în stare de tulburare psihică, cu diminuarea discernământului cauzată de naștere, se pedepsește cu închisoare de la doi la patru ani.

Completarea Codului Penal al Republicii Moldova prin introducerea unor noi norme în Partea specială a Codului Penal, Capitolul III-Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei.

Articolul 147¹ CP al RM. VĂTĂMAREA FĂTULUI

(1) Vătămarea fătului săvârșită de către mama aflată în stare de tulburare psihică, cu diminuarea discernământului, în timpul nașterii care a cauzat moartea copilului, se pedepsește cu închisoare de la 2 până la 4 ani.

(2) Vătămarea fătului săvârșită de către mama aflată în stare de tulburare psihică, cu diminuarea discernământului, prin care s-a cauzat ulterior copilului o vătămare corporală, se pedepsește cu închisoare de până la doi ani.

Articolul 147² CP al RM. TRATAMENTUL INUMAN CAUZAT NOU-NĂSCUTULUI

Tratamentul inuman prin care s-a cauzat intenționat o suferință fizică nou-născutului, ce prezintă pe corpul său semnele nașterii recente, de către mama sa aflată în stare de tulburare psihică, cu diminuarea discernământului, cauzată de naștere sau de către alte persoane, se pedepsește cu închisoare de până la trei ani.

4. REZULTATELE OBTINUTE ÎN CERCETAREA FENOMENULUI INFRAȚIONAL AL PRUNCUCIDERII

4.1. Sinteza rezultatelor obținute privind analiza situației în domeniul reglementării infracțiunii de pruncucidere

În primul Capitol a fost analizată infracțiunea de pruncucidere prin prisma materialelor științifice destinat stadiului actual al cunoașterii evoluției tratatelor, a monografiilor și cursurilor universitare, precum și al articolelor publicate la tema tezei de doctorat în alte state, cât și în Republica Moldova și România. În urma analizei realizată în primul Compartimentul asupra tratatelor internaționale, s-a constatat că instituția protejării vieții implicit a copilului prin prisma drepturilor omului este reglementată atât la nivel internațional în forma sa generală cât și la nivel național în forme particulare. Obiectivul principal al normelor internaționale și a legislațiilor penale ale tuturor statelor care reglementează începutul dreptului la viață, drepturile omului și ale unui proces echitabil în vederea consacării principiului legalității infracțiunilor este realizarea unei unități mai strânse între statele membre ale Consiliului Europei pentru protejarea vieții, a libertății individuale, libertății politice și a fiecărui stat de drept. Aceste principii constituie fundamentul tuturor democrațiilor autentice care influențează viața persoanei și implicit a vieții copilului, încă de la naștere.

În urma cercetării fundamentelor constituționale privind protecția persoanei, s-a reliefat că legislațiile internaționale acordă o deosebită importanță ocrotirii drepturilor omului. Acestea sunt considerate valori universale care statuează și garantează dreptul la viață, integritate fizică și psihică a persoanei. Având în vedere necesitatea de a acorda o protecție specială copilului au fost identificate mai multe acte internaționale cum ar fi: Declarația cu privire la Drepturile Copilului de la Geneva, Declarația Drepturilor Copilului adoptată de Adunarea Generală recunoscute ulterior și în Declarația Universală a Drepturilor Omului, Pactele Internaționale privind drepturile civile și politice. În concluzie, elaborarea de către toate legislațiile penale a unor norme de drept penal prin care se urmărește protejarea vieții persoanei, reprezintă una dintre cele mai valoroase obligații ale statelor destinate garantării dreptului la viață.

În viziunea noastră, elaborarea în toate legislațiile penale a unor norme de drept penal prin care se urmărește protejarea vieții persoanei reprezintă una dintre cele mai valoroase obligații ale statelor, acestea fiind destinate garantării dreptului la viață așa cum este prevăzut în Convenția Europeană [5]. Începând cu Magna Charta Libertatum, care odată cu trecerea timpului a fost interpretată în conformitate cu evoluția societății, precum și prin tratate internaționale și legi fundamentale, care au declarat dreptul la viață ca fiind cel mai important drept al omului.

Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la siguranța persoanei sale. Analizând problema științifică de soluționat, am stabilit că relația dintre mijloacele interne și cele internaționale de protecție a drepturilor copilului converg din principiul apărării drepturilor omului, care se afirmă în epoca noastră ca fiind specific dreptului internațional. Dreptul la viață este subordonat așa numitelor drepturi inviolabile care sunt apărate prin activitățile jurisdicționale ale Curții Europene pentru Drepturile Omului, unde afirmarea și recunoașterea drepturilor și libertăților omului ca principiu al dreptului internațional contemporan se fundamentează pe recunoașterea unui drept natural obiectiv.

Analiza privind instrumentele internaționale de protecție a copilului a scos în evidență că determinarea unui spațiu în cadrul dreptului penal bine conturat și puternic ancorat la realitățile obiective care asigură o protecție eficientă a dreptului la viață a persoanei, încă de la apariția ei, împotriva oricăror atingeri aduse integrității corporale, se înscrie cu desăvârșire în categoria obligației de a asigura dreptul la viață de către orice stat de drept penal. Obligațiile statuate prin Convenții și Tratatate sunt însă inoperante fără adnotarea și aplicarea logică a normelor penale naționale, care sunt în slujba protejării vieții persoanei. Convenția privitoare la Drepturile Copilului adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. consacră obligația statelor-părți să respecte drepturile enunțate de Convenție de a asigura copiilor protecția și îngrijirile necesare, de a lua toate măsurile legislative, administrative și de altă natură pentru a pune în practică drepturile recunoscute în Convenție. Dreptul la viață este ocrotit în mod diferit în fiecare stat, iar, Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale garantează acest drept.

În Compartimentul 1.2 a fost realizat un studiu comparat al reglementărilor privind infracțiunile comise cu violență asupra vieții și sănătății, ce intră în sfera actelor deviate specifice femeilor în care este cuprinsă și pruncuciderea. Acesta a avut ca scop identificarea problematicii privind infracțiunea de omor al nou-născutului de către mamă din punct de vedere juridico-penal, ocazie cu care s-a constatat că acesta constituie o preocupare continuă pentru teoreticienii și practicienii dreptului penal din toate statele, aceștia incriminând infracțiunea sub diferite denumiri, cum ar fi: pruncucidere/infanticid/omorul nou-născutului de către mamă. Ca urmare a demersurilor cercetării, s-a constatat că incriminarea infracțiunii cercetate diferă de la un stat la altul, atât ca structură, conținut, cât și pedeapsă, modelele de incriminare a Germaniei, Franței, Finlanda, Spania, Elveția, Bulgaria, Belarus, Marea Britanie, Irlanda au permis evidențierea faptului că dreptul la viață, integritate fizică și psihică inerente existenței umane, care pe parcursul generațiilor au fost apărate de legislațiile fiecărui stat în parte s-au lovit de actele de natură deviantă săvârșite de femei, care au contribuit la creșterea infracționalității prin acțiuni violente îndreptate

contra persoanei. Misiunea normativelor naționale a fost primordială în protejarea vieții copilului ca valoare supremă încă de la începutul apariției sale. S-a relevat imperfecțiunea textului de lege dedicat incriminării infracțiunii de pruncucidere în mai toate statele analizate. Se observă că protecția victimelor se realizează prin introducerea normelor juridico-penale speciale care incriminează actele de mare violență și introducerea agravantelor în cadrul unor componente infracționale comise împotriva vieții și sănătății persoanei. Se evidențiază tendința legiuitorilor de a crește răspunderea penală pentru infracțiunile de omor și diminuarea celor comise asupra nou-născutului în condiții speciale de către femeile care suferă de diferite afecțiuni cauzate de nașterea recentă, considerând absolut relevante propunerile doctrinare de atenuare a răspunderii penale pentru fapta comisă și aplicarea unor condamnări condiționate.

Fiecare stat de drept incriminează faptele comise cu violență, fiind afectate aproape în aceeași măsură de actele îndreptate contra vieții persoanei; modalitățile prin care normele penale acționează în vederea combaterii infracțiunilor de acest fel sunt diferite în ceea ce privesc aspectele de detaliu, concluzii care ar putea avea ecou în sfera prevenirii infracțiunilor. Astfel, se identifică o consecvență a principiilor fundamentale de pedepsire a faptelor de omor, uciderea nou-născutului, vătămării fătului sau avort și îndeosebi a elementului subiectiv al mesajului social care este transmis autorilor prin cuantumul și aplicarea cu celeritate a pedepselor prevăzute în normele penale. Dezvoltarea continuă a societății în ceea ce privește dreptul la viață, necesită o atenție sporită în ceea ce privește infracțiunile de omor și implicit pruncucidere, în vederea identificării celor mai eficiente metode juridico-penale de prevenire și combatere a faptelor ce atentează la viața copilului. În final, am ajuns la concluzia că dreptul penal are ca obiectiv ocrotirea valorilor sociale și a relațiilor sociale, cu un accent deosebit pe protejarea vieții persoanei și implicit a copilului nou-născut.

Legile penale reglementează infracțiunile care amenință aceste valori și stabilesc pedepse corespunzătoare. Dreptul la viață este considerat un bun neprețuit și statul are responsabilitatea de a-l proteja prin intermediul normelor de drept penal. Încadrarea corespunzătoare în norma penală a faptei comisă de mamă este de importanță deosebită, în special, în cazul omorului nou-născutului [...] calificarea corectă a faptei penale contează în ceea ce privește vinovatul, căci prin aceasta se decide soarta lui, precum și pedeapsa pe care trebuie să o suporte.⁵²⁰ Legiuitorii străini au condiționat aplicarea unui regim al sancțiunilor aplicate mai restrâns, având drept criteriu: influența tulburărilor fizice și psihice provocate mamei de actul biologic al nașterii.

În Compartimentul 2.3 a fost realizată analiza actelor normative penale și extra penale

⁵²⁰DUDA E. *Analiza comparativă a reglementării infracțiunii de omor prin prisma legislațiilor altor state*. În: *Lucrări științifice Volumul 33: Cadastru și drept*, 2013, (268-261). ISBN 978-9975-64-125-8, p.261

în domeniul pruncuciderii, care a scos în evidență că legiuitorul din Republica Moldova abordează o incriminare unitară într-un singur text legislativ, față de cel român care în actuala normă penală a separat infracțiunea de pruncucidere prev. de art.177 din CP al României de la 1969, în cea prevăzută la art.200 alin.(1) din CP al României, considerând astfel că lămurește situația delimitării în timp a infracțiunii comise asupra fătului, (înainte de instalarea vieții extrauterine) de cea de nou-născut, care, în practica obstetrică-ginecologică se realizează în momentul tăierii cordonului ombilical și producerea primei respirații a nou născutului.

Pe marginea tuturor materialelor științifice din Republicii Moldova, am constatat că deși există unele dezacorduri de opinii în doctrină, s-a evidențiat contribuția mai multor savanți care a fost una de semnificație majoră în fenomenul cercetat. Au fost identificate surse doctrinare de reputație incontestabilă, atât în doctrina penală cât și în alte domenii științifice elaborate de renumiți cercetători care s-au preocupat de elaborarea concepției teoretice a problemelor juridico-penale ce privesc infracțiunea de pruncucidere.

În Compartimentul 2.4 am identificat mai multe surse în care sunt analizate aspecte ce țin de doctrina penală a infracțiunii cercetate în România, unele de o valoare incontestabilă care demonstrează legătura indispensabilă dintre explicarea conținutului juridic al infracțiunii cercetate și identificarea caracteristicilor victimei și a subiectului activ, ocazie cu care am ajuns la concluzia că viața privită din punctul de vedere al justiției penale începe în momentul desprinderii totale a fătului de corpul mamei. Legiuitorul român a fixat un termen exact de 24 de ore, în interiorul căruia se poate vorbi despre infracțiunea de uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă, fără a mai lăsa ca această problemă să fie soluționată doar pe baza unei expertize medico-legale, lăsând din vechea reglementare penală sintagma: imediat după naștere. Potrivit opiniilor pediatrice, starea de nou-născut este reținută o perioadă relativ scurtă de timp, câtă vreme pe corpul copilului se mențin urmele nașterii recente.

Prin interpretările analizate, am constatat că a fost înlesnit procesul de înțelegere al esenței juridice a infracțiunii prevăzute la art.200 alin.(1) CP al României.

4.2. Sinteza rezultatelor obținute privind evoluția cadrului legislativ al incriminării infracțiunii prevăzute la art. 200 alin.(1) din CP al României

În doctrina penală, obiectul infracțiunii cercetate este viața nou-născutului și relațiile sociale în legătură cu dreptul la viață al acestuia, creat în jurul acestei valori, valori care sunt periclitare ori vătămate prin fapta infracțională. Actuala reglementare a CP al României, pentru comiterea infracțiunii prevăzută la art.200 alin.(1) din CP al României a stabilit că existența infracțiunii depinde de comiterea faptei imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore, condiție ce atenuează fapta prevăzută la art.188 raportat la art. 199 CP al României. Având în

vedere expunerea de motive a NCP, legiuitorului a ținut cont atât de starea fizică, cât și de starea psihică pe care mama a avut-o ca urmare a efortului nașterii și a micșorat pedeapsa de la 2 la 7 ani din vechea reglementare, la pedeapsa de la unu la 5 ani.

Legiuitorul român a încadrat fapta prev. de art.200 alin.(1) în Partea specială, la Titlul I, Capitolul III, intitulat „Infrațiuni săvârșite asupra unui membru de familie”, obiectul juridic special fiind reprezentat de ansamblul relațiilor sociale care asigură protecție membrilor familiei împotriva actelor care aduc atingere vieții acestora.

Față de CP al României din 1969 unde cerința esențială pentru existența infracțiunii de pruncucidere era de ordin subiectiv, respectiv tulburarea pricinuită de naștere, legiuitorul actual observând că această condiție a provocat în practica judiciară numeroase controverse, a modificat această condiție, înlocuind-o cu termenul de mama aflată în stare de tulburare psihică, impunându-se condiția existenței unei stări de tulburare psihică, care oferă un cadru mai larg de aplicare a normei incriminatoare a infracțiunii cercetate, eliminând astfel orice probleme de interpretare care ar putea genera distorsiuni în aplicarea legii.

Caracterul penal al faptei este condiționat de diminuarea discernământului mamei care exercită faptele ilicite, dar, în cazul în care aceasta este comisă cu lipsa totală a discernământului, nu mai intră sub incidența prevederilor art. 200 alin. (1) CP al României. Starea de tulburare care abolește discernământul autoarei va fi asimilată iresponsabilității ca și cauză neimputabilă.

Lămurirea stării de nou-născut care se află în strânsă legătură cu cea a viabilității fătului și a duratei vieții intrauterine, este absolut indispensabilă pentru delimitarea infracțiunii reglementate de art. 200 alin. (1) CP al României de cea de omor. Determinarea exactă a stării de nou-născut este deosebit de importantă atât sub aspectul încadrării juridice corecte a faptei, cât și al activităților ce determină administrarea probelor și a alegerii tacticilor de cercetare. Starea de nou-născut se va constata după criteriile medicale morfo-fiziologice specifice.

Cerința esențială este ca nou-născutul să fie născut viu, din punct de vedere medico-legal identificându-se prin analiza plămânului, care trebuie să fie respirat, acest fapt stabilindu-se prin diagnostic histopatologic. Nu este necesar ca nou-născutul să fie și viabil. În mod obișnuit starea de nou-născut se evidențiază prin particularitățile morfologice ale fătului, pornindu-se de la măsurarea corpului și cantitativ, prin cântărirea greutății și aprecierea proporțiilor. Nou-născutul face parte din categoria victimelor vulnerabile. Aflat la limita minimă de a se apăra datorită particularităților vârstei specifice, victima este lipsită complet de posibilitățile fizice de apărare precum și a lipsei de capacitate de anticipare a unor acte comportamentale ale mamei care posedă la momentul agresiunii o capacitate redusă a înțelegerii efectelor și a consecințelor actelor sale.

Sinteza rezultatelor cercetării a dus la concluzia că natura și cauza morții nou-născutului trebuie analizată temeinic, acest fapt fiind o condiție indispensabilă care determină existența infracțiunii cercetate. În funcție de perioada la care survine nașterea, respectiv: la termen sau înainte, copilul putând fi viu sau mort, sau în cazul în care moartea survine imediat după procesul fiziologic al nașterii ori la un interval de câteva ore, moartea nou-născutului poate fi patologică, accidentală sau violentă. Termenul de 24 de ore care a fost introdus de către legiuitorul român în actualul Cod Penal elimină controversele și stabilește un termen cert, completând expresia imediat după naștere, prev. în CP al României de la 1969, stabilind cu exactitate perioada în care copilul prezintă caracteristicile de nou-născut, limitând-o la 24 de ore.

Sunt de făcut precizări cu privire la relevanța aspectului ca nou-născutul să fie viu, fără a mai conta dacă era sănătos, dacă prezenta unele malformații congenitale, născut normal sau viabil. Esențial este ca acesta să aibă calitatea de persoană în momentul în care sunt exercitate asupra sa acțiunile/inacțiunile cauzatoare de moarte de către mamă. Dreptul la viață este un drept subiectiv, personal, nepatrimonial și absolut, cu existență de sine stătătoare, principal, care este inclus în capacitatea de folosință. Drepturile persoanei sunt recunoscute din momentul concepției copilului nou-născut și încep din momentul nașterii, iar, în cazul care copilul a fost născut mort, acest drept nu mai există, nefiind îndeplinit cumulativ cerința de a se naște și a fi viu.

Prin renunțarea la sintagma cauză de tulburare pricinuită de naștere, legiuitorul a încercat să lărgască sfera psihologică de aplicare a acestei variante atenuate a omorului, având în vedere pe lângă tulburările provocate mamei în mod nemijlocit de actul biologic al nașterii și alte stări de natură psihică care pot avea legătură cu traumele care sunt provocate de împrejurările create anterior nașterii.

S-a argumentat că prin prisma noilor reglementări ale CP al României s-a optat pentru sancționarea mai îngăduitoare a actelor de ucidere a nou-născutului numai în situația în care acțiunea este atribuită în exclusivitate mamei și în cazul în care aceasta acționează imediat după naștere. Regimul sancționator mai blând nu este conferit de către legiuitor prin prisma unor circumstanțe extrinseci, cum ar fi conceperea copilului în urma unor relații care ies din cadrul căsătoriei, întrucât nu este relevantă situația socială a mamei sau percepția negativă a comunității unde trăiește mama, ci doar a stării de tulburare psihică ce are legătură cu nașterea și împrejurările în care a comis fapta.

Condiția *sine-qua-non* în care este săvârșită fapta, este aceea ca subiectul activ nemijlocit, respectiv făptuitoarea, să se afle într-o stare de tulburare psihică de natură să nu-i abolească discernământul, întrucât fapta nu ar mai fi imputabilă. Fapta de uciderea nou-născutului de către mamă este incriminată ca o variantă atenuantă a infracțiunii de omor și

constituie o infrațiune de sine stătătoare, cu denumire și conținut normativ specific propriu.

În urma studiului empiric realizat în Penitenciarul de Femei Târgșorul-Nou din România, s-a stabilit că înainte de trecerea la săvârșirea actului infracțional, toate femeile care comit acte de violență îndreptate asupra persoanelor și implicit a nou-născuților, parcurg o stare periculoasă iminentă. Această stare poate fi caracterizată ca o criză sau de tulburare psihico-fizică, în care faptoarele, sub imperiul acestor forme de devianță, se hotărăsc să comită fapta pedepsită de legea penală. Metodele și tehnicile de observare, de interpretare și experimentare întreprinse au pus în evidență elementele de personalitate ale subiecților studiați, precum și factorii sociali care au contribuit la orientarea trăsăturilor delincvente. În timpul realizării experimentului au fost identificate caracteristicile patologice care au constituit mediul personalității orientate antisocial, variabilitatea acestora sugerând nivelul de inadaptabilitate al persoanelor deținute în penitenciarul de femei, la realitatea cu care se confruntă înainte de a vătămă subiectul. Interpretarea datelor reieșite din datele statistice și analiza factorilor care au contribuit la orientarea antisocială a persoanelor intervievate, a dus la aprecierea asupra personalității delincvente pentru formularea unui diagnostic. Exprimarea ipotezei asupra comportamentului criminal identificat la femei, a dus la concluzia că evaluarea unui pronostic infracțional necesar pentru formularea unui program de tratament, ce se poate aplica în instituțiile specializate, poate fi abordat triunic, prin prisma aspectelor bio-psiho-social.

S-a constatat că actul infracțional a fost precedat de anumiți factori personali care au influențat de-a lungul vieții personalitatea femeilor care au comis actele deviate. Trăsăturile psihologice ale fiecărui participant la chestionarul aplicat au influențat personalitatea orientată antisocial. Adaptabilitatea persoanelor studiate ține de nivelul aptitudinilor psihice, fizice și educaționale, precum și a mediului în care s-au dezvoltat. Acești factori au influențat personalitatea fiecăreia dintre femei, anterior comiterii actului deviant. Factorii care au influențat inadaptația socială a femeii condamnate combinați cu experiențele care au influențat trăsăturile psihologice, au dus la o decompensare a realității orientate către un prognostic criminal ridicat.

În concluzie, s-a demonstrat că realizarea unei resocializări eficiente a persoanei delincvente este condiționată de o serie de factori care definesc caracteristicile și elementele specifice ale instituției penitenciarului în care se realizează procesul de resocializare. Factorii care definesc individualizarea sancțiunii aplicate și durata executării pedepsei, precum și măsurile de asistență socială, medicală și educativă trebuie să fie adaptate în funcție de personalitatea fiecărei persoane care execută pedepse privative de libertate. În funcție de acești factori, prin resocializarea individului delincvent în timpul executării pedepsei, se urmărește schimbarea sistemului de valori și convingeri ale personalității deviate, prin dirijarea

comportamentului către anumite forme de normalizare, deschidere și responsabilizare. Acestea au ca scop reintegrarea socială a inculpatei și adaptabilității la normele de conviețuire morală și socială, care să se încadreze în limitele legale impuse de legiuitorul fiecărui stat de drept.

„Nivelul scăzut de trai este un factor important în determinarea actelor infracționale îndreptate împotriva copiilor nou-născuți. Pentru a combate acest fenomen este necesară o abordare integrată care să vizeze îmbunătățirea nivelului de trai al familiilor, asigurarea accesului la servicii esențiale și promovarea unui mediu familial sănătos și lipsit de violență. De asemenea, educația și informarea adecvată cu privire la planificarea familială și metodele contraceptive pot juca un rol crucial în prevenirea sarcinilor nedorite și a stărilor de tulburare provocate de naștere. Combinația de intervenții juridico-penale, economice și educative poate contribui la crearea unei societăți în care copiii să fie protejați și să crească într-un mediu sigur și sănătos”⁵²¹.

„Viața privită din punctul de vedere al justiției penale începe în momentul desprinderii totale a fătului de corpul mamei. Legiuitorul român a fixat un termen exact de 24 de ore în interiorul căruia se poate vorbi despre infracțiunea prev. de art.200 alin.(1) CP, fără a mai lăsa ca această problemă să fie soluționată doar pe baza unei expertize medico-legale, lăsând din vechea reglementare penală sintagma *imediat după naștere*. Potrivit opiniilor pediatrice, starea de nou-născut este reținută o perioadă relativ scurtă de timp câtă vreme, pe corpul copilului se mențin urmele nașterii recente”⁵²². Legiuitorul a apreciat just și benefic atunci când a incriminat în noua normă penală, infracțiunea de vătămarea fătului, acoperind și sfera temporală care exista între momentul expulziei fătului și tăierea cordonului ombilical, legiuitorul având în vedere protejarea vieții, înainte ca nou-născutul să fie deferit ca subiect de drept, prin sintagma persoană.

Prin reglementarea celei de-a doua forme tip prevăzute la art. 200 alin. (2) CP al României, s-a avut în vedere incriminarea faptei de la alin. (1) în forma tentativei, respectiv situația în care deși mama exercita violențe asupra corpului copilului nou-născut, acesta, din diferite motive nu a decedat, făptuitoarea urmând să fie sancționată pentru comiterea infracțiunii de vătămarea nou-născutului de către mama aflată în stare de tulburare psihică.

Legiuitorul român în actuala normă penală, a separat infracțiunea de pruncucidere legiferată în art. 177 CP al României din 1969, considerând că lămurește situația delimitării în timp a infracțiunii comise asupra fătului, înainte de instalarea vieții extrauterine, de cea de nou-născut, care, în practica obstetrică-ginecologică, se realizează în momentul tăierii cordonului ombilical și producerea primei respirații a nou născutului, infracțiunea fiind stipulată la art. 202

⁵²¹ DUDA E. *Factorii criminogeni în comiterea actelor violente împotriva copiilor nou-născuți: analiza contextului socio-economic și a informării precare*, Revista Legea și Viața, ed.2/ 2023, Chișinău, 197 p., (p.112-117), ISSN: 2587-4365/ E-ISSN: 2587-4373, p.114;

⁵²² DUDA, E. *Infracțiunea prevăzută la articolul 200 al.(1) din Codul penal al României: aspecte teoretice*. În: Revista Cadastru și Drept, Vol.55, Editura Universitatea Agrară de Stat din Moldova, 2022, (489-493), 607 p., Chișinău, ISBN: 978-9975-64-328-3, p.492

CP al României, respectiv vătămarea fătului.

Actele preparatorii și tentativa în ceea ce privește infracțiunea prevăzută la art.200 alin. (1) CP al României sunt posibile la faptele intenționate, dacă fapta este comisă cu praeterintenție, cum ar fi cele prevăzute la art.194 sau 195 din CP al României. Fiind o infracțiune de rezultat, fapta prevăzută la art. 200 alin. (1) din CP al României este consumată în momentul morții nou-născutului.

Dacă actele de violență care sunt exercitate de către mamă intră în conținutul tentativei neincriminate, mama va fi răspunde penal pentru o infracțiune cu forma consumată. Dacă fapta este comisă din culpă, mama va fi cercetată pentru săvârșirea infracțiunii de vătămare corporală din culpă, putând fi incident art.75 alin.(2), lit. b) CP al României, ca circumstanță atenuantă.

Considerăm că infracțiunea prevăzută la art. 200 alin. (1) CP al României ar trebui să fie sistematizată la secțiunea destinată ocrotirii vieții persoanei așa cum era reglementată anterior.

În lumina consemnărilor realizate propunem o redactare nouă, de sancționare a art. 200 alin. (1) CP al României, după cum urmează: *Uciderea copilului nou-născut care prezintă pe corpul său semnele nașterii recente, săvârșită de către mamă imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore, datorită unei tulburări psihice cauzate de procesul biologic al nașterii, se pedepsește cu închisoare de la unu la 4 ani. Articolul 200 CP al României se completează și se formulează după cum urmează: Prevederile articolului 77 CP al României nu se aplică alin.(1) din prezentul articol. De asemenea, propunem ca persoanele care participă la acțiunile mamei prevăzute la alineatul (1) cu scopul de a suprima viața copilului nou-născut, indiferent de forma de participare, se pedepesc cu închisoare mai mare de 10 ani.*

4.3. Sinteza rezultatelor obținute privind evoluția cadrului legislativ al incriminării infracțiunii de pruncucidere în Republica Moldova

Sintetizând problematica tratată în cadrul Capitolului 3 al prezentei tezei am demonstrat prima ipoteză a cercetării art. 147 CP RM, în cadrul căreia se realizează protecția juridice-penală a relațiilor sociale referitoare la dreptul la viață, drept conferit copilului nou-născut. Normele privind infracțiunea de pruncucidere sunt introduse în Partea Specială a CP al RM, norme care prevăd răspunderea penală privind infracțiunea ce implică relațiile care se formează în jurul valorilor sociale care apără dreptul la viață al copilului nou-născut și care sunt lezate prin atentarea valorilor sociale protejate de lege. Textul normativ stipulat în art. 147 CP al RM prevede că pentru incriminarea infracțiunii de pruncuciderii, actul vătămător se materializează asupra corpului nou-născutului. Astfel este precizată linia de demarcație cu ajutorul căreia infracțiunea de pruncucidere este delimitată de celelalte infracțiuni de omor, incriminate la articolul 145 CP al RM și următoarele similare, din punctul de vedere al obiectului de atentare.

Pruncuciderea are trăsături comune cu celelalte infracțiuni din grupa omuciderilor atât prin obiectul juridic și material cât și prin activitatea de suprimare a vieții, însă, deosebirea dintre această infracțiune și cele conexe este dată de autor, care este identificat în mama nou-născutului, iar în calitate de subiect, respectiv de victimă, acesta este unic și este nou-născutul. Condiția specială cerută pentru latura obiectivă este aceea ca uciderea să aibă loc imediat după naștere, autoarea aflându-se sub imperiul unei stări de tulburare provocate de actul nașterii.⁵²³

În referire la obiectul material al infracțiunii de pruncucidere, acesta îl constituie corpul fizic al copilului nou-născut, normele juridico-penale analizate din punct de vedere al infracțiunii prevăzute de art. 147 CP al RM nu fac referire la noțiunile de copil nou-născut și făt. Astfel, propunem să se dea curs reglementării unor termeni sau expresii în prevederile CP al RM cu privire la definiția *stricto sensu* a copilului nou-născut (care în termeni medicali, se referă la intervalul dintre momentul nașterii și a 28 zi de viață).

De asemenea, a fost analizată victima ca subiect pasiv al infracțiunii de pruncucidere, care, dată fiind fragilitatea organismului și dependența fizică față de persoana care l-a născut, nu necesită acțiuni de maximă intensitate exercitate la nivelul organismului nou-născutului care să ducă suprimarea vieții, admițând că odată cu instalarea morții cerebrale, se poate afirma că s-a produs rezultatul cerut de norma legală care incriminează infracțiunea de pruncucidere.

Latura subiectivă a infracțiunii de pruncucidere descrie atitudinea psihică, aferentă infracțiunii de pruncucidere și alte subelemente cuprinse în aspectul subiectiv al faptei. Atitudinea psihică a mamei în cazul infracțiunii de pruncucidere îmbrăca forma intenției care poate fi exercitată în ambele modalități, directă sau indirectă. În urma analizei practicii judiciare a reieșit faptul că obiectivele de realizare al elementului material sunt comise prin intenție directă. Intenția de a ucide a mamei, s-a stabilit că trebuie să fie spontană, caracterizată prin procesul de debut al actului nașterii, care se manifestă doar sub imperiul tulburărilor psihice în perioada de timp cât perturbările cauzate de naștere se mențin, aceste manifestări fiind în contradicție cu actele premeditate.

S-a stabilit că elementul subiectiv al infracțiunii de pruncucidere îl constituie starea emoțională a mamei determinată de cei doi factori medicali reprezentați prin tulburări de natură fizică sau psihică, provocate de procesul biologic al nașterii și sub imperiul cărora trebuie să se afle când exercită acțiunile vătămătoare asupra nou-născutului, acestea fiind apte să îi suprimă viața. La evaluarea stărilor de tulburare fizică pricinuite de naștere, s-a stabilit că acestea nu pot fi asimilate cu durerile fizice care sunt prezente în actul nașterii și se pot întâlni în mod frecvent

⁵²³ DUDA, E., ROTARI O. *Délimitation du crime d'infanticide des autres crimes. (Delimitarea infracțiunii de pruncucidere de alte infracțiuni)*, Revista Fiat Iustitia, Cluj Napoca, Nr.1/2021, (62-67), ISSN: 1224-4015 pp.65-66;

la orice femeie implicată în procesul biologic al nașterii, tulburările fiind identificate numai în stările apte prin gravitate și intensitate să provoace tulburări psihopatologice, care să ducă la diminuarea discernământului.

Au fost analizate limitele de timp în care uciderea copilului atrage calificarea infracțiunii, stabilindu-se că cerința esențială este ca acțiunea sau inacțiunea îndreptată spre uciderea copilului nou-născut, să aibă loc în timpul nașterii sau imediat după naștere. Propunem îmbunătățirea textului existent legat de această cerință prin introducerea unui termen prestabilit de 24 de ore de la nașterea copilului nou-născut, potrivit criteriului medico-legal al perioadei post-partum care ar contribui la evitarea interpretărilor eronate de către practicieni, atât cu privire la intervalul în care pot să apară de regulă tulburările asociate cu nașterea, cât și cu privire la perioada în care copilul păstrează caracteristicile de nou-născut. Acest termen este interconectat temporal între actul biologic al nașterii și fapta comisă, soluționând în mod concret din punct de vedere științific problema calității de nou-născut, în sens medico-legal.

Analizând conceptele și definițiile privind aprecierea momentului de debut al vieții umane, precum și viabilitatea victimei în cazul comiterii infracțiunilor de pruncucidere, plecând de la obiectul juridic special al omorului, s-au sintetizat următoarele concluzii: obiectul juridic special al infracțiunii de omor îl reprezintă ansamblul biologic al vieții persoanei care este ocrotit într-o egală măsură, fără a conta particularitățile fiziologice sau sociale ale persoanei; obiectul juridic special al infracțiunii de pruncucidere îl constituie relațiile sociale care ocrotesc dreptul la viață, integritatea corporală sau sănătatea nou-născutului și care sunt lezate sau subminate prin încălcarea normelor ce ocrotesc valorile sociale, protejate de legea penală; obiectul material al infracțiunii de omor este corpul persoanei care se afla în viață când au fost aplicate acțiunile vătămătoare de către autor; în calitate de obiect material al pruncuciderii a fost identificat corpul copilului nou-născut asupra căruia s-a săvârșit acțiunea incriminată.

În calitate de concluzii cu privire la situația științifică în domeniu, am constatat neconcordanța opiniilor autorilor referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunea de pruncucidere, dintr-o perspectivă dublă: în care cauzele sociale și cele medicale sunt înglobate în mod unitar, versus conceptul medical în baza căruia se ia în considerare datele oferite de știința medicală pentru stabilirea condițiilor în care mama suprimă viața copilului nou-născut; emiterea unor noțiuni diferite în ceea ce privește mama pruncucigașă care comite actul criminal: lehoză, lăuză, parturientă, mamă biologică, purtătoare; discernământ diminuat versus iresponsabilitate redusă, în referire la starea de tulburare.

Atenuarea pedepsei infracțiunii cercetate este dată de condiția *sine qua non*: cauzată de naștere, element circumstanțial prevăzut în textul normativ al art.147 CP al RM, alături de

calitatea subiectului infracțiunii și starea fizică sau psihică cu diminuarea discernământului, provocată de procesul biologic al nașterii. În cazul în care mama biologică nu este și mamă - purtătoare/parturientă și ucide nou-născutul chiar și în intervalul stipulat în norma legală pentru infracțiunea de pruncucidere, calificarea faptei vătămătoare va fi făcută în baza art.145 alin. (2) lit. e) CP al RM. Se va reține propunerea de *lege ferenda* ca în norma penală să fie stipulat ca subiect al infracțiunii: *mama implicată în procesul biologic al nașterii*.

Participația la comiterea pruncuciderii nu este posibilă întrucât tratamentul mai blând de care beneficiază mama pruncucigașă se răsfrânge doar asupra sa, având caracter personal de care ceilalți participanți nu pot beneficia. Aceste particularități sunt date de procesul gravidității și cel al nașterii, precum și de stările de tulburare. Participația la comiterea actelor săvârșite de către subiectul infracțiunii asupra nou-născutului și contribuția celorlalți autori trebuie dissociate, acestea constituind infracțiuni de sine stătătoare. Este de precizat la calificarea faptelor comise, că, în cazul omorului copilului nou-născut săvârșit de către mama biologică împreună cu alte persoane, mama va răspunde în calitate de autor al infracțiunii prev. de art. 147 CP al RM, iar, celelalte persoane vor răspunde ca autori ai infracțiunii de omor, prev. de art. 145 alin. (2), lit. e) din CP al RM), dacă, nu ne aflăm și în prezența altor circumstanțe agravante.

Pluralitatea de victime identificate la o sarcină gemelară, ar trebui să fie sancționată cu o pedeapsă mai mare. Considerăm că în cazul în care mama în aceeași intenție, suprimă viața a doi copii și toate elementele constitutive ale infracțiunii sunt întrunite, aceasta va fi incriminată pentru comiterea unei singure infracțiuni de pruncucidere. În cazul în care una din victime nu a decedat ca urmare a acțiunilor/inacțiunilor vătămătoare aplicate de către mamă, faptele va atrage, în principiu, reținerea unui concurs de infracțiuni, urmând ca aceasta să fie cercetată pentru o faptă de pruncucidere și o tentativă. În cazul în care una din victime nu a decedat, dar a suferit afecțiuni sau traume fizice grave, ca urmare a acțiunii/inacțiunii mamei sau al altor persoane care, cu intenție au provocat nou-născutului suferință fizică care reprezintă tratament inuman, fapta ar trebui incriminată ca tratament inuman. Propunem completarea textului cu dispoziții privind tratamentul inuman *prin care s-a cauzat intenționat o suferință fizică nou-născutului, ce prezintă pe corpul său semnele nașterii recente, de către mama sa aflată în stare de tulburare psihică, cu diminuarea discernământului, cauzată de naștere sau de către alte persoane*. Autorul se pedepsește cu închisoare de până la 3 ani.

Au fost clarificate noțiunile de sarcină, naștere, făt și copil nou-născut. Sarcina se referă la perioada de dezvoltare a embrionului și ulterior a fătului în uterul matern, de la momentul fecundării, până la naștere. Nașterea este procesul prin care fătul viabil și anexele sale sunt expulzate sau extrase din corpul mamei, prin căi naturale. Avortul reprezintă întreruperea sarcinii

și expulzarea produsului de concepție în primele 6 luni de dezvoltare intrauterină, iar nașterea prematură este termenul utilizat atunci când fătul este expulzat sau extras înainte de 37 de săptămâni de gestație.

Este important de menționat că există diferențe semnificative între noțiunile de făt și nou-născut, înțelese atât din punct de vedere științific cât și juridic. Fătul se referă la produsul de concepție care se află în perioada vieții intrauterine începând de la momentul încheierii fazei embrionare. Nou-născutul, pe de altă parte, este fătul care a fost expulzat sau extras din corpul mamei și care poate trăi independent de acesta. În ceea ce privește incriminarea vătămării fătului, se va propune de *lege ferenda* introducerea în norma penală a unei noi infracțiuni de vătămarea fătului, urmărind să se protejeze relațiile sociale referitoare la dezvoltarea normală intrauterină a fătului, atât în timpul sarcinii, cât și după naștere, până la momentul desprinderii complete a acestuia de corpul mamei. După finalizarea procesului de naștere, când fătul este desprins complet de corpul mamei și poate trăi independent, orice acțiune sau inacțiune care îi provoacă moartea intră sub incidența infracțiunii de pruncucidere sau omor.

Textul normativ stipulat în art. 147 CP al RM prevede că pentru incriminarea infracțiunii de pruncucidere, actul vătămător se materializează asupra corpului nou-născutului. Astfel, este precizată linia de demarcație cu ajutorul căreia infracțiunea cercetată este delimitată de celelalte infracțiuni de omor stipulate la art. 145 CP al RM, din punct de vedere al obiectului de atentare.

Analiza literaturii de specialitate referitoare la conceptul infracțiunii cercetate, ne permite să formulăm următoarele particularități cu privire la: 1) incriminarea pruncuciderii ca formă atenuantă a infracțiunii de omor, avându-se în vedere starea de tulburare psihică a mamei; 2) obiectul juridic general coincide cu cel juridic special, infracțiunea prev. la art.147 CP al RM făcând parte din subgrupul infracțiunilor contra vieții, din cadrul capitolului II - Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei a CP al RM și face referire nu la relațiile sociale privind dreptul la viață al oricărei persoane, ci doar la cel privind viața noului-născut; 3) obiectul juridic special îl constituie cumulul relațiilor sociale a căror alcătuire este condiționată de apărarea vieții nou-născutului, protejat de norma penală; pruncuciderea nu se deosebește în esență de conținutul constitutiv al infracțiunii de omor; 4) latura obiectivă trebuie să cuprindă în structura sa trei sub-elemente: elementul material - concretizat în acțiunea sau inacțiunea susceptibilă de a provoca moartea victimei; urmarea prejudiciabilă care este moartea copilului nou-născut și legătura de cauzalitate dintre acțiunea sau inacțiunea suprimării vieții și urmarea imediată; 5) Cerințele esențiale pentru existența infracțiunii se cer a fi îndeplinite cumulativ: prima, constă în condiția ca acțiunea de ucidere a nou-născutului să aibă loc în timpul sau imediat după naștere. A doua condiție este ca starea de tulburare psihică sau fizică a mamei să fie determinată de diminuarea

discernământului cauzată de naștere; urmarea imediată constând în moartea victimei să aibă loc în timpul nașterii sau imediat după naștere/dar nu mai târziu de 24 de ore. Situația premisă ce intră în structura conținutului juridic al infracțiunii este ca subiectul să fi născut un copil viu, iar copilul să fie nou-născut; 6) În sensul legii penale, momentul de început al vieții nu este cel al conceperii, ci acela în care are loc declanșarea nașterii, când are loc apariția unei părți a corpului nou-născutului; 7) În doctrina penală nu există o părere unitară cu privire la limita care să corespundă semnelor fiziologice ale noțiunii de nou-născut, care să fie acceptată din punct de vedere juridic, pentru a delimita infracțiunea cercetată față de cea de vătămarea fătului; Noțiunea de naștere nu este denumită în niciun act legislativ al RM sau România, în acest sens fiind eliberate doar acte civile care constată prezența vieții ca persoană, cum ar fi actul medical constatator, certificatul medical de naștere sau certificatul prin care se constată sexul și vârsta copilului; 8) Momentul de început al vieții ființei umane îl constituie anume actul nașterii, nu și procesul nașterii, care include cele trei perioade: dilatația; expulzarea; delivrența; 9) În vederea stabilirii momentului când încetează această calitate, observăm că acesta nu este definit în legea penală, astfel că am apelat la sensul dat de științele medicale unde se interpretează în mod diferit noțiunea de nou-născut: în pediatrie, se precizează timpul de 3-4 săptămâni, 28 de zile în neonatologie, iar medicina legală, admite 24 de ore; Momentul încetării calității de nou-născut este criteriul medico-legal determinat și de starea psihofiziologică a mamei cauzată de procesul fiziologic al nașterii; 10) Pentru calificarea infracțiunii cercetate nu are importanță dacă copilul nou-născut este sănătos sau nu; dacă este rezultat în cadrul unei familii căsătorite sau dacă este sau nu viabil, acesta trebuie însă să întrunească calitatea de persoană, respectiv: să se nască viu; Noțiunea de viabil nu trebuie confundată cu cea de viu, prima prezentând calitățile necesare copilului de a se menține în viață, de a se dezvolta; 11) Elementul material al pruncuciderii se poate realiza prin orice activitate materială realizată de către mamă, care se poate manifesta ca o activitate activă - acțiunea, sau prin omisiune, ca o atitudine pasivă - inacțiunea; Pruncuciderea activă poate fi realizată prin diferite acțiuni apte să provoace moartea copilului nou-născut, care sunt de minimă intensitate, ținând cont de fragilitatea victimei; Pruncuciderea pasivă este comisă prin abandonarea nou-născutului în locuri neprielnice, nelegarea cordonului ombilical, refuzul mamei de a hrăni copilul, neînfașarea acestuia când sunt temperaturi scăzute; 12) Timpul săvârșirii infracțiunii este un element care trebuie să fie avut în vedere la calificarea faptei incriminate, acesta fiind caracterizat prin două situații condiționate de timpul concret de săvârșire, respectiv: în timpul nașterii și imediat după naștere; Momentul inițial al perioadei este momentul de început al vieții nou-născutului; Momentul final este cel în care s-a terminat expulzarea corpului, și a fost separat de organismul matern, prin tăierea cordonului ombilical și

s-a eliminat placenta; 13) Perioada de timp imediat după naștere trebuie interpretată în sens cronologic, raportat la criteriile morfofiziologice; Momentul final al acestei perioade este marcat de expirarea termenului de 24 de ore de la debutul nașterii, până când se prezumă că se mențin încă pe corpul victimei semnele nașterii recente; 14) Semnul definitiv al laturii subiective a infracțiunii este starea de tulburate fizică sau psihică, în care se află mama; Intenția directă a făptuitoarei este greu de identificat, ținând cont de specificul tulburării provocate de naștere, stare care se află la limita iresponsabilității; Pruncuciderea comisă de făptuitoare prin intenție directă, se rezumă la o atitudine intransigentă față de rezultatul care conduce la suprimarea vieții copilului nou-născut, urmărind producerea rezultatului deucidere și nu de vătămare; În cazul intenției indirecte, moartea copilului nou-născut, deși este prevăzută ca rezultat posibil al acțiunilor vătămătoare exercitate de către mamă, nu este dorită de către aceasta, ci doar acceptată în eventualitatea în care vor interveni și alte urmări care pot duce la decesul victimei; 15) Dacă se constată că omorul copilului nou-născut de către mamă, a fost săvârșit în scopul de a ascunde sarcina, după terminarea stării provocate de naștere, fapta va fi încadrată la omor calificat; 16) Identificăm caracterul personal al răspunderii penale. În varianta în care moartea copilului nou-născut este săvârșită de mamă împreună cu mai multe persoane, subiectul va răspunde în calitate de autor al infracțiunii de pruncucidere, iar, celelalte persoane participante la săvârșirea actului infracțional vor răspunde ca autori ai infracțiunii de omor intenționat în varianta agravantă, săvârșit în următoarele circumstanțe: prev. la litera e) alin. (2) al art.145 CP al RM (dacă nu sunt rude cu subiectul); În varianta în care participanții care au organizat săvârșirea infracțiunii de către mamă, prin acțiuni de instigare sau complicitate, aceștia urmează să răspundă potrivit art.42 și lit. e) alin. (2) CP al RM, în referire la art. 145 CP al RM, dacă nu mai sunt prezente și alte circumstanțe agravante.

În urma analizei privind nivelul infracțiunilor cu violență comise de femei, am ajuns la concluzia din studierea dinamicii pe tipul de infracțiuni grave înregistrate în ultimul an, că sunt în scădere. Femeile au o pondere de jumătate mai scăzută decât a bărbaților la nivelul persoanelor condamnate definitiv. Femeile care au încălcat legea au vârstă mai înaintată, comparativ cu bărbații. Femeile care au comis infracțiuni cu vârsta de 30 ani și peste, au comis infracțiuni într-o proporție mai mare decât bărbații de aceeași vârstă. Din total persoanelor aflate în instituțiile penitenciare, doar 5,4% din ele erau femei. Fiecare a treia femeie deținută avea vârsta între 30-39 ani. Infracțiunile comise cu violență se detașează în fața celorlalte prin consecințele care le au asupra victimelor, printre care se identifică și cele de pruncucidere. Acestea au un caracter situațional care evidențiază prezența unor schimbări negative atât în plan social cât și economic al femeilor, în condițiile unor boli create de stres sau a unor dificultăți materiale. Violența a

devenit o manifestare care poate duce la declanșarea unor stări de tulburare fizică sau psihică a mamelor, care pot accede până la lezarea valorilor sociale care se nasc odată cu apariția vieții.

Se observă o creștere a infracțiunilor comise cu violență care provin din rândul de femeilor cu vârste cuprinse între 18-35 ani. Analiza statistică demonstrează că acțiunile intenționate care atentează la valorile vieții și implicit ale persoanei se comit prin violență fizică, aici intrând infracțiunile de omor, pruncucidere, vătămare a integrității corporale sau a sănătății. Deși nivelul infracțional cu violență este dat și de către femeile din toate sferile societății Republicii Moldova, pe segmentul de persoane condamnate, acesta este vădit disproporționat, ponderea bărbaților condamnați este mai mult de 95%. Se relevă preocuparea forurilor superioare ale statului de a elabora noi metode de prevenire atât din punct de vedere juridico-penale prin aplicarea cu celeritate a pedepselor precum și pentru monitorizarea stării aparente și a tendințelor infracționalității violente, atât de către Institutul de Statistică din cadrul Ministerul Afacerilor Interne cât și de Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești și Administrația Națională a Penitenciarelor, care este una esențială, identificându-se scopul nemijlocit de realizare a investigațiilor și monitorizării fenomenului infracțional.

Actualul sistem de justiție identifică subiectul infracțiunii ca o persoană vulnerabilă care beneficiază de prezumția de nevinovăție. Individualizarea pedepselor penale sunt adaptate la situațiile specifice personale și sunt mai mici pentru comiterea infracțiunilor cum este cea prevăzută la art. 147 CP al RM, ținând cont de determinarea stărilor în care se află mama în momentul săvârșirii faptei. Măsurile non-privative de libertate sunt prioritare față de pedeapsa cu închisoarea, în special pentru mamele minore. Relevante sunt hotărârile prin care instanțele de judecată condamnă cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau cu suspendarea parțială conform art. 90 CP al RM, considerând că sunt suficiente prin atingerea scopului în corectarea poziției subiectului în societate.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Caracterul novator și originalitatea rezultatelor științifice obținute în urma elaborării prezentei cercetări științifice constau în următoarele aspecte: 1) evaluarea modelelor de incriminare a infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei și implicit a uciderii nou-născutului de către mamă, prin metoda comparativă de studiere a legislației penale din alte state; 2) analiza retrospectivă a incriminării pruncuciderii în legislația penală din alte state, a Republicii Moldova și a României; 3) evaluarea modelelor de incriminare a infracțiunii de uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă, în legislația penală a României și a infracțiunii pruncuciderii în legislația penală a Republicii Moldova; 4) elaborarea unei noi noțiuni juridice privind răspunderea penală pentru infracțiunea de uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă, în legislația penală a României și a infracțiunii pruncuciderii, în legislația penală a Republicii Moldova; 5) constatarea semnelor care diferențiază infracțiunea de pruncucidere față de alte infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei, prin prisma legislației penale a Republicii Moldova; 6) înaintarea recomandărilor care ar trebui luate în considerare pentru îmbunătățirea cadrului legislativ al incriminării infracțiunii articolelor 147 CP RM și 200 alin.(1) CP României.

Ca rezultat al unui tratament complex al obiectului de cercetare, a fost soluționată problema științifică actuală de importanță majoră care rezidă în conturarea unui cadru conceptual complex cu privire la natura juridică a pruncuciderii prin prisma normelor penale naționale și internaționale, a doctrinei și jurisprudenței acumulate în această cercetare, care a dus la identificarea vidurilor legislative în regimul de protecție și sancționare juridico-penală și în elaborarea unor norme de *lege ferenda* care au avut ca scop consolidarea normei penale a infracțiunii de uciderea nou-născutului de către mamă în ambele state.

Concluzii generale:

Instituția protejării vieții, implicit a nou-născutului prin prisma drepturilor omului este reglementată atât la nivel internațional în forma sa generală, cât și la nivel național în forme particulare. Obiectivul principal al tratatelor internaționale și a legislațiilor penale ale statelor, care reglementează începutul dreptului la viață, drepturile omului și ale unui proces echitabil în vederea consacării principiului legalității infracțiunilor, este realizarea unei unități mai strânse între statele membre ale Consiliului Europei pentru protejarea vieții, a libertății individuale și a statului de drept, principii care constituie fundamentul tuturor democrațiilor autentice care influențează viața persoanei.⁵²⁴ (A se vedea: Capitolul I, Compartimentul 1.1);

„Infracțiunile contra vieții și sănătății persoanei, datorită particularităților pe care le

⁵²⁴CUCIURCĂ, A., DUDA, E. *Infracțiunea de pruncucidere prin prisma reglementărilor și doctrinei internaționale*, Ucraina, 2021., 455 p., (pp.81-85), [citat: 01.04.2022]. Disponibil: <http://dspace.uasm.md:8080/xmlui/handle/123456789/6976> , p.84

prezintă, ocupă un loc distinct. Ținând cont de aceste aspecte, legiuitorii străini dezvoltând ideea că în centrul preocupărilor unei societăți democratice se situează persoana, viața și sănătatea în calitate de valori sociale primordiale care necesită o asigurare juridică multilaterală, a situat capitolul cu privire la infracțiunile contra vieții și sănătății și implicit a uciderii nou-născutului de către mamă în primele Capitole ale Părții Speciale al Codului penal”⁵²⁵. (A se vedea: Compartimentul 1.2)

„În contextul reformei judiciare și de drept, legislația penală a cunoscut o evoluție esențială care a fost impusă de dezvoltarea relațiilor interumane și a societății, care a dus la o adaptare a legislației din RM la principiile și normele dreptului internațional. Pruncuciderea este incriminată în toate legislațiile penale din străinătate ca infracțiune distinctă, însă, conținutul legal și caracteristicile sale nu au aceeași structură, variind de la un stat de drept la altul. Viața constituie bunul cel mai valoros al ființei umane, fundamentul existenței și dezvoltării persoanei, fără de care nu pot fi concepute nici celelalte componente ale acesteia cum ar fi: sănătatea, integritatea corporală sau libertatea”⁵²⁶. (A se vedea: Compartimentul 1.3)

Referitor la reglementarea infracțiunii prevăzută la art. 200 alin.(1) din CP al României, au fost emise următoarele concluzii:

1. Obiectul juridic special al infracțiunii prev. la art.200 alin.(1) CP al României îl constituie relațiile sociale care sunt reprezentate de apărarea familiei și implicit a membrilor acesteia prin actele care aduc atingere acestor relații. Corpul copilului nou-născut constituie obiectul material al infracțiunii de ucidere săvârșită de către mamă, acesta fiind privit ca o totalitate de funcții și procese organice care mențin în viață orice persoană. (A se vedea: Compartimentul 2.3)

2. Utilizarea noțiunii de uciderea nou-născutului se referă la comiterea actelor vătămătoare de către mamă asupra produsului de concepție umană aflat la termenul fiziologic al nașterii care în accepțiunea medicinei este raportat la o durată a sarcinii de 9 luni calendaristice sau 280 de zile care se realizează după declanșarea procesului natural al nașterii dar care nu se poate realiza decât până la cel mult 24 de ore de la momentul nașterii. (A se vedea: Compartimentul 2.3)

3. Lămurirea stării de nou-născut se află în legătură cu cea a viabilității fătului și a duratei vieții intrauterine, care este absolut indispensabilă sub aspectul delimitării infracțiunii reglementate la art. 200 alin.(1) CP al României față de alte infracțiuni cum ar fi cea de omor sau vătămarea fătului. Determinarea exactă de către specialiști a stării de nou-născut, este deosebit de

⁵²⁵ DUDA E. *Răspunderea pentru comiterea infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei: studiu comparativ al legislației unor state*, Revista Știința juridică autohtonă prin prisma valorilor și tradițiilor europene. U.L.I.M. – Fac. de Drept. Chișinău, 2015, (176-187), ISBN:978-9975-3058-2-2, p.187

⁵²⁶ DUDA E. *Criminal liability for the crime of infanticide in the Republic of Moldova. (Răspunderea penală pentru infracțiunea de pruncucidere în Republica Moldova)*, Editura Universul Juridic, București, 2021, (574-579), 610 p., ISBN: 978-606-39-0912-2, p. 578

importantă atât sub aspectul încadrării juridice corecte a faptei cât și al activităților ce determină administrarea probelor și alegerii tacticilor de cercetare. (A se vedea: Compartimentul 2.4)

4. Din punct de vedere medical calitatea de nou-născut a subiectului pasiv poate subzista numai în primele ore de la declanșarea procesului fiziologic al nașterii și nu are niciun fel de relevanță dacă prezintă malformații congenitale, îndeplinește criteriile somato-psihice sau de viabilitate sau dacă este dorit de mamă sau de ceilalți membrii. (A se vedea: Compartimentul 2.5)

5. Subiectul activ nemijlocit, unic (exclusiv) și calificat este numai mama naturală sau purtătoare/parturienta (surogat) a copilului nou-născut, căsătorită sau necăsătorită care se află la momentul săvârșirii infracțiunii într-o stare de tulburare psihică. (A se vedea: Compartiment 2.4)

6. Cu privire la reglementarea infracțiunii prev. la art.200 alin.(1) din CP al României se constată că față de CP al României din 1969, unde cerința esențială pentru existența infracțiunii de pruncucidere era de ordin subiectiv, respectiv *tulburare pricinuită de naștere*, legiuitorul actual observând că această condiție a provocat în practica judiciară numeroase controverse a modificat această condiție, înlocuind-o cu termenul de *mama aflată în stare de tulburare psihică*, eliminând astfel orice probleme de interpretare care ar putea genera distorsiuni în aplicarea legii. (A se vedea: Compartimentul 2.5)

7. În sensul art. 200 alin.(1) CP al României noțiunea de tulburare psihică o putem identifica numai în contextul psihologic sau fiziologic care nu cuprinde și aspectul social restrângând particularitățile ce rezultau din expresia tulburare pricinuită de naștere. Tulburarea psihică nu este limitată strict la cea creată de starea de graviditate urmată de procesul nașterii, iar implicațiile contextului social se înscriu în condiția subiectivă impusă de actuala reglementare a infracțiunii. La fel și stările emoțional-afective care au fost determinate de conflicte rezultate din percepția psihică a mamei că nu își dorește copilul sau că va fi judecată de către membrii comunității într-un mod negativ. (A se vedea: Compartimentul 2.6)

Referitor la reglementarea infracțiunii prevăzută de art. 147 CP al RM, au fost emise următoarele concluzii:

1. Reglementarea infracțiunii prevăzute de art.147 CP al RM conține o abordare actualizată a infracțiunii cercetate, în concordanță cu criteriile științifice din domeniul medical; activitatea vătămătoare este exprimată prin orice acțiune sau inacțiune cauzată nou-născutului care ar avea ca urmare moartea biologică; la configurarea elementului material se impune ca acțiunea sau inacțiunea să aibă loc în timpul nașterii sau după naștere; pentru a subzista infracțiunea, mama trebuie să se afle sub imperiul unor tulburări fizice sau psihice care să-i afecteze discernământul

până la limita iresponsabilității.⁵²⁷ (A se vedea: Capitolul 3, Compartimentul 3.2)

2. Obiectul juridic al infracțiunii de pruncucidere are structura față de configurația tipică a infracțiunii de omor mai restrânsă, făcând referire strict la dreptul de viață al nou-născutului, oferind ca poziție a definiției obiectului juridic al infracțiunii prevăzute la art.147 CP al RM: *relațiile sociale care ocrotesc dreptul la viață, integritatea corporală sau sănătatea nou-născutului, lezate sau subminate prin încălcarea normelor ce ocrotesc valorile sociale.* (A se vedea: Compartimentul 3.3)

3. Obiectul material al infracțiunii de omor este corpul persoanei care se afla în viață când au fost exercitate acțiunile vătămătoare de către autor; în calitate de obiect material al pruncuciderii, identificăm corpul fizic al copilului nou-născut. Acesta are o semnificație proprie dreptului penal și reiese din analiza circumstanțelor obiective cu privire la începutul actului nașterii și menținerea semnelor nașterii recente pe corpul copilului. Normele juridico-penale, analizate din punct de vedere al infracțiunii prevăzute de art. 147 CP al RM nu fac diferență între noțiunile de *copil nou-născut și făt aflat în procesul de expulzare*, pornind de la etapa demarării nașterii fiziologice.(A se vedea: Compartimentul 3.4).

4.Viața copilului nou-născut se consideră începută din momentul declanșării nașterii fiziologice, după ce acesta a atins un anumit grad al capacității vitale, procesul nașterii fiind caracterizat prin contracții uterine, prin ritmicitatea care progresează concomitent cu creșterea duratei și a tonusului uterin. Viața apare din momentul separării copilului de corpul mamei, însă, consecința unei astfel de teorii ar duce la încălcarea dreptului la viață al copilului care deja se naște, încălcând norma juridico-penală a infracțiunii de pruncucidere. (A se vedea: Compartimentul 3.5)

5. Perioada *imediată de după naștere* este identificată ca fiind pornită după ce nou-născutul a fost expulzat total din uterul mamei și se prelungește pe o perioadă de 24 de ore atât timp cât pe corpul nou-născutului se mențin semnele nașterii recente cât și a stării de tulburare în care se găsește mama aflată sub imperiul durerilor provocate de actul biologic al nașterii. Propunem ca prevederile cu privire la noțiunea de viabil care sunt reglementate conform Ordinului Ministerului Sănătății al RM și elaborate de Organizația Mondială a Sănătății, să fie publicate în Monitorul Oficial, pentru a se putea stabili cu exactitate criteriile viabilității nou-născutului.

6. Precizările cu privire la obiectul material al infracțiunii care este reprezentat de corpul copilului nou-născut nu au nicio relevanță în ceea ce privește calitatea subiectului pasiv care definește persoana aflată în viață. Făcând referire la momentul instalării morții în corpul

⁵²⁷DUDA E. *Răspunderea penală pentru infracțiunea de pruncucidere în Republica Moldova*, Editura Universul Juridic, București, 2021, (574-579), 610 p., ISBN: 978-606-39-0912-2, p. 579

copilului, acesta pierde calitatea de subiect pasiv și este reprezentat de obiectul material al infracțiunii. (A se vedea: Compartimentul 3.5)

7. Tulburarea psihică provocată de actul nașterii, trebuie să aibă o anumită intensitate, pentru a produce o limitare a câmpului conștiinței mamei, infracțiunea de uciderea nou-născutului neputând fi comisă cu păstrarea discernământului. În determinarea categoriilor de tulburare psihică numai expertizele psihiatrice sunt identificate ca fiind relevante pentru stabilirea corectă a unui diagnostic care să diferențieze boală psihică cronică, de alte stări patologice care ar duce la diminuarea discernământului mamei. (A se vedea: Compartimentul 3.4)

8. Efectuarea expertizei medicale elaborată de medicul legist să fie completată cu o expertiză psihologică pentru evidențierea trăsăturilor subiectului, precum și identificarea unor forme de agresivitate sau afectivitate deosebite sau alte trăsături de natură să justifice atragerea elementului esențial de tulburare pricinuită de naștere, avute în vedere la calificare infracțiunii de pruncucidere. Introducerea în norma legislativă a Republicii Moldova a unor criterii în ceea ce privește tulburările psihice, impunându-se implementarea unor termenii limitativi „tulburare psihică ce are cauze hormonale cauzate de naștere”, care atestă starea de responsabilitate redusă, versus termenul de diminuarea discernământului, avându-se în vedere reglementarea prevederilor art.23¹ CP al RM, făptuitoarea fiind pasibilă astfel de responsabilitate penală redusă. (A se vedea: Compartimentul 3.5)

9. S-a stabilit că cerința esențială, cu privire la limitele de timp în care uciderea nou-născutului atrage calificarea infracțiunii de pruncucidere este ca acțiunea sau inacțiunea exercitată asupra corpului nou-născutului, să aibă loc *imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore*. Această cerință este în concordanță potrivit criteriului medico-legal al perioadei postpartum, dar și cu starea psihofizică în care se află mama ca urmare a nașterii, aspect care ar contribui la evitarea interpretărilor eronate de către practicieni, atât cu privire la intervalul în care pot să apară de regulă tulburările asociate cu nașterea, cât și cu privire la perioada în care copilul păstrează caracteristicile de nou-născut. Acest termen este interconectat temporal între actul biologic al nașterii și fapta comisă soluționând în mod concret din punct de vedere științific problema calității de nou născut în sens medico-legal. (A se vedea: Compartimentul 3.6)

10. Participația în rezultatul lipsirii de viață a copilului nou-născut săvârșită de către mama biologică, este în exclusivitate comisă în baza infracțiunii prev. de art. 145 CP RM.

II. În urma analizei conținutului juridic al infracțiunii de pruncucidere prev. la art. 147 CP al RM și ținând cont de concluziile generale sus amintite, se vor înainta următoarele **recomandări**:

1. Propunem schimbarea sintagmei Propunem schimbarea sintagmei tulburare pricinuită de

naștere în *stare de tulburare psihică*, astfel se pot avea în vedere și antecedentele medico-psihiatrice date de starea de graviditate, de stările psihice provocate de circumstanțele în care sunt realizate acțiunile sau inacțiunile vătămătoare în timpul nașterii și de mediul socio-moral în care subiectul s-a dezvoltat ca individ.

2. Propunem să se dea curs reglementării unor termeni sau expresii în prevederile CP al RM, cu privire la definiția *stricto sensu* a copilului nou-născut, pentru a nu produce erori legislative cu aplicații la interpretarea legală și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere, față de infracțiunile adiacente prevăzute de legea penală, respectiv: *care prezintă pe corpul nou-născutului semnele nașterii recente*.

3. Precizarea în norma de incriminare (art. 147 CP al RM), în mod expres a termenului de 24 de ore, termen până la care poate fi săvârșită infracțiunea și pot exista stările de tulburare psihice.

4. Introducerea în norma penală a Republicii Moldova a unor noi norme cu privire la sancționarea expresă a vătămării fătului și a vătămării nou-născutului prin cauzarea intenționată a unei suferințe fizice ce reprezintă tratamente inumane.

În lumina consemnărilor realizate propunem o redactare nouă, sancționarea art. 147 CP al RM urmând să aibă următoarea formulare:

Articolul 147 CP al RM. PRUNCUCIDEREA

Uciderea copilului nou-născut imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore, care prezintă pe corpul său semnele nașterii recente, săvârșită de către mama implicată în procesul biologic al nașterii, aflată în stare de tulburare psihică, cu diminuarea discernământului cauzată de naștere, se pedepsește cu închisoare de la doi la patru ani.

Completarea Codului Penal al Republicii Moldova prin introducerea unor noi norme în Partea specială a Codului Penal, Capitolul III-Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei.

Articolul 147¹ CP al RM. VĂTĂMAREA FĂTULUI

(1) Vătămarea fătului săvârșită de către mama aflată în stare de tulburare psihică, cu diminuarea discernământului, în timpul nașterii care a cauzat moartea copilului, se pedepsește cu închisoare de la 2 până la 4 ani.

(2) Vătămarea fătului săvârșită de către mama aflată în stare de tulburare psihică, cu diminuarea discernământului, prin care s-a cauzat ulterior copilului o vătămare corporală, se pedepsește cu închisoare de până la doi ani.

Articolul 147² CP al RM. TRATAMENTUL INUMAN CAUZAT NOU-NĂSCUTULUI

Tratamentul inuman prin care s-a cauzat intenționat o suferință fizică nou-născutului, ce prezintă pe corpul său semnele nașterii recente, de către mama sa aflată în stare de tulburare psihică, cu diminuarea discernământului, cauzată de naștere sau de către alte persoane, se

pedepsește cu închisoare de până la trei ani.

În urma analizei conținutului juridic al infracțiunii prev. de art. 200 alin. (1) din CP al României și ținând cont de concluziile generale sus amintite, se vor înainta următoarele **recomandări**: În lumina consemnărilor realizate propunem o redactare nouă de sancționare.

Articolul 200 CP al României. UCIDEREA NOU-NĂSCUTULUI SĂVÂRȘITĂ DE CĂTRE MAMĂ.

(1) Uciderea copilului nou-născut care prezintă pe corpul său semnele nașterii recente, săvârșită de către mamă imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore, datorită unei tulburări psihice cauzate de procesul biologic al nașterii, se pedepsește cu închisoare de la unu la 4 ani.

Articolul 200 CP al României se completează și se formulează după cum urmează:

(5) Prevederile articolului 77 CP al României nu se aplică alin.(1) din prezentul articol.

(6) Persoanele care participă la acțiunile mamei prevăzute la alineatul (1) cu scopul de a suprima viața copilului nou-născut, indiferent de forma de participare, se pedepsesc cu închisoare mai mare de 10 ani.

Avantajele recomandărilor contribuie la soluționarea controverselor privind interpretarea infracțiunii cercetate, în aplicarea unitară în dreptul penal din cele două state; ar asigura respectarea principiului legalității incriminării pruncuciderii; prevenirea erorilor judiciare privind interpretarea deficitară a prevederilor art. 147 CP al RM și art. 200 alin. (1) CP Român.

Planul de cercetare de perspectivă la tema lucrării, include următoarele repere: Stabilirea particularităților investigării infracțiunilor prev. art. 147 CP al RM și art. 200 alin. (1); Stabilirea conotațiilor între infracțiunea prev. art.147 CP al RM și infracțiunea de omor; Elucidarea conotațiilor psihologice ale pruncuciderii; Elaborarea proiectului de modificare și completare a Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 11/2012 și a Proiectului de Ghid pentru procurori cu privire la răspunderea penală a infracțiunii de pruncucidere.

BIBLIOGRAFIE:

I. Acte normative internaționale:

(1) *Convenția internațională cu privire la drepturile copilului*, adoptată la 20 noiembrie 1989 la New York. În vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, În Drepturile Omului – principalele instrumente cu caracter universal la care Republica Moldova este parte. Chișinău, Editura Garuda-Art, 1998, 732 p., ISBN:9975-9984-3-7;

(2) Convenția ONU cu privire la drepturile copilului. Adoptată de Adunarea Generală a ONU la 20 noiembrie 1989. Disponibil: http://www.unicef.org/moldova/CRC_RO.pdf [citat la 10 aprilie 2018];

(3) Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950, amendată de Protocoalele nr. 11 și 14, însoțită de Protocolul adițional și de Protocoalele nr. 4,6,7,12,13 și 16, ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.1298-XIII din 24.07.1997. În M. Of. al Republicii Moldova, 21 august 1997, nr.54-55/502, Disponibil: www.echr.coe.int [Citat la 10 aprilie 2017];

(4) Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată la New York la 10 decembrie 1948, prin Rezoluția 217 A în cadrul celei de-a treia sesiuni a adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, (Disponibil : http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Declaratia_Universala_a_Drepturilor_Omului.pdf) [Citat la 10.07.2018].

(5) Directiva nr. 2012/29/UE a Parlamentului European și al Consiliului din data de 25.10.2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității. Disponibil: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj> [Citat la 18 mai 2020];

(6) Manual de drept European privind drepturile copilului, Luxemburg: Oficiul pentru publicații al Uniunii Europene, 272 p., CoE, ISBN: 978-92-871-9899-0; Disponibil: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-ecthr-2015-handbook-european-law-rights-of-the-child_ro.pdf [Citat la 28 mai 2020].

(7) Pactul Internațional privitor la Drepturile Civile și Politice, adoptat și deschis spre semnare de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 16 decembrie 1966, intrând în vigoare la 23 martie 1976; (Disponibil: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/82590>) [Citat: 21.07.2019];

(8) Raportul anual al Uniunii Europene privind drepturile omului și democrația în lume în 2012 Anexa - Consiliul Uniunii Europene, Bruxelles, 13.05.2013; Disponibil: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9431-2013-INIT/ro/pdf> [Citat la 14 mai 2018];

(9) Protocoalele la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, Disponibil: https://www.echr.coe.int/documents/convention_ron.pdf [Citat la 28 mai 2020];

(10) Cod penal al Republicii Belarus, din 9 iulie 1999 nr.275-3, Acceptat de Camera Reprezentanților la 2 iunie 1999, Aprobat de Consiliul Republicii la 24 iunie 1999, (modificat la 26-05-2021); Disponibil: <https://cis-legislation.com> [Citat: 20.10.2021]

(11) Cod penal al Elveției, decretat de Adunarea Federală a Elveției, la 20 decembrie 1937, intrat în vigoare la 01 ianuarie 1942, modificat la 01 martie 2018 (SR/RS 311) Disponibil: https://ro.frwiki.wiki/wiki/Code_p%C3%A9nal_suisse [Citat: 20.04.2021]

(12) Cod penal al Finlandei din 1 iulie 1996 (39/1889, cu amendamente până la 766/2015), p.401, Disponibil: <http://codexpenal.just.ro/downloads/Cod-Penal-Finlanda-RO.pdf> [Citat: 20.04.2021]

(13) Cod penal al Franței, adoptat din 1960, modificat la 01.01.1994 (Disponibil: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719>

[Citat:02.09.2018]

(14) Penal code of France. Code pénal Version consolidée au 14 février 2015. Disponibil: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071154?codeTitle=Code+de+proc%C3%A9dure+p%C3%A9nale [Citat: 22.03.2019]

(15) Cod penal al Republicii Federale Germania, din 15 mai 1871, publicat în M.Of,nr.1, p.3322, M.O.III-FNA 450-2, în versiunea publicată la data de 13 noiembrie 1998 (BGBl. I pag. 3322), ultima modificare prin articol 1 din Legea din 30 octombrie 2017 (BGBl. I pag. 3618); ultima modificare prin articol 1 din Legea din 30 octombrie 2017 (BGBl. I pag. 3618), Observație: include modificările din 01.11.2017, Disponibil: <https://docplayer.ro/178397838-Codul-penal-al-republicii-federale-germania.html> [Citat: 20.04.2021]

(16) Cod Penal Spaniol, Legea 10/1995, 23 noiembrie Actualizată la data de 16 martie 2004 Direcția Generală de Politică Legislativă și Cooperare Juridică Internațională, Subdirecția Generală de Politică Legislativă, Ministerul Justiției Legea Organică 10/1995, din 23 noiembrie, din Codul Penal (publicată în B.O.E., Buletinul Oficial Spaniol - nr.281, 24 noiembrie, Disponibil: <https://www.scribd.com/doc/91084903/Codul-Penal-Spaniol> [Citat: 20.04.2021]

(17) Cod Penal al Republicii Italia din 1930 în vigoare, actualizat. Disponibil: <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Italia-RO.html> [Citat: 20.04.2022]

(18) Sistemul judiciar din Marea Britanie (partea II) din 15 aprilie 2014, Disponibil: www.angliamea.ro/despre_anglia/guvernul_politia_in_mareabritanie/sistemul_judiciar_din_marea_britanie [citiat 16.04.2021]

(19) Legea Infanticide Act 1939, face aranjamente similare și pentru Irlanda de Nord, House of Lords Hansard, 22 martie 1938, Disponibil: www.ro.regionkosice/wiki/infaticide_act [Citat: 16.04.2021]

(20) Cod penal al Federației Ruse. Adoptat de Duma de Stat la 24 mai 1996 (modificată prin legile federale din 27.05.98 nr. 77-FZ, din 25.06.98 nr. 92-FZ). Disponibil: <http://www.ukru.ru/code/02/index.htm> [Citat: 20.04.2022].

II. Acte normative Republica Moldova/România

(21) Codul Penal al Republicii Moldova din 24 martie 1961. În: Veștile R.S.S.M. 1961, nr. 10. Chișinău, Editura Cuant, 1997. 390 p.; Disponibil: <https://pdfslide.net/documents/codul-penal-al-rm-din-1961-abrogat.html> [Citat la 18 mai 2020];

(22) Codul penal al Republicii Moldova. Proiect. Chișinău: Garuda-Art, 1999. 175 p;

(23) Codul penal al Republicii Moldova actualizat, Chișinău, Editura Tipografia Centrală, 2024, 184 p., ISBN: 978-9975-3517-4-4;

(24) Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.128-129. Actualizat prin Legea nr.277-XVI din 18.12.2008, în vigoare la data de 24 mai 2009; (Disponibil: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/ro/md/md138ro.pdf> [Citat la 19 mai 2020];

(25) Codul de procedură penală al Republicii Moldova, Chișinău: Farmec Lux, 2023, Tipografia Centrală, 304.p, ISBN: 978-9975-3517-5-1;

(26) Constituția Republicii Moldova, nr.1 adoptată la 24 iulie 1994. În: M. Of. al RM, 1994, nr. 1/5. În vigoare din 27.05.1995; Disponibil: http://constcourt.md/public/files/file/Baza%20legala/constitutia_ro_22.05.17_ro.pdf [Citat: 21.07.2019];

(27) Hotărârea nr. 152 din 21 iunie 1994 privind aprobarea Concepției reformei judiciare și de drept în Republica Moldova. Publicat: în Monitorul Oficial a Republicii Moldova nr.6 din 30 iunie 1994. Anexă la Hotărârea Parlamentului nr.125-XIII din 21 iunie 1994. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=62580&lang=ro [Citat la 29 mai 2020];

(28) Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a RM cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art.145-148 CP RM),nr.11din

- 24.12.2012 Disponibil: <http://csj.md/content.php?menu=1442&lang=5> [Accesat 10.05.2023]
- (29) Legea privind drepturile copilului nr.338 –XIII adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 15 decembrie 1994, în M.Of al RM, nr.13/127 din 15 decembrie 1994. În vigoare din 2 martie 1995. Disponibil: <http://www.asp.gov.md/ro/node/1315> [Citat la 29 mai 2020];
- (30) Legea nr. 231 din 25 noiembrie 2011 privind aprobarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016. Publicat: în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 1-6 art.06 din 06 ianuarie 2012. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=50463&lang=ro [Citat la 29 mai 2020];
- (31) Legea ocrotirii sănătății nr.411 din 28 martie 1995, publicată în M. Of. al Republicii Moldova, 1995, nr.34/373, în vigoare din 22 iunie 1995, Disponibil: https://www-legis-md.translate.goog/cautare/getResults?doc_id=119465&lang=ro&_x_tr_sl=ru&_x_tr_tl=ro&_x_tr_hl=ro&_x_tr_pto=sc&_x_tr_hist=true [Citat la 29 iunie 2020];
- (32) Codul Familiei Republicii Moldova, nr.1316-XIV din 26.10.2000, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.47-48 din 26.04.2001, Disponibil: http://www.law-moldova.com/laws/rom/semeyny_codex_ro.txt [Citat la 29 iunie 2020];
- (33) Ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova, despre unele măsuri privind ocrotirea sănătății femeii și reducerea numărului de avorturi în Republică, nr.152 din 03 august 1994, cu modificările ulterioare din 04 ianuarie 1999, Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=37226&lang=ro [Citat la 29.05.2021];
- (34) Raport al Guvernului Republicii Moldova privind implementarea planului de acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană (februarie 2005- August 2006); Disponibil: https://mfa.gov.md/Img/Docs/Raport_Parmue_Ro.-%20Pdf [Citat la 18 mai 2020];
- (35) Codul penal român al Principatelor Unite Române, Alexandru Ioan Cuza, în vigoare de la 30 aprilie 1865, republicat în M.Of., partea I, nr.0 din 22 octombrie 1912. Disponibil: <https://blog.wolterskluwer.ro/codul-penal-de-la-1865-omoru-si-alte-crime-mari/> [Citat la 29.05.2021];
- (36) Cod penal din 1936, Carol al II-lea, potrivit legii intitulat „Denumirea Codurilor de unificare a legislației” promulgat cu Înaltul decret regal nr.471 din 17 martie 1936, decretat sub Legea nr.577/1936, publicat în M.Of. Partea I nr.65 din 18 martie 1936. Disponibil: <https://lege5.ro/gratuit/heztqznu/codul-penal-din-1936> [Accesat: 10.10.2021];
- (37) Codul penal al României din 1968, adoptat prin Legea nr. 15/1968, în Buletinul Oficial al României, 1968, nr. 79-79 bis. Republicat în Monitorul Oficial nr. 65 din 16 aprilie 1997, cu modificările și completările ulterioare. Disponibil: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/191> [Citat: 16.03.2018];
- (38) Noul Cod penal român adoptat prin Legea nr. 286/2009, publicat în M. Of. nr. 510 din 24 iulie 2009, modificat și completat prin: Legea nr.27/2012 pentru modificarea și completarea Cod Pen. al României și a Legii nr.286/2009 privind C. Pen. (În M. Of. nr. 180/20 martie 2012); Disponibil: <http://www.imliasi.ro/Noul%20cod%20penal.pdf> [Citat: 16.03.2018];
- (39) Cod Civil al României, Legea nr.287/2009 , Publicat în Monitorul Oficial nr.505 din 15 iulie 2011, (art.34) Disponibil: <https://legeaz.net/noul-cod-civil/art-34-notiune-capacitatea-de-folosinta-capacitatea-civila-a-persoanei-fizice>[Citat: 16.03.2018];
- (40) Constituția României revizuită prin Legea nr.429/2003, aprobată prin referendumul național din 18-19 octombrie 2003 confirmat prin Hotărârea Curții Constituționale nr.3 din 22.10.2003. Disponibil: http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm_act_text?id=51046 [Citat: 16.03.2018];
- (41) Codul de procedură penală al României din 2010. În vigoare de la 01 februarie 2014. Consolidarea din data de 13 august 2018. În:M.Of. Partea I, 2010, nr.486. Disponibil: <https://lege5.ro/Gratuit/geztkobvha/codul-de-procedura-penala-din-2010> [Citat: 16.03.2018];
- (42) Legea nr. 140 din 5 noiembrie 1996 pentru modificarea și completarea Codului penal al României, publicată în Monitorul Oficial, nr. 289 din 14 noiembrie 1996. Disponibil:

<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/8709> [Citat: 16.05.2020];

(43) Legea nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, republicată și actualizată, în Monitorul Oficial al României nr.652 din 13 septembrie 2012. Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/37898> [Citat: 10.10.2021];

(44) Ordinul comun al Ministerului Justiției nr.1134/C din 25 mai 2000 și Ministerul Sănătății nr.255 din 4 aprilie 2000, pentru aprobarea Normelor procedurale privind efectuarea expertizelor, a constatărilor și a altor lucrări medico-legale, În M. Of. al României, partea I, nr.459 din 19 septembrie 2000. Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/24278> [Citat: 10.10.2021];

(45) Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal elaborat de Ministerul Justiției, adoptat de Parlamentul României, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.510 din 24 iulie 2009. Disponibil: <https://www.cdep.ro/comisii/juridica/pdf/2023/rp245.pdf> [citat la 06 mai 2020].

(46) Decret Lege nr.2 din 27 decembrie 1989, privind constituirea, organizarea și funcționarea Consiliului Frontului Salvării Naționale, emitent Frontul Salvării Naționale, în Monitorul Oficial al României nr.4 din 27 decembrie 1989, Disponibil: <https://lege5.ro/Gratuit/heydamzt/decretul-lege-nr-2-1989-privind-constituirea-organizarea-si-functionarea-consiliului-frontului-salvarii-naționale-si-a-consiliilor-teritoriale-ale-frontului-salvarii-naționale?d=> [Citat: 20.06.2020];

(47) Decret Lege nr.770 din 1 octombrie 1966, privind interzicerea întreruperilor de sarcină, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 60 din 1 octombrie 1966. Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/177> [Citat: 10.10.2021];

(48) Decretul Lege nr.463 din 30 septembrie 1957 a Marii Adunări Naționale, privind încuviințarea întreruperilor de sarcină, publicat în M.Of. nr.26 din 30 septembrie 1957, în vigoare de la 30 septembrie 1957 până la 30 octombrie 1966, abrogat și înlocuit prin Decret nr. 770 / 1966 al Consiliului de Stat pentru reglementarea întreruperii cursului sarcinii, publicat în M.Of. al României nr. 60 din 01.10.1966. Disponibil: <https://lege5.ro/gratuit/g42tqobs/decretul-nr-463-1957-privind-incuviințarea-intreruperilor-de-sarcina> [Citat: 10.10.2021];

(49) Ordonanța de Guvern nr.2/2000, privind organizarea activității de expertiză tehnică judiciară și extrajudiciară, publicată în Monitorul Oficial nr.26 din 25 ianuarie 2000, Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/20653> [Citat: 20.04.2021];

(50) Legea nr. 272 din 21 iunie 2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, M. Of. al României, Partea I, nr. 557 din 23 iunie 2004, actualizată și republicată în M. Of. nr. 159 din 05.03.2014, Disponibil: <http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Legislatie/L272-2004-R.pdf> [Citat la 10 aprilie 2018];

(51) Legea nr. 45 din 3 aprilie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României nr.287 din 06 aprilie 2020, Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/224685> [Citat: 20.04.2021];

III. Literatura de specialitate (manuale, monografii, note de curs):

(52) AIONIȚOAI E., BERCHEȘAN V, et al., *Tratat de Metodică criminalistică*, vol. I, Editura „Carpați”, Craiova, 1994, p.376, ISBN:973-95706-2-3;

(53) ANTONIU G., BULAI C., DUVAC C., LĂMĂȘANU D. I., PASCU I., et al., *Explicații preliminare ale noului Cod penal, (Articolele 188-256), Partea specială*, vol. III, Editura Universul juridic, 2013, 656 p., ISBN: 978-606-673-182-9;

(54) BARBĂNEAGRĂ, A., BERLIBA, V., GURSCHI, C., et al., *Codul penal al Republicii Moldova -Comentat și adnotat, Partea Specială*, Editura Cartier, Chișinău, 2005, 656 p. ISBN 9975-29-338-X;

- (55) BARBĂNEAGRĂ A., ALECU G., BERLIBA V., BUDECI V., CARPOV T., CUȘNIR V., COJOCARU R., et.al., *Codul penal al Republicii Moldova -Comentariu*, ediția a II-a revăzută și completată, Editura Sarmis, Chișinău, 2009, 859 p., ISBN 978-9975-105-20-0;
- (56) BARBU C., *Ocrotirea persoanei în dreptul penal al Republicii Socialiste România*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1977, 265 p.;
- (57) BASARAB M., PAȘCA V., MATEUȚ GH., MEDEANU T., et al., *Codul penal comentat. Partea specială*, vol. II, Editura Hamangiu, București, 2008, 1145 p., ISBN:978-973-1836-67-6;
- (58) BELIȘ V., *Tratat de medicină legală*, vol. 2, Editura Medicală, București, 1995, 976 p., ISBN:973-39-0272-1;
- (59) BELIȘ V., *Medicină legală*, Editura Teora, București, 1992, 190 p., ISBN:973-601-012-0;
- (60) BITOLEANU I., *Introducere în istoria dreptului*, Editura Fundației „România de Măine”, București, 2006, 320 p., ISBN: 973-725-478-3;
- (61) BODORONCEA G., CIOCLEI V., KUGLAY I., LEFTERACHE L.V., MANEA T., NEDELICU I., VASILE F.M., *Codul Penal. Comentariu pe articole*, Editura C. H. Beck, București, 2014, 936 p. ISBN: 978-606-18-0408-5;
- (62) BODORONCEA G., CIOCLEI V., KUGLAY I., LEFTERACHE L.V., MANEA T., NEDELICU I., VASILE F.M., ZLATI G., *Codul penal comentariu pe articole, Art. 1-446*, ediția 3, Editura C. H. Beck, București 2020, 1898 p., ISBN: 978-606-18-1008-6;
- (63) BOGDAN S., *Drept penal. Partea specială*, Editura Universul Juridic, București, 2009, 470 p., ISBN:978-973-127-133-0;
- (64) BOGDAN, S., SERBAN, D.A. *Drept penal Partea specială Infracțiuni contra persoanei și contra înfăptuirii justiției*, ed. a 2-a, Editura Universul Juridic, 520 p., ISBN: 978-606-39-0662-6;
- (65) BORODAC Al., *Manual de drept penal. Partea generală*, Chișinău, 2005, 512 p., ISBN:9975-935-77-X;
- (66) BOROI Al., *Pruncuciderea și uciderea din culpă*, Editura Ministerului de Interne, 1992, 126 p., ISBN.973-95674-3-6;
- (67) BOROI Al., *Infracțiuni contra vieții*, Editura ALL BECK, București, 1999, 272 p., ISBN: 973-9435-57-2;
- (68) BOROI Al., *Drept penal. Partea specială. Conform Noului Cod penal*, ediția 2, Editura C.H. Beck, 2014, 844 p., ISBN: 978-606-18-0372-9;
- (69) BOTNARU S., ȘAVGA A., GROSU V., GRAMA M., *Drept Penal, Partea generală*, vol. I, ediția a II a, Editura Cartierul Juridic, Chișinău, 2005, 624 p. ISBN 9975-79-329-0; Disponibil: <http://drept.usm.md/public/files/Dreptpenalgeneral3acfb.pdf> [Citat la 06 mai 2021].
- (70) BRÎNZA S., ULIANOVSCHE X., STATI V., ȚURCANU I., GROSU V., *Drept penal. Partea Specială*. ediția a II-a, Chișinău, Editura Cartier, 2005, 804 p., ISBN: 9975-79-325-8; Disponibil:<http://drept.usm.md/public/files/Dreptpenalspecialf2f52.pdf> [Citat la 18 mai 2018];
- (71) BRÎNZA S., STATI V., *Tratat de drept penal. Partea specială. În 2 volume, Volumul I*. Chișinău, Tipografia Centrală, 2015, 1328 p., (318-329), ISBN: 978-9975-53-469-7;
- (72) BREBAN V., *Dicționar al limbii române contemporane*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986, 679 p.;
- (73) BULAI C., FILIPAȘ A., MITRACHE C., *Instituții de drept penal – curs selectiv pentru examenul de licență*, Editura Trei, București, 2006, 360 p., ISBN:973-707-065-8;
- (74) BUTIUC C., *Infracțiunea complexă*, Editura ALL Beck, București, 1999, 194 p., ISBN: 973-9435-16-5;
- (75) CIOBANU IGOR A., *Criminologie*, Catedra de Drept Penal și Criminologie, vol. I, Universitatea de Stat din Moldova, Editura Cartdidact, 2007, 210 p., ISBN 978-9975-9912-1-6;
- (76) CIOCLEI V., *Drept penal, Partea specială, Infracțiuni contra persoanei, Cu referiri la*

- Noul Cod penal*, Editura C.H. Beck, București, 2009, 304 p., ISBN: 978-973-115-670-5;
- (77) CIOCLEI V., *Cod penal și Cod de procedură penală: actualizat octombrie 2020*, Editura C.H. Beck, București, 2020, 537 p., ISBN: 978-606-18-1032-1;
- (78) CIOCLEI V., *Manual de criminologie*, ediția 9, Editura C.H. Beck, București, 2021, 224 p., ISBN: 978-606-18-1065-9;
- (79) CRIȘU C., CRIȘU Ș., *Codul penal și Codul de procedură penală cu modificările până la 01.01.1997*, Editura Argessis, 1997, 303 p.;
- (80) DIACONESCU GH., DUVAC C., *Tratat de drept penal. Partea specială*, Editura C. H. Beck, București, 2009, 1156 p., ISBN: 973-115-541-8;
- (81) DIACONESCU H., RĂDUCANU R., *Infrațiuni contra vieții, integrității sau sănătății persoanei*, Editura C. H. Beck, București, 2014, 272 p., ISBN: 978-606-18-0378-1;
- (82) Dicționar enciclopedic, vol. V (O-Q), Editura politică, București, 2004, 568 p., ISBN: 973-45-0472-X;
- (83) DOBRINESCU I., *Infrațiuni contra vieții persoanei*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1987, 184 p.;
- (84) DOBRINOIU V., NISTOREANU GH., PASCU I., MOLNAR I., LAZĂR V.,BOROI A., *Drept penal. Partea generală*, Ed. Atlax Lex, București,1994, 484 p., ISBN 973-95922-6-0;
- (85) DOBRINOIU V., DIMA T., *Drept penal – Partea Generală și Partea Specială – Licență*, Universitatea „Nicolae Titulescu” București Facultatea de Drept, Editura Lumina Lex, București, 2002, 672 p., ISBN: 973-588-455-0;
- (86) DONGOROZ V., DĂRÎNGĂ GH., KAHANE S., *Noul cod penal și codul penal anterior: prezentare comparativă*, Editura Politică, București, 1968, 270 p.;
- (87) DONGOROZ V., KAHANE S., OANCEA I., et.al., *Explicații teoretice ale Codului Penal Român, Partea specială*, vol. III, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Institutul de Cercetări Juridice, București, 1971, 676 p.;
- (88) DRAGOMIRESCU V., *Problematică și metodologia medico-legală*, Editura Medicală, București, 1980, 376 p.;
- (89) DRĂGAN V., *Pruncuciderea din punct de vedere medico-legal*, Universitatea de București, Școala Superioară de Științe de Stat, Editura Frații Csenedeș, Timișoara, 1930, 236 p.;
- (90) DUCULESCU V., *Protecția juridică a drepturilor omului - mijloace interne și internaționale*, Editura Lumina Lex, București, 2008, 480 p., ISBN 973-588-066-0;
- (91) DORON R., PAROT F., *Dicționar de psihologie*, Editura Humanitas, 1999, 896 p., ISBN: 973-28-0821-7;
- (92) DUVAC C., DIACONESCU Ghe., *Tratat de drept penal. Partea specială*, București, Editura C. H. Beck, 2009, 1156 p., ISBN: 978-973-115-541-8;
- (93) GHEORGHITĂ M., *Drept penal special. Sinteză de teorie și practică judiciară*, ediția a II-a, Editura Lumina Lex, 1999, 240 p., ISBN-10: 973-588-1020;
- (94) IFTENIE V., DERMENGIU D., *Medicină legală*, ediția III, Editura C.H. Beck, București, 2019, 664 p., ISBN: 978-606-18-0900-4;
- (95) IUGAN V. A., *Codul penal adnotat, Partea Specială, Jurisprudență națională, 2014-2020*, Editura Universul Juridic, București, 2020, 540 p., ISBN:978-606-39-0476-9;
- (96) GÎRLĂ L., *Aspecte teoretice și practice privind infracțiunea de pruncucidere*, Monografie, Chișinău: CEP USM, 2006, 216 p., ISBN: 978-9975-70-623-0;
- (97) GROZA G., *Psihologie aplicată în procesul penal*, Editura Universul Juridic, București, 2019, 259 p., ISBN:978-606-39-0578-0;
- (98) KRASIKOV A.H., *Protecția juridică penală a drepturilor și libertăților omului în Rusia*, Saratov, Editura Polygraphist, 211 p., 1996;
- (99) KRAUS-MANOLESCU A., PREDA I., *Tanatologie medico-legală*, Editura Medicală, 1967, 869 p.;
- (100) LELLORD F., ANDRE C., *Cum să ne purtăm cu personalitățile dificile*, Editura Trei,

2003, 333 p., ISBN:973-8291-76-3;

(101) LUBURICI M., *Teoria generală a dreptului*, Universitatea Creștină Dimitrie Cantemir, București, 1994, 237 p., ISBN: 973-562-021-9;

(102) LUPAȘCU D., *Codul Civil și Codul de procedură civilă, ediția 1*, Editura Universul Juridic, București, 2017, 609 p., ISBN: 978-606-673-793-7;

(103) LUPAȘCU D., *Codul Penal și Codul de procedură penală, Legislație consolidată și indexată*, Editura Universul Juridic, București, 2020, 461 p., ISBN: 978-606-39-0690-9;

(104) MARCU LIVIU P., *Istoria dreptului românesc*, Editura Lumina Lex, București, 1997, 376 p., ISBN:973-9186-95-5;

(105) MIRON I., ANANE I., MIRON C., *Drept procesual penal. Parte generală*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2006, 548 p., ISBN:973-644-493-7;

(106) MITROFAN N., ZDRENGHEA V., BUTOI T., *Psihologie judiciară*, Casa de editură și presă „Șansa S.R.L.”, București, 1994, 359 p., ISBN:973-9167-32-2;

(107) MCBRIDE J. *Drepturile omului și procedura penală. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului*, Consiliul European, ediția a 2-a, 556 p., ISBN 978-92-871-8480-1;

(108) NISTOREANU GH., MOLNAR I., BOROI AL., DOBRINOIU V., et al., *Drept penal. Partea specială cu propunerile cuprinse în Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului penal și a Codului de procedură penală*, Editura Continent XXI, București, 1995, ISBN: 973-96679-7-X;

(109) NISTOREANU GH., BOROI AL., *Drept penal. Partea specială*. ediția a 2-a, Editura ALL Beck, București, 2002, p. 244

(110) NISTOREANU GH., DOBRINOIU V., BOROI AL., PASCU I., MOLNAR I., LAZĂR V., *Drept penal, Partea specială*, Editura Europa Nova, București, 1997, 735 p., ISBN:973-9183-46-8;

(111) PANDREA P., *CRIMINOLOGIA DIALECTICĂ*, EDITURA FUNDAȚIA REGELUI MIHAI I, BUCUREȘTI, , M. Of. și Imprimeriile statului. Imprimeria Națională, 1945, 466 p.;

(112) PARASCHIV G., *Drept penal. Partea generală*, Editura Fundației România de Măine, București, 2005, 320 p., ISBN: 973-725-376-0;

(113) PARASCHIV C.S., *Fișe de procedură penală, ediția a 4-a revăzută și adăugită*, Editura Hamangiu, 2019, 705 p., ISBN:978-606-27-1295-2;

(114) PASCU I., *Drept penal. Parte generală, Examinarea instituțiilor fundamentale ale Dreptului penal potrivit dispozițiilor Codului penal în vigoare*, Editura Hamangiu, București, 2007, 551 p, ISBN 978-9731720-04-3;

(115) PASCU I., DOBRINOIU V., HOTCA M. A., PĂUN C., et al., *Noul cod penal comentat. Partea generală*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2014, 800 p. ISBN:978-606-673-262-8;

(116) PAȘCA I. C., *Criminalitatea organizată în perspectiva legislațiilor europene*, Editura Universul Juridic, București, 2015, 214 p., ISBN:978-606-673-675-6;

(117) PĂTULEA V., *Proces echitabil - Jurisprudența comentată a Curții Europene a Drepturilor Omului*, Editura „Institutul Român pentru drepturile omului”, București, 2007, 189 p., ISBN 978-973-9316-63-7;

(118) PĂUNESCU C., *Agresivitatea și condiția umană*, Editura Tehnică, București, 1994, 228 p., ISBN:973-31-0624-9;

(119) PREDESCU V., ANDREESCU I., ALEXIANU M., BRASLĂ N., et al., *Psihiatrie*, vol. II, Editura Medicală, București, 1998, 1140 p., ISBN:973-39-0295-0;

(120) PUȘCAȘU V., *Noul Cod penal adnotat*, Editura Hamangiu, 2014, 949 p., ISBN: 978-606-678-931-8;

(121) ROȘCA A., *Psihologia generală*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1971, 510 p.

(122) SANDU I. E., SANDU F., IONIȚĂ Ghe. I., *Criminologie*, Editura Sylvi, București, 2001, 559 p., ISBN: 973-9488-91-9;

(123) SCRIPCARU GH., TERBANŢEA M., *Patologie medico-legală*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1978, 663 p.;

(124) SCRIPCARU GH., TERBANŢEA M., *Patologie medico-legală*, ediția a II-a Revăzută și adăugită, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983, 556 p.;

(125) SCRIPCARU G., ASTĂRĂSTOAE V., BOIȘTEANU P., CHIRIȚĂ V., SCRIPCARU C., *Psihiatrie medico-legală*, Editura Polirom, București, 2002, 397 p., ISBN:973-683-863-3;

(126) STOICA A. O., *Drept penal. Partea specială*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1976, 535 p.;

(127) ȘTEMBERG M., GLADUN E., FRIPTU V., COROLCOVA N., *Obstetrică practică*, Editura Reclama, Chișinău, 2004, 428 p., ISBN 9975-932-95-9;

(128) TĂNĂSESCU I., *Curs de drept penal general*, Editura INS, București, 1997, 674 p., ISBN: 973-97722-8-5;

(129) TOADER T., *Drept penal roman, Partea specială*, Editura Hamangiu, București, 2009, 539 p., ISBN:978-606-522-098-0;

(130) TOADER T., Michinici M.I., Răducanu R., Răduleț S., et al., *Noul Cod penal Comentarii pe articole*, Editura Hamangiu, 2014, 678 p., ISBN:978-606-678-921-9;

(131) UDROIU M., *Noul Cod de Procedură Penală, Partea generală, Sinteze și grile*, Editura C.H. Beck, București, 2014, 689 p., ISBN: 978-606-18-0325-5;

(132) UDROIU M., *Drept Penal. Partea Specială*, ediția a 4-a, Editura C. H. Beck; 2017, 625 p., ISBN: 978-606-18-0693-5;

(133) UDROIU M., *Fișe de drept penal. Partea Generală. Teorie și cazuri practice*, Editura C.H. Beck, 2020, 449 p., ISBN 978-606-18-0991-2;

(134) UDROIU M., *Sinteze de drept penal Partea specială, ediția 4 - Vol. I*, București: C.H. Beck, 2023, 759 p., ISBN: 978-606-18-1291-2;

(135) VASILE D., DASCĂLU I. C., *Drepturile minorului și răspunderea pentru faptele sale. În contextul European - fără discriminare*, Ed. Lumen, Iași, 2009, 139 p., ISBN:978-973-166-136-0;

(136) VASILIU T., PAVEL D., ANTONIU G., LUCINESCU D., PAPADOPOL V., RĂMUREANU V., *Codul penal al Republicii Socialiste România - Comentat și adnotat, Partea specială*, vol. I, Editura științifică și enciclopedică, București, 1975, 578 p.;

(137) VOICU C., UZLĂU A. S., MOROȘANU R., GHIGHECI C., *Noul Cod penal, Ghid de aplicare pentru practicieni*, Editura Hamangiu, 2014, 610 p., ISBN:978-66-678-922-6;

IV. Articole științifice/ Rezumate ale conferințelor/Studii

(138) ANTONIU G., *Reflecții asupra conceptului de infracțiune*, Revista Studii și cercetări juridice, Nr. 2, Anul 25, aprilie-iunie 1980, Editura Academiei Române, (143-154);

(139) ANTONIU G., *Reforma penală și sistematizarea dispozițiilor penale*, Revista de Drept Penal, Anul IV, Nr.3, iulie-septembrie, 1997, (9-17), ISSN:973-95922-6-0;

(140) BERLIBA V., COJOCARU R., *Reglementări de drept vizând participația la infracțiunea de pruncucidere*, Revista Avocatul Poporului, 2004, nr.10-11, (24-26);

(141) Berliba V., Cojocaru R., *Infracțiunea de pruncucidere în legislația penală a Republicii Moldova*, Revista de Drept Penal, București, 2007, Anul XIV, nr.4, (179-184), ISSN:1223-0790,

(142) BERDILO R., *Responsabilitatea redusă și starea emoțională a subiectului infracțiunilor prevăzute la art.146, 147 și 156 din Codul Penal*, Revista Științifică a Universității de Stat din Moldova, 2021, nr.3(143), (150-159), Seria "Științe Juridice", ISSN 1814-3199;

(143) BERLIDO R., *Viața persoanei-valoare socială ocrotită de legea penală*, Revista Științe Juridice și Economice -Drept penal - în Conferința națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, USM, 7-8 noiembrie 2019, Chișinău, (163-166), ISBN: 978-9975-149-46-4;

(144) BRÎNZĂ L., *Legitima apărare și scuza provocării în lumina reglementărilor juridico-penale din România și din Republica Moldova*, Revista Națională de Drept, Chișinău, 2015,

nr.12(182), (10-15), ISSN 1811-0770;

(145) BRÎNZĂ S., *Infrațiunile prevăzute la art.146 și la 147 CP RM: Aspecte teoretice și practice*, Revista Studia Universitatis Moldaviae, Seria „Științe Sociale”, 2014, nr.3(73), (86-14), ISSN:1814-3199;

(146) BRÎNZĂ S., *Infrațiunile prevăzute la art.146 și la articolul 147 CP RM; aspecte teoretice și practice*. În Studia Universitatis Moldaviae, Seria „Științe Sociale”, nr.3(182), (86-104), 2014, ISSN:1814-3199;

(147) BRÎNZĂ S., STATI V., *Omorul pruncului de către mamă: răspundere și pedeapsa penală*. (Partea I) Revista Avocatul Poporului, 2000, nr.7-9, (31-41);

(148) BRÎNZĂ S., STATI V., *Previzibilitatea dispoziției de la lit. a) alin.(2) art.145 din Cod penal, aspecte legislative, jurisprudențiale, doctrinare, în Juridice Moldova*, Disponibil: <https://juridicemoldova.md/10732/previzibilitatea-dispozitiei-de-la-lit-a-alin-2-art-145-din-codul-penal-aspecte-legislative-jurisprudentiale-doctrinare.html> [citat: la 06 martie 2021].

(149) BRÎNZĂ S. Hotărârea plenului curții supreme de justiție a Republicii Moldova „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art.145-148 CP RM)” nr.11 din 24.12.2012: unele reflecții critice. În: Integrare prin cercetare și inovare. Științe juridice. Științe economice. 26-28 septembrie 2013, Chișinău. CEP USM, 2013, (109-111);

(150) BOROI Al., *Participația penală în cazul infracțiunii de pruncucidere*, Revista de Drept penal, nr.4/1996, (53-57), ISSN: 973-95922-6-0;

(151) BOROI Al.– *Aspecte juridice în legătură cu momentul nașterii și momentul morții*, în Revista Dreptul nr. 12/1998, (131-132), ISSN: 1018-04-35;

(152) BOTNARU S., *Controverse și soluții în cauzele de pruncucidere și omor intenționat privind discernământul diminuat: Experiența instanțelor judecătorești din România*, Revista Națională de Drept. 2013, nr. 12(158), (30-37). ISSN 1811-0770;

(153) BOTNARU S., *Обзор нормы об ограниченной вменяемости: парадоксы законодательной новеллы*, Revista Națională de Drept. 2014, nr. 6 (164), (15-20), ISSN 1811-0770;

(154) BUTMALAI R., *Delimitarea eutanasiei de omorul intenționat și pruncucidere*, Revista Națională de Drept, nr.9 (84), 2007, (74-77), ISSN:1811-0770;

(155) BUTUCEA, D. *Infrațiunea de pruncucidere, controverse, soluții, perspective*. Analele științifice ale USM. Seria Lucrări studentești. Ediția 2022, Chișinău, Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2022, (94-97). ISBN 978-9975-142-54-0, p.110

(156) CAZACU V., FURTUNĂ V., FULGA IU., GARAZ Gr., *Actualități în evaluarea gradului de discernământ psihic prin prisma modificării codului penal în Republica Moldova*, Analele științifice ale USMF „Nicolae Testemițanu”, Psihiatrie, narcologie, 2011, vol. 3(12), (611-616), ISSN 1857-1719;

(157) COJOCARU R., *Unele contribuții la calificarea conceptului de omor*, Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a M.A.I. al Republicii Moldova, Științe Socioumanistice, 2006, nr.VI,(210-214), ISSN:1857-0976;

(158) COJOCARU R., *Precedente CHEDO în materie penală privind protejarea dreptului la viață*, Revista Științe Juridice, nr. 11, 2020, (21-29), ISSN 1857-0976;

(159) Conferințele Noul Cod Penal, Consiliul Superior al Magistraturii, Institutul Național al Magistraturii, București, Editura Patru Ace, 2015, 124 p., ISBN: 978-606-93968-7-2;

(160) CORA M., *Aspecte teoretice în materia infracțiunii de pruncucidere*, Revista Dreptul, Anul XIV, Seria a II-a, Nr. 5, 2003, (126-132), ISSN:1018-04-35;

(161) COPEȚCHI S., HADÎRCĂ I., *Calificarea acțiunilor, inacțiunilor participanților la infracțiune*, Revista Națională de Drept penal, Nr. 12(182), 2015, (35-44), ISSN: 1811-0770;

(162) CORCEA N., *Victima violenței în familie în Dreptul internațional și în Dreptul penal substanțial: interpretări și propuneri de lege ferenda*, Rev. Științifică a USM „Studia

Universitatis Moldaviae”. Științe Sociale, 2015, nr.8, (95-108), ISSN: 1814-3199;

(163) CUCIURCĂ A., DUDA E., *Infrațiunea de pruncucidere prin prisma reglementărilor și doctrinei internaționale*, În: Conferința Internațională Științifică și Practică pe Internet „Tendințe și perspective ale dezvoltării științei și educației în contextul globalizării”, 30 octombrie 2021, Ucraina, 2021., 455 p., (81-85);

Disponibil: <http://dspace.uasm.md:8080/xmlui/handle/123456789/6976> [citat: 01.04.2022]

(164) CURT I., *Fătul ca subiect pasiv în reglementarea noului Cod penal*, Caiete de drept penal, nr.3/2015, Editura Universul Juridic, 2015, 153, p., (59-86), ISBN: 1841-60471502;

(165) DAN E. I., *Conținutul constitutiv al infrațiunii de pruncucidere*, Revista de Drept Penal, Anul XVI, Nr.1, ianuarie-martie, București, 2009, (125-128), ISSN: 1223-0790;

(166) DIACONESCU H., *Infrațiunea de pruncucidere și participația penală în cazul acesteia*, Revista Dreptul, Anul XI, Seria a II-a, Nr. 11/2000, (74-85);

(167) DICHII C., *Infrațiunea de pruncucidere: controverse, soluții, perspective*, Rev. Analele Științifice ale USM - Științe juridice. Științe sociale- 26 septembrie 2020, Chișinău, Republica Moldova: Centrul Editorial - Poligrafic al USM, 2020, (64-67), ISBN 978-9975-152-40-2;

(168) DUDA E., *Analiza comparativă a reglementării infrațiunii de omor prin prisma legislațiilor altor state*, Revista Cadastru și drept, Lucrări științifice, Vol.33, Chișinău, 2013, (268-271), ISBN:978-9975-64-125-8;

(169) DUDA E., *Caracteristicile și cauzalitatea criminalității violente*, Revista Studii juridice universitare, Nr.1-2, Anul VI/2013. Institutul de Cercetări în Domeniul Protecției Drepturilor Omului. U.L.I.M. - Facultatea de Drept. Chișinău, 2013, (282-296), ISSN 1857-4122;

(170) DUDA E., *Aspecte teoretico-practice privind personalitatea și psihologia infractorului*, Revista Studii juridice universitare, Nr.3-4, Anul VI/2013. Institutul de Cercetări în Domeniul Protecției Drepturilor Omului. U.L.I.M. - Facultatea de Drept. Chișinău, 2013, (223-231), ISSN 1857-4122;

(171) DUDA E., *Studiu privind prevenirea și combaterea criminalității violente*. Studii juridice universitare, Nr.1-2/2014. Institutul de Cercetări în Domeniul Protecției Drepturilor Omului. U.L.I.M. - Facultatea de Drept. Chișinău, 2014. (204-217), ISSN:1857-4122;

(172) DUDA E., *Răspunderea pentru comiterea infrațiunilor contra vieții și sănătății persoanei: studiu comparativ al legislației unor state*, Revista Știința juridică autohtonă prin prisma valorilor și tradițiilor europene. U.L.I.M. – Fac. de Drept. Chișinău, 2015, (176-187), ISBN:978-9975-3058-2-2;

(173) DUDA E., *Infrațiunea de pruncucidere sub aspect criminologic*, Revista Universul Juridic, București. 2017, 203 p., (11-21), ISBN 978-606-39-0163-8;

(174) DUDA E., ROTARI O., *Délimitation du crime d'infanticide des autres crimes. (Delimitarea infrațiunii de pruncucidere de alte infrațiuni)*, Revista Fiat Iustitia, Cluj Napoca, Nr.1/2021, (62-67), ISSN: 1224-4015;

(175) DUDA E., *Le delit d'infanticide d'un point de vue juridico-penal et criminologique, (Infrațiunea de pruncucidere din punct de vedere juridico-penal și criminologic)*, Revista Fiat Iustitia, Cluj Napoca, Nr.1/2021, (68-73), ISSN: 1224-4015;

(176) DUDA E., *Criminal liability for the crime of infanticide in the Republic of Moldova. (Răspunderea penală pentru infrațiunea de pruncucidere în Republica Moldova)*, Editura Universul Juridic, București, 2021, (574-579), 610 p., ISBN: 978-606-39-0912-2;

(177) DUDA E., *Infrațiunea prevăzută la articolul 200 al.(1) din Codul penal al României: Aspecte teoretice*, Revista Cadastru și Drept, Vol.55, Editura Universitatea Agrară de Stat din Moldova, 2022,(489-493), 607 p., Chișinău, ISBN: 978-9975-64-271-2; 978-9975-64-328-3;

(178) DUDA E., *Apărarea vieții în contextul normelor internaționale*, Revista Cadastru și Drept, Vol.55, Editura Universitatea Agrară de Stat din Moldova, 2022,(566-571), 607 p.,

Chișinău, ISBN: 978-9975-64-271-2, ISBN: 978-9975-64-328-3;

(179) DUDA E., *Factorii criminogeni în comiterea actelor violente împotriva copiilor nou-născuți: analiza contextului socio-economic și a informării precare*, Revista Legea și Viața, ed. nr. 2, 2023, (112-117), 197 p., Chișinău, ISSN: 2587-4365/ E-ISSN: 2587-4373 ;

(180) DUNGAN P., *Pruncucidere. Reflecții*, Revista de Drept Penal, București, 2009, Anul XVI, Nr.1, ianuarie-martie, (48-50), ISSN:1223-0790;

(181) DUVAC C., *Unele controverse în legătură cu infracțiunile contra persoanei, Devianță și criminalitate: evoluție, tendințe și perspective*, Editura Universul Juridic, 2016, (29-39) ISBN:978-606-673-772-2;

(182) FAIGHER A., CERNOMOREȚ S., NASTAS A., *Starea și tendințele infracționalității violente în Republica Moldova: Unele abordări teoretico-practice*, I.R.I.M, Relații internaționale. Plus. 2020, nr. 1(17), (128-138), ISSN 1857-4440;

(183) FILIPAȘ A., *Infracțiunea de pruncucidere – Aspecte ale perfecționării și reglementării*, Revista Analele Universității București, 1981, (69- 72);

(184) GAGAUZ O., *Sarcina în vârsta adolescenței*, Academia de Științe a Moldovei, Institutul Național de Cercetări Economice, Centrul Cercetări Demografice, Chișinău, 2015, 86 p., ISBN 978-9975-4422-2-0; Disponibil: https://moldova.unfpa.org/sites/default/files/pubpdf/Policy%20paper_Sarcina%20in%20varsta%20adolescentei_2014.pdf [citat: 20.04.2021]

(185) GHEORGHIU-BRĂDET I., *Criminologia generală românească*, Editura Tipocart Brasovia, Brașov, 1993, 220 p., ISBN: 973-96102-5-0;

(186) GÎRLA L., *Evoluția reglementării răspunderii penale pentru infracțiunea de pruncucidere*, Revista Națională de Drept, 2005, Nr.2, (29-36);

(187) GÎRLĂ L., *Analiza infracțiunii de pruncucidere în dreptul penal conform curentului legislației Republicii Moldova*, Revista de Drept penal, 2004, nr.10;

(188) GÎRLĂ L., Șchiopu C., *Infracțiunea de pruncucidere în dreptul penal substanțial prin prisma noilor abordări conceptual și a deciziilor judecătorești*, Revista Studia Universitatis Moldaviae, Seria Științe sociale, 2015, nr.11, (78-88), ISSN: 1814-3199;

(189) GUIU M.K., *De la pruncucidere la uciderea ori vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă*, Revista Universul Juridic, nr.1, 1 ianuarie 2015, (19-25), ISSN: 2393-3445;

(190) HARALD J., MIHAI Ar., *Expertiza medico-legală psihiatrică în pruncucidere: dificultăți și soluții*, Revista Dreptul, Anul XIII, Seria a III-a nr. 10, 2002, (166-175), ISSN: 1018-04-35;

(191) IONIȚĂ Gh. I., *Uciderea nou-născutului de către mamă în lumina Noului Cod penal, Doctrina juridică românească: între tradiție și reforme*, Academia Română Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”, București, 7 martie 2014, (417-425), ISBN:978-606-673-349-6;

(192) Informația statistică privind infr. prev. de art. 200 din CP al României, Scrisoarea I.G.P.R., Centrul de informare și Relații Publice, Nr.177028/05.05.2021;

(193) Informația statistică privind persoanele private de libertate prezente în penitenciar pentru comiterea infr. prev. de art. 200 din CP al României sau prev. de art.177 CP al României din 1969, Scrisoarea Penitenciarului de Femei Ploiești Târgșorul Nou nr.3203/PFPTNPH/04.06.2021;

(194) Informația statistică privind persoanele private de libertate și dinamica înregistrată în perioada 2016-2021. Scrisoarea Penitenciarului de Femei Ploiești Târgșorul Nou nr.3240 din 17.06.2021;

(195) LARII I., PRIȘCEPA N., *Delimitarea omorului intenționat de alte infracțiuni omogene*, Revista Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a M.A.I. al Republicii Moldova- Științe juridice, 2011, nr.XI(1), (38-43), ISSN: 1857-0976;

(196) LARII I., COJOCARU R., VITALIE I., *Criminalitatea violentă în Republica*

Moldova: *Tendențe generale, cauze și condiții*, Academia „Ștefan cel Mare”, Chișinău, 2018, 40 p., ISBN: 978-9975-121-43-9;

(197) LOGHIN O., *Sanționarea participanților în cazul pruncuciderii*, Revista Română de Drept, nr.1, 1973;

(198) LOGHIN O., *Probleme privind infracțiunea de provocare ilegală a avortului*, în *Analele Universității Alexandru Ioan Cuza Iași, Seria Științe Juridice*, 1987, Secțiunea III, Tomul XXXIII, (73-79), ISSN:0379-7872;

(199) MATEUȚ M.C., *O caracterizare a pruncuciderii în lumina teoriei și practicii penale*, Revista Dreptul, Uniunea Juriștilor din România, Anul XI, Seria a II-a, nr.8, 2000, (101-107);

(200) MELNIC V., *Protecția minorului – victimă a infracțiunilor contra vieții și sănătății în unele state europene*, Institutul de Relații Internaționale din Moldova, Revista Studii Europene, 2014, (p.35-53), ISSN: 2345-1041, Disponibil: [ssoar-studeuropene-2014-2-melnic-Protection of the Minor -.pdf](#) [citat: 20.04.2021]

(201) MERLOIU M.C., *Infracțiunea de pruncucidere*, Revista de Drept Penal, nr.4, 1999, (108-110), 183 p., ISBN: 973-95922-6-0;

(202) MUREȘAN A., *Asemănări și deosebiri între infracțiunea de omor și infracțiunea de loviri cauzatoare de moarte*, A.U.C., 1959;

(203) NĂSTASE C., *Dreptul la viață și la integritatea persoanei în concepția și practica europeană*, Revista Pro Patria Lex, Vol. IX, Nr. 2 (9)/2011, Editura Universul Juridic, București, (15-26), ISSN:1584-3556;

(204) ODOVENCO V., SAMBRIȘ V., ANASS K., *Pruncuciderea în aspect medico-legal*, Revista literaturii, *Analele Științifice ale USMF „N. Testemițanu”*. 2013, nr. 1(14), (107-111), ISSN 1857-1719;

(205) PAVLOȘIN I., *Unele probleme ale participației penale în practica Tribunalului Suprem*, în Revista Legalitatea Populară, Revista Ministerului Justiției, Procuraturii R.P.R. și a Tribunalului Suprem al R.P.R., nr.3, 1961, (53-57);

(206) PERJU-DUMBRAVĂ D., NEAG A., APAHIDEAN V., *Expertiza medico-legală psihiatrică a mamei în pruncucidere*, Revista de Criminologie, de Criminalistică și de Penologie, nr. 2/1999;

(207) PLĂHTEANU M., *Curs de medicină legală*, Editura Performantică, Iași, 1999, 350 p., ISBN:973-98997-0-6;

(208) POPOV R., *Condițiile generale și speciale pentru existența subiectului persoană fizică în cazul infracțiunilor prevăzute în Capitolele XV și XVI din partea specială a Codului penal. Aspecte introductive*, Chișinău, Studia Univeritatis Moldaviae (Seria Științe Sociale), 2012, nr.8(58) (99-112), ISSN: 1814-3199;

(209) PRODAN S., *Răspunderea penală pentru infracțiunea de pruncucidere*, Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale, Nr.3 (37), 2015, (96-111), ISSN: 1857-1999, p.101 Disponibil: http://rmdiri.md/?page_id=48&lang=en [citat la 18 mai 2020];

(210) RÎȘNIȚĂ Al., *Teoria obiectului juridic în dreptul penal – între exigență și derizoriu*, Revista Studia Universitatis, *Analele Universității Babeș-Bolyai Iurisprudentia*, Nr. 2/2014, Secțiunea VII, (129-170), ISSN.1220-045X;

(211) RODEANU W., *Complicitatea - formă secundară a participației penale*, Revista Legalitatea Populară, Revista Ministerului Justiției, Procuraturii R.P.R. și a Tribunalului Suprem al R.P.R., nr.9, 1960;

(212) STATI V., *Unele aspecte ale calificării infracțiunii prevăzute la art.159 CP RM*, Revista Științifică a USM, Seria Științe Sociale, 2007, nr.3, (191-199), ISSN 1857-2081;

(213) STATI V., *Probleme actuale ale apărării penale a vieții copilului nou-născut*, Revista Institutului Național al Justiției, nr.1-3, 2007, (81-86), ISSN: 1857-2405;

(214) STATI V., *Din nou despre infracțiunea de pruncucidere. Considerații critice asupra unor opinii doctrinare*, Revista științifică a USM, 2008, nr.1(11), (120-126), ISSN:1857-2081;

(215) STATI V., *Inconsecvența Curții Constituționale cu privire la regimul juridic al analogilor substanțelor stupefiante sau psihotrope*. Revista științifică a USM „Studia Universitatis Moldaviae”. Seria „Științe sociale”, 2018, nr.3(113), (3-20), ISSN; 1814-3199, ISSN: online 2345-1017;

(216) STOICA O. A., *Unele considerații cu privire la infracțiunea de pruncucidere*, Revista Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Series Iurisprudencia, Cluj, Anul XVII-1972, (41-60), ISSN:1220-045X;

(217) STĂNOIU R.M., *Infracțiunea de pruncucidere. Concept. Propuneri de perfecționare a reglementării*, Revista Studii de Drept Român, nr. 2/1974, p. 168.

(218) TODUȚA V. Gh., *Vătămarea fătului*, Revista Universul Juridic, nr.9, septembrie 2018 (29-49), ISSN. 2393-3445;

(219) ZLĂTESCU V. D., *Convenția privitoare la drepturile copilului și legislația română*, Revista Drepturile omului, Editura Institutului Român pentru drepturile omului – I.R.D.O., anul I, 1991, nr.1-4, (29-31), ISSN: 1220-613X;

V. Tezele de doctorat. Autoreferate ale tezelor de doctorat:

(220) BERLIDO, R., *Răspunderea penală pentru omorul săvârșit în stare de afect*, Teza de doctor, Universitatea de Stat din Moldova, 2021, 341 p. CZU: 343.222:343.61;

(221) CICALĂ AL., *Analiza criminologică și prevenirea avorturilor ilegale*, Teza de doctor, Academia „Ștefan cel mare” M.A.I. al Republicii Moldova, Chișinău, 2019, 218 p., CZU: 343.97:343.621;

(222) COJOCARU R., *Studiu de drept penal și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere*. Teză de doctor în drept, Chișinău, 2007. 202 p.;

(223) COJOCARU R., *Autoreferat al tezei de doctor în drept Studiu de drept penal și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere*, 24 p. Chișinău, 2007, CZU:343.611/132;

(224) CORCEA N., *Violența în familie: Aspecte juridico-penale*, Teza de doctor, Universitatea de Stat din Moldova, 2019, 193 p. CZU:340.11:343.55 (478);

(225) GÎRLA, L. *Pruncuciderea: Analiză juridico-penală și criminologică*: Teză de doctor în drept– Drept penal (cu specificarea: Drept penal; Criminologie). Cu titlu de manuscris, CZU: 343.622. Chișinău, 2005, Disponibil: www.cnaa.acad.md [Citat la 18 martie 2018];

(226) MOISE, M. *Rezumat al Tezei de doctorat. Protecția penală a vieții intrauterine*, Universitatea Nicolae Titulescu, București, 2014, 52 p.

(227) PLOP A., *Răspunderea penală pentru provocarea ilegală a avortului*, 554.01 - Drept penal și execuțional, Teză de doctor în drept, Chișinău, 2015, 173 p., disponibil BNRM, T-4745;

(228) ROTARU O., *Criminalitatea minorilor; aspect penal, psihologic și criminologic*, Autoreferat al tezei de doctor în drept, Cu titlu de manuscris, CZU:343.915, Chișinău, 2007, 25 p.;

(229) ПЛАКСИНА Т.А., *Социальные основания квалифицирующих убийство обстоятельств и их юридическое выражение в признаках состава преступления: Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук. - Томск, 2006, 481 p., Disponibil: <https://www.dissercat.com/content/sotsialnye-osnovaniya-kvalifitsiruyushchikh-ubiistvo-obstoyatelstv-i-ikh-yuridicheskoe-vyraz> [citat la 10.07.2021] ;*

VI. Literatura Internațională

(230) American Psychiatric Association, *DMS-5, Manual de Diagnostic și Clasificare Statistică a Tulburărilor Mintale*, Editura Callisto, 2016, Traducere & co-ediție, 1000 p., ISBN: 978-606-8043-14-2, p.94;

(231) BROWNLIE J. *Principles of Public International Law*, Oxford, 1973, p.553, ISBN: 0-19-825638-8, Disponibil: <http://www.lapres.net/brownlie.pdf> [Citat: 18.04.2020]

(232) BUERGENTHAL T. *Codification and Implementation of International Human Rights, în Human Dignity. The Internationalization of Human Rights*, Aspen Institute for Humanistic Studies, New York, 1979. (15-22);

(233) DAWSON G., KLINGER L.G., PANAGIOTIDES H., HILL D, SPIEDER S., *Frontal*

- lobe activity and affective behavior of infants of mothers with depressive symptoms. *Child Dev* 1992; 63:725–737;
- (234) DECOCQ A., *Droit Penal General*, Paris, Editura Armand Colin, 1971, 475 p.;
- (235) DURHAM R., ALLAN T., *Psychological Treatment of Generalized Anxiety Disorders*, *British Journal of Psychiatry*, 1993, (19-26). Disponibil: https://www.researchgate.net/profile/Robert-Durham-4/publication/14844995_Psychological_Treatment_of_Generalised_Anxiety_Disorder_A_Review_of_the_Clinical_Significance_of_Results_in_Outcome_Studies_since_1980/links/00463519e764a81cd5000000/Psychological-Treatment-of-Generalised-Anxiety-Disorder-A-Review-of-the-Clinical-Significance-of-Results-in-Outcome-Studies-since-1980.pdf [citat la 15 mai 2018].
- (236) EVANS J., HERON J., FRANCOMB H. et al. *Cohort study of depressed mood during pregnancy and after childbirth*, *BMJ* 2001; 323:257-260 Disponibil: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC35345> [Citat la 15 mai 2018];
- (237) JAKOBS G., *Derecho penal. Parte general. Fundamentos y teoría de la imputación*, ed.2, 1997, Ed. Marcial Pons, Madrid, 1149 p., ISBN: 84-7248-398-3;
- (238) MAUREEN M. *Infanticid*, 2008, *Psihiatrie*, Volume 8, nr (1), January 2009, (10-12), , Disponibil <https://doi.org/10.1016/j.mppsy.2008.10.017> [Citat la 18 mai 2020];
- (239) NENOV IVAN, *Le nouveau Code penal de la R.P. de Bulgarie, Ideas maitresses et principes fondamentaux*, *Revue de Science Criminelle et de Droit Penal Compare*, nueva serie, Tome XXV, Paris, no. 1-2, jan/mars.1970, (13-28);
- (240) OBERMAN M., *Understanding Infanticide in Context: Mothers Who Kill, 1870-1930 and Today*, *The Journal of Criminal Law & Criminology*, Vol 92, No. 3-4. 2003. Northwestern Uiveisity, School of Law, (707-738);
- (241) OBERMAN M., *Motherhood, Abortion, and the Medicalization of poverty*, *Journal of Law, Medicine & Ethics*, Volume 46, Issue 3, 2018, (665-671). Disponibil: <https://digitalcommons.law.scu.edu/facpubs/959> [Citat la 18 mai 2021];
- (242) PRADEL, J., *Droit penal General*, Paris, 5 éd, Ed. Cujas, 1990, 736 p.;
- (243) SCHWELB E., *The International Court of Justice and the Human Right Clauses of Charter*, (1972), 66(2) .*The American Journal of International Law*;
- (244) SPINELII G. M., *Interpersonal Psychotherapy for Depressed Antepartum Women: A Pilot Study*, July 1997, (*Am J Psychiatry* 1997;154, (1028-2030), p.1029, [citat la 10 mai 2018]. Disponibil: <https://ajp.psychiatryonline.org/doi/pdf/10.1176/ajp.154.7.1028>
- (245) STEFANI G., LEVASSEUR G., BOULOC B., *Droit Penal General*, 17e éd., Editions Dalloz - Sirey, Paris, 2000, 680 p., ISBN-10: 2247041167; ISBN-13: 978-2247041169;
- (246) ULRICH S., *Datenbanken und Persönlichkeitsrecht*, *Hochschulschrift: Zugl.: Köln, Univ., Diss.*, 1972, 202 p., ISBN: 3-504-06000-X. ISBN: 978-3-504-06000-8;
- (247) VINCENZO M. *Trattato di diritto penale italiano*, Volume Ottavo: Delitti contro la persona. XV, 1937, UTET Unione Tipografico-Editrice Torinese, 879 p;
- (248) WESSEL J., ŞI BUSCHER U, *Denial of pregnancy: population based study*, *BMJ* Volume 324(7335), 23 februarie 2002, p.458, Disponibil: www.bmj.com [citat la 10 mai 2018].
- (249) ZUCKERMAN B., BAUCHNER H., PARKER S., CABRAL H., *Maternal depressive symptoms during pregnancy, and newborn irritability*. *Developmental and Behavioral Pediatrics*, 1990; 11:190–194 (Disponibil: https://journals.lww.com/jrnldb/Abstract/1990/08000/Maternal_Depressive_Symptoms_during_Pregnancy_and.6.aspx [Accesat la 15 mai 2018].
- (250) ДУРМАНОВ, Н. Д. Стадии совершения преступления по советскому уголовному праву. Издательство: Госюриздат Москва, 1955, 211 с.;
- (251) ТИМСИКО, Г. В. Общее учение об объективной стороне преступления. Ростов, Отв. ред.: Некипелов П.Т., Издательство: Изд-во Рост. ун-та, 1977, 216 с.;
- (252) ШАРИПОВА, Г. Уголовная ответственность за детоубийство по УК Узбекской

ССР : специальность 12.00.08 «Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право» : дис. канд. юрид. наук / Шарипова Гульбахор ; Акад. наук СССР, Ин-т государства и права. Ташкент, 1987. 183 с.;

(253) ПОПОВ А. Н., *Преступления против жизни при смягчающих обстоятельствах*. Санкт-Петербург: Юридический Центр Пресс, 2001, 463 с., ISBN 5-94201-025-0;

(254) ГОЛОВКИН С.В., *Квалификация преступления против жизни*, Москва. Издательство Наука, 1977, 239 с., Disponibil: https://www.studmed.ru/view/borodin-sv-kvalifikaciya-prestupleniy-protiv-zhizni_e59173dc903.html [citat la 18 mai 2020].

(255) ЛЕБЕДЕВ А.В., *Личность и ее свойства*. Санкт-Петербург: СПбГУНиПТ, 2001, 212 с., ISBN 5-89565-039-2. Disponibil: <https://books.ifmo.ru/file/pdf/1178.pdf> [Citat la 18 mai 2020];

(256) ГАУХМАН Л. Д., *Квалификация преступлений: закон, теория, практика*, Изд. «Центр Юр ИнфоР», Москва, 2001, 316 с., ISBN 5-89158-078-0;

(257) СТРЕЛЬНИКОВ А. И., *Ответственность за убийство, совершенное при обстоятельствах отягчающих наказание*, Изд. Частное право, Москва, 2002, 143 с., ISBN 5-94336-001-8;

VII. Articole citate pe internet

(258) Analiza situației gravidelor, mamelor și copiilor din mediul rural, Studiu realizat de Organizația Salvați copii, 2018, Disponibil: <https://www.salvaticopiii.ro/sci-ro/files/02/02709a67-83ca-4828-a0fa-f9ce8f1d8cb8.pdf> [Citat: 12.03.2020],

(259) Date statistice M.A.I. Nivelul infracționalității în anul 2022 [Citat: 15.02.2024] Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/nivelul-infracionalitatii-in-anul-2022-9478_60321.html

(260) Expunere de motive Lege privind punerea în acord a prevederilor Legii nr.286/2009 privind Codul penal Român cu modificările și completările ulterioare, 19 p., Disponibil: <http://www.scribub.com/stiinta/drept/EXPUNERE-DE-MOTIVE942011419.php> [Citat la 06 mai 2020];

(261) Analiză de situație, Ziua Mondială a Contracepției, 2019, Disponibil: https://www.dsptimis.ro/promovare/zm_contraceptie_19_analiza.pdf [Citat: 20aprilie 2021]

(262) Mothers who kill newborns fit sad familiar pattern, Chicago Tribune, 21 aprilie 2016, Disponibil: <https://www.chicagotribune.com/suburbs/daily-southtown/ct-sta-ui-neonaticide-st-0424-20160422-story.html> [Citat la 15 mai 2020].

(263) Courts must stop judging women who kill their babies as morally „good” or „bad”, *The Conversation, L'expertise universitaire, l'exigence journalistique*, Disponibil: <https://theconversation.com/courts-must-stop-judging-women-who-kill-their-babies-as-morally-good-or-bad-57829> [Citat la 18 mai 2020].

(264) Case no.46 october 2002, Mastromatteo vs Italy 37703/97, Judgement 24.10.2002 [GC] [Citat la 16 mai 2020]. Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=002-9978>

(265) MEGAN C., LECLAIR M., ROSS S. R., *Comparative Review of Sentencing Practices and Norms for Crimes of Corruption: France, Germany, Hungary, Ireland, United Kingdom, and United States*, ABA-CEELI Promoting the Rule of Law, (1-15) Disponibil: https://www.americanbar.org/content/dam/aba/directories/roli/romania/romania_annex_iii_comparative_legislation_on_corruption_sentences_rom.authcheckdam.pdf [Citat la 20 mai 2020].

(266) Dicționar medical on-line Disponibil: <https://www.csid.ro/dictionar-medical/sarcina-11338548> [Citat la 20 mai 2020]

(267) Dicționar medical on-line Disponibil: <https://www.webdex.ro/online/dictionar/nastere>, [Citat la 20 mai 2020].

(268) Dicționar juridic, Disponibil: <https://legeaz.net/dictionar-juridic/mobilul-infracțiuni> [citat la 16 iunie 2020].

(269) Dicționar juridic, Disponibil: <https://legeaz.net/dictionar-juridic/scopul-urmarit-prin-infracțiune> [citat la 16 iunie 2020].

(270) The Paradigm Shift in the Global Risk Society: From Criminal Law to Global Security Law– An Analysis of the Changing Limits of Crime Control –Lecture at the West University of Timisoara, 30th March 2016, p.26, Disponibil: [file:///C:/Users/Pc/Downloads/brosura-DHC-Ulrich-Sieber%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Pc/Downloads/brosura-DHC-Ulrich-Sieber%20(2).pdf) [Citat: 16.03.2021]

(271) Portalul e-justiție,site oficial al Uniunii Europene, Disponibil: https://e-justice.europa.eu/content_fundamental_rights-176-ni-ro.do?member=1 [Citat: 20.04.2021]

(272) MARIȚ A., CRASULEA S. *Note de curs „Drept Penal Comparat”* (Ciclul I), MERM, Universitatea de Studii Europene din Moldova, Facultatea de Drept, Aprobata la ședința Senatului USEM din: 01.07.2013, proces-verbal Nr. 9, Disponibil: https://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2016/08/092_-Drept_penal_comparat.pdf [Citat: 22.03.2019]

VIII. Jurisprudența Republica Moldova/ România și CEDO

(273) Dosarul nr. 1 - 620/2002 (intentat la 22 aprilie 2002) Secția Botanică, mun. Chișinău. Sentința din 30.06.2002;

(274) Arhiva Judecătoriai mun. Bălți. Dosarul nr. 1- 560/2003 din 21 martie 2003. Sentința din 4 iulie 2003;

(275) Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova. Dosarul nr.1-309/ 2010. Sentința din 27 octombrie 2010;

(276) Sentința Judecătoriai Raionului Fălești din 05 august 2010. Dosarul nr.1 - 110/10, [citat la 18 mai 2020] Disponibil: <http://jfa.justice.md>;

(277)

(278) Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova. Dosarul nr. 1ra-80/2014. Decizia din 15 ianuarie 2014, Disponibil: https://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=1256 [citat la 25 iulie 2020]

(279) Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova. Colegiul Penal. Dosarul nr.125/2015. Sentința din 13.05.2015;

(280) Sentința din 25 februarie 2015, Judecătoria Anenii Noi. Dosarul 1-24/2015. Disponibil: https://instante.justice.md/ro/hotaririle-instantei?Instance=All&Numarul_dosarului=&Denumirea_dosarului=&date=&Tematica_dosarului=147&Tipul_dosarului=3 [Citat la 15 februarie.2024]

(281) Colegiul penal al Curții de Apel Bălți, prin Decizia din 27 ianuarie 2016, în dosarul nr.1a-88/2016 Disponibil: https://instante.justice.md/ro/hotaririle-instantei?Instance=All&Numarul_dosarului=&Denumirea_dosarului=&date=&Tematica_dosarului=147&Tipul_dosarului=3 [Citat la 15 februarie.2024]

(282) Arhiva Curții Supreme de Justiție a RM. Dosarul nr.14-1-13750-04112016; 1- 543/17. Sentința din 16 martie 2017;

(283) Sentința din 26 aprilie 2018, Judecătoria Orhei. Dosarul 1-213/2017 38-1-11701-07112017, Disponibil: https://instante.justice.md/ro/hotaririle-instantei?Instance=All&Numarul_dosarului=&Denumirea_dosarului=&date=&Tematica_dosarului=147&Tipul_dosarului=3 [Citat la 15 februarie.2024]

(284) Sentința din 10 noiembrie 2022. Judecătoria Ungheni, Dosarul nr. 1-365/2022; 1-22128140-51-1-01092022. Disponibil: https://instante.justice.md/ro/hotaririle-instantei?Instance=All&Numarul_dosarului=&Denumirea_dosarului=&date=&Tematica_dosarului=147&Tipul_dosarului=3 [Citat la 15 februarie.2024].

(285) Arhiva Curții de Apel Suceava, secția penală. Decizia penală nr.740/2020 din 05.08.2020;

(286) Cauza A., B. și C. împotriva Irlandei, Hotărâre CEDO din 16 decembrie 2010, nr. 25579/05, [Secția a III-a] Disponibil: <https://jurisprudencedo.com/A.-B.-si-C.c.-Irlandei-Restrictiile-de-la-avort-in-Irlanda-comunicata.html> [Citat: 16 aprilie 2021]

(287) Decizia penală nr. 546/1999, în Culegere de Practică Judiciară penală 1999, Curtea de

Apel București, 2001, 475 p.;

(288) Decizia penală nr.541/2019 din 31 mai 2019, Curtea de Apel Constanța. Disponibil: www.sintact.ro [citat: 20.05.2023];

(289) Hotărârea Curții Constituționale a RM nr.21 din 22.07.2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 125 lit. b) din Codul penal, a articolelor 7 alin.(7), 39 pct.5), 313 alin.(6) din Codul de procedură penală și a unor prevederi din articolele 2 lit. d) și 16 lit. c) din Lg. cu privire la Curtea Supremă de Justiție (Sesizarea nr.37g/2016). În: M. Of. al RM 2016, nr.355-359.

Disponibil: <https://www.constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=hotariri&docid=587> [citat la 29 mai 2021].

(290) Hotărârea Curții Constituționale a RM nr.5/06.03.2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prev. din art.10 pct.4 și pct.5 din Lg nr.845-XII din 3.01.1992 (Sesizarea nr.10g/2018). În: M. Of. al RM, 2018, nr.113-120. Disponibil: <https://www.constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=651&l=ro> [accesat la 29 mai 2021].

(291) Case Fritz Streletz, Heinz Kessler, Egon Krenz și K, H.W versus Germany, Principiul legalității incriminării și pedepsei penale. Succesiune de state, Aplicație no. 34044/96,35532/97,44801/98 și 37201/97, Disponibil: <https://jurisprudencedo.com/Streletz-KesslersiKrenz.-Germania-si-K.-H.W.-c.-Germania-Principiul-legalitatii-incriminarii-si-pedepsei-penale.-Succesiune-de-state.html> [Citat: 05.03.2021]

(292) CEDO, Marckx, Belgia, nr. 6833/74, 13 iunie 1979, Disponibil: [file:///C:/Users/User/Downloads/CASE%20OF%20VERMEIRE%20v.%20BELGIUM%20-%20\[Romanian%20Translation\]%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/CASE%20OF%20VERMEIRE%20v.%20BELGIUM%20-%20[Romanian%20Translation]%20(1).pdf) [citat la 29 mai 2020].

(293) CEDO, Decizia din 19 decembrie 1989, par.52, apud C. Bîrsan;

(294) CEDO, decizia din 25 martie 1999, apud C. Bîrsan, p.551. În același sens Comisia EDO, hotărârea din 24 iunie 1996, nr.31159/1996, în cauza Marais contra Franței, apud C. Bîrsan;

(295) CEDO, raportul din 15 iulie 1986, nr.10857/1984, în cauza Bricneout contra Belgiei; raportul din 16 martie 1989, nr.10959/1989, în cauza Chichlian et Ekindjian contra Franței, apud C. Bîrsan;

(296) CEDO, Decizia din 30 ianuarie 2001, în cauza Vaudelle contra Franței, par.52, în Revista „Recueil 2001-I”;

(297) Mastromatteo v Italy, Merits, App no 37703/97, (2002) ECHR 694, IHRL 2991 (ECHR 2002), 24th October 2002, European Court of Human Rights [ECHR]; Grand Chamber [ECHR]. Disponibil: <https://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law/ihrl/2991echr02.case.1/law-ihrl-2991echr02> [Citat la 08 aprilie 2021]

(298) Cauza, *Worwa v. Polonia*, 26624/95, Hotărârea CtEDO definitivă 27 noiembrie 2003, (Strasbourg) Disponibil: <http://www.bailii.org/eu/cases/ECHR/2003/626.html> [Citat la 08.04.2021]

(299) CEDO, Güveç/Turcia, nr. 70337/01, 20 ianuarie 2009; CEDO, Çoşelav, Turcia, nr. 1413/07, 9 octombrie 2012, [citat la 29 mai 2020]. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-90700%22%22%7D>

(300) CEDO, Schwizgebel, Elveția, nr. 25762/07, 10 iunie 2010, FRA și CEDO (2010);

(301) CEDO, Cauza A,B,C c Irlanda, 16 decembrie 2010, cererea nr.25579/05, para. 197;

(302) Culegere de decizii ale Tribunalului Suprem pe anul 1965, Tribunalul Suprem, Colegiul penal, Decizia nr. 23/1965;

(303) Curtea de Casație și Justiție a României, Dosar nr.5797 din 10 decembrie 2003, Arhiva C.C.J.R., Sen. Pen. nr. 2927/ 2002. Decizia nr. 544/ 2002.

(304) Curtea de Apel Galați, Secția Penală, Decizia nr. 352/28.03.2017, nepublicată

(305) Curtea de Apel Ploiești, Secția Penală, Decizia nr. 186/12.02.2016, nepublicată

(306) Decizia nr. 922. Dosar nr.3013/ 2002. Ședința Publică de la 21 februarie 2003, Secției

Penală a Curții Supreme de Justiție, în Revista de Drept Penal, nr.3/2004;

(307) Culegere de Decizii a Tribunalului Suprem, ediția 1980, Tribunalul Suprem, S.p. Decizia 1598/1980, Revista Română de Drept nr.9/1981;

(308) Curtea de Apel Iași, secția penală. Decizia nr.58 din 28 ianuarie 2015, Disponibil: www.sintact.ro [citat: 20.05.2023]

(309) Curtea de Apel Craiova, Secția Penală, Decizia nr. 1245/02.10.2015, nepublicată

(310) Informația statistică privind infracțiunile contra vieții și sănătății persoanei înregistrate în perioada 01.01.2016-31.12.2020. Scrisoarea Serviciului de Tehnologii Informaționale a MAI al Republicii Moldova nr.8/6-3-D396/2021 din 21 iunie 2021

(311) Înalta Curte de Justiție și Casație – Secția penală, Decizia nr. 176 din 22 ianuarie 2009, [citat la 18 mai 2020] Disponibil: www.scj.ro

(312) Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția penală, Decizia nr. 4478/2004, http://rmdiri.md/?page_id=48&lang=en [citat la 18 mai 2020] Disponibil: www.legalis.ro;

(313) Plenul Tribunalului Suprem, Decizia de îndrumare nr.2/1976 în Culegeri de Decizii pe anul 1976, (44-49);

(314) Sentința nr. 795 din 14 iunie 2004. Dosar nr. 2375/2002, secția penală, București - Tribunalul Municipiului București;

(315) Sentința nr. 125/2015 din 18 iunie 2015, Judecătoria Motru, Disponibil: www.sintact.ro [citat: 20.05.2023]

(316) Sentința penală nr.116 din 30 septembrie 2020, Judecătoria Marghita, Disponibil la: <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534609301/1/decizie-nr-116-2020-din-30-sept-2020-judecatoria-marghita-uciderea-ori-vatamarea-nou-nascutului...?keyword=Uciderea%20sau%20vatamarea%20nou%20nascutului&cm=SREST> [Accesat: 07.02.2023].

(317) Tribunalul Suprem, Colegiul penal, Decizia nr. 103/1956, în „Culegere de decizii ale Tribunalului Suprem pe anul 1968”, vol. II, București, Editura științifică, 1969;

(318) Tribunalul Suprem. Colegiul Penal, Decizia nr.704/ 1962, Justiția nouă nr.7/1963;

(319) Tribunalul Suprem, Decizia nr.3865/1971, Culegeri de Decizii pe anul 1971, Editura Științifică, București 1972, (297-300);

(320) Tribunalul Suprem, Sec. pen., Decizia nr. 2360/1976, în Repertoriu alfabetic de practică judiciară în materie penală pe anii 1976-1980;

(321) Tribunalul Suprem, Sec. pen., Decizia nr.111 din 18 ianuarie 1979, în Culegeri de Decizii pe anul 1979, București, Editura științifică, 1980;

(322) Tribunalul Suprem, Sec. pen., Decizia nr. 2067 din 4 noiembrie 1977, în Revista Română de Drept nr.4/1978;

(323) Tribunalul Suprem. Secția penală. Decizia nr. 1101/1984, în Revista Română de Drept nr.6/1985;

(324) The American Law Institute, „Royal Common on Capital Punishment”, Report, C.M.D., No. 8932 at 26/1953;

IX. Rapoarte, Ghiduri, Documente de lucru, Studii

(325) Protocol clinic standardizat „Moarte cerebrală”, Anexă la ordinul Ministerului Sănătății nr.260 din 28 martie 2011, cu privire la aprobarea protocolului clinic standardizat „Moartea cerebrală”. Aprobabil prin ordinul Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al RM, nr. 33 din 14.01.2020, 19.p., Disponibil: <https://msmps.gov.md/wp-content/uploads/2021/06/Protocol-clinic-standardizat-%E2%80%9EMoartea-cerebral%C4%83%E2%80%9D2020.pdf> [Citat 10.04.2021];

(326) Regulamentul Curții Europene a Drepturilor Omului, în vigoare de la 1 noiembrie 1998, cu amendamentele din 7 iulie 2003 Grefa Curții Strasbourg, (intrate în vigoare la 1 noiembrie 2003. Noua ediție a Regulamentului include amendamentele adoptate în plenul Curții la 4 noiembrie 2019), 82 p. Disponibil: <http://ier.gov.ro> [Citat 10.04.2021]

ANEXA 1.

Rata infraționalității în Republica Moldova în perioada 2018-2022

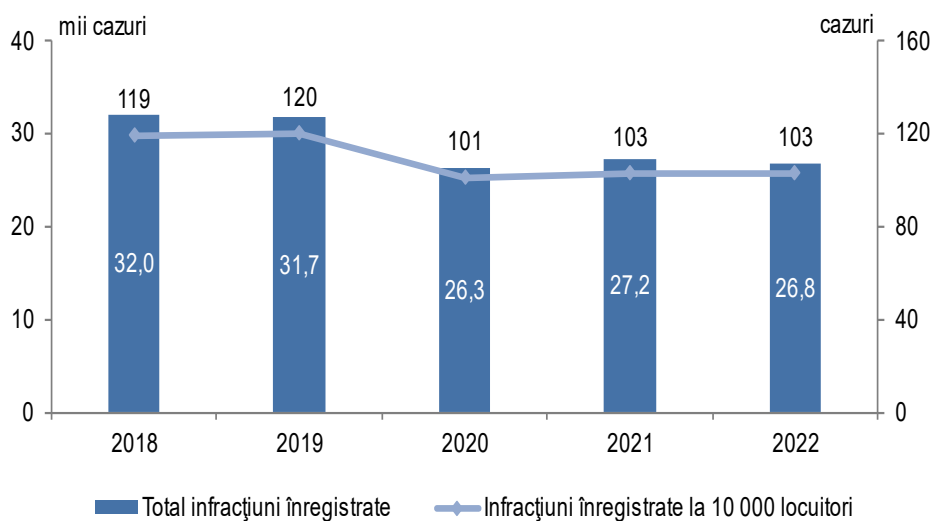

Figura A.3.1 Infracțiunile înregistrate în perioada 2018-2022 în Republica Moldova

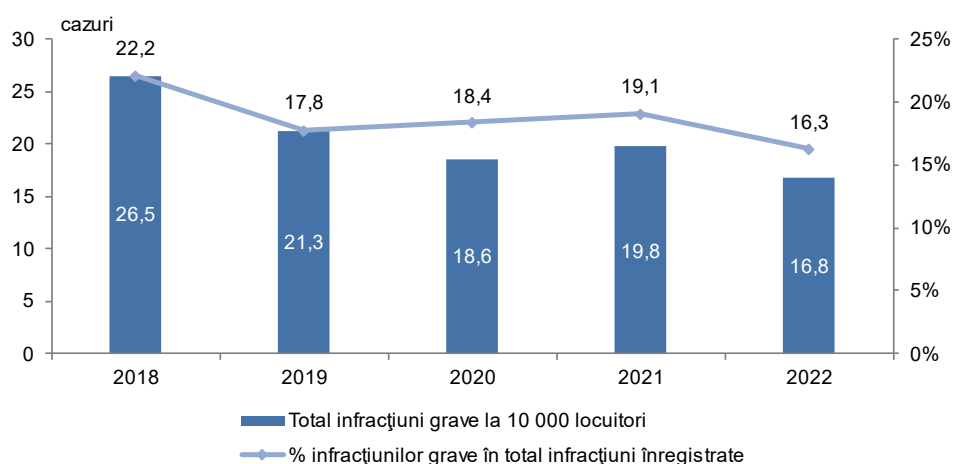

Figura A.3.2 Infracțiunile grave înregistrate în perioada 2018- 2022 în Republica Moldova

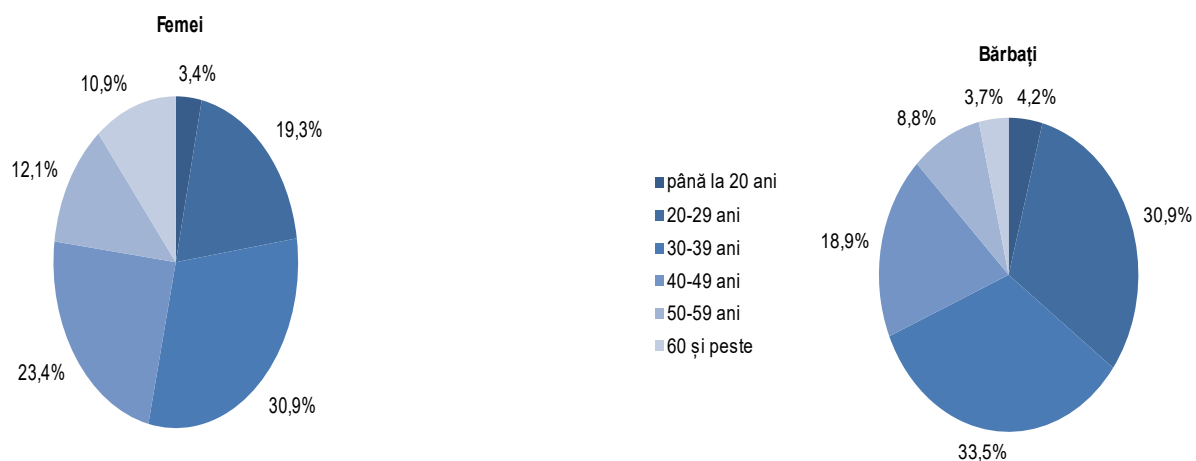

Figura A.3.3 Structura deținuților în funcție de sex și vârstă în anul 2022 în Republica Moldova

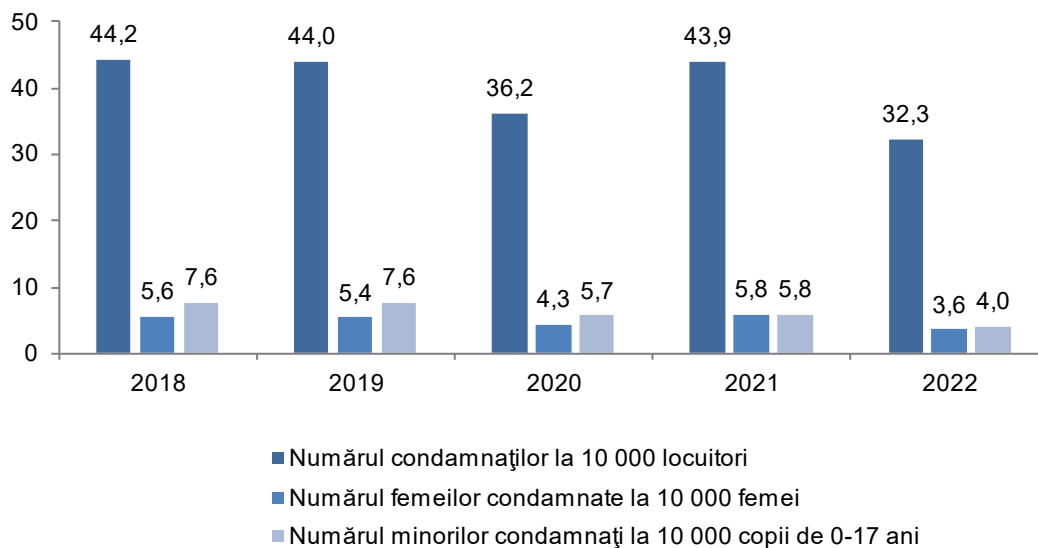

Figura A.3.4 Ponderea persoanelor condamnate pe segment de gender în perioada 2018- 2022 în Republica Moldova

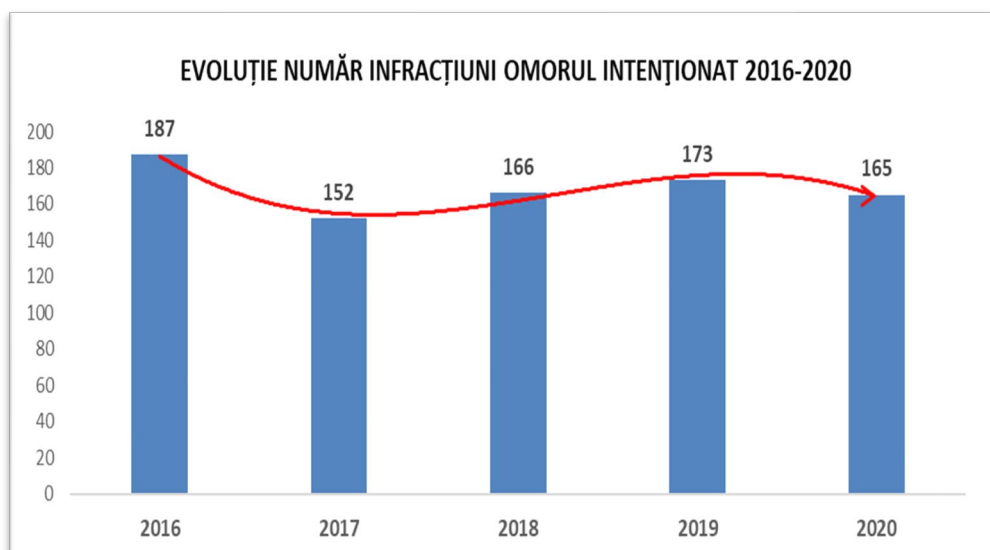

Figura A.1.5 Evoluția numărului infracțiunilor de omor intenționat înregistrate în Republica Moldova

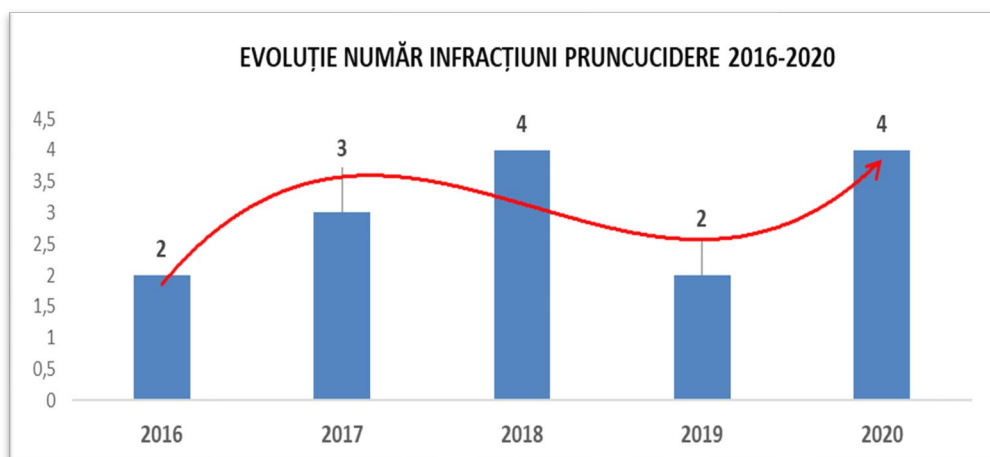

Figura A.1.6 Evoluția numărului infracțiunilor de pruncucidere înregistrate în Republica Moldova

ANEXA 2.

Nivelul infracționalității în Penitenciarul de femei Ploiești-Târgșorul Nou

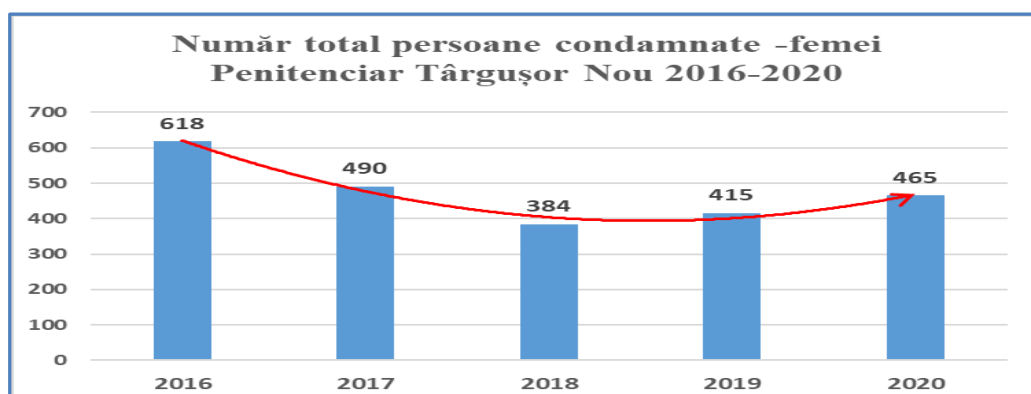

Figura A.1.1 Numărul total de persoane condamnate-femei în Penitenciarul de Femei Ploiești-Târgșorul Nou

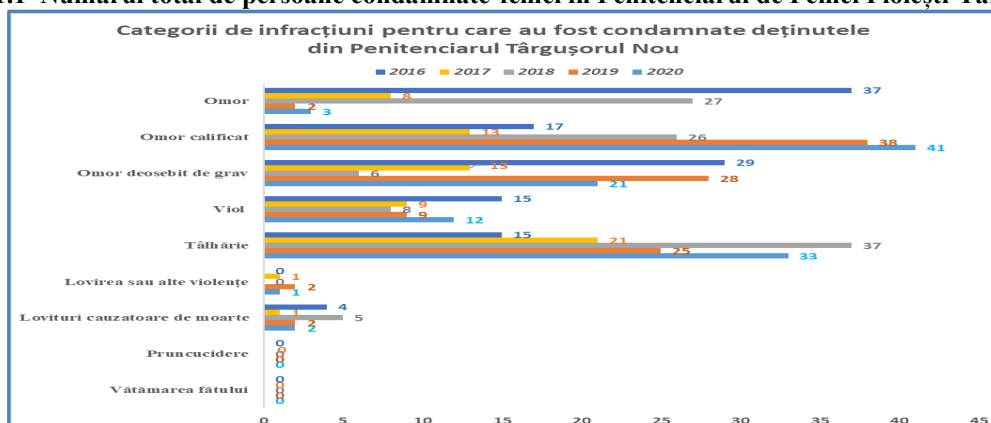

Figura A.1.2 Categoriile de infracțiuni pentru care au fost condamnate persoanele private de libertate în Penitenciarul de Femei Ploiești-Târgșorul Nou

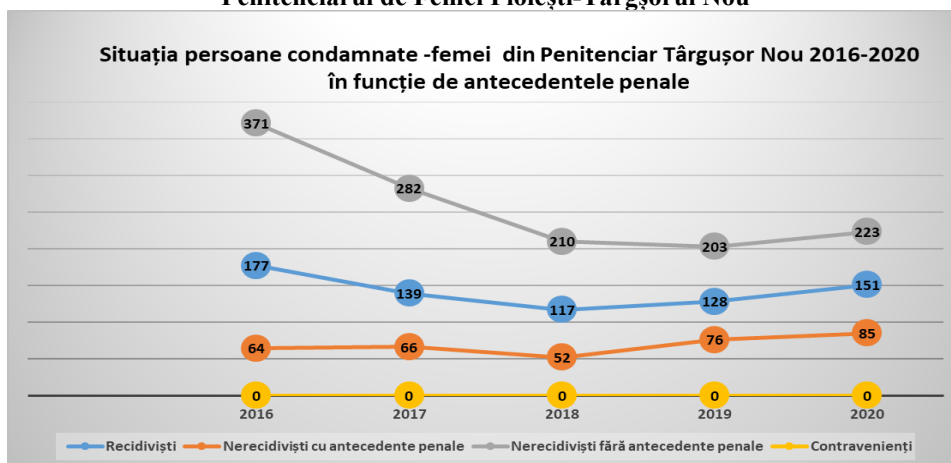

Figura A.1.3 Situația persoanelor private de libertate condamnate în funcție de antecedentele penale

Nr total condamnate-femei	618	490	384	415	465
Recidiviști	28,64%	28,37%	30,47%	30,84%	32,47%
Nerecidiviști cu antecedente penale	10,36%	13,47%	13,54%	18,31%	18,28%
Nerecidiviști fără antecedente penale	60,03%	57,55%	54,69%	48,92%	47,96%
Contravenienți	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Tabelul A.1.1 Tabelul privind situația persoanelor private de libertate condamnate în funcție de antecedente

ANEXA 3

Datele obținute în urma studiului efectuat în Penitenciarul de femei Ploiești-Târgșorul Nou

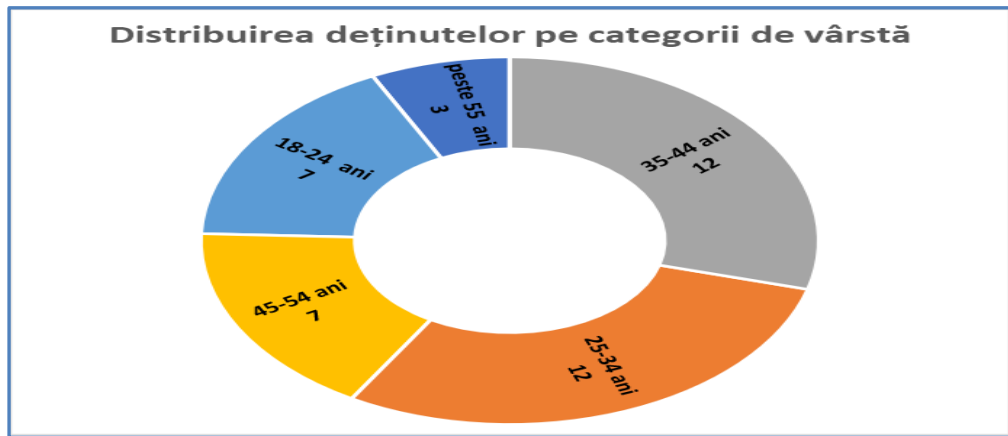

Figura A.2.1 privind distribuția persoanelor private de libertate aflate încarcerate în Penitenciarul de Femei Ploiești-Târgșorul Nou pe categorii de vârstă

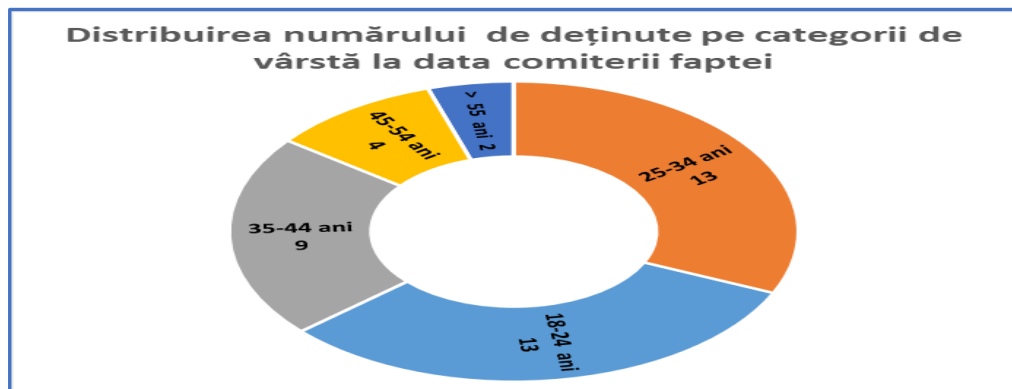

Figura A.2.2 privind distribuția persoanelor private de libertate aflate încarcerate în Penitenciarul de Femei Ploiești-Târgșorul Nou pe categorii de vârstă la data comiterii faptei

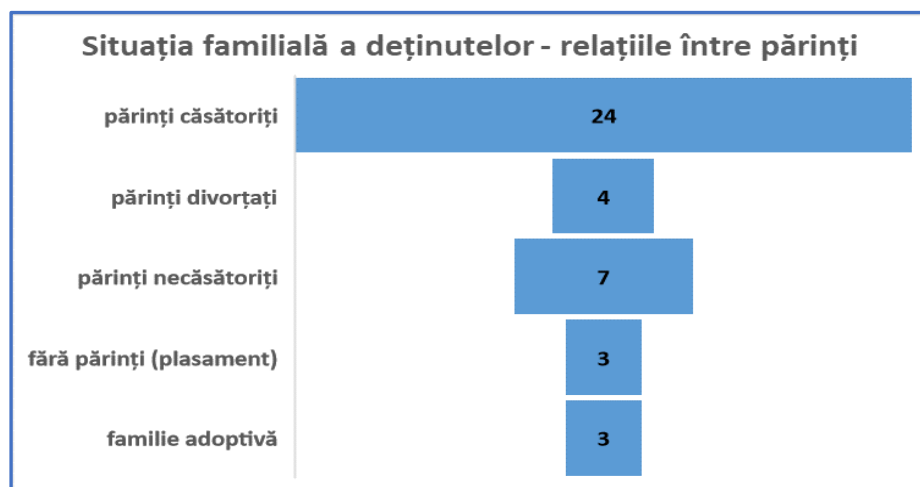

Figura A.2.3 privind distribuția persoanelor private de libertate aflate încarcerate în Penitenciarul de Femei Ploiești-Târgșorul Nou pe segment de istoric personal

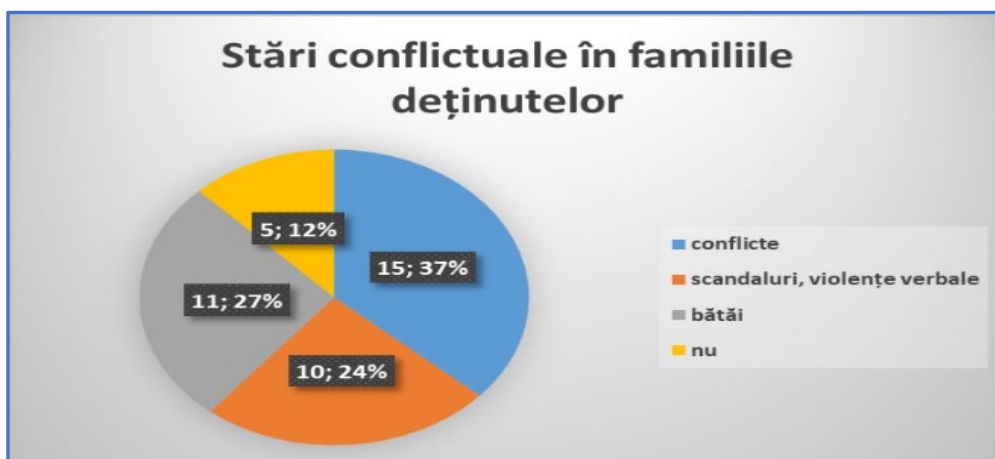

Figura A.2.4 privind stările conflictuale din familiile de origine ale persoanelor private de libertate aflate încarcerate în Penitenciarul de Femei Ploiești-Târgșorul Nou

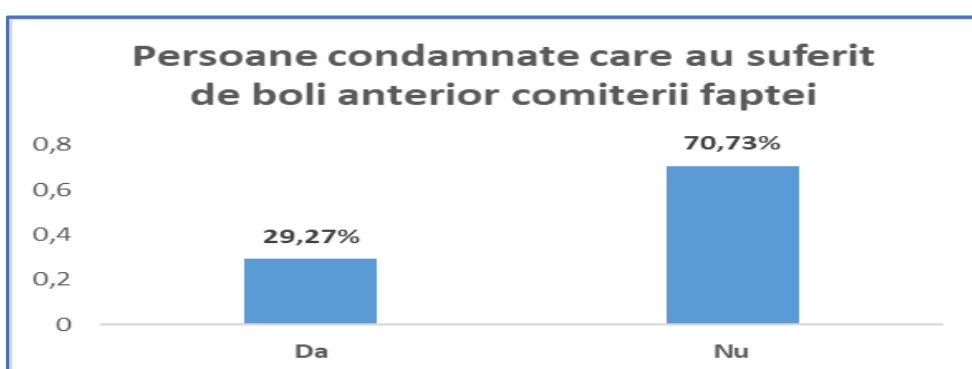

Figura A.2.5 privind persoanele private de libertate aflate încarcerate în Penitenciarul de Femei Ploiești-Târgșorul Nou care au suferit de boli anterior comiterii faptei

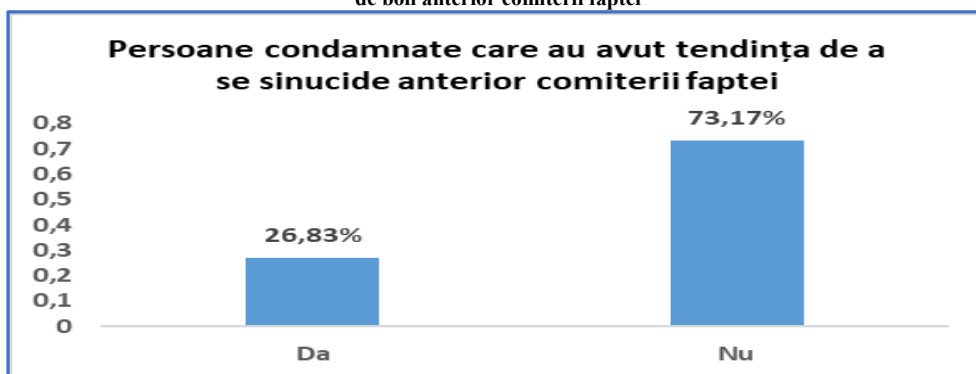

Figura A.2.6 privind persoanele private de libertate aflate încarcerate în Penitenciarul de Femei Ploiești-Târgșorul Nou care au avut tendința de a se sinucide anterior comiterea faptei

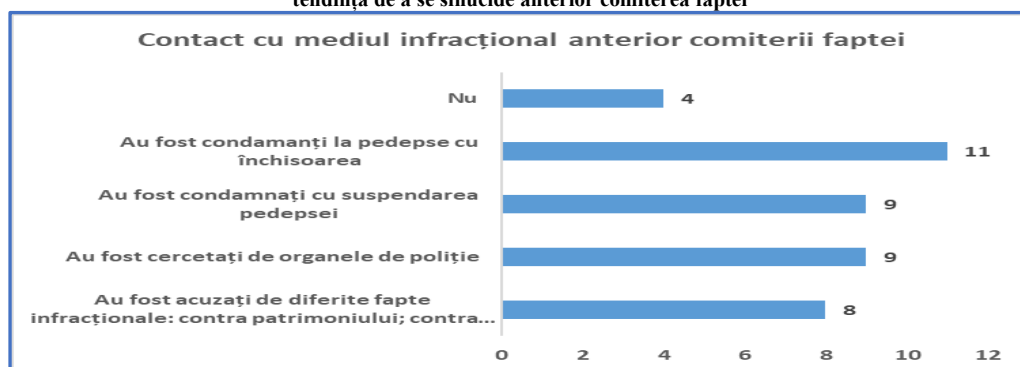

Figura A.2.7 privind contactul persoanelor private de libertate aflate încarcerate în Penitenciarul de Femei Ploiești-Târgșorul Nou cu mediul infracțional anterior comiterii faptei

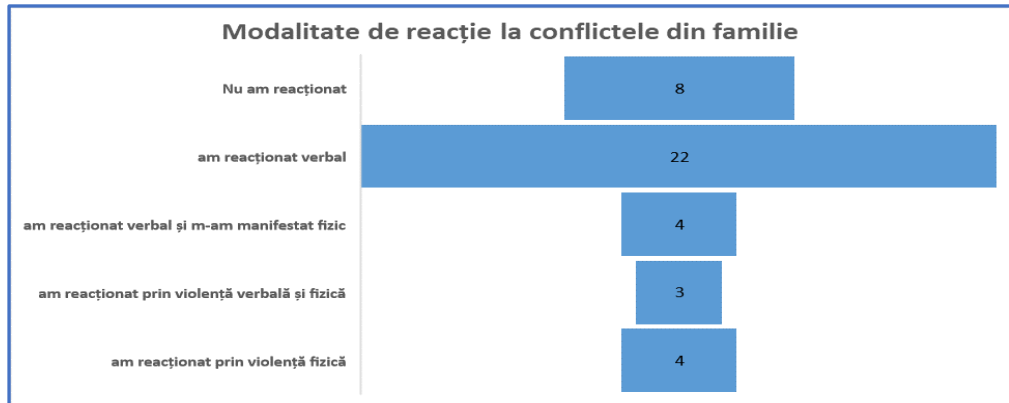

Figura A.2.8 privind modalitatea de reacție la conflictele din familiile persoanelor private de libertate aflate încarcerate în Penitenciarul de Femei Ploiești-Târgșorul Nou

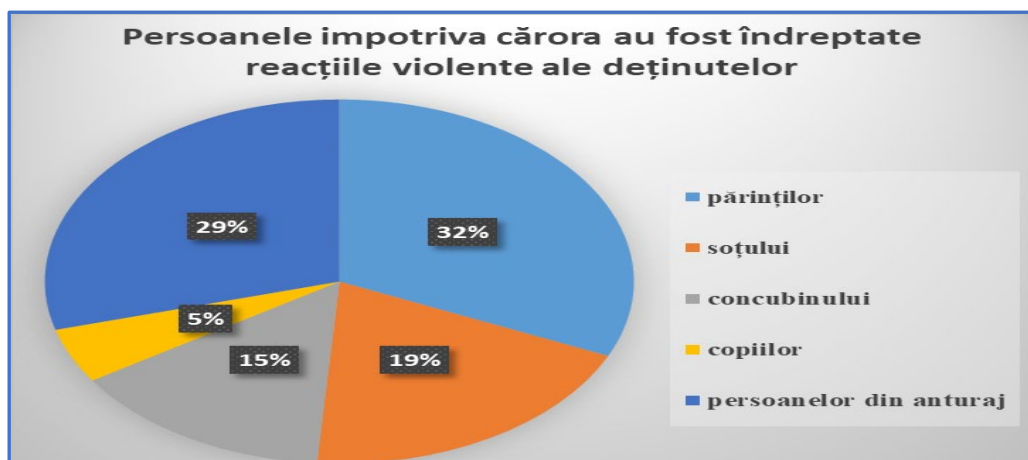

Figura A.2.9 privind persoanele împotriva cărora au fost îndreptate reacțiile violente ale persoanelor private de libertate aflate încarcerate în Penitenciarul de Femei Ploiești-Târgșorul Nou

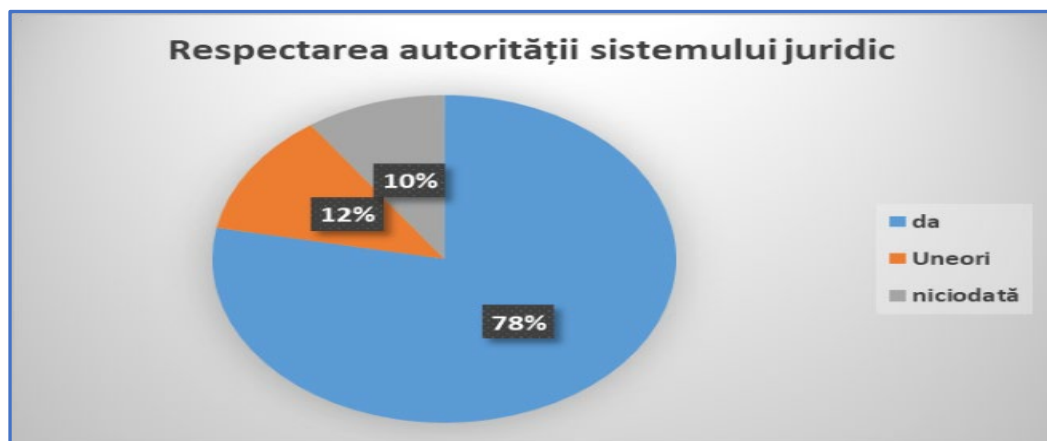

Figura A.2.10 privind respectarea autorității sistemului juridic ale persoanelor private de libertate aflate încarcerate în Penitenciarul de Femei Ploiești-Târgșorul Nou

**Chestionar privind persoanele private de libertate de sex feminin încarcerate în
Penitenciarul de Femei Ploiești Târgșorul- Nou**

CHESTIONAR

*privind persoanele private de libertate de sex feminin încarcerate în
Penitenciarul de Femei Ploiești Târgșorul Nou*

Locul de desfășurare al cercetării: România

Perioada de desfășurare a cercetării: mai-iulie 2021

NOTA BENE

➤ *Acest chestionar face parte dintr-un studiu științific realizat în cadrul tezei de doctorat cu tema „Caracteristica juridico-penală a pruncuciderii”, Specialitatea 554.01 – Drept penal și execuțional-penal. Rezultatele vor fi prezentate în cadrul tezei de doctorat, elaborate de către doctorand Duda Elena-Ana la tema tezei de doctorat.*

➤ *Chestionarul este anonim și confidențial. De asemenea, participarea la el este voluntară. Pentru reușita chestionarului, este important să răspundeți individual fiecărei întrebări, cu sinceritate.*

➤ *În cazul în care nu aveți un răspuns care să se potrivească exact, indicați-l pe cel mai apropiat posibil. Va rugăm, bifați răspunsul corespunzător pentru fiecare întrebare, marcând cu X în căsuța chestionarului.*

➤ *După necesitate, puteți bifa mai multe variante în cazul în care, în opinia dumneavoastră, ele sunt relevante.*

➤ *În cadrul chestionarului este utilizată metoda cantitativă de studiu – ancheta socială și psihologică pe bază de chestionar (chestionar). Scopul acestui chestionar constă în identificarea trăsăturilor de personalitate manifestate mai pregnant în rândul femeilor care au comis infracțiuni cu violență/omor/pruncucidere. Lotul de cercetare/studiu a fost realizat asupra unui număr de 41 de persoane de sex feminin private de libertate, încarcerate în Penitenciarul de Femei Ploiești Târgșorul Nou din România; în culegerea de date pentru testarea empirică a ipotezei formulate în teza de doctorat, precum și în analiza cantitativă și calitativă a datelor pentru acceptarea, respingerea sau reformularea respectivei ipotezei științifice.*

Mulțumim anticipat pentru participare!

Cu respect,

Autor: Duda Elena-Ana, doctorand, Departamentul Drept penal al Facultății de Drept, U.L.I.M., Specialitatea 554.01 – Drept penal și execuțional penal

Conducător științific: Oxana Rotari, doctor în drept, conferențiar universitar, Departamentul Drept penal al Facultății de Drept, U.L.I.M., Specialitatea 554.01 – Drept penal și execuțional penal.

FACULTATEA DREPT

UNIVERSITATEA LIBERĂ INTERNAȚIONALĂ DIN MOLDOVA

Str. Vlaicu Pârcălab 52,
Chișinău, MD-2012, Republica Moldova
Tel: (+373 22) 22 99 74 – Fax (+373 22) 20 59 76
e-mail: drept@ulim.md
www.drept.ulim.md

ADEVERINȚĂ

Prin prezenta se adeverește ca rezultatele cercetărilor efectuate în cadrul tezei de doctorat a Dnei DUDA Elena Ana intitulată „Caracteristica juridico-penală a pruncuciderii”, specialitatea 554.01 – Drept penal și execuțional penal sunt utilizate în procesul de studii a studenților de la facultatea Drept a Universității Libere Internaționale din Moldova în calitate de material științific suplimentar pentru prelegeri și dezbateri în cadrul seminariilor.

Adeverința este eliberată pentru a servi la finalizarea studiilor de doctorat.

Decanul Facultății Drept,
Doctor în drept, conf. univ.

BAEȘU Valeriu

Ministerul Justiției
Administrația Națională a Penitenciarelor
Penitenciarul de Femei Ploiești Târgșorul Nou

Nr. 41800 din 16.07.2021

ADEVERINȚĂ

Adeverim prin prezenta că doamna **DUDA ELENA ANA**, născută la data de 12.07.1971, a efectuat studiul pentru teza de doctorat „Infrațiunea de pruncucidere sub aspect juridico - penal și criminologic” în cadrul Serviciului Asistență Psihosocială al Penitenciarului de femei Ploiești Târgșorul Nou, în perioada 09.06.2021-16.07.2021.

Mentionăm că studiul a cuprins un număr de 41 chestionare aplicate persoanelor private de libertate custodierte în Penitenciarul de femei Ploiești Târgșorul Nou.

Aprobat,
Director Unitate
Comisar șef de poliție penitenciară Mircea DECU

Întocmit,
Responsabil îndrumător
Șef Serviciu Asistență Psihosocială
Cms.sef Mihaela Gheorghe

PARTICIPĂRI LA MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE:

DUDA E., Conferința Științifică anuală 2015, Chișinău „Știința juridică autohtonă prin prisma valorilor și tradițiilor europene” cu genericul „Știința juridică universitară în contextul procesului de promovare a valorilor general-umane”, 10 decembrie 2013 - 10 noiembrie 2014, Chișinău. U.L.I.M. - Facultatea de Drept. Chișinău, 2015,

DUDA, E., Conferința „Dreptul și principalele profesii juridice în actualul context european” – Drept public- Constanța. 31 martie-2 aprilie 2017, Revista Universul Juridic, București. 2017;

DUDA, E., International Conference „The efficiency of legal norms” - Anniversary 10th Edition, Altering the future - Legal means to prevent a new crisis. University Christian „DIMITRIE CANTEMIR”, Facultatea de Drept Cluj Napoca, „Mircea Mureșan” Legal Research Center (2021, 12-14 mai). – Cluj-Napoca;

DUDA, E., Conferința internațională de drept, Studii Europene și relații internaționale, Ediția a IX-a cu tema Familia și patrimoniul familial. Provocări și perspective legislative naționale, europene și internaționale, 2021, 13-14 mai, București Universitatea „TITU MAIORESCU”- Facultatea de Drept București;

DUDA, E., Manifestarea științifică internațională - Simpozionul „Reglementarea utilizării resurselor naturale: realizări și perspective” Dedicat aniversării a 70 ani de la fondarea Facultății Cadastru și Drept, Universitatea Agrară de Stat din Moldova- Facultatea Cadastru și Drept Chișinău, 2021, 1 octombrie, Republica Moldova;

DUDA E., Conferința Internațională Științifică și Practică pe Internet „Tendințe și perspective ale dezvoltării științei și educației în contextul globalizării”, 2021 Pereyaslav, Ucraina, 2021.

DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnata Duda Elena-Ana, declar pe proprie răspundere că materialele prezentate în teza de doctorat se referă la propriile activități și realizări, în caz contrar urmând să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

Duda Elena Ana

25 februarie 2024

ДЕКЛАРАЦИЯ ОБ ОТВЕТСТВЕННОСТИ

Нижеподписавшийся, заявляю под личную ответственность, что материалы, представленные в докторской диссертации, являются результатом личных научных исследований и разработок. Осознаю, что в противном случае, буду нести ответственность в соответствии с действующим законодательством.

Duda Elena Ana

25 februarie 2024

CURRICULUM VITAE

Nume și prenume: DUDA Elena-Ana

Cetățenia: România

Studii:

- **1996-2000** – Licențiat în Științe juridice. Studii universitare de licență (Ciclul I) – Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” din București, România, Facultatea de Științe Juridice și Administrative;
- **2001-2003** – Licențiat în sociopsiho - pedagogie, specializarea Institutator-Limba engleză, Colegiul Universitar din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța, România
- **2002-2003** – Master în Științe penale. Studii universitare de masterat (Ciclul II) – Universitatea „Ovidius” din Constanța, România, Facultatea de Drept;
- **2007-2011** - Licențiat în filologie, specializarea Limbă și Literatură – Limba și Literatura Română/Limba și Literatura Modernă Engleză, Studii universitare de licență - Universitatea „Ovidius” din Constanța, România, Facultatea de Litere;

Activitate profesională: ofițer de poliție în cadrul Direcției de Combatere a Crimei Organizate - B.C.C.O. Constanța;

Domenii de interes științific: Partea Specială a Dreptului penal și Criminologie;

Listă lucrări publicate:

(1) DUDA E. *Analiza comparativă a reglementării infracțiunii de omor prin prisma legislațiilor altor state.* În: *Lucrări științifice Volumul 33, Cadastru și Drept*, a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare-Universitatea Agrară de Stat din Moldova. Chișinău, 2013, (268-271), 287 p., (ISBN: 978-9975-64-125-8);

(2) DUDA E. *Caracteristicile și cauzalitatea criminalității violente.* În *Revista Studii juridice universitare*, Nr.1-2, Anul VI/2013. Institutul de Cercetări în Domeniul Protecției Drepturilor Omului. U.L.I.M. - Facultatea de Drept. Chișinău, 2013, (282-296), 321 p.. (ISSN 1857-4122);

(3) DUDA E. *Aspecte teoretico-practice privind personalitatea și psihologia infractorului.* În *Revista Studii juridice universitare*, Nr.3-4, Anul VI/2013. Institutul de Cercetări în Domeniul Protecției Drepturilor Omului. U.L.I.M. - Facultatea de Drept. Chișinău, 2013, (223-231), 308 p., (ISSN 1857-4122);

(4) DUDA E. *Studiu privind prevenirea și combaterea criminalității violente.* Studii juridice universitare, Anul VII, Nr.1-2/2014. Institutul de Cercetări în Domeniul Protecției Drepturilor Omului. U.L.I.M. - Facultatea de Drept. Chișinău, 2014. (204-217), 323 p., (ISSN:1857-4122)

(5) DUDA E. *Răspunderea pentru comiterea infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei: studiu comparativ al legislației unor state.* Conferința Științifică anuală 2015, Chișinău „Știința juridică autohtonă prin prisma valorilor și tradițiilor europene” cu genericul „Știința juridică universitară în contextul procesului de promovare a valorilor general-umane”, 10 decembrie 2013-10 noiembrie 2014, Chișinău. U.L.I.M. - Facultatea de Drept. Chișinău, 2015.(176-187), 188 p.,(ISBN:978-9975-3058-2-2)

(6) DUDA E. *Infracțiunea de pruncucidere sub aspect criminologic.* În Conferința „Dreptul și principalele profesii juridice în actualul context european”–Drept public-Constanța. 31 martie-2 aprilie 2017. *Revista Universul Juridic*. București. 2017. (11-21), 203 p. (ISBN 978-606-39-0163-8);

(7) DUDA E. *Le delit d'infanticide d'un point de vue juridico-penal et criminologique, (Infrațiunea de pruncucidere din punct de vedere juridico-penal și criminologic)*, În Revista Fiat Iustitia, Cluj Napoca, Nr.1/2021, (68-73), ISSN: 1224-4015;

(8) DUDA E., ROTARI O. *Délimitation du crime d'infanticide des autres crimes. (Delimitarea infrațiunii de pruncucidere de alte infrațiuni)*, În Revista Fiat Iustitia, Cluj Napoca, Nr.1/2021, (62-67), ISSN: 1224-4015;

(9) DUDA E. *Criminal liability for the crime of infanticide in the Republic of Moldova. (Răspunderea penală pentru infrațiunea de pruncucidere în Republica Moldova)*, În Revista: Universul Juridic, București, 2021, (574-579), 610 p., ISBN: 978-606-39-0912-2;

(10) CUCIURCĂ A., DUDA E. *Infrațiunea de pruncucidere prin prisma reglementărilor și doctrinei internaționale*, În: Actele Conferinței Internaționale Științifice și Practice pe Internet „Tendențe și perspective ale dezvoltării științei și educației în contextul globalizării”, Ediția 76/2021,(81-85), 455 p., Pereyaslav, Ucraina;

(11) DUDA E. *Infrațiunea prevăzută la articolul 200 al.(1) din Codul penal al României: Aspecte teoretice*, În: Revista Cadastru și Drept, Vol.55, Editura Universitatea Agrară de Stat din Moldova, 2022,(489-493), 607 p., Chișinău, ISBN: 978-9975-64-271-2, 978-9975-64-328-3;

(12) DUDA E. *Apărarea vieții în contextul normelor internaționale*, În: Revista Cadastru și Drept, Vol.55, Editura Universitatea Agrară de Stat din Moldova, 2022, (566-571), 607 p., Chișinău, ISBN: 978-9975-64-271-2, 978-9975-64-328-3;

(13) DUDA E., *Factori criminogeni în comiterea actelor violente împotriva copiilor nou-născuți: analiza contextului socio-economic și a informării precare*, În Revista Legea și Viața, ed. 2. 2023, (112-117), 197 p., Chișinău, ISSN: 2587-4365/E-ISSN: 2587-4373;

Lucrări științifice publicate: 13 publicații științifice.

Cunoașterea limbilor: româna – fluent; engleza – avansat; franceza – începător.

Date de contact elena_oglinda@yahoo.com